

STUDIUM

UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY RADOM

2024

radom
siła w precyzji

MPU
MIEJSKA PRACOWNIA URBANISTYCZNA

**STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY RADOM
2024**

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	14
1 PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA STUDIUM	14
2 SYSTEMOWA ROLA STUDIUM	14
2.1 FUNKCJA STRATEGICZNA	14
2.2 FUNKCJA REGULACYJNA.....	15
2.3 FUNKCJA INFORMACYJNA.....	15
3 TRYB I METODA OPRACOWANIA STUDIUM	16
4 ZAKRES I FORMA USTALEŃ STUDIUM	17
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU	25
1 UWARUNKOWANIA PONADLOKALNE	26
1.1 ZNACZENIE I PROBLEMY RADOMIA W KONTEKŚCIE REGIONALNYM.....	26
1.2 USTALENIA I WYTYCZNE DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU.....	28
1.2.1 Ustalenia Dokumentów szczebla krajowego.....	28
1.2.2 Ustalenia strategii rozwoju województwa mazowieckiego	28
1.2.3 Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego	28
1.2.4 Ustalenia strategii rozwoju ponadlokalnego.....	31
1.3 MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY	31
1.3.1 Miasto - aglomeracja - miejski obszar funkcjonalny	31
1.3.2 Radomski Obszar Funkcjonalny.....	32
1.3.3 Procesy przestrzenne w Radomskim Obszarze Funkcjonalnym.....	32
1.3.4 Strategia rozwoju Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	39
2 STRUKTURA FUNKCJONALNA	41
2.1 MIESZKALNICTWO	41
2.1.1 Zabudowa mieszkaniowa	41
2.1.2 Warunki mieszkaniowe.....	45
2.1.3 Budownictwo mieszkaniowe	45
2.2 USŁUGI PUBLICZNE	48
2.2.1 Oświata i nauka	48
2.2.2 Zdrowie i opieka społeczna	50
2.2.3 Sport i rekreacja	53
2.2.4 Kultura.....	55
2.2.5 Administracja i bezpieczeństwo publiczne.....	56
2.2.6 Opieka nad zwierzętami bezdomnymi.....	59
2.3 USŁUGI KOMERCYJNE.....	60
2.3.1 Handel detaliczny i usługi dla ludności	60
2.3.2 Noclegi	67
2.3.3 Gastronomia i rozrywka.....	68
2.3.4 Usługi finansowe i Otoczenia biznesu	69
2.3.5 Usługi motoryzacyjne	70
2.4 KULT RELIGIJNY I CMENTARZE.....	70
2.5 PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA	71
2.6 LOGISTYKA I SKŁADY	73
2.7 GOSPODARSTWA KOMUNALNA.....	75
2.8 OBRONNOŚĆ	76
2.9 ROLNICTWO	76
2.9.1 Struktura gruntów rolnych	76
2.9.2 Przydatność rolnicza	79
2.9.3 Produkcja roślinna i zwierzęca	80
2.9.4 Ogrody działkowe	80
2.10 LEŚNICTWO.....	81
2.11 TERENY ZIELENI	82

SPIS TREŚCI

3	STRUKTURA PRZESTRZENNA	87
	3.1 INTENSYWNOŚĆ ZABUDOWY	89
	3.2 WYSOKOŚĆ ZABUDOWY	92
	3.3 KRAJOBRAZ	95
	3.3.1 Jednostki krajobrazowe	96
	3.3.2 Krajobrazy przyrodnicze.....	99
	3.3.3 Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe.....	100
	3.3.4 Krajobrazy kulturowe	102
	3.3.5 Walory krajobrazowe	105
	3.3.6 Audyt krajobrazowy i krajobrazy priorytetowe.....	112
	3.4 POTENCJAŁ POLICENTRYCZNOŚCI.....	116
	3.4.1 Strefa śródmiejska.....	116
	3.4.2 Centra lokalne	119
4	ŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY	121
	4.1 OBSZARY ŁADU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEGO	121
	4.1.1 Obszary ładu przyrodniczego.....	121
	4.1.2 Obszary ładu urbanistycznego.....	121
	4.2 OBSZARY PROBLEMÓW FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH	122
	4.2.1 Obszary konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.....	122
	4.2.2 Obszary podupadłe	123
	4.2.3 Obszary substandardowe.....	124
	4.3 STOPIEŃ WYKSZTAŁCENIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	127
5	DZIEDZICTWO KULTUROWE	133
	5.1 IDENTYFIKACJA I WALORYZACJA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	133
	5.1.1 Rozwój historyczny	133
	5.1.2 Elementy przestrzenne identyfikujące tożsamość historyczną miasta:.....	138
	5.2 OCHRONA PRAWNA ZABYTEKÓW - FORMY I ZAKRES OCHRONY	139
	5.2.1 Stanowiska archeologiczne	139
	5.2.2 Obiekty wpisane do rejestru zabytków	139
	5.2.3 Gminna ewidencja zabytków	140
	5.2.4 Park kulturowy.....	140
	5.2.5 Gminny program rewitalizacji	141
	5.2.6 Rewitalizacja	141
	5.2.7 Dobra kultury współczesnej.....	141
	5.3 OCENA ZACHOWANIA I ZAGROŻEŃ ZABYTEKÓW.....	142
	5.4 DZIAŁANIA PROMUJĄCE HISTORIĘ ARCHITEKTURY MIASTA.....	143
	5.4.1 Radomski szlak historyczny	143
	5.4.2 „Zabytki Radomia” - szlak turystyczny.....	143
	5.4.3 Szlak architektoniczny Stefana Szyllera.....	143
	5.4.4 Radomski Szlak Modernizmu	144
	5.4.5 Szlak Pamięci Radomskich Żydów „Ślad”	144
6	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	146
	6.1 ZASOBY GEOLOGICZNE-GLEBOWE.....	146
	6.1.1 Budowa geologiczna	146
	6.1.2 Złoże kopalin.....	147
	6.1.3 Tereny i obszary górnicze	148
	6.1.4 Pokrywa glebowa	149
	6.2 RZEŻBA TERENU.....	150
	6.3 ZASOBY WODNE	150
	6.3.1 Wody powierzchniowe i retencja wodna.....	150
	6.3.2 Wody podziemne.....	152
	6.3.3 Obszary chronione na podstawie przepisów prawa wodnego.....	153

SPIS TREŚCI

6.4	KLIMAT	153
6.4.1	Warunki klimatyczne	153
6.4.2	Zmiany klimatu	155
6.5	ZASOBY BIOTYCZNE	156
6.5.1	Szata roślinna.....	156
6.5.2	Fauna.....	158
6.6	SYSTEM PRZYRODNICZY	159
6.7	OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ PRZYRODY.....	161
7	TRANSPORT	165
7.1	PROBLEMY TRANSPORTOWE - ZAGADNIENIA OGÓLNE.....	165
7.1.1	Podział zadań przewozowych.....	165
7.1.2	Wskaźnik motoryzacji.....	166
7.1.3	Plan zrównoważonej mobilności miejskiej	167
7.1.4	Badania problemów komunikacyjnych	168
7.1.5	Mobilność współdzielona.....	169
7.1.6	Elektromobilność	169
7.1.7	Mobilność indywidualna.....	170
7.1.8	Obszarowe zróżnicowanie zapotrzebowania na infrastrukturę pieszą, rowerową i komunikację zbiorową.....	171
7.2	KOMUNIKACJA PIESZA	173
7.2.1	Czynniki wpływające na udział ruchu pieszego	174
7.2.2	Istniejąca infrastruktura piesza	175
7.2.3	Uspokojony ruch drogowy i ciągi z preferencjami dla pieszych	176
7.2.4	Rozwiązania techniczne i utrzymanie.....	177
7.2.5	Zarządzanie ruchem pieszym	178
7.2.6	Czynniki negatywnie wpływające na komunikację pieszą.....	178
7.2.7	Wnioski.....	179
7.3	PODSYSTEM ROWEROWY I UMO	180
7.3.1	Ruch rowerowy i UMO.....	180
7.3.2	Infrastruktura rowerowa.....	183
7.3.3	Rozwiązania techniczne i utrzymanie.....	186
7.3.4	Rozkład ruchu rowerowego w przestrzeni.....	188
7.3.5	Czynniki wpływające na ruch rowerowy	191
7.3.6	Wsparcie ruchu rowerowego i umo.....	192
7.3.7	Podstawowe działania dla poprawy infrastruktury rowerowej.....	193
7.3.8	Wnioski.....	193
7.4	PUBLICZNY TRANSPORT MIEJSKI.....	194
7.4.1	Organizacja i oferta publicznego transportu w Radomiu	194
7.4.2	Dostępność publicznej komunikacji miejskiej.....	195
7.4.3	Przystanki autobusowe.....	196
7.4.4	Popyt na usługi przewozowe	198
7.5	PODSYSTEM DROGOWY	201
7.5.1	Sieć drogowa - uwarunkowania zewnętrzne.....	201
7.5.2	Sieć drogowa - uwarunkowania wewnętrzne	204
7.6	OBCIĄŻENIE RUCHEM UKŁADU DROGOWEGO.....	215
7.7	PARKOWANIE	219
7.7.1	Aspekty organizacyjne.....	219
7.7.2	Płatne parkowanie.....	219
7.7.3	Parkingi Park&Ride	222
7.7.4	Wskaźnik motoryzacji.....	222
7.7.5	Generatory ruchu	222
7.7.6	Zapotrzebowanie na miejsca parkingowe	224

SPIS TREŚCI

7.7.7	Rotacja i Stopień wykorzystania stanowisk postojowych.....	224
7.7.8	Lokalne centra.....	226
7.7.9	Wnioski.....	228
7.7.10	Kryteria oceny zapotrzebowania parkingowego	229
7.8	PODSYSTEM KOLEJOWY	230
7.8.1	Kolejowy transport pasażerów.....	231
7.8.2	Dostęp do komunikacji kolejowej.....	233
7.8.3	Kolejowy transport towarów.....	235
7.9	TRANSPORT LOTNICZY	235
8	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	238
8.1	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	238
8.1.1	Zaopatrzenie w wodę	238
8.1.2	Kanalizacja sanitarna	240
8.1.3	odprowadzanie wód opadowych i roztopowych	243
8.2	ENERGETYKA MIEJSKA.....	246
8.2.1	Gospodarka ciepła.....	247
8.2.2	Zaopatrzenie w gaz	251
8.2.3	Zaopatrzenie w energię elektryczną	256
8.2.4	Odnawialne źródła energii	260
8.3	TELEKOMUNIKACJA	264
8.4	GOSPODARKA ODPADAMI	266
8.4.1	System gospodarowania odpadami	266
8.4.2	Potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi	269
9	POZOSTAŁE UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAINWESTOWANIA	269
9.1	STAN PRAWNY GRUNTÓW.....	269
9.1.1	Przeznaczenie terenów.....	269
9.1.2	Własność nieruchomości.....	272
9.1.3	Własności nieruchomości według grup rejestrowych	273
9.1.4	Zasób nieruchomości podmiotów publicznych	274
9.1.5	Problemy własnościowe	278
9.2	OBSZARY NAPORU INWESTYCYJNEGO.....	280
9.2.1	Rozmieszczenie inwestycji na podstawie ewidencji budynków według stanu na 2012 i 2020 rok	281
9.2.2	Rozmieszczenie inwestycji w okresie 2014-2020 na podstawie wydanych pozwoleń na budowę.....	282
9.2.3	Zgodność lokalizacji nowych inwestycji z polityką przestrzenną miasta.....	287
9.3	WARUNKI GEOLOGICZNO-GRUNTOWE.....	291
9.3.1	Podłoże budowlane.....	291
9.3.2	Naturalne zagrożenia geologiczne	292
9.4	PRZEKROCZENIA STANDARDÓW ŚRODOWISKA.....	293
9.4.1	Zanieczyszczenia powietrza	293
9.4.2	Klimat akustyczny	295
9.4.3	Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.....	298
9.5	POZOSTAŁE OGRANICZENIA W ZAINWESTOWANIU.....	298
9.5.1	Strefa ochrony pośredniej ujęcia wody.....	298
9.5.2	Strefy ochronne wokół cmentarzy	299
9.5.3	Strefy ochronne od schroniska dla zwierząt.....	299
9.6	BEZPIECZEŃSTWO.....	299
9.6.1	Zagrożenia powodziowe	303
9.6.2	Zagrożenia awariami przemysłowymi	306

III. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA	307
1 PODSUMOWANIE ANALIZ EKONOMICZNYCH, SPOŁECZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH	308
1.1 DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ.....	308
1.2 DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ	312
1.3 DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNEJ I ŚRODOWISKOWEJ.....	318
2 OBSZARY ZABUDOWY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	321
3 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.....	322
4 BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	323
4.1 ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ.....	324
4.1.1 Zapotrzebowanie wynikające z docelowej wielkości zasobu mieszkaniowego (Z1)...	325
4.1.2 Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wynikające z docelowych warunków mieszkaniowych (Z2)	326
4.2 ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ USŁUGOWĄ I PRODUKCYJNO-MAGAZYNOWĄ.....	327
4.2.1 Odniesienie do prognozy zmiany liczby ludności (Z1)	327
4.2.2 Odniesienie do prognozowanej zmiany powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej (Z2)	328
4.2.3 Uwzględnienie egzogenicznych czynników rozwojowych (Z3)	329
4.3 CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW ZWARTEJ ZABUDOWY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ STRUKTURZE FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	331
4.3.1 Założenia	331
4.3.2 Luki w zabudowie	337
4.3.3 Obszary dogęszczenia istniejącej zabudowy.....	339
4.4 CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW OBJĘTYCH MPZP, INNYCH NIŻ OBSZARY ZABUDOWY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	340
4.5 TERENY NOWEJ ZABUDOWY	342
4.5.1 Oszacowanie maksymalnej powierzchni terenów nowej zabudowy.....	342
4.5.2 Wyznaczenie terenów nowej zabudowy	343
4.6 OKREŚLENIE MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ MIASTO WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ DLA OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY	346
4.6.1 Zdolność budżetu gminy Radom do pokrycia wydatków inwestycyjnych w perspektywie 30 lat.....	346
4.6.2 Prognozowane koszty realizacji inwestycji infrastrukturalnych wynikających z wyznaczenia obszarów nowej zabudowy.....	348
4.6.3 Zdolność budżetu gminy Radom do pokrycia wydatków inwestycyjnych związanych z wyznaczeniem obszarów nowej zabudowy	349
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	351
1 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	352
1.1 WYTYCZNE PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W STRATEGII DALSZEGO ROZWOJU GMINY MIASTA RADOMIA „RADOM 2030”	352
1.1.1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	352
1.1.2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	354
1.1.3 Obszary strategicznej interwencji (OSI).....	356
1.1.4 Sposób uwzględnienia ustaleń Strategii w planowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej Radomia	359
1.2 POLITYKA PRZESTRZENNA ROZWOJU MIESZKALNICTWA	360
1.2.1 Założenia	360
1.2.2 Rozmieszczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.....	361
1.2.3 Kierunki działań w stosunku do istniejących struktur osadniczych.....	363

SPIS TREŚCI

1.3	POLITYKA PRZESTRZENNA ROZWOJU GOSPODARCZEGO	364
1.3.1	Założenia	364
1.3.2	Kierunki rozwoju usług komercyjnych.....	365
1.3.3	Kierunki rozwoju produkcji pozarolniczej.....	368
1.3.4	Zasady lokalizacji zakładów o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.....	371
1.3.5	Kierunki rozwoju rolnictwa miejskiego.....	372
1.3.6	Leśna przestrzeń produkcyjna	373
1.4	POLITYKA KSZTAŁTOWANIA POLICENTRYCZNEJ STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA.....	374
1.4.1	Założenia	374
1.4.2	Kierunki rozwoju strefy śródmiejskiej.....	375
1.4.3	Kierunki rozwoju centrów uzupełniających	376
1.4.4	Lokalizacja usług miastotwórczych.....	386
1.4.5	Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.....	386
1.4.6	Lokalizacja infrastruktury społecznej (w tym usług publicznych)	389
1.5	STREFOWANIE FUNKCJONALNE.....	391
1.6	ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE KIERUNKÓW ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (MPZP).....	394
2	KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW	398
2.1	OBSZARY POLITYKI PRZESTRZENNEJ	398
2.1.1	Obszary urbanizacji	398
2.1.2	Obszary ekosystemowe.....	400
2.1.3	Obszary pośrednie	401
2.1.4	Obszary lokalizacji funkcji obsługujących.....	401
2.2	WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW	402
2.2.1	Wskaźniki wykorzystania terenu.....	402
2.2.2	Wskaźnik wysokości zabudowy.....	403
2.2.3	Wskaźniki parkingowe.....	405
2.3	ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE KIERUNKI I WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (MPZP).....	409
3	POLITYKA ŚRODOWISKOWA	412
3.1	ZAŁOŻENIA.....	412
3.1.1	Struktura przestrzenna terenów zieleni	412
3.1.2	Elementy terenów zieleni.....	414
3.2	KIERUNKI ROZWOJU TERENÓW ZIELENI	417
3.2.1	Kierunki rozwoju terenów zieleni urządzonej.....	417
3.2.2	Kierunki rozwoju terenów zieleni izolacyjnej	418
3.2.3	Kierunki rozwoju ogrodów działkowych.....	419
3.3	OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW	420
3.3.1	Obszary systemu przyrodniczego miasta.....	420
3.3.2	System obszarów i obiektów chronionych.....	421
3.3.3	Ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych	422
3.3.4	Adaptacja do zmian klimatu	423
3.3.5	Ochrona krajobrazu przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego.....	424
3.3.6	Zasady ochrony przed hałasem	425
3.3.7	Zasady ochrony powietrza i poprawy mikroklimatu.....	426
4	POLITYKA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	427
4.1	OBIEKTY ZABYTKOWE OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ	427
4.2	STREFY OCHRONNY KONSERWATORSKIEJ.....	428

SPIS TREŚCI

4.3	OCHRONA DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO	428
4.4	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	429
4.5	ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE OBSZARÓW ORAZ ZASAD OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (MPZP)	432
5	POLITYKA ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI.....	434
5.1	ZAŁOŻENIA.....	434
5.2	KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY DLA RUCHU PIESZEGO.....	434
5.2.1	Poprawa jakości, spójności i parametrów użytkowych infrastruktury dla pieszych.....	434
5.2.2	Priorytety rozwoju infrastruktury dla pieszych.....	435
5.2.3	Piesza dostępność do obiektów oświaty i administracji	435
5.2.4	Piesza dostępność do lokalnych centrów	435
5.2.5	Wsparcie ruchu pieszego w śródmiejskiej części miasta.....	436
5.3	KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY DLA RUCHU ROWERÓW I UMO	437
5.3.1	Ustalenia funkcjonalne	437
5.3.2	Rozwój infrastruktury dla ruchu rowerów i UMO.....	437
5.3.3	Planowana sieć głównych korytarzy dla ruchu rowerów i UMO	438
5.4	TRANSPORT ZBIOROWY.....	440
5.4.1	Założenia ogólne	440
5.4.2	Przystanki i węzły przesiadkowe.....	440
5.4.3	Korytarze wysokiej jakości	446
5.4.4	Podstawy organizacyjne	448
5.5	PODSYSTEM DROGOWY	449
5.5.1	Powiązanie miejskiego układu drogowego z systemem dróg ekspresowych.....	449
5.5.2	Podstawowy układ drogowy miasta.....	450
5.6	PARKOWANIE	452
5.6.1	Cele i planowane korzyści polityki parkingowej	452
5.6.2	Przewidywane środki realizacji polityki parkingowej.....	453
5.6.3	Rozwiązania techniczne	456
5.6.4	Estetyka	456
5.7	PODSYSTEM KOLEJOWY	457
5.7.1	Linie i przystanki kolejowe	457
5.7.2	Transport towarowy / Lokalizacja huba towarowego.....	458
5.8	PODSYSTEM TRANSPORTU LOTNICZEGO.....	458
5.9	ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE KIERUNKÓW POLITYKI ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI	459
6	KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	460
6.1	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	460
6.1.1	Zaopatrzenie w wodę.....	460
6.1.2	Kanalizacja	461
6.2	ENERGETYKA MIEJSKA	463
6.2.1	Gospodarka ciepła	463
6.2.2	Zaopatrzenie w gaz.....	465
6.2.3	Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	465
6.2.4	Odnawialne źródła energii	469
6.2.5	Rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW	470
6.3	GOSPODARKA ODPADAMI.....	471
6.4	TELEKOMUNIKACJA.....	473
7	ZASADY I NARZĘDZIA KOORDYNACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	473
7.1	OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	473

SPIS TREŚCI

7.2	OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA.....	473
7.3	OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	474
7.4	OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	475
7.5	REWITALIZACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH.....	477
7.6	OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI.....	478
	7.6.1 Obszary wymagające rekultywacji.....	478
	7.6.2 Obszary wymagające remediacji.....	478
	7.6.3 Obszary wymagające przekształceń	479
7.7	OGRANICZENIA W ZAINWESTOWANIU	481
	7.7.1 Obszary zagrożone powodzią.....	481
	7.7.2 Obszary osuwania się mas ziemnych.....	482
	7.7.3 Złoża kopalin	482
	7.7.4 Pozostałe obszary i strefy, dla których obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniuU terenów	482
7.8	TERENY ZAMKNIĘTE	485
7.9	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.....	486
	7.9.1 Strefa śródmiejska	486
	7.9.2 Strefa przydworcowa	489
	7.9.3 Strefa przylotniskowa.....	491
	7.9.4 Obszar rewitalizacji	493

V. UZASADNIENIE 495

1	SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	496
2	OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ (W TYM WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY)	501
2.1	USTALENIA DIAGNOSTYCZNE STUDIUM.....	501
	2.1.1 Cel i zakres analiz egzogenicznych czynników rozwoju	502
	2.1.2 Cel i zakres analiz endogenicznych czynników rozwoju.....	502
2.2	POWIĄZANIE USTALEŃ DIAGNOSTYCZNYCH I KIERUNKOWYCH STUDIUM	503
	2.2.1 Maksymalne w skali miasta zapotrzebowanie na nową zabudowę	503
	2.2.2 Chłonność obszarów podlegających bilansowaniu	504
	2.2.3 Uzupełnienie bilansu o obszary nowej zabudowy	505
2.3	USTALENIA KIERUNKOWE STUDIUM.....	507
	2.3.1 Kierunki polityki przestrzennej	507
	2.3.2 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów....	509
	2.3.3 Polityki sektorowe.....	511
	2.3.4 Pozostałe narzędzia regulacyjne polityki przestrzennej.....	512
	2.3.5 Obszary strategicznej interwencji	512

VI. ANEKSY 513

1.	WYKAZ MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBOWIĄZUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA RADOMIA.....	514
2.	USZCZEGÓLOWIONA KLASYFIKACJA TYPOLOGICZNA KRAJOBRAZÓW W RADOMIU	521

SPIS TREŚCI

3.	OBSZARY PROPONOWANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY PRZYRODY	525
4.	OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY PRZYRODY	528
5.	WYPIS Z REJESTRU ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH „C” WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DLA MIASTA RADOMIA	529
6.	ZBIORCZE ZESTAWIENIE STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH AKTUALNY UKŁAD WEDŁUG NUMERACJI OBSZARÓW AZP Z 10.01.2022 R.	530
7.	ZBIORCZE ZESTAWIENIE STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ARCHIWALNYCH	539
8.	ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH WOJ. MAZOWIECKIEGO (STAN NA 18.01.2022 R.).....	540
9.	GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW GMINY MIASTA RADOMIA (STAN NA 7.01.2023 R.)	549
10.	REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZU	585

SPIS TREŚCI

I. Wstęp

1 PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA STUDIUM

Obowiązek sporządzenia dokumentu określonego jako „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” nakłada na samorząd gminny ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.) - zwana dalej w treści dokumentu „Ustawą” lub „UPZP”.

Odpowiednio do przepisów art. 9 ust. 3 ww. ustawy studium sporządza się dla gminy w jej granicach administracyjnych, przy czym dopuszczalne są częściowe zmiany studium.

Podstawą dla sporządzenia niniejszego dokumentu jest także uchwała Rady Miejskiej w Radomiu Nr 678/2018 z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom. Została ona podjęta w związku ze stwierdzeniem częściowej dezaktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom przyjętego uchwałą Nr 221/99 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29 grudnia 1999 r. z późniejszymi zmianami, zawartym w uchwale nr 814/2014 Rady Miejskiej W Radomiu z dnia 27 października 2014 r. w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miasta Radomia oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co zostało następnie potwierdzone uchwałą Nr 728/2018 Rady Miejskiej W Radomiu z dnia 27 sierpnia 2018 r.

2 SYSTEMOWA ROLA STUDIUM

Ustawowo określonym celem sporządzania Studium jest „określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego” (art. 9 ust. 1 ustawy).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nie jest przepisem gminnym powszechnie obowiązującym ani nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach indywidualnych. Usytuowanie Studium w systemie gospodarowania przestrzenią oraz prowadzenia polityki rozwoju umożliwia pełnienie przez nie trzech funkcji:

- strategicznej,
- regulacyjnej,
- informacyjnej.

2.1 FUNKCJA STRATEGICZNA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem o charakterze strategicznym, w którym Rada przyjmuje określoną wizję i cele rozwoju przestrzennego gminy i miasta. Drogą do ich osiągnięcia jest przestrzeganie zasad przyjętych w ww. dokumencie celem ukierunkowania zmian zagospodarowania przestrzeni. Z uwagi na to, że wizja i cele rozwoju odnoszą się do dalszej perspektywy, ich osiągnięcie wymaga

WSTĘP

konsekwentnych i wielokierunkowych działań, podejmowanych w ramach skoordynowanej polityki przestrzennej, dającej efekty dopiero w dłuższej perspektywie czasowej.

Do najważniejszych ustaleń i regulacji Studium o charakterze strategicznym należy:

- rozmieszczenie i zasady realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym;
- określanie kierunków rozwoju powiązań z układem zewnętrznym i współpracy z gminami ościennymi;
- określanie kierunków rozwoju systemów komunikacji do uwzględnienia w programach zrównoważonego rozwoju transportu;
- określanie kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej do uwzględnienia przy wyznaczaniu obszaru i granic aglomeracji na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
- wskazanie zasad rozwoju i gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości;
- sformułowanie kierunków działań inwestycyjnych zgodnie z zasadami operacji programów realizujących wspólnotową, krajową i regionalną politykę rozwoju;
- sformułowanie ustaleń, o których mowa w art. 72 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska;
- monitoring spójności wydawanych decyzji administracyjnych z polityką samorządu gminy (studium jako podkład graficznego rejestru decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji celu publicznego).

2.2 FUNKCJA REGULACYJNA

Ustalenia studium stanowią prawnie wiążące wytyczne do planowania miejscowego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z zapisami studium (zgodnie z wytyczną art. 9 ust. 4 ustawy o pzp) w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego, struktury funkcji obszarów, wskaźników i standardów urbanistycznych oraz innych zasad kształtowania zabudowy.

W przypadku istnienia odpowiedniej delegacji ustawowej, ustalenia Studium są także wiążące przy sporządzaniu programów branżowych oraz podejmowaniu decyzji związanych z zarządzaniem gminą.

2.3 FUNKCJA INFORMACYJNA

Trzecia funkcja studium wynika z zakresu przedmiotowego Studium. Zakres ten, w części dotyczącej uwarunkowań rozwoju przestrzennego, obejmuje m.in. szereg szczegółowych problematyk decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych obszarów. W części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego znajdują się natomiast zapisy o zamierzonych działaniach samorządu, w tym o inwestycjach celu publicznego, planowanym przeznaczeniu terenów, itp. Ustalenia te stanowią zatem istotny zasób informacji, który może być pomocny przy podejmowaniu przez podmioty gospodarcze i indywidualnych inwestorów racjonalnych i trafnych decyzji w zakresie lokalizacji inwestycji mieszkaniowych, produkcyjnych czy usługowych. Z tych samych względów Studium może pełnić rolę promocyjną gminy wśród potencjalnych inwestorów.

3 TRYB I METODA OPRACOWANIA STUDIUM

Opracowanie nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom dla całego obszaru miasta jest kolejnym etapem określania polityki przestrzennej, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z dyspozycją art. 9 ust. 1-3 ustawy o pzp, w trybie przewidzianym art. 11 ww. ustawy.

W celu sformułowania ustaleń Studium dotyczących uwarunkowań rozwoju przestrzennego wykorzystano następujące źródła informacji:

- dane statystyczne GUS;
- dane i informacje z UM i jednostek podległych;
- publicznie dostępne rejestry danych o środowisku i zabytkach.

Wykorzystano też opracowanie fizjograficzne oraz sporządzone wcześniej studia, analizy i programy, w tym historyczne i urbanistyczne.

Celem analiz środowiskowych było wskazanie czynników środowiskowych, które mogą wpływać korzystnie lub niekorzystnie na rozwój struktur zurbanizowanych, a zatem mogą uzasadniać wprowadzanie odpowiednich zasad ochrony i form zagospodarowania.

Analizy demograficzne stanowiły wstęp do analiz społecznych, a zarazem ich tło. Demonstrowały zwłaszcza populacyjny potencjał miasta. Sporządzona na potrzeby Studium prognoza demograficzna, zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obejmuje perspektywę nie dłuższą niż 30 lat, tak więc w przypadku niniejszego opracowania przewiduje się scenariusz rozwoju do 2050 roku. Analizy społeczne mają na celu określenie tendencji hamujących lub wspierających kondycję gospodarczą miasta, rozpoznają problemy, ale także ujmują kwestie sfery gospodarczej, głównych kierunków aktywności gospodarczej i struktury obecnych na terenie miasta przemysłu oraz usług wraz z głównymi podmiotami realizującymi tego rodzaju działalność.

Analizy ekonomiczne skupiają się na kondycji finansowej miasta, na jej możliwościach obsługi procesów urbanizacyjnych.

Analizy stanu istniejącego wykonane zostały w podziale na uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne. W obu ww. częściach analitycznych uwzględniono kontekst uwarunkowań przestrzennych i społeczno-gospodarczych, dokonano wszechstronnej analizy stanu istniejącego w zakresie elementów zagospodarowania przestrzennego, ich rozmieszczenia i podstawowych parametrów.

Syntezę i podsumowanie tych analiz stanowi bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, wykonany zgodnie z wymaganiami art. 10 ust. 5 ustawy o pzp. Zgodnie z wynikami tego bilansu sformułowano następnie ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego w postaci określenia docelowej struktury zagospodarowania miasta oraz szczegółowych rozstrzygnięć w zakresie zasad i wskaźników zagospodarowania terenów, a także ustaleń branżowych.

Zgodnie z przepisem art. 9 ust. 2 ustawy o pzp, w Studium uwzględniono ustalenia Strategia dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia - Radom 2030, w szczególności:

WSTĘP

- diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z odniesieniem do problematyki obszarów funkcjonalnych, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej;
- obszary strategicznej interwencji.

Przy formułowaniu ustaleń kierunkowych Studium uwzględniono także ustalenia strategii rozwoju województwa mazowieckiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego oraz rozpatrzono wnioski złożone na skutek zawiadomień, ogłoszenia i obwieszczenia o przystąpieniu do sporządzania Studium (zgodnie z dyspozycją art. 11 ust. 3 ustawy o pzp).

Projekt dokumentu podano strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko oraz konsultacjom społecznym w trybie przewidzianym Ustawą oraz przepisami o dostępie do informacji o środowisku.

4 ZAKRES I FORMA USTALEŃ STUDIUM

1. Dokument składa się z ustaleń tekstowych i graficznych.
2. Ustalenia tekstowe Studium zostały podzielone na 6 części:
 - I. Wstęp
 - II. Uwarunkowania rozwoju
 - III. Potrzeby i możliwości rozwoju Radomia
 - IV. Kierunki zagospodarowania przestrzennego
 - V. Synteza i uzasadnienie
 - VI. Aneksy
3. Część graficzna Studium składa się z następujących rysunków:
 - 1) Uwarunkowania rozwoju:
 - a) U1 Zagospodarowanie i przeznaczenie terenów
 - b) U2 Środowisko przyrodnicze
 - c) U3 Jednostki i walory krajobrazowe
 - d) U4 Dziedzictwo kulturowe
 - e) U5 Systemy transportu
 - 2) Kierunki zagospodarowania przestrzennego:
 - a) K1 Struktura funkcjonalno-przestrzenna
 - b) K2 Synteza polityki przestrzennej
 - c) K3 Polityka środowiskowa
 - d) K4 Polityka dziedzictwa kulturowego
 - e) K5 Polityka zrównoważonej mobilności

WSTĘP

4. Zakres przedmiotowy ustaleń tekstowych Studium dostosowany został do wymogów art. 10 ust. 1, 2, 2a i 3a ustawy o pzp. Inne aspekty rozwoju społecznego i gospodarczego zostały omówione tylko w zakresie związanym z problematyką przestrzenną. Lokalizację problematyk wymienionych w ustawie w poszczególnych rozdziałach tekstu Studium wskazano w tabeli 4.1.

Tabela 4.1 Lokalizacja problematyk wymienionych w ustawie o pzp w poszczególnych rozdziałach tekstu Studium

Zakres ustawy uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego (art. 10 ust. 1 ustawy o pzp)		Jednostka redakcyjna dokumentu studium
pkt 1	dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	Cz. II D. 3 Struktura przestrzenna (stan i zmiany)
		Cz. II R. 8 Infrastruktura techniczna
		D. 9 R. 9.1 podr. 9.1.1 Przeznaczenie terenów
pkt 2	stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	Cz. II D. 4 Ład funkcjonalno - przestrzenny
pkt 2a	diagnoza, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy	Cz. III D. 1 Podsumowanie analiz ekonomicznych, społecznych i środowiskowych
pkt 3	stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	Cz. II D. 6 Środowisko przyrodnicze
		Cz. II D. 3 podr. 3.3 Krajobraz
pkt 4	stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	Cz. II D. 5 Dziedzictwo kulturowe
pkt 4a	rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych	Cz. II D. 3 podr. 3.3.6 Krajobraz
pkt 5	warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia, oraz zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem	Cz. II D. 2 Struktura funkcjonalna
pkt 6	zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	Cz. II D. 9 R. 9.7 Bezpieczeństwo
pkt 7	potrzeby i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności: a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci	Cz. III D. 1 Podsumowanie analiz ekonomicznych, społecznych i środowiskowych
		Cz. III D. 2 Prognoza demograficzna

WSTĘP

	komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;	Cz. III D. 3 Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę
pkt 8	stan prawny gruntów	Cz. II D. 9 podr. 9.1 Stan prawny gruntów
pkt 9	występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	Cz. II D. 5 R. 5.2 Obiekty i strefy dziedzictwa kulturowego
		Cz. II R. 6 R. 6.7 Obszary i obiekty objęte ochroną prawną przyrody
		Cz. II D. 9 R. 9.6 Pozostałe ograniczenia w zainwestowaniu
pkt 10	występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	Cz. II D. 6 R. 6.1 Zasoby geologiczno-glebowe
pkt 11	występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla	Cz. II D. 6 R. 6.3 Zasoby wodne
		Cz. II D. 6 R. 6.1 Złóża kopalin i tereny i obszary górnicze
pkt 12	występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	Cz. II D. 6 R. 6.1 Złóża kopalin i tereny i obszary górnicze
pkt 13	stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	Cz. II D. 7 Transport
		Cz. II D. 8 Infrastruktura techniczna
pkt 14	zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	Cz. II D. 1 podr. 1.2 Ustalenia i wytyczne dokumentów wyższego rzędu
pkt 15	wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	Cz. II D. 9 podr. 9.7.1 Zagrożenia powodziowe
Zakres ustawowy kierunków zagospodarowania przestrzennego (art. 10 ust. 2, 2a i 3a ustawy o pzp)		Jednostka redakcyjna dokumentu studium
pkt 1	uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 lit. d: kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;	Cz. IV D. 1 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów
		Cz. IV D. 2 Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów
pkt 3	obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk	Cz. IV D. 3 Polityka środowiskowa
pkt 4	obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	Cz. IV D. 4 Polityka dziedzictwa kulturowego
pkt 5	kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	Cz. IV D. 5 Polityka zrównoważonej mobilności
		Cz. IV D. 6 Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej
pkt 6	obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	Cz. IV R. 7.1 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

WSTĘP

pkt 7	obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa	Cz. IV R. 7.2 Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa
pkt 8	obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej	Cz. IV R. 7.3 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej
pkt 9	obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	Cz. IV R. 7.4 obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne
pkt 10	kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	Cz. IV D. 3 Polityka środowiskowa
pkt 11	obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	Cz. IV podr. 7.7.1 Obszary zagrożone powodzią i podr 7.7.2 Obszary osuwania się mas ziemnych
pkt 12	obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	Cz. IV podr 7.7.3 Złoża kopaliny
pkt 14	obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	Cz. IV R. 7.6 podr. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji
pkt 14a	obszary zdegradowane	Cz. IV R. 7.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
pkt 15	granice terenu zamkniętego i jego strefy ochronnej, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa	Cz. IV R. 7.8 Tereny zamknięte
ust. 2a	Jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, w studium ustala się ich rozmieszczenie, z wyłączeniem: 1) wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych, o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1000 kW zlokalizowanych na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klas V, VI, VIz i nieużytki - w rozumieniu przepisów	Cz. IV podr. 6.2.5 Rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW

	wydanych na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne; 2) urzędzeń innych niż wolnostojące.	
ust. 3a	Jeżeli na terenie gminy przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , w studium określa się obszary, na których mogą być one sytuowane.	Cz. IV podr. 1.4.5 Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

5. Sposób obowiązywania ustaleń Studium oraz ich wzajemne powiązanie

- 1) Część I. Wstęp, zawiera wyjaśnienia istoty i funkcji Studium oraz opis konwencji zapisu jego ustaleń.
- 2) Część II. Uwarunkowania rozwoju, obejmuje treści informacyjne oraz diagnozy stanu istniejącego, w zakresie problematyki mających wpływ na przestrzenny rozwój miasta. Treści te są podstawą dla bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz polityk sektorowych w części kierunkowej Studium.
- 3) Część III. Potrzeby i możliwości rozwoju Radomia, stanowi podsumowanie i syntezę uwarunkowań rozwoju oraz ustaleń obowiązującego dokumentu strategii rozwoju miasta w postaci bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Ustalenia tego bilansu są wiążące dla sformułowania polityki przestrzennej w części kierunkowej Studium.
- 4) Część IV. Kierunki zagospodarowania przestrzennego, obejmuje ustalenia stanowiące zróżnicowane narzędzia polityki przestrzennej, służące osiągnięciu celów strategicznych. Ustalenia te, wraz z powiązаныmi ustaleniami graficznymi rysunków Studium, są wiążące zwłaszcza przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, perzy czym:
 - a) sposób uwzględniania ustaleń niniejszego dokumenty w mpzp został sprecyzowany w odpowiednich ustaleniach kierunkowych Studium (część IV ustaleń tekstowych), zgodnie z dyspozycją §5 Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. 2021 poz. 2405);
 - b) ustalenia Studium wiążące przy określaniu w mpzp przeznaczenia terenów sformułowano z użyciem nazw i kodów przeznaczenia terenu określonych w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. 2021 poz. 2404);
 - c) w przypadku zmiany rozporządzenia, o którym mowa w lit. b, w zakresie nazw klas lub kodów przeznaczenia terenu stosowanych przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przy interpretacji niniejszego dokumentu należy przyjąć ich aktualnie obowiązujące odpowiedniki.
- 5) Część V. Aneksy, zawiera zestawienia i wykazy obiektów, dokumentów, itp., do których odnoszą się ustalenia części II i IV.

6. Użyte pojęcia

Ilekczoć w treści niniejszego dokumentu mowa o:

- 1) **aktywnych przyziemiach** - należy przez to rozumieć lokale usługowe usytuowane w poziomie parteru budynku dostępne bezpośrednio z ulicy lub placu;
- 2) **centrotrórczym asortymencie handlu detalicznego** - należy przez to rozumieć każdy asortyment nie będący asortymentem niecentrotrórczym;
- 3) **bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę** - należy przez to rozumieć bilans, o którym mowa w art. 10 ust. 2 pkt 1 i ust. 5 UPZP;
- 4) **niecentrotrórczy asortymencie handlu detalicznego** - należy przez to rozumieć:
 - a) asortyment wolno zbywalny (np. sklepy meblowe, salony samochodowe);
 - b) asortyment wielkogabarytowy lub masowy, obsługiwany głównie transportem samochodowym (np. markety i składy budowlane, markety ogrodnicze, itp.).
- 5) **nieuciążliwej produkcji** - należy przez to rozumieć działalność gospodarczą polegającą na wytwarzaniu dóbr materialnych, która nie została zaliczona na podstawie przepisów odrębnych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 6) **panoramie miasta** - należy przez to rozumieć rozległy, horyzontalny widok obejmujący całość lub znaczny fragment miasta;
- 7) **przeźrzeni współdzielonej** - należy przez to rozumieć formę kształtowania przestrzeni publicznej (ulicy lub placu) w strefie zurbanizowanej, w obrębie której kładzie się nacisk na wysoki poziom bezpieczeństwa, uspokojenie ruchu i atrakcyjność przestrzeni przy ewentualnym zachowaniu miejsc parkingowych i funkcji komunikacyjnej z priorytetem dla pieszych i rowerzystów oraz bez funkcjonalnego rozdzielania stref ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego za pomocą takich elementów jak krawężniki, znaki poziome, sygnalizacja świetlna;
- 8) **usługach miastotrórczych** - należy przez to rozumieć kompleksy publicznych lub komercyjnych usług o zasadniczo ogólnomiejskim lub regionalnym zasięgu, wynikającym ze skali, zróżnicowania lub rodzaju tych usług (np. szkoły wyższe, urzędy, hotele, kompleksy biurowe, wielofunkcyjne centra handlowo-usługowe i rozrywkowe, kina, teatry itp.), wymagające integracji z miejską strukturą osadniczą i stosownych rozwiązań transportowych;
- 9) **usługach nieuciążliwych** - należy przez to rozumieć usługi publiczne, a także takie usługi komercyjne, które nie zostały zaliczone na podstawie przepisów odrębnych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 10) **usługach publicznych** - należy przez to rozumieć usługi świadczone na rzecz ludności przez podmioty państwowe, samorządowe lub niepubliczne, których celem jest interes publiczny; do usług publicznych należą w szczególności usługi: administracji, bezpieczeństwa i porządku publicznego, edukacji, nauki, kultury, sportu i rekreacji, opieki społecznej, ochrony zdrowia, łączności, opieki nad zwierzętami;

WSTĘP

- 11) **urządzeniach mobilności osobistej (UMO)** - należy przez to rozumieć rowery elektryczne, hulajnogi elektryczne, urządzenia transportu osobistego, urządzenia wspomagające ruch, inne podobne im urządzenia i pojazdy przeznaczone do transportu indywidualnego;
- 12) **wzorcowym współczynnikiem powierzchni użytkowej** - należy przez to rozumieć wartość średnią gęstości powierzchni użytkowej zabudowy na użytkach gruntowych zabudowanych budynkami o funkcji bilansowanej, zlokalizowanych na obszarze o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej;
- 13) **zasięgu potencjalnych skutków wystąpienia poważnej awarii** - należy przez to rozumieć odległość od zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub od zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej mniejszą niż odległość bezpieczna od ww. zakładu, określana na podstawie przepisów obowiązującego prawa o ochronie środowiska.

7. Nomenklatura jednostek redakcyjnych

Ilekczoć w treści niniejszego dokumentu mowa o:

- 1) **części** (skrót: Cz.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach numerowanych cyframi rzymskimi jako np. I, II, III, ...
- 2) **dziale** (skrót: D.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach numerowanych cyframi arabskimi jako np. 1, 2, 3, ...
- 3) **rozdziale** (skrót: R.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach numerowanych cyframi arabskimi jako np. 1.1, 1.2, 1.3, ...
- 4) **podrozdziale** (skrót: podr.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach numerowanych cyframi arabskimi jako np. 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3,
- 5) **ustępie** (skrót: ust.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach numerowanych cyframi arabskimi jako np. 1., 2., 3., ...
- 6) **punkcie** (skrót: pkt) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach numerowanych cyframi arabskimi jako np. 1), 2), 3), ...
- 7) **literze** (skrót: lit.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach oznaczonych literami jako np. a), b), c), ...
- 8) **tirecie** (skrót: tir.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach oznaczonych jako -,
- 9) **podpunkcie** (skrót: ppkt.) - oznacza to treści zapisane w ustaleniach oznaczonych jako •.

8. Zastosowane skróty:

- 1) B+R - parking w systemie Zostaw Rower i Jedź, w tłumaczeniu z angielskiego Bike&Ride,
- 2) GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- 3) GPZ - główny punkt zasilania,
- 4) GUS - Główny Urząd Statystyczny,
- 5) K+R - parking w systemie Pocałuj i Jedź, w tłumaczeniu z angielskiego Kiss&Ride,

WSTĘP

- 6) MPK - Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Radomiu Sp. z o.o.,
- 7) mpzp/plan miejscowy - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- 8) MZDiK - Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Radomiu,
- 9) OSI - obszar strategicznej interwencji,
- 10) OZE - odnawialne źródła energii,
- 11) OZZ - obszar o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- 12) PBC - powierzchnia biologicznie czynna,
- 13) P+G - parking w systemie Parkuj i Idź, w tłumaczeniu z angielskiego Park&Go,
- 14) P+R - parking w systemie Parkuj i Jedź, w tłumaczeniu z angielskiego Park&Ride,
- 15) PSZOK - punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- 16) PZPWM - Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego,
- 17) RADKOM - PPHU „RADKOM” Sp. z o.o.,
- 18) RADPEC - Radomskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A.,
- 19) ROF - Radomski Obszar Funkcjonalny,
- 20) SE - stacja elektroenergetyczna,
- 21) Strategia - Strategia dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030”, przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr LXXXI/757/2022 z dnia 29 sierpnia 2022 r.,
- 22) Studium - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom,
- 23) TBS - Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
- 24) UM - Urząd Miejski w Radomiu,
- 25) UMO - urzędnicy mobilności indywidualnej,
- 26) UPZP - ustawa z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- 27) WGPU - wzorcowy współczynnik powierzchni użytkowej,
- 28) WOH - wielkopowierzchniowe obiekty handlowe,
- 29) ZKP - złącze kablowo-pomiarowe.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1 UWARUNKOWANIA PONADLOKALNE

1.1 ZNACZENIE I PROBLEMY RADOMIA W KONTEKŚCIE REGIONALNYM

Uwarunkowania rozwoju Radomia jako ośrodka regionalnego

Radom jest 14 co do wielkości miastem w Polsce, liczącym w 2020 roku 210 532 mieszkańców¹. Tak wysoka ranga miasta w krajowej sieci osadniczej nie znajduje niestety odzwierciedlenia w statusie administracyjnym miasta. Radom jest miastem na prawach powiatu, nieposiadającym statusu miasta wojewódzkiego. M.in. ten fakt powoduje, że upadek radomskiego przemysłu, mający miejsce w latach 90. XX w., nie został zrekomensowany rozwojem sektora usługowego.

Brak statusu miasta wojewódzkiego Radomia powoduje słabe wyposażenie miasta w infrastrukturę i instytucje publiczne, które lokalizowane są głównie lub wyłącznie w miastach wojewódzkich.

Po reformie administracyjnej z 1998 r. zlikwidowano w Radomiu szereg oddziałów regionalnych firm i instytucji publicznych, które posiadają swoje siedziby lub oddziały wyłącznie w miastach wojewódzkich. Skutkuje to z jednej strony niższą jakością usług niż w miastach wojewódzkich, z drugiej natomiast zwiększeniem bezrobocia lub emigracją zarobkową ludności i zmniejszeniem bazy podatkowej. O niskiej atrakcyjności Radomia jako miejsca pracy świadczy niewysokie jak na miasto tej wielkości saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy, wynoszące 2 816 osób (w Kielcach 16 649), co oznacza że na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy przypada 1,8 osób przyjeżdżających do pracy do Radomia. W Kielcach wskaźnik ten jest prawie 2,5-krotnie wyższy i wynosi 4,34².

Powiązania regionalne Radomia

W dokumentach krajowych i wojewódzkich Radom traktowany jest przeważnie jako „miasto średnie”, ośrodek subregionalny, tak samo jak np. Puławy czy Ciechanów. Ta oficjalna ranga odpowiada faktycznemu znaczeniu miasta, które jest istotnym ośrodkiem obsługi w zakresie funkcji wyższego rzędu wyłącznie dla subregionu radomskiego. Można tu wymienić rolę Radomia jako ośrodka obsługi ludności w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej, kultury wyższego rzędu oraz szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego. Trzeba jednak zaznaczyć, że mieszkańcy teoretycznego zaplecza regionalnego miasta względnie często celem ich realizacji wybierają się do ośrodków wojewódzkich.

Teoretyczne zaplecze regionalne Radomia, określone jako obszar lepszej dostępności komunikacyjnej Radomia w stosunku do innych ośrodków wyższego rzędu, sięga Opoczna na zachodzie, Warki na północy, Dęblina na wschodzie oraz trójmiasta staropolskiego Skarżysko-Kamienna, Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski na południu. Obszar ten zamieszkuje ponad 900 tys. ludzi.

¹ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>, dostęp: 22.11.2021.

² Polska w liczbach, <https://www.polskawliczbach.pl/Radom>, dostęp: 22.11.2021.

Główne powiązania regionalne Radomia na osi północ - południe obejmują swym zasięgiem północną część woj. świętokrzyskiego razem z Kielcami na południu oraz Warszawę wraz z jej obszarem metropolitalnym na północy.

Istotnym uwarunkowaniem rozwojowym Radomia jest względna bliskość Warszawy, która ze względu na dominację ekonomiczną w skali kraju jest bardzo silnym magnesem, przyciągającym pracowników, studentów oraz osoby poszukujące wysokiej jakości usług wyższego rzędu. Wysoka konkurencyjność ośrodka warszawskiego oraz charakterystyka stołecznego rynku pracy leżą u podstaw migracji stałych oraz wahadłowych stanowiących przykład drenażu kapitału ludzkiego. Bliskość dużego rynku, jakim jest Warszawa, nie przekłada się na rozwój gospodarczy Radomia, gdyż w ogólnym bilansie wymiany pomiędzy ośrodkiem warszawskim i jego otoczeniem występuje przewaga zbytu nad zaopatrzeniem. Wdrażany przez wiele lat polaryzacyjno-dyfuzyjny model rozwojowy nie przyniósł spodziewanych pozytywnych rezultatów lecz przyczynił się do pogłębienia dysproporcji rozwojowych. Jak zauważają autorzy Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030³, „mimo bliskości silnego ośrodka metropolitalnego jakim jest miasto stołeczne Warszawa, zróżnicowanie wewnątrzregionalne mierzone PKB per capita (PPS) jest największe w kraju (dla NUTS 2 - warszawski stołeczny - 149% średniej UE, dla mazowieckiego regionalnego - 58%). Odływ mieszkańców z tych terenów, zwłaszcza ludzi młodych, jak również słaba konkurencyjność lokalnych gospodarek powodują postępującą marginalizację i degradację społeczno-gospodarczą”.

Ośrodek radomski praktycznie nie wykazuje znaczących związków funkcjonalnych z innymi obszarami pozametropolitalnymi województwa mazowieckiego, w tym z ośrodkami subregionalnymi. Także sieć powiązań komunikacyjnych z tymi obszarami nie wykształciła się.

Radom, wraz z Kielcami oraz położonymi pomiędzy nimi trzema znaczącymi miastami - Skarżysko-Kamienną, Starachowicami i Ostrowcem Świętokrzyskim - tworzy tzw. aglomerację staropolską. Silne powiązania funkcjonalne występują zwłaszcza ze wspomnianymi trzema miastami. Ich graniczne położenie, w zbliżonej odległości od Kielc jak i Radomia, powoduje, że wyznaczenie rozłącznych zapleczy funkcjonalnych Radomia i Kielc w oparciu o samą konfigurację sieci osadniczej nie jest uzasadnione. Z tego powodu przyporządkowanie wszystkich tych miast do województwa świętokrzyskiego, stanowiącego zaplecze administracyjne Kielc, umniejsza znaczenie Radomia jako ośrodka regionalnego. Przynależność wojewódzka determinuje bowiem siłę nie tylko zależności administracyjnych ale też pochodnych względem nich powiązań usługowych, transportowych, kulturowych i mentalnych.

Wnioski

Omówione zjawiska przekładają się na następujące uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta:

³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Rada Ministrów, Warszawa, wrzesień 2019, 6.3.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- niewielka baza ekonomiczna rozwoju przestrzennego (środki publiczne i prywatne), co skutkuje niższym od potencjalnego zakresem oraz jakością możliwych inwestycji urbanistycznych i budowlanych,
- niewielki odsetek klasy kreatywnej wśród radomian, która bezpośrednio lub pośrednio stymulowałaby pozytywne zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym miasta,
- brak dostępności niektórych instrumentów prawnych planowania przestrzennego.

1.2 USTALENIA I WYTYCZNE DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU

1.2.1 USTALENIA DOKUMENTÓW SZCZEBLA KRAJOWEGO

Do czasu przyjęcia niniejszego dokumentu nie została sporządzona koncepcja rozwoju kraju, która zastąpić ma *Koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* uchyloną przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

1.2.2 USTALENIA STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

W Załączniku do uchwały nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. - *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze”⁴* podregion radomski zaliczono do obszarów strategicznej interwencji, wymagających restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów polityki regionalnej. Dla wzrostu znaczenia ośrodka regionalnego Radomia oraz jego obszaru funkcjonalnego za niezbędne uznaje się pobudzenie społeczno-gospodarcze, w tym restrukturyzację branż przemysłowych oraz odnowę tkanki miejskiej poprzez działania rewitalizacyjne.

Zakłada się, iż rozwojowi Radomia i subregionu radomskiego służyć ma modernizacja ponadregionalnych szlaków transportowych - linie kolejowe Kraków - Kielce - Radom - Warszawa, Radom - Łódź, jak również budowa dróg ekspresowych S7 i S12. Wskazano ponadto na rozwój regionalnego portu lotniczego Warszawa - Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 roku wraz ze strefą ekonomiczną w jego otoczeniu.

Oprócz kwestii komunikacyjnych w Strategii podkreślono szczególne znaczenie zasobów przyrodniczych jako niezbędnego elementu struktury przestrzennej wysokiej jakości. Zalecono wzmocnienie leśnych korytarzy ekologicznych oraz uzupełnienie zalesień zielonego pierścienia wokół Radomia.

1.2.3 USTALENIA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Podstawowym dokumentem wyznaczającym cele i kierunki rozwoju przestrzennego na terenie regionu jest *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*

⁴ Załącznik do uchwały nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.

(PZPWM), którego ostatnia aktualizację przyjęto uchwałą nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 Sejmiku Województwa Mazowieckiego⁵.

PZPWM wskazuje następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, będące wiążącymi ustaleniami planu.

W zakresie transportu:

- Poprawa jakości przewozów pasażerskich Kolei Mazowieckich poprzez zakup i modernizację pojazdów kolejowych wraz z inwestycjami w zaplecza techniczne do utrzymania taboru. Budowa bazy utrzymaniowo naprawczej w Radomiu

W zakresie gospodarki odpadami⁶:

- Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych planowane do rozbudowy/modernizacji: Radom, ul. Wincentego Witosa 96: Rozbudowa i doposażenie w niezbędną infrastrukturę, w tym: a. budynki, wiaty, magazyny, ogrodzenia, utwardzanie powierzchni b. pojemniki, kontenery, boksy oraz inne rozwiązania służące m.in. magazynowaniu zbieranych odpadów, c. punkty napraw i ponownego użycia d. wyposażenie w zaplecze umożliwiające obsługę punktu przez stały personel e. zaplecze umożliwiające prowadzenie działalności edukacyjnej f. wyposażenie ograniczające oddziaływanie punktu na środowisko g. zakup wagi samochodowej najazdowej h. oświetlenie terenu, i. budowa kanalizacji. Planowany rok zakończenia modernizacji: 2020.
- Regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych planowane do rozbudowy/modernizacji: Radom, ul. Witosa 94. Planowane po rozbudowie/modernizacji moce przerobowe [Mg/rok] część mechaniczna 140 000 część biologiczna 65 000. Planowany rok zakończenia rozbudowy/modernizacji: 2023.
- Składowiska odpadów komunalnych o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych planowane do rozbudowy/modernizacji ul. Witosa 98, 26-600 Radom, Planowana po rozbudowie/modernizacji pojemność całkowita [m³] 4 000 000. Planowany rok zakończenia rozbudowy/modernizacji: 2020.
- Składowiska odpadów komunalnych o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Modernizacja składowiska odpadów polegająca na budowie i modernizacji rowów opaskowych wokół składowiska oraz budowie podczyszczalni odcieków ze składowiska wraz ze zbiornikiem wody ppoż. mająca na celu ograniczenie oddziaływania składowiska na środowisko. Jednostka realizująca: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „RADKOM” Sp. z o.o. ul. Witosa 76, 26-600 Radom

⁵ Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180.

⁶ PZPWM stwierdza, że za inwestycje celu publicznego przyjmuje się infrastrukturę gospodarki odpadami wskazaną w Planie inwestycyjnym aktualnego wojewódzkiego planu gospodarki odpadami (Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024, Warszawa, listopad 2018 r. (II), Załącznik nr 1 do uchwały nr 3/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 stycznia 2019 r.).

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- Planowane nowe punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych: gmina Radom. Planowany rok zakończenia budowy: 2020.
- Planowane nowe instalacje do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych. Planowane moce przerobowe [Mg/rok] 60 000. Planowany rok zakończenia budowy: 2022.
- Rozbudowa i modernizacja kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów ze zwiększeniem jej mocy przerobowych, w tym zwiększenie efektywności procesu oraz ograniczenie uciążliwości odorowej. Jednostka Realizująca: PPUH RADKOM Sp. z o.o. Radom, ul. Witosa 94.
- Regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Modernizacja części mechanicznej zakładu (dla odpadów zmieszanych i selektywnie zebranych), doposażenie i unowocześnienie wraz z modernizacją istniejącej infrastruktury, w celu zwiększenia recyklingu odpadów surowcowych, bez zwiększenia mocy przerobowych instalacji. Modernizacja części biologicznej instalacji, w tym jej hermetyzacja celem zwiększenia wydajności procesu i ograniczenia jego oddziaływania na środowiska, w tym ograniczenia uciążliwości odorowych. Planowany okres realizacji: 2023. Jednostka realizująca: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „RADKOM” Sp. z o.o., Radom, ul. Witosa 76.
- Budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów. Planowany okres realizacji: 2022. Jednostka realizująca: Radomskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „RADPEC” S.A., Radom, ul. Żelazna 7 / Miasto Radom.

W zakresie infrastruktury dziedzictwa kulturowego:

- *Wokół wiejskiej zagrody.* Modernizacja i renowacja krajobrazu kulturowego prezentowanego w radomskim skansenie – poprawa infrastruktury instytucji kultury,
- Modernizacja i adaptacja zabytkowych kamienic Gąski i Esterki na potrzeby utworzenia stałej wystawy archeologiczno – historycznej / Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu – poprawa infrastruktury instytucji kultury (inwestycja zrealizowana).

W zakresie ochrony zdrowia:

- Modernizacja Pawilonu Szpitalnego nr 8 - ZOL /Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. Dr Barbary Borzym w Radomiu - poprawa jakości udzielanych świadczeń medycznych,
- Modernizacja pomieszczeń oddziałów w budynku D Mazowieckiego Szpitala Specjalistycznego Sp. z o. o. - poprawa jakości udzielanych świadczeń medycznych (inwestycja zrealizowana),
- Adaptacja obiektu Mazowieckiego Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Płocku oddział w Radomiu przy ul. Rodziny Winczewskich 5 oraz zakup wyposażenia - poprawa jakości udzielanych świadczeń medycznych (inwestycja zrealizowana).

PZPWM zawiera ponadto niewiążące wytyczne z zakresu różnych obszarów polityki przestrzennej:

1. zalecenie utworzenia następujących muzeów:
 - 1) Muzeum Centralnego Okręgu Przemysłowego na terenie dawnej Fabryki Broni,
 - 2) Centrum Nauki im. T. Sołtyka;
2. założenie rozbudowy placówek i bazy dydaktycznej uczelni, infrastruktury naukowobadawczo-rozwojowej oraz placówek oświatowych, w tym szkolnictwa zawodowego;
3. Radom jako węzeł transportowy o znaczeniu krajowym (w pobliżu przebiegają następujące elementy kompleksowej sieci transportowej TEN-T: linia kolejowa nr 8, droga krajowa S7, droga krajowa nr 12); plan wyznacza cel zmiany kategorii korytarzy sieci kompleksowej na korytarze sieci bazowej - kolejowe i drogowe - Warszawa - Radom - Kielce - Kraków jako bazowy dualny oraz uzupełnienie sieci kompleksowej o połączenia: kolejowe (Lublin -) Dęblin - Radom - Tomaszów Mazowiecki (- Łódź).

1.2.4 USTALENIA STRATEGII ROZWOJU PONADLOKALNEGO

Do czasu przyjęcia niniejszego dokumentu strategia rozwoju ponadlokalnego nie została sporządzona na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Jedynym dokumentem odnoszącym się do tego poziomu zarządzania obszarem funkcjonalnym Radomia jest zatem *Strategia rozwoju Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego*, o której mowa w podrozdziale 1.3.4 niniejszego dokumentu.

1.3 MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

1.3.1 MIASTO - AGLOMERACJA - MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

Rozpatrywanie miasta w granicach administracyjnych z reguły nie odpowiada ani zasięgowi przestrzennemu funkcji miejskich ani zasięgowi faktycznych procesów urbanizacyjnych. Procesy osadnicze o charakterze miejskim odbywają się bowiem nie tylko w granicach administracyjnych miasta, ale w obrębie całej aglomeracji miejskiej, a nawet, w odpowiednio mniejszym natężeniu, w obrębie całego miejskiego obszaru funkcjonalnego. Aglomerację miejską można zdefiniować jako spójny przestrzennie obszar osadniczy o przeważających funkcjach nierolniczych. Pojęciem o zazwyczaj nieco szerszym zakresie przestrzennym jest miejski obszar funkcjonalny (MOF). Obejmuje on obszar intensywnych, regularnych dojazdów ludności do miasta centralnego, tj. głównie do pracy i szkoły. Miasto centralne bowiem pełni rolę ośrodka usługowego dla mieszkańców gmin ościennych. Zapewnia przede wszystkim usługi ponadpodstawowe z zakresu handlu, edukacji, kultury i ochrony zdrowia. Przepływy w ramach MOF zachodzą także w odwrotnym kierunku. Gminy wiejskie MOF pełnią rolę sypialnianą, czasem również lokalizują się w nich centra handlowo-usługowe oraz zakłady przemysłowe, z których korzystają mieszkańcy, pełnią także rolę zaplecza rekreacyjnego dla miasta. Zgodnie z tym trendem gminy podmiejskie przewidują w swoich studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania tereny lokalizacji budownictwa letniskowego.

1.3.2 RADOMSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

W latach 2007-2013 w ramach *Konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych* zdelimitowano Radomski Obszar Funkcjonalny (ROF), obejmujący Radom - miasto rdzeniowe ROF, powiat radomski, gminę miejską i wiejską Pionki, gminy miejsko-wiejskie Iłża i Skaryszew oraz gminy wiejskie Gózd, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia-Letnisko, Kowala, Pionki, Przytyk, Wierzbica, Wolanów, Zakrzew, Orońsko. W ramach tego projektu opracowano ogólną strategię rozwoju ROF (patrz podrozdział 1.3.4), opartą na analizach sektorowych aspektów zarządzania obszarem - transportowego, przyrodniczego i rewitalizacyjnego. Starosta Radomski, Prezydent Miasta Radomia oraz burmistrzowie i wójtowie wymienionych gmin powołali Stowarzyszenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego. Działania te nie przełożyły się dotąd na oficjalne utworzenie miejskiego obszaru funkcjonalnego Radomia na podstawie art. 49d ust. 2 UPZP. W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*⁷ nie dokonano delimitacji MOF Radomia, ani nie rozważono potrzeby takiej delimitacji, pomimo wniosków składanych w tej sprawie przez władze JST tworzących ROF. Nieutworzenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego spowodowało ograniczenie możliwości prowadzenia skutecznej polityki przestrzennej na terenie miasta Radomia, powiatu radomskiego i pozostałych gmin objętych wnioskiem. Na dotychczasowe niepowodzenie projektu ROF złożyło się również nieuchwalenie strategii rozwoju ROF przez większość składowych gmin, w tym Radom. Pomimo tego nawiązanie przez Radom współpracy w ramach miejskiego obszaru funkcjonalnego uznawane jest za jeden z niewielu pozytywnych przykładów inicjatyw międzygminnych w tym zakresie⁸.

1.3.3 PROCESY PRZESTRZENNE W RADOMSKIM OBSZARZE FUNKCJONALNYM

Suburbanizacja

W miejskim obszarze funkcjonalnym z definicji mają miejsce procesy osadnicze, polegające na lokowaniu się poza miastem centralnym miejskich funkcji zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza mieszkalnictwa, a czasem także, w mniejszym stopniu, usług i przemysłu. Procesy te noszą nazwę suburbanizacji i skutkują tzw. „rozlewaniem się miasta” na przyległe tereny wiejskie.

Popularność zamieszkania poza miastem wynika ze względów ekonomicznych, socjologicznych i ekologicznych. Ceny działek w gminach wiejskich są niższe niż w mieście, co przyciąga zarówno inwestorów indywidualnych jak i coraz częściej komercyjnych, oferujących mieszkania deweloperskie. Niejednokrotnie w cenie mieszkania w mieście można wybudować dom jednorodzinny pod miastem, oferujący nie tylko większy metraż, ale także ogród oraz czystsze środowisko. W tej kwestii socjologiczny trend posiadania domu

⁷ Uchwała nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 r. Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180).

⁸ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Rada Ministrów, Warszawa, wrzesień 2019, 6.3.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

z ogrodem wiąże się z potrzebą ucieczki z miasta ze względu na uciążliwości środowiskowe, głównie zanieczyszczenie powietrza i hałas.

Pomimo iż z punktu widzenia indywidualnego decyzje o wyprowadzce z miasta wydają się racjonalne, w szerszym rozrachunku negatywne skutki suburbanizacji przewyższają jej doraźne zalety. Z procesem suburbanizacji wiążą się następujące negatywne skutki przestrzenne:

- problemy ekologiczne,
- problemy ładu przestrzennego,
- konflikty funkcjonalne użytkowania gruntów,
- problemy komunikacyjne.

Suburbanizacja oznacza tworzenie ułomnych struktur osadniczych, nie mających ani w pełni wykształconych cech miejskich, ani wiejskich. Z jednej strony, wyprowadzając kapitał inwestycyjny poza miasto, ogranicza możliwości jego rozwoju. Z drugiej niszczy tereny wiejskie, które w wyniku chaotycznej zabudowy tracą swój specyficzny charakter krajobrazowy oraz walory przyrodnicze. Rozproszone osadnictwo konsumuje znaczne ilości terenów otwartych, które pozbawiane są w ten sposób możliwości pełnienia funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych i żywicielskich.

Parcelacja terenów na cele budowlane o przypadkowych granicach i wielkości, dokonywana w przypadkowych lokalizacjach, bez uzbrojenia, utwardzonych dróg i możliwości obsługi za pomocą transportu zbiorowego, bez rezerw terenowych dla urządzeń usługowych i miejsc pracy prowadzi nieuchronnie do powstawania konfliktów funkcjonalno-przestrzennych. Efektem jest powstawanie barier w dostępie i degradacja obszarów atrakcyjnych inwestycyjnie lub ekologicznie.

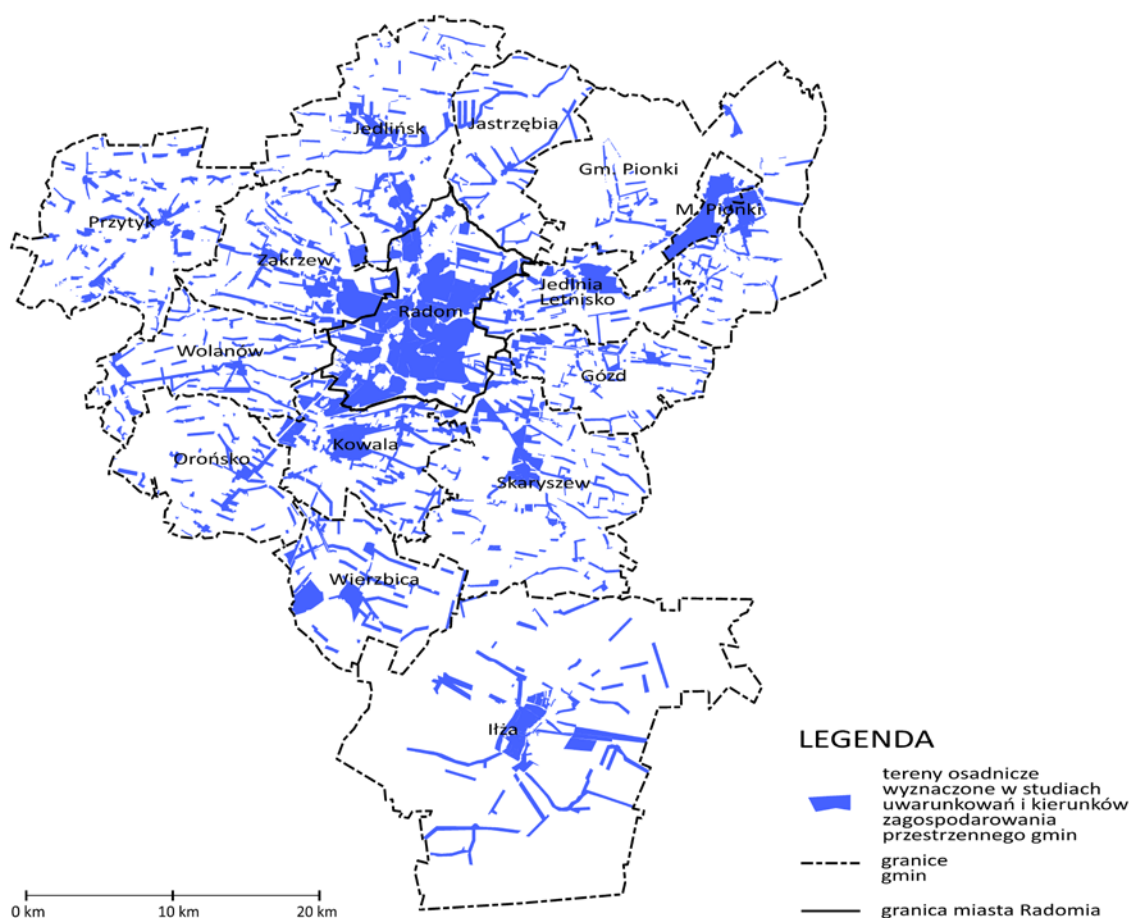
Suburbanizacja generuje także problemy transportowe. Mieszkańcy ekstensywnych przedmieść regularnie muszą przemieszczać się na znaczne odległości celem załatwienia codziennych spraw, takich jak zakupy, praca czy oświata. Usługi ponadpodstawowe natomiast dostępne są wyłącznie w mieście. W zakresie wyspecjalizowanego handlu i usług, zarówno komercyjnych jak i publicznych, Radom zapewnia pełną obsługę gminom ościennym a także sąsiednim powiatom. Ponadto Radom jest regionalnym centrum skupiającym miejsca pracy w przemyśle i usługach.

Regularne przemieszczenia do miasta obciążają je wzmożonym ruchem samochodowym wraz ze wszystkimi jego negatywnymi konsekwencjami. Dzieje się tak, gdyż rozproszonych struktur osadniczych nie da się w sposób ekonomiczny obsłużyć środkami transportu alternatywnymi względem samochodu. Mieszkańcy gmin podmiejskich korzystają z infrastruktury miejskiej, natomiast podatki płacą w gminach podmiejskich. Wszystkie wymienione problemy oznaczają, że suburbanizacja obciąża miasto centralne oraz jego mieszkańców znacznymi kosztami.

Skala konfliktów funkcjonalno-przestrzennych w strefie podmiejskiej Radomia najprawdopodobniej będzie narastać, ponieważ gminy ościenne planują przeznaczanie terenów pod zainwestowanie znacznie ponad miarę przewidywanych potrzeb, promując w ten sposób rozproszone, bezładne i nieefektywne zainwestowanie.

Przeszacowanie ilości terenów osadniczych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ROF

Ryc. 1.1 pokazuje rozkład wszystkich terenów osadniczych⁹ planowanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)¹⁰. Powierzchnia ROF to ok. 1620 km². Wszystkie planowane w studiach gminnych tereny osadnicze oszacowano na 322 km², w tym tereny oznaczone jako usługowe i przemysłowe obejmują 37,5 km². Reszta, czyli 284,5 km², to tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową oraz transport w strefach rozwoju osadniczego.

Rycina 1.1. *Tereny osadnicze wyznaczone w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego¹¹*

⁹ Jako tereny osadnicze przyjęto tereny przeznaczone w studiach gminnych pod mieszkalnictwo, usługi, przemysł i infrastrukturę, w tym drogi w ramach układów osadniczych, tj. związane z zabudową. Nie zaliczono do nich terenów zabudowy zagrodowej (MR).

¹⁰ Stan z 2019 r.

¹¹ Rozkład terenów osadniczych, jak również układ przestrzenny obszaru ROF, wyraźnie pokazuje odrębność struktury przestrzennej miasta i gminy Iłża od reszty ROF.

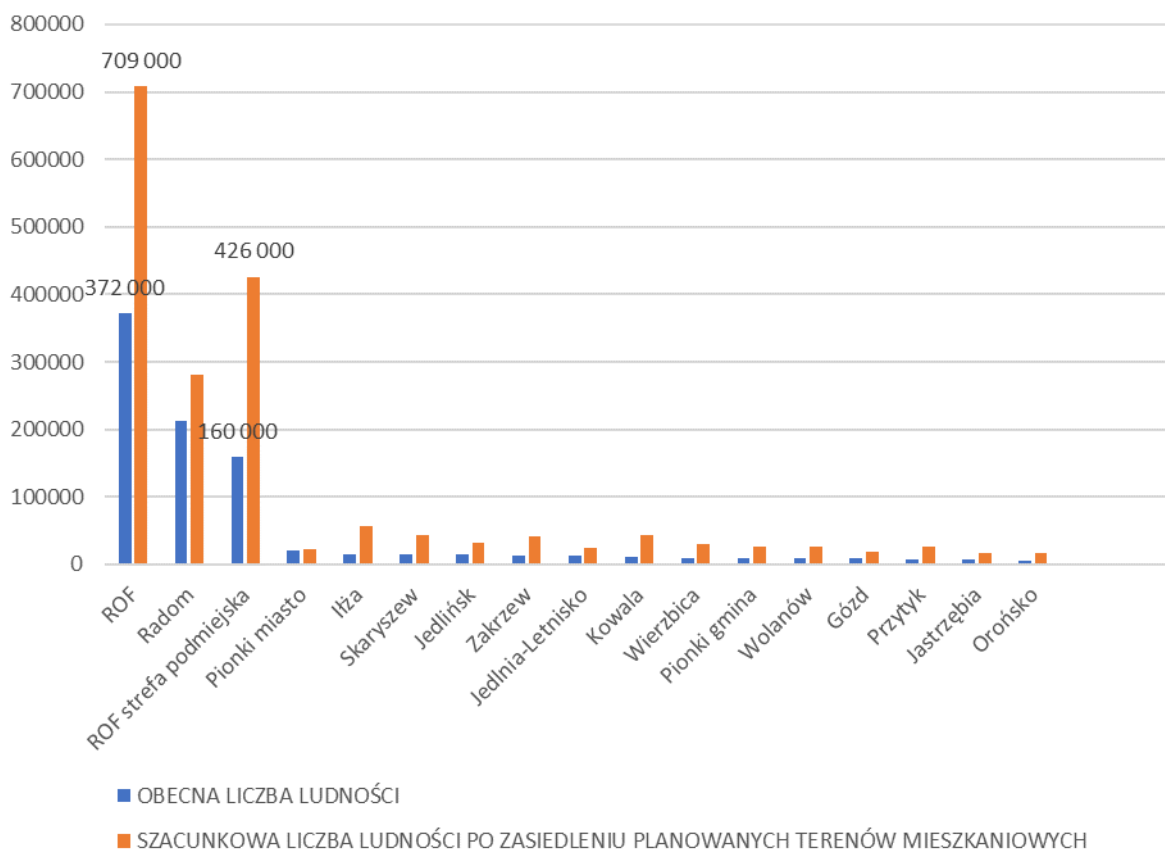
Źródłem wszystkich rycin, tabel i wykresów jest opracowanie własne, chyba że wskazano inaczej.

Na rycinie 1.1 widać, jak Radom stopniowo rozlewa się na obszar sąsiednich gmin, zwłaszcza Zakrzewa, Jedlińska, Jedni-Letnisko, Skaryszewa i Kowali. Zaplanowano w nich rozległe, zwarte obszary osadnicze, przypominające w tej skali struktury miejskie.

Ilość terenów mieszkaniowych planowanych w studiach gminnych jest niewspółmiernie duża w stosunku do obecnego stanu zagospodarowania oraz możliwego zapotrzebowania.

Najwyższym stosunkiem ilości nowo planowanych terenów mieszkaniowych do obecnie zajętych cechuje się miasto i gmina Łża (362%), zaś najniższym miasto Pionki (12%). Radom planuje powiększenie terenów mieszkaniowych o 55% podczas gdy strefa podmiejska ROF - aż o 243%.

Wg przyjętych, szacunkowych parametrów, w całym Radomskim Obszarze Funkcjonalnym mogłoby się osiedlić 337 000 nowych mieszkańców, tj. prawie drugie tyle (91%) co obecnych (wykres 1.1). Najwyższy odsetek nowo planowanej ludności w stosunku do obecnej występuje w gminie miejsko-wiejskiej Łży. Zakładając wykorzystanie wszystkich terenów mieszkaniowych przewidzianych w studium gminnym, liczba ludności gminy mogłaby wzrosnąć aż o 274%. Kolejnymi gminami z tak przeszacowanymi parametrami są Kowala (265%) i Przytyk (264%). W takim scenariuszu ludność tych gmin wynosiłaby: dla Łży - 41 tys. mieszkańców (wzrost o 26 tys.), Kowali - 32 tys. (wzrost o 20 tys.), a Przytyka - 20 tys. (wzrost o 12,5 tys.). W strefie podmiejskiej ROF mogłoby się osiedlić dodatkowych 167% obecnej ludności obszaru, tj. 267 tys. ludzi. Oznacza to, że do gmin podmiejskich ROF mógłby przenieść się cały Radom i Ostrowiec Świętokrzyski (wykres 1.1).

Wykres 1.1. *Pojemność terenów mieszkaniowych planowanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin ROF w na tle aktualnej ludności¹²*

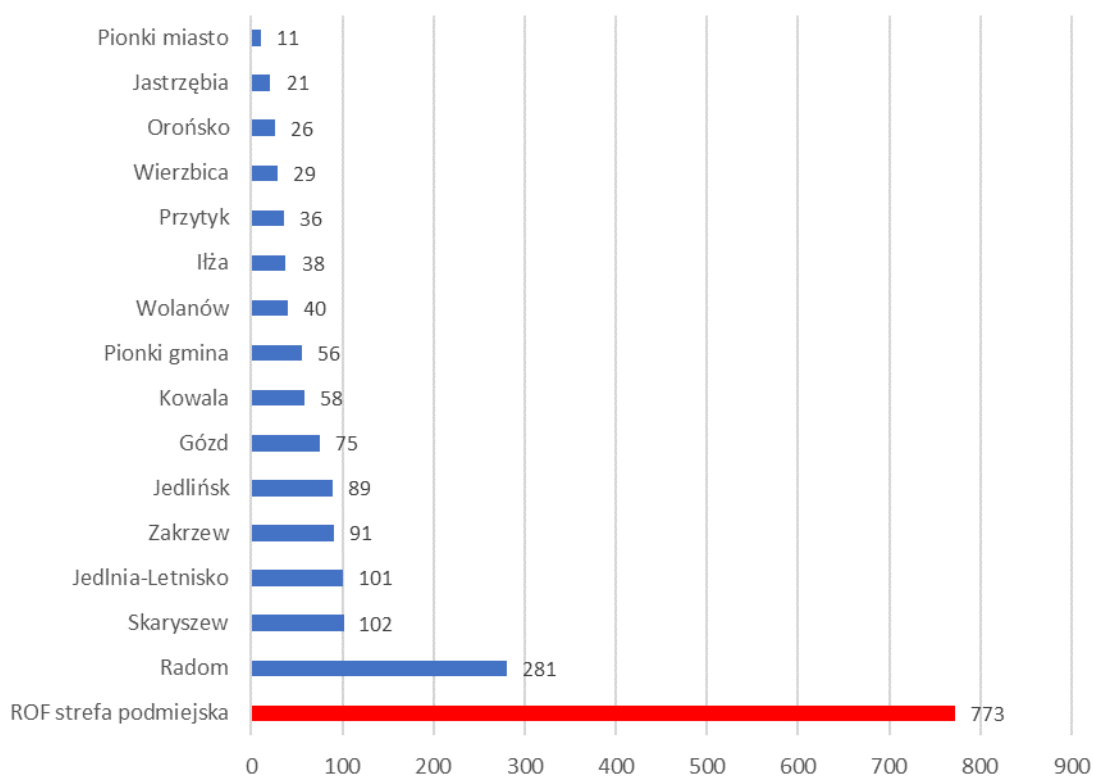
Opisane badanie pokazuje, iż gminy podradomskie prowadzą politykę planowego stymulowania suburbanizacji.

Skala suburbanizacji w Radomskim Obszarze Funkcyjnym

Przeprowadzona analiza nie obrazuje rzeczywistego rozmiaru suburbanizacji mającej miejsce w miejskim obszarze funkcyjnym Radomia. Objęła ona wyłącznie strategiczny, kierunkowy aspekt planowania przestrzennego. Ów może mieć przełożenie na rzeczywistość inwestycyjną jedynie w przypadku uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na całości obszarów osadniczych wskazanych w studiach gminnych, co jest mało realne. Tak czy inaczej, większość działalności budowlanej, zwłaszcza na terenach wiejskich, odbywa się nie na podstawie planów miejscowych, lecz na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, które nie muszą być zgodne z kierunkami wyznaczonymi w studiach gminnych. Biorąc pod uwagę mało restrykcyjne wymogi uzyskania warunków zabudowy, oznacza to, że faktyczna ilość dostępnych terenów inwestycyjnych jest jeszcze większa niż ilość wskazana w studiach.

Rzeczywisty wymiar suburbanizacji w ROF obrazują dane statystyczne na temat budownictwa mieszkaniowego (Wykres 1.2).

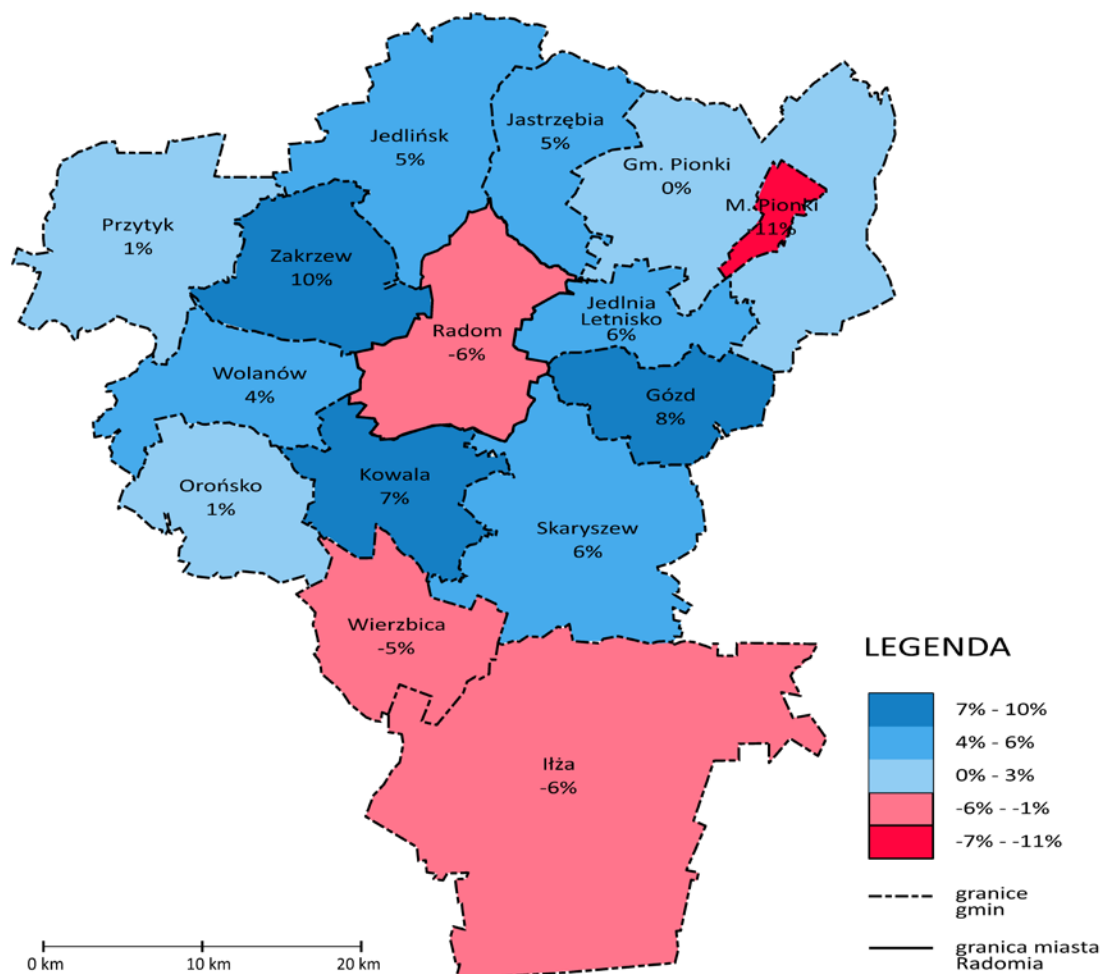
¹² Źródłem wszystkich wykresów, rycin i tabel jest opracowanie własne, chyba że wskazano inaczej.

Wykres 1.2. Liczba pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy nowych budynków mieszkalnych w 2018 r. w MOF Radomia
/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS/

Liczba pozwoleń na budowę budynków mieszkaniowych w strefie podmiejskiej Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2018 r. była aż 2,75 razy większa niż na obszarze miasta. Odnosząc to do liczby ludności, stwierdzamy, że liczba pozwoleń na budowę przypadająca na mieszkańca strefy podmiejskiej ROF jest prawie 4 razy wyższa niż na mieszkańca Radomia. Jednakowoż, rozpatrując sumaryczną liczbę mieszkań oddanych do użytkowania w 2018 r., w przypadku Radomia jest ona wyższa (722) niż dla powiatu radomskiego (543). Oznacza to, że w Radomiu koncentruje się budownictwo wielorodzinne, natomiast strefa podmiejska dominuje pod względem budownictwa jednorodzinnego.

Suburbanizacja jest pochodną napływu ludności do strefy podmiejskiej Radomia. W ostatnich latach obserwuje się jednoczesny spadek liczby ludności w gminach miejskich ROF oraz wzrost liczby ludności w większości gmin podmiejskich. Złożenie tych dwóch zjawisk świadczy o odpływie ludności z miast, zwłaszcza Radomia, na obszary wiejskie.

Rycina 1.2. Zmiana liczby mieszkańców w gminach ROF w latach 2010-2020

Z danych przedstawionych na ryc. 1.2 można wysnuć następujące wnioski. Spada liczba ludności gmin miejskich oraz tych, które utraciły atrakcyjność na skutek upadku przemysłu ciężkiego (Pionki -11%, Wierzbica -5%), jak również peryferyjnych gmin wiejskich ROF (Iłża -6%)¹³. Największe przyrosty mieszkańców notują gminy przylegające do Radomia. Na tle wszystkich gmin wyróżnia się Zakrzew, z przyrostem liczby ludności +10%. Da się to wytłumaczyć nieproporcjonalnie mniejszą rozciągłością miasta Radomia na kierunku W-Z w stosunku do Płn-Płd, która powoduje, że duże wsie będące częścią aglomeracji radomskiej, takie jak Bielicha czy Milejowice, są położone poza granicami administracyjnymi miasta.

¹³ Spadek liczby ludności gminy Iłża stanowi kolejny argument za tezą, mówiącą iż gmina Iłża położona jest poza miejskim obszarem funkcjonalnym Radomia.

Koszty suburbanizacji

Do wyliczenia obciążających miasto i radomian kosztów suburbanizacji, rozumianej jako wyprowadzanie się ludności Radomia do gmin podmiejskich (ROF), przyjęto iż składają się na nie utracone przez miasto wpływy podatkowe oraz koszty ubocznych efektów transportu samochodowego.

Ludność, która wyprowadzi się z Radomia do gmin podmiejskich będzie płacić podatki w tych gminach, pomimo iż nadal będzie korzystać z infrastruktury miejskiej.

Wyprowadzka poza miasto generuje dodatkowy wolumen ruchu związany z regularnym pokonywaniem trasy pomiędzy miejscem zamieszkania a celami ruchu w mieście (np. praca, szkoła, duże zakupy). Ów nakład transportu wiąże się z kosztami ponoszonymi przez osoby go generujące (tzw. koszty wewnętrzne) oraz kosztami obciążającymi wszystkich mieszkańców (tzw. koszty zewnętrzne). Na koszty obciążające miasto i jego mieszkańców składają się koszty zanieczyszczenia powietrza, hałasu, wypadków, amortyzacji i utrzymania infrastruktury drogowej, w zakresie ruchu odbywającego się na terenie miasta.

Szacowane sumaryczne straty miasta Radomia i jego mieszkańców spowodowane prognozowaną dla różnych modeli rozwoju miasta emigracją ludności miejskiej do gmin ROF w latach 2021-2050 mieszczą się w przedziale od 543 do 985 mln zł (od 94 do 243 zł rocznie na mieszkańca miasta).

1.3.4 STRATEGIA ROZWOJU RADOMSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Rozwiązanie problemów planistycznych opisanych w rozdziale 2.3.3 mogłoby przynieść scedowanie zadania planowania przestrzennego przez gminy na rzecz miasta Radomia lub specjalnie powołanej do tego jednostki. Na dzień dzisiejszy żadne z powyższych rozwiązań nie zostało wdrożone. Tym niemniej, razem z wyznaczeniem ROF opracowano *Strategię rozwoju Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego*¹⁴. Powołano też Stowarzyszenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego, kierując się wolą zapewnienia zrównoważonego i długofalowego rozwoju miast, powiatu i gmin oraz zacieśnienia partnerskiej współpracy samorządowej. Pomimo istnienia Stowarzyszenia ROF większość należących doń gmin nie przyjęło *Strategii rozwoju Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego* w formie uchwały rady gminy (wśród nich miasto Radom). Oznacza to, że wspomniana strategia pozostaje dokumentem nieoficjalnym.

Strategia stawia diagnozę, iż obserwowana na terenie ROF postępująca suburbanizacja stanowi zagrożenie efektywności funkcjonowania ROF, wpływając negatywnie na warunki życia mieszkańców zarówno poszczególnych gmin ROF jak i ROF jako całości. Dlatego też Strategia stawia za cel uporządkowanie struktury przestrzennej ROF, które ma być osiągnięte poprzez wyznaczenie spójnych kierunków zagospodarowania przestrzennego ROF. Powinny one uwzględniać przede wszystkim określenie obszarów przewidzianych do

¹⁴ *Strategia rozwoju miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)*, Ageron Polska, Gmina Miasto Radom, 2015.

rozwoju funkcji mieszkaniowej oraz obszarów przewidzianych do pełnienia funkcji środowiskotwórczych i leśnych.

Strategia formułuje konkretne wytyczne dla dokumentów planistycznych JST ROF. Pierwszą z nich jest pozostawienie terenów otwartych zgodnie z założeniami Radomskiego Systemu Terenów Otwartych „Green Belt”. Drugą, komplementarną wytyczną jest koncentrowanie zabudowy oraz rozwoju infrastruktury na obszarach już zagospodarowanych.

Aby wdrożyć podane wyżej cele strategiczne wskazuje się cele operacyjne o charakterze instytucjonalnym. Jak nadmieniono wyżej, zakłada się stworzenie dokumentu analogicznego w zakresie treści i formy do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmującego swym zakresem cały ROF. Kierunki zagospodarowania przestrzennego ROF powinny wskazywać obszary, które należy priorytetowo objąć miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego za pośrednictwem których wyznaczone kierunki zagospodarowania przestrzennego będą wdrażane na poziomie gminnym.

Opracowanie wspólnych kierunków zagospodarowania przestrzennego ROF wymaga współpracy wszystkich partnerów ROF w ramach spotkań Rady ROF oraz współpracy jednostek urzędów partnerów ROF odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne.

Możliwości prawne współpracy w ramach ROF

Wspomniane wyżej wzmocnienie zdolności instytucjonalnych może zajść poprzez wdrożenie form współpracy międzygminnej. Na mocy ustawy o samorządzie gminnym¹⁵ (USG) wykonywanie zadań publicznych może być realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego w ramach trzech form:

- związków międzygminnych lub powiatowo-gminnych,
- porozumień międzygminnych,
- stowarzyszeń gmin.

Wykonywanie zadania planowania przestrzennego gminy mogą powierzyć związkowi międzygminnemu (lub powiatowo-gminnemu), albo innej gminie w drodze stosownego porozumienia międzygminnego. Stowarzyszenie gmin nie daje takiej możliwości, ułatwia jedynie koordynację zapisów dokumentów polityki przestrzennej pomiędzy gminami.

Ponadto, sąsiadujące ze sobą gminy mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego. Jest ona wspólną strategią rozwoju sąsiednich gmin. Zakres Strategii rozwoju ponadlokalnego określony został w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U z 2023 r. poz. 40). Wytyczne strategii rozwoju ponadlokalnego wiążą gminy przy sporządzaniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

¹⁵ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, ze zm.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Ustawa o polityce rozwoju¹⁶ przewiduje specjalną formę organizacyjną, służącą wdrażaniu strategii rozwoju ponadlokalnego - porozumienie terytorialne - wykraczającą poza opisane wyżej instrumenty przewidziane w USG. Zgodnie z art. 14rb ust. 1 pkt 3 porozumienie terytorialne może być zawierane m.in. przez jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju ponadlokalnego albo strategii rozwoju gmin objętych tym porozumieniem. Określa ono w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru zgodne z celami wynikającymi ze strategii rozwoju, w tym przewidywane źródła ich finansowania.

Wnioski

- Skuteczność polityki przestrzennej Radomia służącej racjonalnemu rozwojowi urbanistycznemu miasta zależy od opanowania suburbanizacji dziejącej się w całym miejskim obszarze funkcjonalnym.
- Dla racjonalizacji zagospodarowania przestrzennego aglomeracji niezbędne jest współdziałanie wszystkich gmin ją tworzących. Harmonijne współistnienie gmin winno zasażać się na założeniu komplementarności funkcji pełnionych przez gminy miejskie i wiejskie, a nie jak dotąd, na konkurencji o lokalizacje inwestycji.

2 STRUKTURA FUNKCJONALNA

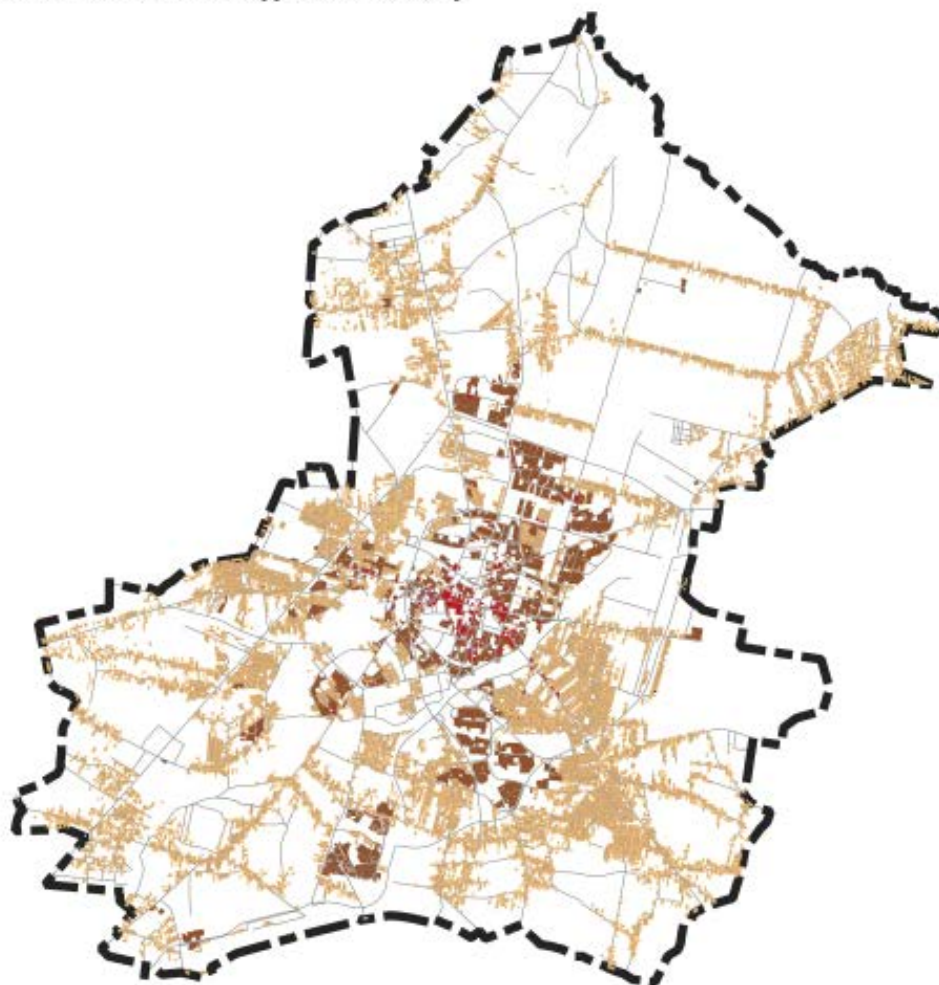
2.1 MIESZKALNICTWO

2.1.1 ZABUDOWA MIESZKANIOWA

Tereny mieszkaniowe stanowią 18,7% powierzchni miasta, przy czym dominuje zabudowa jednorodzinna - 70,5%, natomiast powierzchnia terenów zabudowy o funkcji wielorodzinnej (z pominięciem zabudowy mieszkaniowo - usługowej) stanowi niespełna 29,5% (ryc. 2.1). Łączna powierzchnia całkowita zabudowy mieszkaniowej w Radomiu w końcu 2020 r. wynosiła 9 209 400 m², przy czym zabudowa wielorodzinna stanowiła 54,1% (4 979 286 m²) tej wielkości.

¹⁶ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057, ze zm.

- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ
- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ I USŁUGOWEJ
- TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ

Rycina 2.1. Rozmieszczenie terenów zabudowy mieszkaniowej /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGIB i BDOT/

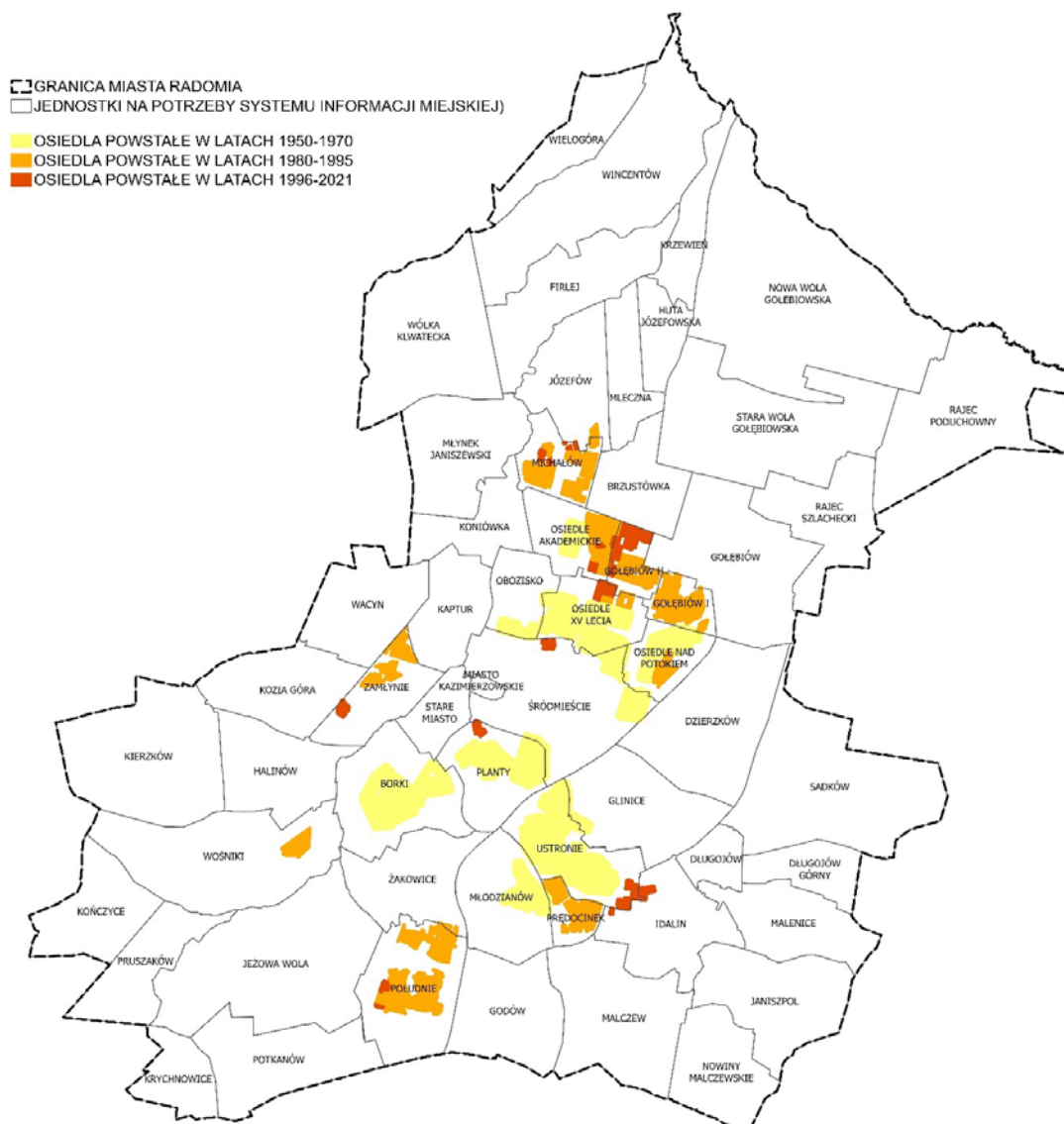
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna usytuowana jest przede wszystkim na terenie osiedli: Michałów, Obozisko, os. Akademickie, Gołębiów I i II, XV Lecie, Nad Potokiem, Ustronie, Prędocinek, Południe, Planty, Borki, Zamłynie oraz na terenie funkcjonalnego Śródmieścia.

Najbardziej intensywne zgrupowania kamienic o przeznaczeniu mieszkalnym i mieszkalno - usługowym znajdują się w bliższym i dalszym otoczeniu ulicy Żeromskiego. Tkanka śródmiejskiej zabudowy spośród innych układów urbanistycznych w mieście wyróżnia się prostokreślną siatką ulic oraz sposobem zabudowy - w formie zwartych pierzei ulicznych i międzyulicznych kwartałów zabudowy. Kontynuację zwartej zabudowy śródmiejskiej od strony południowej stanowi zabudowa wielorodzinna osiedla Planty, zapoczątkowanego w okresie międzywojennym dla obsługi Fabryki Broni.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

W ostatnim czasie obserwuje się proces dogęszczania zabudowy śródmiejskiej. Zagospodarowanie ubytków miejskich o wysokim potencjale inwestycyjnym polega na wypełnianiu niewielkich luk w zwartych pierzejach ulicznych w formie zabudowy plombowej oraz na uzupełnieniu większych pustych przestrzeni (np. przy ul. Tybla i w rejonie Leśniczówki przy ul. Młynarskiej). Procesy te sprawiają, że udział powierzchni użytkowej funkcji mieszkaniowej w strefie śródmiejskiej jest stosunkowo wysoki w skali całego miasta. Jednakowoż, odsetek powierzchni współczesnej zabudowy wielorodzinnej tj. powstałej po roku 2010 w strukturze zabudowy o wysokości 4-12 kondygnacji jest symboliczny i wynosi 6,7%.

Wśród największych struktur przestrzennych zabudowy mieszkaniowej w Radomiu, skupionych poza tkanką śródmiejską, dominują zespoły modernistycznej zabudowy wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych, skupiające 74,2% powierzchni zabudowy mieszkaniowej o wyższej intensywności. Największe osiedle w technologii „wielkiej płyty”: Ustronie powstało w latach 70-tych w południowej części miasta. Razem z sąsiadującym kompleksem bloków czteropiętrowych osiedla Prędocinek oraz zabudową wielopiętrową Młodzianowa stanowi do dziś największy zespół zabudowy blokowej w mieście. W zachodniej i południowo-zachodniej części miasta powstały wówczas także osiedla wielkopłytowe Zamłynie i Borki. Na przełomie lat 80-tych i 90-tych „wielka płyta” rozlała się na tereny bardziej oddalone od centrum - os. Południe (na południu miasta), os. Akademickie, Michałów (na północy) oraz os. Gołębiów (na północnym wschodzie) (ryc. 2.2).

Rycina 2.2. Rozmieszczenie osiedli zabudowy wielorodzinnej w Radomiu wg okresu budowy

Prywatyzacja i rozkwit deweloperskiego rynku mieszkaniowego zaowocowały powstaniem zamkniętych zespołów wielorodzinnych, np. przy ul. Rapackiego i Daszyńskiego (os. Gołębiów II) i przy ul. Radomskiego (os. Idalin). Oprócz jednociele i całościowo zaprojektowanych struktur powstały również niewielkie zespoły zabudowy, np. kilka wielopiętrowych punktowców przy ul. Królowej Jadwigi (Park Michałów), przy ul. Jacka Kuronia (Idalin), przy ul. Młynarskiej (os. Leśniczówka).

W obrębie zabudowy jednorodzinnej w krajobrazie Radomia dominuje zabudowa wolnostojąca, w tym o charakterze wiejskim, podmiejskim i miejskim oraz willowym w otoczeniu leśnym. Odsetek powierzchni zabudowy szeregowej w strukturze powierzchni zabudowy niskiej, do 3 kondygnacji naziemnych jest niewielki - wynosi około 6%.

Zabudowa jednorodzinna występuje w wielu rejonach miasta, w tym w śródmieściu, lecz w przeważającej mierze w dzielnicach obrzeżnych. Zwarte osiedla zabudowy jednorodzinnej rozciągają się w rejonach tras wylotowych z miasta - na zachodzie, wzdłuż ul. Kieleckiej (Wacyn, Kozia Góra, Kaptur, Halinów) oraz na południowym wschodzie, wzdłuż ul. Słowackiego (Dzierzków, Glinice, Idalin). Zabudowa szeregowa występuje na osiedlu Halinów, Wacyn, Woźniki oraz sporadycznie na Dzierzkowie, Glinicach i Idalinie. W dzielnicach obrzeżnych dominuje zabudowa o charakterze bardziej rozproszonym, w szczególności na obszarach: Wólki Klwateckiej, Młynka Janiszewskiego, Józefowa, Wincentowa, Nowej i Starej Woli Gołębiowskiej, Rajca Szlacheckiego, Brzustówki, Malczewa, Nowin Malczewskich, Godowa, Jeżowej Woli, Kończyc i Kierzkowa. Zabudowa typu willowego w otoczeniu leśnym występuje na terenie Rajca Poduchownego oraz osiedla Pruszków.

W ostatnich dekadach mamy do czynienia z intensywnym zjawiskiem ekspansji rozproszonej zabudowy jednorodzinnej na obszary peryferyjne miasta, przy czym granice administracyjne nie stanowią granic rozwoju osadnictwa, co skutkuje tworzeniem się kontinuum osadniczego w miejskim obszarze funkcjonalnym.

2.1.2 WARUNKI MIESZKANIOWE

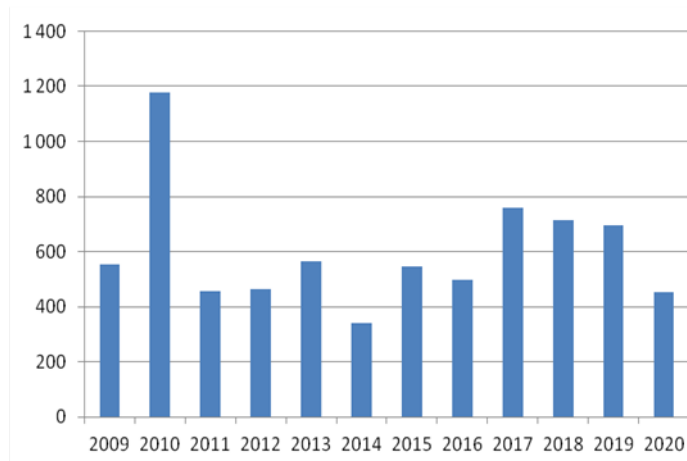
W ostatnich latach sytuacja mieszkaniowa w Radomiu sukcesywnie ulegała poprawie, dostępność oraz standard mieszkań jest znacznie lepszy niż w latach 90. W latach 2009 - 2020 liczba mieszkań w mieście regularnie wzrastała - średni roczny przyrost wynosił 531 mieszkań. Na koniec 2020 r. w Radomiu wg danych GUS liczba mieszkań wynosiła 85 380, co oznacza, że na jedno mieszkanie średnio przypadało 2,45 osoby.

Wraz ze wzrostem liczby mieszkań zwiększyły się wskaźniki mieszkaniowe. W badanym okresie 2009 - 2020 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o 2,5 m² tj. z 59,1m² do 61,6 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę o 4,2 m², tj. z 20,9 m² do 25,1 m². Pomimo poprawy wartości te nadal kształtują się na poziomach znacznie niższych niż w krajach zachodniej i północnej Europy.

Poprawa dotyczy również standardów obsługi infrastrukturalnej i wyposażenia zasobów mieszkalnych. W 2020 r. 98,7 mieszkań posiadało podłączenie do sieci wodociągowej, 94,8% posiadało łazienkę a 87,2% centralne ogrzewanie.

2.1.3 BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

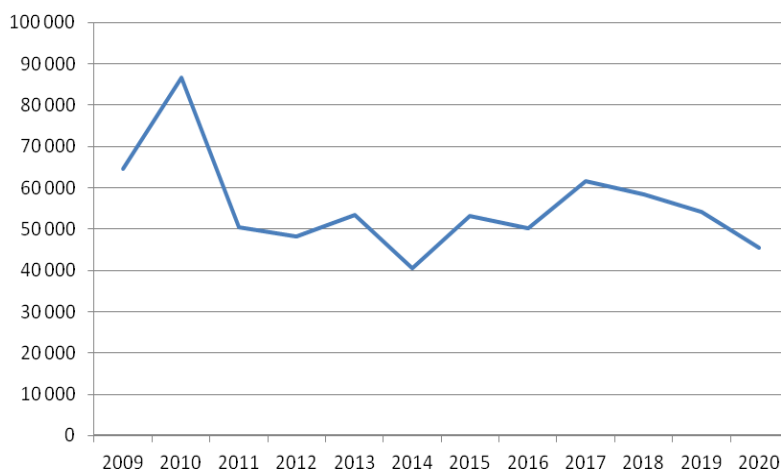
W roku 2020 oddano do użytkowania 452 mieszkania o powierzchni użytkowej mieszkań 45588. Liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych wynosiła 247 a ich powierzchnia użytkowa 32 073 m, natomiast ilość mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych wielorodzinnych wyniosła 205 z powierzchnią użytkową 13515 m.

Wykres 2.1. Zmienność liczby mieszkań oddawanych do użytkowania w nowych budynkach mieszkalnych w latach 2009-2020 /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS/

W 2020 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wynosiła 2,1 i była o 3,2 mniejsza niż w roku 2010. Jednocześnie wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania na 1000 ludności z 73,6 m² do 100,9 m².

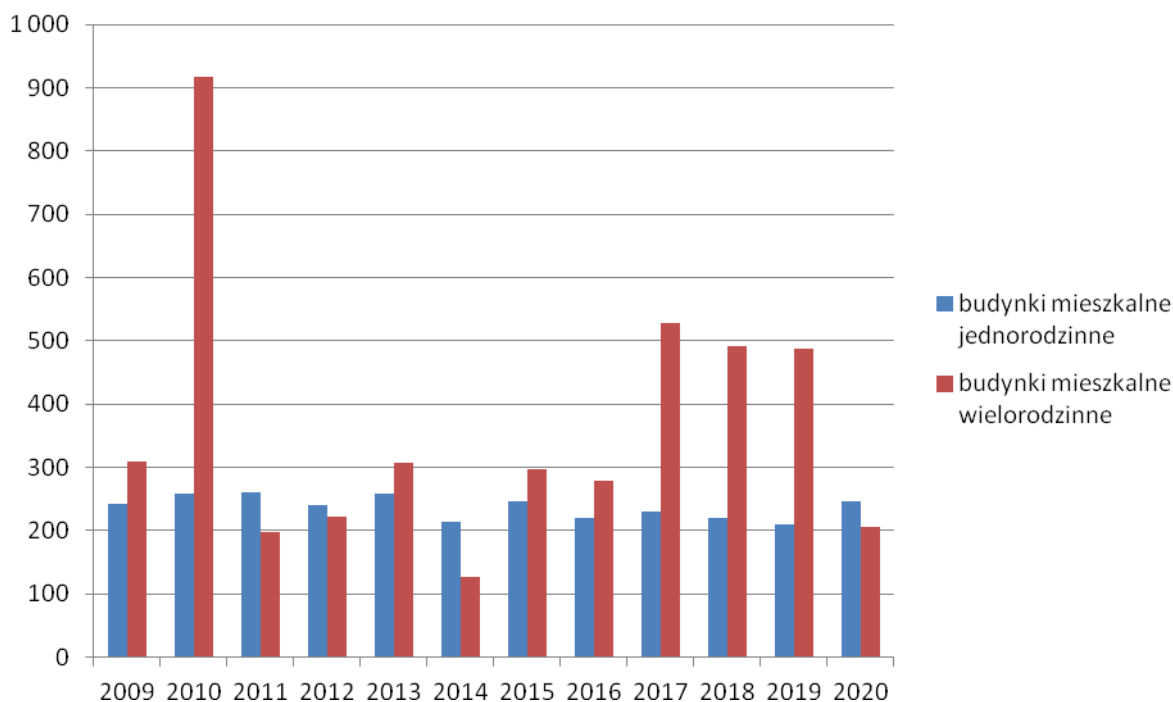
Niewielki spadek 0,1 odnotowano porównując rok 2009 i 2020 w ilości nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności, natomiast jednakowy wskaźnik 0,5% osiągnął udział mieszkań oddanych do użytkowania w nowych budynkach jednorodzinnych jak i w nowych budynkach wielorodzinnych w łącznej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania.

Wykres 2.2. Zmienność powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2009-2020 /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS/

Pomimo niewielkiej poprawy sytuacji mieszkaniowej, skala budownictwa mieszkaniowego w Radomiu odbiega od analogicznych wielkości dla całego kraju oraz województwa mazowieckiego. W 2020 roku w Radomiu na każdych 1000 mieszkańców oddano do użytku 2,1 mieszkania. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego - 8,6 - oraz od średniej dla całej Polski - 5,8.

Pomimo iż większość wznoszonych w Radomiu budynków mieszkalnych to domy jednorodzinne (w 2020 r. oddano do użytkowania 247 budynków jednorodzinnych oraz 6 budynków wielorodzinnych), większość mieszkań w 2020 r. powstała w budynkach wielorodzinnych (55%) (wykres 5). Rozpatrując natomiast te wartości dla Radomia i powiatu radomskiego, budownictwo jednorodzinne w powiecie w 2020 r. dominuje względem wielorodzinnego (100%). Oznacza to, iż większość osób funkcjonalnie powiązanych z Radomiem decyduje się na zamieszkanie w domu jednorodzinnym.

Wykres 2.3. *Proporcja mieszkań oddanych do użytkowania w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych do wielorodzinnych w Radomiu w latach 2009-2020 /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS/*

Ocena i wnioski

- Obserwowany od wielu lat proces suburbanizacji, tj. rozlewania się ekstensywnej zabudowy na przedmieścia należy ocenić jako negatywny ze względu na wiążące się z nim problemy rozpraszania kapitału inwestycyjnego, tworzenia niefunkcjonalnych struktur osadniczych, zwiększonych kosztów obsługi w stosunku do zwartych struktur osadniczych oraz degradacji potencjalnych terenów przyrodniczych.
- Popularność jednorodzinnej formy zamieszkania na przedmieściach może wynikać z niskiej jakości życia w mieście, nieatrakcyjności śródmieścia i osiedli zabudowy wielorodzinnej jako miejsc zamieszkania oraz wysokich cen mieszkań.
- Obserwowany w ostatnich latach proces dogęszczania zabudowy śródmiejskiej, poprzez wprowadzanie do śródmieścia nowej zabudowy mieszkaniowo-usługowej jest pożądany z punktu widzenia tworzenia zwartego, intensywnie zagospodarowanego i sprawnego funkcjonalnie centrum Radomia. Jednakże pozostająca w dalszym ciągu duża ilość niezagospodarowanych terenów

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

śródmiejskich świadczy o tym, że skala procesów urbanizacyjnych, jakie zachodzą w mieście w kierunku tworzenia w pełni ukształtowanych struktur zwartej zabudowy o wysokiej intensywności, jest niewystarczająca.

- Powstające osiedla grodzone skutkują fragmentacją i dezintegracją przestrzeni osiedlowych.

2.2 USŁUGI PUBLICZNE

2.2.1 OŚWIATA I NAUKA

Na terenie miasta Radomia według stanu na październik 2022 roku działają:

1. szkoły i placówki samorządowe:
 - a) 21 przedszkoli,
 - b) 31 szkół podstawowych,
 - c) 20 szkół ponadpodstawowych,
 - d) 2 szkoły artystyczne (muzyczna, plastyczna),,
 - e) 4 szkoły specjalne w tym 1 specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy,
 - f) 3 poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
 - g) 2 bursy szkolne,
 - h) 1 schronisko młodzieżowe,
 - i) 1 młodzieżowy dom kultury,
 - j) 1 ośrodek doskonalenia nauczycieli,
 - k) 1 ogródek jordanowski;
2. szkoły prowadzone przez Ministra ds. rolnictwa i rozwoju wsi:
 - a) 1 zespół szkół ponadpodstawowych
3. szkoły i placówki niepubliczne:
 - a) 39 przedszkoli,
 - b) 9 szkół podstawowych,
 - c) 24 szkół ponadpodstawowych,
 - d) 32 innych placówek związanych z kształceniem i doskonaleniem zawodowym

Przedszkola publiczne zlokalizowane są wyłącznie w dzielnicach centralnych oraz znajdujących w niedalekiej odległości od Śródmieścia (np. Glinice), a także na osiedlach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Deficyt przedszkoli publicznych na osiedlach zabudowy jednorodzinnej uzupełniają placówki niepubliczne.

Publiczne szkoły podstawowe, z uwagi na rejonizację, rozmieszczone są na terenie całego miasta, z największym zagęszczeniem wśród osiedli wielorodzinnych, zwłaszcza na południe od centrum miasta (Ustronie, Prędocinek). Nieliczne placówki niepubliczne zlokalizowane są w dzielnicach Michałów, Gołębiów II, Obozisko, Śródmieście, Planty, Żakowice, Ustronie i Krychnowice.

Brak przedszkoli oraz szkół podstawowych odnotowano w północnej i północno-wschodniej oraz południowo-wschodniej części miasta, gdzie dominuje rozproszona zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Szkoły publiczne ponadpodstawowe, a przede wszystkim licea ogólnokształcące, skupiają się w centralnych dzielnicach miasta, głównie w Śródmieściu i na Osiedlu XV-lecia. Najdalej od centrum zlokalizowane jest liceum w południowej części Ustronia. Zespoły szkół ponadpodstawowych rozmieszczone są w centrum miasta i promieniście w stosunku do centrum, w dzielnicach: Wacyń, Kaptur, Obozisko, Osiedle nad Potokiem, Ustronie i - najdalej na południe - na osiedlu Prędocinek. Niepubliczne szkoły ponadpodstawowe zlokalizowane są w Śródmieściu i w jego otoczeniu (Kaptur, Stare Miasto, Planty), a także pojedyncze w dzielnicach Glinice, Ustronie i Wośniki.

Szkoły artystyczne funkcjonujące w mieście to Zespół Szkół Plastycznych zlokalizowany w północnej części Ustronia (w skład którego wchodzi Liceum Sztuk Plastycznych oraz Szkoła Plastyczna im. Jacka Malczewskiego), oraz Zespół Szkół Muzycznych znajdujący się w Śródmieściu, przy ul. 25 Czerwca obejmujący I i II stopień w trybie ogólnokształcącym w zakresie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej oraz I i II stopień w trybie wyłącznie muzycznym.

Do samorządowych szkół specjalnych zaliczyć można: Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych oraz Publiczną Szkołę Podstawową Nr 12 Specjalną, znajdujące się na Prędocinku, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w północnej części Śródmieścia, przy Obozisku oraz Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii na Wośnikach.

Pozostałe placówki związane z edukacją, zarówno publiczne jak i niepubliczne, skupiają się przede wszystkim w centralnej części miasta.

Na poziomie szkolnictwa wyższego w Radomiu działało 10 szkół wyższych:

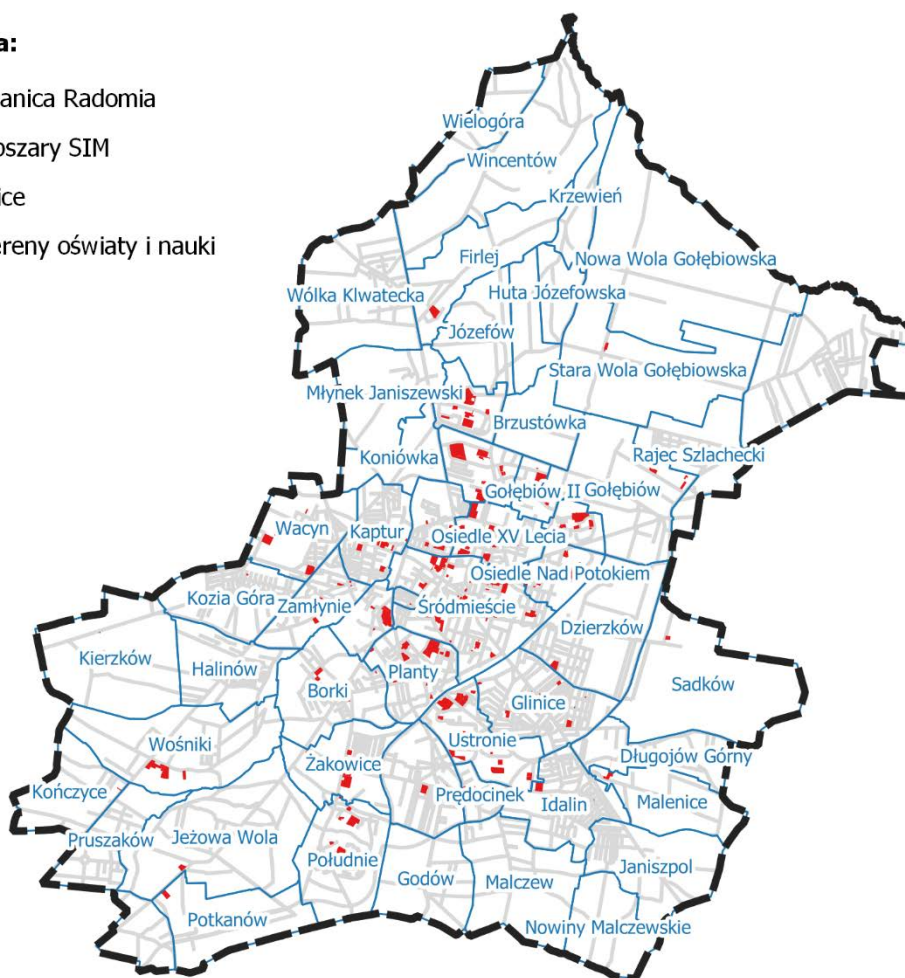
- Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego, której wydziały zlokalizowane są na Osiedlu Akademickim przy ulicy Chrobrego i w Śródmieściu, przy ul. Malczewskiego,
- Wyższa Szkoła Biznesu im. Biskupa Jana Chrapka,
- Radomska Szkoła Wyższa,
- Akademia Handlowa Nauk Stosowanych,
- Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska,
- Wyższe Seminarium Duchowne,
- Instytut Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie Wydział Teologiczny,
- Wyższa Inżynierska Szkoła Bezpieczeństwa i Organizacji Pracy,
- Wyższa Szkoła nauk Społecznych i Technicznych,
- Niepubliczne nauczycielskie Kolegium Języków Obcych TWP.

Prywatne uczelnie wyższe zlokalizowane są w Śródmieściu, na Gołębiowie, Osiedlu nad Potokiem, Kapturze, Borkach, Plantach, Ustroniu i Glinicach.

Znajdujące się w Radomiu placówki naukowo-badawcze rozmieszczone są następująco: Instytut Technologii Eksploatacji - Państwowy Instytut Badawczy (ITeE - PIB) na Osiedlu Akademickim, Instytut Energetyki Oddział Techniki Grzewczej i Sanitarnej w Radomiu oraz Łaźnia - American Corner Radom, zlokalizowane w Śródmieściu, a Stacja Badawcza Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Radomiu na Mieście Kazimierzowskim.

Legenda:

- Granica Radomia
- Obszary SIM
- Ulice
- Tereny oświaty i nauki

Rycina 2.3. Lokalizacja terenów oświaty i nauki w Radomiu na tle obszarów SIM

2.2.2 ZDROWIE I OPIEKA SPOŁECZNA

Usługi zdrowia

W ramach opieki zdrowotnej na terenie miasta Radomia funkcjonują następujące placówki:

- Mazowiecki Szpital Specjalistyczny,
- Radomski Szpital Specjalistyczny,
- Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej,
- Radomskie Centrum Onkologii,
- Radomska Stacja Pogotowia Ratunkowego,
- 4 hospicja,
- 152 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, w tym 40 świadczących podstawową opiekę zdrowotną (POZ),
- Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Radomiu.

Radomski Szpital Specjalistyczny, przy którym działa również Radomska Stacja Pogotowia Ratunkowego, zlokalizowany jest w centrum miasta, natomiast pozostałe szpitale znajdują się na obszarach peryferyjnych. Hospicja znajdują się na osiedlach: Planty, Młodzianów i Glinice.

Większą dostępnością cechują się przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej, jednak należy podkreślić, iż zlokalizowane one są w większości w Śródmieściu (9 placówek) oraz na osiedlach zabudowy wielorodzinnej (po 1-2 przychodnie na osiedle). Największa liczba tego typu placówek, poza osiedlami o dominującej funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej, zlokalizowana jest na Glinicach (5 przychodni). Jest to jedno z nielicznych osiedli o dominującej funkcji jednorodzinnej (obok Wośnik, Żakowic i Młodzianowa), w których zlokalizowane są przychodnie POZ.

Pozostałe placówki świadczące opiekę zdrowotną występują w większym rozproszeniu, jednak i tak w większości zlokalizowane są one w centrum miasta i na osiedlach zabudowy wielorodzinnej.

Na terenie Radomia funkcjonuje 13 żłobków. Placówki miejskie położone są na Ustroniu przy i na Gołębiowie II. Żłobki miejskie oraz niepubliczne w większości zlokalizowane są w promieniu około 3 km od centrum, a także w dzielnicach: Idalin, Potkanów i Gołębiów.

W zakresie infrastruktury zdrowotnej *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* zakłada rozbudowę specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia (w tym szpitali wojewódzkich), zakładów opieki długoterminowej i paliatywno-hospicyjnej, jak również opieki rehabilitacyjnej oraz obiektów pomocy społecznej.

Opieka społeczna

Usługi w zakresie opieki społecznej w mieście świadczą następujące placówki:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 4 domy pomocy społecznej,
- 2 domy dla bezdomnych,
- 2 środowiskowe domy samopomocy,
- placówki wsparcia dziennego,
- całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i rodzinnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) zlokalizowany jest na Borkach, przy ulicy Limanowskiego. W ramach działalności MOPS-u funkcjonuje 10 zespołów pracy socjalnej, zlokalizowanych w różnych częściach miasta.

Funkcjonujące w Radomiu domy pomocy społecznej zlokalizowane są nieopodal zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, w dzielnicach Osiedle nad Potokiem i Prędocinek, w ciągu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przy ul. Garbarskiej na osiedlu Zamłynie i w sąsiedztwie terenów przemysłowych na Gołębiowie.

Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza „Słoneczny Dom”, przeznaczona dla dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodzicielskiej, prowadzi działalność w dwóch

lokalizacjach - w Śródmieściu oraz na Młodzianowie, gdzie funkcjonuje wchodzący jego skład Dom Usamodzielnienia.

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego rozmieszczone są na terenie całego miasta, w dzielnicach: Miasto Kazimierzowskie, Woźniki, Pruszków, Młodzianów, Idalin i Janiszpol.

Domy dla bezdomnych zlokalizowane są w okolicach ul. Słowackiego - dla kobiet na Glinicach, dla mężczyzn na Idalinie.

Środowiskowe domy samopomocy funkcjonują na osiedlu Południe oraz w Śródmieściu. Pozostałe placówki wsparcia dziennego zlokalizowane są w następujących dzielnicach: Miasto Kazimierzowskie, Śródmieście, Glinice i Osiedle Akademickie.

Legenda:

- Granica Radomia
- Obszary SIM
- Ulice
- Tereny usług zdrowia
- Tereny opieki społecznej

Rycina 2.4. Lokalizacja terenów usług zdrowia i opieki społecznej w Radomiu na tle obszarów SIM

2.2.3 SPORT I REKREACJA

Baza sportowa i rekreacyjna w mieście składa się z następujących obiektów sportowo-rekreacyjnych:

- stadiony i boiska (stadion lekkoatletyczno-piłkarski MOSiR, boisko sztuczne MOSiR, kompleksy boisk typu orlik oraz liczne boiska szkolne),
- hale i sale sportowe,
- 4 pływalni krytych,
- 4 kompleksy kortów tenisowych (MOSiR na Borkach, „AGA”, AG Tenis Chorzowska, korty na Michałowie),
- zalew Borki (MOSiR),
- lodowisko MOSiR,
- lodowisko przy XII Liceum Ogólnokształcącym,
- tor kartingowy Automobilklubu Radomskiego,
- siłownie i kluby sportowe (fitness),
- siłownie otwarte,
- kręgielnie,
- parki trampolin,
- liczne place zabaw.

Kompleks MOSiR, w którym znajduje się stadion lekkoatletyczno-piłkarski, boisko sztuczne i hala sportowa, a w okresie zimowym - lodowisko, zlokalizowany jest w północnej części Plant, przy ul. Narutowicza. Innymi ważnymi halami sportowych, prócz obiektu MOSiR, jest hala Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego, zlokalizowana na Osiedlu Akademickim i hala Aga Sport przy ul. 1905 Roku. Dodatkowo w mieście w miejscu dawnego stadionu Radomiaka przy ul. Struga przy ul. Struga, zlokalizowane jest Radosmkie Centrum Sportu, w skład którego będą wchodziły: hala widowiskowo-sportowa i w trakcie budowy nowy stadion piłkarski. Liczne kompleksy boisk typu orlik i pozostałe boiska szkolne, a także sale sportowe znajdują się na terenach szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

W Radomiu zlokalizowanych jest również kilka kompleksów kortów tenisowych: korty MOSiR na Borkach, Aga Sport przy ul. 1905 Roku, AG Tenis Chorzowska na Dzierzkowie i kompleks przy PSP nr 6 na Gołębiowie.

Baseny działające w mieście to przede wszystkim obiekty MOSiR - Aquapark „Neptun” na Ustroniu, pływalnia „Orka” przy Zespole Szkół Samochodowych oraz „Delfin” przy PSP nr 30 na Michałowie - a także pływalnia Wojskowego Ośrodka Szkolenia Sportowego „Delta” na Sadkowie. Do początku roku 2020 funkcjonował również Aquapark Radom, będący częścią kompleksu Centrum Słoneczne przy ul. Chrobrego, który został zamknięty do odwołania.

Siłownie i kluby fitness zlokalizowane są głównie w centralnej części miasta lub w niedalekiej odległości od centrum a także pojedyncze na Idalinie, Zamłyniu, Ustroniu i Gołębiowie I. Największe z nich to: Fitness Platinum w Strefie Łucznik, Total Fitness w budynku Radomskich Hal Mięsnych przy Centrum Handlowym i Targowisku Korej i Pop Gym Sport & Health w Pawilonach Rosa, na rogu ulic Stańczyka i Witolda. W Radomiu

funkcjonują również otwarte siłownie zlokalizowane głównie w parkach miejskich: Kościuszki, Gołębiów, Ustronie, Stary Ogród, Planty, Obozisko, Leśniczówka, Południe. Kryzys związany z pandemią covid-19 spowodował problemy w funkcjonowaniu kompleksu rekreacyjnego Centrum Słoneczne przy ul. Chrobrego, jednak istniejąca infrastruktura umożliwia jego wykorzystanie w przyszłości.

Pozostałe obiekty sportowo-rekreacyjne w mieście to należący do MOSiR Zalew Borki, tor kartingowy Automobilklubu Radomskiego, znajdujący się w północnej części Oboziska, po zachodniej stronie ul. Warszawskiej, a także kręgielnie (towarzyszące obiektom gastronomicznym bądź siłowniom - dwie w południowej części osiedla Planty: przy ul. 1905 Roku i przy Fitness Platinum w Strefie Łucznik oraz w zlokalizowanej przy ul. Żeromskiego i Parku Kościuszki Galerii Rosa), parki trampolin (przy Hali Aga Sport na ul. 1905 Roku i na pograniczu Ustronia i Glinic) i liczne place zabaw, zlokalizowane głównie w parkach, osiedlach zabudowy wielorodzinnej i przy placówkach oświatowych.

Legenda:

- Granica Radomia
- Obszary SIM
- Ulice
- Tereny sportu i rekreacji

Rycina 2.5. Lokalizacja terenów usług sportu i rekreacji w Radomiu na tle obszarów SIM

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

2.2.4 KULTURA

W Radomiu działają instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, których podmiotem tworzącym jest samorząd województwa, a także miejskie instytucje kultury o znaczeniu ponadlokalnym, ogólnomiejskim i osiedlowym. Instytucje kultury, których podmiotem założycielskim jest samorząd województwa to:

- Muzeum im. Jacka Malczewskiego,
- Muzeum Historii Radomia,
- Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia”,
- Muzeum Wsi Radomskiej.

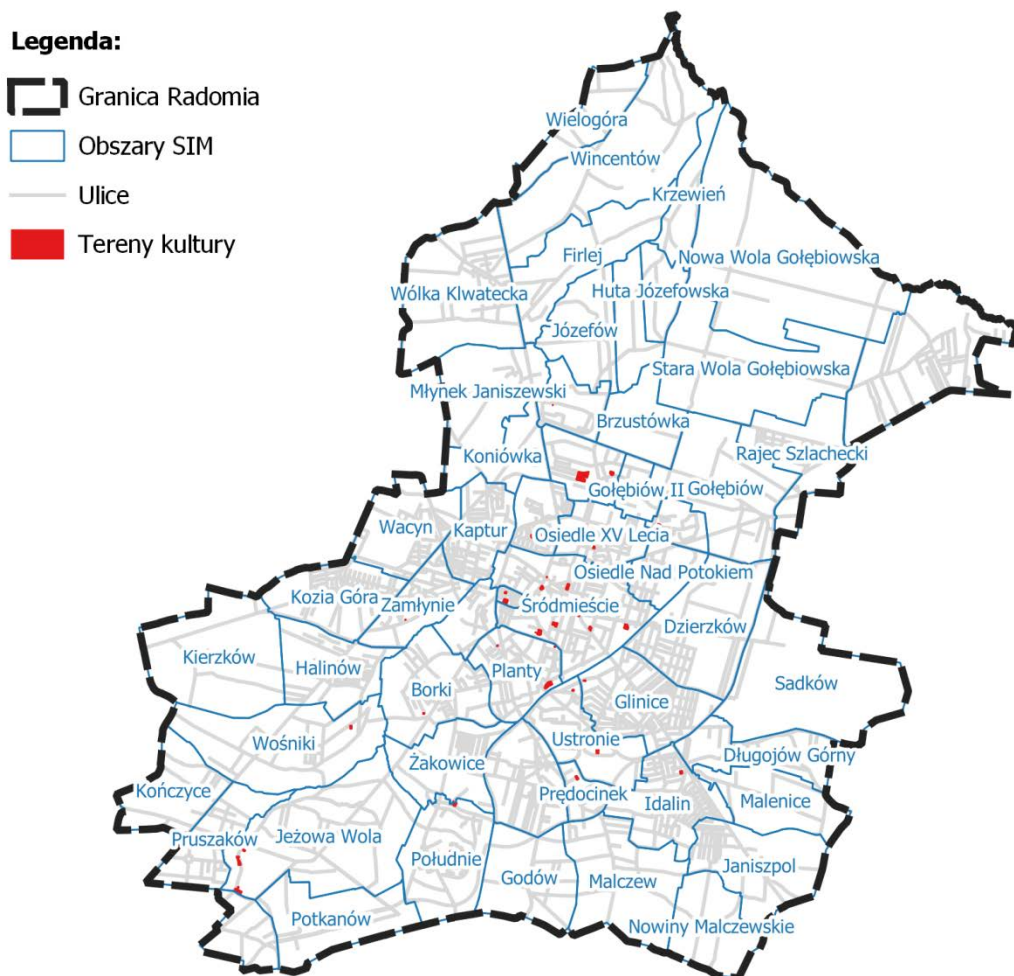
Gmina Miasta Radomia jest organem założycielskim następujących instytucji kultury o znaczeniu ogólnomiejskim i dzielnicowym:

- Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego,
- Radomska Orkiestra Kameralna,
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa i Andrzeja Załuskich,
- Ośrodek Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska”,
- Radomski Klub Środowisk Twórczych i Galeria „Łażnia”,
- Miejski Ośrodek Kultury „Amfiteatr”,
- Domy Kultury „Borki” i „Idalin”,
- Młodzieżowy Dom Kultury im. Heleny Stadnickiej.

Większość instytucji kultury o charakterze regionalnym i ogólnomiejskim skupia się w centralnej części miasta - głównie w Śródmieściu i w Mieście Kazimierzowskim. W niedalekiej odległości od Śródmieścia, na osiedlu Obozisko, zlokalizowana jest siedziba główna i scena MOK „Amfiteatr”, a jeszcze dalej na północ - na Osiedlu Akademickim - jego filia (Kuźna Artystyczna). Muzeum Wsi Radomskiej zlokalizowane jest na południowo-zachodnich obrzeżach miasta w dolinie rzeki Mlecznej, na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”.

Filie miejskiej biblioteki publicznej rozmieszczone są na większości osiedli wielorodzinnych. Kilka z nich posiada osiedlowe kluby i domy kultury: Borki, Ustronie, Idalin, Południe. Na terenie miasta funkcjonują również świetlice, a także związki, stowarzyszenia i fundacje związane z kulturą.

W mieście znajdują się 3 kina, w tym 2 kina sieciowe (niebędące usługami publicznymi) - jedno zlokalizowane w kompleksie galerii handlowej Galeria Słoneczna w północnej części Śródmieścia, przy ul. Chrobrego, drugie wolnostojące przy ul. Poniatowskiego w niedalekiej odległości od dworca PKP, oraz jedno kino studyjne w Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia”, w południowej części Śródmieścia, przy ul. Traugutta.

Rycina 2.6. Lokalizacja terenów usług kultury w Radomiu na tle obszarów SIM

2.2.5 ADMINISTRACJA I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Radom jest miastem na prawach powiatu (gminą o statusie miasta, wykonującą jednocześnie zadania powiatu). Z tego tytułu jest siedzibą wielu instytucji działających w ramach administracji rządowej, jak i samorządowej na szczeblu regionalnym i powiatowy. Mieszczą się tu przede wszystkim:

- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego - Delegatura w Radomiu,
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie - Delegatura w Radomiu,
- Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich - Rejon Drogowy w Radomiu,
- Narodowy Fundusz Zdrowia Mazowiecki Oddział Wojewódzki w Warszawie - Delegatura w Radomiu,
- Urzędy Skarbowe (Pierwszy i Drugi Urząd Skarbowy, Trzeci Mazowiecki Urząd Skarbowy),
- Mazowiecki Urząd Celno-Skarbowy w Warszawie - Delegatura UCS i Oddział Celny w Radomiu,
- Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, Wydział VIII Zamiejscowy w Radomiu,

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie - Delegatura WIOŚ w Radomiu,
- Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Radomiu,
- Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej - Delegatura w Radomiu,
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Województwa Mazowieckiego - Delegatura w Radomiu,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie - Filia w Radomiu,
- Sąd Okręgowy w Radomiu wraz z Prokuraturą Okręgową,
- Kuratorium Oświaty w Warszawie - Delegatura w Radomiu,
- Okręgowy Urząd Miar w Warszawie, Wydział Zamiejscowy w Radomiu,
- Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Warszawie - Oddział w Radomiu,
- Regionalna Izba Obrachunkowa - Zespół Zamiejscowy w Radomiu,
- Urząd Statystyczny w Warszawie - Oddział w Radomiu,
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych,
- Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej,
- Delegatura Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji,
- Archiwum Państwowe,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w Radomiu,
- Samorządowe Kolegium Odwoławcze.

Instytucje samorządowe szczebla powiatowego, mające siedzibę w Radomiu, których obszar działania obejmuje zarówno Radom jak i powiat radomski to: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Powiatowy Urząd Pracy oraz Powiatowy Inspektorat Weterynarii. W ramach samorządu powiatu w Radomiu działają również Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dla powiatu radomskiego (ziemski) oraz Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego dla miasta Radom. W Radomiu mieści się również siedziba władz powiatu radomskiego (Starostwo Powiatowe).

W Radomiu, jako mieście na prawach powiatu, funkcję starostwa powiatowego pełni Urząd Miejski. Oprócz komórek organizacyjnych urzędu, w ramach administracji samorządowej na szczeblu gminnym działają:

- miejskie jednostki organizacyjne, które dzielą się na: jednostki budżetowe (placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze, Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji, Miejska Pracownia Urbanistyczna, Miejski Zarząd Lokalami, Zakład Usług Komunalnych, Straż Miejska), zakład budżetowy (Cmentarz Komunalny), publiczne zakłady opieki zdrowotnej, instytucje kultury;
- spółki gminne:
 - Port Lotniczy Radom SA w upadłości,
 - Wodociągi Miejskie w Radomiu Sp. z o.o.,
 - Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Radomiu Sp. z o.o.,
 - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „RADKOM” Sp. z o.o.,

- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Radomiu, Sp. z o.o.,
- Radomskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „RADPEC” SA,
- Agencja Rozwoju Regionalnego Radom SA w likwidacji,
- Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy SA,
- Radomskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Administrator” Sp. z o.o.,
- Rewitalizacja Sp. z o.o.,
- Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.,
- MDR Radom Sp. z o.o.,
- inne podmioty i jednostki (służby, inspekcje, straże), np. Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej.

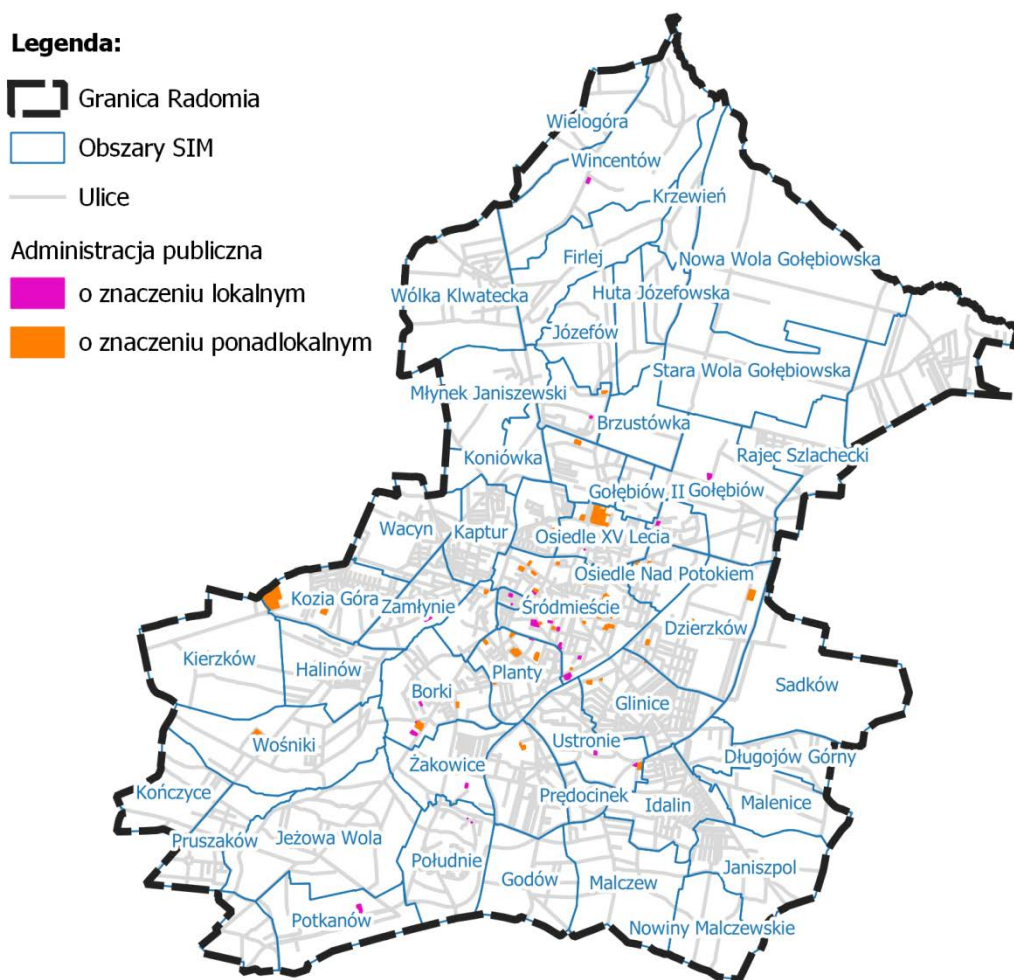
Obiekty użyteczności publicznej związane z usługami publicznymi i administracją koncentrują się głównie w centrum miasta i jego otoczeniu. Są to zarówno siedziby instytucji o znaczeniu ponadlokalnym, których najwięcej odnotowano w północnej i wschodniej części Śródmieścia, jak i urzędy i placówki o znaczeniu lokalnym, zlokalizowane w większości w południowej części Śródmieścia. Budynek, w którym mieści się główna siedziba Urzędu Miejskiego i części miejskich jednostek organizacyjnych, zlokalizowany w samym centrum Śródmieścia przy ulicach Żeromskiego/Kilińskiego, pełni jednocześnie funkcję siedziby delegatur instytucji o znaczeniu ponadlokalnym. Część wydziałów Urzędu Miejskiego zlokalizowana jest w budynku Ratusza na Rynku oraz u zbiegu ulic Sienkiewicza i Moniuszki.

Spółki miejskie, takie jak Rewitalizacja czy RTBS Administrator, mają swoje siedziby w centrum miasta. Natomiast biorąc pod uwagę siedziby spółek miejskich zajmujących się gospodarką komunalną, ich lokalizacja uwarunkowana jest lokalizacją terenów związanych z obsługą komunalną. Są to m.in. RADKOM na Wincentowie, RADPEC na Potkanowie, Wodociągi Miejskie, których siedziba znajduje się przy ul. 25 Czerwca, MPK na Żakowicach. Pozostali dostawcy mediów swoje siedziby lub biura mają w następujących dzielnicach: Śródmieście (PGNiG, PSE), zachodnia część Dzierzkowa (PGE), północna część Młodzianowa (PSG).

Wiele innych ważniejszych instytucji i urzędów, zwłaszcza o charakterze ponadlokalnym, znajduje się także na południe od Śródmieścia - w dzielnicach Planty, Borki i Żakowice, a także pojedyncze na osiedlach Wośniki, Kozia Góra, Kaptur, Obozisko, Osiedle XV-lecia, Osiedle Akademickie, Michałów, Osiedle nad Potokiem, Dzierzków i Ustronie. Placówki pocztowe rozmieszczone są w całym mieście, rzadziej jako wolnostojące budynki, częściej jako lokale w budynkach o innych funkcjach.

Instytucje związane z bezpieczeństwem publicznym i wymiarem sprawiedliwości, w tym siedziby sądów i prokuratur mieszczą się w większości w Śródmieściu (ulice Malczewskiego, Żeromskiego, Piłsudskiego i Słowackiego). W nowym gmachu na Obozisku, przy ul. Warszawskiej znajduje się siedziba Sądu Rejonowego i Sądu Okręgowego. Komenda Wojewódzka Policji swoją siedzibę ma u zbiegu ulic 11 Listopada i Chrobrego (w tej lokalizacji znajduje się również delegatura ABW), natomiast Komenda Miejska -

w południowej części Śródmieścia, przy ul. Traugutta. Pozostałe placówki Komendy Miejskiej (takie jak komisariaty policji i Wydział Patrolowo-Interwencyjny KMP) zlokalizowane są w dzielnicach: Planty, Borki i Ustronie. Areszt Śledczy zlokalizowany jest na zachodnich obrzeżach miasta, w dzielnicy Kozia Góra. Komendy i jednostki straży pożarnej zlokalizowane są w 3 częściach miasta: w północno-wschodniej (Gołębiów), centralnej (Śródmieście, ul. Traugutta) i południowej (Potkanów).

Rycina 2.7. Lokalizacja terenów usług administracji publicznej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w Radomiu na tle obszarów SIM

2.2.6 OPIEKA NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI

Zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom, a także zapobieganie ich bezdomności na obszarze Radomia jest realizowane przez Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Radomiu, położone przy ul. Witosa 96. Obiekt o powierzchni 1,2 ha powstał w 2003 r., stanowi własność miasta. W schronisku dostępnych jest 145 boksów dla psów. Administratorem schroniska jest Radomskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami. W schronisku przebywa około 400 zwierząt - psów i kotów. Istnieje potrzeba rozbudowy schroniska dla bezdomnych

zwierząt, gdyż zrealizowany został tylko I etap inwestycji. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami gospodarskimi jest zapewniona przez gospodarstwo rolne przy ul. Nowa Wola Gołębiowska 131. Odławianiem zwierząt z terenu miasta w sposób ciągły zajmuje się Straż Miejska w Radomiu przy pomocy wyspecjalizowanej jednostki funkcjonariuszy "Ekopatrol". Zwierzęta, które ucierpiały w zdarzeniach drogowych lub zostały uszkodzone w wyniku zdarzeń losowych przewożone są pod opiekę weterynaryjną przychodni "Zwierzyniec" w Radomiu ul. Wyścigowa 3E. Brakuje natomiast samodzielnego ośrodka rehabilitacji zwierząt - miejsca, w którym prowadzone jest leczenie i rehabilitacja zwierząt dziko występujących - służącego przywracaniu zwierząt do samodzielnego życia w środowisku naturalnym. Ośrodek taki może powstać w ramach Radomskiego Ogrodu Zoo-Botanicznego.

Częścią programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi na terenie miasta jest również określenie sposobu postępowania z wolno żyjącymi kotami niewymagającymi opieki schroniskowej, którą powierza się organizacji wyłonionej w otwartym konkursie. Jej zadaniem jest pomoc dziko żyjącym kotom poprzez sterylizację/kastrację, dokarmianie oraz edukacja mieszkańców w zakresie właściwego postępowania w stosunku do tych zwierząt. W granicach Radomia działa 21 zakładów leczniczych dla zwierząt (dane aktualne na 4.06.2022 r.), w tym 10 gabinetów weterynaryjnych oraz 11 przychodni. Rozlokowane są dość równomiernie w obrębie zwartej zabudowy mieszkaniowej miasta. Oprócz przychodni "Zwierzyniec" świadczącej usługi w zakresie pomocy zwierzętom, które ucierpiały w wypadkach, żaden z punktów nie prowadzi dyżurów całodobowych.

2.3 USŁUGI KOMERCYJNE

2.3.1 HANDEL DETALICZNY I USŁUGI DLA LUDNOŚCI

Łączne potraktowanie funkcji handlu detalicznego oraz różnego rodzaju gdzie indziej nie opisanych usług dla ludności wynika z faktu, że posiadają one podobną charakterystykę przestrzenną i powiązania funkcjonalne z otoczeniem. Często też lokalizowane są łącznie, w obiektach wielofunkcyjnych lub zespołach zabudowy.

Obiekty handlowo-usługowe w Radomiu można podzielić przede wszystkim na mające ogólnie miejski i ponadlokalny charakter: galerie i centra handlowe, parki handlowe, targowiska oraz usługi o lokalnym zasięgu: zespoły usług osiedlowych, sieciowe sklepy dyskontowe i pozostałe sklepy detaliczne. Do bardziej specjalistycznych obiektów handlowych, znajdujących się w mieście, zaliczyć można również markety i składy budowlane czy sklepy meblowe.

Jedynym centrum handlowym III generacji (tzw. galerią handlową) funkcjonującym w mieście jest Galeria Słoneczna, będąca częścią kompleksu rozrywkowo-handlowo-usługowego Centrum Słoneczne, zlokalizowanego w centrum miasta, u zbiegu ulic Chrobrego i Struga. Jest to wielokubaturowy, śródmiejski obiekt o dwóch kondygnacjach handlowych z wbudowanym parkingiem wielopoziomowym.

Naprzeciw Galerii Słonecznej, przy ul. Chrobrego, mieści się Centrum Handlowe Street Mall Vis à Vis Radom, zrealizowane w formie parku handlowego. W Śródmieściu funkcjonują

również Pawilony Rosa u zbiegu ulic Stańczyka i Witolda a także obiekty mające historyczny charakter: Dom Towarowy Senior (dawna Hala Targowa) z 1898 r., zlokalizowany przy placu Jagiellońskim oraz Dom Handlowy Sezam z 1966 r., mieszczący się u zbiegu ulic Żeromskiego i Moniuszki. Powyższe obiekty z uwagi na lokalizację można zaliczyć do zespołu śródmiejskich galerii i centrów handlowych.

Pozostałe, duże centra handlowe o ponadlokalnym charakterze, rozmieszczone są przy ważniejszych drogach w mieście, najczęściej na obrzeżach dużych osiedli mieszkaniowych: Centrum Handlowe Echo przy ul. Żółkiewskiego w północnej części Osiedla Akademickiego, Centrum Handlowe E.Leclerc przy ul. Wierzbickiej/Toruńskiej na Żakowicach oraz Centrum Handlowe M1 przy ul. Grzecznarowskiego, na pograniczu Ustronia i Glinic. W północno-zachodniej części Śródmieścia, u zbiegu ulic Mireckiego i Wernera przy Starym Ogrodzie zlokalizowane jest centrum handlowe Omni Centrum. Powyższe centra handlowe, z uwagi na lokalizację i rodzaj zabudowy (parterowe obiekty wielkopowierzchniowe z dużymi parkingami od frontu), mają charakter centrów handlowych I-II generacji.

Do ogólnomiejskich usług handlowych w Radomiu zaliczyć należy również duże targowiska i zlokalizowane przy nich hale targowe. W Radomiu funkcjonują dwa takie kompleksy:

- targowisko Korej na ul. Wernera i znajdujące się przy nim: hala targowa, centrum handlowe Korej oraz Radomskie Hale Mięsne,
- targowisko na ul. Śląskiej i zlokalizowana przy nim Hala Feniks.

Należy również wspomnieć o rynku na Giełdzie Rolnej, zlokalizowanej przy ul. Lubelskiej w północnej części Dzierzkowa, od 1995 roku funkcjonującej pod nazwą Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy, w skład której wchodzi: hale targowe, chłodnia składowa oraz zadaszone stoiska do sprzedaży sezonowej, gdzie odbywa się również sprzedaż detaliczna. Pozostałe targowiska, znajdujące się na Michałowie, Borkach czy Osiedlu XV-lecia posiadają lokalny charakter.

Ponadlokalny charakter posiadają również markety budowlane. W mieście zlokalizowane są dwa wolnostojące markety budowlane: w północnej części miasta - Castorama (przy ul. Żółkiewskiego, na granicy Brzustówki i Gołębiowa), w południowej - Leroy Merlin (osiedle Południe). Oprócz ww. w Radomiu znajdują się również dwa markety budowlane Obi, zlokalizowane przy centrach handlowych, jeden w Śródmieściu przy centrum handlowym Omni Centrum, drugi - przy Centrum Handlowym M1 na pograniczu Ustronia i Glinic.

Liczną grupę obiektów w mieście stanowią również sklepy i składy budowlane, w tym sklepy z armatura łazienkową. Miejsca ich największej koncentracji to: ul. Warszawska, zwłaszcza na odcinku od Młynka Janiszewskiego do granic miasta, Dzierzków, szczególnie wzdłuż ulicy Lubelskiej i na północ od niej, oraz na terenie Strefy Łucznic, pomiędzy ulicą 1905 Roku a torami kolejowymi, na skraju dzielnic Borki i Planty. W ww. lokalizacjach funkcjonują również sklepy meblowe jednym z nich jest salon meblowy Agata Meble przy ul. Mieszka I.

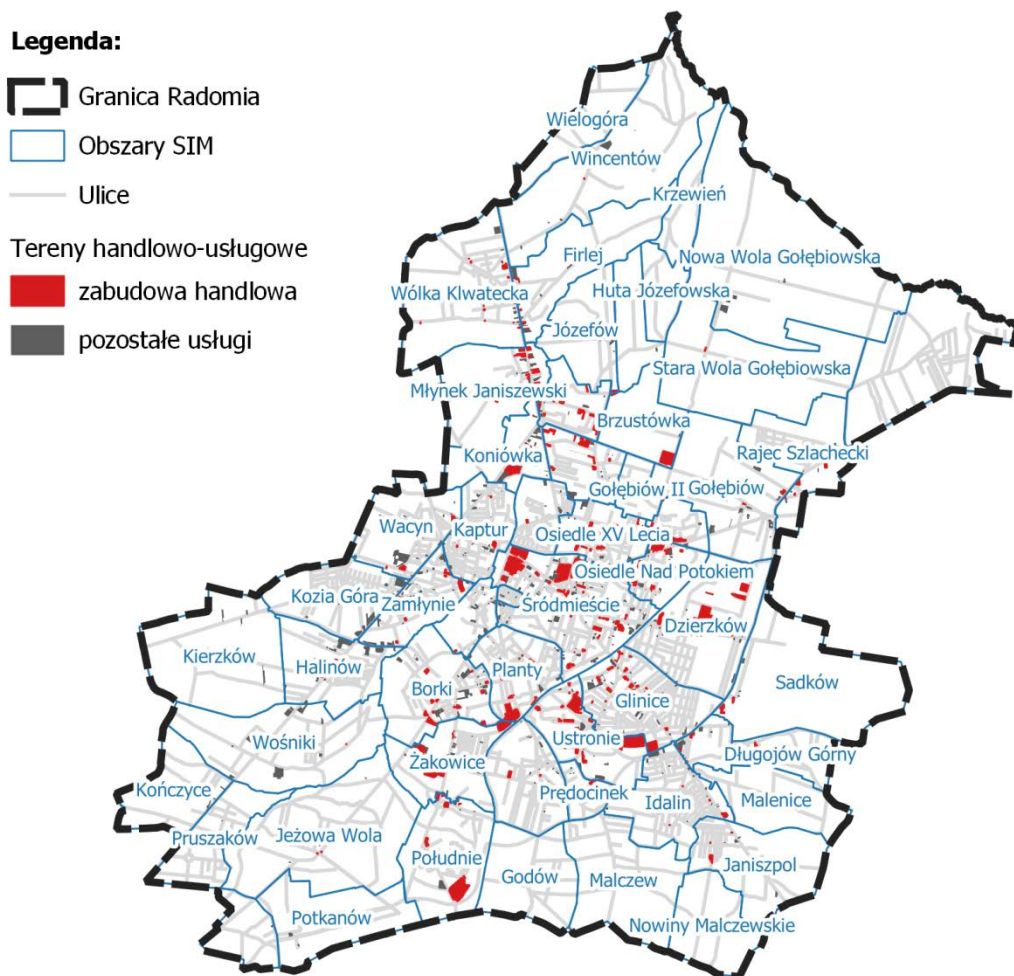
UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Podstawę handlu lokalnego stanowią supermarkety sieci takich jak Biedronka, Lidl, Aldi, Stokrotka, Delikatesy Centrum, Lewiatan czy, mające podobny charakter, sklepy Społem. Tego rodzaju sklepy zlokalizowane są głównie na osiedlach zabudowy wielorodzinnej oraz przy dużych ulicach.

Lokalne centra usługowe, funkcjonujące jako lokale w parterach budynków wielorodzinnych, małe galerie czy pawilony handlowe znaleźć można w większości osiedli wielorodzinnych. Brak jest ich natomiast na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, gdzie zaobserwować można jedynie pojedyncze sklepy detaliczne (wielobranżowe, spożywcze) czy inne lokalne usługi (np. fryzjer). Pojedyncze sklepy detaliczne występują w prawie wszystkich dzielnicach miasta, także tych peryferyjnych z rozproszoną zabudową.

Jako targowisko o lokalnym zasięgu, funkcjonujące w zespole z innymi obiektami handlu o podobnym zasięgu można wskazać targowisko przy ul. Struga i Potoku Północnym.

Popularną formą obiektów handlowo-usługowych są obiekty typu „strip mall”, charakteryzujące się lokalizacją otwartych parkingów naziemnych we frontach działek budowlanych, za którymi dopiero zlokalizowany jest budynek usługowy. Obiekty tego typu wykorzystują ekspozycję miejsc parkingowych w celu przyciągnięcia klientów przemieszczających się samochodami indywidualnymi. Cecha ta wpływa jednak negatywnie na aranżację i funkcjonalność przestrzeni publicznych, które zlokalizowane są wtedy pomiędzy parkingiem, a drogą obsługującą obszary zurbanizowane. Szczególnie na obszarach śródmiejskich prowadzi to degradacji estetycznej i funkcjonalnej tych przestrzeni.

Rycina 2.8. Położenie terenów handlowo-usługowych w Radomiu na tle obszarów SIM

Wielkopowierzchniowe obiekty handlowe

Istotnym elementem sieci miejskich obiektów handlowych są wielkopowierzchniowe obiekty handlowe (WOH). Wielkopowierzchniowy obiekt handlowy nie jest obecnie zdefiniowany ustawowo. Jednakże, z punktu widzenia polityki przestrzennej miasta zarządzanie lokalizacją dużych obiektów handlowych ma istotne znaczenie. Dał temu wyraz ustawodawca, stwierdzając w art. 10 ust. 3a UPZP, że „jeżeli na terenie gminy przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², w studium określa się obszary, na których mogą być one sytuowane”. Ponadto, zgodnie z art. 10. ust. 3b UPZP, tego typu obiekty można wznosić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Te dwa przepisy stanowią w rękach gminy bardzo mocne narzędzie zarządzania ilością i rozmieszczeniem WOH.

Poprzednie studium przewidywało 11 lokalizacji WOH. Sumaryczna powierzchnia takich terenów przewidzianych wynosiła 192,26 ha, co stanowiło 1,72% powierzchni miasta. Dla 8 z tych terenów obowiązują plany miejscowe, z których 6 dopuszcza lokalizację WOH. Sumaryczna powierzchnia terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod

lokalizację handlu i usług, na których dopuszcza się lokalizację WOH wynosi 108,1 ha, co stanowi 56% terenów przewidzianych w poprzednim studium.

Na podstawie ustaleń obowiązujących MPZP oszacowano maksymalną realną powierzchnię całkowitą zabudowy WOH możliwych obecnie do wybudowania zgodnie z prawem w Radomiu. Zgodnie z przyjętymi do tego celu założeniami wynosi ona ponad milion metrów kwadratowych (1 180 022 m²), co przekłada się na ok. 708 013 m² powierzchni wynajmu brutto (ang. *gross leasable area* - GLA), co z kolei oznacza możliwość rozbudowy istniejącego zasobu WOH o ok. 536 600 m², czyli ponad trzykrotnie (313%) w stosunku do zasobu obecnego. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje to potencjał powierzchni GLA WOH w wysokości ok. 3 420 m², względem obecnych ok. 833 m².

Dla zobrazowania stopnia nasycenia tego typu obiektami posłużono się raportem firmy doradczej rynku nieruchomości Colliers International z 2019 r.¹⁷, porównującym liczbę i strukturę centrów handlowych¹⁸ w tzw. miastach regionalnych, za które uznano: Białystok, Bielsko-Białą, Bydgoszcz, Częstochowę, Kielce, Lublin, Olsztyn, Radom, Rzeszów i Toruń. Według raportu Radom posiadał drugie najniższe nasycenie powierzchnią w centrach handlowych na 1000 mieszkańców wśród badanych, porównywalnych miast, posiadając około dwa razy mniej takiej powierzchni niż Rzeszów, Bielsko-Biała czy Lublin. Gdy jednak weźmie się pod uwagę wielkość zaplecza ośrodka regionalnego, czyli potencjalnego obszaru napływu klienteli do dużych, tzw. regionalnych centrach handlowych, nie występujących w mniejszych miastach, to wówczas nasycenie centrami handlowymi w Radomiu jest blisko, lecz nieco poniżej przeciętnej w grupie porównawczej (6 miejsce z 10). Rozpatrzenie zapleczy jest niezbędne, żeby zrozumieć wykazany w raporcie fenomen około dwukrotnie wyższej niż w Radomiu ilości powierzchni centrów handlowych w takich miastach jak Rzeszów i Bielsko-Biała - są to miasta o bardzo ludnych zapleczach regionalnych. Dalszym wyjaśnieniem stosunkowo niewielkiego nasycenia Radomia powierzchnią centrów handlowych może być niski poziom zamożności mieszkańców regionu radomskiego.

W Radomiu jest obecnie 12 budynków WOH o asortymencie szybko zbywalnym w 11 lokalizacjach wskazanych w studium jako tereny możliwej lokalizacji WOH. Są to:

- 1) hipermarket Selgros przy ul. Czarnieckiego (jednostka urbanistyczna Kaptur),
- 2) centrum handlowe Echo przy ul. Żółkiewskiego (Akademickie),
- 3) market budowlano-ogrodniczy Castorama przy ul. Żółkiewskiego / Energetyków (Brzustówka),
- 4) centrum handlowe Omni wraz z marketem budowlano-ogrodniczym OBI przy ul. Wenera / Mireckiego (Centrum Północ),
- 5) centrum handlowe Galeria Słoneczna przy ul. Struga / Chrobrego (Centrum Północ),

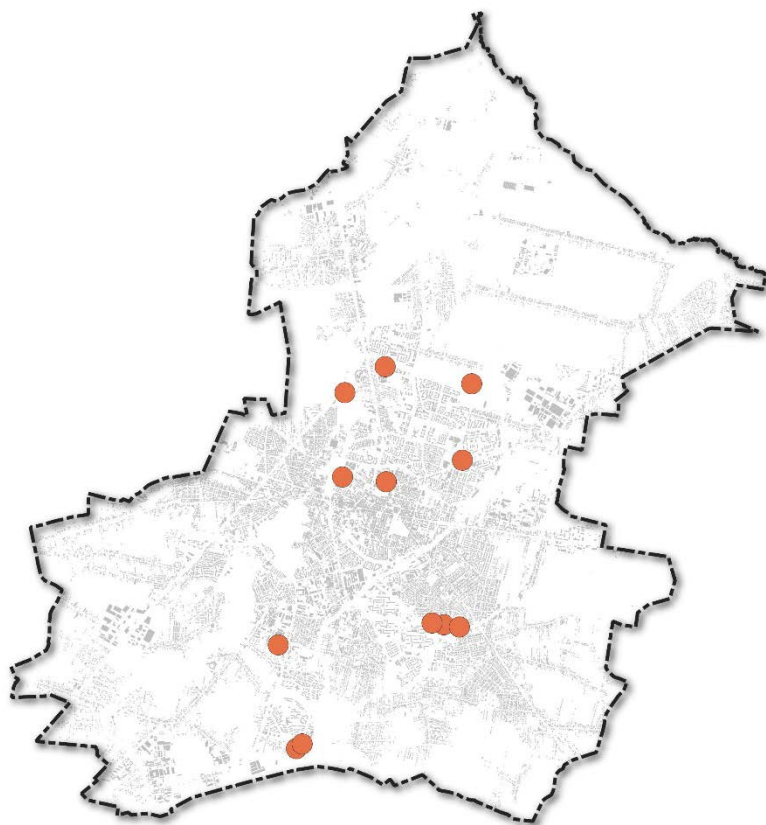
¹⁷ Colliers International, *Centra handlowe w miastach regionalnych. Białystok, Bielsko-Biała, Bydgoszcz, Częstochowa, Kielce, Lublin, Olsztyn, Radom, Rzeszów, Toruń*. Rynek handlowy. Polska. I kwartał 2019. Warszawa, 2019: <https://www.colliers.com/pl-pl/research/centra-handlowe-w-miastach-regionalnych>; dostęp: 10.10.2022.

¹⁸ Definicja centrum handlowego nie jest tożsama z definicją wielkopowierzchniowego obiektu handlowego, lecz jest to pojęcie zbliżone, dlatego można je wykorzystać jedynie do analizy porównawczej sytuacji w różnych miastach.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- 6) centrum handlowe Galeria nad Potokiem przy ul. Struga (Gołębiów I),
- 7) centrum handlowe wraz z hipermarketem Leclerc przy ul. Wierzbickiej / Toruńskiej (Żakowice)
- 8) centrum handlowe M1 przy ul. Grzeczmarowskiego (Glinice Zachodnie),
- 9) centrum handlowe Feniks przy ul. Grzeczmarowskiego (Glinice Zachodnie),
- 10) sklepy Decathlon i Jysk przy ul. Grzeczmarowskiego (Glinice Zachodnie),
- 11) market budowlano-ogrodniczy Leroy Merlin przy ul. Wierzbickiej / Walentynowicz (Południe II),
- 12) hipermarket Kaufland przy ul. Wierzbickiej / Walentynowicz (Południe II).

Prawie wszystkie radomskie WOH to obiekty lub centra handlowe I i II generacji, czyli bądź to samodzielne, wolnostojące, parterowe hipermarkety o typowej architekturze, niezintegrowane urbanistycznie, w peryferyjnych lokalizacjach, obsługiwane dużym parkingiem terenowym (np. Selgros) (I generacja), bądź również niezintegrowane urbanistycznie, parterowe obiekty o typowej architekturze, obsługiwane dużym parkingiem terenowym lecz składające się z hipermarketu oraz dużej liczby mniejszych lokali handlowych i usługowych (np. M1). Tylko dwa centra handlowe zdradzają cechy III generacji (zabudowa piętrowa, lokalizacje centralne, bogatszy program usługowy lecz nadal typowa architektura). Są to centra handlowe Galeria nad Potokiem i Galeria Słoneczna. Tylko to ostatnie centrum handlowe ma wszystkie cechy III generacji i również pewne cechy najwyższej, V generacji centrów handlowych, tj. wielofunkcyjność kompleksu, gdyż stanowi element większej inwestycji złożonej nie tylko z obiektu handlowo-usługowego lecz także z zabudowy mieszkaniowej i obiektu sportowo-rekreacyjnego.

Rycina 2.9 Rozmieszczenie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych w Radomiu na tle zabudowy

Oprócz WOH wybudowanych na terenach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, funkcjonuje w Radomiu kilka dużych obiektów, których powierzchnia całkowita przekracza 3500 m², które zostały wybudowane poza terenami, na których dopuszcza się lokalizację WOH:

- Vis a Vis przy ul. Chrobrego / Struga (jednostka urbanistyczna Centrum-Północ),
- Przy Struga przy ul. Zbrowskiego / Struga (Osiedle XV-Lecia),
- Park Handlowy S1 przy ul. Młodzianowskiej / 1905 Roku (Planty Zachodnie),
- Park Handlowy przy ul. Przytyckiej (Wacyn).

Zjawisko powstawania tak dużych obiektów handlowych na terenach niekontrolowanych planistycznie świadczy o potrzebie wskazywania w studium oraz planach miejscowych innych parametrów dopuszczalnej zabudowy niż powierzchnia sprzedaży.

Przy wskazywaniu pożądanых lokalizacji, określaniu charakteru i wielkości potencjalnych nowych centrów handlowych należy rozważyć ich wpływ na strukturę urbanistyczną i funkcjonowanie innych obiektów handlowo-usługowych. Wielkopowierzchniowe obiekty handlowe o asortymencie szybko zbywalnym mają duży walor centrotwórczy. Z tego względu powinny być wykorzystywane do wzmacniania sprawności funkcjonalnej wielofunkcyjnych centrów miejskich, zwłaszcza śródmieścia, które powinno być głównym miejscem skupiającym usługi. Lokalizacja tego typu obiektów w miejscach odosobnionych, podmiejskich strefach handlowych, strefach przemysłowych,

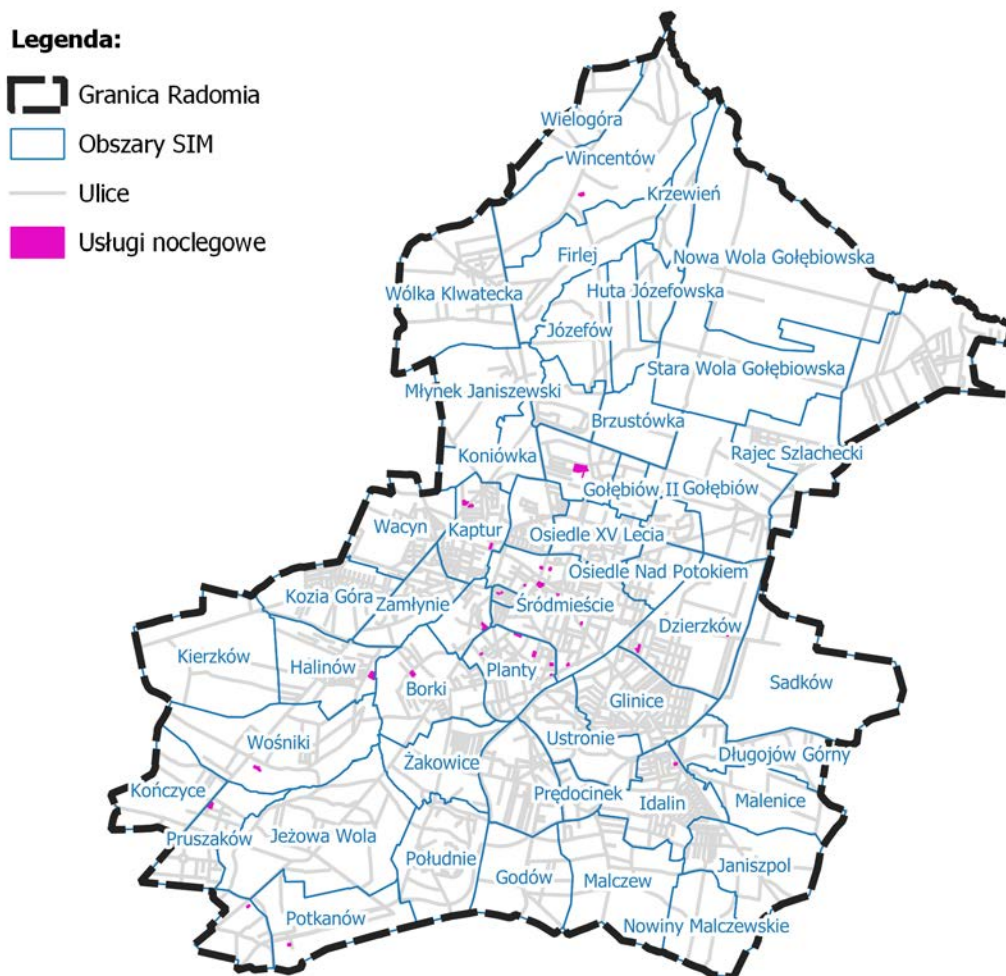
poza miejskimi centrami wielofunkcyjnymi, oznacza rozpraszanie cennego kapitału inwestycyjnego, przez co przyczynia się do osłabiania znaczenia centrów wielofunkcyjnych różnego rzędu, w tym śródmieścia. W konsekwencji odpływu kapitału inwestycyjnego i klienteli lokali handlowych i usługowych z centrów wielofunkcyjnych, w tym śródmieścia, centrum ogólnomiejskie i centra dzielnicowe ubożeją, są niedoinwestowane również pod względem powstawania i utrzymywania substancji budowlanej.

2.3.2 NOCLEGI

Obecna struktura rodzajowa bazy noclegowej przekłada się na relatywnie niską dostępność miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców - wartość tego wskaźnika w 2020 wyniosła 2,82, przy czym w latach 2010-2017 miała ona tendencję rosnącą, osiągając w roku 2017 poziom równy 4,78 (Źródło: Strategia Dalszego Rozwoju Gminy Miasta Radomi 2030). Osobną grupę obiektów świadczących usługi noclegowe stanowią apartamenty, które nie zostały według danych GUS sklasyfikowane jako turystyczne obiekty noclegowe, zatem brak jest danych statystycznych na temat ich liczby. Zgodnie z danymi GUS w mieście funkcjonowało natomiast 14 hoteli. Najliczniejszą grupę pod względem standardu obiektu stanowiły hotele o średnim standardzie (3-gwiazdkowe), których w mieście było 7. W Radomiu działały również 3 hotele o wyższym standardzie (4-gwiazdkowe): Europejski Boutique Hotel, hotel Nihil Novi oraz Aviator Hotel SPA - wszystkie zlokalizowane w centrum miasta. Dodatkowo w trakcie budowy jest 4-gwiazdkowy hotel Hilton Garden Inn, zlokalizowany w samym centrum miasta - między ulicą Kilińskiego i Żeromskiego, przy Placu Konstytucji 3 Maja.

Wyróżnić można dwie najważniejsze lokalizacje obiektów świadczących usługi hotelowe: przede wszystkim Śródmieście i Miasto Kazimierzowskie, a także okolice dworca PKP i Plant. Apartamenty również skupiają się głównie w centralnych dzielnicach miasta. Pojedyncze hotele zlokalizowane są wzdłuż ulic Kieleckiej (Prusaków) i Czarnieckiego (Kaptur), okolice ul. Wenera (Kaptur), przy ul. Lubelskiej i ul. Puławskiej na Dzierzkowie, przy ul. Porannej na Sadkowie (hotel, dom weselny i centrum konferencyjne) i przy ul. Bulwarowej (przy Zalewie Borki).

Obiekty zamieszkania zbiorowego działające w mieście, oprócz klasztorów, noclegowni i ośrodków opiekuńczych, to przede wszystkim bursy szkolne (na Plantach, przy ul. Kościuszki i na Obozisku, przy Zespole Szkół Skórzano-Odzieżowych) i schroniska młodzieżowe (szkolne schronisko młodzieżowe przy ul. Limanowskiego, w okolicy Ronda im. Stefana Kisielewskiego).

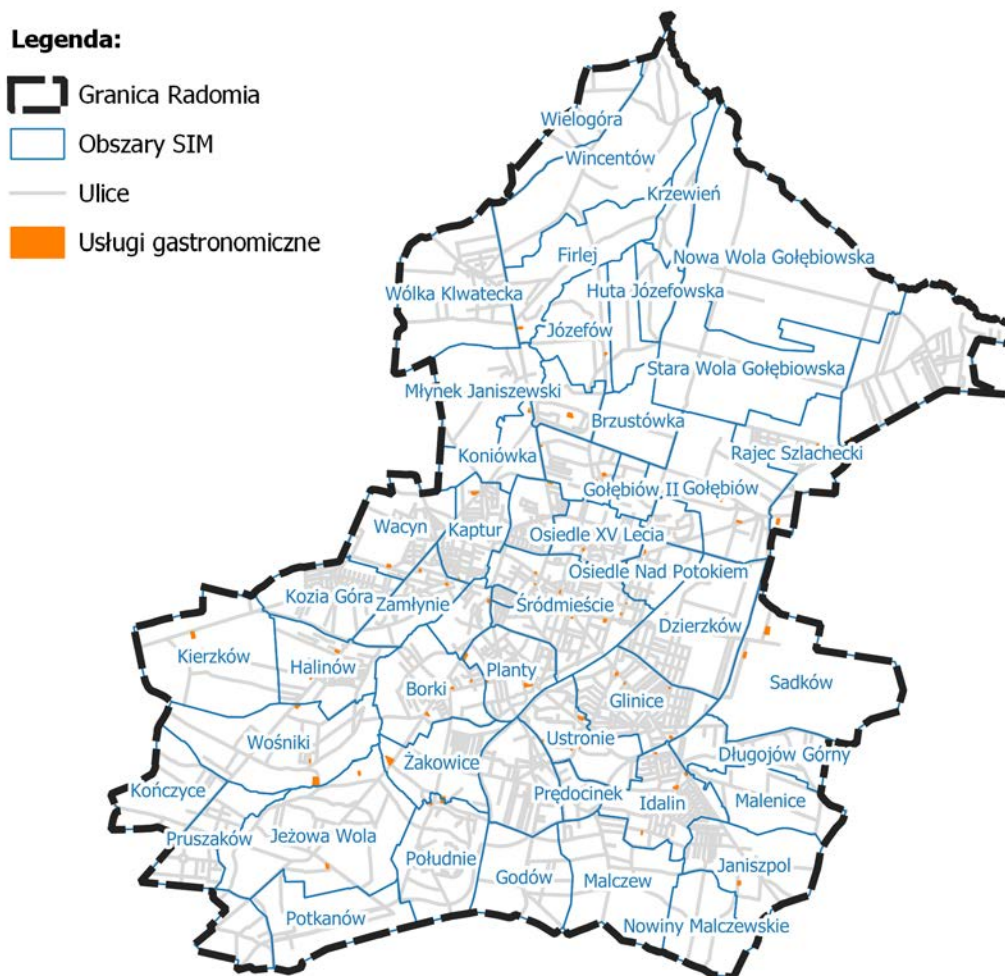

Rycina 2.10. Rozmieszczenie usług noclegowych w Radomiu na tle obszarów SIM

2.3.3 GASTRONOMIA I ROZRYWKA

Zgodnie z danymi z GUS w 2019 roku zarejestrowane były 524 podmioty prowadzące działalność usługową związaną z wyżywieniem. Lokale gastronomiczne koncentrują się przede wszystkim w Śródmieściu, a największa baza tego typu usług znajduje się w parterach kamienic wzdłuż ulicy Żeromskiego (restauracje i kawiarnie). Pojedyncze obiekty znaleźć można również w innych dzielnicach - głównie na Osiedlu Akademickim, Osiedlu XV-lecia, Ustroniu i Glinicach.

Istotną grupę lokali gastronomiczno-rozrywkowych stanowią sale i domy weselne, w których organizowane są imprezy okolicznościowe. Ich dominujące lokalizacje to dzielnice peryferyjne, w szczególności Wacyn, Kozia Góra, Kierzków, Woźniki, Żakowice, Południe i Sadków.

Rycina 2.11. Rozmieszczenie usług gastronomicznych w Radomiu na tle obszarów SIM

2.3.4 USŁUGI FINASOWE I OTOCZENIA BIZNESU

W zakresie usług otoczenia biznesu, w tym biurowych, takich jak: działalność finansowa i ubezpieczeniowa, prawnicza, rachunkowo-księgową i doradztwo podatkowe i związane z zarządzaniem oraz siedzib firm, według danych GUS w Radomiu w 2019 roku odnotowano blisko 2 tysiące zarejestrowanych podmiotów. Tylko nieliczne z nich zlokalizowane są w odrębnych budynkach o funkcji biurowej. Zazwyczaj stanowią one pojedyncze lokale w budynkach o innych funkcjach. Największa koncentracja tego typu usług znajduje się w Śródmieściu w parterach kamienic, w szczególności wzdłuż ulic Żeromskiego (głównie banki, doradztwo finansowe, kancelarie prawne) i Piłsudskiego (kancelarie prawne).

Według *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* należy dążyć do rozbudowy i modernizacji wyspecjalizowanej infrastruktury konferencyjno-kongresowej, wystawienniczej i biznesowej.

2.3.5 USŁUGI MOTORYZACYJNE

Odrębną grupę usług, którą należy wyszczególnić z uwagi na liczebność podmiotów i zajmowaną powierzchnię, stanowią usługi motoryzacyjne, w skład których wchodzi: salony i komisje samochodowe, stacje paliw, stacje obsługi pojazdów, myjnie czy warsztaty samochodowe. Skupiają się one przede wszystkim wzdłuż głównych tras wylotowych z miasta: przy ulicy Warszawskiej na odcinku od Ronda Narodowych Sił Zbrojnych do północnych granic miasta, wzdłuż ciągu ulic Czarnieckiego i Kieleckiej, wzdłuż ulicy Słowackiego, a także wzdłuż ulicy Struga i Kozienickiej na odcinku przebiegającym przez Gołębiów. Jako miejsce kumulacji usług związanych z motoryzacją i transportem należy również wskazać obszar pomiędzy ulicami 1905 Roku, Łukasika i Tartaczną, gdzie znajdują się m.in.: Okręgowa Stacja Kontroli Pojazdów, siedziba PKS Radom, firmy ITS Michalczewski, Hydro-Truck oraz sklepy i serwisy samochodowe.

Warsztaty i myjnie samochodowe negatywnie oddziałują na tereny sąsiednie, w szczególności na tereny zabudowy mieszkaniowej. Z warsztatów pochodzi emisja gazów i pyłów oraz hałasu z prowadzonych prac naprawczych i procesów technologicznych, a także odpady niebezpieczne i ścieki przemysłowe. Z kolei myjnie samochodowe są źródłem ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, a także hałasu.

2.4 KULT RELIGIJNY I CMENTARZE

Do obiektów pełniących funkcje kultu religijnego zaliczają się obiekty takie jak kościoły i towarzyszące im domy parafialne, cerkwie, kaplice, domy zgromadzeń wspólnot religijnych itp.

Kościół katolickie znajdują się na większości osiedli zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie całego miasta. Największe skupienie obiektów sakralnych znajduje się w historycznych częściach miasta (obszar obejmujący Stare Miasto, Miasto Kazimierzowskie i Śródmieście). Wszystkie kościoły na tym obszarze mają status zabytków. Osiedla znajdujące się na obrzeżach miasta, na których nie są zlokalizowane żadne kościoły, obsługiwane są przez sąsiednie parafie w mieście lub poza jego granicami. W Radomiu funkcjonuje również Wyższe Seminarium Duchowne, które mieści się przy ulicy Młyńskiej w północnej części Jeżowej Woli.

Zlokalizowane w mieście cmentarze można podzielić na komunalne, wyznaniowe i instytucjonalne. Jedynym cmentarzem komunalnym w mieście jest cmentarz zlokalizowany w północnej części miasta, na Firleju. Cmentarze mające charakter wyznaniowy zlokalizowane są przy ul. Limanowskiego (cmentarz rzymskokatolicki, założony w 1812 r.), u zbiegu ulic Kieleckiej i Wolanowskiej (ewangelicko-augsburski z pocz. XIX w.), na Obozisku przy ul. Warszawskiej (prawosławny z 1839 r.) i na Gołębiowie, przy ul. Towarowej (żydowski z 1831 r.). W Radomiu znajduje się również cmentarz wojskowy, który zlokalizowany jest u zbiegu ulic Limanowskiego i Obrońców, naprzeciwko cmentarza rzymskokatolickiego.

2.5 PRODUKCJA PRZEMYSŁOWA

Intensywny rozwój przemysłu w Radomiu rozpoczął się wraz z zakończeniem I wojny światowej. Realizacja koncepcji strategii gospodarczej w II Rzeczypospolitej, w ramach której uwzględniono Radom w programach budowy Centralnego Okręgu Przemysłowego, spowodowała iż miasto zaczęło odgrywać rolę istotnego ośrodka przemysłowego w centralnej części kraju. W tym czasie powstało tysiące miejsc pracy w takich przedsiębiorstwach jak: Państwowa Fabryka Broni, Fabryka Telefonów Ericsson, Radomskie Zakłady Tytoniowe, Zakłady Obuwnicze Bata oraz liczne fabryki przemysłu chemicznego, metalowego, skórzanego i spożywczego. Proces wzmożonej industrializacji trwał, aż do końca lat osiemdziesiątych. W międzyczasie Radom stał się 250-tysięcznym miastem z licznymi zakładami pracy i zbudowaną od podstaw dzielnicą przemysłową „Gołębiów”. W zakładach przemysłowych zatrudnionych było niemal 50 tysięcy osób¹⁹, co przy 69,5 tys. mieszkańców, zewidencjonowanych podczas spisu powszechnego w 1946 r., pokazuje skalę rozwoju gospodarczego na przestrzeni około czterdziestu lat. Na późniejsze odwrócenie się tendencji wzrostowej wpływ miało otwarcie polskiej gospodarki na rynek europejski i światowy (rezygnacja z państwowej Centrali Importu i Eksportu) oraz zmiany w polityce celnej i walutowej. W całym kraju dochodziło do stopniowego wypierania produktów lokalnych przez importowane produkty zagraniczne. Punktem kulminacyjnym okazało się załamanie lokalnego rynku pracy na skutek przeprowadzonej w Polsce transformacji ustrojowej²⁰, w konsekwencji czego zostały zlikwidowane zakłady państwowe. W kolejnych latach, dzięki m.in. atrakcyjnej lokalizacji i dostępie do wykwalifikowanej kadry technicznej, stopniowo odbudowywano sektor przemysłowy, dzięki czemu nadal pozostaje znaczącym w radomskiej strukturze zatrudnienia.

W Radomiu w 2019 r. znajdowało się 2 469 podmiotów gospodarczych, zajmujących się według obowiązującej klasyfikacji PKD 2007 przetwórstwem przemysłowym (sekcja C), wpisanych do rejestru REGON. Liczbowo, wśród wszystkich podmiotów gospodarczych, przetwórstwo przemysłowe uplasowało się na trzecim miejscu, zaraz za handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G) - 7 391 podmiotów oraz branżą budowlaną (sekcja F) - 2 529 podmiotów²¹.

Na potrzeby niniejszego dokumentu sporządzono analizę rozmieszczenia terenów produkcyjnych na obszarze miasta Radomia (aktualna na dzień 31.12.2019 r.). Klasyfikacja zabudowy przemysłowej została tu sprowadzona do dwu kategorii, wyróżnionych na podstawie potencjalnego oddziaływania środowiskowego wynikającego ze skali zainwestowania pod te funkcje:

¹⁹ Zwolski C. T. 2003, „Radom i region radomski”, Wydawnictwo Regionalne Radomka, Radom

²⁰ Peretiatkowicz A., Mojżysłowski P., „Zmiany na radomskim rynku pracy po 1989 roku i ich konsekwencje społeczne”, Radom, Internet dostęp w dniu 17.03.2021 r., (http://mikroekonomia.net/system/publication_files/324/original/19.pdf?1314952664)

²¹ Bank Danych Lokalnych, dostęp w dniu 17.03.2021 r.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- 1) produkcja uciążliwa, rozumiana jako zakłady i warsztaty produkcyjne (bez obsługi klientów) o powierzchni terenu nie mniejszej niż 2 ha
- 2) produkcja mało uciążliwa, rozumiana jako zakłady i warsztaty produkcyjne zrealizowane na powierzchni terenu mniejszej niż 2 ha

Tereny produkcyjne zajmują w mieście powierzchnię ok. 428 ha, z czego produkcja uciążliwa stanowi 280 ha, a mało uciążliwa 148 ha.

Produkcja uciążliwa ulokowana jest w mieście na 19 obszarach. Najwięcej terenów o tej funkcji znajduje się na Gołębiowie - 46,4 ha oraz Potkanowie - 44,5 ha, co stanowi odpowiednio 16,56% oraz 15,89% wszystkich terenów produkcji uciążliwej. Na Gołębiowie znajdują się zakłady produkujące drzwi, kostkę brukową, systemy transportu technologicznego oraz odlewnia cynku i aluminium. Z kolei na Potkanowie są to firmy zajmujące się m.in. produkcją maszyn do przetwarzania tytoniu, produkcją elementów zabudowy wnęk z drzwiami przesuwными oraz produkcją i dystrybucją chemii gospodarczej i kosmetyków. Na trzecim miejscu znalazły się Planty - 30,4 ha (10,85%), co jest wyjątkowe z uwagi na lokalizację tego obszaru w pobliżu śródmieścia, z fabryką wyrobów tytoniowych. Najmniej terenów produkcji uciążliwej ulokowane jest na Krzewieniu - 2,15 ha (0,77%), Rajcu Szlacheckim - 2,33 ha (0,83%) oraz Koniówce - 2,88 ha (1,03%), gdzie występują pojedyncze zakłady przemysłowe.

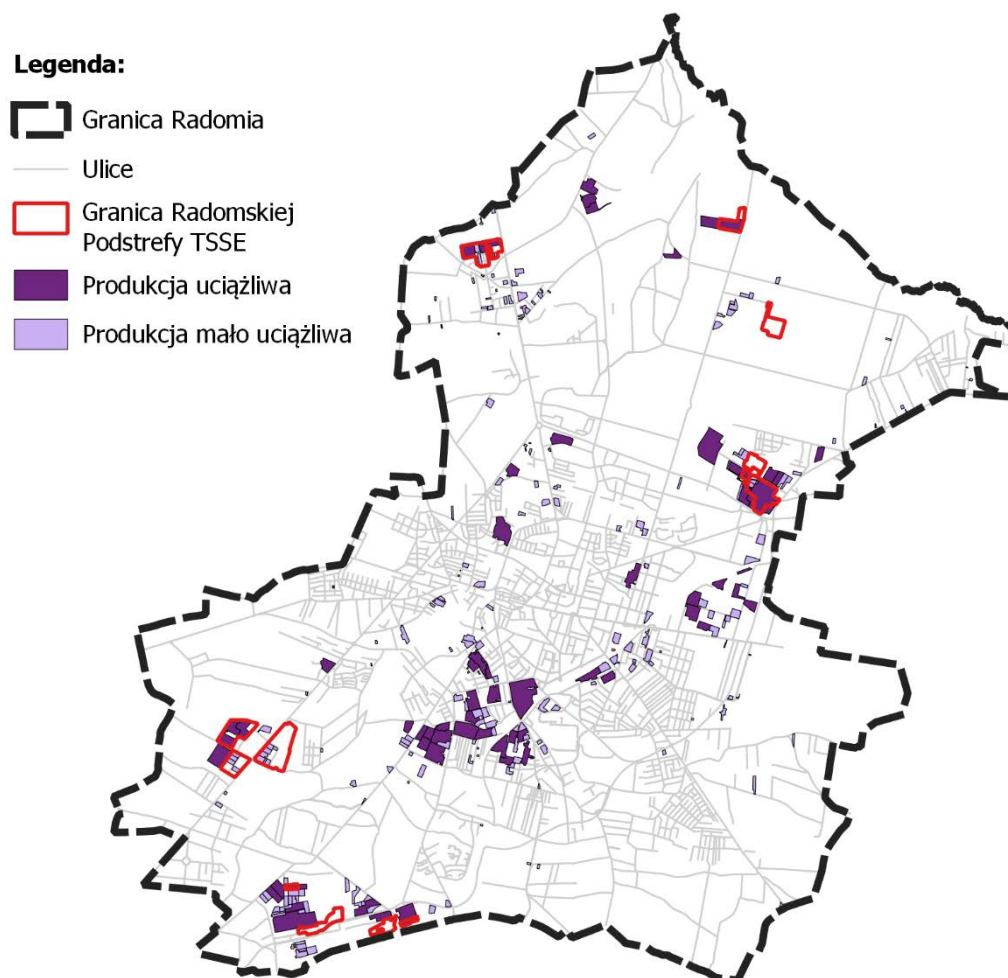
Produkcja mało uciążliwa w Radomiu ulokowana jest na dwukrotnie większej liczbie obszarów niż produkcja uciążliwa. Najwięcej terenów o tej funkcji znajduje się na położonym w południowej części miasta Potkanowie - 24 ha (16,28%), gdzie znajdują się zakłady produkcji mebli przemysłowych, donic ceramicznych oraz wind i urządzeń transportu pionowego. Na drugim i trzecim miejscu z powierzchnią terenów mniejszą aż o połowę znalazły się Dzierzków - 12,88 ha (8,73%), gdzie swoją siedzibę ma producent pieczywa trwałego oraz Gołębiów - 12,36 ha (8,38%), gdzie znajduje się m.in. produkcja rękawic ochronnych. Najmniej terenów produkcji mało uciążliwej ulokowane jest na Koziej Górze - 0,11 ha (0,08%), Osiedlu Akademickim - 0,17 ha (0,11%) oraz Halinowie - 0,25 ha (0,17%), gdzie znajdują się firmy produkujące śruby, nakrętki i wyroby skórzane oraz zakład tapicerski.

W celu aktywizacji sektora produkcji w Radomiu została powołana Radomska Podstrefa Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN (TSSE). Pozwala ona na uzyskanie pomocy publicznej dla aktywnych przedsiębiorców w zamian za dokonanie na jej terenie nowych inwestycji oraz utworzenie nowych miejsc pracy. Obecnie Radomska Podstrefa TSSE obejmuje na terenie miasta następujące rejony:

- Kompleks 1 - Gołębiów;
- Kompleks 2 - Wólka Klwatecka;
- Kompleks 8 - Wośniki;
- Kompleks 9 - Jeżowa Wola;
- Kompleks 10 - Żakowice;
- Kompleks 11 - Nowa Wola Gołębiowska.

W ramach wyżej wymienionych kompleksów, swoją działalność prowadzi 25 firm.

Lokalizacja produkcji uciążliwej oraz mało uciążliwej na tle kompleksów działających w ramach Radomskiej Podstrefy TSSE została graficznie przedstawiona na rycinie nr 2.12.

Rycina 2.12. Lokalizacja produkcji uciążliwej oraz mało uciążliwej na tle kompleksów działających w ramach Radomskiej Podstrefy TSSE

2.6 LOGISTYKA I SKŁADY

Oferta magazynowa Radomia do końca 2019 r. nie wyróżniała się na rynku krajowym. Sytuacja ta może jednak w najbliższym czasie ulec zmianie. Nieustannie rozwijana jest radomska sieć transportowa oparta na drogach krajowych nr 7, 9 i 12, liniach kolejowych nr 8 (Warszawa-Radom-Kielce-Kraków), nr 22 (Tomaszów Mazowiecki-Radom) i nr 26 (Łuków-Dęblin-Radom) oraz na porcie lotniczym Warszawa-Radom im. Bohaterów Czerwca 1976 Roku.

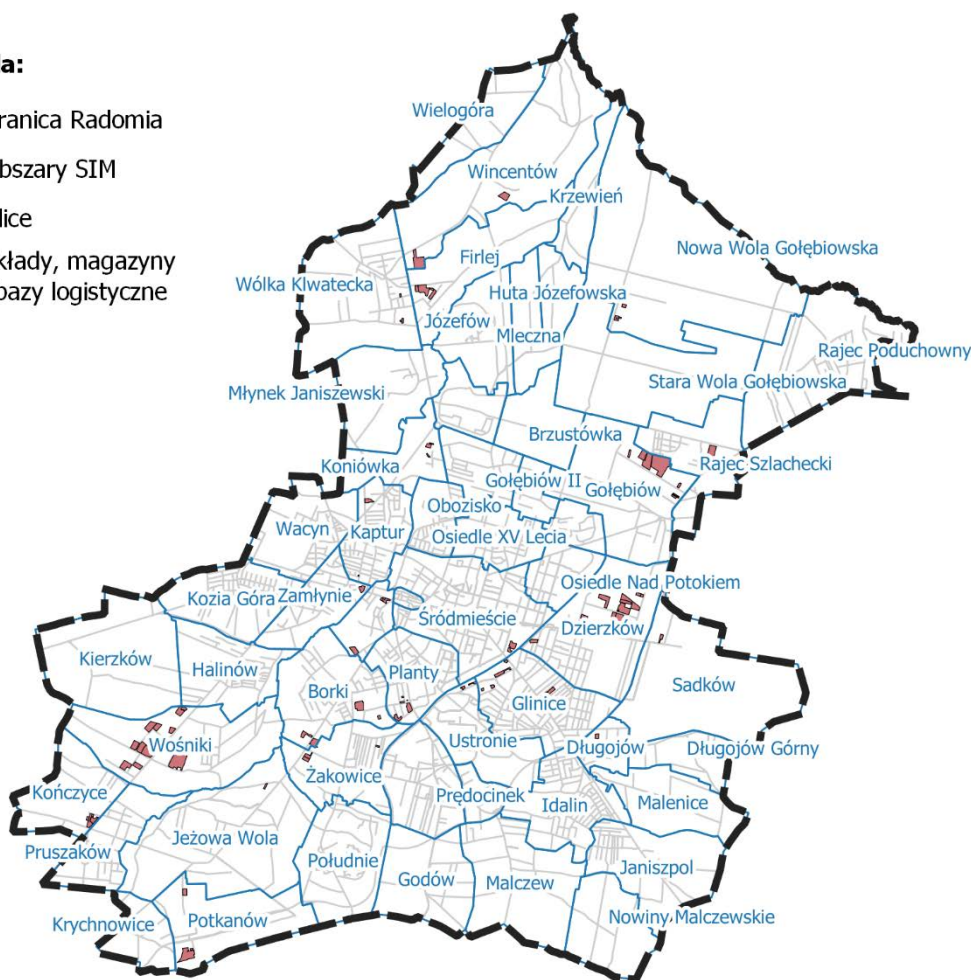
Tereny składów, magazynów i baz logistycznych zajmują w Radomiu powierzchnię 83,2 ha. Tereny zainwestowane pod te funkcje znajdują się w mieście na 23 obszarach. Największy udział tych terenów odnotowano na Wośnikach - 19,01 ha (22,85%), Dzierzkowie - 14,44 ha (17,36%) i Gołębiowie - 11,94 ha (14,35%), co pokazuje że

zazwyczaj towarzyszą one terenom przemysłowym. Na Wośnikach swoją siedzibę ma m.in. firma logistyczna Pawłowski, All 4 vending i firma logistyczna DHL. Z kolei na Dzierzkowie znajdują się firmy: Hol-Pol zajmująca się zaopatrzeniem piekarni i cukierni oraz UPS zajmująca się przesyłkami kurierskimi. Na Gołębiowie swoje powierzchnie magazynowe ulokowała Hurtownia Motoryzacyjna Gordon. Najmniej terenów składów, magazynów i baz logistycznych ulokowane jest na Jeżowej Woli - 0,22 ha (0,27%), Wólce Klwateckiej - 0,39 ha (0,47%), pomimo dużego udziału terenów produkcyjnych, oraz na Długojowie - 0,39 ha (0,47%). Na tych obszarach znajdują się magazyny z częściami samochodowymi oraz elementami automatyki ciepłowniczej i przemysłowej.

Na rycinie 2.13 przedstawiono lokalizację składów, magazynów i baz logistycznych na terenie Radomia.

Legenda:

- Granica Radomia
- Obszary SIM
- Ulice
- Składy, magazyny i bazy logistyczne

Rycina 2.13. Lokalizacja składów, magazynów i baz logistycznych na tle obszarów SIM na terenie Radomia

2.7 GOSPODARKA KOMUNALNA

W analizie rozmieszczenia terenów gospodarki komunalnej zostały uwzględnione tereny, które stanowią lokalizację elementów systemu infrastruktury technicznej ale w odróżnieniu od liniowych sieci, odznaczają się w tkance miasta charakterem powierzchniowym. Takie obiekty zostały zakwalifikowane do kategorii gospodarki komunalnej, w której wyróżniono: elektrociepłownie, gazownie, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, zakłady utylizacji oraz zakłady wodociągowe. Pozostałe obiekty, takie jak: stacje elektroenergetyczne, stacje transformatorowe i zajezdnie autobusowe, zakwalifikowano do pozostałych funkcji technicznych gospodarki komunalnej. Niewielkie tereny zajęte pod stacje transformatorowe SN/nn zostały pominięte w analizie.

Lokalizację terenów gospodarki komunalnej przedstawiono graficznie na rycinie 2.14.

Rycina 2.14. Położenie terenów gospodarki komunalnej na tle obszarów SIM na terenie Radomia

Tereny gospodarki komunalnej zlokalizowane są przeważnie na obszarach położonych blisko granicy miasta. Na północy Radomia znajdują się zakłady związane ze składowaniem i utylizacją odpadów oraz miejska oczyszczalnia ścieków. Elektrociepłownie położone są na obszarze Gołębiowa oraz Potkanowa. Zakłady wodociągowe ulokowane są na terenie

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Gołębiowa I, Śródmieścia, Kierzkowa i Idalina, natomiast zakład gazowniczy ma swoją siedzibę na Młodzianowie. Podstacje elektroenergetyczne zlokalizowane są strategicznie na obszarze Nowej Woli Gołębiowskiej, Rajca Szlacheckiego, Osiedla XV-lecia, Śródmieścia, Plant, Zamłynia, Ustronia, Godowa i Potkanowa.

Na terenie miasta znajdują się 283 stacje transformatorowe rozlokowane na 39 obszarach SIM. W Radomiu funkcjonują 4 zajezdnie autobusowe: zajezdnia Wincentów (DLA Wrocław), zajezdnia Borki (Michalczewski), zajezdnia Żakowice (MPK Radom) i położona poza granicami miasta zajezdnia Ślepowron (Irex-4). Tereny gospodarki komunalnej zajmują w Radomiu powierzchnię ok. 210 ha, z czego pozostałe funkcje techniczne stanowią ok. 17 ha.

W północnej części miasta, na terenie Nowej Woli Gołębiowskiej i Wincentowa zlokalizowane są tereny zakładów zajmujących powierzchnię 151,43 ha, co stanowi aż 78,36% wszystkich terenów podstawowej gospodarki komunalnej.

Ponad 50% powierzchni terenów pozostałych funkcji technicznych zlokalizowane jest na Żakowicach, gdzie funkcjonuje zajezdnia MPK Radom. Oznacza to, iż najbardziej terenochłonnymi obiektami zakwalifikowanymi do pozostałych funkcji technicznych są zajezdnie autobusowe.

2.8 OBRONNOŚĆ

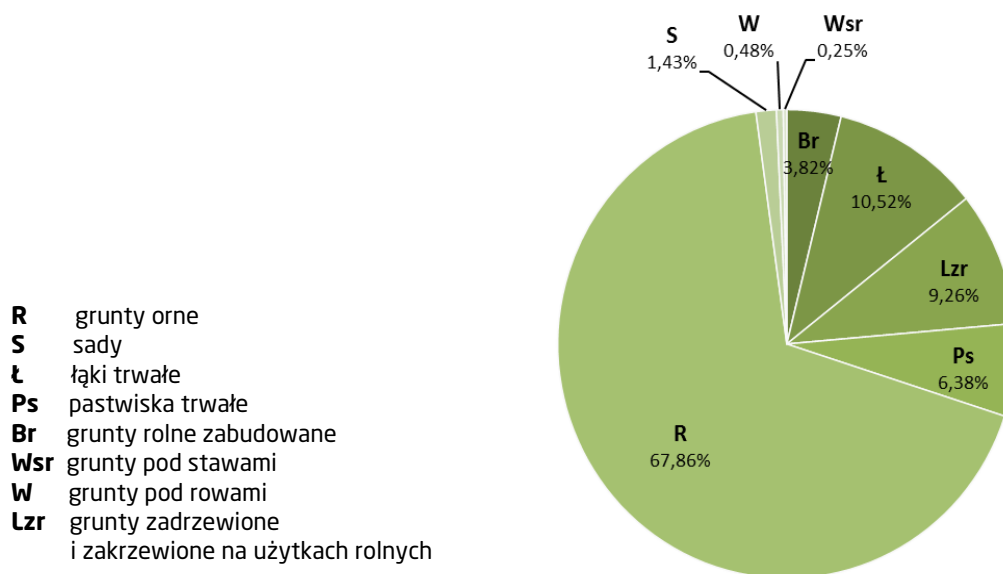
Do obszarów o funkcji związanej z obronnością zalicza się teren 42 Bazy Lotnictwa Szkolnego im. kpt. pil. Franciszka Żwirki i inż. Stanisława Wigury. Baza sformowana została 1 stycznia 2011 roku w miejsce rozwiązanej w Radomiu 2 Ośrodka Szkolenia Lotniczego. Jest jednostką szczebla taktycznego Sił Powietrznych, podporządkowaną 4 Skrzydłu Lotnictwa Szkolnego. Nowa jednostka w zasadzie przejęła całą infrastrukturę i wyposażenie rozformowanych jednostek.

Głównym zadaniem bazy jest szkolenie lotnicze podchorążych WSOSP oraz zabezpieczenie procesu tego szkolenia. W składzie bazy funkcjonuje również zespół akrobacyjny „Orlik”, który wyposażony jest w samoloty PZL-130 „Orlik”. Samoloty tego typu są głównym wyposażeniem jednostki, na czas budowy cywilnego portu lotniczego czasowo przebazowanym do Dębina.

2.9 ROLNICTWO

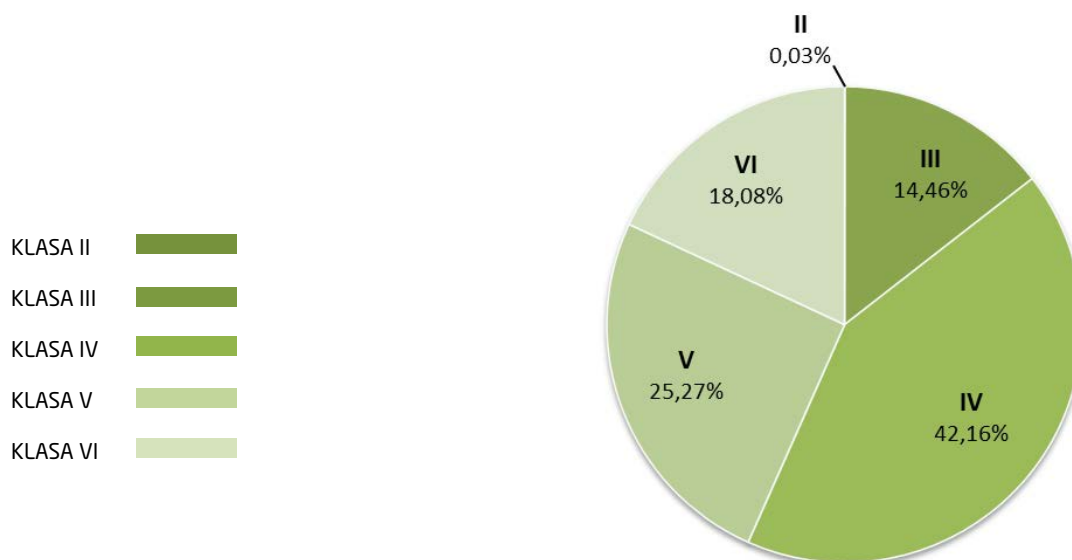
2.9.1 STRUKTURA GRUNTÓW ROLNYCH

Grunty rolne na obszarze Radomia zajmują powierzchnię 4 951 ha i stanowią 44,28% jego powierzchni (stan na 2020 r.). Grunty orne stanowią niemal 30% powierzchni miasta, łąki trwałe 4,54%, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 4%, zaś pastwiska trwałe 2,75%. Strukturę użytków rolnych pokazuje wykres. 2.4.

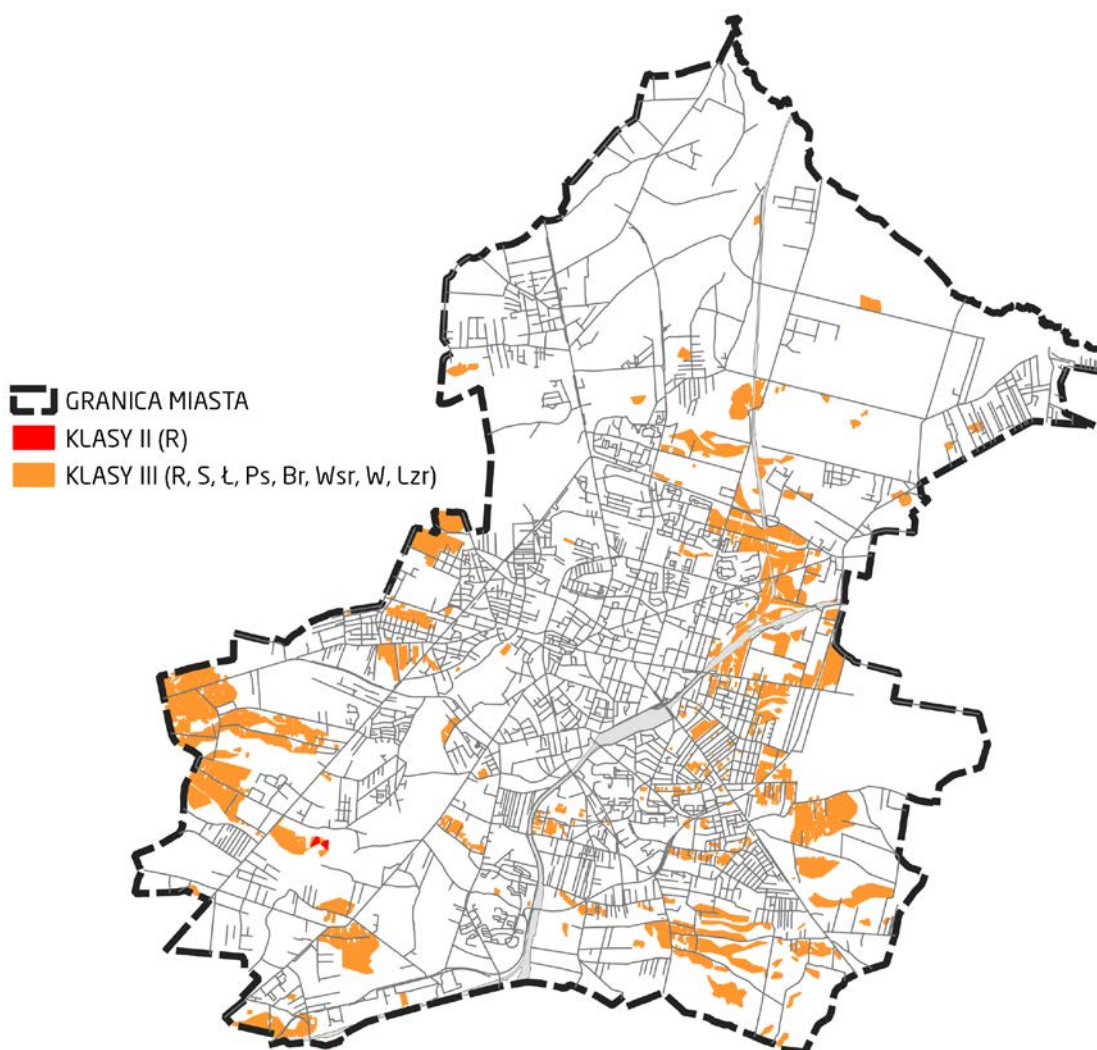

Wykres 2.4. Struktura użytków rolnych na obszarze Radomia /Źródło: opracowanie własne/

Grunty rolne klas II-III, pomimo, że nie są chronione w granicach administracyjnych miast, stanowią cenną rolniczą przestrzeń produkcyjną. Grunty rolne klasy II zajmują jedynie 0,03% wszystkich użytków rolnych, występując w Radomiu tylko w jednym miejscu - w dolinie Kosówki na Wośnikach. Grunty rolne klasy III można znaleźć głównie na osiedlach Kierzków, Wacyn, Jeżowa Wola, Malczew, Janiszpol, Malenice, Długojów Górny, Dzierzków, Gołębiów i Stara Wola Gołębiowska. Zajmują one 14,46% powierzchni użytków rolnych. W mieście przeważają grunty rolne IV, V i VI klasy, zajmujące ponad 85% powierzchni wszystkich użytków rolnych.

Wykres 2.5. Struktura klas bonitacyjnych użytków rolnych na obszarze Radomia /Źródło: opracowanie własne/

Rycina 2.15. Rozmieszczenie użytków rolnych klas II-III na obszarze Radomia /Źródło: opracowanie własne/

Wskutek ekspansji osadniczej powierzchnia terenów rolniczych sukcesywnie maleje. Duża część użytków rolnych jest odłogowana i ugorowana.

W zakresie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* podkreśla rolę studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ograniczaniu dokonywanych w planach miejscowych zmian przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, zwłaszcza w odniesieniu do gruntów wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa (klas bonitacyjnych I-III). Postuluje się przeciwdziałanie presji urbanizacyjnej na najcenniejsze i najbardziej produktywne obszary oraz wdrażanie działań na rzecz poprawy warunków glebowo-wodnych dla rolnictwa m.in. poprzez zwiększanie retencji wodnej obszaru. Zaleca się zachowywanie funkcji towarzyszących produkcji żywności, m.in.: utrzymywanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego, zachowywanie wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo i utrzymywanie trwałych użytków zielonych dla ochrony bioróżnorodności.

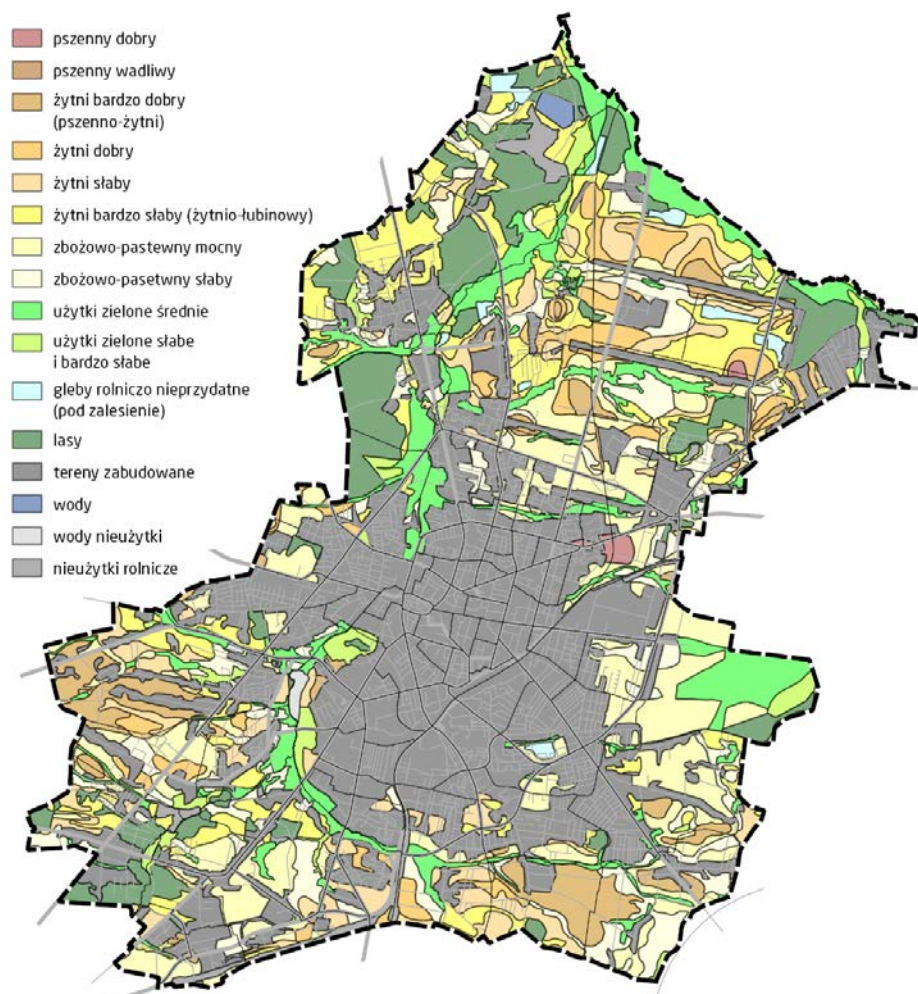
2.9.2 PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA

Parametrem określającym przydatność rolniczą obszaru jest opracowany przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach w 2010 r. wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP). Jest to punktowa wycena czynników środowiska przyrodniczego takich jak: jakość i przydatność gleb, agroklimat, rzeźba terenu i warunki wodne. Wskaźnik dla obszaru Radomia waha się w przedziale 56 - 66 pkt. i jest nieco niższy niż wynosząca 66,6 pkt. przeciętna dla całego kraju.

Właściwości rolnicze gleb i możliwości ich użytkowania wskazują kompleksy rolniczej przydatności gleb. Najwięcej obszaru miasta zajmują kompleksy: zbożowo-pastewny mocny - 11,89%, żytni bardzo słaby - 8,67%, użytki zielone średnie - 8,64%, zbożowo-pastewny słaby - 7,93% i żytni słaby - 6,02%. Mniejsze powierzchnie obejmują kompleksy: żytni bardzo dobry - 3,93%, żytni dobry - 3,53% oraz użytki zielone słabe i bardzo słabe - 2,36%. Najmniej wyróżniono kompleksów pszennych: dobrych - 0,28% i wadliwych - 0,02%. Kompleksy na obszarze Radomia są rozmieszczone mozaikowo (ryc.2.16.).

Z punktu widzenia rozwoju rolnictwa zjawiskiem niekorzystnym jest zakwaszenie gleb. Szczególnie widoczne jest ono na obszarach z dużym udziałem utworów piaszczystych. Zakwaszenie zmniejsza odporność gleb na degradację oraz obniża żyzność gleb. Większość obszaru Radomia znajduje się w strefie słabo zagrożonej erozją wietrzną oraz w strefie o braku lub o małym zagrożeniu erozją wodną. Rzeźba terenu Radomia nie wpływa na rozwój rolnictwa.

Przydatność rolnicza gleb jest stosunkowo niska. Żyzne gleby, których jest niewiele, stwarzają możliwość rozwoju rolnictwa, zwłaszcza związanego z ogrodnictwem.

Rycina 2.16. Kompleksy przydatności rolniczej gleb obszaru Radomia /Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej/

2.9.3 PRODUKCJA ROŚLINNA I ZWIERZĘCA

W Radomiu istnieje 688 gospodarstw rolnych (GUS, 2020). Z wyjątkiem jednego gospodarstwa mają one charakter indywidualny. Struktura agrarna gospodarstw rolnych jest niekorzystna. Gospodarstwa o powierzchni 5 ha i więcej stanowią jedynie 18,7% wszystkich gospodarstw. W 2020 r. powierzchnia zasiewów na obszarze Radomia wynosiła 1 429 ha. Większość zasiewów stanowiły zboża - 79,6%. Pozostałe uprawy to m.in. ziemniaki, rzepak i rzepik oraz warzywa gruntowe.

W 2020 r. na obszarze Radomia zinwentaryzowano 265 sztuk bydła, w tym 82 krowy. Hodowla trzody chlewnej wynosiła 302 sztuki, zaś drobiu 5 408 sztuk. Brak jest danych o hodowli zwierząt futerkowych.

2.9.4 OGRODY DZIAŁKOWE

Ogrody działkowe są specyficznym rodzajem działalności rolniczej - dopuszczalne są na nich drobne uprawy ogrodnicze, mające na celu zaspokojenie potrzeb własnych. Ogrody

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

działkowe zajmują około 182 ha, stanowiąc znaczną część powierzchni terenów zieleni, kilkukrotnie większą niż parki i skwery. Na terenie miasta działa 29 ogrodów działkowych. Zakładane były głównie w latach 70. ubiegłego wieku, najstarszy spośród nich powstał w 1963 r., najnowszy w 1985 r. W ostatnich latach zapotrzebowanie na ogrody działkowe w mieście stale rośnie.

2.10 LEŚNICTWO

Lasy zajmują 817 ha powierzchni miasta. Zlokalizowane są w części północnej, północno-zachodniej i południowo-zachodniej Radomia. Wskaźnik lesistości Radomia wynosi 6,8% i jest zdecydowanie mniejszy niż w kraju (29,6%) i w powiecie radomskim (26,9%). Lasy prywatne obejmują 60,7%, zaś lasy publiczne (gminne, Skarbu Państwa) - 39,3% powierzchni leśnej. Najistotniejszą rolę w systemie przyrodniczym pełnią lasy Kapturski (163 ha) i Pacynka (72 ha), stanowiące własność Skarbu Państwa. Pozostałe tereny leśne, z których największym jest Las Kosowski, to w większości lasy prywatne. Lasy w północnej części miasta (Firlej, Krzewień) stanowią zieleń izolacyjną cmentarza komunalnego, oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów. Las Pacynka stanowi przedłużenie otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Na mocy art. 16 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach na obszarze Radomia część lasów należących do Skarbu Państwa zostało uznanych za lasy ochronne: Las Kapturski, Las Pacynka, Las Janów i kompleks leśny Firlej. Ponadto występują lasy, których uznanie za ochronne nastąpiło z mocy prawa, na zasadzie określonej w art. 77 wspomnianej ustawy.

Las Pacynka wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego "Puszcza Kozienicka", natomiast północno-wschodnia część obszaru miasta objęta jest Świętokrzysko-kozienickim leśnym obszarem funkcjonalnym.

Na stan zdrowotny lasów ma wpływ wiele negatywnie oddziałujących tzw. czynników stresowych. W Radomiu są to: szkodniki zwierzęce, choroby grzybowe, a także zanieczyszczenie powietrza. W lasach obserwowane są szkody po pożarach, wiatrołomy i śniegołomy, a także posusz. Duże zagrożenie dla lasów stanowią także procesy osadnicze. Grunty leśne zabudowywane są zabudową mieszkaniową, w największej mierze w południowo-zachodniej części miasta - na osiedlach Pruszków, Kończyce, Jeżowa Wola. Niekorzystnym zjawiskiem jest także lokalizacja zabudowy przy lasach, co degraduje strefę ekotonową i powiązania przyrodnicze m.in. na osiedlach Wólka Klwatecka, Młynek Janiszewski. Ogrodzenia w sąsiedztwie lasów ograniczają powszechną dostępność lasów Skarbu Państwa.

Ze względu na niski wskaźnik lesistości, występuje dalsza potrzeba zalesiania gruntów, w szczególności nieprzydatnych do produkcji rolnej (z wyłączeniem dolin rzecznych i siedlisk łąkowych).

W zakresie gospodarki leśnej *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* zaleca:

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- dążenie do zwiększania lesistości, zgodnie z Programem zwiększania lesistości dla województwa mazowieckiego do roku 2020,
- przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej poprzez leśne zagospodarowanie gruntów o najniższej przydatności dla rolnictwa i w ramach rekultywacji nieużytków,
- ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- uwzględnianie nadrzędności pozaprodukcyjnych funkcji lasów w prowadzeniu gospodarki leśnej, w szczególności w lasach ochronnych, lasach o szczególnych walorach przyrodniczych, na terenach przyrodniczo wrażliwych (wydmowych, podmokłych, na znacznych spadkach terenu) oraz pełniących funkcje rekreacyjne, w szczególności w granicach administracyjnych miast i w ich bezpośrednim otoczeniu.

2.11 TERENY ZIELENI

Na obszarze Radomia parki spacerowo-wypoczynkowe zajmują powierzchnię 66 ha, co stanowi 0,6% powierzchni miasta. Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych jest niezadawalająca. Na tle miast powyżej 200 tys. ludności, miasto posiada jedno z niższych wskaźników ich udziału w powierzchni ogólnej, jak i powierzchni parków przypadającej na mieszkańca.

Tabela 2.1. Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych Radomia na tle miast o liczbie ludności powyżej 200 tys.
/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 2020 r./

Miasto	Powierzchnia parków [ha]	Udział parków w powierzchni ogólnej [%]	Powierzchnia parków na osobę [m ² /os.]
Warszawa	952	1,8	5,1
Kraków	470	1,4	5,9
Łódź	658	2,2	9,8
Wrocław	795	2,7	11,8
Poznań	362	1,4	6,6
Gdańsk	219	0,8	4,5
Szczecin	173	0,6	4,4
Bydgoszcz	389	2,2	11,5
Lublin	186	1,3	5,6
Białystok	126	1,2	4,3
Katowice	174	1,1	6,1
Gdynia	39	0,3	1,6
Częstochowa	155	1,0	7,2
Radom	66	0,6	3,3

W Radomiu funkcjonuje 11 parków miejskich, z czego trzy wpisane są do rejestru zabytków: Park Stary Ogród, Park im. Tadeusza Kościuszki i Park Leśniczówka oraz jeden do gminnej ewidencji zabytków: Park Planty.

Najstarszym parkiem w Radomiu jest założony w 1820 r. Stary Ogród, znajdujący się na północno-zachodnich obrzeżach śródmieścia, w dolinie rzeki Mlecznej. Park skomponowany jest wokół stawu zasilanego przez przebiegającą wzdłuż parku rzekę Mleczną. W jego drzewostanie dominują gatunki takie jak klony, wiązy, jesiony, kasztanowce i robinie. W parku funkcjonuje plac zabaw dla dzieci i siłownia plenerowa.

Położony w centrum miasta Park im. Tadeusza Kościuszki był pierwotnie nazywany Nowym Ogrodem. Układ przestrzenny i granice parku powstały w latach 1865-1877. Wśród gatunków drzew występują głównie klony, lipy, robinie, wiązy oraz kasztanowce. W parku jest zlokalizowana muszla koncertowa, restauracja, górka saneczkowa, altana, plac zabaw dla dzieci i siłownia plenerowa.

Park Leśniczówka usytuowany jest nad Potokiem Północnym, powstał z połączenia naturalnych zadrzewień i ogrodów działkowych. Nazwa parku pochodzi od istniejącej tu leśniczówki. W drzewostanie dominują topole, wiązy, lipy, klony, graby, jesiony i dęby. W Leśniczówce położone są trzy place zabaw, siłownia plenerowa, górka saneczkowa i skatepark.

Położony na południu śródmieścia Park Planty ma formę łukowatego pasa, wzdłuż ul. Planty, co stanowi odbicie układu fizjograficznego terenu, związanego z przebiegiem skanalizowanego obecnie Potoku Południowego. Park został założony w latach 50. i 60. ubiegłego wieku. Drzewostan parku jest złożony z gatunków szybko rosnących - klonów jesionolistnych, jesionów i topoli. Park jest rozdzielony na dwie części barierą w postaci ul. Kościuszki. Poprzez skwer w rozwidleniu ul. Traugutta i Beliny-Prażmowskiego park łączy się z terenem zieleni położonym w kwartale zabudowy pomiędzy ul. Traugutta i Waryńskiego. Na terenie parku znajduje się jeden plac zabaw dla dzieci.

Tabela 2.2 Parki spacerowo-wypoczynkowe w Radomiu /Źródło: Urząd Miejski w Radomiu - Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa/

Nazwa	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]	Ochrona
im. Tadeusza Kościuszki	ul. Żeromskiego	7,58	rejestr zabytków: nr 800/A/83 z 14.10.1972, nr 212/A/83 z 02.05.1983
Stary Ogród	ul. Mireckiego	9,32	rejestr zabytków: nr 211/A/83 z 02.05.1983
Leśniczówka	ul. 25 Czerwca	7,41	rejestr zabytków: nr 210/A/83 z 02.05.1983
Planty	ul. Traugutta	5,31	Gminna Ewidencja Zabytków, nr 844
Ustronie	ul. Gagarina	4,23	-
im. J. Malczewskiego (Obozisko)	ul. Warszawska	4,38	-
Borki	ul. Bulwarowa	6,50	-

im. Józefa Ruzika (Glinice)	ul. Kwiatkowskiego	3,05	-
Południe	ul. Czarnoleska	5,22	-
Gołębiów	ul. Zbrowskiego	2,75	-
Michałów	ul. Królowej Jadwigi	3,45	-

Na obszarze Radomia zlokalizowane są także dwa parki, powstałe w ramach zespołów dworskich, wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 2.3. Parki podworskie w Radomiu wpisane do rejestru zabytków

Nazwa	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]	Ochrona
Park Krychnowice	ul. Krychnowicka	11,31	nr rej.: 445/A/90 z 06.08.1990 oraz 748 z 19.12.1957, dec. MWKZ 373/A/06 z 12.06.2006 r. oraz dec. 329/DR/11 z dnia 27.05.2011 r. - uzupełniająca treść decyzji w zakresie ustalenia granic i obszaru parku
Park w zespole dworskim Radom-Wośniki	ul. Wośnicka	2,20	nr rej.: 751 z 5.05.1972 oraz 141/A/82 z 15.03.1982, dec. 249/R/09 z dnia 05.06.2009 r. - uzupełniająca treść dec. o granice i obszar zespołu dworsko-parkowego

Oprócz parków, innymi rodzajami terenów zieleni obszaru Radomia stanowią zieleń osiedlowa i przydrożna, skwery, zieleńce. Zieleń osiedlowa towarzyszy zabudowie mieszkaniowej, pełni funkcje wypoczynkowe, izolacyjne oraz estetyczne. Najczęściej występuje w formie grup i szpalerów drzew, skupin krzewów oraz trawników i kwietników, towarzysząc ciągom komunikacyjnym i urządzeniom rekreacyjnym. Najlepiej ukształtowaną zieleń osiedlową mają osiedla XV-Lecie i Ustronie. Zieleń przydrożna stanowi pasy zieleni z drzewami i krzewami usytuowane wzdłuż ciągów drogowych. Zieleń taka pełni głównie funkcję izolacyjną, chroni przed zanieczyszczeniami oraz hałasem. Najlepiej zachowane pasy zieleni występują między innymi w ul. Chrobrego i Prażmowskiego. Skwery mają głównie charakter rekreacyjny - wśród drzew i krzewów występują alejki, ławki, często fontanny i urządzenia służące rekreacji. Spośród kilkunastu skwerów na obszarze Radomia jako najważniejsze należy wymienić Plac Jagielloński czy skwer 72 PP przy galerii „Rogatka”. Zieleńce towarzyszą obiektom budowlanym (m.in. pomnikom, placom, ulicom), umożliwiając krótki wypoczynek. Charakterystycznymi zieleńcami jest teren przed Resursą Obywatelską czy Plac Coraziego przed budynkiem Urzędu Miejskiego.

Jako tereny zieleni uznawane są także ogrody działkowe i cmentarze. Lasy publiczne uzupełniają strukturę terenów zieleni, lecz ze względu na brak możliwości realizacji urządzeń rekreacyjnych i infrastruktury technicznej, pełnią głównie funkcje wypoczynkowe i edukacyjne. Stanowią zatem uzupełnienie terenów rekreacyjnych obszaru Radomia.

Dostępność do terenów zieleni

Na potrzeby określenia potrzeb rozwojowych, spośród terenów zieleni urządzonej wyodrębniono tereny zieleni rekreacyjnej o znaczeniu ogólnomiejskim i lokalnym (Tabela.2.4).

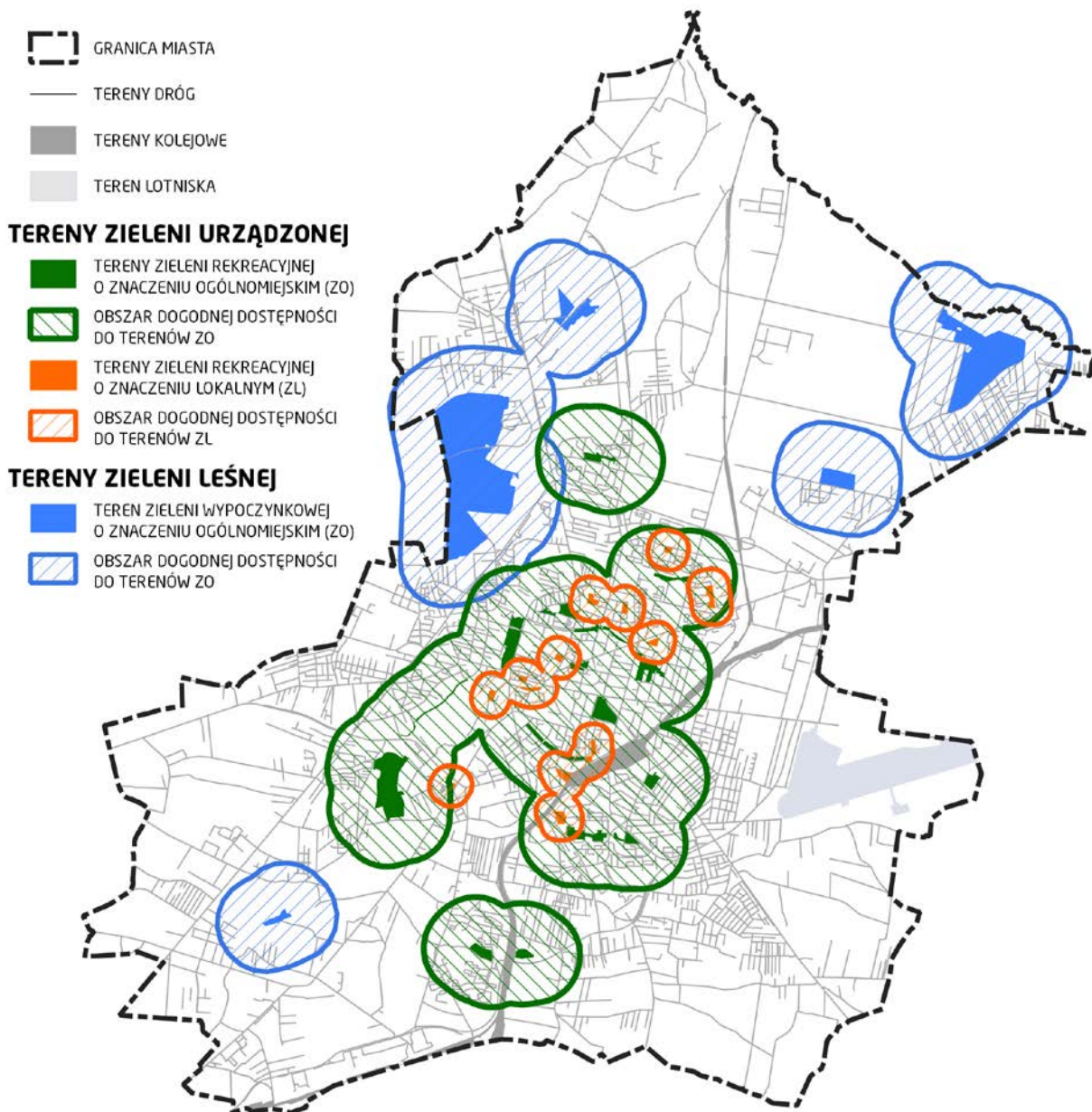
Tabela 2.4. Kryteria podziału terenów zieleni urządzonej o funkcjach rekreacyjnych

Tereny o znaczeniu ogólnomiejskim (ZO)		Tereny o znaczeniu lokalnym (ZL)	
kryteria		kryteria	
obligatoryjne	fakultatywne	obligatoryjne	fakultatywne
tereny zieleni ogólnodostępne o powierzchni powyżej 2 ha	przeważający zasięg odwiedzających - mieszkańcy miasta	tereny zieleni ogólnodostępne o powierzchni poniżej 2 ha	przeważający zasięg odwiedzających - mieszkańcy okolicznych terenów mieszkaniowych
bogata oferta rekreacyjno-wypoczynkowa, a niekiedy sportowa	posiadanie walorów kulturowych i historycznych	zadowalająca oferta rekreacyjno-wypoczynkowa, a niekiedy sportowa	posiadanie walorów kulturowych i historycznych
wysoki wpływ na jakość życia mieszkańców miasta		wysoki wpływ na jakość życia mieszkańców okolicznych terenów mieszkaniowych	

Zdelimitowane tereny o znaczeniu ogólnomiejskim zajmują powierzchnię 98 ha. Są to głównie parki, skwery i zieleń osiedlowa. Natomiast tereny o znaczeniu lokalnym wyznaczono na powierzchni 12,4 ha - są to mniejsze skwery, zieleńce, zieleń osiedlowa. Tereny zieleni są rozmieszczone nierównomiernie. Skupiają się głównie w strefie śródmiejskiej. Ponadto w analizie uwzględniono większe, publiczne kompleksy leśne, jako tereny zieleni wypoczynkowej, nadając im znaczenie ogólnomiejskie.

Wokół terenów o znaczeniu ogólnomiejskim jak i lokalnym wyznaczono obszary dogodnej dostępności:

- w odległości 237 m od terenów o znaczeniu lokalnym,
- w odległości 635 m od terenów o znaczeniu ogólnomiejskim (zasięg dojścia w czasie 10 min z prędkością 4,8 km/h /1,26).

Rycina 2.17. Dostępność terenów zieleni

Z przeprowadzonych analiz wynika, że brakuje terenów zieleni w obrębie pozaśródmiejskich obszarów zurbanizowanych, między innymi na osiedlach Wacyn, Kozia Góra, Dzierzków, Idalin, Długojów.

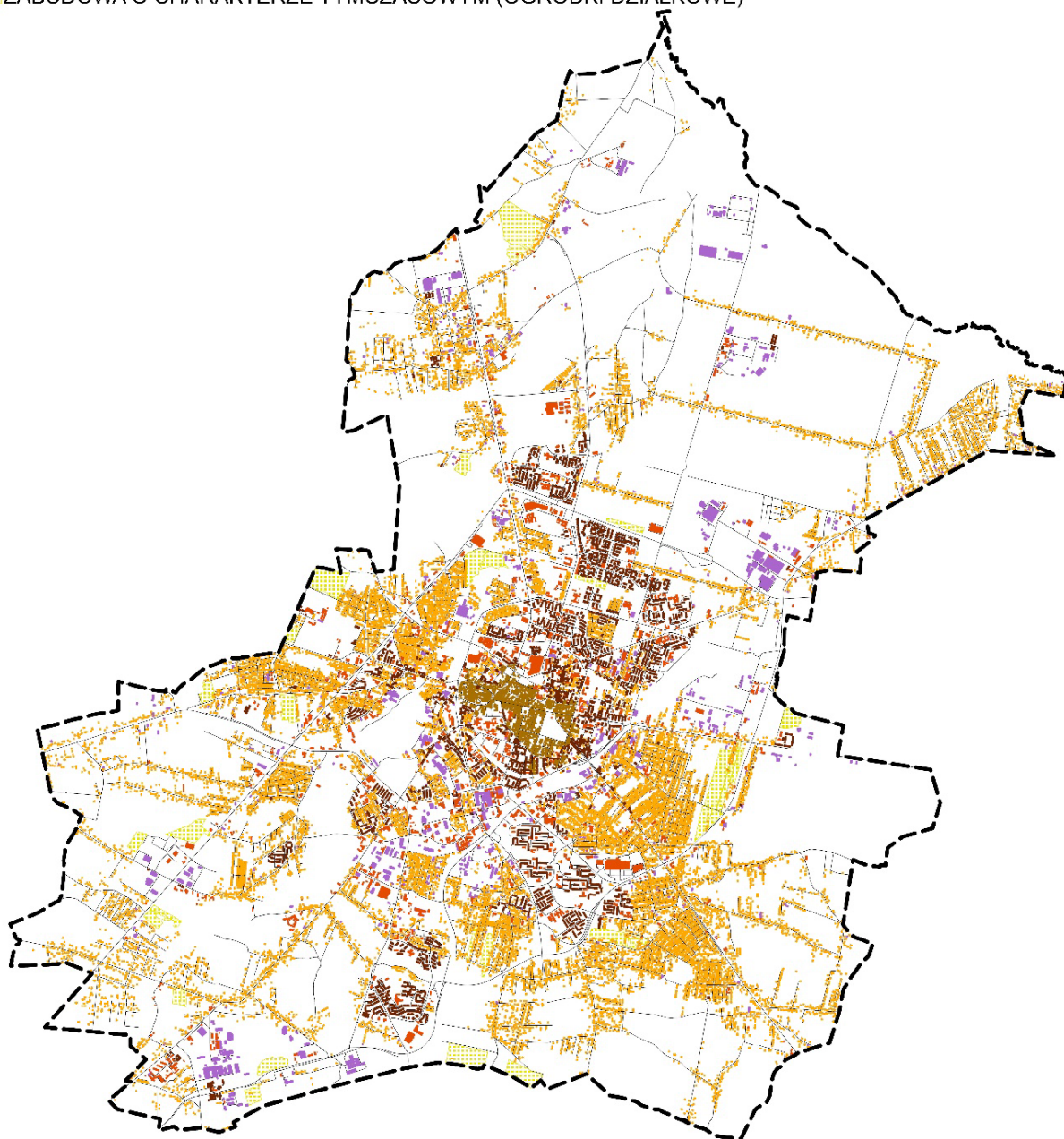
3 STRUKTURA PRZESTRZENNA

Radom jest modelowym przykładem rozwoju ośrodków miejskich w Polsce, gdzie poszczególne procesy rozwojowe są czytelne w strukturze miasta. Strukturę przestrzenną miasta charakteryzują zarówno elementy wzorca koncentryczno-promienistego jak i rozproszonego. Charakterystycznym elementem są wykrystalizowane, aczkolwiek niejednorodne, strefy osiedli mieszkaniowych i zabudowy o charakterze podmiejskim.

Samo centrum miasta Radomia ukształtowane jest nieco odmiennie niż modelowy rdzeń miasta o charakterze zwartym. Wzorcowy, historycznie ukształtowany szkielet miasta obejmuje swym zasięgiem najgęściej zaludnione obszary miast – układ staromiejski wraz z narastającą wokół niego koncentrycznie zwartą zabudową. W Radomiu natomiast, historyczny rdzeń miasta pod względem intensywności zabudowy i gęstości zaludnienia w wielu miejscach ustępuje jednostkom nie tylko sąsiednim (os. XV Lecie, Czachówek, Planty) oraz położonym w zewnętrznej strefie miejskiej (Michałów, Ustronie, Południe), ale nawet przedmiejskiej.

W sytuacji istnienia dużych wolnych przestrzeni wewnątrz granic administracyjnych Radomia, na skutek rozwoju historycznych form zabudowy, w tym m.in. wzrostu popularności technologii wielkiej płyty, zarysowały się procesy dekoncentracji zabudowy. W szczególności wyodrębnione fizjonomicznie i przestrzennie jednostki mieszkaniowe powstałe w latach 70-tych ilustrują procesy zmierzające do odejścia od modelu koncentryczno-promienistego w kierunku modelu policentrycznego. Nowe osiedla mieszkaniowe były lokalizowane na obszarach wówczas peryferyjnych (np. osiedla Ustronie, Gołębiów czy Południe), a obecnie stanowią wyodrębniające się przestrzennie jednostki. Do ich charakterystyki przynależy znaczny udział zabudowy najwyższej w połączeniu ze stosunkowo niską gęstością tej zabudowy, właściwą dla modernistycznych i późnomodernistycznych zespołów zabudowy wielorodzinnej.

- ZABUDOWA HISTORYCZNA (O CHARAKTERZE ŚRÓDMIEJSKIM)
- ZABUDOWA MIESZKANIOWA O PRZEWADZE BLOKOWEJ
- ZABUDOWA MIESZKANIOWA O PRZEWADZE WOLNO STOJĄCEJ (JEDNORODZINNEJ)
- ZABUDOWA USŁUGOWA
- ZABUDOWA PRZEMYSŁOWA I OBSŁUGI TECHNICZNEJ MIASTA
- ZABUDOWA O CHARAKTERZE TYMCZASOWYM (OGRÓDKI DZIAŁKOWE)

Rycina 3.1. Struktura zabudowy - charakter zabudowy /Źródło: opracowanie własne, stan na 03.2021r./

Zarysowane wyżej uwarunkowania skutkowały wykształceniem takiej struktury przestrzennej miasta, w której w centrum i na obszarach peryferyjnych znalazły się zarówno tereny o intensywnym wykorzystaniu jak i użytkowane ekstensywnie, w formie jednorodzinnych dzielnic mieszkaniowych.

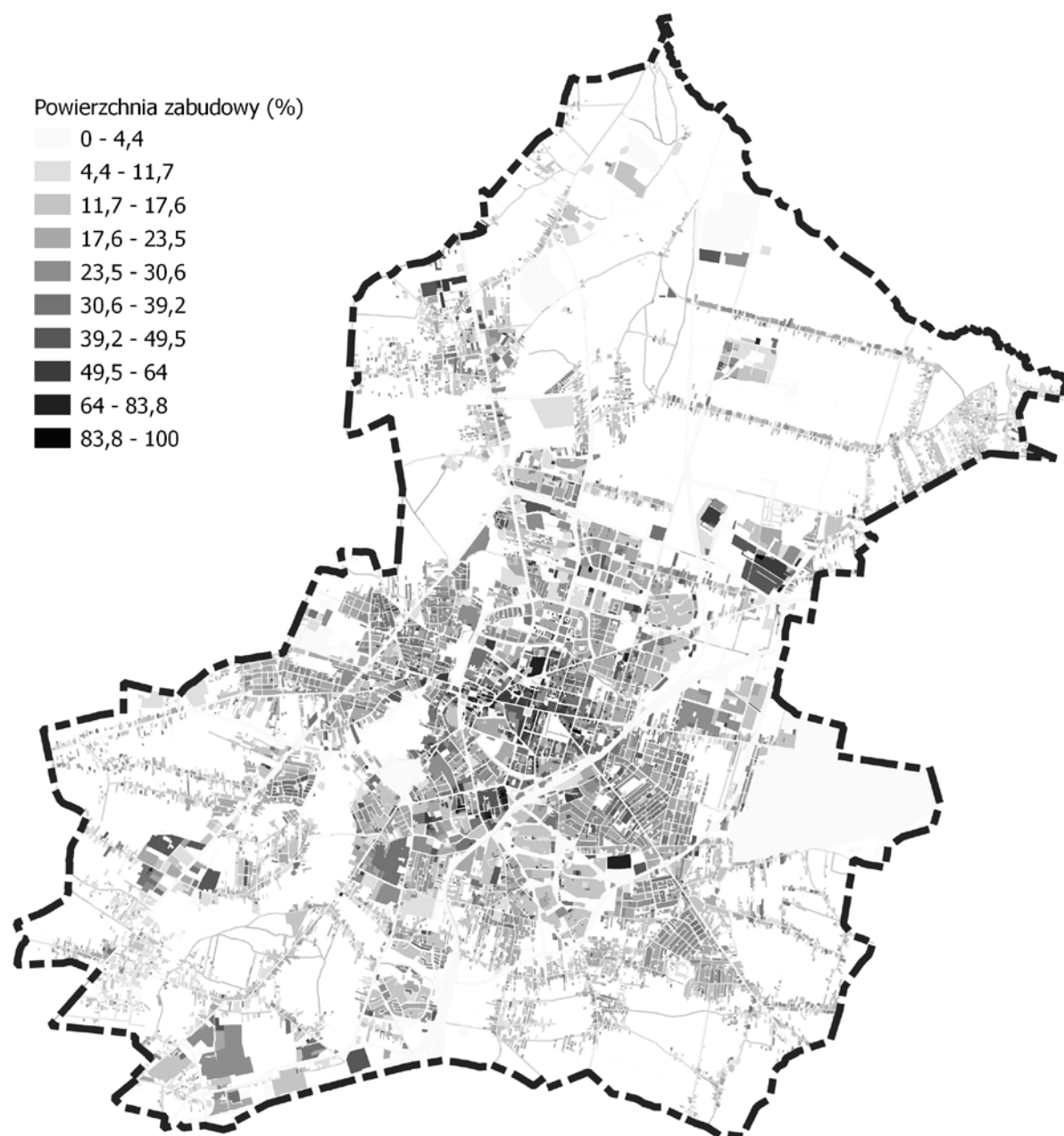
W strukturze przestrzennej miasta obserwuje się także wysoki udział zabudowy rozproszonej. Zabudowa o niskiej intensywności dominuje dziś w strefie obrzeżnej miasta wskutek postępującego w latach dziewięćdziesiątych procesu dynamicznego rozwoju łożonych struktur osadniczych na terenach porolnych. Rolny charakter przestrzeni przedmiejskiej coraz bardziej ustępuje procesom urbanizacyjnym, a granice między strefą miejską i wiejską ulegają zatarciu. Znaczną część obszaru peryferyjnego miasta zajmują obecnie tereny o przewadze zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zarówno w formie uporządkowanych struktur osiedlowych (np. Wacyn, Halinów), jak i zabudowy rozproszonej, tworzącej struktury jedynie częściowo zurbanizowane (np. Malczew, Godów, Wólka Klwatecka, Kierzków). Największy przyrost zabudowy na obszarach peryferyjnych o dotychczasowym charakterze rolniczym następuje na kierunku północnym, zachodnim i południowym, mniejsza dynamika zabudowy występuje w kierunku wschodnim (w stronę gminy Gózd).

Proces koncentracji zarysowuje się natomiast w odniesieniu do funkcji przemysłowo-magazynowych, które ze względu na uciążliwość i politykę władz miejskich wypierane są ze strefy centralnej i coraz częściej lokowane w strefie zewnętrznej miasta, w kierunku południowych i północno-wschodnich jego granic, gdzie wyznaczono tereny intensywnej zabudowy w strefach gospodarczych Potkanowa, u zbiegu ul. Fołtyn i Żółkiewskiego itp.

3.1 INTENSYWNOŚĆ ZABUDOWY

Biorąc pod uwagę główne czynniki kształtujące przestrzenną formę miasta - charakter zainwestowania (obszary różniące się między sobą przeznaczeniem i użytkowaniem) oraz intensywność zabudowy, istniejącą strukturę przestrzenną Radomia można podzielić na:

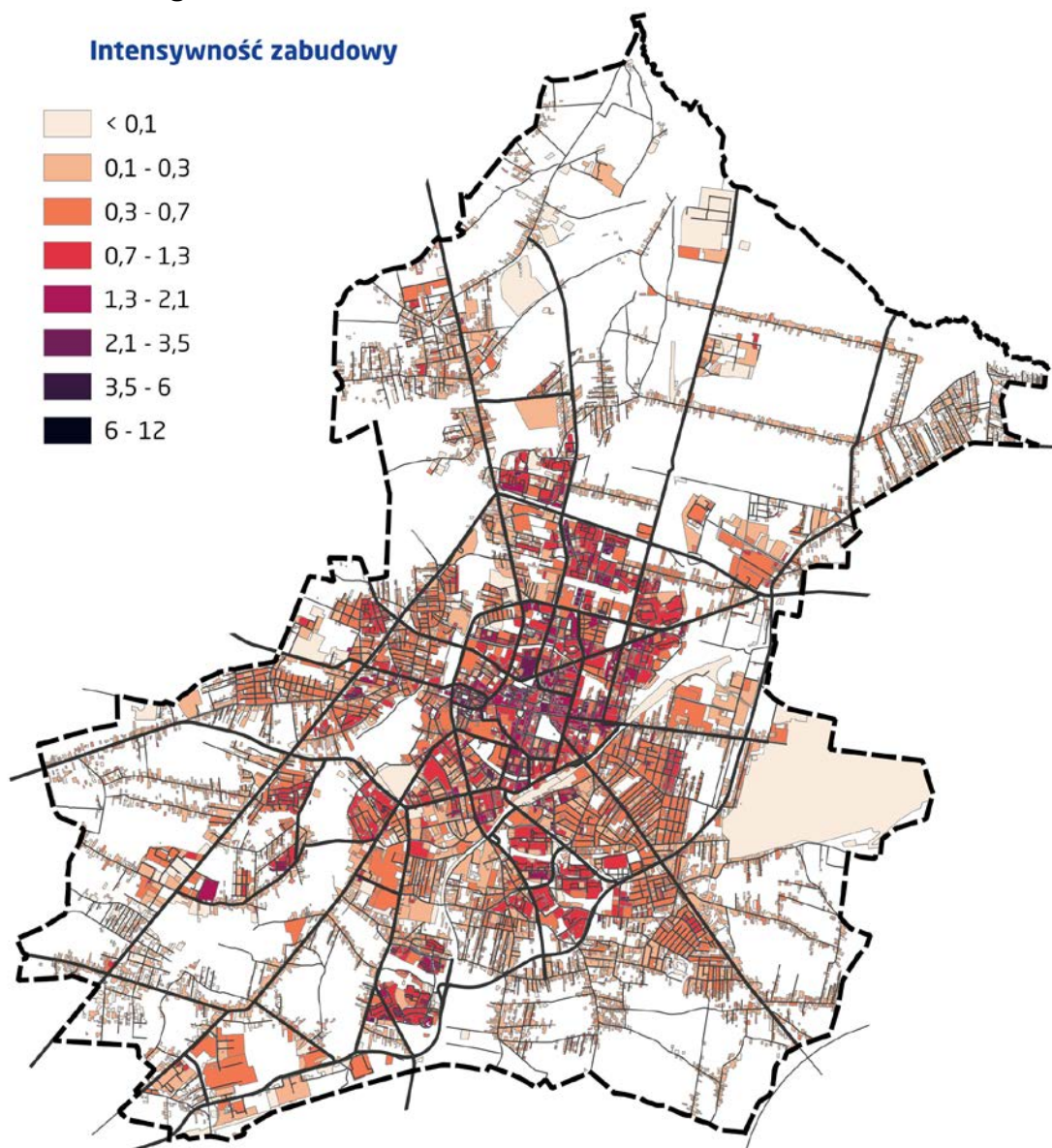
- tereny zabudowy intensywnej,
- tereny zabudowy śródmiejskiej,
- tereny zabudowy ekstensywnej,
- tereny przyrodnicze, przyrodniczo - kulturowe i inne otwarte.

Rycina 3.2. Struktura powierzchni zabudowy w mieście w ujęciu % (stan na 03.2021r.)

Tereny zabudowy intensywnej obejmują tereny o przewadze budynków średniowysokich i wysokich, osiedla mieszkaniowe wielorodzinne, obszary lokalizacji centrów usługowych, handlowych, logistycznych i infrastruktury społecznej oraz tereny pofabryczne o średniej intensywności zabudowy przekształcone na funkcje usługowe. Charakterystyczne dla miasta, jest istnienie zespołów o wysokiej intensywności poza zwartym układem śródmiejskim - układy osiedlowe rozlewają się punktowo na pozostałe części miasta.

Tereny zabudowy śródmiejskiej obejmują zespoły zwartej zabudowy historycznej Starego Miasta, zespoły struktur średniowiecznych Miasta Kazimierzowskiego, zespoły XIX wiecznej śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo - usługowej oraz zespół zabudowy śródmiejskiej 1 poł. XX wieku. Obszary te charakteryzują się dość zróżnicowaną powierzchnią zabudowy, oscylującą w granicach 30-100% w stosunku do powierzchni terenu zabudowanego.

Rycina 3.3 Intensywność zabudowy terenów (stan na 03.2021r.)

Tereny zabudowy ekstensywnej obejmują zabudowę w przewadze niską, w tym tereny rozproszonej zabudowy peryferyjnych części miasta oraz dawne układy podmiejskie - zabudowania porolne i o charakterze wiejskim, tereny centrum, zespoły jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie wolnostojącej i bliźniaczej, tereny leśno - osadnicze o charakterze willowym (np. Pruszków, Rajec), lotnisko i tereny obsługi technicznej i komunalnej miasta. Charakteryzują się one stosunkowo najniższym wskaźnikiem powierzchni zabudowy, maksymalnie do 30%.

Tereny przyrodnicze, przyrodniczo - kulturowe i inne otwarte obejmują obszary niezabudowane, w skład których wchodzi teren korytarzy ekologicznych, parków, skwerów, tereny ogrodów działkowych, tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej i leśne, tereny sportowo - rekreacyjne, nekropolie oraz tereny obsługi technicznej miasta.

Intensywność zabudowy terenów przeanalizowana w odniesieniu do zajmowanych powierzchni przez istniejące budynki wskazuje jej ogromne zróżnicowanie w zabudowie obszaru śródmiejskiego - od 0,3 do 12. W strukturze zabudowy tego obszaru dominuje zabudowa mieszkaniowo - usługowa - około 26% całej zabudowy, również gospodarczej. Stworzenie typowej strefy centralnej Radomia wymaga dogęszczenia i uzupełnienia struktury zabudowy, wypełnienia plomb i pustostanów po dawnych terenach pofabrycznych.

Zabudowa blokowa wielkich osiedli mieszkaniowych charakteryzuje się przeciętną względem zwartej zabudowy ścisłego centrum intensywnością zabudowy. Na terenach usługowych i przemysłowych występuje silne zróżnicowanie intensywności zabudowy, w zależności od przeznaczenia i występowania powierzchni magazynowo - składowych oraz powierzchni parkingowych.

Biorąc pod uwagę przestrzenne rozmieszczenie terenów w mieście pod względem intensywności zabudowy zauważa się niedostatek terenów otwartych (przyrodniczych) pomiędzy nowopowstającymi zespołami zabudowy wielorodzinnej o wysokiej intensywności oraz niedostatek połączeń pomiędzy zespołami o charakterze miejskim i podmiejskim w obrębie zespołów zabudowy ekstensywnej (głównie jednorodzinnej).

Analiza zwartości istniejącej struktury przestrzennej miasta prowadzi do następujących wniosków:

- obserwuje się niedostateczne dogęszczanie strefy stanowiącej potencjalne centrum miasta;
- ład przestrzenny i integralność istniejących układów przestrzennych w mieście zaburzone są podejmowanymi przypadkowymi działaniami inwestycyjnymi skutkującymi zwłaszcza chaotycznym rozwojem rozproszonej zabudowy jednorodzinnej.

3.2 WYSOKOŚĆ ZABUDOWY

Miasto Radom cechuje się zabudową o zróżnicowanych wysokościach, ze zdecydowaną przewagą zabudowy niskiej - 1 do 4 kondygnacji²². Charakterystyczną cechą rozkładu wysokości radomskiej zabudowy jest skupienie najwyższej zabudowy głównie poza obszarem śródmiejskim oraz jej znaczne obniżenie w miarę zbliżania się do terenów otwartych i granic miasta. W historycznej strefie śródmiejskiej Radomia przeważa zabudowa niska. Występuje, ale w mniejszym udziale zabudowa średniowysoka (5-9 kondygnacji) oraz

²² W analizie rozpatrzono jedynie jeden atrybut klasyfikacji wysokościowej budynków przewidziany w § 8 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2019 poz. 1065) - liczbę kondygnacji.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

sporadycznie wysoka (budynki 11-kondygnacyjne w rejonie ulicy Żeromskiego oraz Niedziałkowskiego i Struga).

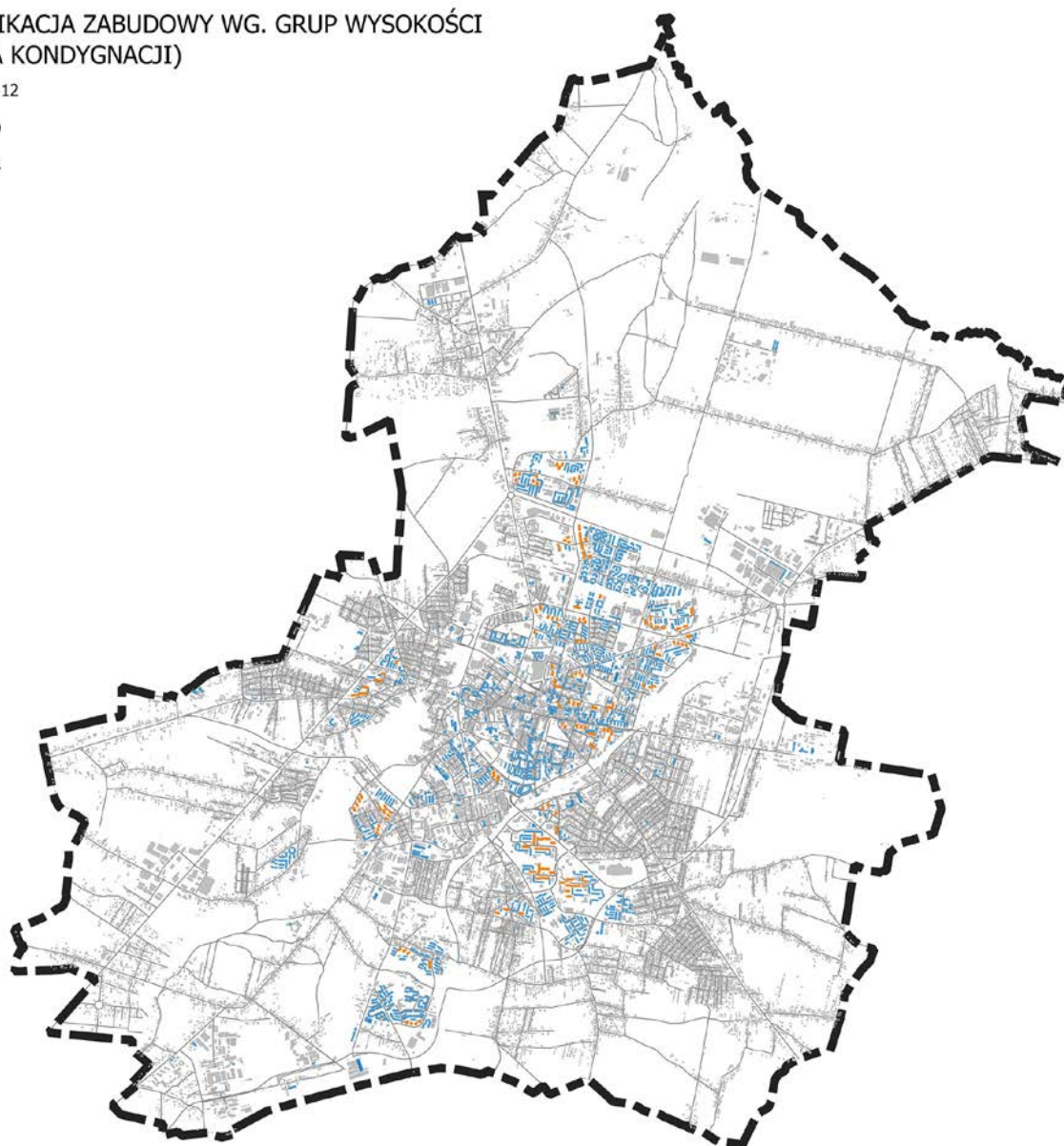
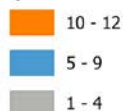
Najwyższe budynki w mieście są 12-kondygnacyjne. Jest ich 12, zlokalizowane są w jednostkach Gołębiów I (8 budynków) i Zamłynie (4 budynki). Największy odsetek wśród budynków wysokich (10 - 12 kondygnacji) stanowią budynki 11-kondygnacyjne, w łącznej liczbie 125, usytuowane w głównej mierze w jednostkach urbanistycznych Ustronie, Borki, Południe, Centrum, osiedle XV-Lecia, osiedle Nad Potokiem, osiedle Akademickie i Michałów. Budynki 10-kondygnacyjne, w liczbie 11, zlokalizowane są na osiedlu XV-Lecia, Michałowie i Gołębiowie I. Łącznie budynki wysokie stanowią 0,3 % wszystkich budynków w mieście.

Przewagą zabudowy z zakresu średniowysokiej (5 - 9 kondygnacji) charakteryzują się największe jednostki mieszkaniowe Radomia - zespoły zabudowy wielorodzinnej, układające się z w pas południkowy względem centrum, tj.:

- zespoły późnomodernistycznej zabudowy wielorodzinnych dzielnic mieszkaniowych, zrealizowane w większości w technologii wielkiej płyty, w szczególności osiedle Ustronie, Prędocinek, część osiedla Młodzianów, osiedle Południe, Michałów, część osiedla Akademickiego, Gołębiów II, część Gołębiowa I, osiedle Nad Potokiem, część osiedla Zamłynie, osiedle Borki;
- zespół modernistycznej zabudowy wielorodzinnego osiedla mieszkaniowego XV-Lecia;
- zespół współczesnej zabudowy wielorodzinnej osiedla Gołębiów I.

Budynki średniowysokie, w łącznej liczbie 1237, stanowią 2,52% całej zabudowy miasta.

KLASYFIKACJA ZABUDOWY WG. GRUP WYSOKOŚCI
(LICZBA KONDYGNACJI)

Rycina 3.4. Zróżnicowanie wysokościowe zabudowy /Źródło: opracowanie własne/

Zdecydowanie niższą wysokością zabudowy (tj. 1 - 4 kondygnacji), oprócz zwartej zabudowy historycznej obszaru śródmiejskiego charakteryzują się głównie:

- dzielnice intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usytuowane w niedalekim sąsiedztwie Śródmieścia np. Glinice, Dzierzków, Kaptur, Obozisko;
- osiedla z przewagą zabudowy jednorodzinnej, powstające w latach 80-tych i 90-tych XX w. tj. Halinów, Wośniki, Kozia Góra, Wacyn, Józefów, Wólka Klwatecka, część Malczewa i Idalina;
- obszary zabudowy porolnej np. Nowa Wola Gołębiowska, Stara Wola Gołębiowska, Kierzków;

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej obszarów peryferyjnych miasta, tj. Młynek Janiszewski, Rajec Szlachecki, Rajec Poduchowny, Długojów, Malenice, Janiszpol, kontynuacja zabudowy Malczewa i Godowa, Kończyce, Pruszków;
- tereny zabudowy o charakterze rozproszonym, wiejskim, w tym Wincentów, Krzewień, Firlej, Jeżowa Wola.

Budynki jedno-, dwu- i trzykondygnacyjne, obejmujące zespoły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, bliźniaczej oraz zabudowy szeregowej stanowią w mieście 96,88 % wszystkich budynków w Radomiu. Budynki czterokondygnacyjne, w łącznej liczbie 524, stanowią 1,06 % zabudowy miejskiej.

W ciągu ostatnich lat obserwuje się proces dekoncentracji zabudowy w skali całego miasta, przejawiający się:

- suburbanizacją strefy podmiejskiej, która zabudowuje się w sposób chaotyczny niskimi budynkami, głównie mieszkaniowymi jednorodzinnymi,
- lokalizacją większości nowej zabudowy średniowysokiej (głównie wielorodzinnej) poza śródmieściem, w tym jej ekspansją na tereny nie w pełni zurbanizowane.

Proces wypełniania luk w zabudowie śródmiejskiej realizowany jest za pomocą budynków głównie cztero- i pięciokondygnacyjnych. Nie równoważy on jednak wymienionych wyżej zjawisk dekoncentracyjnych.

3.3 KRAJOBRAZ

Odnosząc się do procesów, które ukształtowały krajobraz miasta, fundamentalną rolę w kreowaniu jednostek zurbanizowanych miasta miały przyrodnicze predyspozycje jego struktury, zwłaszcza położenie w zlewni Mlecznej. Na cele zainwestowania mieszkaniowego predysponowane były głównie obszary wyniesione ponad doliny cieków (wysoczyznowe), a obszary dolinne miały zapewniać optymalne warunki przewietrzania miasta pozostając co do zasady niezabudowane. Powierzchnia krajobrazu przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego podtypu wiejskiego stale podlega zmniejszeniu w wyniku procesów urbanizacyjnych - coraz więcej powstaje krajobrazów typu mozaikowego oraz podmiejskiego i osadniczego.

W krajobrazie wiejskim zachodzą także istotne zmiany - skutek naturalnej sukcesji roślinności zmienia się on na krajobraz przyrodniczy typu leśnego. Silne transformacje krajobrazu Radomia związane były również z historycznym rozwojem miasta, w tym zwłaszcza procesami globalizacyjnymi. Wśród zaistniałych zmian wymienić należy nowe rozmieszczenie terenów przemysłowych w mieście, w tym głównie na potrzeby przemysłu garbarskiego i odlewniczego (w dolinie rzeki Mlecznej i jej dopływów ze względu na potrzeby eksploatacji wody), przemysłu zbrojeniowego, metalowego, szklarskiego i drzewnego (lokalizowanego wzdłuż linii kolejowej i jej bocznic) oraz realizację licznych zespołów zabudowy mieszkaniowej wokół zakładów przemysłowych powstałych przy drogach wylotowych z miasta (m.in. Firlej, Żakowice).

Ponadto, podejmowane próby intensyfikacji zabudowy w różnych częściach Radomia, realizowane na różnych etapach historycznego rozwoju miasta, zdeformowały spójne

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

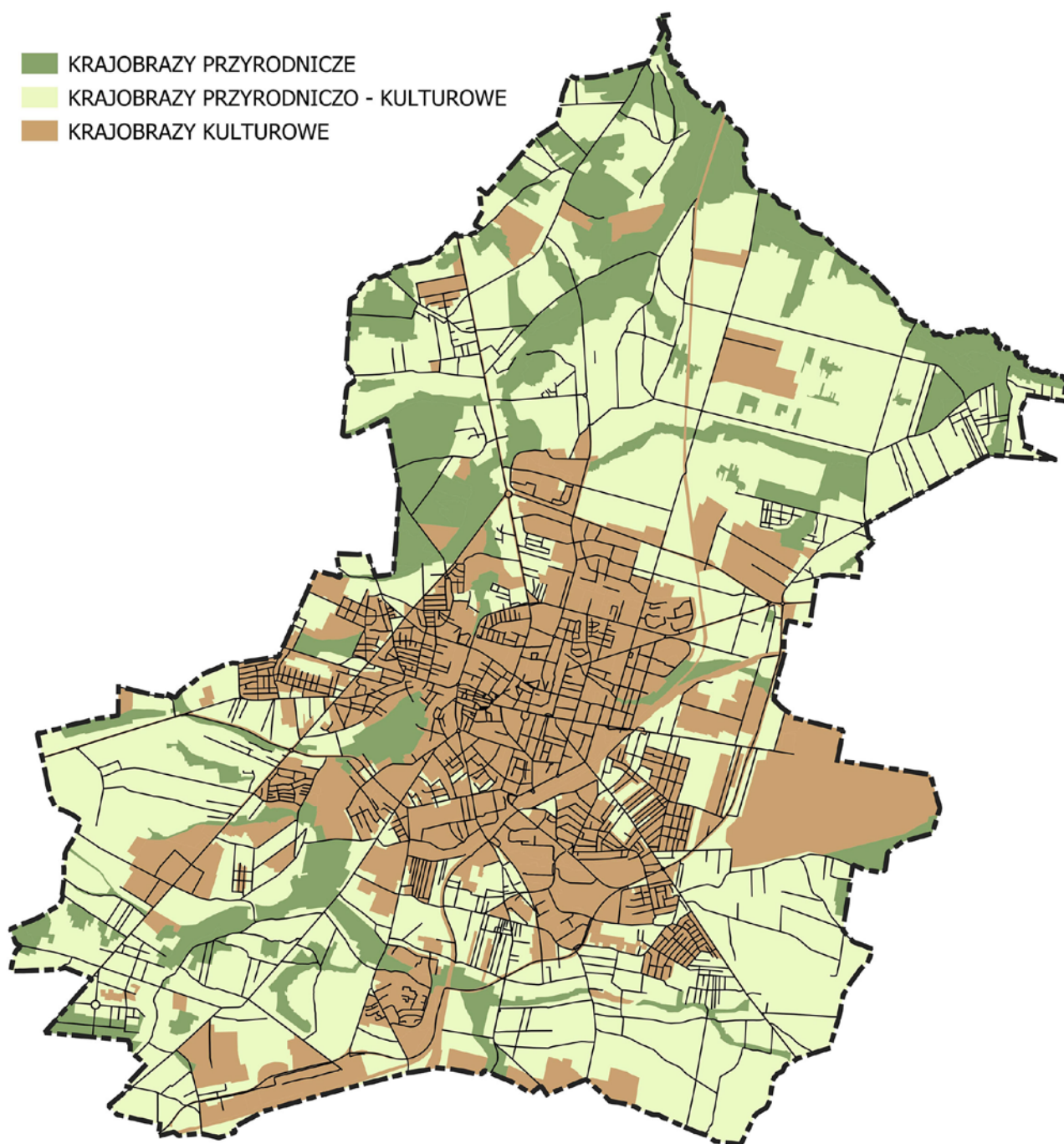
i czytelne dotąd krajobrazy typu wielkomięjskiego. Wśród przeprowadzonych interwencji wymienić należy rozbudowę osiedla Michałów (skutkującą przerwaniem ciągłości Strumienia Brzustowskiego) czy działania zaburzające ekspozycje widokowe na Miasto Kazimierzowskie i sylwetę staromiejską (w tym dogęszczenie ul. Żeromskiego czy realizację zabudowy wielokondygnacyjnej na osiedlu Zamłynie).

Zjawiskiem o podłożu legislacyjnym, krytycznie rewolucjonizującym krajobraz miasta była również znaczna liberalizacja przepisów z zakresu planowania przestrzennego odnośnie lokalizacji nowej zabudowy. Na skutek zmian ustawowych w zakresie obowiązku sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (nie mającego charakteru regulacji prawnych) oraz zniesienia tego obowiązku względem planów miejscowych radykalnie przekształcił się krajobraz peryferyjnych części miasta - powstały liczne kompleksy zabudowy rozproszonej o niskiej efektywności ekonomicznej. Realizowany model pasmowo - krzyżowy struktury przestrzennej miasta został w wielu fragmentach zniekształcony, niejednokrotnie doprowadzając do nieodwracalnych przemian krajobrazu o charakterze przyrodniczym i przyrodniczo-kulturowym o typie wiejskim.

3.3.1 JEDNOSTKI KRAJOBRAZOWE

Na obszarze Radomia wyodrębniono 3 grupy, 9 typów, 27 podtypów krajobrazu, zgodnie z systematyką krajobrazów stosowaną przy sporządzaniu audytów krajobrazowych, zawartą w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. Dodatkowo w ramach podtypów wyodrębniono 34 podtypy szczegółowe, charakteryzujące się odrębnymi, lokalnymi cechami krajobrazu, związanymi nie tylko z fizjonomią ale również z odmienną genezą i wartościami. Na obszarze Radomia dominuje krajobraz przyrodniczo-kulturowy.

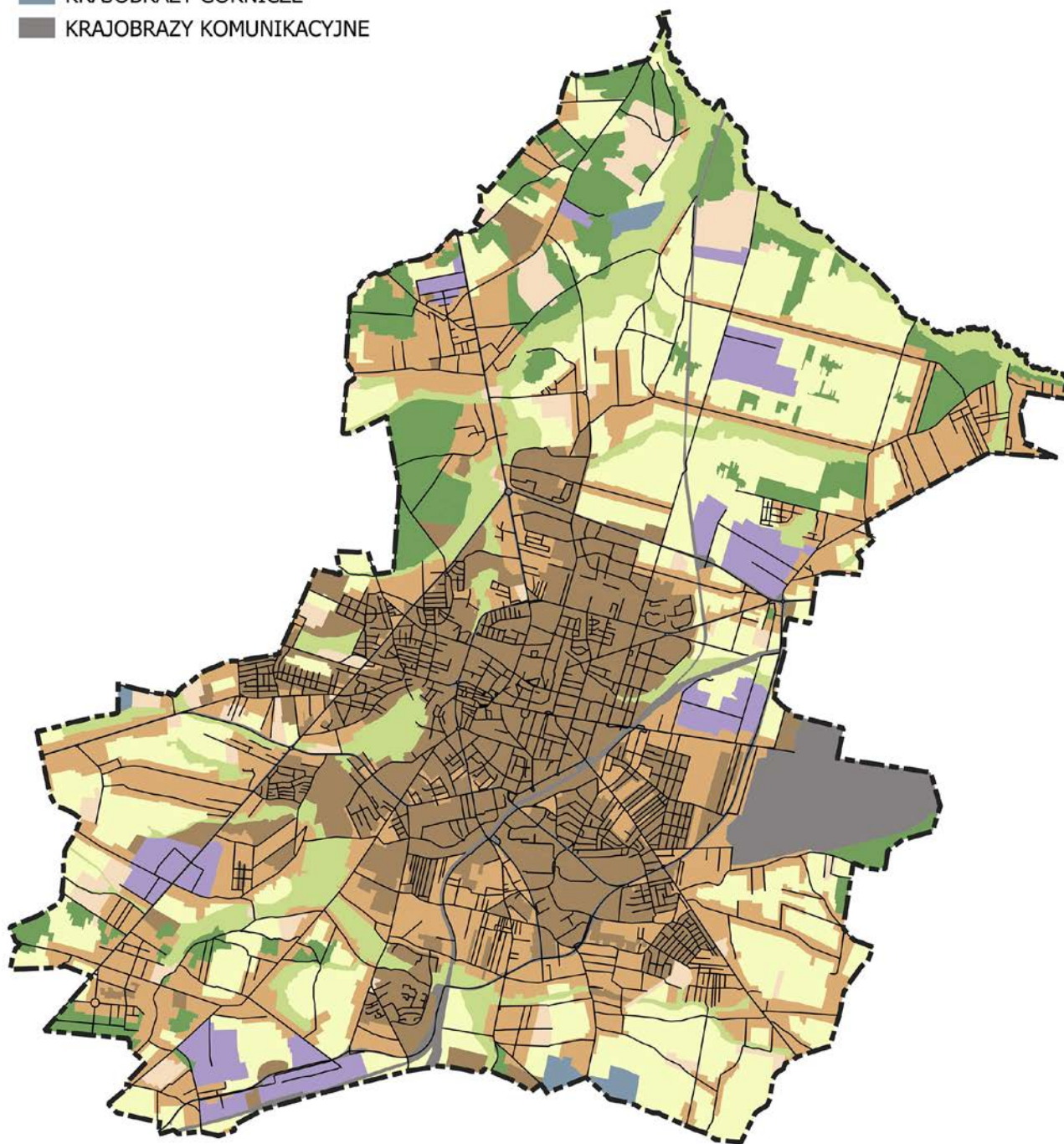
UWARUNKOWANIA ROZWOJU

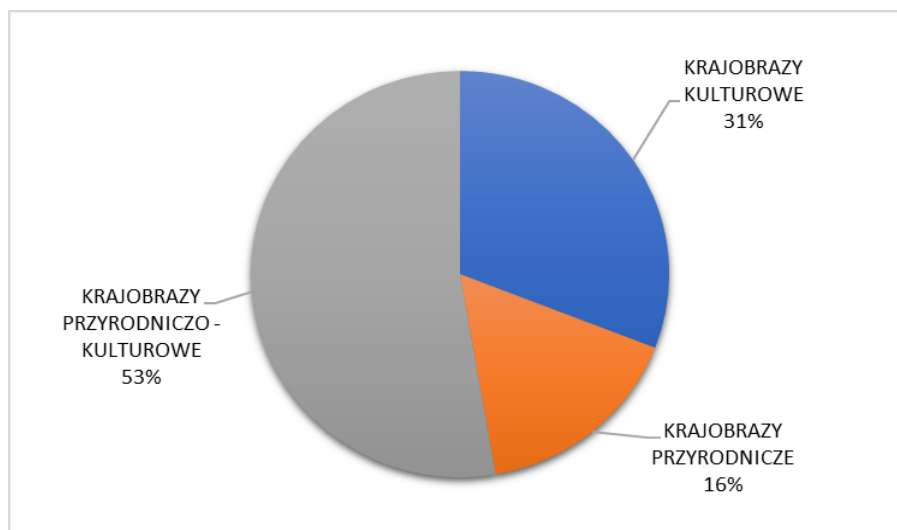
Rycina 3.5. Klasyfikacja typologiczna krajobrazów wg. grup.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- KRAJOBRAZY BAGIENNO - ŁĄKOWE, GŁÓWNIE BEZLEŚNE
- KRAJOBRAZY LEŚNE
- KRAJOBRAZY WIEJSKIE
- KRAJOBRAZY MOZAIKOWE
- KRAJOBRAZY PODMIEJSKIE I OSADNICZE
- KRAJOBRAZY WIELKOMIEJSKIE
- KRAJOBRAZY PRZEMYSŁOWE I ENERGETYCZNE
- KRAJOBRAZY GÓRNICZE
- KRAJOBRAZY KOMUNIKACYJNE

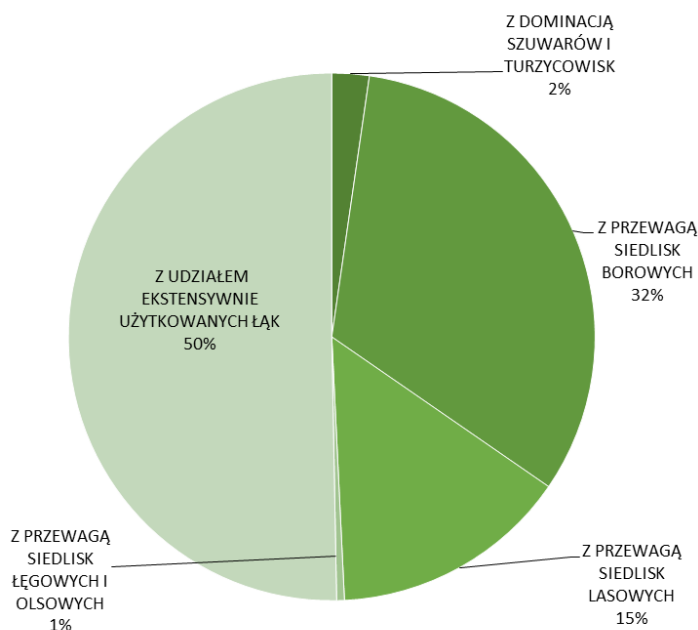
Rycina 3.6. Klasyfikacja typologiczna krajobrazów wg. typów.

Wykres 3.1. Struktura krajobrazów według grup.

3.3.2 KRAJOBRAZY PRZYRODNICZE

Krajobrazy przyrodnicze, czyli zawierające naturalne komponenty środowiska, występują głównie w północnej, północno-zachodniej i południowo-zachodniej części Radomia. Na obszarze o zwartej zabudowie występują fragmentarycznie. W ramach krajobrazu przyrodniczego wyodrębniono 2 typy i 5 podtypów. Z doliną rzeki Mlecznej i jej dopływami związany jest podtyp A2a - z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk, zaś z torfowiskiem przy ul. Północnej podtyp A2b - z dominacją szuwarów i turzycowisk. Oba podtypy reprezentują typ krajobrazu *bagiенno-łąkowy*, który nawiązuje bezpośrednio do występujących nań zbiorowisk roślinnych, położenia zwierciadła wód gruntowych oraz form geomorfologicznych. W ramach typu *leśnego*, w zależności od zbiorowiska roślinnego, wyodrębniono podtypy: z przewagą siedlisk borowych (A3a), z przewagą siedlisk lasowych (A3b) i z przewagą siedlisk łągowych i olsowych (A3c).

Wykres 3.2. Struktura krajobrazów przyrodniczych według podtypów

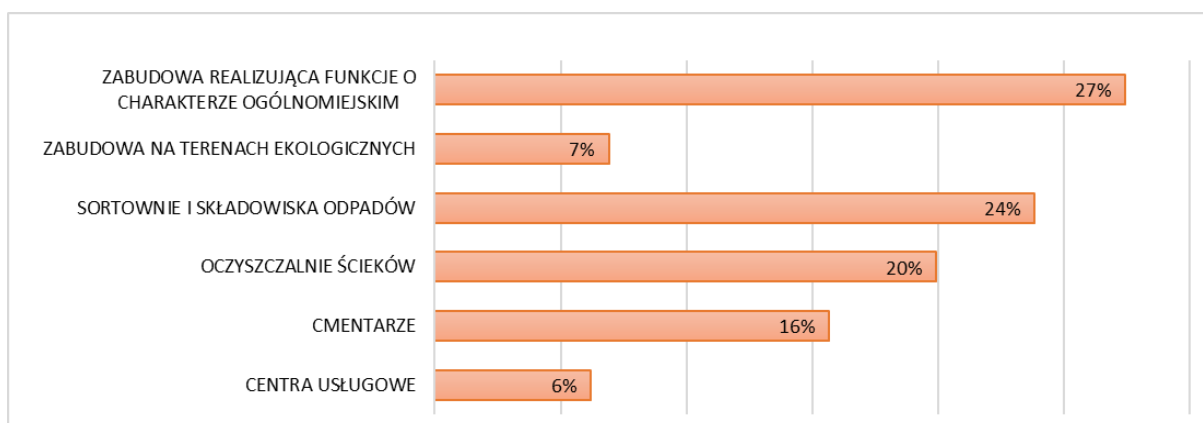
3.3.3 KRAJOBRAZY PRZYRODNICZO-KULTUROWE

Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe, czyli powstałe w wyniku skumulowania procesów naturalnych i urbanizacyjnych, obejmują przeważnie obrzeżne rejony miasta. W obrębie grupy wyodrębniono 3 typy, 11 podtypów i 9 podtypów szczegółowych. W krajobrazie wiejskim (stanowiącym 44% powierzchni w grupie) wskazano 5 podtypów. Ze wstęgowo rozmieszczonymi użytkami rolnymi, które są częściowo odłogowane lub ugorowane, związany jest podtyp B6b, który dominuje w krajobrazie *przyrodniczo-kulturowym*. Użytki rolne pod względem kompozycyjnym tworzą także mozaikowy układ, który w zależności od wielkości pola, zakwalifikowano jako podtyp B6c (pola o powierzchni poniżej 3 ha) lub B6d (pola o powierzchni od 3 do 30 ha). Niewielkie powierzchnie obejmuje podtyp krajobrazu B6f, dotyczący sadów. Koncentruje się on w rejonie Potkanowa. W trzech lokalizacjach na północy miasta zidentyfikowano zabudowę o charakterze wiejskim o układzie siedliska (podtyp B6g).

W ramach typu krajobrazy *mozaikowe* (stanowiącego jedynie 7% powierzchni w grupie) zidentyfikowano podtyp B7a - obszary sukcesji współczesnej zabudowy, głównie mieszkaniowej oraz podtyp B7b - *podmiejskie*. Szczegółowa identyfikacja jednostek krajobrazowych w ramach podtypu *podmiejskiego* oparta została na jego podziale na 6 podtypów szczegółowych. *Zabudowa na terenach ekologicznych* obejmuje budynki oraz tereny utwardzone ograniczające drożność korytarzy ekologicznych rzeki Mlecznej i jej dopływów. W ramach tej grupy krajobrazów wskazano również *cmentarze*, których tło stanowią krajobrazy o charakterze podmiejskim, tj. cmentarz komunalny na Firleju,

prawosławny przy ul. Warszawskiej oraz żydowski w rejonie Al. Wojska Polskiego, ewangelicki przy ul. Kieleckiej i katolicki w Rajcu Szlacheckim.

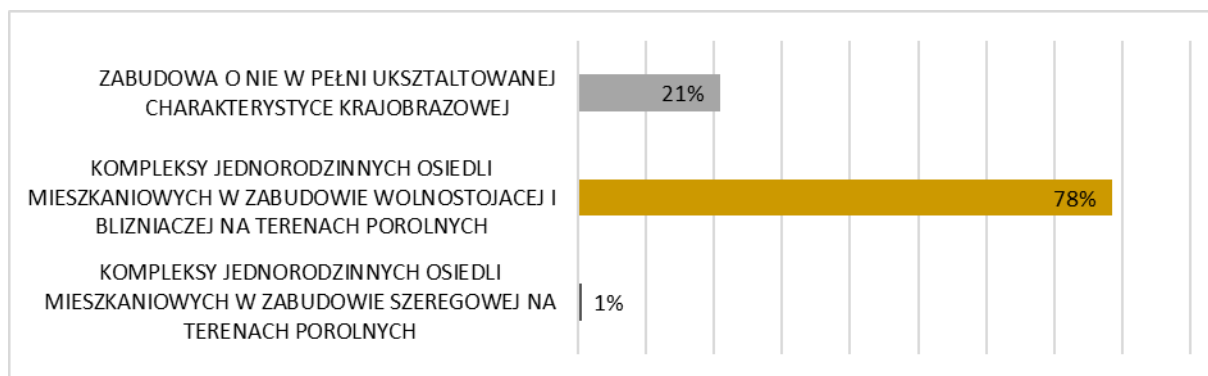
Za podmiejskie *centra usługowe* uznano jednostki rozproszonej zabudowy centrów handlowych i dyskontów spożywczych, o powierzchni minimum 1 ha. Podtyp szczegółowy *zabudowa realizująca funkcje o charakterze ogólnomiejskim* obejmuje tereny zajęte przez szpitale, więzienie, ujęcia wody, schronisko dla zwierząt itp. Do *sortowni i składowisk odpadów* zaliczono miejsca zbierania złomu, utylizacji odpadów, punkt selektywnej zbiórki odpadów oraz komunalne składowisko odpadów. Podtyp szczegółowy *oczyszczalnie ścieków* obejmuje jedną jednostkę przy ul. Energetyków.

Wykres 3.3. Struktura krajobrazów mozaikowych podmiejskich według podtypów szczegółowych

Jednostki krajobrazowe z dominującą funkcją mieszkalną w typie *podmiejskie i osadnicze* (stanowiące 49% powierzchni w grupie) również zostały podzielone na podtypy i podtypy szczegółowe. Podtyp *leśno-osadniczy o charakterze willowym* obejmuje tylko jeden obszar na Pruszkowie. *Osiedla o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim* występują w obrębie dawnych wsi, przeważnie ulicówek z zabudową zagrodową, w których następuje sukcesja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W ramach podtypu *zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych* zostały wyodrębnione osiedla bezplanowe, realizowane poprzez wtórne podziały gruntów rolnych - *kompleksy jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie wolnostojącej i bliźniaczej na terenach porolnych* oraz *w zabudowie szeregowej na terenach porolnych (o powierzchni min. 1 ha)* oraz osiedla wielofunkcyjne, poza historycznym centrum - bez dominującej stylistyki, okresu pochodzenia i funkcji zabudowy, często w formie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej tworzącej układ mozaikowy z zabudową wielorodzinną, usługami i drobną produkcją (*zabudowa o nie w pełni ukształtowanej charakterystyce*).

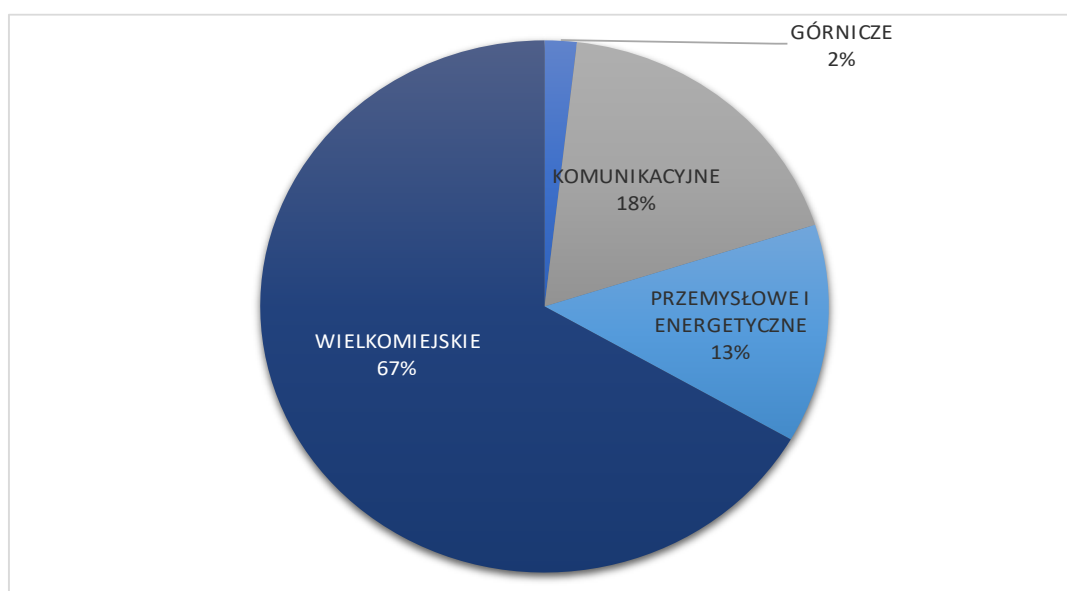
Podtyp *wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód* obejmuje teren Muzeum Wsi Radomskiej (architektura wiejska) oraz zespół dworsko-parkowy na Wośnikach z XVIII / XIX w.

Wykres 3.4. *Struktura podtypu krajobrazowego zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych według podtypów szczegółowych*

3.3.4 KRAJOBRAZY KULTUROWE

Krajobrazy kulturowe, czyli te w pełni przekształcone w wyniku działalności ludzkiej, występują głównie w centralnych częściach miasta, rozlewając się stosunkowo koncentrycznie względem śródmieścia. W obrębie tej grupy przeważają zespoły zabudowy miejskiej - o większym stopniu zwartości, kompleksy usługowe i przemysłowe oraz obszary powiązań komunikacyjnych. Łącznie krajobrazy kulturowe zajmują powierzchnię ok. 3060 ha, stanowiąc blisko 31% powierzchni miasta. Grupę *krajobrazy kulturowe* stanowią w mieście następujące typy jednostek krajobrazowych o charakterze zurbanizowanym: *wielkomiejskie, przemysłowe i energetyczne, górnicze oraz komunikacyjne*.

Wykres 3.5. *Struktura krajobrazów kulturowych według typów*

W ramach podtypu *zabudowa o zachowanych założeniach historycznych* (w typie *wielkomiejskim*) wyodrębnione zostało dziewięć podtypów szczegółowych. Zespół

zabudowy historycznej Starego Miasta obejmuje wczesnośredniowieczną strukturę parcelacji, pierzeją obudowę przyległych ulic, wyniesioną na wyżynnym cyplu, na zachód od grodziska Piotrówka, z usytuowanym w centralnym punkcie kościołem św. Wacława. W ramach dwóch podtypów szczegółowych *zespół zabudowy historycznej Miasta Kazimierzowskiego* została wydzielona struktura w granicach dawnych murów obronnych, z zamkiem królewskim, kościołem parafialnym pw. św. Jana i ratuszem (w zależności od poziomu ukształtowania charakterystyki krajobrazowej).

Jednostkę stanowiącą *zespół XIX-wiecznej, śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej* charakteryzują zwarte pierzeje, oficyny, prostokreślna siatka ulic, historyzująca stylistyka architektury. Stanowi ją przede wszystkim obudowa ulic: Żeromskiego, Kilińskiego, Focha, Witolda, Piłsudskiego, Sienkiewicza, Mickiewicza, Niedziałkowskiego i Traugutta. *Zespoły śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej 1. poł. XX wieku* wyróżnia stylistyka architektury - klasycyzująca, w tym socrealistyczna, lub modernistyczna - oficyny, zwarte pierzeje oraz historyczna siatka ulic. Występują one głównie na Plantach.

Jednostkę *współczesne zespoły śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej* tworzą zwarte pierzeje zabudowy powstałe w obrębie historycznej siatki ulicznej (w rejonie ul. Wolność - osiedle Przy Ratuszu oraz ul. Bóżnicznej). *Zespół historycznej zabudowy przemysłowej* tworzy wyodrębniony przestrzennie zakład Koncernu Tytoniowego Imperial Tobacco w rejonie ul. Tytoniowej. W ramach podtypu szczegółowego *zespoły śródmiejskie o nie w pełni ukształtowanej charakterystyce krajobrazowej* wytypowane zostały struktury zabudowy śródmiejskiej w obrębie historycznego centrum i historycznej siatki ulic bez dominującej stylistyki, okresu pochodzenia i funkcji zabudowy, a także zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, tworząca układ mozaikowy z zabudową jednorodzinną i usługami. Stanowią go m.in. struktury w rejonie skrzyżowania ul. Chrobrego i Struga oraz ul. Wałowej (na południe od Miasta Kazimierzowskiego), częściowo obudowa ul. 25 Czerwca czy zespoły w rejonie ul. Szarych Szeregów i Parku Stary Ogród (Wytwórnia Betonów).

Jednostki *śródmiejskie zespoły poprodukcyjne, podlegające przekształceniom funkcjonalnym* tworzą struktury zabudowy poprzemysłowej, nieużytki poprzemysłowe oraz tereny podlegające przekształceniom funkcjonalnym bez dominującej funkcji i stylistyki zabudowy. Stanowią je przede wszystkim tereny przydworcowe po południowej stronie linii kolejowej i obszary pofabryczne przyległe do ul. 1905 Roku.

W ramach podtypu *nowoczesne centra miast* wyodrębniona została tylko jedna jednostka, obejmująca Galerię Słoneczną wraz z sąsiednimi terenami mieszkaniowymi i usługowymi.

Podtyp *obszary zabudowy mieszkaniowej* (w typie *wielkomiejskim*) został podzielony na siedem podtypów szczegółowych. *Zespoły wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych do lat 70. XX w.* obejmują osiedla patronackie oraz zespoły modernistycznej i późno modernistycznej zabudowy wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych - osiedle XV-lecie wraz z przyległościami, zespół zabudowy wielorodzinnej przy ul. Żeromskiego (w jej wschodniej części) oraz część zabudowy Plant. Jednostkę *zespoły wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych z lat 70-90. XX w.* obejmują osiedla w technologii wielkiej płyty, typowe dla

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

budownictwa okresu PRL. Technologie wielkopłytowe dominują w krajobrazie zorganizowanych osiedli wielorodzinnych - osiedle Ustronie, Południe, Borki, Zamłynie, Gołębiów I i II, osiedle Nad Potokiem, Michałów.

W ramach jednostki *współczesne zespoły wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych* wskazane zostały osiedla bloków wielokondygnacyjnych, również niewielkie zespoły wielopiętrowych punktowców (zarówno zespoły otwarte, jak i struktury grodzone) wraz z zabudową innego typu, zwłaszcza biurową w otoczeniu zieleni urządzonej. Odsetek tej jednostki w ramach podtypu jest stosunkowo niewielki - obejmuje pojedyncze zespoły w obrębie Gołębiowa, Idalina i Michałowa. Podtyp szczegółowy *zespoły jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie wolnostojącej i bliźniaczej* stanowią regularne, powstałe w wyniku scaleń i podziałów nieruchomości, osiedla o szablonowej lub urozmaiconej architekturze. Krajobraz planowych struktur mieszkaniowych występuje przede wszystkim w obrębie Glinic, Dzierzkowa, Idalina, Koziej Góry, Wacyna, Zamłynia, osiedla Kaptur oraz Halinowa. Z kolei uporządkowane, regularne *zespoły jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie szeregowej (o powierzchni min. 1 ha)*, stanowią symboliczny procent zabudowy jednorodzinnej w typie wielkomiejskim (Glinice, Wacyn, Halinów, Dzierzków).

Wyróżniono również podtyp szczegółowy *zabudowa na terenach ekologicznych*, za który uznano zabudowę oraz tereny utwardzone zlokalizowane w korytarzu ekologicznym doliny rzeki Mlecznej. Występuje ona w rejonie ulicy Okulickiego (w sąsiedztwie Parku Stary Ogród) oraz ul. Szarych Szeregów (w sąsiedztwie Wytwórni Betonów). Uzupełnieniem w ramach podtypu *obszary zabudowy mieszkaniowej* jest podtyp szczegółowy *zielenie nieurządzona towarzysząca zabudowie*. Tło krajobrazowe tworzy tu roślinność ruderalna, a także znaturalizowana zieleń utworzona pierwotnie przez człowieka oraz zadrzewienia znajdujące się bezpośrednio przy zabudowaniach.

W typie wielkomiejskim, w ramach podtypu *wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe* wydzielone zostały (ze względu na zróżnicowanie powierzchniowe, skutkujące odmiennością postrzegania i odbioru występującej przestrzeni) dwa podtypy szczegółowe: *centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe* oraz *handel i inne usługi o charakterze ogólnomiejskim*. Pierwszy z nich obejmuje tereny wielkoobszarowe (o powierzchni minimum 2 ha), usytuowane przeważnie poza śródmieściem. W skład drugiego podtypu szczegółowego wchodzi tereny małoobszarowe (poniżej 2 ha), zlokalizowane w rejonie śródmiejskim oraz poza nim, jako uzupełnienie krajobrazów typu wielkomiejskiego.

W ramach podtypu *tereny sportowo-rekreacyjne* wyodrębniono cztery podtypy szczegółowe, zróżnicowane pod względem wysokości i kompozycji. Pierwszy reprezentują duże *kompleksy sportowe* - stadiony wraz z halami sportowymi przy ul. Narutowicza i Struga, korty tenisowe na Borkach, tor kartingowy przy ul. Warszawskiej oraz terenowy na Koniówce. Drugi podtyp szczegółowy tworzą *ogrody działkowe* - uprawy ogrodnicze wraz z altanami i infrastrukturą, rozmieszczone głównie na obrzeżach miasta. Trzeci podtyp szczegółowy obejmuje krajobraz *rekreacji wodnej* - zbiorników wodnych w dolinie rzeki

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Mlecznej; zalew Borki i Staw Malczewski. Czwarty podtyp szczegółowy dotyczy *parków oraz skwerów miejskich*, które zlokalizowane są najczęściej w krajobrazie kulturowym. Są to założenia z alejkami spacerowymi, architekturą ogrodową oraz urządzeniami rekreacyjnymi i wypoczynkowymi. Kompozycje zabytkowe mają trzy parki: Stary Ogród, Leśniczówka i park im. Tadeusza Kościuszki.

Podtyp *wielkie nekropolie* obejmuje jedną jednostkę przy ul. Limanowskiego. W skład krajobrazu wchodzi cmentarz rzymskokatolicki z 1812 r. i cmentarz garnizonowy z 1915 r. (lotników).

Jednostka kulturowa typu *przemysłowo-energetycznego* w podtypie *duże kompleksy przemysłowe* o wyodrębnionym jednym podtypie szczegółowym obejmuje obszary, gdzie tło krajobrazowe stanowią tereny wielkopowierzchniowe (powyżej 10 ha) architektury przemysłowej, składowej, magazynowej i ciepłowniczej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Stanowią je zwarte kompleksy w południowo-zachodniej części miasta (Wośniki, Potkanów), wschodniej (Dzierzków) oraz jego północnej części (kompleks przy ul. Marii Fołtyn, elektrociepłownia, Wólka Klwatecka, Wincentów).

W ramach krajobrazu *górniczego* wyodrębniono dwa podtypy. *Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej* obejmują wyrobiska piasków i kruszywa naturalnego nieutrwalone roślinnością wraz z infrastrukturą techniczną. Na obszarze miasta obejmują dwie jednostki - na Wincentowie i Malczewie. *Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej* obejmują wyrobiska poeksploatacyjne ze zbiornikami wodnymi o niestabilnych skarpach na Malczewie i Kierzkowie.

Celem identyfikacji wyodrębniających się w krajobrazie terenów infrastruktury komunikacyjnej, jako obszarów stanowiących trwałą barierę względem sąsiednich jednostek krajobrazowych, podtyp *korytarze i węzły komunikacyjne/transportowe* (w typie *komunikacyjne*) został podzielony na dwa podtypy szczegółowe: *tereny komunikacji drogowej* oraz *tereny komunikacji kolejowej*. Ponadto w ramach typu *komunikacyjne* wyodrębniono podtyp - *kompleksy lotniskowe - obszar cywilnego i wojskowego lotniska*

3.3.5 WALORY KRAJOBRAZOWE

Uwarunkowania

Obszar Radomia, pod względem walorów krajobrazowych wykazuje silne zależności od zaistniałych procesów urbanizacyjnych i przyrodniczych. Początki osadnictwa miasta sięgające VIII w., poprzez dalsze fazy jego rozwoju przyczyniły się do powstania cennych wartości kulturowych i historycznych. Ze względu na równinną rzeźbę terenu, w znacznym stopniu ograniczone są wartości estetyczno-widokowe, ograniczające się do niewielkich wyniesień związanych głównie z wysoczyznami polodowcowymi i wydłami śródlądowymi. Spośród wszystkich kategorii walorów krajobrazowych, najmniej odznaczają się wartości przyrodnicze, związane z krajobrazem starogłacjalnym.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Wartości przyrodnicze

Zasadniczo rzeźba terenu jest równinna. Urozmaicona jest przez wydmy i wzgórza moren czołowych, które w większości są zalesione i zadrzewione. Miejscami tworzą one lokalne punkty widokowe, z których można obserwować bliskie widoki i panoramy. Ponadto w rzeźbie terenu występują doliny z terasami, które tworzone są głównie przez rzeki Mleczną, Pacynkę i Kosówkę. Na fragmentach tworzą one atrakcyjne rozcięcia erozyjne. Stoki wysoczyzn opadających ku rzekom mają zmienne nachylenia. Malowniczość krajobrazu dolinowego częściowo podkreślona jest meandrującymi korytami rzek, liniowymi zadrzewieniami wierzbowymi, łąkami z licznymi rozlewiskami. W typie pokrycia terenu najbardziej interesujące są lasy oraz zbiorowiska łąkowe i szuwarowe. Cechą charakterystyczną krajobrazu wiejskiego jest urozmaicenie pól zadrzewieniami śródpolnymi oraz dróg i miedz wierzbami. Pozostałości szpalerów wierzb o charakterze wiejskim występują m.in. w Nowinach Malczewskich - wzdłuż ul. Sołtykowskiej.

Wartości historyczne i kulturowe

Wartości historyczne to przede wszystkim wyraźne w strukturze miasta fazy rozwoju od miasta X-wiecznego aż po czasy współczesne. Wartości historyczne i kulturowe przejawiają się zarówno w układach urbanistycznych, poszczególnych budynkach ujętych w rejestrze zabytków, gminnej ewidencji zabytków, jak i współczesnych realizacjach, uwzględnionych w spisie dóbr kultury współczesnej (patrz rozdz. 6 - Dziedzictwo kulturowe).

Wartości estetyczno-widokowe

Krajobraz kulturowy obszaru Radomia kształtują historyczne dominanty:

- Kościół pw. św. Wacława,
- Kościół farny pw. św. Jana Chrzciciela,
- Kościół pw. św. Katarzyny z klasztorem bernardynów,
- Kościół garnizonowy pw. św. Stanisława,
- Katedra pw. Opieki Najświętszej Maryi Panny,
- Kościół pw. Serca Jezusowego,
- Kościół pw. Św. Teresy.

Radomski krajobraz nie obfituje w klasycznie piękne panoramy i otwarcia widokowe, dlatego istotna jest ochrona i pielęgnacja zaledwie kilku miejsc widokowych, stanowiących świadectwo historycznego rozwoju miasta. Są to niżej opisane punkty widokowe.

- 1) Panorama miasta z parkingu przy McDonald's przy ul. Czarnieckiego, wysokość punktu 164 m n.p.m. Jest to najbardziej rozległa panorama na zabytkową część Radomia. Parking McDonald's może stanowić taras widokowy na panoramę. Ochroną należy tutaj objąć przedpole ekspozycji, ekspozycję oraz tło ekspozycji.

Elementami dysharmonizującymi tę panoramę są:

- w przedpolu ekspozycji stacja trafo i mała architektura parkingu, bilbordy reklamowe;

- kompleks budynków biurowych przy ul. Piłsudskiego 14/16, komin fabryczny na Glinicach przy ul. Kochanowskiego 10 oraz miejscowo w okresie letnim wysoka roślinność.

Tło ekspozycji bez zarzutu

Rycina 3.7. Panorama miasta z parkingu przy McDonald's przy ul. Czarnieckiego /Źródło: opracowanie własne/

Na podstawie profili wysokościowych można określić maksymalną wysokość bezwzględną nowoprojektowanej zabudowy w przedpolu ekspozycji, aby zabytkowe dominanty nie były przesłaniane. Wysokość bezwzględna punktu widokowego to 164 m n.p.m. Wysokość bezwzględna podstawy kościoła pw. św. Jana Chrzyciela to 162 m n.p.m. Wieża kościelna ma ponad 57 m wysokości (219 m n.p.m.), oznacza to, że aby była widoczna w takim samym stopniu jak obecnie, maksymalna wysokość bezwzględna nowo projektowanych budynków w tym obszarze to 176 m n.p.m. Pozostałe dominanty obecne w panoramie zostały przeanalizowane w podobny sposób, żadna z nich nie jest posadowiona niżej niż kościół farny, z tego powodu w przedpolu ekspozycji można założyć maksymalną wysokość bezwzględną obiektów dla całego przedpola zabudowy równą 176 m n.p.m.

- 2) Widok z ul. Okulickiego, wysokość punktu 168 m n.p.m. - przedpole ekspozycji. W tym widoku wieże górują nad zabudową. W przedpolu ekspozycji istotna będzie pielęgnacja zieleni przyulicznej.

Rycina 3.8. Widok z ul. Okulickiego w kierunku śródmieścia /Źródło: opracowanie własne/

- 3) Widok z ul. Stańczyka, wysokość punktu 166 m n.p.m. - przedpole ekspozycji. Zaleceniem dla przedpola ekspozycji jest kształtowanie pierzei ul. Stańczyka w sposób harmonizujący z otaczającą zabudową - wysokość 3 kondygnacje + poddasze, dachy spadziste, z uwzględnieniem otwarć widokowych na dominanty widoczne z punktu widokowego.

Rycina 3.9 Widok z ul. Stańczyka /Źródło: opracowanie własne/

- 4) Widok z ul. Szarych Szeregów, wysokość punktu 151 m n.p.m. - przedpole ekspozycji. Dla tego widoku przedpole stanowi parking przed budynkami handlowymi. Należy zadbać o ład w kontekście szyldów reklamowych oraz billboardów w przestrzeni przedpola.

Rycina 3.10. Widok z ul. Szarych Szeregów /Źródło: opracowanie własne/

- 5) Widok z placu przed dworcem kolejowym, wysokość punktu 162 m n.p.m. - przedpole ekspozycji. Przedstawiony widok jest istotny jako 'witacz' podróżnych docierających do Radomia koleją. Tuż po wyjściu z budynku wzrok kierowany jest na podwyższone narożniki kamienic na Plantach, swoistą bramę ul. Traugutta. Znad zabudowań wyłaniają się wieże katedry. Dla dobrej ekspozycji istotna jest pielęgnacja zieleni miejskiej oraz dobór spójnej i estetycznej małej architektury.

Rycina 3.11. Widok z placu dworcowego /Źródło: opracowanie własne/

Otwarcia widokowe zostały opisane szczegółowo w opracowaniu: *Uwarunkowania krajobrazowe na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - krajobraz miasta*. Są to elementy krajobrazu miejskiego, które pozwalają orientować się w przestrzeni za pomocą wyróżników krajobrazowych - tzw. *landmarków*. Pojedyncze radomskie dominanty widoczne są zarówno z bliskich widoków śródmiejskich jak i z dalekich punktów, np. z wiaduktów al. Wojska Polskiego czy ul. Warszawskiej.

W przestrzeni śródmiejskiej występuje zjawisko zwane 'ciągiem czasoprzestrzennym' - ciąg wewnątrz ulicznych, które zapewniają przechodniowi stopniowanie wrażeń, obfitują w towarzyszące wędrownce lub stopniowo wyłaniające się dominanty i otwarcia widokowe. Do ciągów czasoprzestrzennych zaliczono:

fragment ul. Żeromskiego - główny ciąg czasoprzestrzenny, najbardziej różnorodny z radomskich ciągów czasoprzestrzennych, wyłączony z ruchu kołowego, obfitujący w otwarcia widokowe na dominanty, ciąg placów miejskich.

Drugorzędne ciągi czasoprzestrzenne, posiadające walory widokowe, jednak o mniejszym stopniu atrakcyjności niż ul. Żeromskiego:

- ul. Traugutta,
- ul. Piłsudskiego,
- ul. Focha,
- ul. Struga.

Wartości estetyczno-widokowe krajobrazów przyrodniczych i przyrodniczo-kulturowych mają charakter drugorzędny. Ograniczają się do widoków bliskich, z wyniesień sięgających kilku metrów. W fizjonomii krajobrazu Radomia zidentyfikowano następujące punkty widokowe:

- a) krawędź wysoczyzny (173 m n.p.m.): przedpole ekspozycji - zbocze doliny, widok na dolinę Cerekwianki wraz z polderem zalewowym, na dalszym planie zabudowa osiedli Borki, Halinów i Zamłynie, panorama częściowa zaburzona przez wysoką zieleń, sieci elektroenergetyczne, maszty telekomunikacyjne i komin ciepłowni Południe;
- b) terasa akumulacyjna (141 m n.p.m.): przedpole ekspozycji - zbocze doliny, widok na dolinę rzeki Mlecznej wraz z liniowymi zadrzewieniami, w dalszym planie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, stadnina koni i zakład garbarski, panorama zaburzona ogrodzeniem z prefabrykatu i kominem oraz zielenią wysoką,
- c) szczyt wysoczyzny (181 m n.p.m.): przedpole ekspozycji - skłón wysoczyzny, widok na dolinę rzeki Mlecznej, w dalszym planie las stanowiący obudowę biologiczną stacji uzdatniania wody, zabudowa mieszkaniowa osiedla Janiszpol z dominantą - kościołem pw. świętego Pawła Apostoła, panorama zaburzona masztem telekomunikacyjnym;
- d) szczyt równiny erozyjno-denudacyjnej (148 m n.p.m.): przedpole ekspozycji - zbocze doliny, widok na dolinę Pacynki wraz z zadrzewieniami oraz na obszary rolnicze, na dalszym planie lasy.

Na obszarze Radomia występują także punkty widokowe na pojedyncze uroczyska. Punkty takie można zaobserwować m.in. z: wydmy przy ul. Chałasińskiego i nasypów przy dawnej elektrociepłowni z widokiem na wyrobiska poeksploatacyjne tworzące zbiorniki wodne, stoków wysoczyzny Wośnik przy ul. NSZZ Solidarność na dolinę Cerekwianki oraz przy ul. Zachodniej na dolinę okresowego cieku z oczkami wodnymi, wydmy przy ul. Okrężnej na wcięcie erozyjne Cieku od Potkanowa.

W krajobrazie Radomia występują także szerokie i dalekie otwarcia widokowe umożliwiające całoroczną obserwację lub w sezonie bezlistnym. Najczęściej w krajobrazie przyrodniczym i przyrodniczo-kulturowym dotyczą one fragmentów dróg lub szlaków turystycznych z widokiem na doliny rzeczne, rozlewiska czy polany śródpolne.

Ciągi widokowe towarzyszą najczęściej drogom i szlakom pieszym, gdzie najcenniejsze zidentyfikowano między innymi wzdłuż obwodnicy południowej (widok na dolinę Strumienia Godowskiego i zbiorniki na Godowie), ulicy Sołtykowej (widok na dolinę rzeki Mlecznej i panoramę osiedla Janiszpol), ulicy Rolniczej (widok na dolinę rzeki Mlecznej i panoramę osiedla Malczew i Godów), ulicy Mlecznej przy stadninie koni (widok na dolinę rzeki Mlecznej), grobli przy ul. Aleksandrowicza (widok na dolinę rzeki Mlecznej), ulic Energetyków i Potkańskiego (widok na dolinę rzeki Pacynki).

Zagrożenia dla wartościowych panoram i widoków w krajobrazie kulturowym i przyrodniczo-kulturowym stanowią: dominanty negatywne (m.in. linie energetyczne, maszty telekomunikacyjne, kominy), tablice i urządzenia reklamowe, neony, zabudowa niezgodna z istniejącym krajobrazem, obiekty o niskiej estetyce, ekspansja współczesnej

zabudowy stylem nienawiązującym do otoczenia, przypadkowa kolorystyka obiektów budowlanych, zaburzanie struktury miejskich układów przestrzennych przez nowe inwestycje.

Zagrożenia dla wartościowych panoram i widoków w krajobrazie przyrodniczym stanowią dominanty negatywne (m.in. linie energetyczne, maszty telekomunikacyjne, kominy), tablice i urządzenia reklamowe, ogrodzenia, ekspansja zabudowy, sukcesja drzew i krzewów, gospodarka leśna czasowo zniekształcająca ekosystemy leśne.

Waloryzacja krajobrazu

Na obszarze Radomia występują krajobrazy o wysokich wartościach. Krajobrazy wyróżniające się w skali regionu radomskiego - unikalne, charakteryzują się zachowanym i wyrazistym stylem, indywidualnością, wyjątkowością i odrębnością. Do tego typu krajobrazu należy obszar grodziska Piotrówka - grodu obronnego wraz z podgrodzem i osadą zlokalizowany w dolinie rzeki Mlecznej.

Do krajobrazów wybitnych, czyli cechujących się najwyższymi walorami krajobrazowymi na obszarze Radomia zalicza się:

- Muzeum Wsi Radomskiej - skansen kultury materialnej ludności wiejskiej zamieszkującej region radomski,
- osiedle Ustronie - oparte o ideę urbanistyczną rozdzielania ruchu kołowego od pieszego przy pomocy sieci kładek.

Krajobraz reprezentatywny, czyli typowy, charakterystyczny dla regionu i jednocześnie cenny z uwagi na swoje walory krajobrazowe obejmuje na obszarze Radomia:

- miasto wczesnośredniowieczne z centralnym punktem - kościołem św. Wacława,
- ul. Żeromskiego - główna ulica handlowa obudowana kamienicami XIX-wiecznymi,
- dolna dolina rzeki Mlecznej ze strefami krawędziowymi i terasami, wydiami śródlądowymi, łąkami jesionowo-olszowymi, torfowiskami i zmiennowilgotnymi łąkami,
- Las Kapturski ze starodrzewiem, będący pozostałością dawnej Puszczy Radomskiej,
- dolina Kosówki z meandrującym korytem i rozlewiskami, stawami, łągiem jesionowo-olszowym, zmiennowilgotnymi łąkami.

3.3.6 AUDYT KRAJOBRAZOWY I KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE

Uchwałą nr 48/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r. przyjęto audyt krajobrazowy dla województwa mazowieckiego. Wykonanie uchwały powierzono Zarządowi Województwa Mazowieckiego.

Na obszarze Radomia wyodrębniono 3 grupy, 9 typów, 15 podtypów krajobrazu, zgodnie z systematyką zwartą w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. Łącznie zdelimitowano 35 jednostek krajobrazowych. W mezoregionie Równina Kozienicka są to jednostki o kodach: 14-318.77-002, 14-318.77-003, 14-318.77-013, 14-318.77-035, 14-318.77-083, 14-318.77-086, 14-318.77-088, 14-318.77-111, 14-318.77-115, zaś na Równinie Radomskiej o kodach:

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

14-318.86-001, 14-318.86-002, 14-318.86-003, 14-318.86-004, 14-318.86-007, 14-318.86-017, 14-318.86-030, 14-318.86-039, 14-318.86-040, 14-318.86-059, 14-318.86-060, 14-318.86-062, 14-318.86-067, 14-318.86-069, 14-318.86-070, 14-318.86-071, 14-318.86-086, 14-318.86-087, 14-318.86-096, 14-318.86-104, 14-318.86-119, 14-318.86-120, 14-318.86-140, 14-318.86-142, 14-318.86-182, 14-318.86-231. W mieście dominuje krajobraz przyrodniczo-kulturowy i kulturowy, przy czym powierzchniowo największą jednostką krajobrazową jest: 9b Miejscowości o charakterze współczesnym. Większe obszary tworzą także jednostki: 6c Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola i 8c Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim.

Jednostkę krajobrazową o kodzie 14-318.86-231 wskazano jako krajobraz priorytetowy. Obejmuje ona zachowany śródmiejski układ urbanistyczny Radomia ze starą zabudową pełniącą funkcje mieszkaniowe i mieszkaniowo-usługowe, obiektami użyteczności publicznej oraz zabytkowymi parkami. Walory przyrodnicze tworzą głównie pomniki przyrody zabytkowych parków: Nowego Ogrodu i Starego Ogrodu oraz korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym – dolina rzeki Mlecznej. Natomiast walory kulturowe stanowią Park Kulturowy Stary Radom, pomnik historii - zespół klasztorny Bernardynów, 185 obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych oraz 1 obiekt wpisany do rejestru zabytków archeologicznych. W obszarze tej jednostki wyznaczono granice lokalnych form architektonicznych zabudowy, w których zlokalizowane są obiekty o dominujących cechach charakterystycznych (m.in. stylu architektonicznego, detali) opisanych w 42 kartach. Są to m.in. muzea, kamienice, hotele i budynki użyteczności publicznej.

W audycie krajobrazowym, dla jednostki o krajobrazie priorytetowym, wskazano zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazu. Są to następujące zagrożenia, których stopień jest niewielki lub umiarkowany:

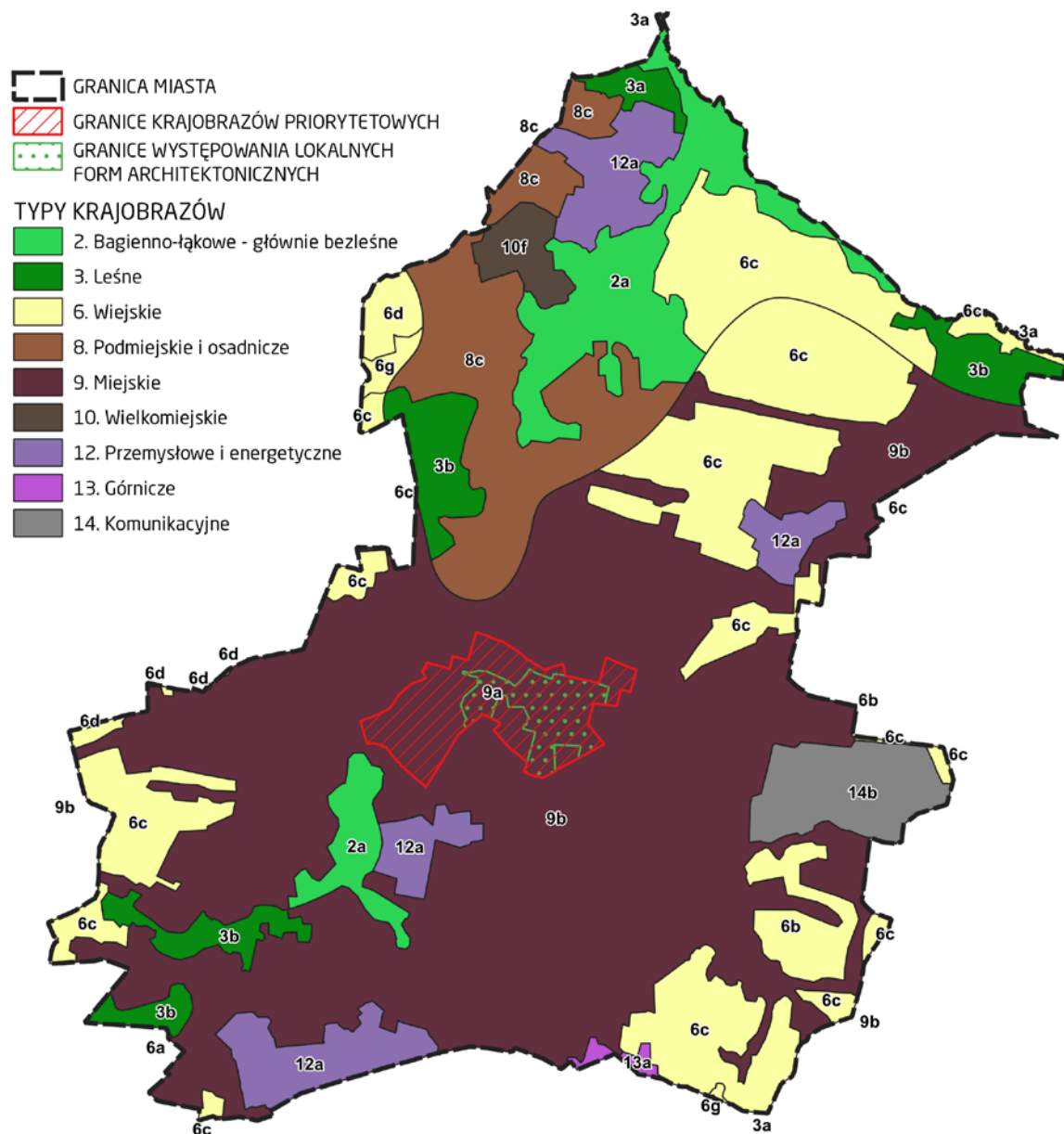
- zmniejszanie się ogólnego udziału naturalnych i półnaturalnych ekosystemów w krajobrazie,
- hałas komunikacyjny i przemysłowy,
- zanieczyszczenie wód,
- wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej,
- fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk lądowych,
- zaburzenie struktury miejskich i wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje,
- brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych,
- lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych,
- zagrożenie powodziowe.

Ponadto zagrożenia dla krajobrazu, o różnych stopniach, wskazano dla innych jednostek krajobrazowych, które dotyczą:

- wprowadzania różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej (14-318.77-088, 14-318.86-017, 14-318.86-059, 14-318.86-140, 14-318.86-142),

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- osuszania torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej (14-318.86-017),
- zagrożenia powodziowego (14-318.86-017),
- wzrostu zagęszczenia barier ekologicznych w krajobrazie (14-318.86-059, 14-318.86-067, 14-318.86-182),
- eksploatacji złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf (14-318.86-059),
- hałasu komunikacyjnego i przemysłowego (14-318.86-140).

- 2a** GRANICE ZIDENTYFIKOWANYCH KRAJOBRAZÓW WRAZ Z OZNACZENIEM PODTYPU
- 2a - Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk
 - 3a - Z przewagą siedlisk borowych
 - 3b - Z przewagą siedlisk lasowych
 - 6a - Sztuczne zbiorniki wodne
 - 6b - Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk
 - 6c - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola
 - 6d - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości
 - 6g - Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim
 - 8c - Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim
 - 9a - Miejscowości z zachowanym układem historycznym
 - 9b - Miejscowości o charakterze współczesnym
 - 10f - Wielkie nekropolie
 - 12a - Duże kompleksy przemysłowe
 - 13a - Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej
 - 14b - Kompleksy lotniskowe

Rycina 3.12. Jednostki krajobrazowe Radomia /Źródło: opracowanie własne na podstawie audytu krajobrazowego dla województwa mazowieckiego, 2024/

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu zawarte w audycie krajobrazowym, dla jednostek krajobrazowych o kodzie: 14-318.77-088, 14-318.86-017, 14-318.86-059, 14-318.86-067, 14-318.86-096, 14-318.86-120, 14-318.86-140, 14-318.86-142, 14-318.86-182, 14-318.86-231 przedstawiono w dziale 10 części VI Studium: "Aneksy".

Na obszarze Radomia nie wskazano proponowanych parków kulturowych, obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody lub ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony w trybie ustawy o ochronie przyrody.

Wyniki audytu są zbieżne z analizami zawartymi w podrozdziałach od 3.3.1 do 3.3.5, analizy te można zatem uznać za uszczegółowienie tego audytu, odpowiednie do skali opracowania dokumentu Studium.

3.4 POTENCJAŁ POLICENTRYCZNOŚCI

Policentryczną strukturę funkcjonalno-przestrzenną dużego ośrodka miejskiego co do zasady uznaje się za korzystną z punktu widzenia standardów dostępu mieszkańców do usług podstawowych, intensyfikacji życia społecznego, jakości przestrzeni, aktywności gospodarczej, redukcji liczby i długości codziennych przemieszeń wewnątrz i spoza miasta, a co za tym idzie redukcji konsumpcji czasu, energochłonności i emisyjności transportu. Przedmiotem diagnozy struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta jest zatem także aktualny potencjał tej struktury, umożliwiający wykształcenie modelu policentrycznego. W tej części diagnozy zidentyfikowano główny obszar koncentracji usług w mieście, jakim jest obszar śródmiejski oraz istniejące i potencjalne centra lokalne w tej strefie i poza nią.

3.4.1 STREFA ŚRÓDMIEJSKA

Strefa śródmiejska jest specyficznym, historycznie ukształtowanym i wiodącym w skali miasta i jego obszaru funkcjonalnego, wielofunkcyjnym rejonem koncentracji usług i mieszkalnictwa. O jego specyfice w stosunku do innych centrów decyduje m.in. jego wielkość, przemieszanie funkcji, obecność tkanki historycznej oraz najważniejszych, reprezentacyjnych przestrzeni publicznych. Taka charakterystyka generuje specyficzne problemy społeczno-gospodarcze i przestrzenne. Może być zatem przesłanką dla potraktowania tej strefy jako kluczowego dla gminy obszaru strategicznej interwencji, wyznaczanego zgodnie z delegacją art. 10e ust. 3 pkt 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Strefa śródmiejska została wyznaczona jako obszar obejmujący:

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- zgrupowania intensywnej zabudowy na obszarze śródmieścia, w rozumieniu przepisu §3 pkt 1 rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²³ oraz
- obszary sąsiadujące,

dla których mogą być adresowane wspólne polityki przestrzenne i transportowe, zmierzające do:

- rewitalizacji;
- trwałej koncentracji, w tym ograniczenia konfliktów pomiędzy funkcjami gospodarczymi;
- maksymalnego uatrakcyjnienia warunków zamieszkiwania;
- podniesienia jakości i reprezentacyjności przestrzeni publicznych;
- realizacji śródmiejskiego modelu mobilności.

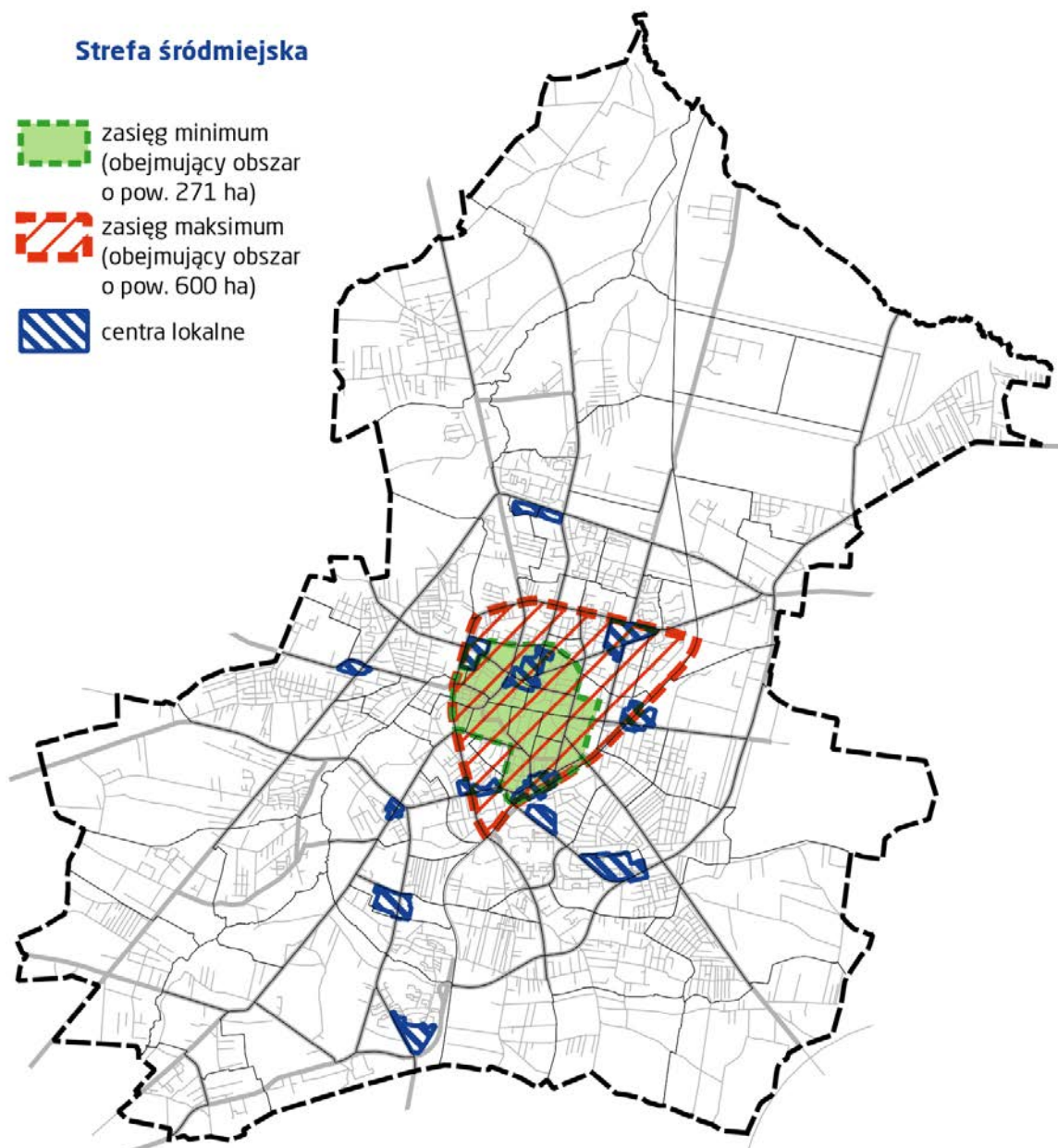
W celu wyznaczenia ww. strefy wykorzystano analizy wskaźnikowe powierzchni i intensywności zabudowy oraz stopnia koncentracji funkcji usługowych, a także uwzględniono konfigurację istniejących barier przestrzennych (linia kolejowa, główne drogi układu podstawowego, korytarze ekologiczne), aktualną i planowaną (m.in. w centrach lokalnych) lokalizację elementów infrastruktury P&J oraz transportu zbiorowego, ustalenia obowiązujących dokumentów planistycznych oraz aktualne zasięgi śródmiejskiej strefy uspokojonego ruchu i strefy płatnego parkowania niestrzeżonego.

Na rycinie 3.14 zilustrowano tak wyznaczony obszar strefy śródmiejskiej w dwóch zasięgach, które posłużyć mogą dla różnicowania polityk miejskich, przy czym:

- zasięg minimum (obejmujący obszar o pow. 271 ha) wskazuje obszar śródmieścia, dla którego zastosowanie będą miały odpowiednie dla tego obszaru przepisy warunków techniczno-budowlanych;
- zasięg maksimum (obejmujący obszar o pow. 600 ha) dotyczyć może wybranych polityk transportowych miasta.

W obrębie lub na krawędzi strefy śródmiejskiej zidentyfikowano ponadto 6 centrów lokalnych, stanowiących m.in. obszary węzłowe, o kluczowym znaczeniu dla dostępności komunikacyjnej strefy śródmiejskiej.

²³ Zabudowa śródmiejska: „należy przez to rozumieć zgrupowanie intensywnej zabudowy na obszarze śródmieścia, określonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.

Rycina 3.13. Zasięg strefy śródmiejskiej Radomia na tle sieci potencjalnych centrów lokalnych

3.4.2 CENTRA LOKALNE

Rejony koncentracji usług o charakterze centrow lokalnych stanowią elementy policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta w mniejszej skali. Badanie wskaźnikowe potencjałów poszczególnych rejonów miasta polegało w szczególności na analizie jakościowej aktualnego i potencjalnego zagospodarowania rejonów przestrzeni publicznych występujących w strefach koncentracji usług²⁴. Analizie takiej poddano centra o znaczącym, co najmniej dzielnicowym zasięgu oddziaływania. Lokalizacja centrów sąsiedzkich, ze względu na ich dużą liczbę i różnorodność, identyfikowana była tylko potencjalnie, na podstawie przestrzennej analizy zapotrzebowania i podaży powierzchni użytkowej usług.

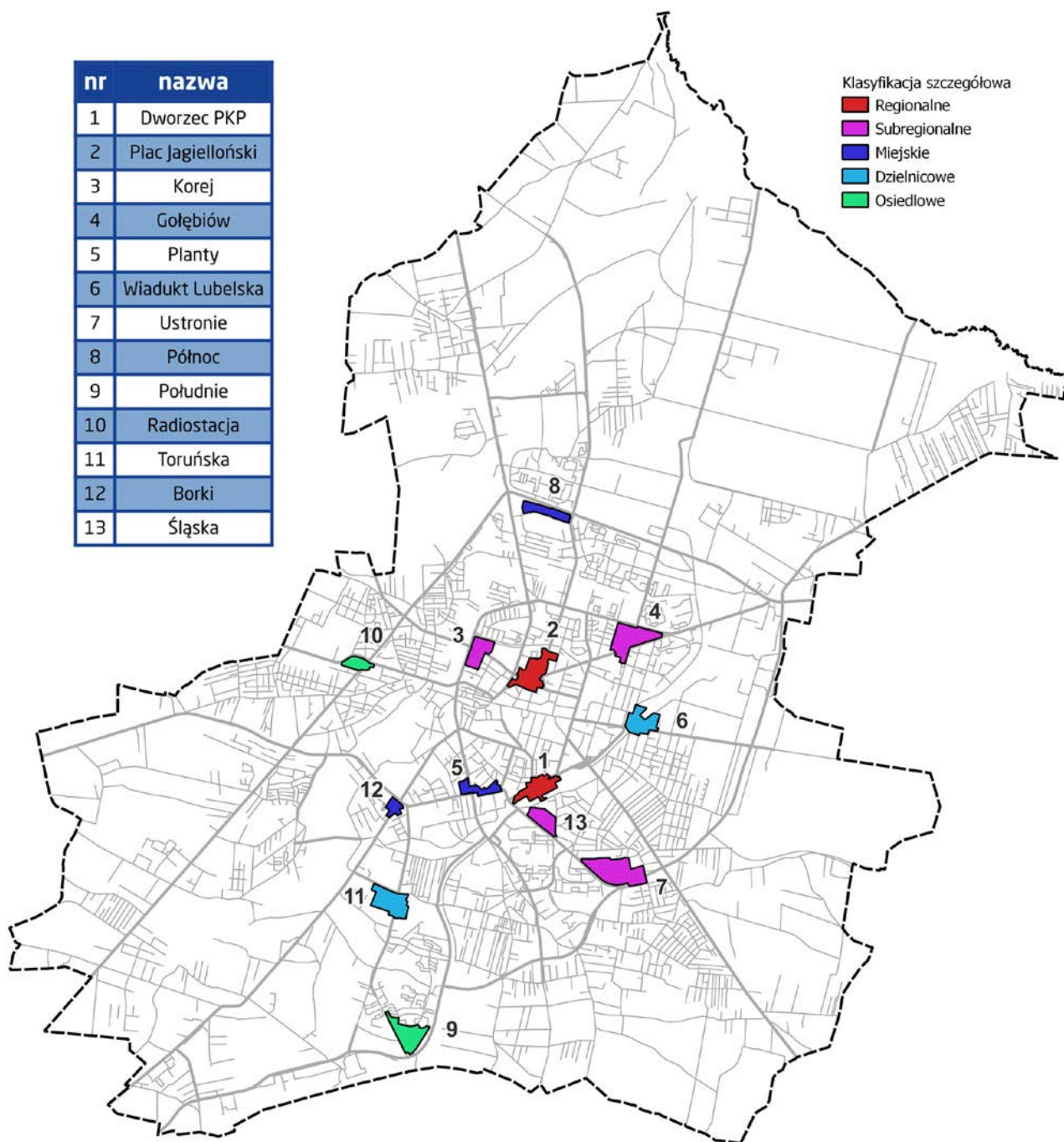
Poza rolą centrów lokalnych, jaką omawiane obszary pełnią w związku z dostępnością zlokalizowanych na nich usług, analizie poddano także te aspekty ich funkcjonowania, które mają związek z kreowaniem systemów zrównoważonego transportu miejskiego. W szczególności analizowano aktualne i potencjalne wyposażenie centrów w infrastrukturę transportu zbiorowego (węzły przesiadkowe, potencjalne korytarze wysokiej jakości transportu zbiorowego, parkingi Parkuj&Jedź). Zróżnicowanie skali i potencjału oddziaływania (jednostki sąsiedzkie, dzielnice, miasto lub region), a także lokalizacji i wyposażenia centrów lokalnych, stanowi podstawę ich klasyfikacji zgodnie z założoną typologią funkcjonalną, obejmującą kategorie centrów. Poszczególne kategorie centrów wyróżniono w oparciu o aktualny lub potencjalny zasięg oddziaływania danego typu centrum (tabela 3.1).

Tabela 3.1. Typologia centrów lokalnych

Poziom	Zasięg oddziaływania	Zbiorcza punktacja kryteriów oceny	Typ zagregowany
I	regionalne	1,0÷0,8	regionalne
II	subregionalne	0,8÷0,6	
III	miejskie	0,6÷0,5	miejskie
IV	dzielnicowe	0,5÷0,4	
V	osiedlowe	0,4÷0,3	
VI	sąsiedzkie	0,3÷0,1	-

Wyżej opisana typologia ma być następnie podstawą określenia kierunków rozwoju i zasad zagospodarowania centrów lokalnych. Rozmieszczenie tak sklasyfikowanych centrów lokalnych zilustrowano na rycinie 3.14.

²⁴ Podejście to, poza ekonomicznym i funkcjonalnym, uwzględnia zatem także społeczny aspekt organizacji przestrzeni, który znajduje wyraz np. w definicji centrów lokalnych, wypracowanej w ramach projektu pt. „Centra Lokalne. Studium Konceptyjne dotyczące centrów lokalnych w Warszawie”, wykonanego w 2015 r. przez oddział Warszawski Stowarzyszenia Architektów Polskich (SARP): „Centrum lokalne, to przestrzeń publiczna wraz z otaczającymi ją budynkami, w którym ulokowane są różnorodne funkcje służące lokalnej społeczności. Jest to zarówno miejsce spotkań mieszkańców, jak i ośrodek koncentracji aktywności społecznej i gospodarczej”.

Rycina 3.14. Sieć potencjalnych centrów lokalnych Radomia

4 ŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY

Ocenę ładu przestrzennego poszczególnych obszarów Radomia wykonano w oparciu o wyszczególnione w rozdz. 3.3 jednostki krajobrazowe.

4.1 OBSZARY ŁADU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEGO

Do obszarów ładu przestrzennego zaliczono obszary ładu przyrodniczego i obszary ładu urbanistycznego.

4.1.1 OBSZARY ŁADU PRZYRODNICZEGO

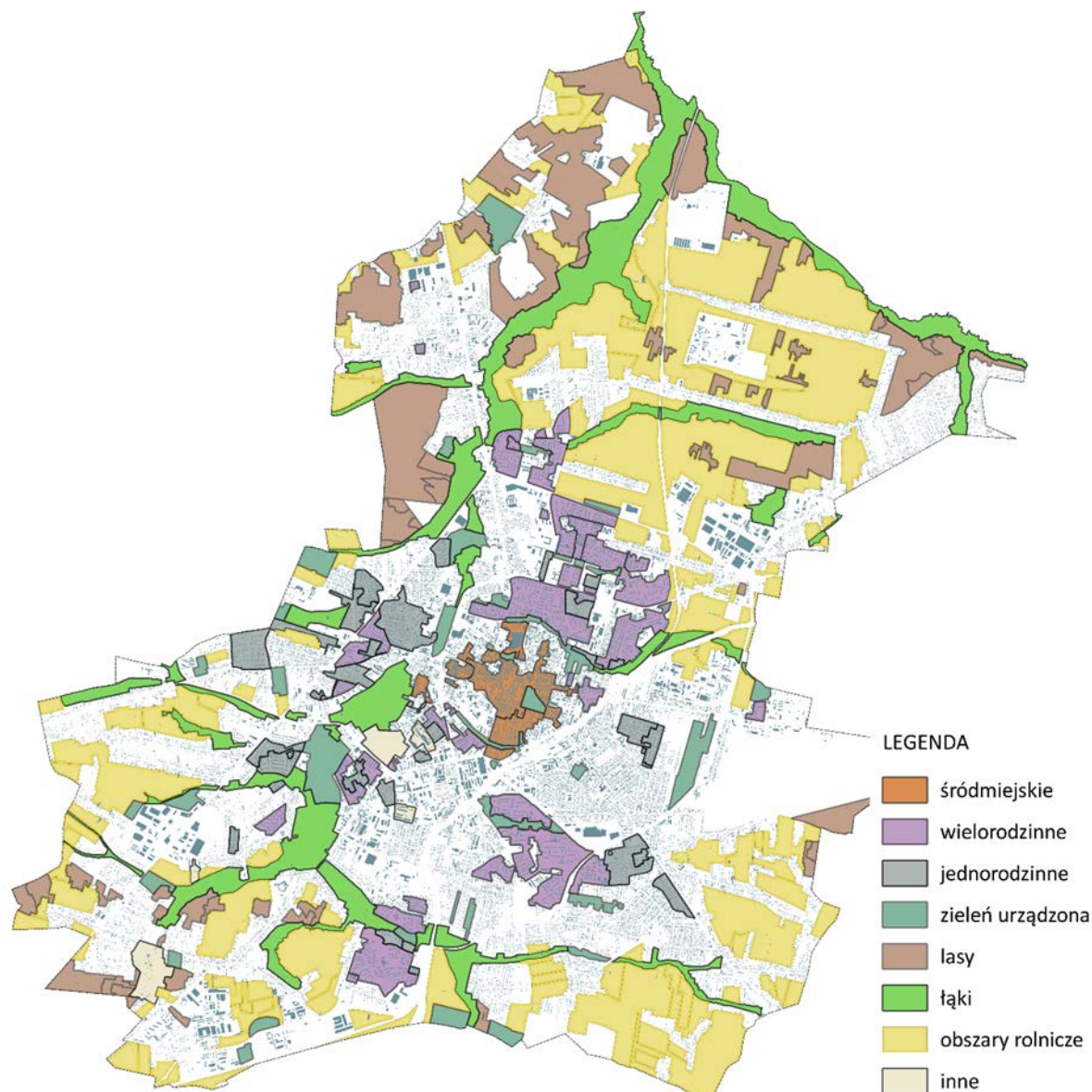
Wyróżniono następujące kategorie obszarów ładu przyrodniczego:

- lasy (jednostki krajobrazowe typu leśnego: A3a, A3b, A3c), zajmujące 8% powierzchni miasta,
- łąki (jednostki krajobrazowe typu bagienno-łąkowego: A2a, A2b), zajmujące 9% powierzchni miasta,
- obszary rolnicze (jednostki krajobrazowe typu wiejskiego: B6b, B6c, B6d, B6f, B6g), zajmujące 22% powierzchni miasta,
- zieleń urządzone (jednostki krajobrazowe podtypu tereny sportowo-rekreacyjne: C10eOG, C10eRW, C10eZP), zajmujące 3% powierzchni miasta.

4.1.2 OBSZARY ŁADU URBANISTYCZNEGO

Wyróżniono następujące kategorie obszarów ładu urbanistycznego:

- zwarta zabudowa o charakterze śródmiejskim (jednostki krajobrazowe podtypów *zabudowa o zachowanych założeniach historycznych*: C10aSM, C10aMK1, C10aS19, C10aS20 oraz *nowoczesne centra miast*: C10b), zajmująca tylko 129 ha, tj. 1% powierzchni miasta,
- wielorodzinne osiedla mieszkaniowe (jednostki krajobrazowe podtypu *obszary zabudowy mieszkaniowej*: C10cMW1, C10cMW2, C10cMW3), zajmujące 556 ha, tj. 5% powierzchni miasta,
- jednorodzinne osiedla mieszkaniowe (jednostki krajobrazowe podtypu *obszary zabudowy mieszkaniowej*: C10cMN3 i C10cMN4), zajmujące 289 ha, tj. 3% powierzchni miasta,
- inne spójne założenia urbanistyczne (wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe - B8e, zespoły historycznej zabudowy przemysłowej - C10aP i wielkie nekropolie - C10f), zajmujące 73 ha, tj. niecały 1% powierzchni miasta.

Rycina 4.1. Obszary ładu przestrzennego

4.2 OBSZARY PROBLEMÓW FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

4.2.1 OBSZARY KONFLIKTÓW FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

Obszary bezplanowej ekspansji osadniczej na tereny otwarte

Do obszarów bezplanowej ekspansji osadniczej na tereny otwarte zaliczono następujące kategorie jednostek krajobrazowych: B7a, B7bEK1, B8dMN1 i B8dMN2. Na tego rodzaju obszarach występują konflikty funkcjonalne pomiędzy funkcjami terenów otwartych a funkcjami osadniczymi. Konflikty przestrzenne polegają tu na degradacji krajobrazu przyrodniczego lub przyrodniczo-kulturowego na skutek ekspansji bezplanowej zabudowy. Obszary tego typu zajmują 2480 ha, tj. 22% powierzchni miasta.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Obszary chaotycznej zabudowy o charakterze podmiejskim

Do obszarów chaotycznej zabudowy o charakterze podmiejskim zaliczono jednostki krajobrazowe B8dH1 - *zabudowa o nie w pełni ukształtowanej charakterystyce*. Tego typu obszary są miejscem występowania konfliktów przestrzennych polegających na chaosie formalnym spowodowanym występowaniem mocno zróżnicowanych form zabudowy, co jest pochodną konfliktów funkcjonalnych polegających na znacznym przemieszaniu różnorodnych funkcji zabudowy, takich jak mieszkalnictwo, usługi centrotwórcze i niecentrotwórcze, handel, drobna wytwórczość, składy i magazyny. Obszary tego typu występują najczęściej wzdłuż głównych dróg wyjazdowych z miasta, zajmują 424 ha, tj. 4% 4% powierzchni Radomia.

Obszary chaotycznej zabudowy o charakterze śródmiejskim

Do obszarów chaotycznej zabudowy o charakterze śródmiejskim zaliczono jednostki krajobrazowe zabudowy historycznej o nie w pełni ukształtowanej charakterystyce krajobrazowej C10aH2 i C10aMK2. Na tego rodzaju obszarach występują konflikty przestrzenne spowodowane współistnieniem zabudowy o mocno zróżnicowanych formach - niskiej i wysokiej, częstokroć pozbawionej czytelnego planu urbanistycznego, co objawia się brakiem wykształcenia spójnych linii zabudowy i czytelnych wnętrz urbanistycznych. Obszary tego typu zajmują 144 ha, tj. 1% powierzchni miasta.

Obszary przemieszanej funkcjonalnie zabudowy przemysłowej

Do obszarów przemieszanej funkcjonalnie zabudowy przemysłowej zaliczono jednostki krajobrazowe C10aH3 - *śródmiejskie zespoły poprodukcyjne, podlegające przekształceniom funkcjonalnym*. Są to miejsca konfliktów funkcjonalnych, spowodowanych zastępowaniem pierwotnej funkcji przemysłowej lub magazynowej funkcjami usługowymi. W efekcie współistnieją tam obiekty przemysłowe i magazynowe z usługowymi o charakterze centrotwórczym. Obszary tego typu zajmują 250 ha, 2% powierzchni miasta.

4.2.2 OBSZARY PODUPADŁE

Obszary podupadłe zdefiniowano jako obszary pierwotnie zagospodarowane w sposób harmonijny, które uległy degradacji, tzn. utraciły pierwotnie istniejące walory urbanistyczne lub architektoniczne. Zidentyfikowano 7 tego typu obszarów. Obszary tego typu szacuje się na 109 ha, tj. 1% powierzchni miasta.

Miasto Kazimierzowskie - północna i wschodnia część obszaru cechuje się zdegradowaną zabudową. W niektórych kwartałach brakuje zabudowy lub jest ona fragmentaryczna. Miejscami występuje zabudowa zaburzająca średniowieczny, pierzejowy układ urbanistyczny lub dysharmonizująca stylowo z zabudową historyczną. Liczne budynki wymagają remontów, gdyż są w złym stanie technicznym.

Struga / Plac Jagielloński - degradacji uległa zabytkowa substancja architektoniczna. Występuje substandardowe zagospodarowanie podwórzny.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Żeromskiego - w dolnej, zachodniej części ulicy degradacji uległa zabytkowa substancja architektoniczna. Występuje substandardowe zagospodarowanie podwórzy. Ten fragment ulicy jest mało atrakcyjny komercyjnie, w lokalach usługowych jest duża rotacja najemców, występuje duży odsetek pustych lokali. Ulica ma źle dobraną i wadliwie wykonaną nawierzchnię, nieodpowiadającą funkcji deptaka.

Słowackiego - na fragmencie pomiędzy ul. 25 Czerwca a wiaduktem kolejowym miejscowo degradacji uległa zabytkowa substancja architektoniczna. Ten fragment ulicy jest zdominowany przez duży ruch samochodowy o charakterze przelotowym, przez co jest nieatrakcyjny ani jako środowisko mieszkaniowe ani dla ruchu pieszego.

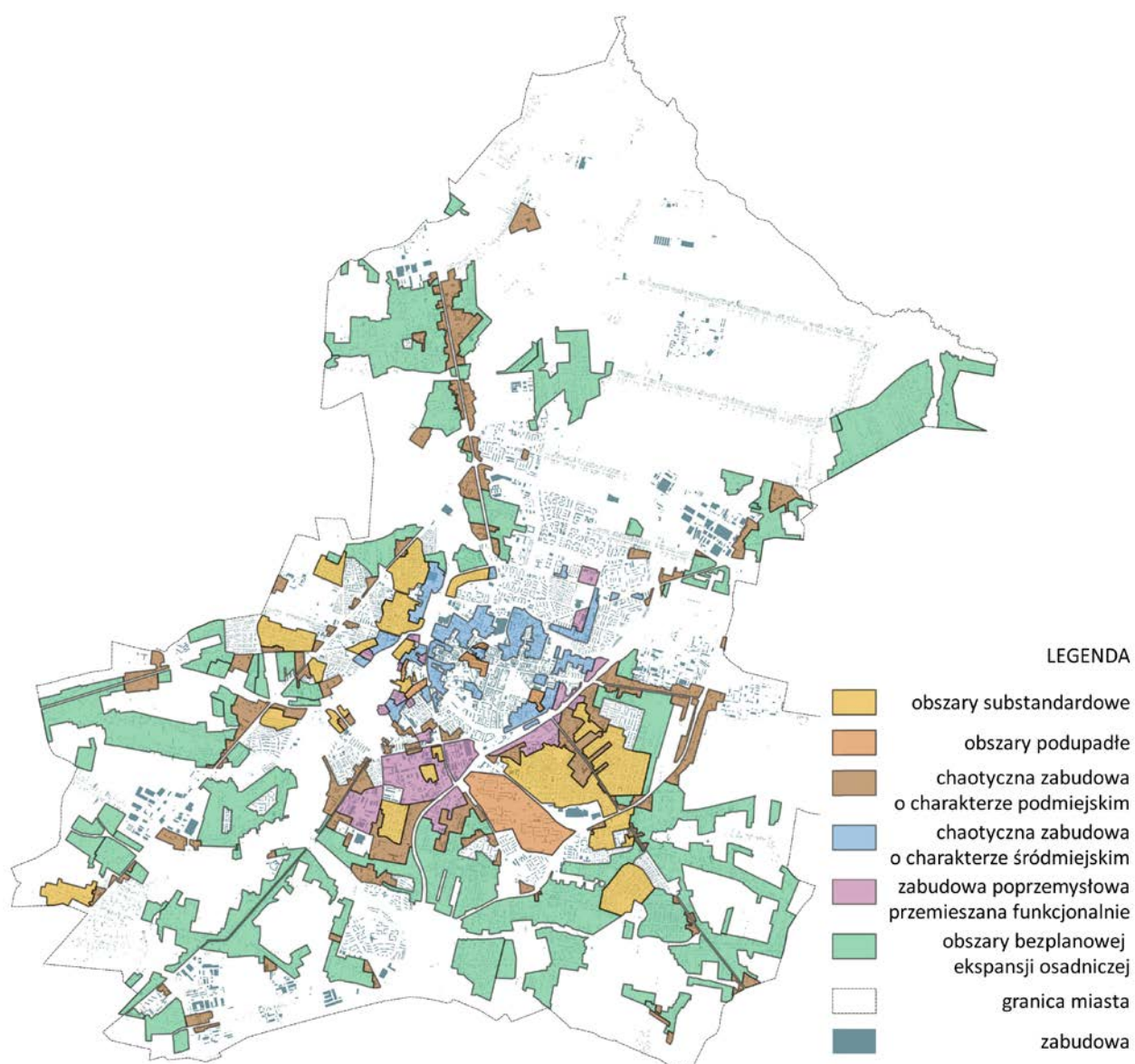
Limanowskiego - fragment pomiędzy ul. 1905 Roku a rondem Kisielewskiego zdominowany jest przez duży ruch samochodowy o charakterze przelotowym, przez co jest nieatrakcyjny jako środowisko mieszkaniowe, handlowe oraz dla ruchu pieszego. Pochodną tego stanu rzeczy jest degradacja substancji architektonicznej starej, pierzejowej zabudowy.

Ustronie - degradacji uległo oryginalne założenie urbanistyczne, polegające na pionowym rozdzieleniu ruchu pieszego i drogowego. Otwarcie górnych stref przedblokowych dla ruchu samochodowego oraz likwidacja wielu kładek obniżyła poziom bezpieczeństwa i wygody ruchu pieszego na osiedlu.

4.2.3 OBSZARY SUBSTANDARDOWE

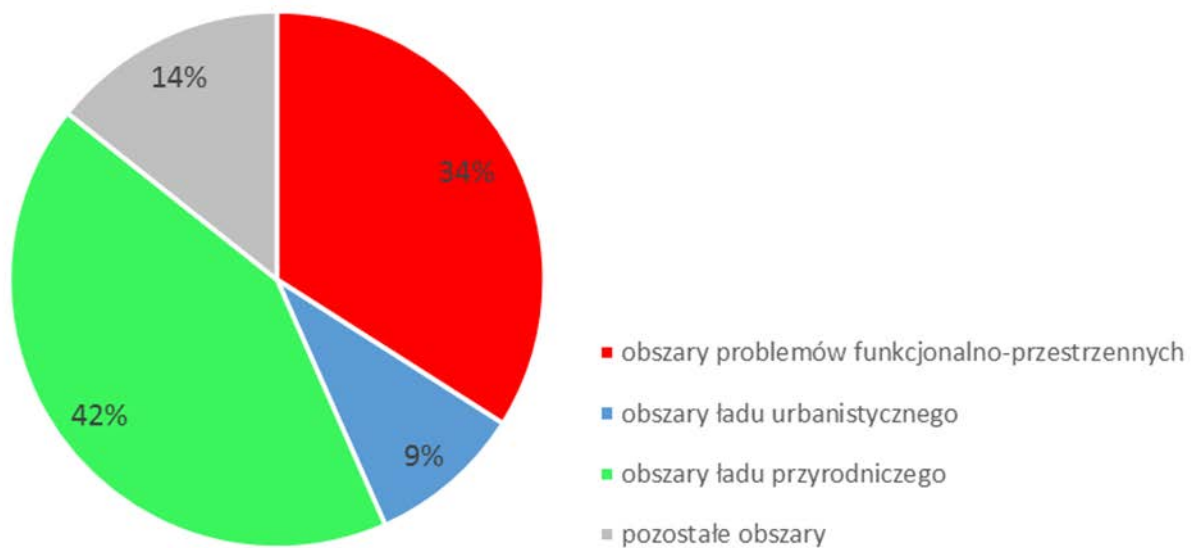
Do obszarów substandardowych zaliczono obszary odznaczające się obecnością zabudowy o niskiej jakości, w szczególności drewnianej, o charakterze wiejskim, niezaliczone do żadnej z wyżej wymienionych kategorii. Oprócz zabudowy niskiej jakości na niektórych z danych obszarów miejscowo występują nieutwardzone i niezagospodarowane ulice.

Do tego typu obszarów zaliczają się Glinice, Kaptur, Żakowice, Idalin, Kończyce, północny fragment Halinowa, fragmenty Zamłynia, Kozia Góra, zachodni fragment Wacyna, południowy fragment Starego Miasta, środkowa część Oboziska i enklawa zabudowy mieszkaniowej w otoczeniu terenów przemysłowych w sąsiedztwie ul. Młodzianowskiej. Zajmują 395 ha, tj. 4% powierzchni miasta.

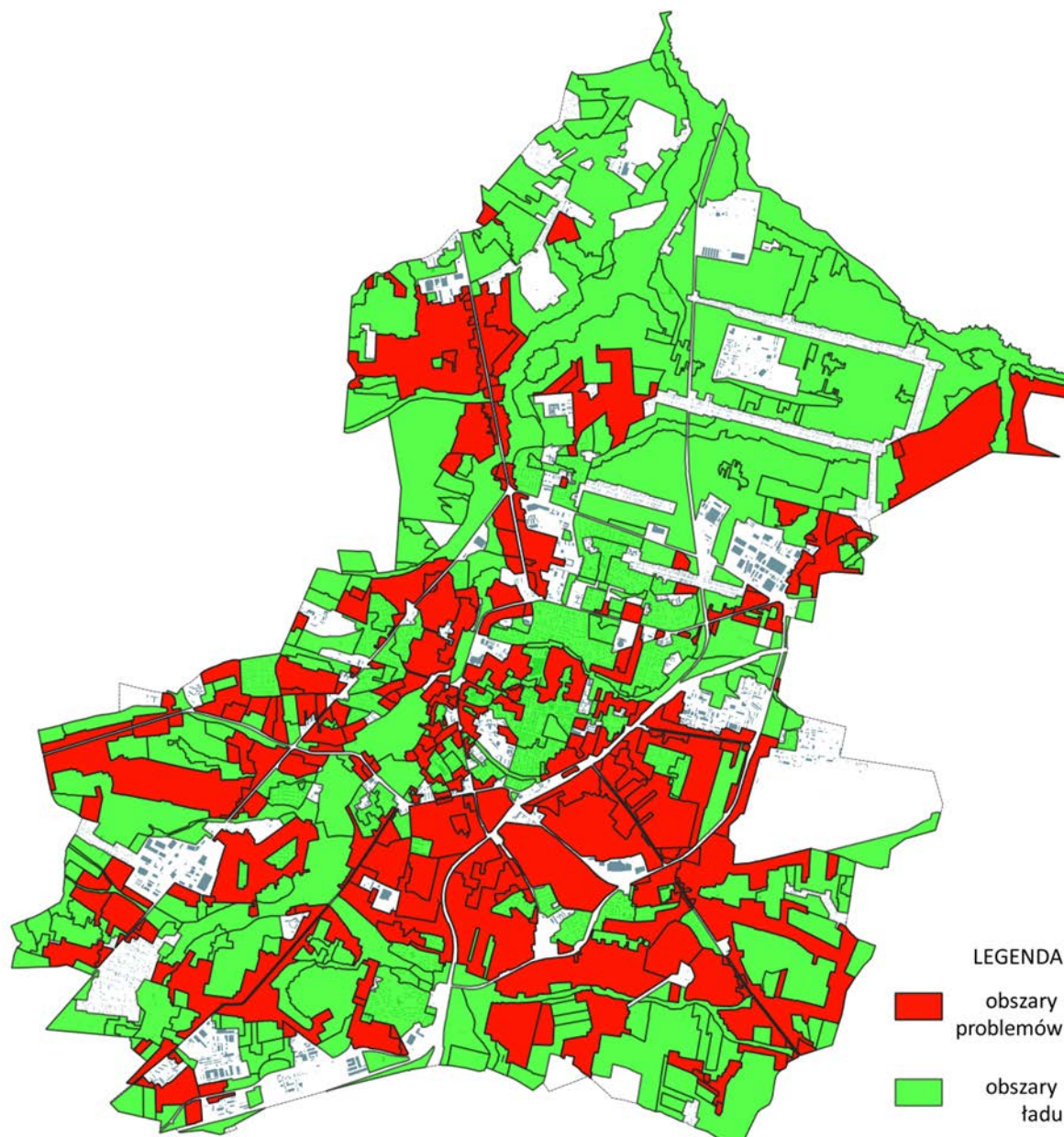

Rycina 4.2 Obszary problemów funkcjonalno-przestrzennych

Obszary ładu funkcjonalno-przestrzennego zajmują sumarycznie 51% natomiast problemów funkcjonalno-przestrzennych 34% powierzchni miasta (wykres 4.1, rycina 4.2).

Wykres 4.1 *Stosunek powierzchni obszarów występowania problemów funkcjonalno-przestrzennych do powierzchni obszarów ładu funkcjonalno-przestrzennego*

Rycina 4.3. Obszary występowania problemów na tle obszarów ładu funkcjonalno-przestrzennego

4.3 STOPIEŃ WYKSZTAŁCENIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Ocena stopnia wykształcenia struktury funkcjonalno-przestrzennej została przeprowadzona celem wyodrębnienia na obszarze miasta obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, stanowiących przedmiot bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Pod pojęciem tym rozumie się **obszary o skupionej zabudowie mieszkaniowej i mieszkaniowo - usługowej mającej dostęp do dróg publicznych i wyposażonych w niezbędną infrastrukturę komunikacyjną**

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

i techniczną (drogi, wodociąg, kanalizację), z terenami tej infrastruktury oraz z terenami infrastruktury społecznej i innych usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz przestrzeniami publicznymi, a także z terenami o funkcji produkcyjnej, magazynowej i składowej - z zastrzeżeniem, że wszystkie te tereny są położone w obrębie (wewnątrz) takiego obszaru, bądź bezpośrednio sąsiadują z terenami zabudowanymi wchodzącymi w jego skład. W obrębie tych obszarów mogą występować obiekty i tereny objęte ochroną lub wskazane do ochrony jako cenne zasoby dziedzictwa kulturowego i historycznego, a także tereny zdegradowane wymagające przekształceń. Obszary te mogą obejmować niewielkie luki w zabudowie, jeśli mają dostęp do komunikacji i infrastruktury technicznej. Sama „zwartość” zabudowy takiego obszaru jest natomiast rozumiana w świetle przepisów art. 4 pkt 29 i 30 ustawy dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, które definiują pojęcia „zwartej zabudowy” i „obszaru zwartej zabudowy”.

Powyższe definicje zostały zastosowane przy wyznaczaniu zgrupowań zabudowy, które, przy spełnieniu odpowiednio dobranej grupy dodatkowych kryteriów, mogą być uznane za obszary zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Za kryteria takie uznano:

1. lokalizacja na obszarze zwartej zabudowy, wyznaczonym zgodnie z zasadami określonymi w art. 4 pkt 29 i 30 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
2. dostęp do drogi (model 2) - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną z buforem 30m od drogi publicznej (ze zjazdami obsługującymi tereny przyległe) i/lub z buforem 30m od drogi wewnętrznej;
3. 640m od przystanków komunikacji zbiorowej - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną o wielkości nie mniej niż 80% wielkości użytku z buforem 640m od przystanków komunikacji zbiorowej;
4. 237m od przystanków komunikacji zbiorowej - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną o wielkości nie mniej niż 80% wielkości użytku z buforem 237m od przystanków komunikacji zbiorowej;
5. dostęp do wodociągu - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną z buforem 50m od docinka sieci wodociągowej;
6. dostęp do kanalizacji sanitarnej - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną z buforem 50m od docinka sieci kanalizacji sanitarnej;
7. dostęp do kanalizacji deszczowej - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną z buforem 50m od docinka sieci kanalizacji deszczowej;
8. 635m od szkoły podstawowej - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną o wielkości nie mniej niż 80% wielkości użytku z buforem 635m od wejścia do szkoły podstawowej;
9. 635m od przedszkola - kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną o wielkości nie mniej niż 80% wielkości użytku z buforem 635m od wejścia do przedszkola;

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

10. 635m od przychodni zdrowia – kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną o wielkości nie mniej niż 80% wielkości użytku z buforem 635m od wejścia do przychodni zdrowia;
11. 237m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu lokalnym – kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną o wielkości nie mniej niż 80% wielkości użytku z buforem 237m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu lokalnym;
12. 635m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu ogólnomiejskim – kryterium spełniają użytki zabudowane posiadające część wspólną o wielkości nie mniej niż 80% wielkości użytku z buforem 635m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu ogólnomiejskim.

Wyżej opisane kryteria zastosowano w odniesieniu do czterech wyróżnionych grup funkcji zabudowy:

- tereny mieszkaniowe jednorodzinne,
- tereny mieszkaniowe wielorodzinne,
- terenu mieszkalno-usługowe,
- tereny produkcyjne i usługowe (obejmujące tereny usługowe, produkcyjno-usługowe, produkcyjne i magazynowo-składowe).

Każdej z ww. grup funkcji przypisano odpowiedni zbiór warunków, których spełnienie decyduje o zaliczeniu danego użytku gruntowego do obszaru o w pełni ukształtowanej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Wyżej wymienione zbiory warunków zostały dobrane z uwzględnieniem obranego w Strategii modelu rozwoju miasta. W przypadku modelu interwencjonistycznego, opartego na zasadach ekologicznych oznacza to, że przyjęto stosunkowo dużą liczbę takich warunków, które muszą być spełnione przez dany teren, aby mógł on zostać zaliczony do obszaru o w pełni ukształtowanej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Założonym efektem ma tu być ograniczony obszar, na którym nowa zabudowa ma być lokalizowana w pierwszej kolejności, zgodnie z dyspozycją art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. a ustawy o pzp. Zbiory warunków koniecznych i wystarczających (wraz odpowiednią ich liczbą) do zaliczenia terenów do obszaru o w pełni ukształtowanej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej dla poszczególnych grup funkcji zamieszczono w tabeli 4.1.

Tabela 4.1. Kryteria delimitacji obszarów zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Funkcja terenu	Warunek	Status warunków		
		Warunki konieczne	Warunki dodatkowe	
mieszkaniowe jednorodzinne	Zwartość	x	min. 5	
	Dostęp do drogi	x		
	640m od przystanków komunikacji zbiorowej			x
	237m od przystanków komunikacji zbiorowej			x
	Dostęp do wodociągu	x		
	Dostęp do kanalizacji sanitarnej	x		
	Dostęp do kanalizacji deszczowej			x
	635m od szkoły podstawowej			x

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

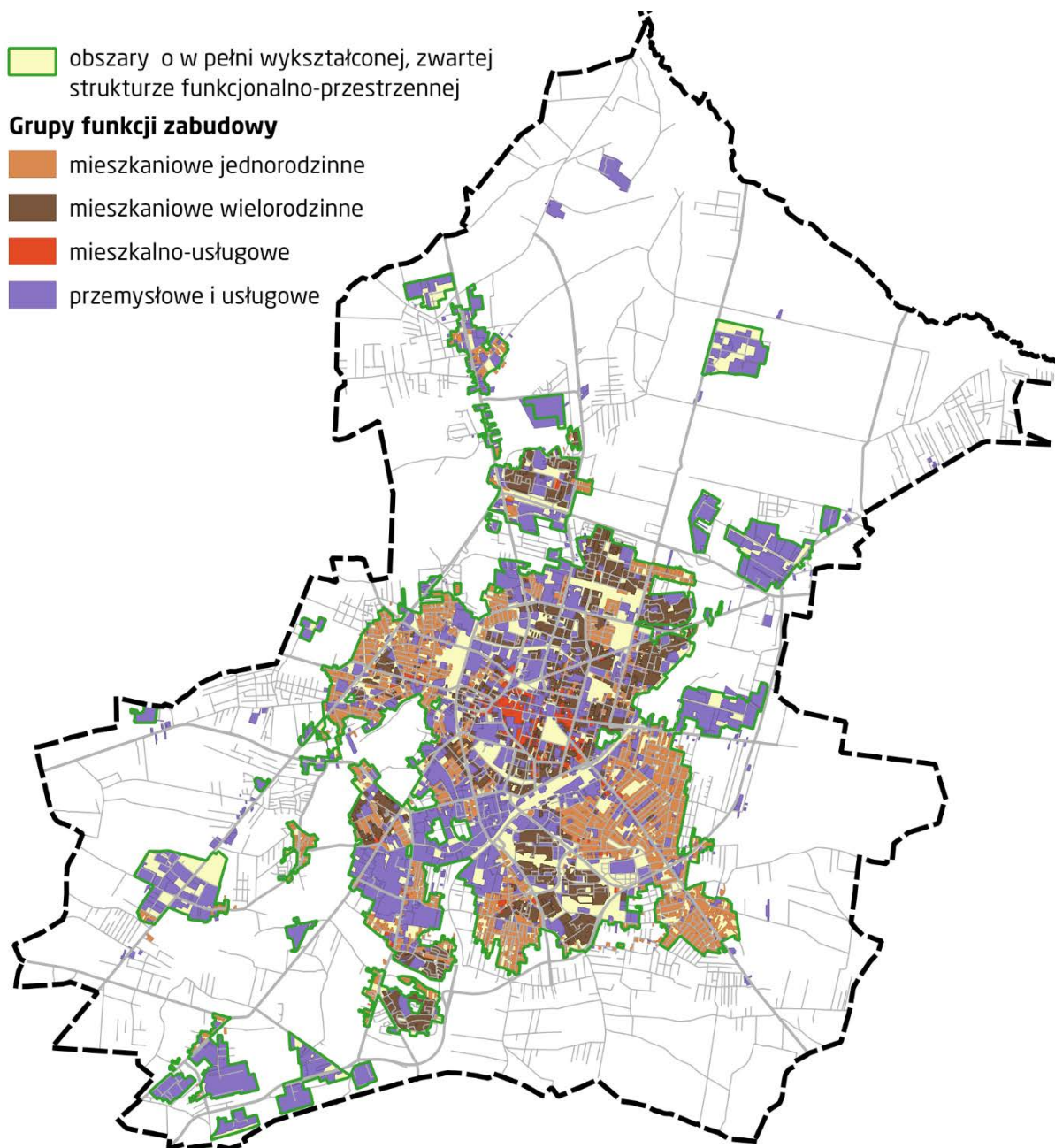
	635m od przedszkola		x	
	635m od przychodni zdrowia		x	
	237m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu lokalnym		x	
	635m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu ogólnomiejskim		x	
mieszkaniowe wielorodzinne	Zwartość	x		min. 4
	Dostęp do drogi	x		
	640m od przystanków komunikacji zbiorowej	x		
	237m od przystanków komunikacji zbiorowej		x	
	Dostęp do wodociągu	x		
	Dostęp do kanalizacji sanitarnej	x		
	Dostęp do kanalizacji deszczowej		x	
	635m od szkoły podstawowej	x		
	635m od przedszkola		x	
	635m od przychodni zdrowia		x	
	237m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu lokalnym		x	
	635m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu ogólnomiejskim		x	
	mieszkalno-usługowe	Zwartość	x	
Dostęp do drogi		x		
640m od przystanków komunikacji zbiorowej		x		
237m od przystanków komunikacji zbiorowej			x	
Dostęp do wodociągu		x		
Dostęp do kanalizacji sanitarnej		x		
Dostęp do kanalizacji deszczowej			x	
635m od szkoły podstawowej		x		
635m od przedszkola			x	
635m od przychodni zdrowia			x	
237m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu lokalnym			x	
635m od terenów rekreacyjnych o znaczeniu ogólnomiejskim			x	
usługowe, produkcyjno-usługowe, produkcyjne magazynowo-składowe		Zwartość	x	
	Dostęp do drogi	x		
	640m od przystanków komunikacji zbiorowej	x		
	237m od przystanków komunikacji zbiorowej		x	
	Dostęp do wodociągu	x		
	Dostęp do kanalizacji sanitarnej	x		
	Dostęp do kanalizacji deszczowej		x	

Grupy terenów o poszczególnych funkcjach spełniające odpowiednie zestawy warunków uzupełniono następnie terenami zainwestowanymi pod funkcje uzupełniające (tereny komunikacyjne, infrastruktury technicznej, „błękitnej i zielonej infrastruktury”, cmentarze, itp.) oraz terenami niezabudowanymi stanowiącymi drobne luki w zabudowie. Tak dokonane uzupełniania zakończyły proces delimitacji obszarów zabudowy o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Obszar zabudowy o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zilustrowano na rycinie 4.4. Charakterystyka wskaźnikowa ww. obszaru została dokonana w zestawieniu zawartym w tabeli 4.2.

Tabela 4.2. Charakterystyka obszaru zwartej zabudowy o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Powierzchnia [ha]	2 106,5784
w tym zabudowanych terenów:	
mieszkaniowych jednorodzinnych	464,3022 (22%)
mieszkaniowych wielorodzinnych	350,858 (16,7%)
mieszkaniowo-usługowych	75,2189 (3,6%)
produkcyjno-usługowych	1 133,0871 (53,8%)
Liczba mieszkańców	140 306
Gęstość zaludnienia	6 660
w tym na terenach:	
mieszkaniowych jednorodzinnych	5 648
mieszkaniowych wielorodzinnych	29 375
mieszkaniowo-usługowych	12 941
Długość dróg [km]	259,895
km/1000 mieszkańców	1,852
km/100m ² powierzchni zabudowy	12,34
Długość sieci wodociągowej [km]	347,949
km/1000 mieszkańców	2,48
km/100m ² powierzchni zabudowy	16,52
Długość sieci kanalizacji sanitarnej [km]	1 014,749
km/1000 mieszkańców	7,232
km/100m ² powierzchni zabudowy	48,17

Rycina 4.4. Obszary o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (Źródło: Opracowanie własne)

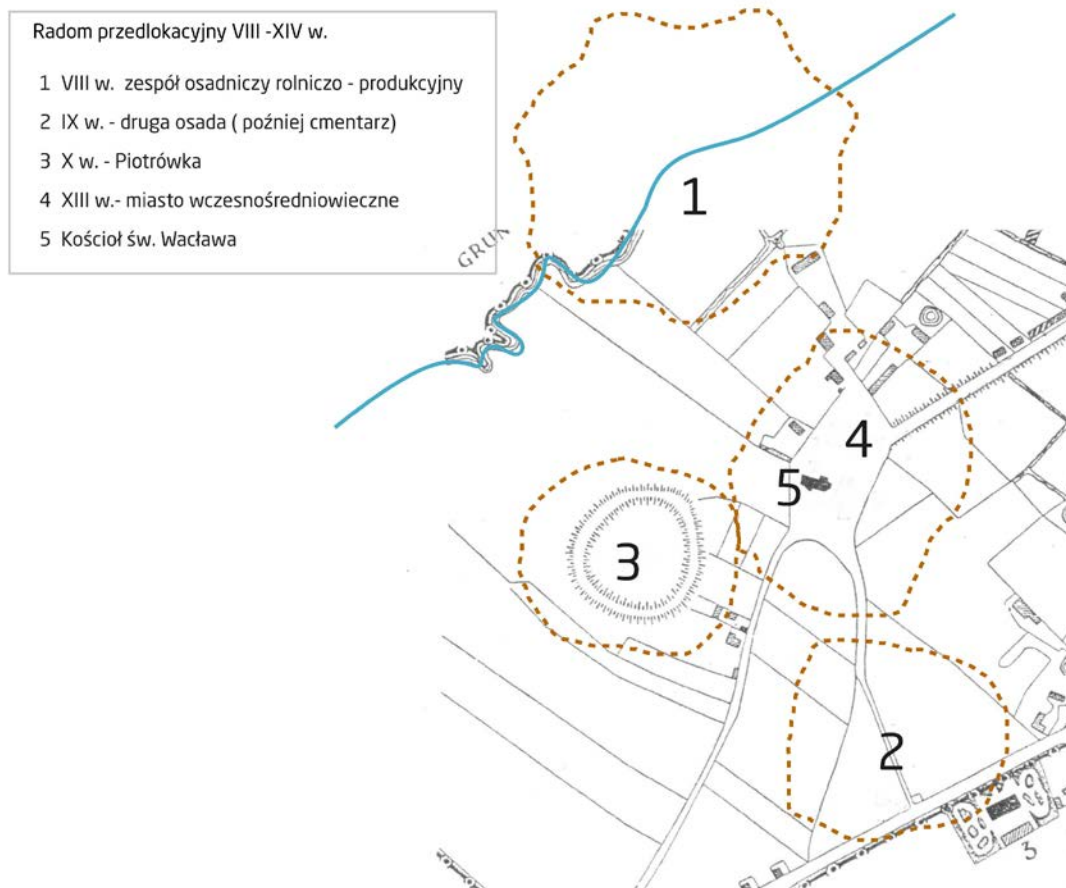
5 DZIEDZICTWO KULTUROWE

5.1 IDENTYFIKACJA I WALORYZACJA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1.1 ROZWÓJ HISTORYCZNY

Radom przedlokacyjny VIII – XIV wiek

W dolinie rzeki Mlecznej w pobliżu brodu prowadzącego przez bagniste tereny znajdował się zespół osadniczy o charakterze rolniczo-produkcyjnym, obejmujący przestrzeń 7-8 ha, leżący na północ od wzgórza Piotrówka po obu stronach koryta rzeki. Zabudowa miała charakter nieregularny, z niewielkimi luźno rozproszonymi domostwami i budynkami gospodarczymi. Pod koniec IX wieku na skutek podwyższenia poziomu wód w dolinie rzeki ludność przeniosła się na wyżej położony cypel do nowej osady istniejącej od końca IX wieku. Druga osada funkcjonowała krótko, bowiem już w XI w. ulokowano na jej obszarze cmentarz. W X w. powstała trzecia osada, mająca charakter wybitnie produkcyjny, związany z wytopem żelaza i wyrobem ceramiki. Zajmowała obszar ok. 2 ha, a rozciągała się na południe od obecnego rynku Starego Miasta. W drugiej połowie X wieku w wyniku potrzeb strategicznych powstał gród obronny będący siedzibą kasztelanii. Systematycznie rozbudowywany teren zlokalizowany był na terenie grodziska zwanego obecnie „Piotrówka”. Obok grodu zaczęła się kształtować targowa osada przygodowa. W XIII wieku osada targowa rozrasta się i zyskuje przewagę nad starym grodziskiem i przekształca się w miasto wczesnośredniowieczne (przed 1300 r. – prawa średzkie) oraz zostaje erygowany kościół parafialny św. Wacława (pierwotnie drewniany, potem murowany w stylu gotyckim – istniejący do dziś.)

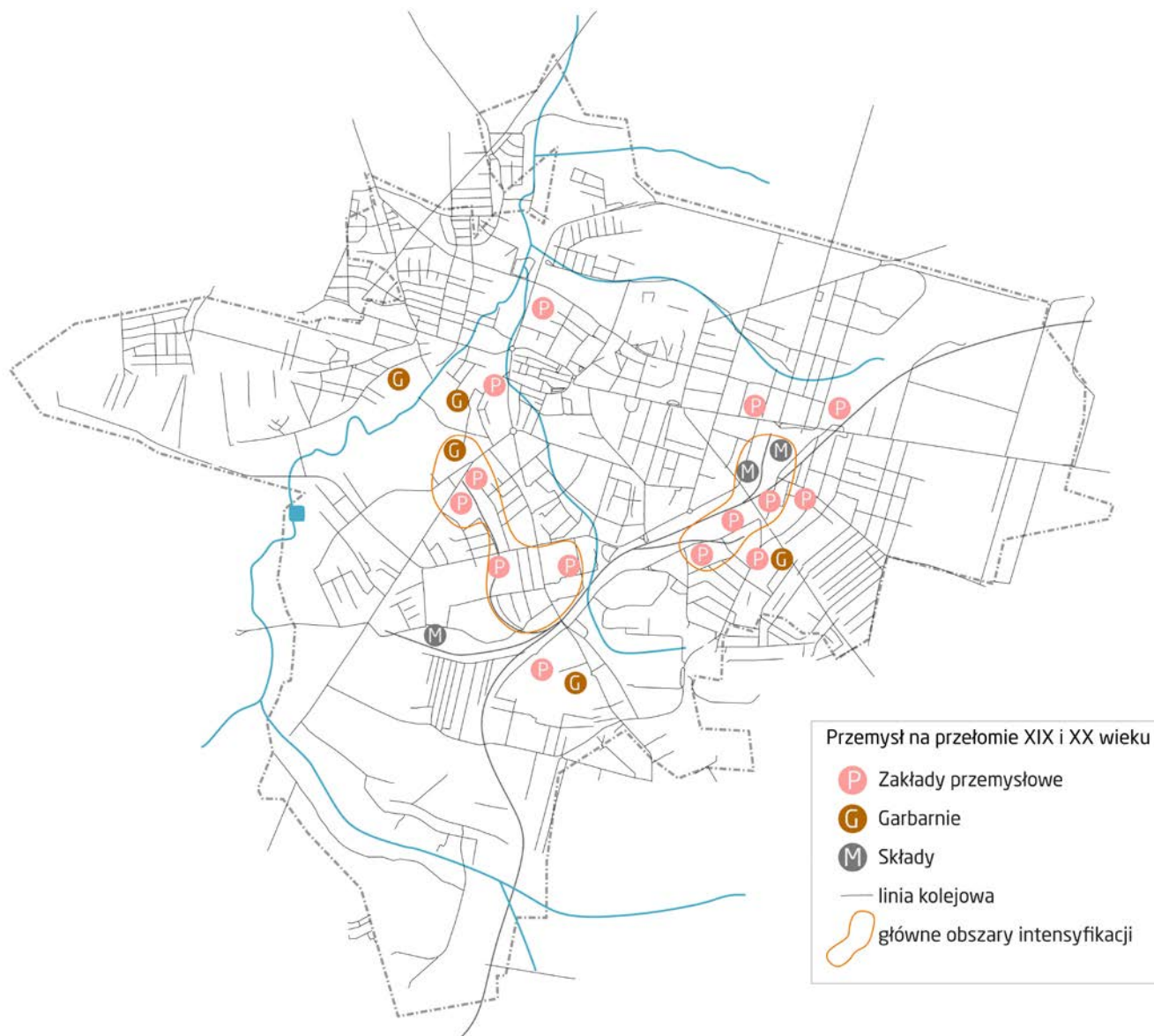
Rycina 5.1. Początkowe fazy rozwoju miasta

Miasto średniowieczne lokacyjne lata ok. 1360 – XVIII wiek

Nowe miasto Radom zostało założone przez króla Kazimierza Wielkiego w połowie XIV wieku, jako jeden z grodów obronnych w systemie administracyjnym i obronnym państwa. Stary Radom nie nadawał się do rozbudowy. Wybrano wolny teren na małym i suchym wzniesieniu położonym około 0.5 km na północny - wschód od starej osady. Miasto rozplanowano regularnie sytuując go równoleżnikowo zgodnie z przebiegiem głównego traktu wschód- zachód, nadając mu kształt owalny i otaczając go murami obronnymi z trzema bramami i fosą. Miasto w strukturze w pełni skończonej budowano około 20 lat. Otrzymało prawa magdeburskie, które zapewniał mu samorząd miejski - wybudowano zamek będący siedzibą starosty oraz okresową rezydencją królewską. Układ urbanistyczny miasta lokacyjnego w granicach murów obronnych o powierzchni ok 9 ha, zachował się do dzisiaj pod nazwą „Miasto Kazimierzowskie”. W okresie od XV do XVIII wieku zabudowa miasta wychodzi poza mury miejskie. Przed bramą Lubelską, gdzie zbiegały się drogi z Łży, Lublina, Kozienc i Warki powstał plac przedbramny. Na południu po drugiej stronie wału powstała dzielnica żydowska. W XVIII wieku wzdłuż traktu lubelskiego zaczyna kształtować się zabudowa mieszkaniowa na gruntach należących do radomskich mieszczan.

Miasto dziewiętnastowieczne

Po rozbiorach Rzeczypospolitej miasto zaczyna przejmować funkcje administracyjne. W zaborze austriackim jest siedzibą cyrkułu a potem departamentu. Po roku 1815, już w granicach Królestwa Polskiego, stanowi siedzibę władz prefektury, a następnie Komisji Województwa Sandomierskiego. W 1818 r. pod kierunkiem budowniczego województwa sandomierskiego Ignacego Ebertowskiego, zainicjowano prace mające na celu kompleksową przebudowę przestrzenną i urbanistyczną Radomia. Znacznie poszerzono granice Radomia do którego włączono przedmieścia jedlińskie i lubelskie, wieś Stary Radom. Główna dzielnica została zaprojektowana wzdłuż ulicy Lubelskiej, odpowiednio poszerzonej i wyprostowanej. Przy tej ulicy zlokalizowano i wybudowano w latach 1825-1827 gmach Komisji Województwa Sandomierskiego według projektu Antonio Corazziego. Na gruntach dawnego szpitala św. Ducha urządzono jeden z pierwszych w Polsce ogrodów spacerowych, który częściowo istnieje do dziś jako „Stary Ogród”. Plan regulacyjny na przeszło 100 lat zdecydował o kierunku rozwojowym miasta w kierunku wschodnim. Dawna ulica Lubelska (obecnie Żeromskiego) wraz z przyległymi ulicami i placami stanowi do dziś główną oś śródmieścia i najbardziej reprezentacyjny fragment miasta. W roku 1885 uruchomiono linię kolejową Dęblin - Dąbrowa Górnicza i zlokalizowano w Radomiu dyrekcję kolejową, a zbudowany wtedy budynek dworca kolejowego służy do dzisiaj pasażerom. Wzdłuż linii kolejowej i jej bocznic zaczęły lokalizować się zakłady przemysłowe (przemysł metalowy, odlewniczy, drzewny, szklarski). Wyjątek stanowił przemysł garbarski rozwijający się w oparciu o rzekę mleczną i jej dopływy. Wokół terenów przemysłowych kształtowały się nowe zespoły zabudowy mieszkaniowej (Borki, Żakowice, Młodzianów, Glinice). Na północ od traktu kozienickiego przy dzisiejszym placu Jagiellońskim powstaje zespół koszar skutecznie blokujący rozwój Radomia w kierunku północnym aż do połowy XX wieku. W 1892 granice miasta zostają rozszerzone głównie w kierunku wschodnim i południowym. - Dzierzków, Glinice.

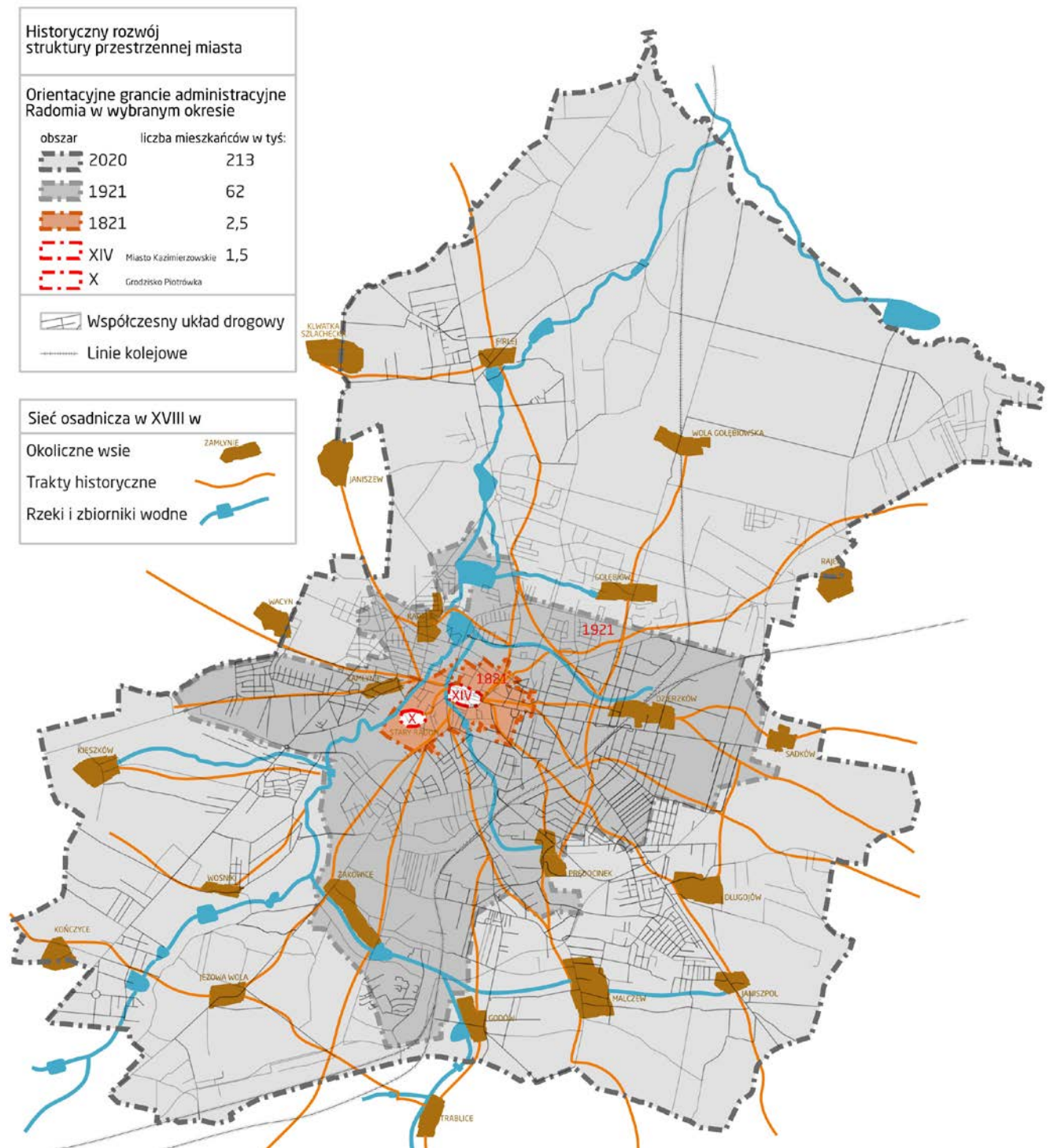
Rycina 5.2. Przemysł na przełomie XIX i XX wieku

Radom w XX wieku

W czasie I Wojny Światowej okupacyjne władze austriackie włączyły do miasta przedmieścia leżące dotychczas w granicach wiejskich gmin pod radomskich. Obszary te były już w znacznym stopniu zurbanizowane (zakłady przemysłowe, stacja kolejowa, budownictwo podmiejskie). Okres międzywojenny to okres dynamicznego wzrostu zaludnienia miasta związanego między innymi z polityką lokalizacji przemysłu, zwłaszcza zbrojeniowego w obrębie Centralnego Okręgu Przemysłowego. Powstają dwa wielkie zakłady państwowe: Fabryka Karabinów, przemianowana w 1927 roku na Fabrykę Broni w Radomiu (budowa - 1922-1926 i rozbudowywana w latach 30-tych w ramach COP) oraz fabryka papierosów PMT (budowa 1923 - zespół budynków magazynowych projektowany przez prof. Stefana Szyllera wyróżnia się swoją architekturą). Na terenach będących jeszcze poza granicami miasta powstaje lotnisko wojskowe i radiostacja. Te czynniki spowodowały duże nasilenie indywidualnego budownictwa mieszkaniowego, głównie drewnianego

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

o niskim standardzie. Na parcele budowlane kolonizowano tereny na obrzeżach miasta. Dzielnice mieszkaniowe rozwijające się na wąskich działkach gruntów chłopskich powstawały w sposób żywiołowy na skutek dzikiej parcelacji. Przykładem chaotycznie i bezplanowo zabudowanych peryferyjnych dzielnic miasta są: Glinice, Kaptur, Zamłynie czy Żakowice. W dwudziestoleciu międzywojennym zaczęły rozwijać się nowe formy budownictwa mieszkaniowego - budownictwo komunalne i przyzakładowe. Przykładem tego drugiego typu budownictwa może być osiedle przyfabryczne Fabryki Broni tworzące zorganizowaną jednostkę przestrzenną z obiektami towarzyszącymi jak kasyno z salą teatralną, łaźnia, stołówka. Lata powojenne przyniosły dalszy rozwój przemysłu i ogromne zapotrzebowanie na budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne. W latach 60-tych przyjęto południkową oś rozwoju miasta - poszczególne nowe dzielnice tworzone na podstawie opracowań urbanistycznych zakładających dynamiczny wzrost ilości mieszkańców. Na terenach zajmowanych przez koszary wojskowe powstało modelowe osiedle „XV-Lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”. W kolejnych dekadach na obrzeżach miasta stworzono kilka dużych osiedli mieszkalnych, opartych o technologię tzw. wielkiej płyty: „Ustronie”, „Gołębiów”, „Południe” i in. Wyznaczono nowe obszary przemysłowe: na Gołębiowie przy drodze na Kozienice oraz na Potkanowie przy linii kolejowej prowadzącej na zachód.

Rycina 5.3. Rozwój przestrzenny miasta Radomia

5.1.2 ELEMENTY PRZESTRZENNE IDENTYFIKUJĄCE TOŻSAMOŚĆ HISTORYCZNĄ MIASTA:

- osada - grodzisko 'Piotrówka',
- miasto wczesnośredniowieczne - zabudowania wokół kościoła św. Wacława,
- miasto średniowieczne - 'Miasto Kazimierzowskie',
- miasto XIX wieczne - przestrzeń ul. Żeromskiego.

5.2 OCHRONA PRAWNA ZABYTEKÓW - FORMY I ZAKRES OCHRONY

Zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami w uwarunkowaniach Studium należy uwzględnić stan dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej. Podstawą formalną ochrony zabytków jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 710, 954 z późn. zm.). Określa się w szczególności: zabytki nieruchome oraz stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru i ich otoczenie oraz zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków lub wojewódzkiej ewidencji zabytków. Są to obiekty objęte ochroną prawną na mocy przepisów odrębnych, jak również inne obiekty także współczesne, będące dorobkiem żyjących pokoleń. Rola dokumentów planistycznych polega więc nie tylko na uwzględnieniu istniejącego zakresu i sposobu ochrony dziedzictwa kulturowego, ale również na przeprowadzeniu całościowej oceny miasta pod kątem stanu zasobu, jego zagrożeń, problemów i potrzeb, a także mocnych stron i potencjałów. Jest to jednocześnie zbadanie uwarunkowań w zakresie możliwości wykorzystania zasobu dziedzictwa kulturowego dla przyszłego rozwoju miasta. Obowiązuje każdorazowa weryfikacja w/w zabytków podczas prac planistycznych, w tym prac nad sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.2.1 STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Na obszarze Gminy Radom znajduje się wiele stanowisk archeologicznych, jednakże znaczna część spośród nich to pojedyncze znaleziska. Najcenniejszym ze względów historycznych, bo wiążący się z początkami miasta jest zespół osadniczy składający się z grodziska „Piotrówka”, wieńca otaczających go osad otwartych, oraz cmentarzysk.

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie miasta Radomia, wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie Delegatura w Radomiu (stan na 10.01.2022 r.) - został zamieszczony w załączniku nr 1 do niniejszego rozdziału.

5.2.2 OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie Delegatura w Radomiu dysponuje rejestrem zabytków nieruchomych na terenie miasta Radomia zawierającym najcenniejsze obiekty i założenia zabytkowe zlokalizowanej na terenie miasta Radomia. Obecnie zawiera 206 pozycji (stan na 18.01.2022 r.) obejmujących m in :

- Zabytkowy układ przestrzenny miasta obejmujący wszystkie fazy rozwojowe począwszy od grodziska wczesnośredniowiecznego, miasta przedlokacyjnego „Starego Miasta”, poprzez zespół miasta średniowiecznego do kwartałów zabudowy dziewiętnastowiecznej - w granicach strefy ochrony konserwatorskiej
- Grodzisko wczesnośredniowieczne „Piotrówka” (ok. X wiek)
- Zespół urbanistyczno-architektoniczny „Miasto Kazimierzowskie”, oraz znajdujące się na tym terenie obiekty:
- Zespół ratusza, Rynek 1 (I poł.XIX w.)
- Kościół farny pw. św. Jana, ul. Rwańska 6

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- Kościół ewangelicki, ul Reja 5 (1784 rok)
- Zespół Collegium oo. Pijarów, Rynek 11 (I poł. XVIIIw),
- Kamienice mieszczańskie neoklasycystyczne i eklektyczne
- Kościół i klasztor oo. Bernardynów - przy byłym przedmieściu lubelskim, obecnie ul. Żeromskiego, najcenniejszy i najlepiej zachowany zespół gotycki z XV w.,
- Kościół i klasztor ss. Benedyktynek Sieciechowskich przy pl. Kazimierza Wielkiego obecnie kościół Trójcy Świętej,
- Zabudowa neoklasycystyczna ciągu ul. Żeromskiego z Gmachem Komisji Województwa Sandomierskiego,
- Ciągi zabudowy eklektycznej wzdłuż ulic Traugutta, Piłsudskiego, Sienkiewicza, Moniuszki, Słowackiego,
- Park miejski "Stary Ogród" XIX w.
- "Nowy Ogród" park im. T. Kościuszki z ok. 1864 r.,
- Katedra ONMP z ok. 1895r.,
- Dworzec Kolejowy z ok. 1895 r.

Istotnym obiektem w skali regionalnej jest skansen budownictwa ludowego na otwartym powietrzu - Muzeum Wsi Radomskiej przy ul. Szydłowieckiej.

Wykazy nieruchomości zabytków i obszarów na terenie miasta Radomia, wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie Delegatura w Radomiu (stan na 18.01.2022 r.) - zostały zamieszczone w załączniku nr 2 do niniejszego rozdziału.

5.2.3 GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW

Zgodnie z art. 22 ust. 4 i 5 oraz art. 143 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prezydent miasta zobowiązany jest do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. Ewidencja obejmuje zbiór 623 karty adresowe zabytków nieruchomości (stan na 17.01.2023 r.). Prace związane z aktualizacją realizowane są przez zespół roboczy ds. aktualizacji gminnej ewidencji zabytków.

Wykazy nieruchomości zabytków i obszarów na terenie miasta Radomia, wpisanych do gminnej ewidencji zabytków (stan na 17.01.2023 r.) - zostały zamieszczone w załączniku nr 3 do niniejszego rozdziału.

5.2.4 PARK KULTUROWY

Park kulturowy to forma ochrony zabytków, która może zostać utworzona w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park Kulturowy Stary Radom został utworzony na mocy uchwały Rady Miejskiej w Radomiu nr 170/2011 z dnia 29 sierpnia 2011 r. Jej zapisy zostały oparte na przepisach art. 16 ust. 1 - 3 i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ochroną objęto część doliny rzeki Mlecznej wraz z grodziskiem „Piotrówka”

i „Starym Ogrodem”, ustanawiając dwie strefy: Strefę A - obejmującą tereny zielone w dolinie rzeki Mlecznej łącznie z obszarem grodziska „Piotrówka”, Strefę B - tj. pozostałe tereny w granicach Parku Kulturowego niezakwalifikowane do strefy A, w tym obszary określane nazwą „Stary Radom” oraz „Stary Ogród”. Dla terenu parku kulturowego sporządzono „Plan Ochrony Parku Kulturowego Stary Radom” - uchwała Rady Miejskiej w Radomiu nr 590/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r. Obligatoryjne jest również sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu.

5.2.5 GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

Studium, zgodnie z ustaleniami Ustawy o rewitalizacji, przyjmuje i potwierdza ustalenia wynikające z projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, wyznaczonego uchwałą nr LXXVI/685/2022 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Miasta Radomia.

Obecnie trwają prace nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, na podstawie uchwały Nr LXXVII/712/2022 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25 kwietnia 2022 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Radomia na lata 2022-2032.

5.2.6 REWITALIZACJA

Aktualnym programem rewitalizacji jest program przyjęty uchwałą nr 346/2016 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia programu rewitalizacji pod nazwą „Program Rewitalizacji Gminy Miasta Radomia na lata 2014-2023”. Celem nadrzędnym tego programu jest ożywienie społeczno - gospodarcze Śródmieścia wraz z Miastem Kazimierzowskim. Wspomniany obszar został bowiem zidentyfikowany jako obszar zdegradowany, charakteryzujący się szczególną koncentracją zjawisk negatywnych. W ramach procesu rewitalizacji przeprowadzono w latach 2017-2020 modernizację wraz ze zmianą przeznaczenia tzw. „kamienicy Deskurów”, wyremontowane zostały także kamienice należące do spółki „Rewitalizacja” oraz ratusz, do którego w 2019 roku - po 65 latach przerwy - wrócili radomscy radni. Od roku 2024 realizacja procesu rewitalizacji będzie możliwa jedynie w oparciu o gminny program rewitalizacji sporządzony na podstawie ustawy o rewitalizacji - zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485.).

5.2.7 DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa dobra kultury współczesnej jako „niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna”. Wskazanie wartościowych dóbr kultury współczesnej i określenie zakresu ich ochrony jest obowiązkiem ustawowym i stanowi wytyczne do

Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, które określą sposób ich ochrony.

Na podstawie Kierunków Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radom z 2014 r. oraz uchwalonych Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego obejmuje się ochroną następujące obiekty i zespoły urbanistyczne:

1. Dom towarowy „Sezam” przy ulicy Żeromskiego - ochronie powinny podlegać elewacje tworzące pierzeje uliczne oraz układ urbanistyczny polegający na utworzeniu wnętrza urbanistycznego powiązanego z ulicą Żeromskiego.
2. Budynek „NOT” przy ulicy Kelles-Krauza - ochronie powinny podlegać elewacje z wyeksponowaną konstrukcją w postaci żelbetowego układu ramowego.
3. Osiedle „Ustronie” - ochronie powinien podlegać układ urbanistyczny polegający na konsekwentnym rozdziale pionowym ruchu pieszego od ruchu kołowego (estakady i kładki pieszce nad drogami wewnętrznymi).
4. Zespół budynków mieszkalnych dawnej Fabryki Broni przy ul. Prażmowskiego - ochronie powinien podlegać układ urbanistyczny osiedla przyfabrycznego oraz neorenesansowe elewacje budynków mieszkalnych.
5. Magazyny tytoniu Fabryki Papierosów PMT według proj. Stefana Szyllera.
6. Budynki byłej garbarni przy ulicy Młodzianowskiej 94 wraz z kominem fabrycznym.
7. Budynki byłej garbarni zlokalizowane na terenie U.4 i U.5, oznaczone na rysunku planu. Na podstawie Uchwały nr 607/2018 RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto”.
8. Budynki byłej garbarni zlokalizowane na terenie U.1, oznaczone na rysunku planu. Na podstawie Uchwały nr LXX/632/2021 RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia obszaru doliny rzeki Mlecznej - „Piotrówka”.

5.3 OCENA ZACHOWANIA I ZAGROZEŃ ZABYTKÓW

W najlepszym stanie znajdują się obiekty sakralne - prace konserwatorskie były prowadzone zarówno w katedrze, farze, jak i kościołach parafii Najświętszego Serca Jezusowego przy ul. Kościelnej oraz Parafii Rzymskokatolickiej p. w św. Teresy od Dzieciątka Jezus na Borkach.

W gorszym stanie są zabytki techniki - z wyjątkiem siedziby Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” czy młyna przy ul. Janiszewskiej. Zarówno obiekty ZNTK przy ul. Słowackiego, jak dawna winiarnia przy ul. Struga, drukarnia przy ul. Żeromskiego, browar przy ul. Limanowskiego czy garbarnie przy ul. Warszawskiej i Młodzianowskiej wymagają pilnego podjęcia prac konserwatorskich. Są to obiekty stanowiące o tożsamości i tradycji miasta, należy wykorzystać ich potencjał zarówno urbanistyczny jak i kulturowy.

Stan zabytkowych kamienic jest bardzo różny. Obok obiektów, w których przeprowadzono prace konserwatorskie, są takie, które wymagają pilnego podjęcia prac. Przykładem zróżnicowanego stanu mogą być zabytki na terenie Miasta Kazimierzowskiego -

nowo wyremontowane kamienice sąsiadują z budynkami w fatalnym stanie technicznym. W złym stanie jest również część kamienic przy ul. Żeromskiego, a zwłaszcza ich oficyny. Zaniedbane obiekty mają w większości prywatnych właścicieli. Wymagają one nie tylko prac zabezpieczających przed dalszym zniszczeniem, ale pilnych prac remontowych i konserwatorskich, przywracających do użytkowania obiekty, w znacznej części wyłączone obecnie z użytkowania z uwagi na stan techniczny.²⁵

Istotnym problemem jest wykonywanie robót budowlanych z pominięciem wymaganych prawem uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, co skutkuje w szczególności nagminnymi zjawiskami wstawiania okien o różnej formie i kolorystyce oraz umieszczania szyldów niepasujących do zabytkowych obiektów.

5.4 DZIAŁANIA PROMUJĄCE HISTORIĘ ARCHITEKTURY MIASTA

5.4.1 RADOMSKI SZLAK HISTORYCZNY

Od 2004 r. gmina miasta Radomia umieszcza tablice informacyjne z krótką historią obiektu na zabytkach położonych na „Radomskim szlaku historycznym”. Ich wzór został uzgodniony i zaakceptowany przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie - Delegaturę w Radomiu.

5.4.2 „ZABYTKI RADOMIA” - SZLAK TURYSTYCZNY

Szlak Turystyczny „Zabytki Radomia” to inicjatywa Gminy Miasta Radomia i parafii katedralnej. Projekt w większości sfinansowała Unia Europejska. W ramach realizacji projektu m.in. utworzono Muzeum Katedralne, przeprowadzono remont elewacji neogotyckiej katedry, utworzono na obszarze Miasta Kazimierzowskiego Centrum Informacji Turystycznej, wydano przewodniki po trasie, wykonano tablice informacyjne, którymi oznakowano obiekty wchodzące w skład szlaku. Szlak tworzą 23 wybrane obiekty, za pomocą których ukazano rozwój urbanistyczny Radomia - od wczesnośredniowiecznej osady, przez średniowieczne Stare Miasto (Radom) i Miasto Kazimierzowskie, dziewiętnastowieczne Śródmieście po dwudziestowieczną zabudowę Plant - osiedla Fabryki Broni.

5.4.3 SZLAK ARCHITEKTONICZNY STEFANA SZYLLERA

„Szlak architektoniczny Stefana Szyllera. Prace na ziemi radomskiej” powstał z inicjatywy parafii pw. Najświętszego Serca Jezusowego. Szlak obejmuje 13 obiektów w Radomiu i na ziemi radomskiej. Stefan Szyller był wybitnym polskim architektem który w Radomiu zaprojektował między innymi wspomniany kościół na Glinicach oraz budynki Polskiego Monopolu Tytoniowego w Radomiu. Obiekty na szlaku oznaczono jednolitymi tablicami

²⁵ GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY MIASTA RADOMIA NA LATA 2021 - 2024

z informacjami zdjęciem oraz z kodami QR. Ponadto powstała strona internetowa, foldery o każdym z obiektów oraz przewodnik „Szlak architektoniczny Stefana Szyllera”

5.4.4 RADOMSKI SZLAK MODERNIZMU

Projekt zrealizowano w ramach programu Infrastruktura Niepodległości koordynowanego przez Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki. W ramach projektu zorganizowano szereg spacerów, przygotowano broszurę z opisem obiektów oraz stronę internetową (www.niaiu.pl/infrastruktura-niepodleglosci/). Docelowo na trasie przy budynkach mają pojawić się tabliczki informacyjne umieszczane za zgodą konserwatora zabytków przy najważniejszych budynkach.

5.4.5 SZLAK PAMIĘCI RADOMSKICH ŻYDÓW „ŚLAD”

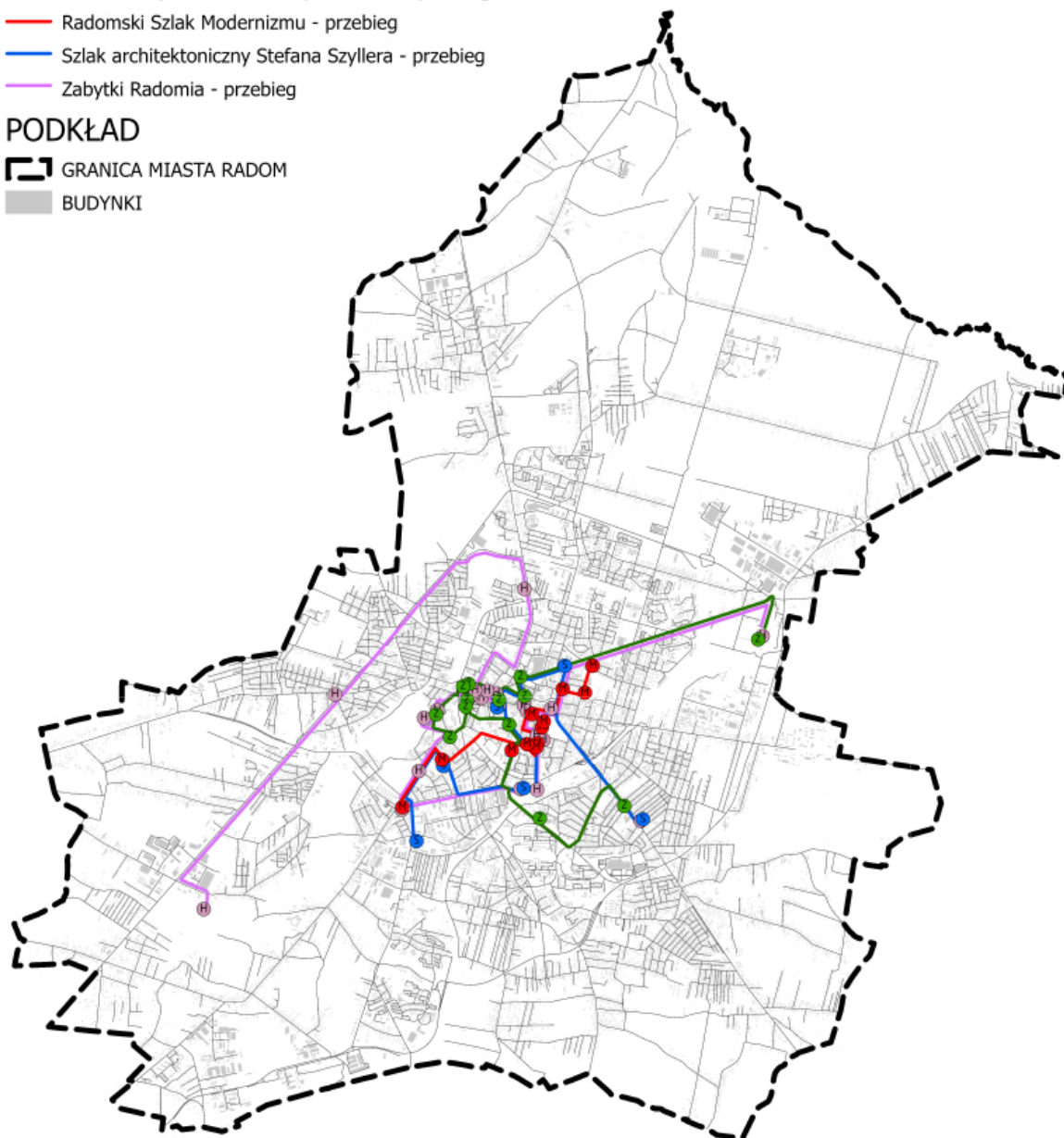
Powstał z inicjatywy gminy miasta Radomia i Ośrodka Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska”. Ma na celu upamiętnienie dawnej żydowskiej społeczności Radomia, której członkowie przed II wojną światową stanowili niemal 30% mieszkańców miasta oraz współtworzyli jego wielokulturowy charakter.

SZLAKI TURYSTYCZNE

- Szlak Pamięci Radomskich Żydów 'Ślad'
- Radomski Szlak Modernizmu
- Szlak architektoniczny Stefana Szyllera
- Zabytki Radomia
- Szlak Pamięci Radomskich Żydów 'Ślad' - przebieg
- Radomski Szlak Modernizmu - przebieg
- Szlak architektoniczny Stefana Szyllera - przebieg
- Zabytki Radomia - przebieg

PODKŁAD

- ▬ GRANICA MIASTA RADOM
- BUDYNKI

Rycina 5.4. Szlaki turystyczne

6 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

6.1 ZASOBY GEOLOGICZNE-GLEBOWE

6.1.1 BUDOWA GEOLOGICZNA

Według regionalnego podziału geologicznego Polski Radom zlokalizowany jest na pograniczu dwóch jednostek geologicznych: otoczenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich (część południowa) i niecki brzeżnej (część północna). Strefy uskokowe dzielą nieckę na mniejsze części, wśród których znajduje się w niecka lubelska, na której położony jest Radom.

Otoczenie mezozoiczne Gór Świętokrzyskich zbudowane jest z utworów górnokredowych zapadających się w kierunku północno-wschodnim, na których bezpośrednio występują utwory czwartorzędowe. Skały górnokredowe reprezentowane są przez gezy, opoki, margle, wapienie i piaskowce, lokalnie przewarstwione mułkami, glinami i iltami. Na obszarze Radomia zalegają na zróżnicowanej głębokości, przeważnie na około 30 m p.p.t. Niewielkie wychodnie skał kredowych w postaci wietrzliny rumoszy zaznaczają się dolinie Kosówki i krasu powierzchniowego w rejonie Jeżowej Woli.

W niecce lubelskiej, na utworach górnokredowych, występują utwory trzeciorzędowe, zapadające się z południowego-zachodu na północny-wschód. Linia kontaktu tych warstw skalnych przebiega wzdłuż krawędzi wysoczyzny morenowej i równiny erozyjno-denudacyjnej, na linii Przytyk, Dąbrówka Podłęzna, Gołębiów, Rajec, Siczki. Osady trzeciorzędowe tworzą oligoceńskie piaski kwarcowe i glaukonitowe, a także mioceni i plioceni ilt. Zalegają na zróżnicowanej głębokości od 7,5 do 28 m p.p.t. W rejonie zalewu na Borkach osady trzeciorzędowe znajdują się przy powierzchni terenu, co jest wynikiem ścięcia tych skał przez przesuwający się lądolód.

Na obszarze Radomia serię czwartorzędową tworzą osady plejstoceni i holoceni, dzielące się na dwie zasadnicze części. Wysoczyzna morenowa zbudowana jest głównie z gliny zwałowej. Obszar równiny erozyjno-akumulacyjnej tworzony jest przez piaski i żwiry wodnolodowcowe, pod którymi zalega glina zwałowa. Na powierzchni równiny występują piaski eoliczne budujące wydmy. Osady holoceni związane są z dolinami rzeczny i zagłębieniami bezodpływowymi. Powstały w wyniku akumulacji rzecznej i bagiennej. Tworzą grunty organiczne zbudowane z pyłów, namułów, murszy i piasków o różnej granulacji. W dolinach rzecznych występują torfy i namuły torfiaste. Tworzą one torfowiska niskie o miąższości do około 2 m.

6.1.2 ZŁOŻA KOPALIN

Miasto Radom jest zasobne w bazę surowcową do budownictwa i drogownictwa. Na obszarze miasta znajduje się 7 udokumentowanych złóż kopalin, [z czego 3 są eksploatowane. Obszary i tereny górnicze ustanowione są na złożach: Malczew 1, Malczew 2 i Lesiów-Wincentów.]** Obszary i tereny górnicze ustanowione są na złożach: Malczew 1 i Lesiów-Wincentów. Złoża zlokalizowane są na obrzeżach miasta - osiedlach Malczew i Wincentów. Eksploatacja dotyczy kruszywa naturalnego (piasku budowlanego) i piasku kwarcowego do produkcji cegły wapienno-piaskowej. Kategoria rozpoznanych złóż to C1. Do najzasobniejszych złóż należą Lesiów-Wincentów i Lesiów-Wincentów II. Część złóż została skreślona z bilansu zasobów w związku z zaniechaniem eksploatacji. Większość występujących złóż należy do konfliktowych. Zagrożeniami dla środowiska związanymi z wydobywaniem kopalin stanowią hałas i deformacje powierzchni terenu.

Tabela 6.1. Udokumentowane złoża kopalin na obszarze Radomia /Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na [31 XII 2022r.]**, PIG-PIB. Centralna Baza Danych Geologicznych - baza MIDAS, PIG-PIB/

Nazwa złoża	Powierzchnia [ha]	Kopalina główna	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby w tys. ton		Wydobycie w tys. ton
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Godów II	0,970	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	148	–	–
Malczew	3,013	piaski i żwiry	[złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane]**	258	[–]**	–
Malczew 1	6,900	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	193	[182]**	[20]**
Malczew 2	1,883	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	132	–	–
Malczów-Zenonów (część na obszarze Radomia)	37,240 (pow. na obszarze Radomia - 0,107)	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	5 094	–	–
Lesiów-Wincentów	5,880	piaski kwarcowe d/p cegły wapienno-piaskowej	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	351,56	351,56	–
Lesiów-Wincentów II	9,440	piaski kwarcowe d/p cegły wapienno-piaskowej	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	367,27	–	–

Na obszarze Radomia oprócz udokumentowanych złóż kopalin wskazano obszary prognostyczne, perspektywiczne i o negatywnych wynikach rozpoznania. Obszar

prognostyczny o powierzchni 55,42 ha (część poza miastem), który został zweryfikowany, wskazano na osiedlach Kierzków i Halinów. Zasoby w kategorii D wynoszą 3 400 tys. ton czwartorzędowego piasku. Obszar perspektywiczny o powierzchni 15,92 ha (część poza miastem) został rozpoznany na osiedlu Godów. Kopaliną są piaski. Obszar o negatywnych wynikach rozpoznania wskazano na osiedlu Jezowa Wola (powierzchnia 65,24 ha) i Kierzków (powierzchnia 19,89 ha - część poza miastem). Miąższości stwierdzonych kopalin (piasek i żwir) są niebilansowe. Lokalizacja tych złóż jest w konflikcie z istniejącym zagospodarowaniem.

Radom znajduje się w obszarze perspektywicznym występowania wód leczniczych chlorkowych, głównie typu Cl-Na, często jodkowych, termalnych.

6.1.3 TERENY I OBSZARY GÓRNICZE

Na obszarze Radomia aktualnie ustanowione są [3]** tereny górnicze, których łączna powierzchnia wynosi [207 231 m². Powierzchnia obszarów górniczych wynosi 205 191 m².]**

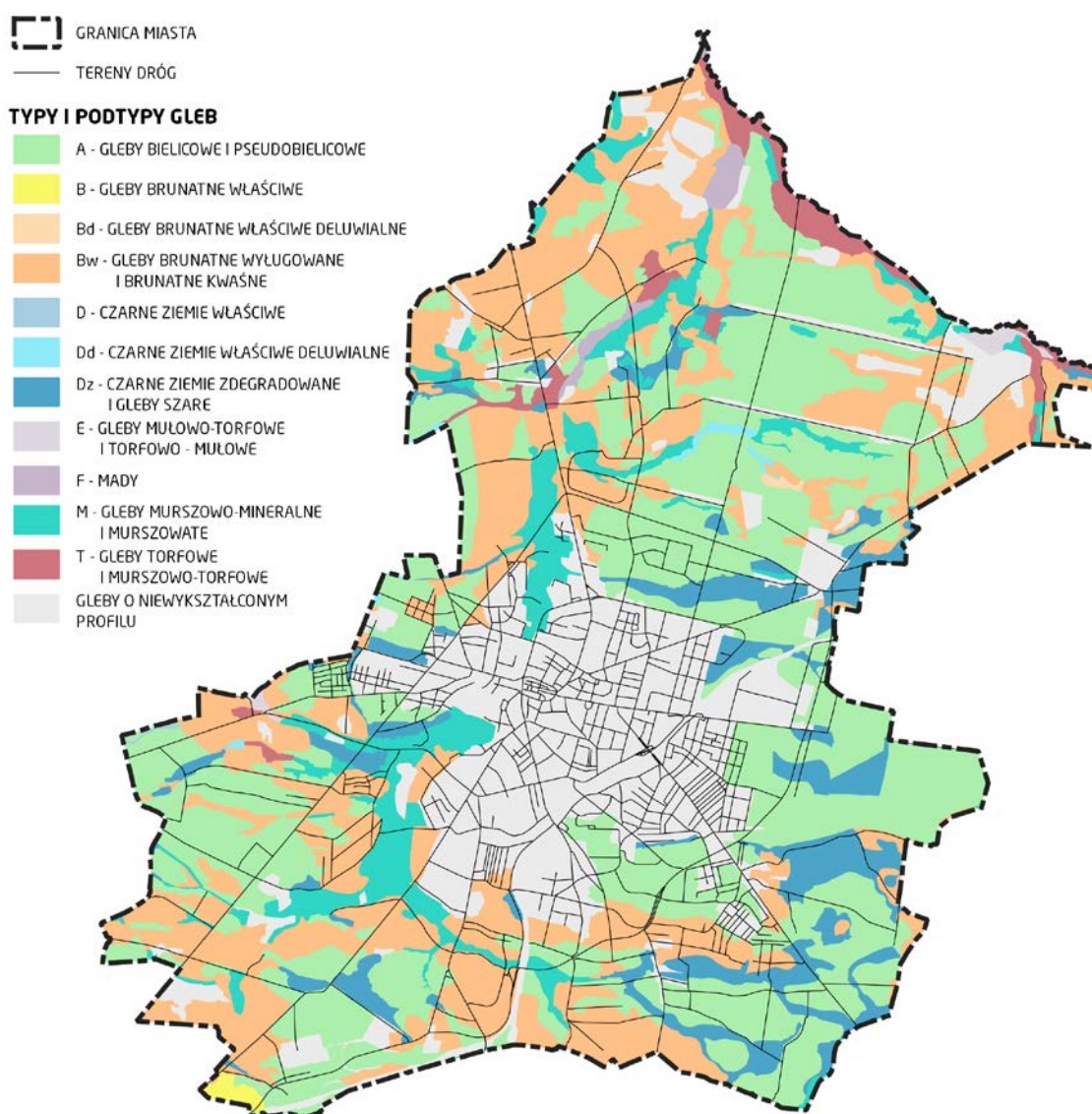
Tabela 6.2. Tereny i obszary górnicze na obszarze Radomia /Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych - baza MIDAS, PIG-PIB/

Nazwa terenu / obszaru górniczego	Nazwa złoża	Organ wydający koncesję	Data upływu ważności koncesji	Powierzchnia w m ²		Użytkownik
				terenu górniczego	obszaru górniczego	
Malczew 1A	Malczew 1	Marszałek Województwa Mazowieckiego	31.12.2027 r.	74 972	74 972	PPHU DANOR s.c. Daniel Jasiński, Jadwiga Jasińska
Lesiów-Wincentów /II	Lesiów-Wincentów	Marszałek Województwa Mazowieckiego	31.12.2033 r.	111 389	111 389	XELLA RADOM Sp. z o.o.
[Malczew 2	Malczew 2	Prezydent Miasta Radomia	30.06.2042 r.	20 870	18 830	Przedsiębiorstwo Transportowo-Sprzętowe Leszek Skórnicki]**

6.1.4 POKRYWA GLEBOWA

Pokrywę glebową obszaru niezurbanizowanego tworzą głównie gleby biellicowe i pseudobiellicowe (35,08 %), w mniejszym stopniu gleby brunatne (26,04%). Wśród gleb brunatnych można odnaleźć podtypy: właściwe, właściwe deluwialne oraz wylugowane i brunatne kwaśne. Gleby biellicowe i brunatne występują na obszarach wysoczyznowych i równinie erozyjno-denudacyjnej. Pozostałą część tworzą gleby hydrogeniczne (8,78%) (m.in. mułowo-torfowe, torfowe, murszowe), gleby czarnoziemne (7,44%) oraz napływowe (0,51%) (mady).

Obszar zurbanizowany o zdegradowanej pokrywie glebowej zajmuje 22,15 % powierzchni Radomia. Na tym obszarze występują gleby o niewykształconym profilu.

Rycina 6.1. Typy i podtypy gleb obszaru Radomia /Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej/

6.2 RZEŻBA TERENU

Współczesna rzeźba obszaru Radomia została ukształtowana w wyniku akumulacji lodowca i wód lodowcowych, denudacji peryglacialnej, erozji i akumulacji rzek i wiatru. Tworzy krajobraz staroglacjalny, przeobrażony przez procesy peryglacialne. W efekcie rzeźba jest łagodna i mało urozmaicona, gdyż przeważają formy utworzone w wyniku procesów akumulacyjnych i denudacyjnych. Obszar Radomia znajduje się w strefie recesji zlodowacenia środkowopolskiego, w czasie której uformowały się zasadnicze zręby rzeźby, tworzącej dzisiejszą powierzchnię. Warunki geomorfologiczne są zróżnicowane na dwie części.

W południowej i centralnej części Radomia występuje zdenudowana wysoczyzna polodowcowa o wysokości 170-220 m n.p.m., która urozmaicona jest pagórkami moren czołowych pochodzących z glaciostadiału Radomia. W rejonie Jeżowej Woli w ukształtowaniu powierzchni ziemi odznaczają się formy krasowe - zapadliska i leje.

W północnej części Radomia wysoczyzna morenowa przechodzi w płaską równinę erozyjno-denudacyjną przemodelowaną przez procesy eoliczne. W morfologii widoczne są wydmy śródlądowe i zagłębienia deflacyjne. W obrębie równiny występują najniższe wysokości - 130-150 m n.p.m.

Wysoczyzna polodowcowa i równina erozyjno-denudacyjna rozcięte są dolinami stałych i okresowych cieków. Główny system tworzony jest przez dolinę rzeki Mleczonej, do której uchodzą mniejsze doliny m.in.: Kosówki, Potoku Północnego, Pacynki, Potoku Południowego, Cerekwianki, Strumienia Brzustowskiego, Potoku Janiszewskiego, Strumienia Godowskiego i Potoku Gołębiowskiego. System dolinny dzieli wysoczyznę polodowcową na szereg mniejszych płatów, w obrębie których położone są poszczególne osiedla Radomia.

Urozmaicenie rzeźby terenu ma odzwierciedlenie w podziale fizyczno-geograficznym. Wysoczyzna polodowcowa została zakwalifikowana do Wzniesień Południowomazowieckich - mezoregionu Równina Radomska. Równina erozyjno-denudacyjna została zakwalifikowana do Niziny Środkowomazowieckiej - mezoregionu Równina Kozińska.

6.3 ZASOBY WODNE

6.3.1 WODY POWIERZCHNIOWE I RETENCJA WODNA

Obszar Radomia znajduje się w dorzeczu Wisły. Sieć hydrograficzna Radomia tworzona jest przez rzekę Mleczną i jej dopływy, sztuczne zbiorniki wodne i bagna.

Rzeka Mleczna, stanowiąca główną oś hydrograficzną, przepływa przez miasto z południowego-wschodu na północ. Mleczna uchodzi do Radomki - tworzy zlewnię trzeciego rzędu. Bierze początek pod Malczewem, zaś jako ciek zanikający pod Makowem Nowym. Od źródeł całkowita długość rzeki wynosi 27,8 km, zaś od Malczewa 21,8 km. Średnia szerokość cieku wynosi 4-5 m, zaś głębokość od 0,1 do 2,5 m. Na obszarze Radomia koryto tej rzeki nie ma charakteru naturalnego, jest częściowo uregulowane. Do rzeki Mleczonej uchodzą Pacynka, Potok Północny, Kosówka i Cerekwianka. Na obszarze Radomia płyną także stałe lub okresowe cieki ujęte w rowy. Są to: Mnich, Potok Janiszewski, Strumień Brzustowski, Ciek

od Klwatki Szlacheckiej, Ciek Wacyński, Strumień Halinowski, Ciek od Potkanowa, Strumień Godowski i Potok Południowy.

Na Mapie Podziału Hydrograficznego Polski rzeki oraz cieki ujęte w rowy posiadają odrębne nazewnictwo. W wykazie tym na obszarze Radomia zidentyfikowano następujące cieki naturalne: Mleczna, Dopływ spod Mazowszan, Potok Południowy, Strumień Halinowski, Potok Północny, Dopływ z Wólki Klwateckiej oraz Dopływ z Rajca Szlacheckiego.

W Radomiu znajduje się jedna jednolita część wód powierzchniowych: Mleczna. Zlewnia obejmuje większość obszaru miasta. Jednostka ma umiarkowany potencjał ekologiczny i zły stan wód. Na jakość wód wpływ mają m.in. wysokie zawartości azotu oraz wysoka wartość wskaźnika BZT5. Jednolita część wód jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych tj. dobrego potencjału ekologicznego i zapewnienia drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D oraz dobrego stanu chemicznego. Fragment północno-zachodni miasta znajduje się w zlewni jednolitej części wód powierzchniowych - Radomka Młyńska.

Wody stojące reprezentowane są głównie przez zalew Borki, Staw Malczewski, zbiorniki na Godowie oraz stawy rybne. Zalew Borki, wykorzystywany do celów rekreacyjnych i wypoczynkowych, ma powierzchnię ok. 12,2 ha (łącznie za stawami kolmatacyjnymi 14,8 ha). Staw Malczewski ma powierzchnię około 2 ha. Na kompleks na Godowie składają się dwa zbiorniki o łącznej powierzchni 1,3 ha. Ponadto na obszarze Radomia zlokalizowane są mniejsze zbiorniki wybudowane w dolinach rzecznych, często stanowiące element terenów zabudowanych. Na północy i południu zbiorniki wodne powstały także na wyrobiskach poeksploatacyjnych. Na Wośnikach i Kosowie zlokalizowane są stawy rybne, należące do dawnego folwarku.

W ramach projektu Life zrealizowane zostały przedsięwzięcia zwiększające retencję zbiornikową (polder zalewowy na rzece Cerekiwance, pogłębienie dna zalewu Borki), jaki i korytową (remeandryzacja rzeki Mleczej przy bulwarach). Na Potoku Północnym wybudowano wielofunkcyjny zbiornik z systemem sedymentacyjno-biofiltracyjnym. W zakresie rozwiązań dotyczących retencji wód opadowych i roztopowych wykonano oczka wodne, niecki chłonne i ogrody deszczowe.

W dolinach rzecznych występują bagna fluwiogeniczne. Zasilane są wodami wezbraniowymi, a także spływem powierzchniowym ze stoków wysoczyzn a przy niskich stanach wody w ciekach - wodami gruntowymi. Retencja tego typu występuje w dolinie Pacynki, Kosówki i dolnym odcinku rzeki Mleczej.

Zagospodarowanie przestrzenne powinno uwzględniać potrzeby zwiększenia zdolności retencyjnych zlewni, poprzez tworzenie obudowy biologicznej wokół wód, zmniejszanie odpływu wód opadowych i roztopowych, budowę sztucznych zbiorników retencyjnych, zwiększanie lesistości i powierzchni terenów zieleni urządzonej, ochronę obszarów wodno-błotnych, przywracanie naturalnego charakteru cieków, tworzenie polderów zalewowych i zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

6.3.2 WODY PODZIEMNE

Obszar Radomia położony jest w północno-zachodniej części regionu IX lubelsko-podlaskiego. Na tle głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce znajduje się w całości w zasięgu górnokredowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 405 Niecka Radomska. Zbiornik ten jest udokumentowany. Jego szacowane zasoby dyspozycyjne to 387 780 m³/d.

Na obszarze Radomia występują trzy poziomy wodonośne. Poziom czwartorzędowy tworzą zawodnione piaski i żwiry dolin rzecznych, powierzchniowe i śródglinowe utwory wodnolodowcowe. Zwierciadło wykazuje związek hydrauliczny z wodami powierzchniowymi i występuje na głębokości 1-5 m. Poziom czwartorzędowy zasilany jest przez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych lub z przesączania przez warstwy trudno przepuszczalne wykształcone w postaci glin i ilów.

Poziom paleogeńsko-neogeński występuje w obniżeniach podłoża mezozoicznego niecki brzeźnej. Tworzą go zawodnione piaski drobne i pylaste oligocenu i miocenu. Poziom paleogeńsko-neogeński jest połączony hydrologicznie z poziomem czwartorzędowym i górnokredowym. Woda znajduje się pod ciśnieniem hydrostatycznym, dlatego też wydajność jest bardzo mała.

Poziom górnokredowy to podstawowy zbiornik wód podziemnych dla obszaru Radomia. Poziom ten jest częściowo izolowany przez warstwy gliny zwałowej. Wody poziomu górnokredowego mają charakter szczelinowo-porowy. Zalegają w marglach, wapieniach, opokach, gezach i piaskowcach. Największe zawodnienie występuje w strefie do 150 m. Wydajność potencjalna typowej studni wierczonej wynosi przeważnie 30-120 m³/h. Na obszarze Radomia poziom ten jest intensywnie eksploatowany przez ujęcia komunalne i przemysłowe, a także przez studnie prywatnych użytkowników. Wskutek poboru wody utworzył się regionalny lej depresji.

Na obszarze Radomia występują dwa rodzaje zwierciadła wód podziemnych. Strefa swobodnego zwierciadła obejmuje tereny zbudowane z utworów łatwo przepuszczalnych tj. dolinę rzeki Mlecznej wraz z dopływami oraz fragmenty wysoczyzn zbudowanych z utworów wodnolodowcowych. W dolinach rzecznych zwierciadło występuje przeważnie na głębokości od 0 do 3,0 m p.p.t. Na terasach akumulacyjnych rzek zwierciadło oscyluje na głębokości 2-3 m p.p.t., zaś w obrębie wysoczyzn głębiej niż 3 m p.p.t. Strefa o zwierciadle napiętym występuje na obszarach wysoczyznowych w piaszczystych przewarstwieniach śródglinowych. Główny poziom wód gruntowych zalega tutaj głębiej niż 3 m p.p.t. Na obszarze Radomia nie wykazuje ciągłości.

Obszar Radomia w całości znajduje się w jednolitej części wód podziemnych nr 87, której stan ilościowy i chemiczny określony jest jako dobry a stan ogólny - dobry. Osiągnięcie celów środowiskowych jest niezagrażone. Jakość wody pitnej jest dobra (II klasa).

6.3.3 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA WODNEGO

W planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjętym w 2022 r. wskazano, iż w rejestrze obszarów chronionych na obszarze Radomia znajdują się:

- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie: OSO PLB140013 Ostoja Kozienicka, SOO PLH140035 Puszcza Kozienicka, Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”, użytek ekologiczny „Bagno”,
- jednolite części wód podziemnych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi: JCWPd nr 87,
- obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód - obszar Radomia.

6.4 KLIMAT

6.4.1 WARUNKI KLIMATYCZNE

Obszar Radomia zlokalizowany jest w łódzko-wieluńskim regionie klimatycznym, charakteryzującym się przewagą wpływów kontynentalnych. Warunki klimatyczne są zmodyfikowane przez warunki lokalne tj. ukształtowanie terenu, sieć rzeczną, głębokość zalegania wód gruntowych, szatę roślinną oraz charakter i rodzaj pokrycia terenu.

Dane z wielolecia 1981-2010 wskazują, iż klimat Radomia charakteryzuje się następującymi cechami:

- średnia temperatura powietrza: 8-9°C,
- temperatura maksymalna: 27-28°C, minimalna: -10-11°C,
- suma opadów: 550-600 mm,
- usłonecznienie: 1700-1750 h.

Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń, zaś najcieplejszym lipiec. Okres wegetacyjny trwa 210-220 dni.

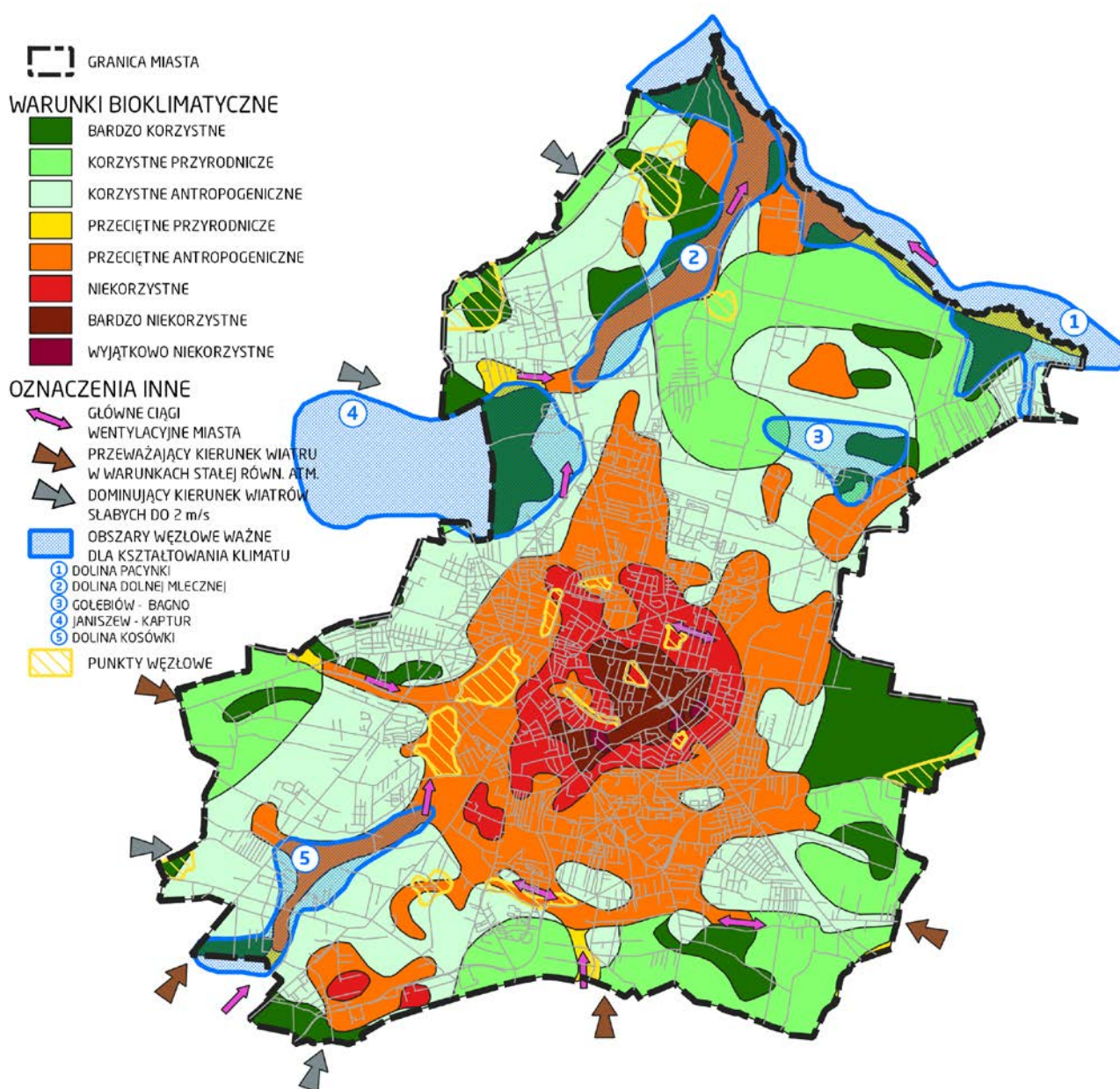
Wiatry wieją przeważnie z kierunku zachodniego, na który przypada około 40% ogółu. Duży udział mają także wiatry z sektora południowego i wschodniego. Na ciszę atmosferyczną przypada 15,5% dni w skali roku. Średnia prędkość wiatru w roku to 3,2 m/s.

Klimat obszaru Radomia zmodyfikowany jest na obszarach dolinnych, gdzie występuje inwersja temperatury oraz podwyższona wilgotność powietrza. W miesiącach jesienno-zimowych występują mgły, które mają najczęściej charakter radiacyjny. Tworzą się w dolinie rzeki Mlecznej i jej dopływów, a także w wilgotnych zagłębieniach terenowych.

Wpływ pokrycia terenu na klimat lokalny szczególnie odczuwalny jest na terenach leśnych i zurbanizowanych. Na terenach leśnych występuje podwyższona wilgotność

powietrza, co ma wpływ na zmniejszenie amplitud temperatury powietrza. Lasy poprawiają także czystość powietrza atmosferycznego. Zwarta zabudowa powoduje wzrost szorstkości podłoża, a co za tym idzie osłabienie prędkości wiatru dochodzące nawet do 14%. Na terenach zurbanizowanych osłabienie prędkości wiatru wpływa ujemnie na stan zanieczyszczenia powietrza i komfort klimatyczny.

Warunki bioklimatyczne obszaru Radomia są zróżnicowane - występują topoklimaty antropogeniczne, jak i przyrodnicze. Strefa śródmiejska Radomia cechuje się topoklimatem antropogenicznym niekorzystnym, bardzo niekorzystnym i wyjątkowo niekorzystnym. W miarę oddalania się od centrum miasta występują coraz korzystniejsze warunki klimatu odczuwalnego.

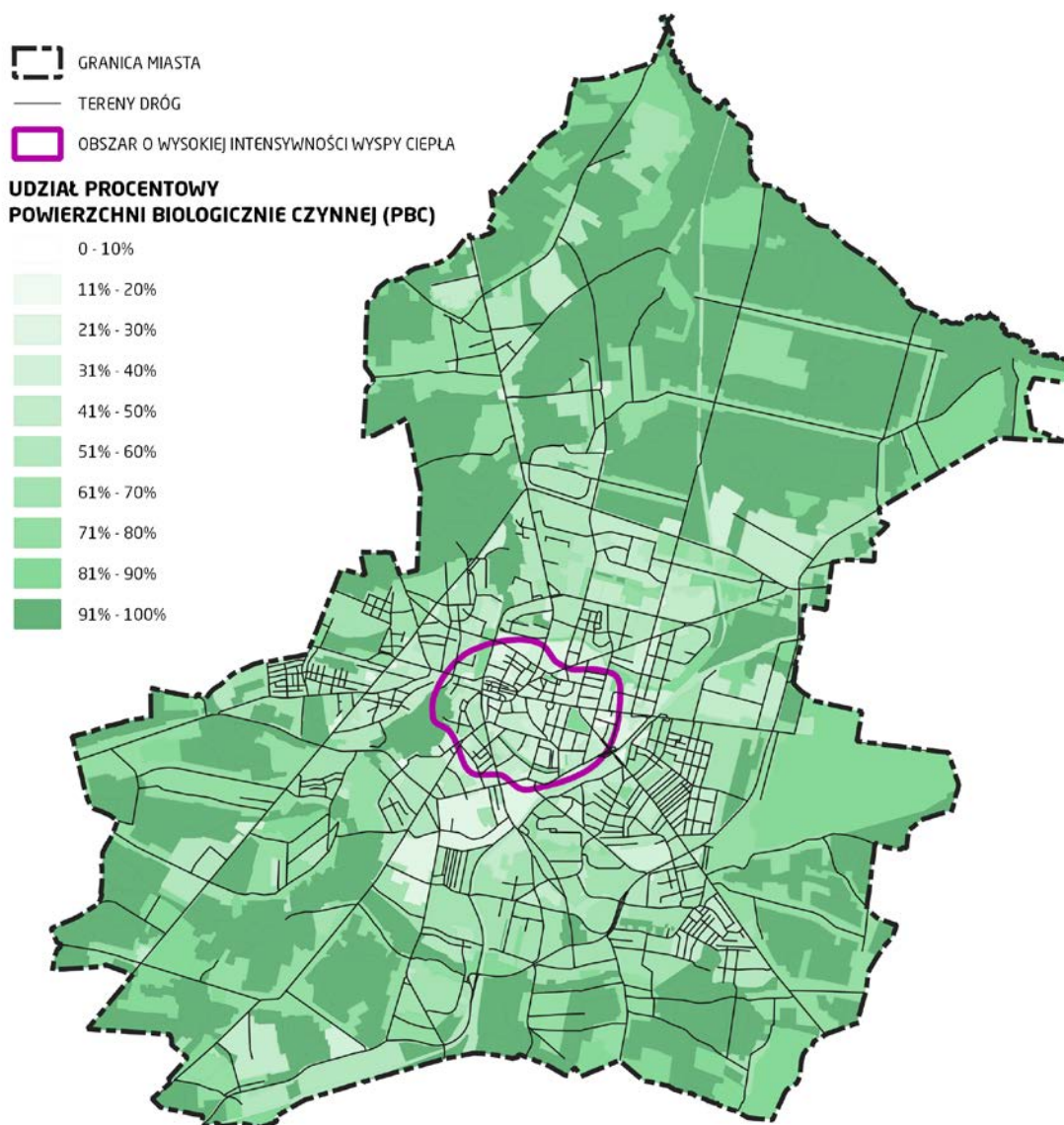

Rycina 6.2. Warunki bioklimatyczne obszaru Radomia /Źródło: opracowanie własne na podstawie Uwarunkowań bioklimatycznych w modelu przyrodniczym przestrzennej struktury miasta Radomia, 1993 r./

6.4.2. ZMIANY KLIMATU

Do negatywnych zjawisk wywołanych zmianami klimatu jest występowanie fal gorąca i dni upalnych, wyspy ciepła, zwiększenie intensywności i czasu trwania opadów powodujących występowanie miejskich powodzi oraz zanieczyszczenia powietrza. Z zanieczyszczeniami powietrza związane jest występowanie smogu kwaśnego (zimowego). Sektorami najbardziej wrażliwymi na zmiany klimatu są: zdrowie publiczne, gospodarka przestrzenna, gospodarka wodna i transport.

Natężenie wyspy ciepła jest zależne od czynników fizjograficznych oraz rodzaju zagospodarowania. Zjawisko najbardziej odczuwalne jest latem, w zasięgu zabudowy śródmiejskiej, gdzie występuje najwyższa intensywność zabudowy, przy niskim udziale powierzchni biologicznie czynnej, a wysokim powierzchni asfaltowo-betonowej. W miarę przesuwania się na obrzeża miasta natężenie wyspy ciepła obniża się.

Rycina 6.3. Obszar o wysokiej intensywności wyspy ciepła obszaru Radomia na tle powierzchni biologicznie czynnej /Źródło: opracowanie własne/

Ze zmianami klimatu, oprócz powodzi, związane jest zjawisko suszy, charakteryzujące się długotrwałym brakiem opadów atmosferycznych. Susza przejawia się obniżeniem poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, co szczególnie widoczne jest w strefie silnie zurbanizowanej obszaru Radomia, gdzie występuje szybki spływ wód z powierzchni nieprzepuszczalnych, niedostateczna retencja wód opadowych i roztopowych oraz nawodnienie terenów zieleni. Na tym obszarze występuje zjawisko posuszu zieleni (drzew, krzewów).

6.5 ZASOBY BIOTYCZNE

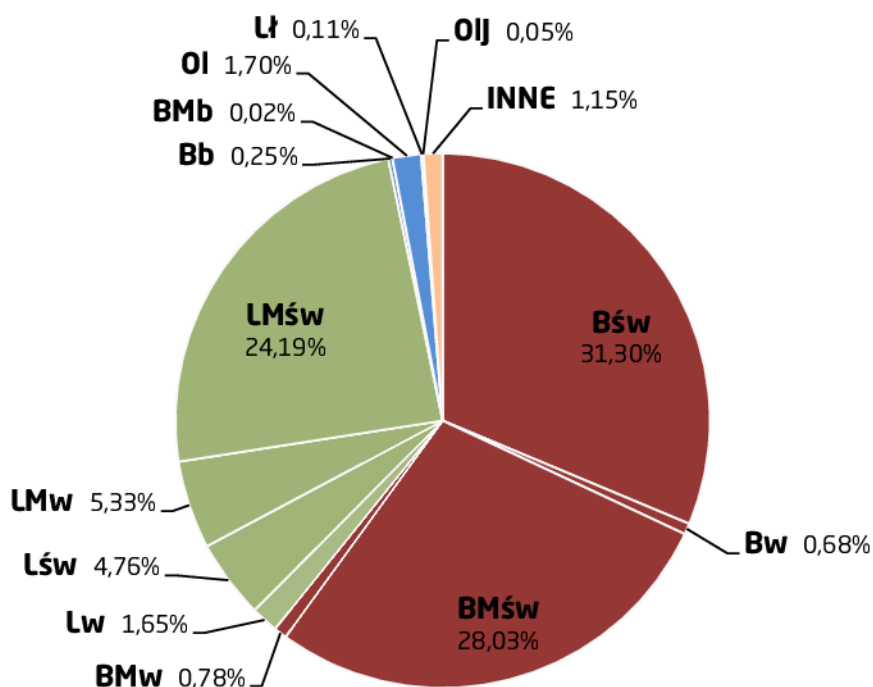
6.5.1 SZATA ROŚLINNA

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną, obszar Radomia zlokalizowany jest w Krainie Małopolskiej (VI), Dzielnicy Radomsko-Łżeckiej (13).

Zbiorowiska leśne

Na obszarze Radomia występują typy siedliskowe lasu charakterystyczne dla terenów Polski nizinnej. Dominują tu siedliska boru świeżego (31,03%), boru mieszanego świeżego (28,03%) i lasu mieszanego świeżego (24,19%). Rzadziej spotykane są siedliska łągowe, bagienne i olsowe, których łączny udział w lasach to 2,13%.

SIEDLISKA BOROWE	■
Bśw	Bór świeży
Bw	Bór wilgotny
BMśw	Bór mieszany świeży
BMw	Bór mieszany wilgotny
SIEDLISKA LASOWE	■
Lw	Las wilgotny
Lśw	Las świeży
LMw	Las mieszany wilgotny
LMśw	Las mieszany świeży
SIEDLISKA ŁĘGOWE, BAGIENNE I OLSOWE	■
Bb	Bór bagienny
BMb	Bór mieszany bagienny
OI	Ols
Ł	Las łągowy
OIJ	Ols jesionowy
INNE - SIEDLISKA NIEOKRESLONE	■

Rycina 6.4. Struktura siedlisk leśnych na obszarze Radomia /Źródło: opracowanie własne/

Siedliska borowe występują w dwóch rejonach miasta: północnym i południowo-zachodnim. Charakterystycznym kompleksem borowym jest Las Pacynka. Siedliska lasowe

spotykane są południowo-zachodniej, zachodniej i wschodniej części miasta. Większe kompleksy lasowe tworzą Las Kapturski, Kosowski i Janów. Siedlisko łągowe występuje w dolinie Kosówki. Siedliska bagienne spotykane są na Starej Woli Gołębiowskiej, w Wielogórze, Wólce Klwateckiej, a także w Nowinach Malczewskich, przy granicy z gminą Skaryszew. Olsy rozporoszone są w części północnej, wschodniej i południowo-zachodniej obszaru miasta.

Zbiorowiska synantropijne – leśne i zaroślowe

Znaczną część zbiorowisk leśnych występujących w Radomiu stanowią płaty silnie przekształcone na skutek działalności człowieka (leśne zbiorowiska zastępcze). Znaczna ich powierzchnia występuje na Wincentowie i w Kosowie.

Zbiorowiska półnaturalne i naturalne - nieleśne

Zbiorowiska te występują głównie w dolinach większych cieków na obszarze miasta i nielicznych enklaw w otoczeniu terenów zagospodarowanych, głównie śródpolnych. Wśród nich znaczny udział mają fitocenozy z klasy *Molinio-Arrhenatheretea* (darniowe zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe). W miejscach wilgotnych występują zbudowane z roślin bagiennych szuwary wielkoturzycowe *Magnocaricion*. Na obszarach o wysokim poziomie wód gruntowych oraz w obrębie płytkich zbiorników wodnych spotykane są szuwary trzcinowe *Phragmitetum australis* ze związku *Phragmition*. Na odłogowanych gruntach rolnych, na obszarach piaszczystych, występują zbiorowiska psammofilne, należące do rzędu *Corynephorion canescentis*. Rosną na wyżej położonych skłonach dolin Kosówki, Pacynki i rzeki Mlecznej.

Zbiorowiska synantropijne - nieleśne

Na obszarze Radomia znaczący udział mają nieleśne zbiorowiska synantropijne, do których zalicza się pola uprawne oraz ugory rolnicze, reprezentowane przez klasę *Stellarietea mediae*.

Siedliska przyrodnicze

Na obszarze Radomia stwierdzono obecność zbiorowisk roślinnych wymienionych w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000:

- ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe - kod 6120,
- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami *Nympheion*, *Potamion* - kod 3150,
- grąd subkontynentalny - kod 9170,
- łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum* i olsy źródliskowe - kod 91E0,
- śródlądowe bory chrobotkowe - kod 91T0,

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- zmiennowilgotna łąka trzęślicowa *Molinion* - kod 6410,
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska - kod 7140,
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* - kod 6510.

Gatunki chronione

Dolinne obszary Radomia, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych, a także obszary torfowisk i większych kompleksów leśnych, stanowią miejsce występowania cennych okazów flory. Dotychczas wykazano obecność co najmniej 4 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą: pełnik europejski, goździk pyszny, śniedek cienkolistny i salwinia pływająca. Dość powszechnie spotykane są objęte ochroną częściową storczykowate: listera jajowata oraz kukułki: krwista, szerokolistna i plamista. Najliczniejsze stanowisko kukułki szerokolistnej (ponad 300 osobników) występuje na łące świeżej i wilgotnej w południowym skraju użytku ekologicznego „Bagno”. Wśród roślin objętych ochroną częściową na obszarze Radomia spotykane są: wawrzynek wilczełyko, grzybienie białe, kocanki piaskowe, turówka wonna, bobrek trójlistkowy, rokiennik pospolity, gajnik lśniący, widłoząb miotłowy, mokradłoszka zastrzona, widłoząb kędzierzawy.

6.5.2 FAUNA

Bezkręgowce

W ekosystemach obszaru Radomia występują co najmniej 23 gatunki chronionych bezkręgowców. Ochroną ścisłą objęte są motyle - czerwończyk nieparek, modraszek telejus, czerwończyk fioletek, przeplatka aurinia, ważki - trzepla zielona i zalotka większa oraz ślimaki - poczwarówka jajowata i zwężona. Natomiast ochroną częściową objęte są mrówki - ćmawa, rudnica, pniakowa, ważki - straszka syberyjska, trzmiele - gajowy, kamiennik, leśny, parkowy, rudonogi, rudy, ziemny, żółty oraz ślimaki - żółtawy i winniczek. Ważki uznawane są za bioindykatory jakości siedlisk oraz świadczą o wysokiej różnorodności gatunkowej ekosystemów. Większość z tych gatunków stwierdzono w dolinach rzecznych. W południowej części zbiornika Borki stwierdzono bytowanie szczeżui wielkiej. Jest to gatunek mały objęty ochroną częściową, figurujący w Polskiej Czerwonej Księdze.

Kręgowce

W zakresie ichtiofauny stwierdzono co najmniej 18 gatunków ryb z najcenniejszym, lecz nielicznym węgorzem. Spośród nich dwa gatunki objęte są ochroną częściową - koza i śliz.

Odnotowano co najmniej 11 gatunków płazów, z czego 6 objętych jest ochroną ścisłą: grzebiuszka ziemna, kumak nizinny, żaba moczarowa, ropucha zielona, rzekotka drzewna, traszka grzebieniasta i 5 - częściową: ropucha szara, traszka zwyczajna, żaba jeziorkowa, żaba wodna, żaba trawna.

Gady reprezentowane są przez trzy gatunki objęte ochroną częściową: jaszczurki zwinkę i żyworodną oraz zaskrońca zwyczajnego.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Na obszarze Radomia występuje co najmniej 187 gatunków ptaków, z czego ponad 100 to gatunki lęgowe. Spośród nich 15 figuruje w załączniku I Dyrektywy Ptasiej i objętych jest ochroną ścisłą: bąk, bączek, błotniak stawowy, bociany czarny i biały, czapla biała, derkacz, dzięcioły czarny i białoszyi, gąsiorek, jarzębatka, lerka, świergotek polny, zielonka, żuraw.

Obszar miasta jest miejscem bytowania co najmniej 28 gatunków ssaków, w tym objętych ochroną częściową m.in. bobra europejskiego, wydry, łasicy oraz 10 gatunków łownych, m.in. borsuka, sarny, dzika, zająca szaraka i lisa. Zarejestrowano aktywność co najmniej 11 gatunków nietoperzy.

6.6 SYSTEM PRZYRODNICZY

Obszar Radomia położony jest poza obszarami sieci ekologicznej najwyższej rangi, m.in. położonymi na wschód i na północ obszarami węzła ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym - Doliną Środkowej Wisły oraz kompleksem Puszczy Kozienickiej, położonym na północ korytarzem ekologicznym o znaczeniu krajowym - Doliną Pilicy oraz o znaczeniu regionalnym - Doliną Radomki. Na obszarze Radomia jedynie dolina Pacynki ma znaczenie regionalne. Pozostałe korytarze ekologiczne mają charakter lokalny. System przyrodniczy miasta tworzy powiązania z systemem ponadlokalnym, w tym Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz obszarami Natura 2000.

Najważniejszym korytarzem ekologicznym jest dolina rzeki Mlecznej wraz z dopływającą do niej Kosówką, stanowiący niejako kręgosłup systemu przyrodniczego miasta. Poprzez dolinę Pacynki łączy się on z obszarem o znaczeniu krajowym tj. z Puszcza Kozienicką. System taki uzupełniony jest korytarzami i sięgaczami ekologicznymi, które stanowią doliny dopływów rzek Mlecznej, Pacynki i Kosówki, w większości o przebiegu równoleżnikowym. Ważnym korytarzem ekologicznym, przebiegającym przez tereny zurbanizowane jest dolina Potoku Północnego.

Korytarze ekologiczne w mieście umożliwiają migrację roślin, zwierząt i grzybów, zapewniają warunki przewietrzania oraz wodę dla środowiska żywego. Niezwykle ważnym, z punktu widzenia przewietrzania miasta, jest zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych o przebiegu równoleżnikowym, ze względu na przewagę wiatrów o kierunku zachodnim.

Na obszarze Radomia występują drobnoprzestrzenne węzły ekologiczne (biocentra): Wólka Klwatecka, Rajec, Wola Gołębiowska, Wincentów-Wielogóra, Las Kapturski, Jeżowa Wola i Długojów. Węzły ekologiczne stanowią źródło lokalnego zasilania biologicznego, często są miejscem przecięcia korytarzy ekologicznych. Wśród zabudowy miejskiej lokalnymi biocentrami są parki i skwery, ogrody działkowe a także cmentarze.

System przyrodniczy obszaru Radomia w ostatnich latach podlega presji urbanizacyjnej. Przejawia się to lokalizacją zabudowy, głównie mieszkaniowej, w dolinach rzecznych, przez co ograniczona jest drożność korytarzy ekologicznych, jak również w kompleksach leśnych, co zmniejsza wartości biotyczne węzłów ekologicznych. Ograniczona drożność korytarzy ekologicznych występuje w dolinie rzeki Mlecznej na odcinku od granic administracyjnych miasta do ul. Wiejskiej oraz na odcinku od ul. Odrzańskiej do ul.

Czarnieckiego, a także w dolinie Cerekwianki i Potoku Północnego. W kompleksach leśnych zabudowa lokalizowana jest m.in. na Pruszkowie i w Wólce Klwateckiej.

Oprócz zabudowy, barierami dla systemu przyrodniczego są drogi i linie kolejowe. Ciągłość przestrzenna korytarzy ekologicznych jest całkowicie przerwana w przypadku Strumienia Brzustowskiego, Potoku Janiszewskiego, Strumienia Halinowskiego, Cieku Wacyńskiego, Cerekwianki i Potoku Południowego.

Jedną z metod ochrony systemu przyrodniczego miasta, a także gmin sąsiednich jest realizacja koncepcji Radomskiej Sieci Terenów Otwartych "Green Belt" RSTO GB. Sieć składa się z części zewnętrznej (pierścienia podzielonego na siedem stref) oraz centralnej (złożonej z siedmiu klinów), tworząca system pierścieniowo-klinowy. Na północnym-wschodzie i południu wyznaczono tzw. „obszary zasilające” sieć: "Kozienicki" i "Łżański". Polityka przestrzenna Radomskiej Sieci Terenów Otwartych "Green Belt" polega m.in. na:

- zapobieganiu zbyt niemu rozrastaniu i rozlewaniu się tkanki miejskiej,
- zapobieganiu zlewaniu się sąsiadujących ze sobą obszarów zurbanizowanych,
- pełnego wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej,
- koncentracji działań inwestycyjnych w centrum miasta,
- ochrony struktury ekologicznej,
- ochrony struktury przestrzennej miasta przed chaotyczną urbanizacją,
- osłabienia presji miasta na tereny wiejskie,
- tworzenia warunków do wypoczynku codziennego i świątecznego dla mieszkańców Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego przy zapewnieniu im dostępu do terenów wiejskich i otwartych,
- tworzeniu warunków do rozwoju turystyki.

Ochrona podsystemów Radomskiej Sieci Terenów Otwartych "Green Belt": klimatycznego, biologicznego i hydrologicznego, które połączone, poprawiać będą stan środowiska i warunki życiowe mieszkańców Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wdrożenie koncepcji można osiągnąć poprzez tworzenie nowych form ochrony przyrody, sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, kierunkowe inwestycje, ponadlokalne zarządzanie, a także edukację i promocję tej idei.

W zakresie ochrony środowiska i przyrody *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* zaleca tworzenie zielonych pierścieni wokół ośrodków regionalnych, do których zalicza się Radom, ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary cenne przyrodniczo, w tym stanowiące szlaki migracyjne zwierząt, dążenie do utrzymania struktury ekologicznej miast powiązanej z terenami otwartymi w ich otoczeniu i zapewniającej powiązanie z krajową siecią ekologiczną. Korytarze ekologiczne należy obejmować ochroną prawną poprzez wpisywanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W planach miejscowych należy również wprowadzać zapisy zapewniające ochronę różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu.

6.7 OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ PRZYRODY

W sąsiedztwie obszaru Radomia zlokalizowane są wielkoobszarowe formy ochrony przyrody. Na północnym-wschodzie występują dwa obszary Natura 2000 - Ostoja Kozienicka i Puszcza Kozienicka oraz Kozienicki Park Krajobrazowy, zaś na południowym-wschodzie Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża - Makowiec. W granicach obszaru Radomia wschodzą fragmenty wymienionych wyżej obszarów Natura 2000, a także Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”, użytek ekologiczny Bagno oraz 29 pomników przyrody.

Obszary Natura 2000

Obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Kozienicka (kod obszaru PLB140013) obejmuje znaczą część Puszczy Kozienickiej, znajdującej się w widłach pradolin Wisły, Radomki i Zagożdżonki. Powierzchnia obszaru wynosi 68 301 ha, z czego 126 ha znajduje się na obszarze miasta, w jego północno-wschodniej części. W Ostoi Kozienickiej występuje co najmniej 29 gatunków ptaków umieszczonych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Wysoką liczebność osiągają takie gatunki ptaków jak: bocian biały, bąk i rybitwa czarna.

Fragment o powierzchni 0,8 ha, przy ul. Hermanowicz znajduje się w Puszczy Kozienickiej (kod obszaru PLH140035). W Puszczy występują cenne siedliska przyrodnicze, gatunki chronione i zagrożone wymarciem w skali kraju i Europy. Na fragmencie w granicach miasta występuje las - bór mieszany świeży.

Dla obu obszarów Natura 2000 zostały ustanowione w 2014 r. plany zadań ochronnych.

Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Kosówki, ustanowiony w 2009 r., zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części miasta i obejmuje fragment rzeki Kosówki wraz jej doliną oraz tereny do niej przyległe, głównie od strony południowo-wschodniej. Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje powierzchnię 246 ha, w tym tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.

Obszar podzielony jest na dwie strefy krajobrazowe:

- Strefa A - tereny objęte różnymi formami ochrony przyrody, tereny ekosystemów leśnych oraz tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej i tereny dolin wybranych cieków wodnych;
- Strefa B - tereny zabudowane oraz pozostałe tereny nie zakwalifikowane do strefy A.

Dla obu stref ustanowiono działania w zakresie czynnej ochrony i zakazy, a dodatkowo dla strefy B - nakazy. W strefie A ustanowiono m.in. zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegowej rzek, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Użytek ekologiczny

Użytek ekologiczny Bagno (nr 136), który powstał w 1996 r., zlokalizowany jest w północno-wschodniej części miasta. Obejmuje część torfowiska o łącznej powierzchni 6,86 ha (działka ewid. 246/253). Na obszarze zakazano m.in. przekształcania oraz zmiany sposobu użytkowania ziemi.

Pomniki przyrody

Na obszarze miasta Radomia znajduje się 29 pomników przyrody w postaci okazałych drzew. Trzy pomniki występują w postaci grupy drzew pod nazwą: Starodrzew Nowego Ogrodu w Radomiu, Antoni, Starodrzew Starego Ogrodu oraz jeden pomnik w postaci alei: Aleja nad Sadkówką. Stan pomników przyrody oceniany jest jako dobry.

Tabela 6.3. Pomniki przyrody na obszarze Radomia

Nr pomnika	Nazwa gatunkowa	Obwód [cm]	Lokalizacja
01	modrzew polski	270	ul. Słowackiego 166, działka nr 107/16
02	modrzew polski	230	ul. Słowackiego 166, działka nr 107/16
03	dąb szypułkowy	245	ul. Malczewskiego, skwer przed Resursą Obywatelską, działka nr 132/3
04	dąb szypułkowy	390	Las Kapturski, działka nr 1/38
05	dąb szypułkowy	530	przy zespole pałacowo-parkowym na Wośnikach, działka nr 131/9
06	dąb szypułkowy	280	na granicy działek nr 67/1 i 150, przy ul. Nadrzecznej,
07	dąb szypułkowy	330	Liceum ogólnokształcące, ul. Traugutta 52a, działka nr 56/3
08	jesion wyniosły	264	
09	jesion wyniosły	261	
10	dąb szypułkowy	468	
11	jesion wyniosły	361	
12	jesion wyniosły	316	
13	lipa drobnolistna	321	zespół pałacowo-parkowy na Wośnikach, działka nr 130/2
14	olcha czarna	326	
15	jesion wyniosły	244	
16	lipa drobnolistna	274	
17	grab pospolity	189	
18	grab pospolity	240	
19	grab pospolity	226	

20	klon srebrzysty	273	Park Planty, działka nr 5
21	klon srebrzysty	241,5	
22	grupa 22 drzew - jesion wyniosły, dąb czerwony, lipa drobnolistna, klon pospolity, dąb szypułkowy, grab pospolity, robinia akacjowa, klon jawor, korkowiec amurski	156-552	Park im. Tadeusza Kościuszki, działka nr 24/4
23	grupa 2 drzew - buk pospolity	261, 321	ul. 25 Czerwca 66, działka nr 95/5
24	grupa 9 drzew - wiąz szypułkowy, wierzba biała, klon jawor, wierzba krucha	195-390	Park Stary Ogród, działki nr 137/2, 1, 3/1
25	aleja 13 drzew - wiąz szypułkowy, jesion wyniosły	116-327	wzdłuż Potoku Północnego, pomiędzy ul. Struga i ul. 25 Czerwca
26	wiąz szypułkowy	372	ul. 25 Czerwca 83, na granicy działek nr 83/3 i 83/12
27	korkowiec amurski	258	przy kościele Świętej Trójcy, działka nr 134
28	dąb szypułkowy	208	ul. Wałowa, działka nr 66/6
29	dąb szypułkowy	345	Las Kapturski, działka nr 1/21

Dla części pomników przyrody, objętych rozporządzeniem nr 63 wojewody mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu radomskiego, wyznaczona jest strefa ochronna obejmująca zasięg korony i systemu korzeniowego (w promieniu nie mniejszym niż 15 metrów od zewnętrznej krawędzi pnia drzewa).

Na obszarze Radomia powierzchnia obszarów chronionych ustanowionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody jest niezadawalająca. Na tle miast powyżej 200 tys. ludności, miasto posiada jeden z najniższych wskaźników procentowego ich udziału w powierzchni ogólnej.

Tabela 6.4. *Obszary chronione Radomia na tle miast powyżej 200 tys. mieszkańców /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 2020 r./ *bez obszarów Natura 2000*

Miasto	Powierzchnia obszarów chronionych [ha]*	Udział obszarów chronionych w powierzchni ogólnej [%]
Warszawa	12 179	23,5
Kraków	4 856	14,9
Łódź	2 810	9,6
Wrocław	704	2,4
Poznań	1 114	4,3
Gdańsk	6 555	25,0
Szczecin	1 717	5,7
Bydgoszcz	4 322	24,6
Lublin	2 530	17,2
Białystok	104	1,0
Katowice	231	1,4

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

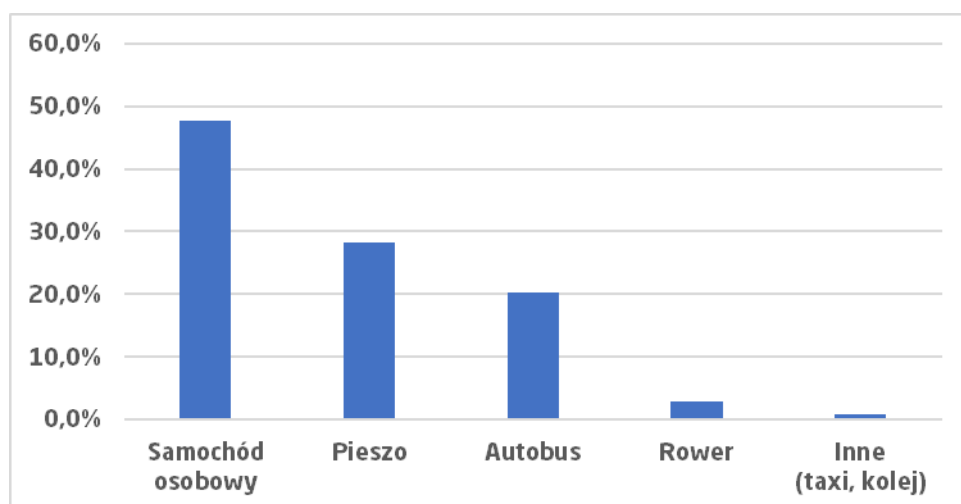
Gdynia	4 361	32,3
Częstochowa	1 012	6,3
Radom	253	2,3

7 TRANSPORT

7.1 PROBLEMY TRANSPORTOWE - ZAGADNIENIA OGÓLNE

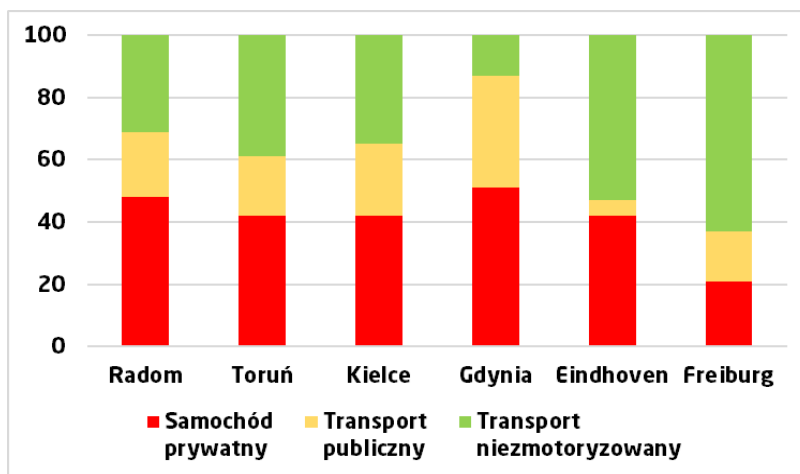
7.1.1 PODZIAŁ ZADAŃ PRZEWOZOWYCH

Wyniki badań transportowych przeprowadzonych w roku 2014 wykazały dominację samochodu osobowego, jako środka transportu w codziennych podróżach mieszkańców Radomia. 47,7% ankietowanych wskazało, że podróż w poprzednim dniu roboczym odbyła się samochodem. Na drugim miejscu - 28,3% - ankietowani wskazali przemieszczanie się pieszo jako metodę realizacji swoich podróży. Miejską komunikację autobusową wybierał średnio co piąty (20,3%) mieszkaniec Radomia, a z roweru skorzystało 2,9% radomian. Pozostałe środki transportu to zaledwie 0,8% ogółu podróży mieszkańców Radomia.

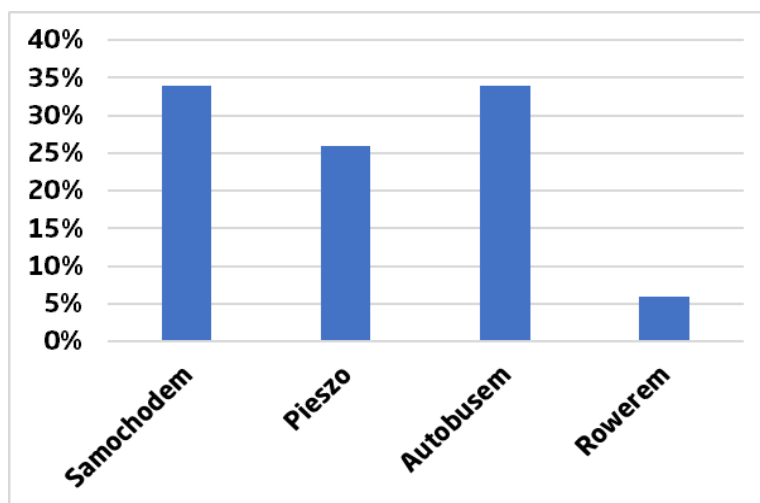
Wykres 7.1. Podział zadań przewozowych w Radomiu w roku 2014 /Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Zintegrowane planowanie transportu zrównoważonego miejskiego ROF - etap III - Analiza przemieszczeń i preferencji komunikacyjnych na obszarze ROF/

Na tle innych miast, o podobnej do Radomia ilości mieszkańców, wynikowy modal split cechują wysoki udział samochodu prywatnego oraz niski miejskiego transportu autobusowego. Jest to sytuacja niekorzystna z uwagi na rozliczne negatywne skutki uboczne wywoływane transportem samochodowym, takie jak zatłoczenie dróg, zajęcie przestrzeni miejskiej pod infrastrukturę drogową, hałas, zanieczyszczenie powietrza i niebezpieczeństwo wypadków drogowych.

Wykres 7.2. Podział zadań przewozowych w Radomiu oraz w wybranych miastach Polski i Europy

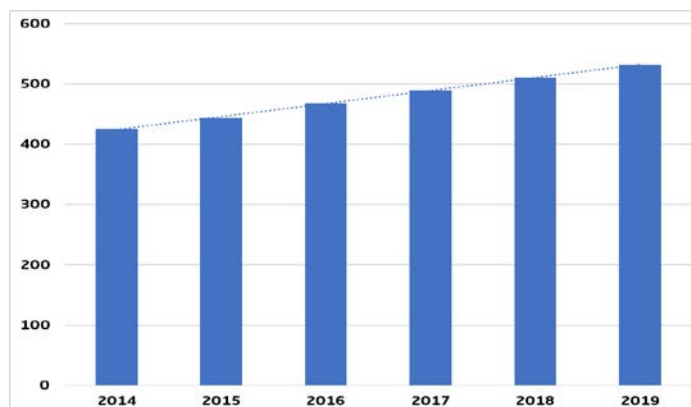
Dane z 2019 r. pozyskane przez MPU podczas autorskich badań ankietowych przeprowadzonych na etapie prac przygotowawczych do studium mogą wskazywać na zachodzący proces zmiany podziału zadań przewozowych w Radomiu na nieco bardziej zrównoważony, czyli z niższym udziałem samochodu w ogóle podróży, a ze zwiększonym udziałem innych środków transportu.

Wykres 7.3. Odpowiedzi ankietowanych mieszkańców Radomia na pytanie, w jaki sposób przemieszczali się w ostatnim dniu roboczym

7.1.2 WSKAŹNIK MOTORYZACJI

Zgodnie z danymi GUS w Radomiu liczba zarejestrowanych samochodów osobowych w odniesieniu do liczby mieszkańców w latach 2014-2019 wzrosła o 20%.

Wykres 7.4. Liczba samochodów przypadających na 1000 mieszkańców Radomia w latach 2014-2019 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odnosząc wielkość wskaźnika motoryzacji dla Radomia z roku 2019 (533 sam. osob./1000 mieszkańców) do wielkości tego wskaźnika dla kraju (635 sam. osob./1000 mieszkańców) należy zauważyć, iż jest on o 16% niższy. Wynika z tego, że prawdopodobny jest dalszy wzrost liczby zarejestrowanych w mieście pojazdów. Wobec już istniejących problemów związanych z indywidualną komunikacją samochodową można zakładać dalsze ich zwiększanie w przypadku nie podejmowania właściwych środków zaradczych.

7.1.3 PLAN ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ

W komunikacie dla państw członkowskich UE, wydanym przez Komisję Europejską w 2013 r., stanowiącym wytyczną do tworzenia planów mobilności²⁶, zauważono, że „w związku z faktem, iż transport w nich opiera się wciąż na motoryzacji indywidualnej - mobilność w miastach staje się coraz trudniejsza i mniej efektywna”²⁷. Stwierdzono, iż „konieczne jest wprowadzenie zasadniczej zmiany w podejściu do mobilności w miastach w celu zapewnienia bardziej zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz realizacji celów UE związanych z tworzeniem konkurencyjnego i zasobooszczędnego europejskiego systemu transportowego”²⁸. Komisja Europejska zaleca „przechodzenie na bardziej ekologiczne i zrównoważone rodzaje transportu, takie jak przemieszczanie się pieszo, rowerem i transport publiczny oraz do przyjmowania nowych wzorców użytkowania i własności pojazdów”²⁹.

²⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. *Wspólne dążenie do osiągnięcia konkurencyjnej i zasobooszczędnej mobilności w miastach*, Bruksela, dnia 17.12.2013 r.; COM (2013) 913.

²⁷ Zespół Doradców Gospodarczych TOR, Stowarzyszenie Transportu Publicznego, *Biała Księga Mobilności 2015*, <https://transport-publiczny.pl/BKM/BialaKsiegaMobilnosci2015.pdf>, dostęp: 14.10.2021.

²⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. *Wspólne dążenie do osiągnięcia konkurencyjnej i zasobooszczędnej mobilności w miastach*, Bruksela, dnia 17.12.2013 r.; COM (2013) 913.

²⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. *Wspólne dążenie do osiągnięcia konkurencyjnej i zasobooszczędnej mobilności w miastach*, Bruksela, dnia 17.12.2013 r.; COM (2013) 913.

Zrównoważony rozwój wymaga także ograniczania w codziennych podróżach wykorzystania samochodów osobowych. Aby zwiększać mobilność mieszkańców w mieście i na przedmieściach, należy podejmować spójne i zintegrowane działania w zakresie transportu, uwzględniając przy tym wymogi europejskie. Jednym z ważniejszych działań podejmowanych na poziomie lokalnym, z grupy tzw. działań miękkich, jest tworzenie odpowiednich dokumentów w formie planów zrównoważonej mobilności oraz planów mobilności na poziomie poszczególnych generatorów ruchu. W roku 2021 Wydział Funduszy Unijnych przejął udział w projekcie i opracowuje dokument. 21.07.2022 r. została podpisana umowa na opracowanie tego dokumentu. Centrum Unijnych Projektów Transportowych oferuje wsparcie eksperckie i przyznające dofinansowanie na opracowanie dokumentu. Zmiana istniejącego podziału zadań przewozowych stała się więc celem miejskich działań w zakresie komunikacji, mających zmniejszyć dominującą ilość podróży samochodami osobowymi i zwiększyć udział pozostałych modułów transportowych.

7.1.4 BADANIA PROBLEMÓW KOMUNIKACYJNYCH

Przeprowadzone w roku 2019 badania sondażowe dotyczyły także zauważanych w mieście problemów komunikacyjnych. Ankietowani mieszkańcy Radomia wypowiedzieli się na tematy dotyczące ruchu pieszego, rowerowego, samochodowego oraz transportu publicznego. Badanie miało na celu pomoc w rozpoznaniu odczuć oraz konkretnych wad/zalet systemu transportowego wpływających na zachowania komunikacyjne radomian. Wyniki ankiety przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7.1. Problemy transportowe dotyczące osiedli. Wyniki badań ankietowych z 2019 roku.

Jakie zauważasz problemy transportowe dotyczące Twojego osiedla?													
zbyt daleko do przystanków	niewygodne autobusy	za długi czas jazdy autobusem	autobusy stoją w korkach	zbyt długi czas oczekiwania pieszych na światłach	niebezpieczne przejścia dla pieszych	brak lub krzywe chodniki	parkowanie samochodów na chodnikach i trawnikach	mała ilość dróg i udogodnień rowerowych	za mało miejsc parkingowych	zbyt mało dróg dla samochodów	hałas drogowy	zbyt duże prędkości samochodów	inne
37	14	19	39	14	63	85	64	73	41	24	26	32	23
109				226				73	65		58		23
AUTOBUSY				PIESI				ROWERY	SAMOCHÓD - POTRZEBY		SAMOCHÓD - UCIĄŻLIWOŚCI		POZOSTAŁE
W rubryce inne problemy komunikacyjne zgłaszane problemy dotyczyły zagadnień z grupy													
4				11				4	3		1		

Wnioski:

- najpilniejszymi problemami komunikacyjnymi do rozwiązania są problemy ruchu pieszego. Badani najczęściej zgłaszali słabą jakość i niewystarczającą ilość chodników (83 zgłoszenia) oraz parkowanie samochodów na chodnikach i niebezpieczne przejścia dla pieszych.
- 1 pytanie dotyczyło infrastruktury rowerowej. Chociaż udział podróży rowerowych to zaledwie 6%, w co drugiej ankiecie wskazano ją jako niewystarczającą. Był to jednocześnie drugi najczęściej zgłaszany problem (73 zgłoszenia).
- duże zainteresowanie problemami ruchu pieszego i rowerowego może świadczyć o tym, że radomianie jeszcze chętniej wybieraliby te środki transportu, gdyby infrastruktura piesza i rowerowa w większym stopniu uwzględniała ich potrzeby.
- odnośnie komunikacji zbiorowej zadano 4 pytania. Dla ankietowanych większym problemem są autobusy stojące w korkach i zła lokalizacja przystanków niż jakość taboru i długość jazdy autobusem.
- stosunkowo niewielu ankietowanych wskazało na konieczność rozbudowy układu drogowego. Więcej osób dostrzega potrzebę budowy miejsc postojowych.
- wśród uciążliwości związanych z ruchem samochodowym najistotniejszą jest negatywny wpływ tegoż na ruch pieszego, w postaci parkowania samochodów na chodnikach i braku bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych. Mniej osób jako problem postrzega hałas drogowy i nadmierną prędkość.

7.1.5 MOBILNOŚĆ WSPÓLDZIELONA

Wraz ze wzrostem dostępności pojazdów o napędzie elektrycznym i zainteresowaniem mieszkańców przemieszczaniem się nimi, na rynku usług pojawiły się firmy oferujące wynajem krótkoterminowy takich pojazdów. W 2020 roku by przemieszczać się po Radomiu można było skorzystać z hulajnogi elektrycznej, skuterów elektrycznych, samochodów osobowych. Niezależnie od rodzaju pojazdu i operatora, by skorzystać z tego rodzaju mobilności użytkownik musi posiadać urządzenie elektroniczne z dedykowanym oprogramowaniem. Pojazdy wypożyczane na krótszy i dłuższy okres dają możliwość w miarę bezproblemowego i ekologicznego przemieszczania się, bez konieczności posiadania własnego pojazdu.

7.1.6 ELEKTROMOBILNOŚĆ

Coraz więcej nowoczesnych pojazdów elektrycznych usprawnia przemieszczanie się ludzi. Obecnie nie są to tylko używane w transporcie publicznym pociągi, trolejbusy, tramwaje. W okresie kilku ostatnich lat obserwuje się dynamiczny rozwój produkcji miejskich autobusów elektrycznych i elektrycznych samochodów osobowych. Popularyzują się również elektryczne motocykle, skutery, rowery, hulajnogi i cały szereg innych pojazdów transportu osobistego.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Radomiu dysponuje 10 nowymi autobusami elektrycznymi. Dla ich potrzeb zrealizowano trzy stacje szybkiego ładowania na pętłach osiedli Południe, Gołębiów i Michałów. Planowany jest zakup kolejnych autobusów z ładowarkami mobilnymi, pojazdem technicznym o konwencjonalnym napędzie z ładowarką mobilną, a także budowa stacji szybkiego ładowania pantografowego na pętli autobusowej na Michałowie.

Tendencja użytkowania indywidualnych pojazdów o napędzie elektrycznym jest wzrostową także w Radomiu. Coraz więcej mieszkańców kupuje i użytkuje własne samochody, skutery, rowery, hulajnogi oraz inne pojazdy elektromobilności osobistej. Odpowiedzią na ten stan, ale także na wymogi zapisów ustawy o elektromobilności, jest budowa miejskiej sieci punktów ładowania pojazdów elektrycznych.

7.1.7 MOBILNOŚĆ INDYWIDUALNA

W ciągu ostatnich kilku lat w tle podejmowanych przez miasta planów i działań równoważenia systemów transportowych, rozwijają się na świecie różnorakie systemy mobilności indywidualnej. Dzieje się to w następstwie rozwoju różnorodnych technik i technologii przemieszczania się, opartych głównie na akumulatorowych systemach napędowych. Rozwój jest na tyle żywiłowy, iż zdążył już wygenerować wiele niespotykanych dotąd problemów zarówno na płaszczyźnie ruchowej jak i prawnej. Ustawa o ruchu drogowym wprowadza następujące nowe pojęcia:

- urządzenie wspomagające ruch - urządzenie lub sprzęt sportowo-rekreacyjny przeznaczone do poruszania się osoby w pozycji stojącej, napędzane siłą mięśni,
- hulajnoga elektryczna - pojazd napędzany elektrycznie, dwuosiowy, z kierownicą, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe,
- urządzenie transportu osobistego - pojazd napędzany elektrycznie, z wyłączeniem hulajnogi elektrycznej, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe.

Ustawa reguluje szczegóły zasad poruszania się powyższymi pojazdami w przestrzeni miast, kierując je na chodniki, drogi dla rowerów lub jezdnie, w zależności od dostępności danej infrastruktury. Staje się zatem kolejnym uwarunkowaniem, które należy uwzględnić w planowaniu systemu transportowego Radomia.

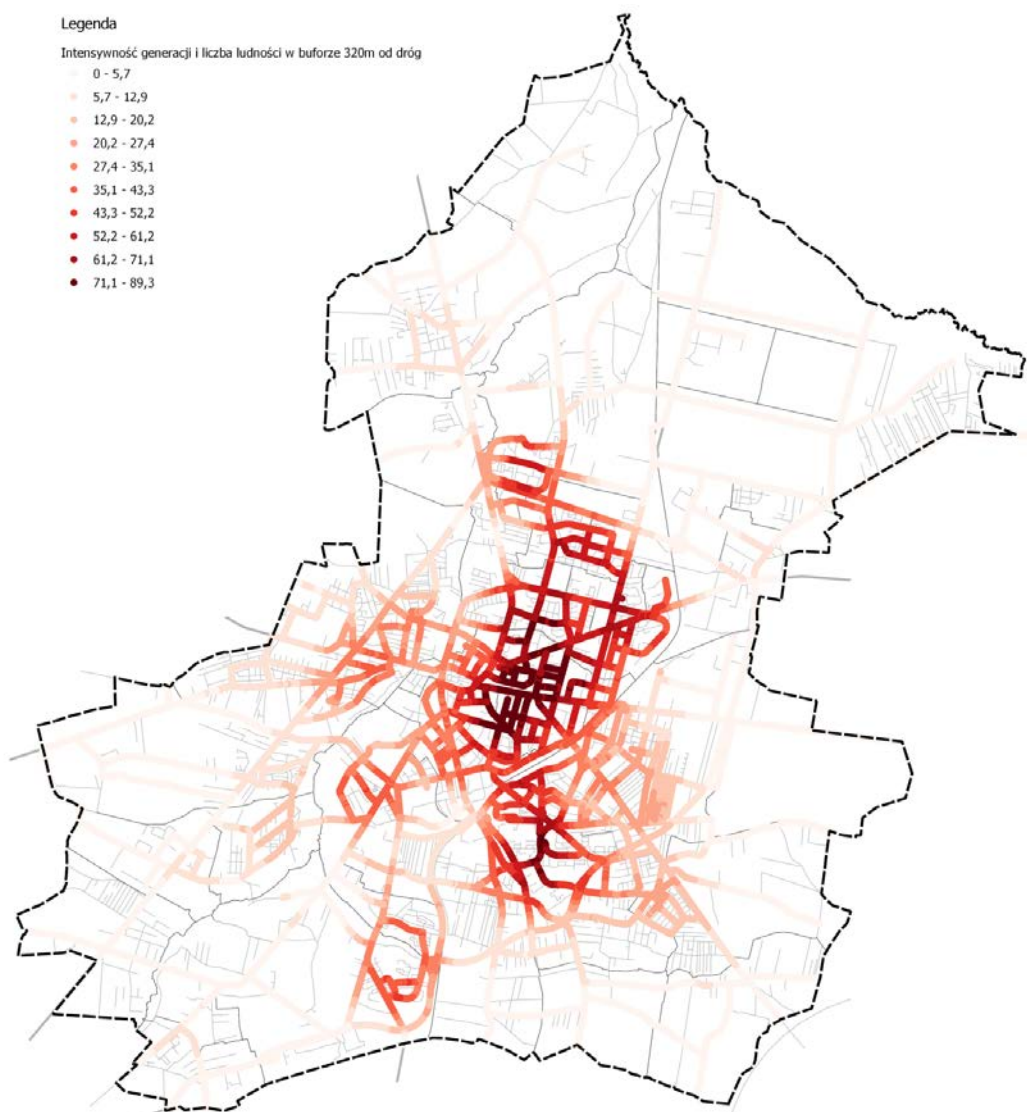
Prowadzone na etapie przygotowań badania i obserwacje nie wykazały znacznego udziału użytkowników nowoczesnych pojazdów w strukturze rodzajowej. Są jednak z każdym rokiem coraz bardziej zauważalni, co wprost mówi o tendencji wzrostowej. Oznacza to, iż wyznaczając kierunki rozwoju infrastruktury transportowej miasta, nie można pominąć tej grupy użytkowników.

Podjęcie zagadnienia przygotowania infrastruktury transportowej dla użytkowników urządzeń wspomagających ruch, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego sprowadza się do rozbudowy infrastruktury dla pieszych i rowerzystów. Zgodnie bowiem z zapisami ustawy wspomniani użytkownicy mają w pierwszej kolejności korzystać z

chodników i dróg dla rowerów. Zatem tematyka uwarunkowań poruszona w rozdziałach poświęconych podsystemom pieszym i rowerowym jest w pewnym zakresie aktualną także dla mobilności indywidualnej.

7.1.8 OBSZAROWE ZRÓŻNICOWANIE ZAPOTRZEBOWANIA NA INFRASTRUKTURĘ PIESZĄ, ROWEROWĄ I KOMUNIKACJĘ ZBIOROWĄ

Zapotrzebowanie na infrastrukturę pieszą, rowerową i komunikację zbiorową jest zróżnicowane obszarowo. W znacznym stopniu uzależnione jest od ilości mieszkańców oraz rodzaju, ilości i rangi generatorów ruchu. W tym celu przebadano ich rozmieszczenie w buforze 320 m od dróg, odpowiadającemu około 5 minutowemu dojściu pieszemu.

Rycina 7.1. Rozmieszczenie ludności i generatorów ruchu w buforze 320 m od dróg Źródło: opracowanie własne

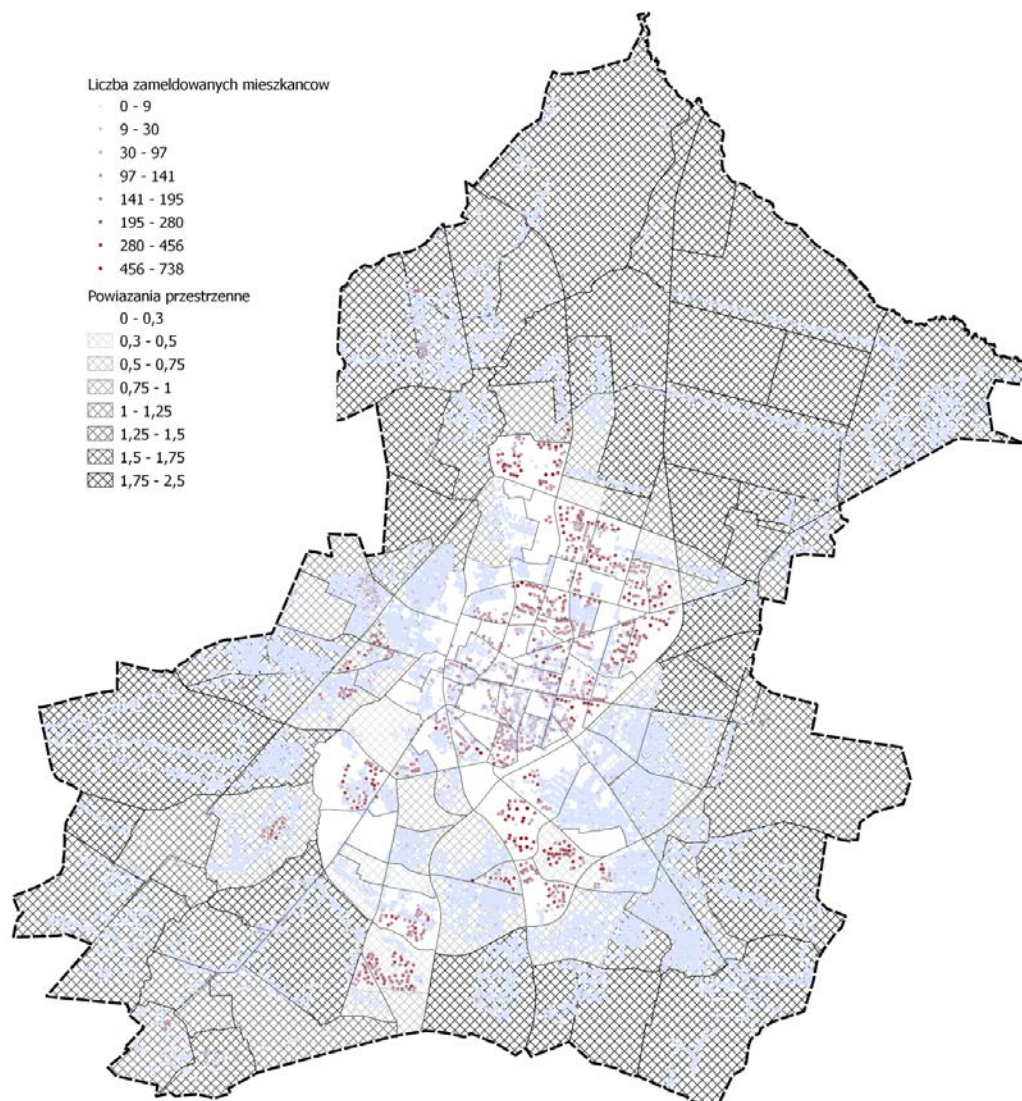
Powyższa analiza obrazuje obszarowo zmienne potrzeby pieszych, rowerzystów oraz zapotrzebowanie na komunikację zbiorową. Zróżnicowanie jest wynikiem występowania zmiennej ilości źródeł i celów podróży w sąsiedztwie dróg. Współwystępowanie terenów

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

mieszkańcowych i generatorów niemieszkańcowych, oznacza zarówno wzrost atrakcyjności przemieszczania się pieszego, rowerowego i UMO wynikający z mniejszej średniej długości podróży jak i największe zapotrzebowanie infrastrukturalne.

Dodatkowy wzrost atrakcyjności obsługi pieszej występuje jeśli dany obszar posiada atrakcyjną obsługę komunikacją zbiorową. Dzieje się tak, ponieważ te moduły transportowe wpływają na siebie, podnosząc wzajemnie swą atrakcyjność.

Wpływ na średnią długość podróży, a więc i wybór sposobu przemieszczania się ma również zróżnicowanie funkcjonalne, umożliwiające zaspokojenie potrzeb na relatywnie niewielkim obszarze. Wskaźnikowa analiza powiązań funkcjonalnych przeprowadzona została przy założeniu możliwości zaspokojenia potrzeb danej jednostki w zasięgu dojścia pieszego. Jest więc bardziej restrykcyjna niż w przypadku możliwości dojazdu rowerem i UMO. Wskazuje, czy dana strefa jest homogeniczna i wyalienowana (wysoki wskaźnik) lub czy w danej jednostce lub w jej bliskim sąsiedztwie występuje przemieszczanie funkcjonalne, wynikające z dużej różnorodności usług, sklepów, etc. (wskaźnik niski). W Radomiu największe zróżnicowanie funkcjonalne pokrywa się z najgęściej zaludnionymi obszarami osiedli z wielorodzinną zabudową mieszkaniową. Wpływa to korzystnie na podział zadań przewozowych.

Rycina 7.2. Powiązania przestrzenne na tle danych meldunkowych Źródło: opracowanie własne

Najgorsze wyniki wykazują peryferyjnie zlokalizowane jednostki, które w największym stopniu uzależnione są od komunikacji samochodowej.

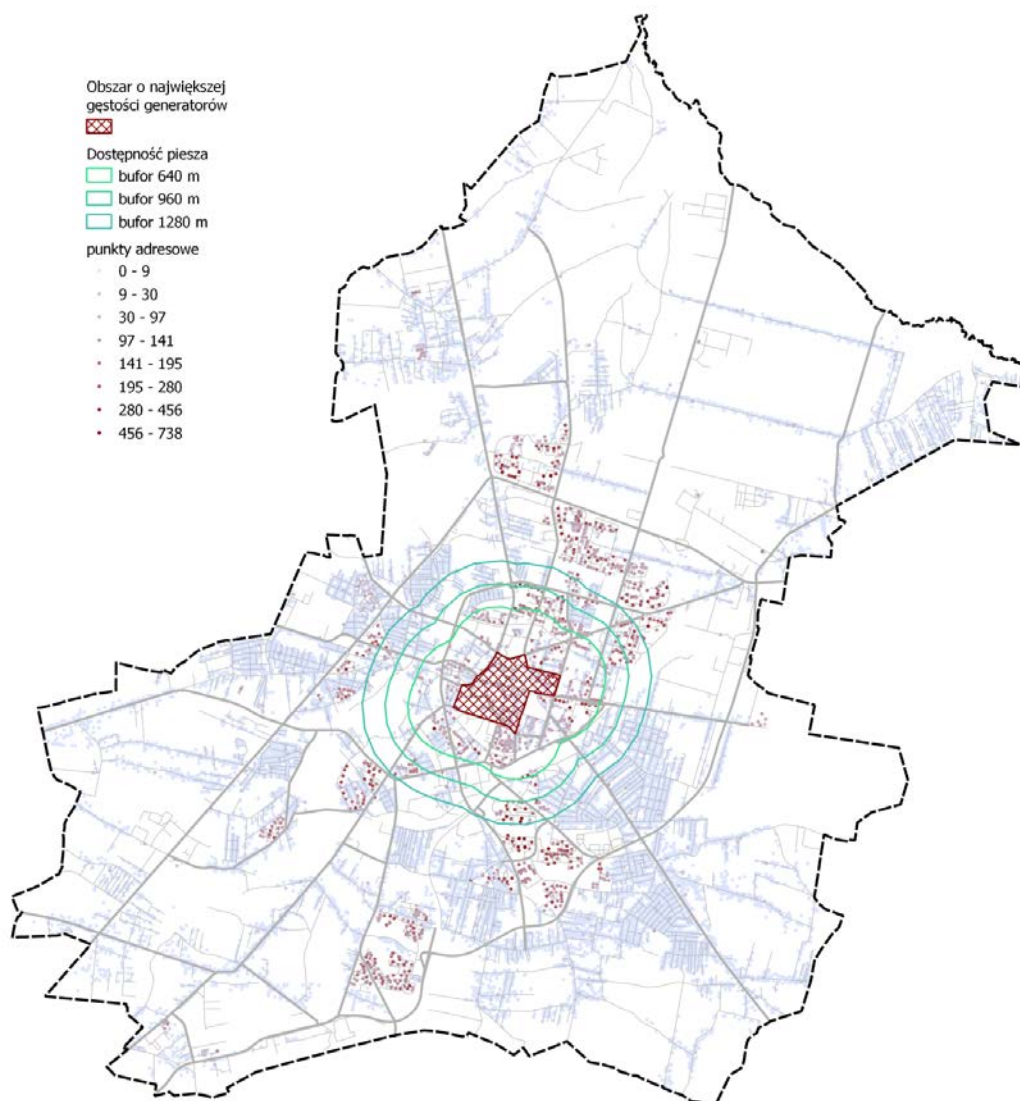
Kolejnym czynnikiem wpływającym na podział zadań przewozowych jest kongestia. Pomijając punktowo występujące korki, obszarowo problem ten jest zbieżny z centrum miasta. Jest on potęgowany przez stanowiące specyficzną przeszkodę Miasto Kazimierzowskie i wyłączoną z ruchu ulicę Żeromskiego. Utrudnienia dotyczą głównie komunikacji kołowej, praktycznie nie dotyczą pieszych, rowerów i UMO. Z tego powodu w obszarze ścisłego centrum konkurencyjne jest poruszanie się środkami transportu innymi niż samochód, co w pewnym stopniu równoważy podział zadań przewozowych.

7.2 KOMUNIKACJA PIESZA

Zagadnienia dotyczące komunikacji pieszej są syntezą opracowania zatytułowanego "Analizy komunikacyjne Radomia. Komunikacja piesza" - MPU, 2022

7.2.1 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA UDZIAŁ RUCHU PIESZEGO

Udziału ruchu pieszego w Radomiu jest na dość wysokim poziomie. Powodów takiego stanu można upatrywać między innymi w przestrzennym rozkładzie źródeł i celów podróży. Badanie rozkładu mieszkańców i generatorów ruchu wskazało obszar o największym ich zagęszczeniu.

Rycina 7.3. Mapa dostępności pieszej do obszaru o największej gęstości generatorów. Źródło: opracowanie własne

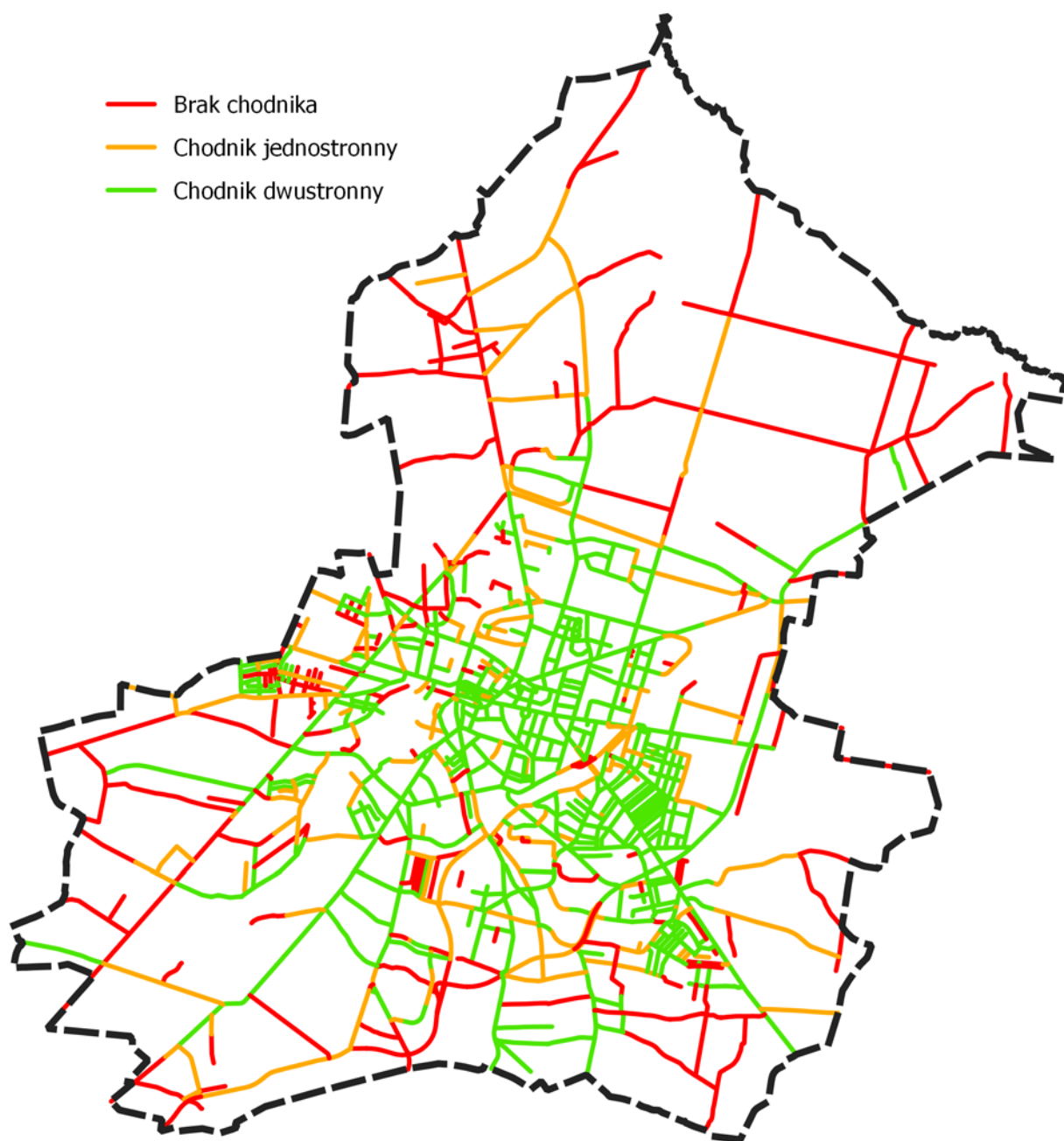
Z analizy wynika, że w 10 minutowej izochronie dostępności do obszaru o największej gęstości generatorów mieszka 35435 osób, co stanowi 18% populacji Radomia. W 15 minutowej izochronie dostępności mieszka 47158 osób, czyli 24% populacji Radomia. W 20 minutowej izochronie dostępności mieszka 66244 osób, czyli 33% wszystkich mieszkańców Radomia.

Analiza powiązań przestrzennych na tle danych meldunkowych wykazała, że istniejące na terenie Radomia osiedla z wielorodzinną zabudową mieszkaniową posiadają jednocześnie

największe zróżnicowanie funkcjonalne. Oznacza to, że najgęściej zaludnione obszary miasta mają zapewnioną możliwość pieszego zaspokajanie podstawowych potrzeb. Zupełnie odwrotnie wypadają obszary peryferyjne. Powstająca zabudowa mieszkaniowa nie posiada takiej możliwości i jest w większości przypadków uzależniona od transportu samochodowego.

7.2.2 ISTNIEJĄCA INFRASTRUKTURA PIESZA

Funkcjonującą infrastrukturę dla pieszych w Radomiu tworzą przede wszystkim chodniki wybudowane w pasach drogowych i towarzyszące infrastrukturze dla samochodów.

Rycina 7.4. Charakterystyka dróg publicznych Radomia w zakresie wyposażenia w ciągi pieszce. Źródło: opracowanie własne

Wzdłuż 23% dróg publicznych chodnik zbudowany jest tylko z jednej strony. Są wśród nich najczęściej ulice spoza strefy śródmiejskiej. Na około 28% ulic infrastruktura dla pieszych w ogóle nie istnieje. W tej grupie są także ulice przebiegające w otoczeniu Śródmieścia. Łączna długość dróg publicznych, przy których chodnik funkcjonuje z obydwu stron, to nieco mniej niż połowa – 49%. Należy przy tym zaznaczyć, że sporządzona analiza nie uwzględnia jakości, występujących nieciągłości infrastrukturalnych oraz zmiennego przebiegu chodników („przerzucania” z jednej strony jezdni na drugą). W wielu miejscach istniejące parametry i stan techniczny utrudniają korzystanie z chodników lub nawet wyłączają je z użytkowania. Ponadto, w sensie użyteczności dokuczliwym jest problem zastawiania chodników przez parkujące samochody, które zawężają, a w wielu miejscach całkowicie uniemożliwiają korzystanie pieszym z dedykowanej dla nich infrastruktury. Na jakość systemu infrastruktury dla pieszych negatywnie wpływają także niedostatki liczby przejść dla pieszych. Dotyczy to zarówno wielu międzywęzłowych odcinków ulicznych jak i stref skrzyżowań. Wydłużenie czasowe i odległościowe drogi znacząco pogarsza atrakcyjność i konkurencyjność ruchu pieszego.

W przestrzeniach komunikacyjnych miasta są także ulice z zastosowaną organizacją ruchu typu „strefa zamieszkania”. Brakuje niestety danych pomagających określić skalę tej formy organizacji ruchu. Z założenia rozwiązanie to jest dobre dla pieszych, jednak w praktyce bywa nieefektywne. W wielu przypadkach istniejąca infrastruktura jest tak wykonana, że odbierana jest przez kierowców samochodów jako przestrzeń im dedykowana, niezależnie od zastosowanego oznakowania.

7.2.3 USPOKOJONY RUCH DROGOWY I CIĄGI Z PREFERENCJAMI DLA PIESZYCH

Rozwiązaniem wspomagającym ruch pieszego, rowerowy i UMO, jest wyznaczanie stref uspokojonego ruchu (SUR), które poprzez zmianę sposobu „konsumpcji” przestrzeni publicznej mają poprawiać bezpieczeństwo oraz komfort poruszania się, przy jednoczesnej eliminacji przejazdów tranzytowych. Na terenie Radomia wydzielonych jest kilka stref zamieszkania, a w ścisłym centrum wyznaczono strefę tempo 30. Ze względu na formę wykonania oraz rodzaj i zakres zastosowanych rozwiązań, nie wpłynęła ona znacząco na zmniejszenie ilości poruszających się pojazdów, radykalne uspokojenie ruchu i poprawę sytuacji pieszych.

Przestrzeni komunikacyjnych z wyraźnym priorytetem dla pieszych w Radomiu jest stosunkowo niewiele. Można wskazać: pasaż miejski (ul. Żeromskiego wraz z ul. Focha), aleje w głównych parkach miejskich (Kościuszki i Stary Ogród), aleje w osiedlowych parkach Południe, Ustronie, Gołębiów i Stary Radom, ciąg wokół Zalewu Borki, a także aleja Kołakowskiego.

Oprócz przywołanych przestrzeni przyjaznych pieszym, chodniki zlokalizowane poza pasem drogowym znajdują się na wielu osiedlach wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej. Są one uzupełnieniem sieci miejskiej i pełnią rolę bezpiecznych i wygodnych ciągów pieszych.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Najważniejszym ciągiem w mieście jest ponad 700 m odcinek ulicy Żeromskiego (pomiędzy ulicami Traugutta i Niedziałkowskiego) oraz 100 m odcinek ul. Focha. Ważnym obszarem dedykowanym dla pieszych jest również Plac Jagielloński. Mniej znaną, ale istotną częścią miejskiej mapy przestrzeni dedykowanych pieszym jest ponad 300 m długości fragment ulicy Pawiej na os. Borki.

Przykładem prowadzenia zrównoważonej polityki transportowej jest przebudowa ciągów pieszych wraz z budową dróg rowerowych na os. Południe. Zrealizowana inwestycja na każdym skrzyżowaniu tych ciągów z drogami lokalnymi i dojazdowymi wprowadziła wyniesienia i oznakowanie podporządkowujące ruch samochodów.

7.2.4 ROZWIĄZANIA TECHNICZNE I UTRZYMANIE

W kontrze do potrzeb i oczekiwań pieszych użytkowników dróg podejmowane są decyzje obniżające atrakcyjność ruchu pieszego. Do niedawna standardem projektowo-wykonawczym w mieście była nadrzędność chodników względem zjazdów, podkreślana geometrią, niweletą, kolorem i zastosowanym materiałem nawierzchni. Obecnie odwraca się tą zasadę i niweletą, materiałem oraz kolorem podkreśla się nadrzędność zjazdów. Działania te w połączeniu z niedostatkiem ograniczeń w parkowaniu samochodów na chodnikach utrudniają lub uniemożliwiają przemieszczanie się piesze. Zauważyć należy także, że powraca w działaniach inwestycyjnych trend poszerzania jezdni ulic na odcinkach tego nie wymagających. Skutkiem tego w przypadku wielu ulic są zawężenia chodników i jednocześnie zwiększanie prędkości poruszających się pojazdów.

Z punktu widzenia wspierania ruchu pieszego istotnym zagadnieniem jest organizacja ruchu, szczególnie w obrębie skrzyżowań. W stosowanych rozwiązaniach można dostrzec nadmierne szykanowanie ruchu pieszego. Przykładem mogą być sygnalizacje świetlne na przejściach dla pieszych zlokalizowanych na odcinkach międzywęzłowych, których programy z góry zakładają długie oczekiwanie pieszego na zielone światło. Obserwuje się również nadmierne stosowanie wzbudnych sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach w śródmieściu, szczególnie dotkliwe w miejscach największego zapotrzebowania na infrastrukturę dla pieszych. Stosowane przyciski wpływają na wydłużenie czasu podróży oraz obniżenie wizerunku śródmieścia jako dobrej przestrzeni dla pieszych, rowerzystów i użytkowników urządzeń mobilności osobistej. Takie rozwiązania wydłużają drogę i czas podróży oraz powodują, iż przemieszczanie się pieszo na wielu odcinkach staje się nieprzyjemne i mniej bezpieczne.

Narastającym problemem jest stan techniczny infrastruktury dla pieszych. Wady nawierzchni i braki skrajni stają się coraz bardziej widoczne i uciążliwe dla jej użytkowników. Ograniczone działania służb miejskich powodują, że inicjatywę przejmują właściciele przyległych nieruchomości. W efekcie sąsiadujące ze sobą fragmenty chodników różnią się stanem technicznym, zastosowanym materiałem, szerokością oraz ukształtowaniem wysokościowym.

Dodatkowe utrudnienia dotyczą pieszych także zimą. W przeciwieństwie do jezdni ulic skala odśnieżania oraz posypywania nawierzchni chodników piaskiem i solą jest dużo niższa.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Zauważalnym procederem jest również spychanie przez odśnieżarki śniegu z ulic na chodniki i pozostawianie go do roztopów. Te czynniki niekorzystnie wpływają na decyzje mieszkańców co do wyboru pieszego sposobu realizacji swoich podróży i w efekcie na podział zadań przewozowych.

Dość dobrze należy ocenić stan infrastruktury dla pieszych na osiedlach wielorodzinnych. Ciągi, w zależności od potrzeby, są zamiatane, odśnieżane lub posypywane piaskiem. Zieleń wrastająca w skrajnię jest usuwana, a uszkodzenia nawierzchni są miejscowo lub całościowo naprawiane.

7.2.5 ZARZĄDZANIE RUCHEM PIESZYM

Coraz częściej spotykaną praktyką miast w zakresie wspierania ruchu pieszego jest powoływanie w ich administracyjnych strukturach niezależnych stanowisk dedykowanych nadzorowi działań związanych z tym zagadnieniem, np. Oficera Pieszego lub Rzecznika Pieszych. Takie stanowisko bądź wydział, uzupełniające najczęściej struktury lokalnych zarządów dróg, ma za zadanie koordynację inwestycyjnych i utrzymaniowych projektów miejskich pod kątem zapewnienia przez nie wysokiej jakości infrastruktury pieszej.

Niska jakość chodników skłania także władze miast do wprowadzania katalogu dobrych praktyk dla infrastruktury pieszej, jak również dedykowanych programów budowy nowej oraz przebudowy i naprawy istniejącej infrastruktury. W Radomiu nie stworzono takiego katalogu, funkcjonuje natomiast Radomski Program Chodnikowy.

Część infrastruktury pieszej w Radomiu wykonywana lub remontowana jest w ramach formuły budżetu obywatelskiego. Konkretnie zadania zgłaszane są przez mieszkańców, a następnie weryfikowane przez służby miejskie. Do realizacji dochodzi w momencie uzyskania pozytywnej opinii i wygrania głosowania.

7.2.6 CZYNNIKI NEGATYWNIE WPŁYWAJĄCE NA KOMUNIKACJĘ PIESZĄ

Jest wiele czynników negatywnie wpływających na atrakcyjność poruszania się pieszo. Do najważniejszych zaliczyć można:

- realizacja infrastruktury drogowej kosztem pieszej,
- prowadzenie remontów jezdni bez remontu nawierzchni chodników,
- brak infrastruktury przy istniejących ulicach, w tym przy niektórych ulicach układu podstawowego
- budowa nowych ulic w postaci jezdni bez chodników lub bez skutecznie ustanowionych strefach uspokojonego ruchu,
- stosowanie na chodnikach i deptakach nawierzchni utrudniającej ruch pieszy,
- niewystarczająca ilość przejść dla pieszych, potęgowana likwidacją istniejących,
- wielopłaszczyznowe podporządkowywanie infrastruktury pieszej komunikacji samochodowej. Dotyczy to rozwiązań technicznych w planie i profilu, organizacji ruchu i doboru materiałów. Zjawisko to występuje na ulicach układu podstawowego i uzupełniającego, na skrzyżowaniach, a także na zjazdach publicznych i indywidualnych,

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- brak ciągłości chodników. Wiele ulic ma chodniki raz z jednej, raz z drugiej strony jezdni, a czasem po jej obu stronach lub wcale,
- zróżnicowany stan techniczny i utrzymaniowy chodników występujący na wielu ulicach,
- przerywanie ciągłości ciągów pieszych poprzecznymi przeszkodami, takimi jak ulice, ogrodzenia, zabudowa oraz poprzez likwidację przejść dla pieszych,
- występująca lokalnie niewłaściwa szerokość użytkowa chodników,
- ustawianie na chodnikach fizycznych przeszkód,
- samochody jeżdżące i stojące na chodnikach,
- stosowanie wzbudzonej sygnalizacji świetlnej na niewłaściwych skrzyżowaniach,
- zbyt długi czas oczekiwania na przejściach dla pieszych ze wzbudną sygnalizacją dla pieszych,
- niedogodne dla pieszych programy sygnalizacji w obrębie skrzyżowań skutkujące wydłużaniem czasu przejścia,
- niska jakość utrzymania stanu technicznego infrastruktury pieszej,
- niska jakość utrzymania zimowego, w szczególności zbyt mała skala odśnieżania chodników oraz spychanie śniegu z jezdni na chodniki.

7.2.7 WNIOSKI

- Udział ruchu pieszego w obsłudze codziennych podróży mieszkańców Radomia jest na dość wysokim poziomie.
- W Radomiu istnieje potencjał zwiększenia udziału ruchu pieszego w obsłudze codziennych podróży.
- Potrzebny jest program wsparcia dla rozwoju komunikacji pieszej.
- Priorytety rozwoju infrastruktury dla pieszych należy dostosować do istniejącego potencjału, wynikającego z rozkładu demograficznego, rozkładu przestrzennego generatorów ruchu, powiązań z obszarami koncentracji usług (przede wszystkim z lokalnymi centrami) i komunikacją zbiorową (przede wszystkim z węzłami przesiadkowymi).
- Stosowanie infrastrukturalnych rozwiązań promujących piesze dojścia do budynków oświaty.
- Stosowanie infrastrukturalnych rozwiązań promujących piesze dojścia do budynków administracji publicznej.
- Odczuwalny jest brak zeszytu dobrych praktyk pieszych, regulującego działania inwestycyjne.
- Mieszkańcy Radomia za najpilniejsze problemy do rozwiązania uważają brak lub słabą jakość infrastruktury, zastawione samochodami chodniki, niebezpieczne przejścia dla pieszych, zbyt duże odległości dojścia do przystanków komunikacji zbiorowej oraz za długi czas oczekiwania na przystankach.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- Wykazany w ankietach społecznych potencjał wzrostu udziału ruchu pieszego powinien skutkować zwiększeniem nakładów inwestycyjnych na infrastrukturę dla pieszych, a w sensie realizacyjnym:
 - tworzeniem efektywnie skracających podróże, bezpiecznych, spójnych funkcjonalnie i wygodnych stref dla ruchu pieszych,
 - stosowanie rozwiązań priorytetyzujących i ułatwiających ruch pieszy,
 - ograniczaniem negatywnego wpływu ruchu samochodowego na ruch pieszy.
- Konieczna jest poprawa nadzoru pod kątem potrzeb pieszych na etapie projektu, realizacji i utrzymania.
- Warty rozważenia jest zastosowanie dedykowanych form nadzoru, np. w postaci Oficera Pieszego lub Rzecznika Pieszych.

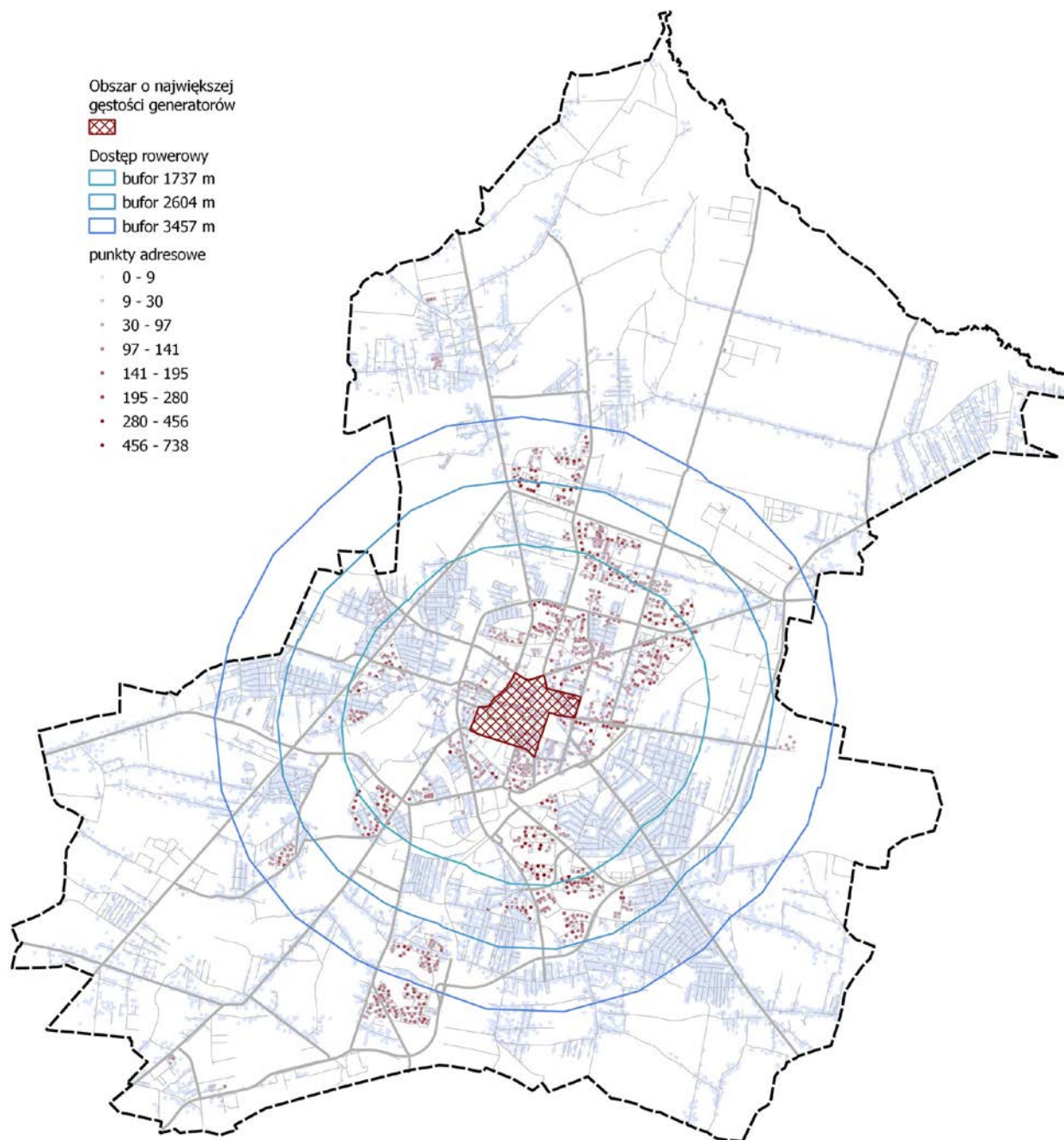
7.3 PODSYSTEM ROWEROWY I UMO

Zagadnienia dotyczące komunikacji rowerowej i UMO są syntezą opracowania zatytułowanego „Analizy Komunikacyjne Radomia - Ruch rowerowy i UMO”.

7.3.1 RUCH ROWEROWY I UMO

Wspieranie transportu rowerowego oraz urządzeniami mobilności osobistej (UMO) to jedna z metod wspomagania transportu zrównoważonego. Obserwowana w ostatnich latach wzrastająca popularność roweru i UMO jako środka transportu sprawia, że z uwagą należy analizować, projektować i inwestować w ten podsystem transportowy. Infrastrukturę dla rowerzystów należy jednocześnie postrzegać jako infrastrukturę dla urządzeń mobilności osobistej, której szybki rozwój pokazał jak dalece może oddziaływać na komunikację.

Udziału ruchu rowerowego w Radomiu jest niski, szczególnie w porównaniu do udziału ruchu pieszego. Choć poruszanie się rowerem ma wiele wspólnych cech z przemieszczaniem się pieszo, to posiada jeszcze dodatkowe zalety. Kilkukrotnie wyższa prędkość przemieszczania się rowerem sprawia, że zasięg dwudziestominutowej podróży jest znacznie większy niż podróży pieszej. Przy tym elastyczność wyboru trasy jest na podobnym poziomie, co sprawia, że odległość między źródłem a celem też jest podobna. Trudne jest jednoznaczne określenie powodów niskiego udziału w podziale zadań przewozowych. Ze względu na krótki okres użytkowania i różnorodność urządzeń, obecnie brakuje danych o ilości podróży UMO. Jednak ich prędkość jest zbliżona do prędkości podróży rowerem. Z tego powodu badanie buforów dostępu może być przeprowadzone wspólnie dla UMO i rowerów. Analiza dostępu do obszaru o największej ilości generacji ruchu, wyznaczonego na podstawie rozkładu mieszkańców i generatorów ruchu, wykazała, że w 10 minutowej izochronie dostępności mieszka 96530 osób co stanowi 49 % populacji Radomia. W 15 minutowej izochronie dostępności mieszka 141038 osób czyli 71 % populacji Radomia, a w 20 minutowej izochronie - 167589 osób czyli 84 % populacji Radomia.

Rycina 7.5. Mapa dostępu rowerowego i UMO do obszaru o największej gęstości generatorów. Źródło: opracowanie własne

Bufory dostępu do centrum miasta wykraczają poza granice Radomia. Oznacza to możliwość obsługi komunikacją rowerową i UMO fragmentów siadających gmin. Zasięg buforów i ilości mieszkańców wskazują na znaczną przewagę roweru i UMO w stosunku do transportu pieszego.

Na podział zadań przewozowych wpływa między innymi przestrzenny rozkład źródeł i celów podróży. Analogicznie jak w przypadku podróży pieszych, zróżnicowanie funkcjonalne jednostek komunikacyjnych wpływa na udział podróży rowerowych i UMO. Ze względu na większy zasięg podróży nie tylko jednostki posiadające największe zróżnicowanie

funkcjonalne mają zapewnioną możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb. Z tej możliwości mogą korzystać również sąsiadujące z nimi jednostki. Obszary peryferyjne jednak i w tym przypadku uzależnione są od transportu samochodowego.

Zawiły przebieg tras linii autobusowych, czas dojścia na przystanek, oczekiwania na autobus, długość podróży oraz czas dojścia z przystanku do celu sprawiają, że w wielu przypadkach rower i UMO mają przewagę czasową w stosunku komunikacji zbiorowej. Istotną kwestią jest kongestia, która w znacznie większym stopniu dotyczy samochodów i autobusów niż rowerów i UMO. Te czynniki powodują, że w zależności od godziny, dnia i miejsca, podróże rowerem i UMO są konkurencyjne w stosunku do pozostałych środków transportu. W podróżach do centrum Radomia atutem jest również stosunkowo mały problem z parkowaniem, co daje niewątpliwie przewagę nad samochodami osobowymi. Dodatkowo, sumaryczne koszty podróży są na niskim poziomie.

~~[1 kwietnia 2017 r. uruchomiony został Radomski Rower Miejski, a 3 listopada 2019 roku zakończył funkcjonowanie. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez firmę Nextbike, operatora systemu, użytkownicy Radomskiego Roweru Miejskiego pokonali łączny dystans 322 500 kilometrów.~~

~~Najpopularniejszymi stacjami były:~~

- ~~• Żeromskiego/Pl. Konstytucji 3 Maja – 7204 wypożyczenia,~~
- ~~• Traugutta/Dworzec PKP – 5879 wypożyczeń,~~
- ~~• Limanowskiego/Pawia – 5201 wypożyczeń.~~

~~Najpopularniejsze trasy przejazdów:~~

- ~~• od Żeromskiego/Pl. Konstytucji 3 Maja do Traugutta/Dworzec PKP – 939 przejazdów,~~
- ~~• od Traugutta/Dworzec PKP do Żeromskiego/Pl. Konstytucji 3 Maja – 774 przejazdy,~~
- ~~• od Żeromskiego/Zbrowskiego do Traugutta/Dworzec PKP – 754 przejazdy.]*~~

Wyniki badań transportowych przeprowadzonych w roku 2014 wykazały, że w codziennych podróżach radomianie w 2,9% skorzystali z roweru jako środka transportu. Jest to wartość średnia na tle polskich miast - w Gdańsku czy Poznaniu udział roweru osiąga wielkość 4-6%, ale w miastach o podobnej do Radomia liczbie mieszkańców bywa mniejszy: Kielce 1,2%, Bielsko-Biała 1%, Toruń 2,1%. W porównaniu do miast europejskich, w których kultura wykorzystywania roweru jest znacznie wyższa, uzyskany wynik jest bardzo niski (Freiburg 34%, Munster 39%).

Do czynników ograniczających ilość podróży rowerem i UMO, poza jakością infrastruktury, zaliczyć można zmienne warunki pogodowe, mniejszy niż w przypadku samochodów zasięg podróży oraz niższą zdolność transportu osób i towarów. Wpływ na ilość podróży rowerem i UMO ma również społeczny odbiór tych środków transportu.

Biorąc pod uwagę przeprowadzone analizy, badania sondażowe i pozostałe wymienione czynniki, można zakładać, że istniejący potencjał ruchu rowerowego i UMO nie został w pełni wykorzystany. Możliwy jest znaczny wzrost udziału w podziale zadań przewozowych. Należy się jednak liczyć ze zmiennymi w czasie wynikami, np. w zależności od pór roku.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

7.3.2 INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Plany rozwojowe, koncepcje, projekty budowlane oraz procesy inwestycyjne w Radomiu prowadzone są przez Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji. Z punktu widzenia administracyjnego rozwój sieci infrastruktury rowerowej odbywa się bez zaangażowania specjalnie wydzielonej komórki, np. Oficera Rowerowego, Rzecznika Rowerzystów lub innej dedykowanej formy nadzoru. Udział Bractwa Rowerowego w procesie inwestycyjnym ugruntowany jest zarządzeniem Prezydenta Miasta. MZDiK ma obowiązek współpracy z tym stowarzyszeniem w kwestii działań podejmowanych w stosunku do infrastruktury rowerowej. Nowe projekty zgłaszane i realizowane są również w ramach formuły budżetu obywatelskiego.

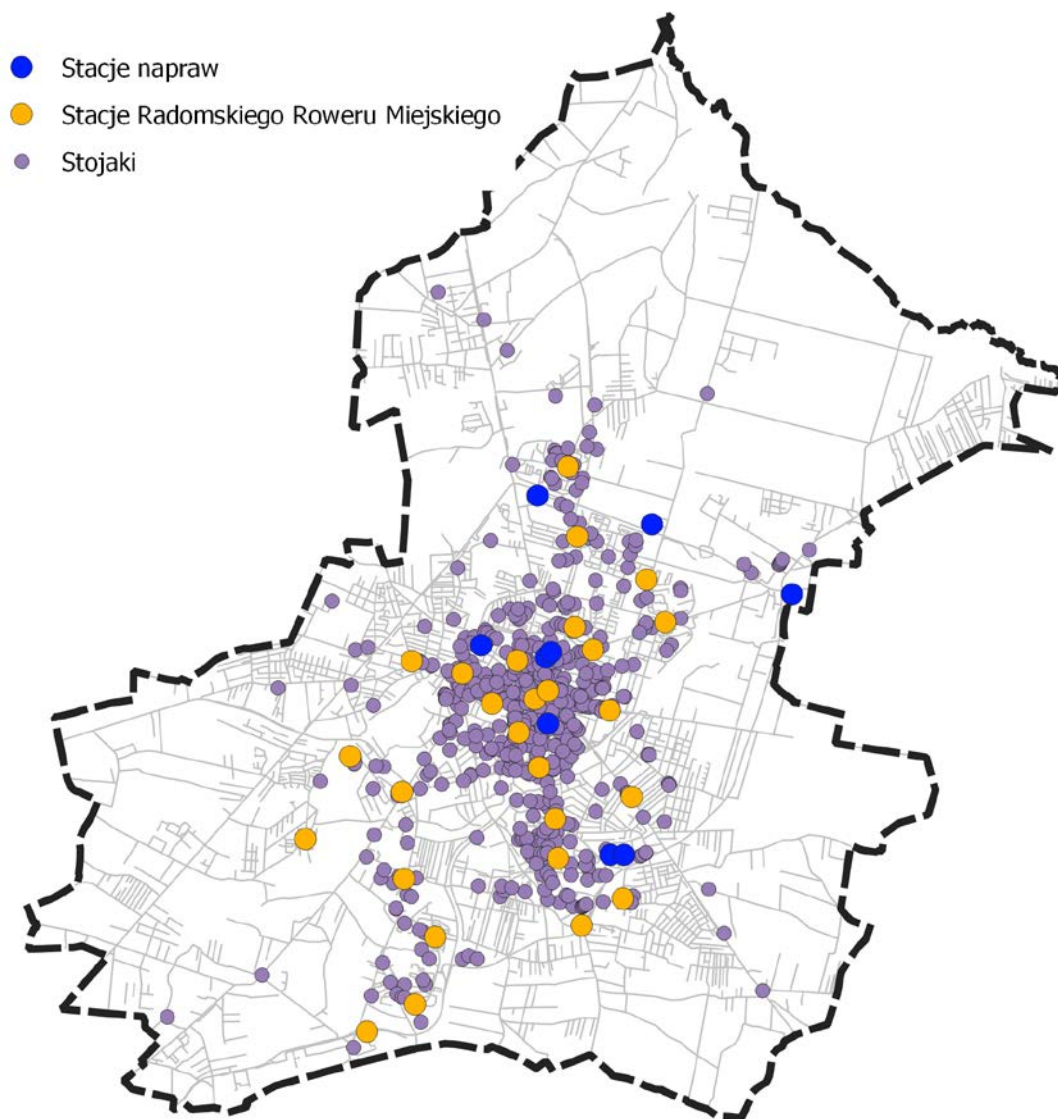
Infrastrukturę rowerową Radomia tworzą: drogi rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe, pasy ruchu i kontrapasy dla rowerów. Uzupełnieniem są przejazdy, kładki pieszo-rowerowe, stojaki rowerowe i stacje napraw. Na terenie miasta można korzystać ze współdzielonych hulajnóg elektrycznych.

Infrastrukturę rowerową miasta charakteryzują:

- długość dróg rowerowych - 77,5 km, w tym 71,6 km o nawierzchni asfaltowej i 5,9 km o nawierzchni z kostki betonowej,
- długość ciągów pieszo-rowerowych - 16,9 km, w tym 16,2 km o nawierzchni asfaltowej i 0,6 km o nawierzchni z kostki betonowej,
- długość pasów ruchu dla rowerów - 4,3 km,
- długość kontrapasów - 3,3 km,
- długość kontraruchu (tylko znak T-22) - 11,4 km,
- liczba stojaków dla rowerów - 4009.

Rycina 7.6. Sieć dróg i udogodnień rowerowych w Radomiu. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bractwa Rowerowego

Rycina 7.7. Lokalizacja stacji napraw, stacji Radomskiego roweru miejskiego i stojaków dla rowerów na tle sieci dróg publicznych Radomia. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bractwa Rowerowego

Choć w liczbach bezwzględnych infrastruktura dla rowerów w Radomiu prezentuje się dość dobrze, to rozwiązania poszczególnych elementów sieci powodują, iż nie tworzy ona skończonej, spójnej, w pełni wykształconej i atrakcyjnej struktury. Przede wszystkim odczuwalny jest brak ciągłości liniowych elementów systemu, niedostatki odcinków sieci poza pasami drogowymi oraz niewystarczająca ilość skrótów i lokalnych przejazdów.

[Nieciągłość sieci - brak połączeń na głównych osiach komunikacyjnych - to jedna z najpoważniejszych barier ograniczających możliwość swobodnego i bezpiecznego poruszania się rowerem po Radomiu. Choć inwestowanie w infrastrukturę rowerową trwa już w mieście 20 lat, to nie udało się wykształcić - poza os. Ustronie - bezpośrednich połączeń śródmieścia z największymi osiedlami. Nadal z „Południa”, „Michałowa”, „Nad Potokiem” nie można w 100% skorzystać z dedykowanej infrastruktury rowerowej na kierunku centrum miasta. Problem ten obejmuje także połączenia pomiędzy poszczególnymi osiedlami i dzielnicami.]*

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Rozwój infrastruktury rowerowej Radomia wymaga działań na wielu płaszczyznach, zarówno na poziomie inwestycyjnym jak i informacyjnym i edukacyjnym. Poza potrzebą budowy dróg dla rowerów niezbędne są działania wprowadzające zmiany organizacji ruchu i realizowania drobnych udogodnień. Koniecznym wydaje się również prowadzenie kampanii informujących i edukujących np. w jaki sposób prawidłowo korzystać z nowych rozwiązań.

Dokument zewnętrzny jakim jest *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* (PZPWM), w zakresie rozwoju infrastruktury zaleca zapewnienie spójności tras oraz warunków sprzyjających poprawie bezpieczeństwa i rozwojowi komunikacji rowerowej, jak również budowę infrastruktury rowerowej wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich o wysokim natężeniu ruchu samochodowego. Odnosząc się do przestrzeni Radomia PZPWM wymienia dwie ponadlokalne trasy rowerowe: o znaczeniu regionalnym (N-S) i łącznikowym (wzdłuż linii kolejowych Rożki - Pionki).

7.3.3 ROZWIĄZANIA TECHNICZNE I UTRZYMANIE

Istniejąca infrastruktura rowerowa miasta cechuje się zastosowaniem różnorodnych rozwiązań technicznych, organizacji ruchu, koloru i rodzaju materiałów. Jest to efekt doświadczania i poszukiwania najlepszych rozwiązań. Przykład os. Południe pokazuje, że stosowanie wypracowanych i przetestowanych już wzorców sprawdza się także w warunkach radomskich. Na wymienionym osiedlu ścieżki zbudowane są jako wydzielone i wykonane z nawierzchni bitumicznej. W miejscach krzyżowania się z układem dróg dojazdowych zostały wyniesione, wyróżnione czerwonym kolorem i czytelnie oznakowane. Jest to wręcz modelowe rozwiązanie. Nie wszędzie istnieje jednak możliwość stosowania opisanych wyżej rozwiązań i w wielu sytuacjach mogą one wymagać racjonalizacji.

Zastosowana organizacja ruchu w obrębie skrzyżowań jest istotnym elementem wpływającym na ruch rowerowy. Wzbudne sygnalizacje świetlne na skrzyżowaniach w śródmieściu pogorszyły efektywne przekraczanie jezdni. Podobnie jak przejazdy ze wzbudną sygnalizacją na odcinkach międzywęzłowych, które z góry zakładają długie oczekiwanie na zielone światło. Takie rozwiązania wydłużają czas podróży oraz obniżają wizerunek Radomia jako przyjaznego miasta dla pieszych, rowerzystów i użytkowników urządzeń mobilności osobistej.

Coraz częściej na terenie Radomia stosowane są usprawnienia ruchu rowerowego. Na skrzyżowaniach stosowane są słuzy, dodatkowe wloty lub pasy ruchu. Obserwacje terenowe wskazują, że nie każdy mieszkaniec potrafi właściwie odczytać oznakowanie i zasady funkcjonowania. Prowadzi to do zachowań niebezpiecznych dla rowerzystów, a co za tym idzie zniechęca niektórych do korzystania z tego rodzaju infrastruktury. Wnioskować z tego należy, że równolegle z wprowadzeniem nowych rozwiązań potrzebne jest prowadzenie kampanii informacyjnych i edukacyjnych.

Kwestią dodatkową jest lokalizacja słupków przeszkodowych, stosowanych na wjazdach na ścieżki i ciągi pieszo-rowerowe. W teorii mające przeciwdziałać nagannym poczynaniom kierowców samochodów, w praktyce bywają dokuczliwą przeszkodą dla rowerzystów. Główna dolegliwość to ograniczenie szerokości użytkowej ścieżki w przypadku zbyt

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

bliskiego ustawienia słupka względem innych elementów, jak konstrukcji wsporczej sygnalizatora czy znaku drogowego. Obniża to komfort i swobodę poruszania się rowerem, może też być elementem obniżającym bezpieczeństwo przejazdu.

W kontrze do oczekiwań i działań rozwojowych, jak np. tych zastosowanych na os. Południe, podejmowane są decyzje pogarszające dobry klimat jazdy rowerowym i UMO. Odstępuje się od rozwiązań projektowo-wykonawczych, wskazujących na nadrzędność infrastruktury rowerowej względem zjazdów, podkreślanej kolorem, materiałem, prowadzeniem niwelety ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych równoległe do niwelety jezdni z jednoczesnym dostosowaniem wysokościowym zjazdów do ich poziomu. Obecnie odchodzi się od tej praktyki, odwracając zasadę: niweleta i materiał podkreślają nadrzędność zjazdów. W ten sposób samochodom podporządkowuje się również przestrzeń chodników i ścieżek rowerowych. W skrajnych przypadkach zastosowane rozwiązania, w szczególności niweleta drogi, ograniczają lub wykluczają z możliwości użytkowania ich przez rowerzystów, użytkowników UMO i pieszych. Jako przykład można wskazać niedawno zrealizowane ciągi w pasach drogowych ulic Szydłowieckiej i Małcużyńskiego. „Pofalowana” niweleta ciągów wespół z parkującymi częściowo bądź w całości na infrastrukturze rowerowej i pieszej samochodami, utrudniają przemieszczanie się pieszym, rowerzystom i użytkownikom UMO. Przykłady tych inwestycji zwracają także uwagę, że w działaniach inwestycyjnych powraca trend poszerzania jezdni ulic na odcinkach zasadniczo nie wymagających tego. Odbywa się to kosztem przestrzeni dla dróg dla rowerów, chodników i zieleni, a w sensie ruchowym powoduje wzrost natężenia ruchu i prędkości poruszających się samochodów. Zaburza to czytelność układu komunikacyjnego miasta, zacierając różnicę między układem podstawowym i uzupełniającym. Finalnie na wielu nowych ulicach pojawiają się progi zwalniające, jako antidotum na nadmierną prędkość i zwiększony ruch samochodowy.

Odchodzenie w projektach i realizacjach od stosowania wypracowanego umownie kilka lat temu niepisanego katalogu dobrych praktyk (obejmującego opisywane rozwiązania geometryczne, wysokościowe, kompozycyjne i materiałowe) powoduje, iż przemieszczanie się rowerami i UMO na wielu odcinkach staje się mniej przyjazne i bezpieczne i jednocześnie dłuższe i długotrwałe niż mogłoby być. Wymienione czynniki negatywnie wpływają na ruch rowerów, UMO oraz pieszych, a jednocześnie są wprost prosamochodowe. Powodują niekorzystne zmiany preferencji komunikacyjnych. Zamiast zwiększać udział ruchu pieszego, rowerowego, UMO, komunikacją zbiorową powodują wzrost udziału ruchu samochodowego. Oprócz wymogów jakości dla nowo budowanej infrastruktury rowerowej coraz większym wyzwaniem staje się utrzymanie stanu technicznego już istniejącej. Wraz ze wzrostem ilości dróg rowerowych i upływającym czasem od ich realizacji, wzrasta wolumen zadań utrzymaniowych. Bardziej widoczne i uciążliwe dla użytkowników stają się wady nawierzchni czy braki skrajni. Dotyczy to także chodników, które w wielu miejscach wykorzystywane są przez rowerzystów i użytkowników UMO.

Najbardziej dotkliwe utrudnienia dotyczą rowerzystów zimą, których w Radomiu z roku na rok przybywa o tej porze. W przeciwieństwie do jezdni ulic, skala odśnieżania oraz posypywania nawierzchni infrastruktury rowerowej i pieszej piaskiem i solą jest dużo niższa.

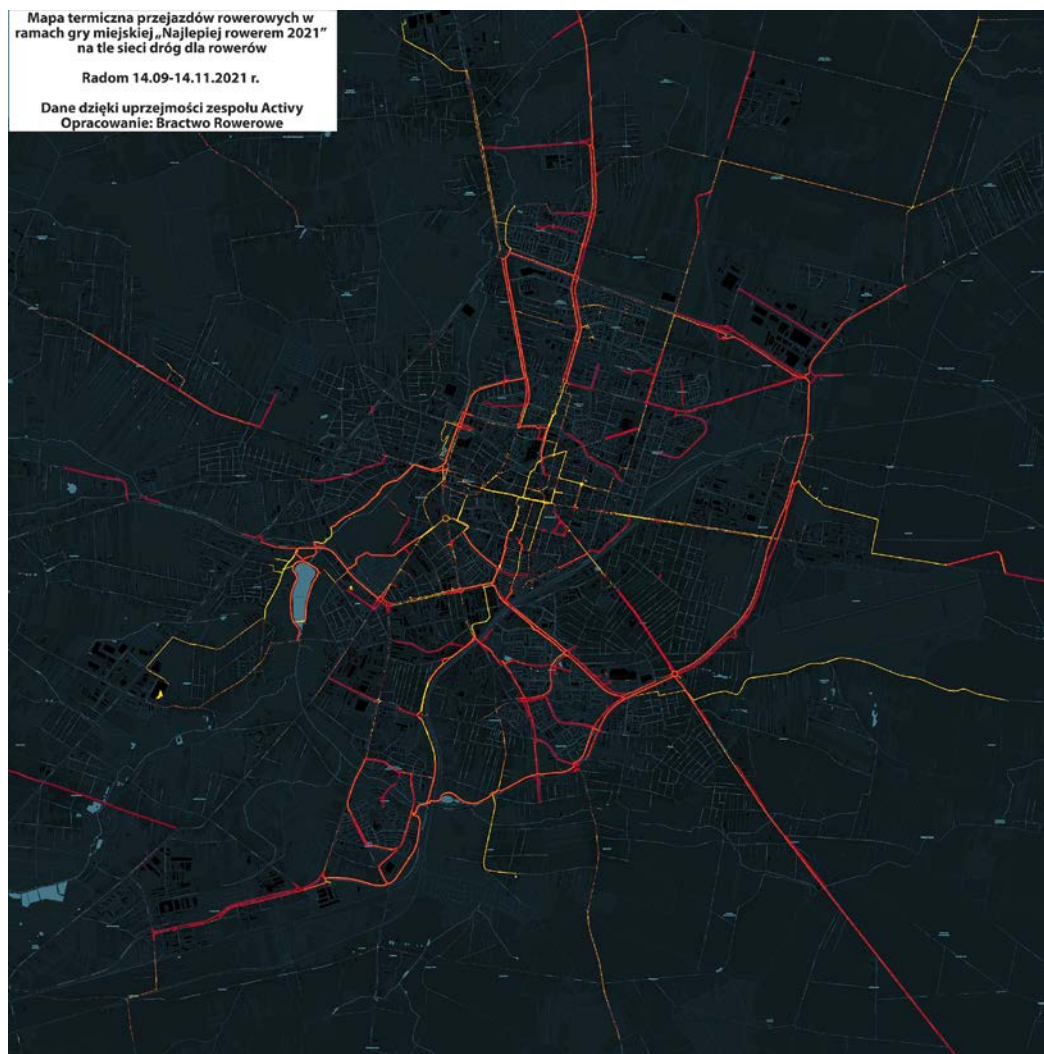
UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Zauważalnym jest także spychanie przez odśnieżarki śniegu z ulic na infrastrukturę pieszą i rowerową. Przykładem odmiennego podejścia do zimowego utrzymania może być Dania, gdzie ze względu na największą wrażliwość roweru na zmniejszoną przyczepność spowodowaną zaleganiem śniegu lub lodu, przy opadach śniegu priorytet odśnieżania mają drogi rowerowe.

Rozwiązaniem wspomagającym ruch rowerowy i UMO jest, podobnie jak w przypadku ruchu pieszego, wyznaczanie stref uspokojonego ruchu (SUR). W wielu obszarach miejskich nie ma możliwości lub nawet potrzeby realizacji rozbudowanej infrastruktury dedykowanej rowerzystom i użytkownikom UMO. SUR zmieniają sposób „konsumpcji” przestrzeni publicznej, poprawiają bezpieczeństwo oraz komfort poruszania się rowerzystów i użytkowników UMO. Jednocześnie eliminują przejazdy tranzytowe.

7.3.4 ROZKŁAD RUCHU ROWEROWEGO W PRZESTRZENI

W Radomiu nie są prowadzone programowo badania natężenia ruchu rowerowego i UMO. Brak jest zatem skonkretyzowanych informacji o jego wielkości. Źródłem pośrednim danych przydatnych do uproszczonych analiz mogą być jednak wyniki przeprowadzonych w mieście w roku 2021 gry miejskiej „Najlepiej rowerem 2021” w ramach Activy oraz zabawy zorganizowanej przez aktywne.miasta.pl w czerwcu 2022 r. W wyniku powyższych akcji z przejazdów grupy wybranych użytkowników udało się stworzyć mapy termiczne przejazdów rowerowych na sieci drogowej.

Rycina 7.8. Mapa termiczna przejazdów rowerowych w ramach gry miejskiej „Najlepiej rowerem 2021” na tle sieci dróg dla rowerów /Źródło: Bractwo Rowerowe/

Rycina 7.9. Mapa termiczna przejazdów rowerowych w ramach zabawy aktywne.miasta.pl w roku 2022 na tle sieci dróg dla rowerów /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych aktywne.miasta.pl/

Odcinki dróg o najwyższej intensywności barwnej obrazują najwyższe natężenia ruchu rowerzystów. Praktycznie pokrywają się one z przebiegami wysokiej jakości infrastruktury. Analizując treść mapy termicznej można wnioskować, iż dobra jakość infrastruktury przyciąga użytkowników. Widać również, że jest ona generatorem: wiele podróży zaczyna i kończy się w jej pobliżu. Mapa uwidacznia również nieciągłości systemu: odcinek ul. Warszawskiej od ronda NSZ w kierunku północnym, brak połączenia trasy NS od os. Południe do dworca głównego PKP (w sąsiedztwie danej fabryki „Łucznik”) czy przerwy ciąg w ul. 1905 Roku. W takich przypadkach ruch rowerowy rozprasza się na alternatywne korytarze bądź jest kontynuowany po chodnikach lub jezdni. Na mapie można dostrzec także ciemne plamy w „oczywistych” ciągach komunikacyjnych: ul. Limanowskiego na odcinku od os. Borki w kierunku centrum miasta, ul. Wierzbicka od os. Borki w kierunku os. Południe, ul. Kwiatkowskiego czy zachodni odcinek ul. Okulickiego. Brak infrastruktury zniechęca do podróży rowerem po tych odcinkach, choć mają atrakcyjne położenie w planie.

~~[Mapa może być także wskazaniem obszarów do pogłębionych analiz, jak np. niskiej frekwencji użytkowników na odcinku ul. Żeromskiego od Niedziałkowskiego do 25 Czerwca.~~

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

~~Choć infrastruktura wydaje się być przyjazną rowerzystom, to wielkość ruchu tego nie potwierdza.]*~~

7.3.5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA RUCH ROWEROWY

Wyniki przeprowadzonych w roku 2019 badań sondażowych wskazały na duże zainteresowanie mieszkańców Radomia problematyką ruchu rowerowego. Za drugi w hierarchii problemów komunikacyjnych uznali oni małą ilość dróg i udogodnień rowerowych. Takie stanowisko, w odniesieniu do niskiego udziału ruchu rowerowego w obsłudze codziennych podróży, sugeruje istnienie dużego potencjału tej formy przemieszczania się w mieście, ale wymagana jest realizacja infrastruktury uwzględniającej potrzebę wygodnego, szybkiego i bezpiecznego przemieszczania się rowerem i UMO.

~~[Stanowisko to uwidacznia także istnienie społecznej polaryzacji w kwestii podejścia mieszkańców Radomia do rozwoju ruchu rowerowego i infrastruktury dla rowerów. Istnieje grupa przeciwników wspierania ruchu rowerowego, uznająca rower za niepoważny środek transportu. W przeciwwadze rośnie jednak liczba zwolenników przeznaczania przestrzeni publicznych dla rowerów i innych urządzeń mobilności osobistej.]*~~

Analizując uwarunkowania infrastrukturalne można wyszczególnić uciążliwości wpływające negatywnie na ruch rowerowy:

- realizacja infrastruktury drogowej kosztem infrastruktury rowerowej i pieszej, poprzez podporządkowywanie w planie, profilu, organizacji ruchu, doborze materiałów. Zjawisko to zauważalne jest na ulicach układu podstawowego i uzupełniającego, na skrzyżowaniach oraz zjazdach publicznych i indywidualnych,
- brak infrastruktury przy niektórych ulicach układu podstawowego,
- lokalizacja infrastruktury tylko po jednej stronie jezdni,
- brak ciągłości ścieżek czy ciągów pieszo-rowerowych,
- przerywanie ciągłości popularnych tras rowerowych poprzecznymi przeszkodami, takimi jak: ulice, ogrodzenia, zabudowa oraz poprzez likwidację przejazdów dla rowerów,
- zoptymalizowane pod kątem ruchu samochodowego a niedogodne dla rowerzystów i pieszych programy sygnalizacji świetlnej z przyjętym algorytmem utrudniającym uzyskanie zezwolenia na przekroczenie jezdni i skracającym długość światła zielonego dla ruchu niesamochodowego,
- stosowanie wzbudzonej sygnalizacji świetlnej w niewłaściwych miejscach,
- wykonywanie w newralgicznych miejscach zbyt niskiej szerokość użytkowej ścieżek,
- nierówna nawierzchnia utrudniająca ruch,
- niewystarczająca ilość przejazdów rowerowych,
- ustawianie fizycznych przeszkód na drogach dla rowerów,
- przejazdy i parkowanie samochodów na ścieżkach rowerowych,
- niska jakość utrzymania infrastruktury,
- niewystarczające utrzymanie zimowe i spychanie przez odśnieżarki śniegu z ulic na infrastrukturę rowerową, niedostateczne odśnieżanie infrastruktury rowerowej,

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- brak pasów rowerowych jako uzupełnienia sieci wydzielonych dróg rowerowych,
- nadmierowe stosowanie form dróg rowerowych kolizyjnych z ruchem pieszym (ciągi pieszo-rowerowe, drogi rowerowe przylegające do chodników),
- mała liczba stref uspokojonego ruchu będących przestrzenią przyjazną dla rowerzystów,
- niedziałający system roweru miejskiego,
- brak oficjalnych wytycznych projektowania infrastruktury rowerowej w Radomiu,
- brak komórki urzędowej odpowiedzialnej za rozwój ruchu rowerowego w mieście.

7.3.6 WSPARCIE RUCHU ROWEROWEGO I UMO

Świadomość negatywnych skutków utrwalania priorytetu samochodu w mieście powoli wzrasta. Rozwój infrastruktury dla rowerzystów, czyniony w celu równoważenia transportu, zyskał już wielu zwolenników, ze strony których presja na kontynuację działań jest coraz wyższa. W celu ogólnej poprawy jakości infrastruktury rowerowej w polskich miastach podejmowane są różnorodne działania i stosowane różne rozwiązania. Opracowuje się „Standardy rowerowe” - dokumenty, których zawartość wskazuje gdzie i jakie typy rozwiązań stosować w celu poprawy warunków ruchu rowerowego. Pomocnym bywa powoływanie w strukturach administracyjnych „Oficera rowerowego” lub „Rzecznika Rowerzystów”. Może to być stanowisko bądź wydział, którego zadaniem jest koordynacja działań inwestycyjnych, nadzór nad realizowanymi projektami i bieżącym utrzymaniem pod kątem spełnienia warunków przyjazności dla rowerzystów oraz prowadzenia kampanii informacyjnych i edukacyjnych.

Istotnym elementem poprawy atrakcyjności komunikacji rowerowej i UMO jest infrastrukturalna poprawa powiązań pomiędzy osiedlami mieszkaniowymi i generatorami ruchu. Szczególną uwagę trzeba zwracać na wzrost jakości powiązań ze śródmieściem, lokalnymi centrami i głównymi węzłami komunikacji zbiorowej. W kontekście podróży codziennych istotną rolę mogą odgrywać powiązania ze szkołami oraz poprawa bezpieczeństwa i wygody jazdy. Szczególną rolę może odegrać likwidacja nieciągłości systemu ścieżek - w wielu miejscach wybudowanie łączników o niewielkiej długości może zmienić postrzeganie nawet wielokilometrowych odcinków sieci już funkcjonującej.

Wyznacznikiem decydującym o wskazaniu głównych obszarów działania i kierunków rozwoju infrastruktury rowerowej, powinno być powiązanie z występowaniem skupisk ludności, koncentracji substancji mieszkaniowej, lokalizacji lokalnych centrów i miejsc koncentracji usług oraz punktami przesiadkowymi komunikacji zbiorowej i innymi środkami transportu.

Zbieżność działań dotyczących wspierania przemieszczania się pieszo, rowerem i UMO dotyczy również działań mniej oczywistych, w postaci realizacji infrastruktury uzupełniającej, podnoszącej atrakcyjność tych sposobów przemieszczania się. Dotyczy to np. zadaszeń dających możliwość schronienia się przed wpływem warunków atmosferycznych (dedykowanych, na przystankach, przy obiektach usługowych), miejsc odpoczynku w postaci ławek, dostępu do WC. Elementy te wespół ze stojakami, podpórkami, stacjami napraw itp. silnie wzbogacają przestrzeń publiczną dla użytkowników roweru i UMO.

7.3.7 PODSTAWOWE DZIAŁANIA DLA POPRAWY INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ

Jakość i spójność istniejącej infrastruktury ma znaczny wpływ na udział podróży rowerowych i UMO w podziale zadań przewozowych. W związku z tym, chcąc zwiększyć ilość podróży rowerowych i UMO należy podjąć określone działania, wśród których wyróżnić należy:

- zwiększenie ilości, spójności i szerokość użytkowej dróg dla rowerów,
- eliminację parkowania i zastawiania infrastruktury rowerowej,
- dbałość o jakość nawierzchni (infrastruktura asfaltowa),
- poprawę bezpieczeństwa i skrócenie czasu podróży: większa ilość przejazdów, uprzywilejowanie na przejazdach rowerowych (wyniesione przejazdy i ich oświetlenie, zmiana programów sygnalizacji świetlnej), śluzy rowerowe, kontraruch, dodatkowe wloty na skrzyżowaniach, większa ilość przejazdów, bezkolizyjna infrastruktura, oświetlenie infrastruktury, tworzenie skrótów,
- poprawę powiązania z komunikacją zbiorową,
- rozbudowę infrastruktury parkingowej, w szczególności na osiedlach mieszkaniowych, przy generatorach ruchu, centrach lokalnych, węzłach przesiadkowych i przystankach komunikacji zbiorowej,
- realizację infrastruktury uzupełniającej, jak np. miejsca odpoczynku i schronienia przed warunkami atmosferycznymi,
- tworzenie przyjaznych dla rowerzystów stref uspokojonego ruchu,
- tworzenie nowych tras rowerowych w oderwaniu od ulic, w przyjaznych, bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeniach.

7.3.8 WNIOSKI

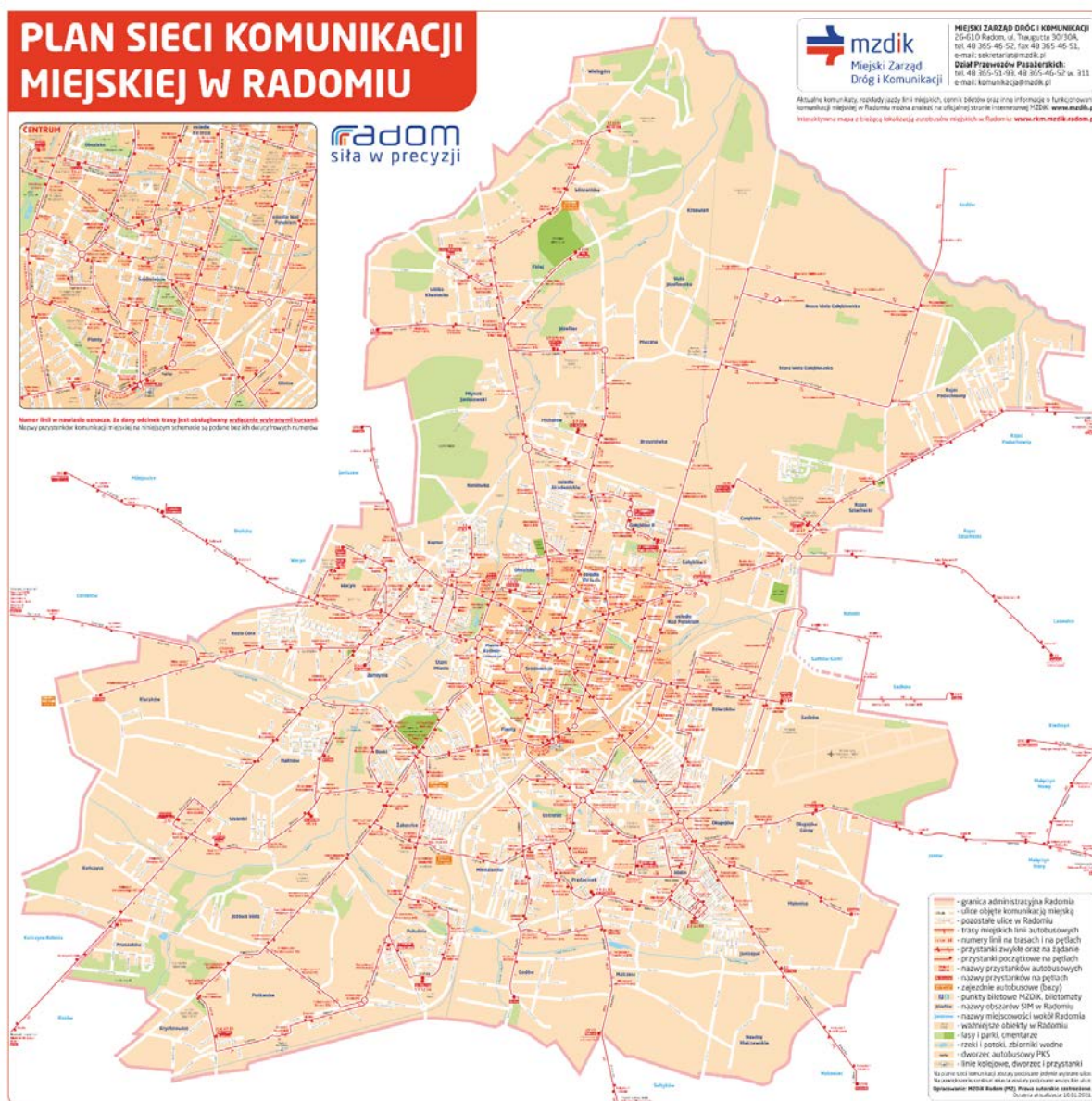
- Udział ruchu rowerowego w obsłudze codziennych podróży mieszkańców jest na niskim poziomie.
- W Radomiu jest potencjał znacznego zwiększenia udziału ruchu rowerowego.
- Oczekując wzrostu udziału ruchu rowerowego i UMO należy zwiększyć zaangażowanie w rozwój i utrzymanie infrastruktury rowerowej.
- Mieszkańcy Radomia za najpilniejsze zadania do rozwiązania w sferze ruchu rowerowego uważają dalszy rozwój infrastruktury i ułatwień dla ruchu rowerowego.
- W celu optymalnego dostosowania priorytetów rozwoju infrastruktury dla rowerzystów należy uwzględnić występujący potencjał przestrzenny, wynikający z rozkładu demograficznego, rozkładu generatorów ruchu, przestrzennego powiązania z obszarami koncentracji usług (przede wszystkim z lokalnymi centrami) i komunikacją zbiorową (w pierwszej kolejności z głównymi węzłami przesiadkowymi).
- Zasadnym jest opracowanie zeszytu (katalogu) dobrych praktyk rowerowych.
- Należy rozważyć zastosowanie dedykowanych form nadzoru, np. w postaci Oficera Rowerowego lub Rzecznika Praw Rowerzystów.

7.4 PUBLICZNY TRANSPORT MIEJSKI

Zagadnienia dotyczące publicznego transportu miejskiego, są syntezą opracowania zatytułowanego „Analizy komunikacyjne Radomia. Komunikacja zbiorowa”, MPU 2022

7.4.1 ORGANIZACJA I OFERTA PUBLICZNEGO TRANSPORTU W RADOMIU

Organizacją transportu publicznego w Radomiu zajmuje się Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji, w którego strukturach organizacyjnych wydzielony jest Dział Przewozów Pasażerskich. System transportu zbiorowego Radomia opiera się na transporcie autobusowym. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. sieć połączeń tworzyło 29 linii - 26 dziennych i 3 nocne. Przewozy realizowało trzech przewoźników: jeden komunalny i dwóch prywatnych.

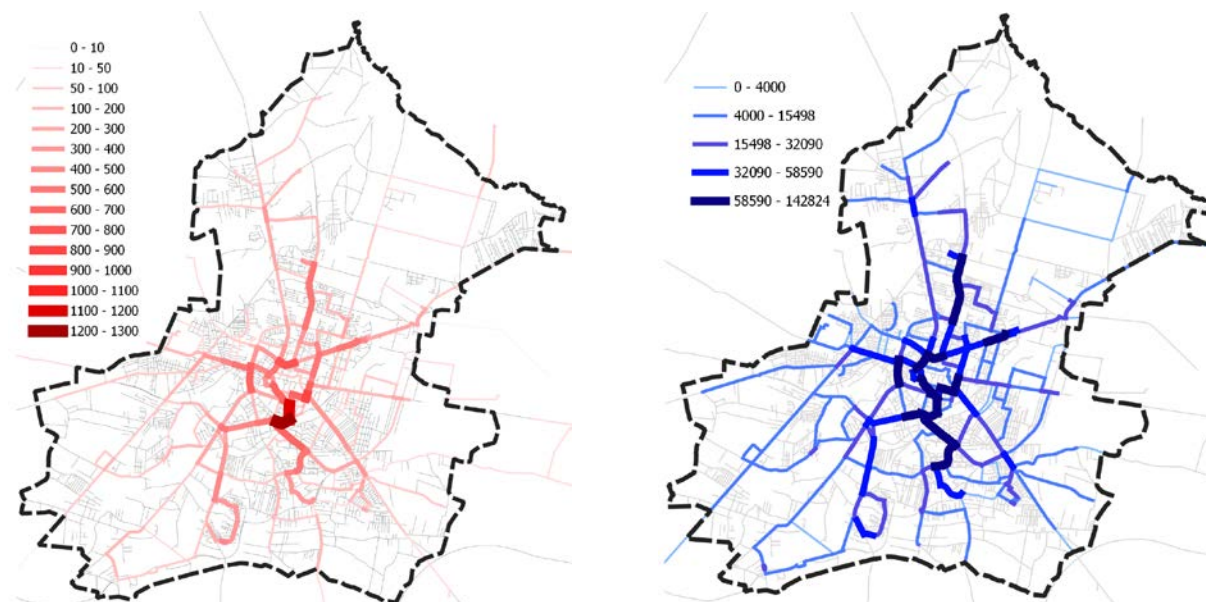
Rycina 7.10. Plan sieci komunikacji miejskiej w Radomiu / Źródło: MZDiK w Radomiu/

Linie komunikacji miejskiej podzielone zostały ze względu na częstotliwości kursowania na:

- dzienne priorytetowe (częstotliwość większa od modułowej) - co 10 minut,
- dzienne podstawowe (częstotliwość modułowa) - co 15-20 minut,
- dzienne uzupełniające (częstotliwość równa wielokrotności częstotliwości modułowej) - co 20-30 minut,
- dzienne marginalne - częstotliwość indywidualna.

7.4.2 DOSTĘPNOŚĆ PUBLICZNEJ KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

Potencjał przewozowy transportu autobusowego w Radomiu, wyrażony liczbą kursów autobusów w godz. 6-22 w dniu powszednim, obrazuje podaż transportu miejskiego w przekrojach poszczególnych ulic miasta. Wielkościami waha się w granicach od 10 do ponad 1200 pojazdów. Z kolei maksymalne zdolności przewozowe komunikacji miejskiej, czyli ilości pasażerów jakie zdolne są przewieźć autobusy na poszczególnych odcinkach ulic, wahają się w granicach od 4000 do ponad 140000 osób na dobę

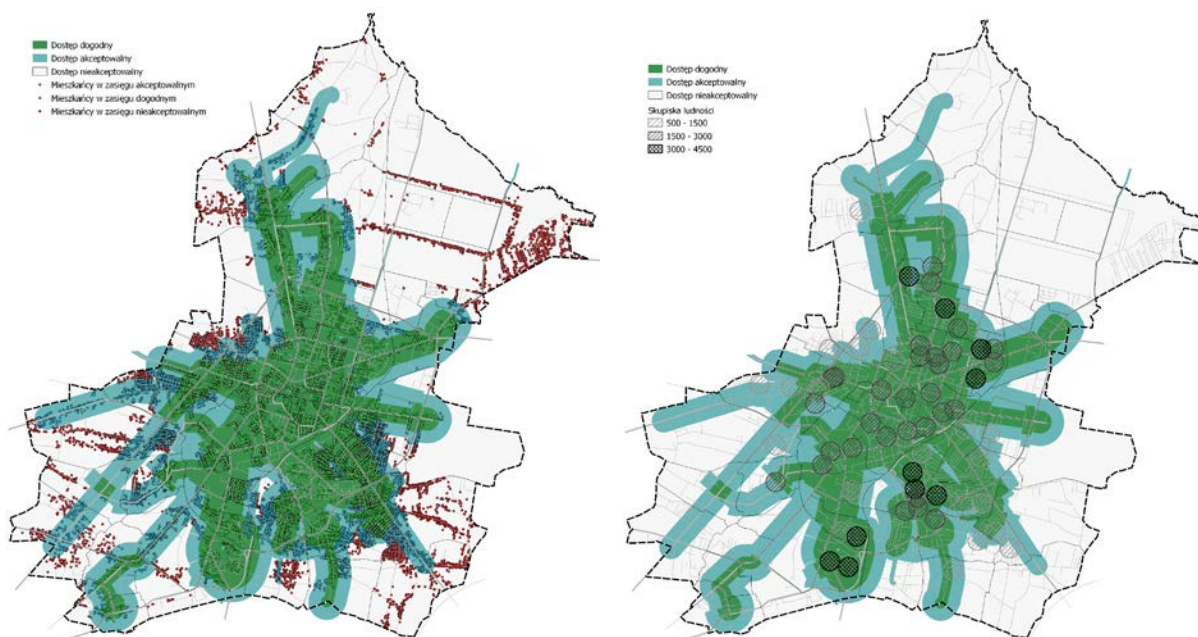

Rycina 7.11. Potencjał przewozowy komunikacji miejskiej w Radomiu wyrażony liczbą kursów autobusów oraz potencjał przewozowy wyrażony liczbą miejsc dla pasażerów w autobusach komunikacji miejskiej w dniu roboczym w godz. 6-22 /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZDiK w Radomiu/

Analiza dostępności publicznej komunikacji miejskiej przeprowadzona została na bazie metodyki badania polegającej na określaniu buforów (czasów) dostępu do marszrut komunikacji miejskiej. W myśl tej metody dostęp do publicznych środków transportu miejskiego zdefiniowany jest jako czasowa dostępność obejmująca łącznie czas potrzebny na dojsie do marszrut oraz uśredniony czas oczekiwania na pojazd. Dla Radomia dwa graniczne, całkowite czasy dostępu określono na:

$t_c \leq 8$ min - dostęp dogodny,

$8 < t_c \leq 13$ min - dostęp akceptowalny.

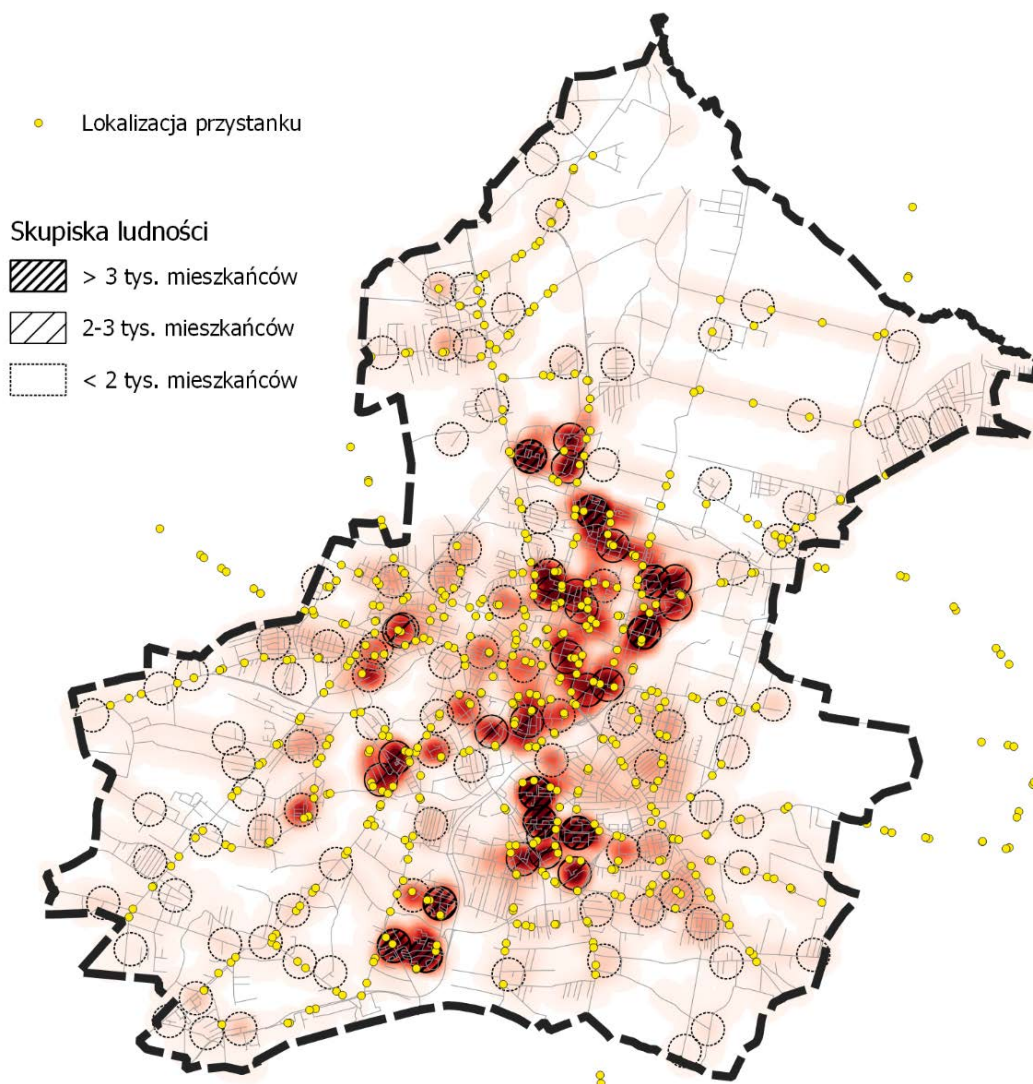
Rycina 7.12. Bufory dogodnej i akceptowalnej dostępności do komunikacji miejskiej na tle meldunków mieszkańców oraz skupiska ludnościowe na tle buforów dostępności do komunikacji miejskiej /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZDiK w Radomiu oraz danych GUS/

Analiza dostępu do komunikacji miejskiej wykazała, że 27% obszaru miasta ma dogodną dostępność, kolejne 21% - akceptowalną, a 52% jest poza akceptowalnym dostępem do transportu. Odnosząc dostępność do populacji osób zamieszkujących dane obszary, dogodną dostępność do transportu miejskiego ma 64% mieszkańców miasta, akceptowalną kolejne 21%. Niedogodną (nieakceptowalną) dostępność posiada 15% mieszkańców Radomia.

Największe skupiska z zakresu 3,0 - 4,5 tys. mieszkańców znajdują się praktycznie w całości w buforze dogodnej dostępności do komunikacji miejskiej. Bardzo dobrze wypada też dostęp średniej wielkości skupisk ludnościowych z zakresu 1,5 - 3,0 tys. Mieszkańców, a te z ostatniego przedziału 0,5 - 1,5 tys. znajdują się wewnątrz dostępu dogodnego, akceptowanego lub na jego styku. Stwierdzić zatem można, że w Radomiu nie występują duże skupiska ludnościowe pozbawione dostępu do komunikacji zbiorowej.

7.4.3 PRZYSTANKI AUTOBUSOWE

Przystanki zapewniają dostęp użytkowników do transportu zbiorowego, więc ich rozmieszczenie jest istotną składową wpływającą na atrakcyjność systemu. Przy ocenie kryterium czasu, sumaryczny czas dojścia do przystanku i średniego oczekiwania na autobus składa się na atrakcyjność danej lokalizacji. Istotne jest również, by przystanki maksymalnie ułatwiały przesiadki. Kolejne ważne czynniki są związane z poczuciem bezpieczeństwa i komfortu, zarówno na drodze do przystanku jak i w jego obrębie.

Rycina 7.13. Lokalizacja istniejących przystanków autobusowych (stan na grudzień 2020) na tle skupisk ludności
Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS oraz MZDIK w Radomiu

Rozkład przystanków na tle skupisk ludności pokazuje, że istnieją rezerwy optymalizacji w zakresie lokalizacji przystanków bliżej mieszkańców, a w zestawieniu z powyższymi analizami można zoptymalizować również wewnętrzne powiązania komunikacji zbiorowej, dzięki realizacji węzłów przesiadkowych w zoptymalizowanych lokalizacjach.

Analizy „potencjału przewozowego komunikacji zbiorowej” oraz „rozmieszczenia ludności i generatorów ruchu w buforze 320 m od dróg” wykazały w obrębie skrzyżowania ulic 25 Czerwca i Żeromskiego wysoki potencjał i wysokie zapotrzebowanie na komunikację zbiorową. Ilość mieszkańców, rozmieszczenie generatorów, dostęp do centrum miasta, w tym do Urzędu Miejskiego i ulicy Żeromskiego w powiązaniu z wysokim potencjałem komunikacji zbiorowej umożliwia stworzenie węzła przesiadkowego i jednego z najważniejszych miejsc na mapie komunikacji miejskiej. W rzeczywistości potencjał ten nie jest wykorzystany. Przyczyny można upatrywać w wzajemnym oddaleniu istniejących przystanków oraz całkowitym ich braku dla części linii. Brak węzła przesiadkowego w tym

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

miejscu osłabia dostęp do śródmieścia, pogorsza integrację linii autobusowych, a zatem zmniejsza atrakcyjność komunikacji zbiorowej.

Inny przykład to kursujący przez osiedle Dzierzków autobus linii nr 14, który przejeżdżając obok przystanku linii nr 24 Kaszubska/Lubelska nie korzysta z niego, skutkiem czego jest brak integracji linii nr 14 i 24 i pogorszenie dostępności mieszkańców do linii nr 14.

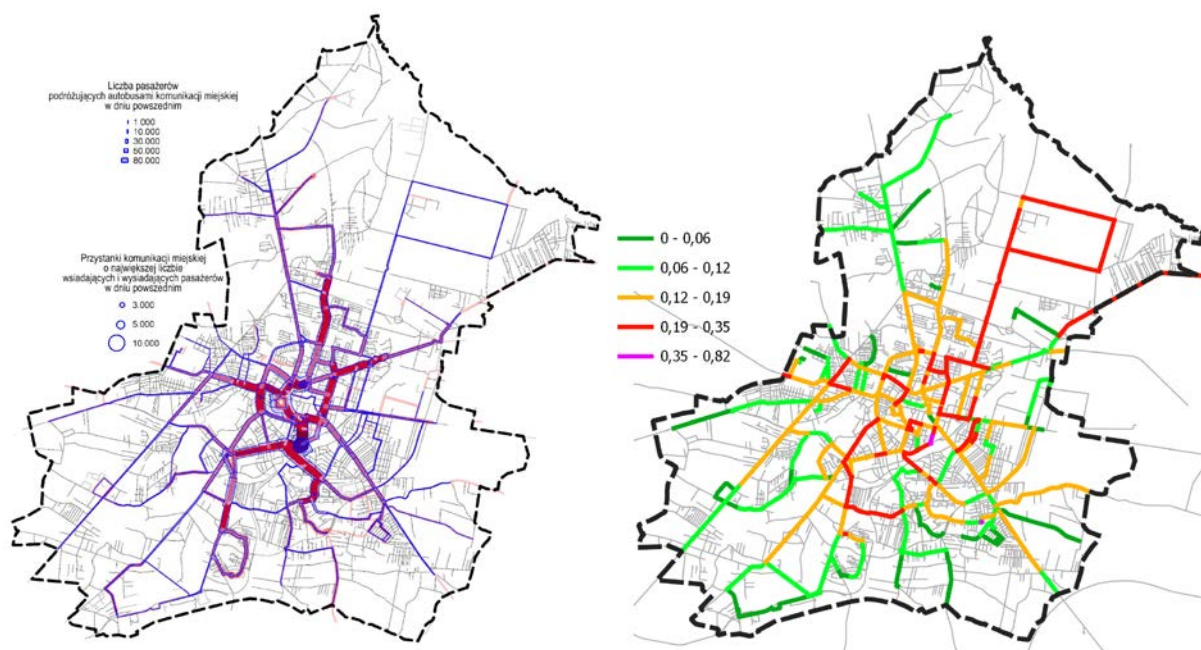
Analizując funkcjonowanie węzłów przesiadkowych można się odnosić do powiązań wewnętrznych i zewnętrznych. Wewnętrzne dotyczą powiązań pomiędzy poszczególnymi liniami miejskiej komunikacji zbiorowej; zewnętrzne - do wzajemnego powiązania komunikacji miejskiej z koleją, autobusami zamiejskimi, ruchem pieszym, rowerowym, UTO i samochodami osobowymi. Ze względu na obsługiwaną ilość podróży oraz integrację pomiędzy różnymi modułami transportowymi, najważniejszym węzłem przesiadkowym o oddziaływaniu regionalnym jest ten funkcjonujący w rejonie dworca PKP Radom Główny.

[Przystanki autobusów miejskich są zgrupowane integrując linie i kierunki obsługiwane przez komunikację zbiorową w dwóch sąsiadujących miejscach dla dwóch kierunków. W Obszarze przydworcowym obsługiwane są również busy, autobusy podmiejskie i dalekobieżne. Jest to przykład wskazujący na właściwy kierunek integracji różnych środków transportowych oraz wzajemnego powiązania miejskiej komunikacji zbiorowej. Na kierunkach północnych integralność transportu kolejowego i miejskiego autobusowego jest bardzo dobra - przystanki zorganizowane są na placu dworcowym, 50 m od wejścia do głównego budynku dworca. Na kierunkach południowych przystanki zorganizowane wzdłuż ulic Poniatowskiego i Prażmowskiego wymagają przejścia 200 m i przekroczenia ruchliwej ulicy Poniatowskiego. Powyższe powoduje przestrzenne i organizacyjne utrudnienia procesu przesiadki.

Kompleksowa analiza wykazuje jednak, że organizacja przestrzenna węzła nie jest optymalna i powinna zostać poprawiona. Dotyczy to nie tylko komunikacji zbiorowej ale również powiązań pieszych, rowerowych i UMO. W zakresie integracji transportów kolejowego i miejskiego z autobusowymi regionalnym i międzyregionalnym, proces przesiadania się jest jeszcze bardziej kłopotliwy. Pojazdy prywatnego transportu regionalnego zatrzymują się na kierunkach północnych na przystanku na ul. Traugutta; na kierunkach południowych korzystają z przystanków komunikacji miejskiej na ul. Prażmowskiego. Ponadto, wykorzystują również parking przy pobliskim dyskoncie. Szczególnie ostatni przypadek dowodzi formy wykluczenia systemowego i dezintegracji transportowej w zakresie obsługi ruchu pasażerskiego do podradomskich miejscowości. Transport regionalny i międzyregionalny po upadku przewoźnika PKS i sprzedaży dworca autobusowego również wymaga kompleksowej organizacji.]*

7.4.4 POPYT NA USŁUGI PRZEWOZOWE

W roku 2019 popyt na usługi przewozowe w dniu powszednim kształtował się na poziomie 113 631 podróży, co oznacza spadek o 8% w stosunku do popytu z roku 2017. W przestrzeni miasta największy rozkład obciążenia pasażerami ułożył się na liniach największych, wielorodzinnnych osiedli mieszkaniowych.

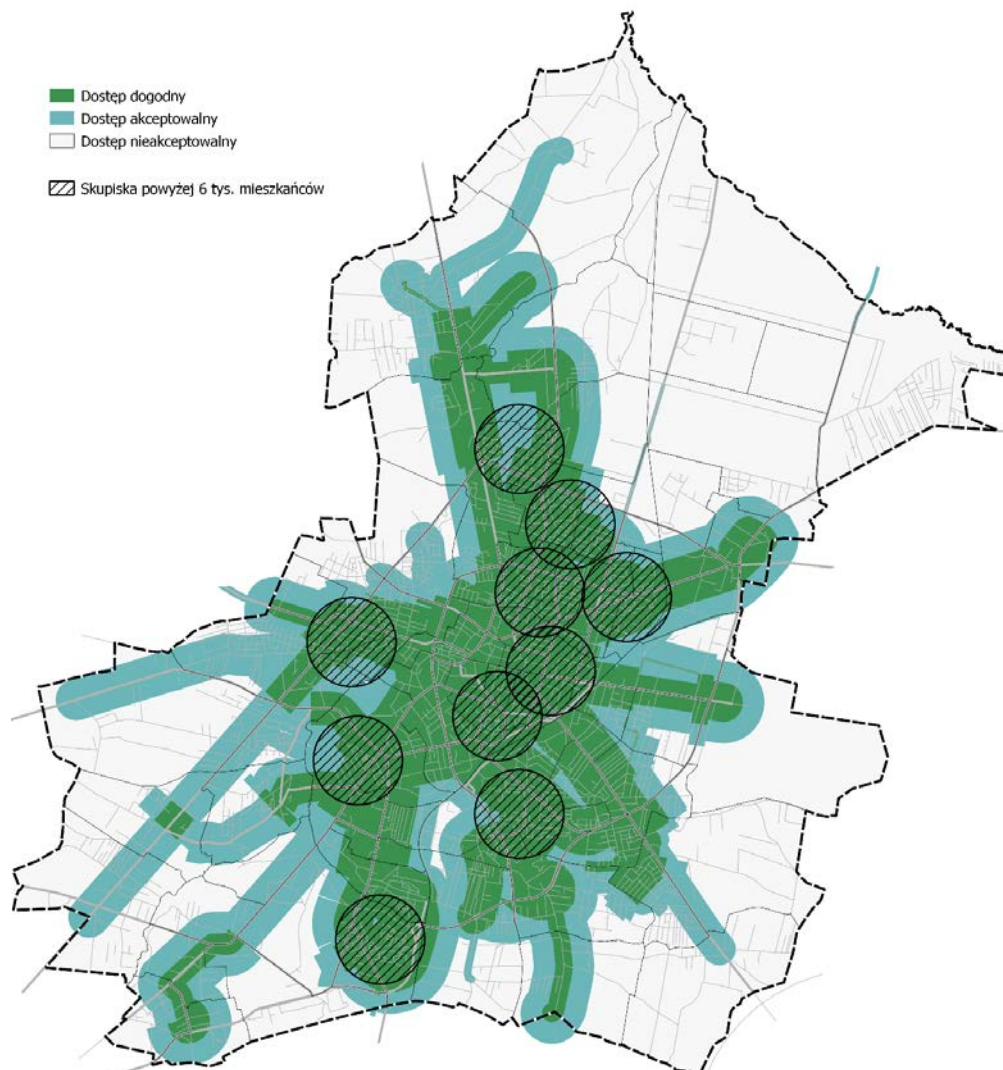
Rycina 7.14. Rozkład wielkości potoków pasażerów w autobusach komunikacji miejskiej w Radomiu na tle potencjału przewozowego w 2019 r. oraz Wykorzystanie potencjału przewozowego transportu autobusowego w Radomiu w 2019 r. /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZDiK w Radomiu/

Analiza stopnia wykorzystania potencjału przewozowego komunikacji miejskiej wykazała, że napełnienie pojazdów waha się w granicach od 0,06 do 0,82. Z zestawienia wyników tych dwóch analiz można odczytać, gdzie potencjał komunikacji zbiorowej koreluje z obciążeniem pasażerami. Nie w każdym przypadku podaż komunikacji zbiorowej zgrywa się z jej wykorzystaniem. Identyfikuje się przypadki niskiej podaży kursów i relatywnie dużego napełnienia - komunikacja w korytarzu ulic Energetyków oraz Stara i Nowa Wola Gołębiowska. Przypadkiem odmiennym jest odcinek ulicy Wierzbickiej między skrzyżowaniami z ulicami Czarnoleską i Warsztatową, obsługiwany wyłącznie wysokoczęstotliwościową linią nr 7, na którym wskaźnik wykorzystania potencjału przewozowego osiąga maksymalnie poziom 0,12. Na kierunkach największych osiedli mieszkaniowych Radomia, na których zorganizowano wysoką podaż transportową, ilość pasażerów jest również wysoka. Z kolei przypadek ulicy Malenickiej pokazuje, że organizacja transportu zbiorowego, głównie w oparciu o aspekty społeczne, okazała się nieefektywna.

Analiza danych obciążenia ruchem pasażerskim poszczególnych przystanków wykazała, iż najwięcej pasażerów korzystało z następujących węzłów komunikacyjnych (zespołów przystanków):

- Dworzec PKP / Poniatowskiego - 18 522 pasażerów,
- Struga / Pl. Jagielloński - 9 582 pasażerów,
- Traugutta / Piłsudskiego - 4 715 pasażerów,
- Grzeczmarowski / Śląska - 4 517 pasażerów,
- Struga / Szklana - 4 130 pasażerów,
- Malczewskiego / Kelles-Krauza - 3 600 pasażerów,
- 25 czerwca / Kaufland - 3 199 pasażerów,

- Limanowskiego / Maratońska - 3 146 pasażerów.

Rycina 7.15. Skupiska ludnościowe – co najmniej 6 tys. mieszkańców - na tle buforów dostępności do komunikacji miejskiej.
Źródło: opracowanie własne na bazie danych MZDIK w Radomiu oraz GUS

Widać korelację między największymi skupiskami ludności, dostępnością komunikacji zbiorowej i najbardziej atrakcyjnymi przystankami węzłowymi. Jednocześnie można dostrzec możliwość poprawy lokalizacji węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej, dzięki silniejszemu powiązaniu z rozkładem ludnościowym z punktami węzłowymi i obszarami koncentracji usług.

Z ankietowych badań transportowych przeprowadzonych w roku 2014 wnioskować można, że spadająca popularność komunikacji zbiorowej związana jest ze zbyt długimi dojazdami do przystanków oraz ze zbyt długim czasem jazdy wynikającym m.in. z braku na sieci ulicznej elementów preferencji dla transportu zbiorowego (buspasy, śluzy, inteligentne systemy sterowania) oraz wyznaczaniem tras autobusów, których zadaniem jest obsługa jak największego obszaru kosztem prędkości przejazdu pomiędzy punktami startowym i końcowym.

Analiza rozmieszczenia ludności i generatorów ruchu w buforze 320 m od dróg, wskazała ulice z największym zapotrzebowaniem na komunikację zbiorową (7.1.8 *Obszarowe zróżnicowanie zapotrzebowania na infrastrukturę pieszą, rowerową i komunikację zbiorową, Rycina 7.1 Rozmieszczenie ludności i generatorów ruchu w buforze 320 m od dróg*). Wytyczenie najbardziej atrakcyjnych korytarzy, powinno uwzględniać wyniki tej analizy i poprzedzać wyznaczenie marszrut linii autobusowych oraz miejsc wymagających stosowania rozwiązań priorytetyzujących transport zbiorowy. Koniecznym jest poprawa powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, podnoszących ogólną atrakcyjność systemu transportu zbiorowego. Analiza rozkładu skupisk ludności pozwala na trafne lokowanie przystanków autobusowych. Przy wskazywaniu węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej oraz multimodalnych węzłów komunikacyjnych należy również uwzględnić przestrzenne lokalizacje lokalnych centrów.

Niski udział transportu zbiorowego w obsłudze podróży mieszkańców Radomia, średnie oceny jego funkcjonowania oraz potrzeba równoważenia transportu w kontekście działań środowiskowych jednoznacznie wskazują na konieczność podjęcia działań rozwojowych komunikacji zbiorowej. Katalog i zakres tych działań jest bardzo duży i może dotyczyć działań infrastrukturalnych, organizacyjnych i marketingowych. Zgromadzona baza danych i wyników analiz jest na tyle duża, że możliwym jest precyzyjniejsze dostosowanie oferty do istniejących i przyszłych potrzeb.

7.5 PODSYSTEM DROGOWY

7.5.1 SIEĆ DROGOWA - UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Radom jest węzłem następujących dróg krajowych i wojewódzkich.

Tabela 7.2. Wykaz dróg krajowych i wojewódzkich w obszarze radomskiego węzła drogowego

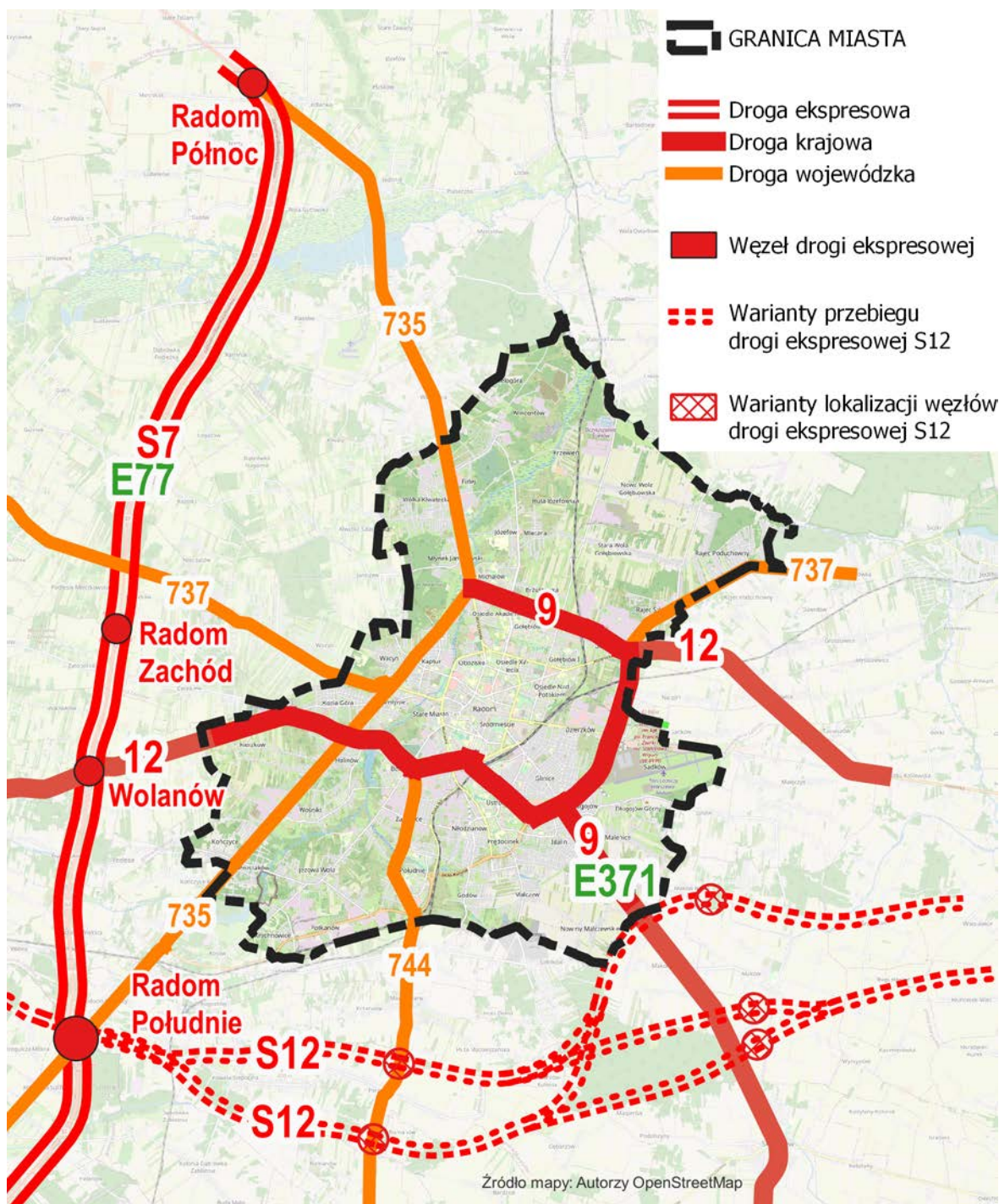
Nr drogi	Kategoria drogi	Przebieg drogi	Przebieg drogi na terenie Radomia
7	Droga krajowa klasy S	szlak międzynarodowy E77: Pskov - Kaliningrad - Gdańsk - Warszawa - Radom - Kraków - Trstena - Budapest	Przebieg poza granicami Radomia
9*	Droga krajowa klasy GP	szlak międzynarodowy E371: Radom - Ostrowiec Św. - Rzeszów - Svidnik - Presov	Rondo NSZ - ul. Żółkiewskiego - Al. Wojska Polskiego - ul. Słowackiego - granica miasta
12	Droga krajowa klasy GP	granica państwa - Łęknica - Leszno - Kalisz - Piotrków Tryb. - Radom - Lublin - Chełm - Dorohusk - granica państwa	granica miasta - ul. Wolanowska - ul. NSZZ Solidarność - ul. Maratońska - ul. 1905 Roku - ul. Dowkontta - al. Grzeczmarowski - Al. Wojska Polskiego - ul. Zwolińskiego - granica miasta
735	Droga wojewódzka klasy G	S7 (węzeł Radom Północ) - Radom - Szydłowiec	granica miasta - ul. Warszawska - ul. Czarnieckiego - ul. Kielecka - granica miasta
737	Droga wojewódzka klasy G	Radom - Jedlnia - Kozienice	Rondo ks. J. Popiełuszki - ul. Kozienicka - granica miasta

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

740	Droga wojewódzka klasy G	Radom - Przytyk - Potworów	ul. Malczewskiej - ul. Przytycka - granica miasta
744	Droga wojewódzka klasy G	Radom - Wierzbica - Starachowice	ul. Łukasika - ul. Wierzbicka - granica miasta

* Miasto Radom czyni starania, aby droga krajowa nr 9 rozpoczynała się w węźle trasy S7 Radom Północ, wówczas przebiegałaby ona przez miasto także ulicą Warszawską na odcinku od granicy miasta do ronda NSZ.

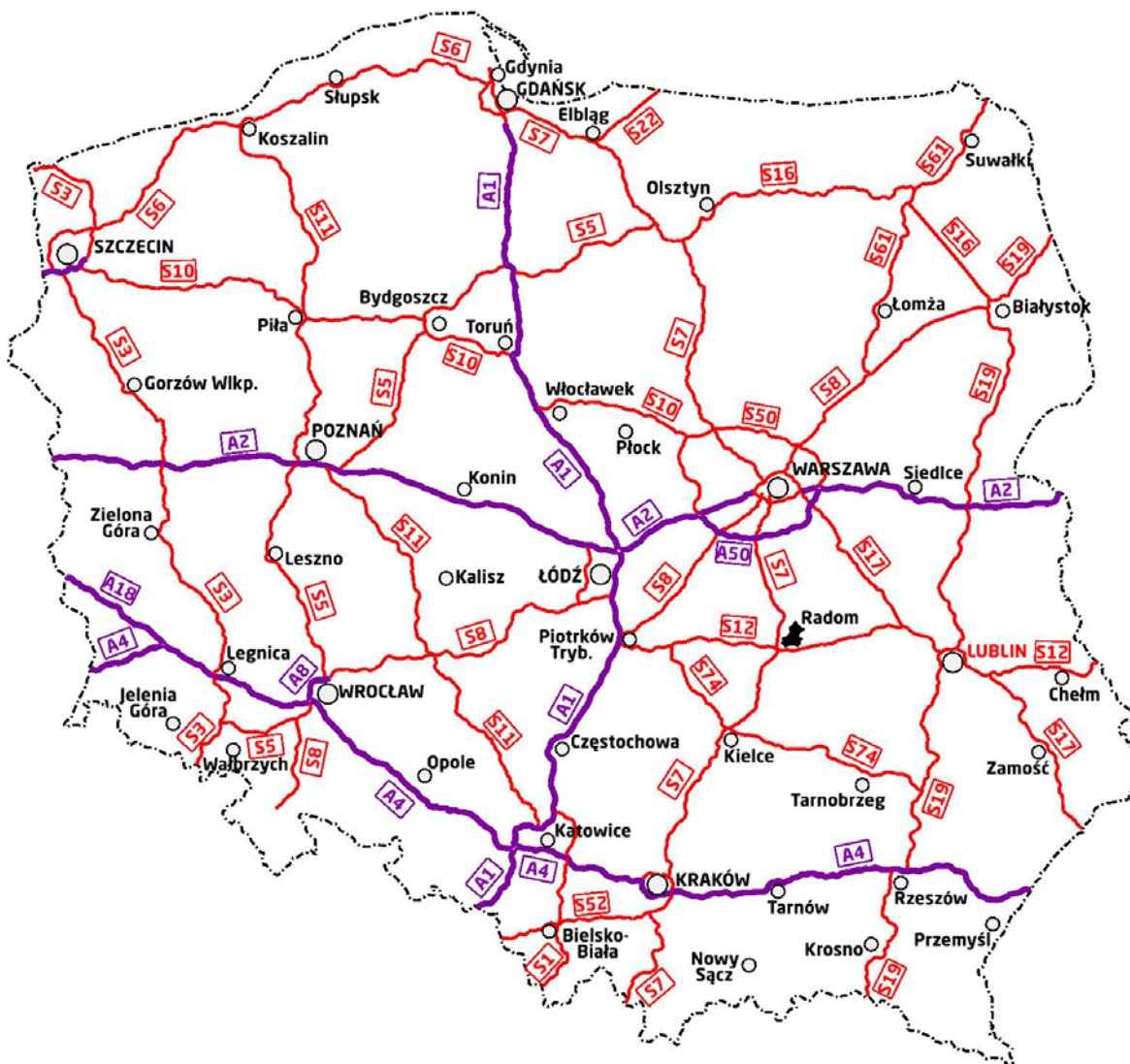

Rycina 7.16. Przebieg dróg krajowych i wojewódzkich w obrębie radomskiego węzła drogowego /Źródło: opracowanie własne/

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, str. 1–128), przez Radom przebiegają ciągi transeuropejskich drogowych korytarzy transportowych sieci kompleksowej:

- Warszawa - Radom - Kielce - Kraków (DK7),
- Piotrków Tryb. - Radom - Lublin - Dorohusk (DK12).

Docelowo obydwie z wymienionych korytarzy drogowych mają mieć klasę drogi ekspresowej. Obecnie w rejonie Radomia taką klasę posiada DK nr 7 (S7). W roku 2019 w ramach sporządzania Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego budowy drogi ekspresowej S12 na terenie województwa mazowieckiego, nadzorowanego przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Warszawie, opracowane zostały trzy warianty przebiegu przyszłej trasy w rejonie Radomia wraz z wariantami lokalizacji węzłów.

Rycina 7.17. Docelowa sieć autostrad i dróg ekspresowych w Polsce /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA - stan na dzień 29.07.2022 r./

7.5.2 SIĘĆ DROGOWA - UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

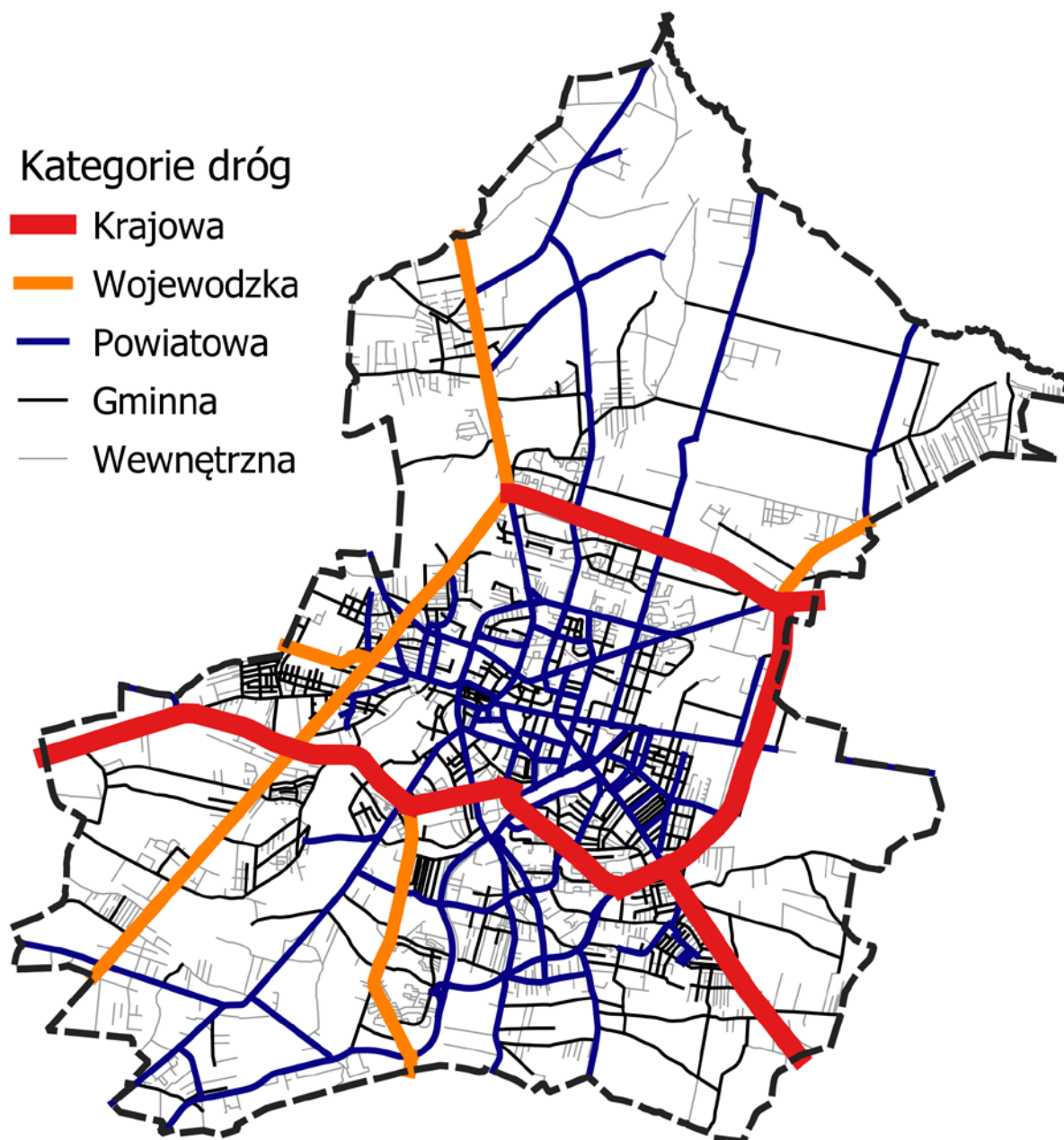
Istniejący układ drogowy Radomia charakteryzuje się:

- obciążeniem krajowym i międzynarodowym ruchem tranzytowym na ciągach dróg krajowych nr 9 i 12. DK9 na znacznej długości poprowadzona jest po przystosowanym do obsługi takiego ruchu fragmencie tzw. miejskiej ramy (ul. Żółkiewskiego i al. Wojska Polskiego), problematycznym jest odcinek przebiegający ulicą Słowackiego z uwagi na niedostateczne jej parametry techniczne oraz brak realnej możliwości ich poprawy. Przebieg DK12 jest bardziej uciążliwy dla mieszkańców Radomia, bo tylko w połowie poprowadzony jest poprzez przystosowane do takiego ruchu ul. Zwolińskiego i al. Wojska Polskiego. Na znacznym odcinku przebiega jednak przez silnie zurbanizowane tereny, w tym duże osiedla mieszkaniowe oraz obszar śródmiejski (ulice: Grzeczmarowskiego, 1905 Roku). W celu wyprowadzenia tego ruchu tranzytowego trwają obecnie prace zmierzające do budowy trasy S12;
- rozpoczęciem działań zmierzających do budowy nowego śladu DK9 na odc. Radom-Skaryszew (odciążającego ul. Słowackiego), jako wydajnego połączenia drogowego miasta z układem ponadlokalnym na kierunku południowo-wschodnim. Decyzja o budowie nowego wlotu, zaproponowanego w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom (studium), została zaakceptowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, miasto i gminę Skaryszew, dyrekcję Portu Lotniczego Warszawa-Radom oraz Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie. W opracowywanym Studium Techniczno-Ekologiczno-Środowiskowym budowy trasy S12 w miejscu krzyżowania się wariantów przebiegu trasy S12 z nowym wlotem DK9 zaplanowano węzły. W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* (PZPWM) nowy ślad DK9 jest wykazany w zbiorze postulowanych inwestycji i jego orientacyjny przebieg jest zgodny z przyjętym w obowiązującym studium Radomia;
- „zawieszonym” przebiegiem DK9. Jest to wynikiem odmiennych stanowisk GDDKiA O/Warszawa, Prezydenta Miasta Radomia, Rady Miejskiej w Radomiu oraz MZDW. Według GDDKiA O/Warszawa po oddaniu do użytkowania obwodnicy Radomia w ciągu S7 początek DK9 powinien być zlokalizowany na połączeniu z DK12. Zdaniem władz miasta oraz MZDW początek DK9 powinien być ustanowiony w węźle trasy S7 „Radom Północ”, co zdecydowanie odpowiada pełnionej przez drogę funkcji obsługującej ruch krajowy i międzynarodowy. Ponadto, brak połączenia DK9 i S7 przerywa ciągłość dróg międzynarodowych E371 i E77;
- utrudnionym dostępem do węzła trasy S7 Radom Zachód, wynikającym z nierealizowania przez Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie budowy nowego śladu drogi wojewódzkiej nr 740 na odcinku od węzła trasy S7 do Radomia. Nowy ślad DW740 jest uwzględniony w obowiązującym studium Radomia oraz w PZPWM;

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- planowaną budową nowego śladu drogi wojewódzkiej nr 744, ujętą w obowiązujących studium Radomia oraz gminy Kowala, a także w PZPWM. Jest to zadanie poprawy dostępności Radomia na kierunku południowym, zarówno w kontekście dostępu do przyszłej trasy S12 jak i gmin i powiatów sąsiednich. W przypadku tego zadania występują jednak rozbieżności we wskazaniach przebiegu w porównaniu poszczególnych dokumentów;
- niedokończonym systemem obwodnic śródmieścia oraz dróg łączących Śródmieście z dzielnicami peryferyjnymi,
- przeciążeniem ulic śródmiejskich, w tym szczególnie ulic 25 Czerwca i Malczewskiego, międzydzielnicowym ruchem tranzytowym.

Istotną, dodatkową cechą sieci drogowej miasta jest nieciągłość kategorii dróg oraz znacząca ilość dróg wewnętrznych.

Rycina 7.18. Kategoryzacja sieci dróg Radomia /Źródło: opracowanie własne na bazie wykazu dróg publicznych MZDiK w Radomiu oraz danych kartograficznych/

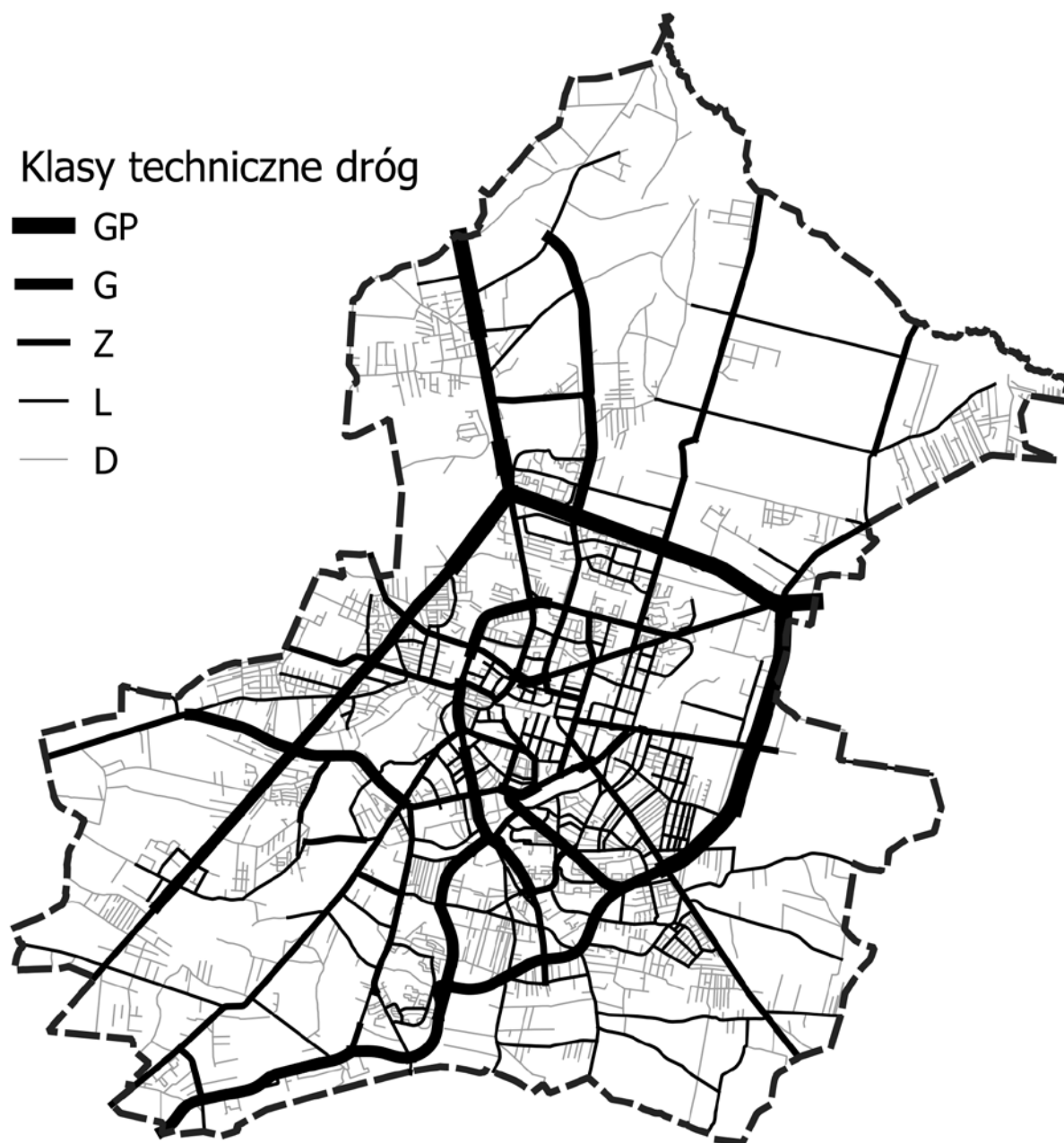
O ile nieciągłość kategorii dróg w miastach na prawach powiatu, w których wszystkie drogi publiczne podlegają prezydentowi, nie rodzi poważnych problemów natury utrzymaniowej lub wykonawczej, to znaczna ilość dróg wewnętrznych wprowadza szereg komplikacji natury formalno-prawnej i technicznej. Zarządzanie takimi drogami, w tym ustalanie ich programów funkcjonalno-użytkowych i parametrów technicznych, leży w gestii właściciela drogi, którego nie obowiązują warunki techniczne ustalone dla dróg publicznych. Przy bardzo żywiołowym charakterze rozwoju dróg wewnętrznych i niedostatecznej możliwości kontroli tego procesu, rozrasta się sieć ciągów komunikacyjnych o bardzo niskich parametrach użytkowych, o dużej, nieuzasadnionej przestrzennie gęstości, włączanych do dróg

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

publicznych poprzez zjazdy publiczne, które w rzeczywistości działają jak skrzyżowania. Degraduje to układ drogowy miasta, pomniejszając jego wydolność, czytelność oraz bezpieczeństwo ruchu. W wielu przypadkach wymusza podjęcie działań rozbudowy publicznych dróg lokalnych czy dojazdowych, których zadaniem byłoby uzupełnienie sieci drogowej danego osiedla. Z powodu ograniczonych możliwości finansowych gminy realizacja takich dróg postępuje wolno w stosunku do rozrostu sieci dróg wewnętrznych.

Odnosząc klasyfikację techniczną dróg Radomia do wielkości i skali zainwestowania miasta nasuwa się wniosek, iż układ drogowy jest niedokończony. W zakresie elementu podstawowego - ramy składającej się z ciągu ulic Kielecka - Czarnieckiego - Żółkiewskiego - Al. Wojska Polskiego - Grzeczmarowskiego - Kuronia - Walentynowicz - Lipskiego - ukończenie rozbudowy Al. Wojska Polskiego zamknęło wschodnią obwodnicę miasta w klasie technicznej GP. Zadaniem pozostaje zachodnia część - ciąg ulic Kieleckiej i Czarnieckiego - na której odcinkowo rzeczywiste parametry techniczne nie przystają do wymaganej klasy G. Wyzwaniem jest również docelowa klasa ul. 1905 Roku - dziś jako droga krajowa nr 12 powinna spełniać parametry adekwatne dla klasy GP. Po wybudowaniu trasy S12 jej kategoria będzie obniżona do co najwyżej wojewódzkiej. W takim przypadku klasa techniczna nie powinna być niższa niż Z a wyższa niż GP. Wyszczególniony przedział klasowy odpowiada także rzeczywistej roli tej ulicy, jako elementu podstawowego układu drogowego miasta.

Bolączką miejskiego układu podstawowego jest także mały odsetek dróg o parametrach rzeczywistych adekwatnych dla klasy zbiorczej (Z). Ulice tej klasy, bardzo pożądane w miejskim układzie drogowym, za sprawą głównie nadmiernej ilości zjazdów publicznych i indywidualnych, nierzadko o konfliktowej lokalizacji, posiadają ograniczone parametry ruchowe oraz bezpieczeństwa ruchu.

Rycina 7.19. Klasyfikacja techniczna dróg na terenie Radomia - Diagnoza /Źródło: opracowanie własne/

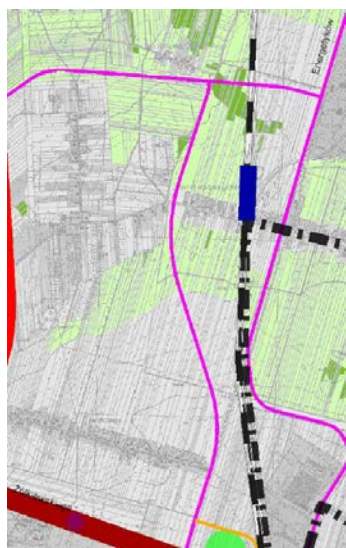
Uwarunkowania formalno-prawne, inwestycyjne i intensywny rozwój zabudowy doprowadziły do niejednoznaczności przyszłej realizacji wybranych elementów podstawowego układu drogowego Radomia wskazanych w obowiązującym studium.

Ulica „Ciepłownicza”

Droga określana umowną nazwą „Ciepłownicza” to połączenie w klasie Z ulic Mieszka I i Energetyków. Z założenia to wsparcie infrastrukturalne rozwijającej się strefy usługowo-przemysłowej na terenach dawnej elektrociepłowni. Przebieg zaproponowany w obowiązującym studium w części wschodniej nie jest możliwy do utrzymania z uwagi na wysoką kolizyjność ze zmodernizowaną linią kolejową oraz brakiem możliwości kontynuacji drogi w strefie. Potencjał rozwojowy strefy wskazuje jednak na potrzebę wybudowania nowego połączenia, stąd wskazana jest analiza zmiany przebiegu drogi na analizowanym odcinku.

Trasa NS na odc. od ul. Żółkiewskiego do ul. „Ciepłowniczej”

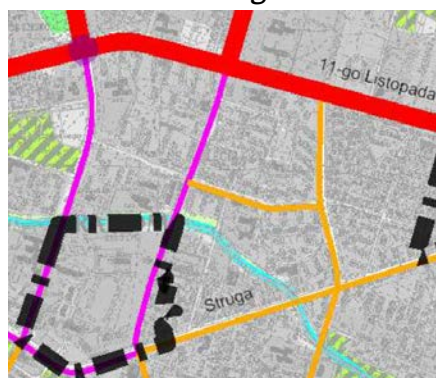
Trasa NS na przedmiotowym odcinku stanowić miała w założeniu poprawę dostępności rozwijających się terenów mieszkaniowych osiedla Brzustówka. Zaplanowana została jako płynne przedłużenie ul. Energetyków do planowanej tzw. ulicy „Ciepłowniczej”. Połączenie z północnym odcinkiem ul. Energetyków realizowane miało być poprzez ulicę „Ciepłowniczą”. Skrzyżowanie ulicy „Ciepłowniczej” i linią kolejową zaplanowano w drugim poziomie z jednoczesną likwidacją przejazdu kolejowego w ciągu ul. Energetyków. Skutkiem przebudowy linii kolejowej jest jednak powstanie wiaduktu kolejowego w ciągu ul. Energetyków, co zmieniło uwarunkowania komunikacyjne. Ponadto, w północnej części korytarza trasy NS pojawiła się zabudowa mieszkaniowa co silnie ograniczyło możliwości budowy trasy. Kierunkowo zatem należy przeanalizować zasadność planowania trasy NS w jej północnym odcinku.

Połączenie ulic Struga z al. Wojska Polskiego

Zaplanowana w klasie technicznej G droga była rozwinięciem planów budowy nowego wlotu do Radomia drogi wojewódzkiej 737 oraz ciągu obecnej DK12. Włączenie w ciąg radomskiej trasy średnicowej miało zapewnić redystrybucję ruchu na centralne i zachodnie rejony miasta. Utrzymywanie przedmiotowego ustalenia jest jednak niemożliwe: w dokumentach rangi wojewódzkiej oraz gminy Jedlnia Letnisko nie wskazuje się zmiany przebiegu DW737, w trakcie przebudowy linii kolejowej powstał wiadukt drogowy o odmiennym od planowanej geometrii a także w otoczeniu planowanej drogi silnie rozwinęła się zabudowa mieszkaniowa.

Ulica Kusocińskiego

Odcinek ulicy Kusocińskiego pomiędzy ulicami Chrobrego i Żwirki i Wigury wskazywany jako klasy technicznej Z miał pełnić rolę podstawowego połączenia ciągu 25 Czerwca na kierunku północnym. Włączenie ulicy Żwirki i Wigury w 11 Listopada miało mieć ograniczoną liczbę relacji stąd koniecznym było wskazanie dodatkowego ciągu. Postępująca modernizacja skrzyżowania Żwirki i Wigury i 11 Listopada z zachowaniem wszystkich relacji oraz wprowadzeniem sterowania sygnalizacją świetlną ogranicza konieczność utrzymywania fragmentu ul. Kusocińskiego jako klasy Z.

Ulica Odrodzenia

Program podniesienia klasy technicznej ulicy Odrodzenia miał na celu poprawę hierarchizacji układu drogowego w kwartale ograniczonym terenami PKP oraz ulicami Lubelską, Słowackiego i al. Wojska Polskiego. W zakresie inwestycyjnym poprawione zostało włączenie tej ulicy w al. Wojska Polskiego, zastosowano wyniesione tarcze skrzyżowań z ulicami Górną i Średnią, nie zostało jednak zrealizowane połączenie z ul. Metalową.

Połączenie trasy NS z ul. Zbrowskiego

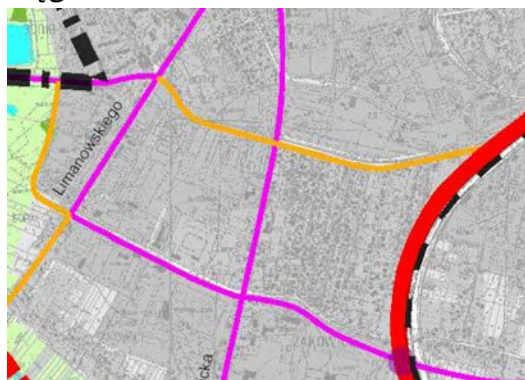
Połączenie trasy NS z ul. Zbrowskiego to skrót przestrzenny podnoszący rangę i rolę ul. Zbrowskiego w układzie komunikacyjnym. Idea rozwijana w okresie możliwości rozbudowy ul. Zbrowskiego na odc. Żeromskiego-11 Listopada, straciła znaczenie w momencie wybudowania trasy NS z podłączeniem do ul. Żeromskiego poprzez istniejący „bypass”. Ponadto, wybudowany węzeł na połączeniu trasy NS z ul. Słowackiego i Prażmowskiego nie przewiduje dodatkowego podłączenia.

Ulica Mazowieckiego

Przedmiotowy element to kolejny odcinek tzw. radomskiej trasy przemysłowej. Ustalenie klasy technicznej Z dla ul. Mazowieckiego w ostatnich latach doczekało się także rozwiązania alternatywnego (przebieg wzdłuż terenów PKP) jako elementu poprawiającego dostępność komunikacyjną do rozwojowych terenów poprzemysłowych. Istotą działań planistycznych jest także efekt rewitalizacyjny, który jest wysoce pożądany dla zdegradowanych, południowych terenów przydworcowych. Obecna sytuacja planistyczna jest niejednoznaczna z uwagi na plany rozwoju usług dla kolei w bezpośrednim sąsiedztwie i z wykorzystaniem infrastruktury kolejowej.

Ciąg Sosnowa-Żakowicka

Ciąg drogowy Sosnowa-Żakowicka miał być uzupełnieniem sieci drogowej obsługującej tereny przemysłowe i mieszkaniowe osiedli Borki i Żakowice. Idea jednak nie może być kontynuowana z uwagi na zaistniałe przekształcenia własnościowe i funkcjonalne na obszarze sąsiadującym z ul. Sosnową.

Ciąg Skrajna-Sucha

Połączenie ulic Skrajnej i Suchoj o dość prostoliniowym przebiegu stanowić miało alternatywną obsługę osiedla mieszkaniowego Wośniki. Niestety, w okresie żywiolowego rozwoju zabudowy nie udało się zabezpieczyć korytarza drogi i obecnie ślad ten jest zainwestowany zabudową mieszkaniową.

Przedłużenie ul. Michalczewskiego

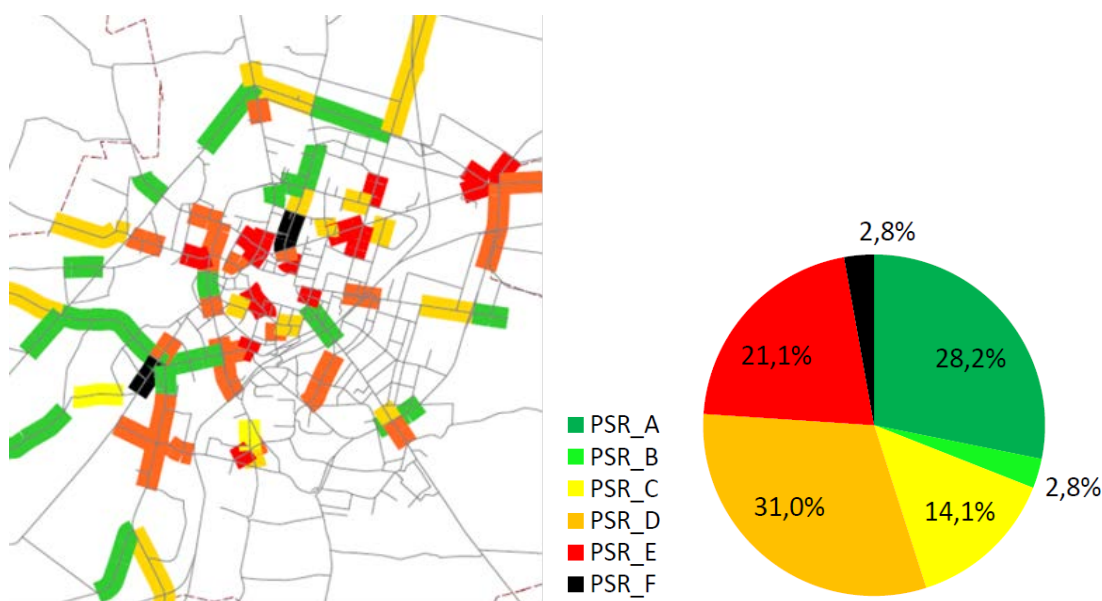

Ustalenie klasy technicznej Z dla przedłużenia ul. Michalczewskiego powiązane było planistycznie ze wskazaniem nowego śladu DW744 w klasie GP. Obowiązujące studium w ten sposób rozwiązywało podłączenie Radomia do przyszłej trasy S12 oraz połączenie z gminą Kowala. Planowany układ drogowy proponował również racjonalne miejsce i sposób skrzyżowania z liniami kolejowymi nr 8 i 22. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego nowy ślad DW744 wprowadzony jest z kolei w przedłużenie ul. Michalczewskiego, co znalazło swoje odzwierciedlenie (uznanie) w studium gminy Kowala. Studium Kowala nie proponuje jednak racjonalnego rozwiązania w rejonie

skrzyżowania obecnej DW744 z liniami kolejowymi, co jest pewnego rodzaju zaniechaniem rozwiązania problemu.

7.6 OBCIĄŻENIE RUCHEM UKŁADU DROGOWEGO

Miejski układ drogowy w zakresie odpowiedzi na zapotrzebowanie ruchowe w wielu elementach wyczerpał już swoje możliwości. Na podstawie badań ruchu przeprowadzonych w roku 2014 na 24% przebadanych elementów układu podstawowego poziom swobody ruchu (PSR) osiągnął wartość E lub F. Takie warunki odpowiadają stanowi załamania przepływu ruchu (natężenia przewyższające przepustowość).

Rycina 7.20. Poziom swobody ruchu (PSR) w Radomiu w szczycie popołudniowym w roku 2014, procentowy udział odcinków spełniających dany PSR / Źródło: Zintegrowane planowanie transportu zrównoważonego miejskiego ROF - etap III - Analiza przemieszczeń i preferencji komunikacyjnych na obszarze ROF, 2014 r./

Rozkład w przestrzeni przeciążonych elementów układu drogowo-ulicznego jest nierównomierny. Wskazać należy jednak, że obszar śródmiejski jest tym o największej gęstości problemów. Ponadto wykazuje on dwa typy problemów: punktowe i liniowe, co należy odczytywać jako niewydolność systemu zarówno w obrębie skrzyżowań jak i ciągów ulic. W innych obszarach miasta występują pojedyncze, najczęściej punktowe przeciążenia układu drogowego.

Pomiary ruchu, w tym wykonywany co pięć lat generalny pomiar ruchu, pozwalają na dokonanie analiz średniego dobowego ruchu (SDR) na poszczególnych drogach. Średni dobowy ruch (SDR) na kordonie Radomia na drogach krajowych i wojewódzkich w latach 2000-2020 przedstawiał się następująco (Tabela 7.3).

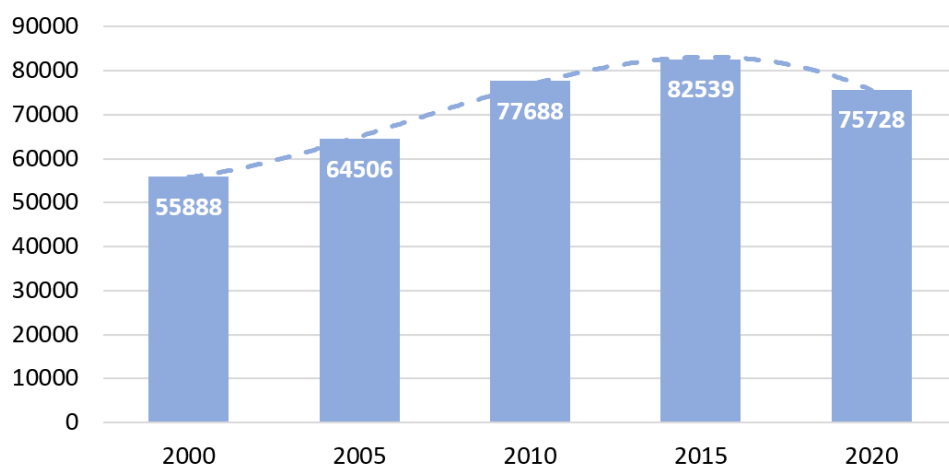
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Tabela 7.3. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych na kordonie Radomia w latach 2000-2020
/Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR GDDKiA/

Rok	Warszawska	Kielecka	Wolanowska	Zwolińskiego	Słowackiego	Suma	Wzrost ruchu rok do roku [%]	Wzrost ruchu względem 2000 r. [%]
2000	19427	13462	6779	7839	8381	55888	-	-
2005	22139	15965	7188	9317	9897	64506	15%	15%
2010	29155	20441	8544	13560	5988	77688	20%	39%
2015	29777	17295	8600	13298	13569	82539	6%	48%
2020	23032	9590	13277	16818	13011	75728	-8%	35%

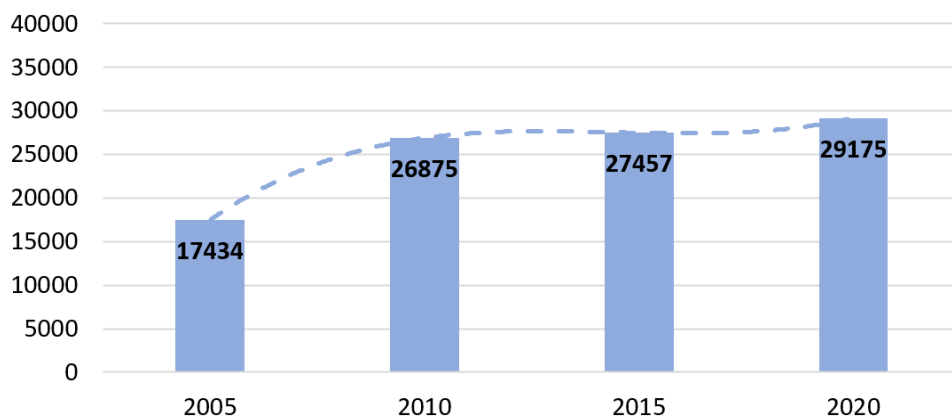
Uwaga: w analizie zakwalifikowano ulice Kielecką i Warszawską jako drogi krajowe z uwagi na fakt, że do 2018 r. te ulice posiadały kategorię drogi krajowej. Od 2018 r. po oddaniu do użytkowania odcinka drogi ekspresowej S7 - obwodnicy Radomia - ulice te stały się drogami wojewódzkimi.

Wykres 7.5. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych na kordonie Radomia w latach 2000-2020
/Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR GDDKiA/

Tabela 7.4. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg wojewódzkich na kordonie Radomia w latach 2000-2020
/Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR GDDKiA/

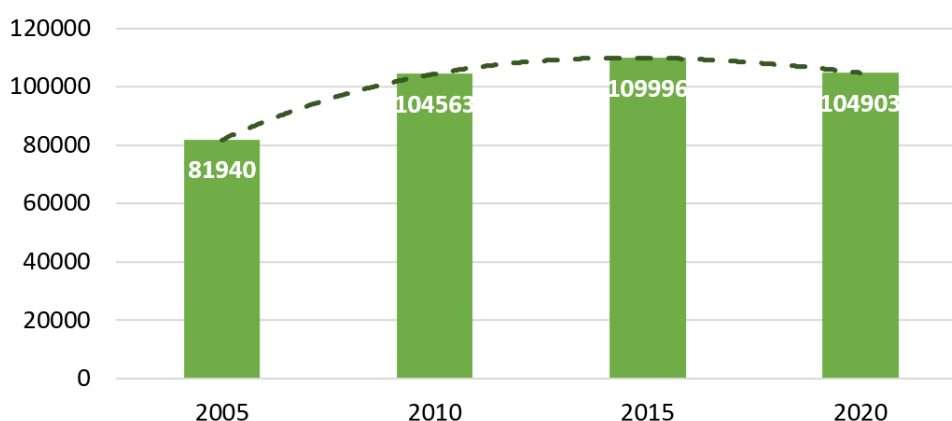
Rok	Kozienicka	Wierzbicka	Przytycka	Suma	Wzrost ruchu rok do roku [%]	Wzrost ruchu względem 2005 r. [%]
2000	b.d.	b.d.	b.d.	-	-	-
2005	5087	5306	7041	17434	-	-
2010	9505	7022	10348	26875	54%	54%
2015	10220	8114	9123	27457	2%	57%
2020	12508	10369	6298	29175	6%	67%

Wykres 7.6. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg wojewódzkich na kordonie Radomia w latach 2005-2020 /Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR GDDKiA/

Tabela 7.5. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych i wojewódzkich na kordonie Radomia w latach 2000-2020 /Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR GDDKiA/

Rok	SDR	Wzrost ruchu rok do roku [%]	Wzrost ruchu względem 2005 r. [%]
2000	Pominięto	-	-
2005	81940	-	-
2010	104563	28%	28%
2015	109996	5%	34%
2020	104903	-5%	28%

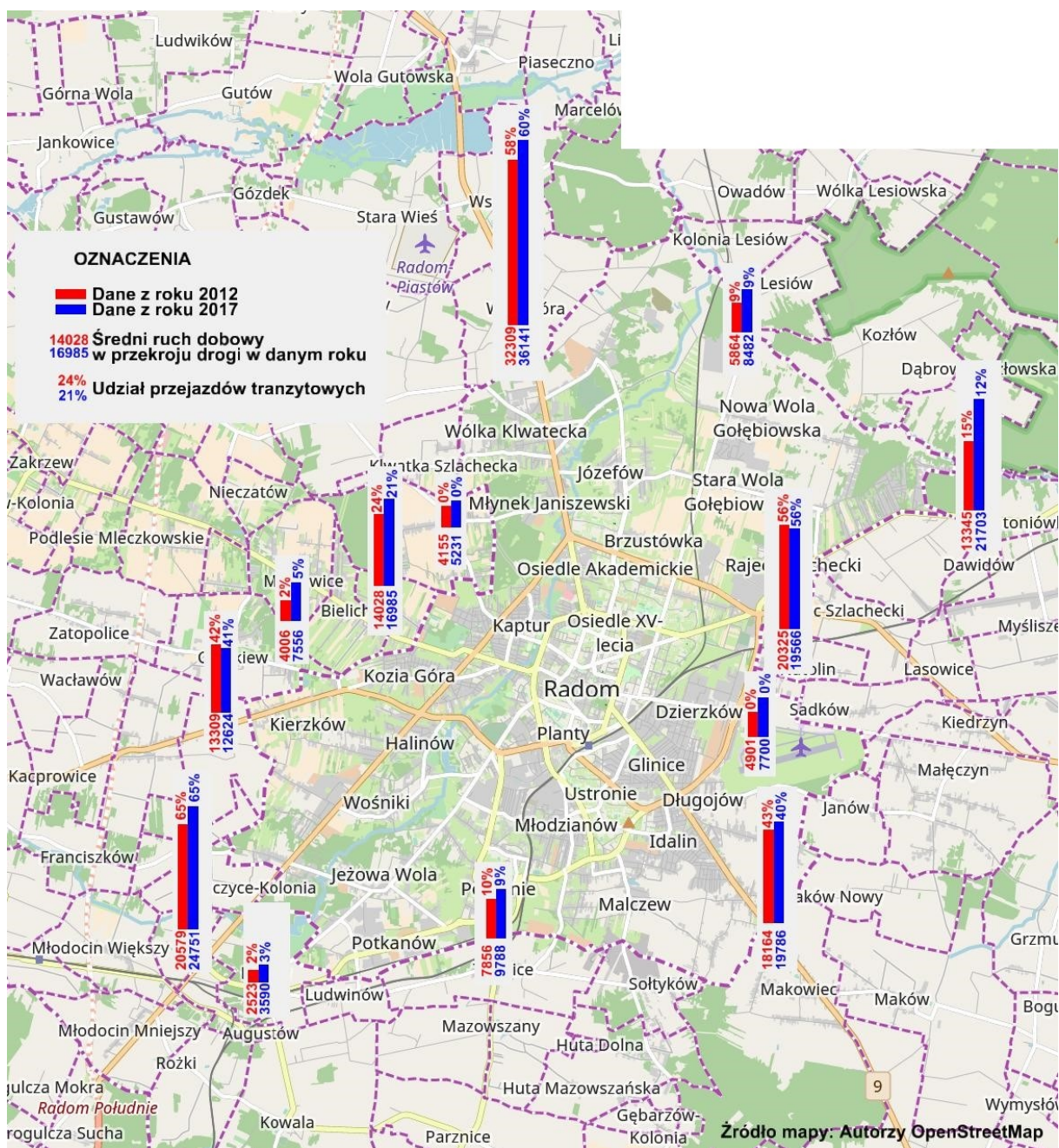

Wykres 7.7. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych i wojewódzkich na kordonie Radomia w latach 2005-2020 /Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR GDDKiA/

Analizując wyniki generalnych pomiarów ruchu w latach 2000-2015, można zauważyć wypłaszczenie krzywej wzrostu ruchu. Pozwala to wnioskować, że wielkość ruchu samochodowego na drogach krajowych i wojewódzkich na kordonie Radomia zaczynała się

stabilizować. Wyniki badań z roku 2020 oddają wartości z okresu pandemicznego i są dość trudne do analizowania. Przy znacznych ograniczeniach życia społecznego i gospodarczego spadek w tym okresie ruchu krajowego wydaje się być oczekiwanym rezultatem, natomiast wzrost ruchu na drogach wojewódzkich to zaskoczenie.

Oprócz wyników Generalnego pomiaru ruchu danych odnośnie obciążenia ruchem na kordonie Radomia dostarczają także okresowe badanie przeprowadzane w ramach aktualizacji mapy akustycznej.

Rycina 7.21. *Wielkości średniego dobowego ruchu na kordonie Radomia w latach 2012 i 2017 wraz z udziałem przejazdów tranzytowych /Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań na potrzeby aktualizacji mapy akustycznej/*

Na podstawie wyników badań okresowych w latach 2012 i 2017 (przeprowadzanych potrzeby aktualizacji mapy akustycznej) opracowany został wskaźnik udziału przejazdów tranzytowych na drogach wyższych kategorii. Wyraźną cechą jest większy udział tranzytu na drogach krajowych a mniejszy na drogach niższych kategorii. Wloty dróg krajowych obciążone były pojazdami w ruchu tranzytowym na poziomach 42-65% w roku 2012 oraz 40-65% w roku 2017. Z kolei na drogach wojewódzkich sytuacja kształtowała się następująco: 10-24 % oraz 9-21%. Na drogach powiatowych odsetek ten wynosił odpowiednio 0-9%. Analizując zmiany na przestrzeni 5-letniego interwału można dostrzec lekką tendencję spadkową udziału tranzytu na drogach wojewódzkich; na pozostałych drogach udział ten jest ustabilizowany.

7.7 PARKOWANIE

Zagadnienia dotyczące parkowania są syntezą opracowania zatytułowanego "Analizy komunikacyjne Radomia. Parkowanie" - MPU, 2022

7.7.1 ASPEKTY ORGANIZACYJNE

W sferze organizacji i prowadzenia działań w zakresie polityki parkingowej w Radomiu nie został wykształcony spójny i przejrzysty model decyzyjno-wykonawczy. Działająca Strefa płatnego parkowania niestrzeżonego (SPPN) jest elementem strefowania w zakresie administracyjnym i polityki transportowej. Przestrzenie dróg publicznych wraz ze znajdującymi się w nich stanowiskami postojowymi (w tym SPPN), zarządzane są przez Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji. Innymi publicznymi podmiotami zajmującymi się problematyką parkingową są MOSiR, placówki oświaty i kultury, służba zdrowia, policja etc., które zarządzają własnymi obiektami i ich otoczeniem.

W wydawanych przez Urząd Miejski decyzjach administracyjnych, w oparciu o ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź analizy urbanistyczne sporządzane w ramach procedur wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ustalany jest minimalny wskaźnik parkingowy.

Realizacje ulic z pominięciem problematyki parkingowej, skutkuje parkowaniem samochodów na zieleńcach i infrastrukturze dla pieszej i rowerowej. Oprócz powodowania utrudnień ruchu, skutkiem jest konieczność wzmacniania podbudowy oraz stosowanie przez zarządcę tej samej kostki betonowej (najczęściej „behaton”) na chodnikach, zjazdach, stanowiskach postojowych, drogach manewrowych oraz ulicach.

7.7.2 PŁATNE PARKOWANIE

Strefa Płatnego Parkowania Niestrzeżonego (SPPN), zorganizowana w ramach sieci publicznych parkingów, obejmuje parkingi w śródmiejskiej strefie miasta. Wyznaczonych i dozorowanych jest 1615 (stan na rok 2021) stanowisk postojowych. Parkowanie jest płatne w godz. 8-16 w dni robocze. Teoretycznie taka polityka powinna wymuszać wysoką rotację i jednocześnie stanowić środek ograniczający dostępność transportu indywidualnego do centrum miasta.

Działające w ramach SPPN liczne małe strefy (zatoki) płatnego parkowania wyznaczone zostały na zasadzie punktowego działania interwencyjnego. W niewielkim stopniu uwzględniają one potrzeby zmiany polityki parkingowej miasta. Nakłada się na to także brak wyznaczenia spójnego obszaru z ewentualnymi podobszarami i mocno rozbudowane zasady płatności za parkowanie.

Rycina 7.22. Zasięg Strefy Płatnego Parkowania Niestrzeżonego - stan listopad 2021 r. / Źródło: MZDiK w Radomiu/

W SPPN obowiązują opłaty godzinowe i abonamentowe. Godzinowe wynoszą od 2,4 zł do 3,2 za godzinę, a minimalna opłata wynosi 0,60 zł za 15 minut. Ceny abonamentów podane są w poniższej tabeli.

Tabela 7.6. Ceny opłat abonamentowych w SPPN. Źródło MZDiK. Opracowanie własne.

	30 dni	90	180
Mieszkańcy strefy	15 zł	30 zł	50 zł
Pozostali mieszkańcy	130 zł	360 zł	600 zł

Opłata abonamentowa dla mieszkańca strefy w przeliczeniu na dzień roboczy wynosi 0,39 zł/dzień lub w przeliczeniu na godzinę niecałe 5 groszy/godzina. Mieszkańcy spoza strefy płacą od 12 do 172 razy więcej za postój pojazdu niż mieszkańcy ze strefy. Z tego powodu mieszkający SPPN nie starają się zaspokoić potrzeb parkingowych we własnym zakresie, lecz przerzucają problem na miasto. Skutkiem jest zmniejszona rotacja, zmniejszenie ilości dostępnych miejsc postojowych. Przy takim systemie, zwiększanie ilości ulic objętych SPPN jest w interesie mieszkańców tych ulic, więc jest chętnie przez nich aprobowane.

Z danych pozyskanych z MZDiK z 2020 roku, wynika że sprzedano: 565 abonamentów mieszkańca, 473 abonamenty parkingowe oraz 570 abonamentów eco. Łączna zatem liczba sprzedanych pozwoleń wynosi 1608, co stanowi 99,6% zorganizowanych stanowisk postojowych. Statystyka ta nie uwzględnia dodatkowych użytkowników samochodów o napędzie hybrydowym, samochodów elektrycznych, niepełnosprawnych posiadających kartę parkingową, taksówkarzy, pojazdów służb miejskich i jednostek organizacyjnych Gminy Miasta Radomia posiadających kartę uprawniającą do bezpłatnego parkowania w SPPN. Ilość uprzywilejowanych użytkowników wielokrotnie przekracza dostępną liczbę stanowisk postojowych zorganizowaną w SPPN.

Wśród zasad dostępności do stanowisk postojowych w SPPN są także zapisy umożliwiające dzierżawę stanowiska postojowego. Za kwotę 500 zł/miesiąc można na okres godzin 8-16 w dni robocze zarezerwować na wyłączność konkretne stanowisko.

Z analiz przeprowadzonych na potrzeby studium wynika, iż postój pojazdów z grupy uprzywilejowanych ma charakter długotrwały, co wprost oznacza drastyczne pomniejszenie oferty dostępnych stanowisk postojowych.

Mieszkańcy spoza strefy nie tylko płacą znacznie wyższe kwoty za parkowanie w SPPN, ale wobec występowania podobnych problemów parkingowych na wielu osiedlach mieszkaniowych, w swoich miejscach zamieszkania ponownie ponoszą koszty związane z budową czy wynajęciem miejsca parkingowego lub garażu. Problem wzrostu niedoboru miejsc postojowych dotyczy głównie zabudowy wielorodzinnej. Wpływa to na wzrost kosztów wykupu i utrzymania stanowisk postojowych na powierzchni terenu, w garażach naziemnych i podziemnych oraz na komercyjnych parkingach.

Na terenie Radomia opłaty parkingowe ustalone i pobierane są m.in. przez Mazowiecki Szpital Specjalistyczny przy ulicy Aleksandrowicza, Radomski Szpital Specjalistyczny przy ul. Tochtermana oraz podmioty prywatne jak Galeria Słoneczna i Vis a Vis przy ulicy Chrobrego, wybrane parkingi sklepów Kaufland, Lidl i Aldi. W ostatnim czasie system biletowy został wprowadzony także na parkingu zlokalizowanym przy ulicy Grzeczmarowskiego - Śląska.

Ze względu na atrakcyjną lokalizację, w sąsiedztwie dworca Radom Główny funkcjonują dwa naziemne, płatne parkingi. Jeden bezpośrednio przed głównym wejściem do budynku dworca, drugi przy kinie Helios. Oba zarządzane są przez niezależne od miasta podmioty.

7.7.3 PARKINGI PARK&RIDE

W Radomiu działają dwa parkingi zaplanowane jako elementy systemu Park&Ride. Pierwszy z nich zorganizowany jest przy głównym dworcu kolejowym przez przewoźnika Koleje Mazowieckie i oferuje 198 stanowisk postojowych. Parking funkcjonujący od 2012 r. w początkowym okresie był przeznaczony wyłącznie dla pasażerów Kolei Mazowieckich, a dostęp do parkingu umożliwiało posiadanie biletu na przejazd pociągiem. Z uwagi na małe zainteresowanie parkingiem przewoźnik zdecydował, że od 2018 r. jest on dostępny bezpłatnie dla wszystkich użytkowników.

Drugim parkingiem w mieście jest zbudowany przez miasto parking na os. Południe w rejonie ul. Sycyńskiej. Zgodnie z ustaleniami obowiązującego na obszarze inwestycji aktu prawa miejscowego, przeznaczeniem terenu jest węzeł komunikacyjny, integrujący różne środki transportu, w tym autobusowy transport miejski i transport kolejowy.

7.7.4 WSKAŹNIK MOTORYZACJI

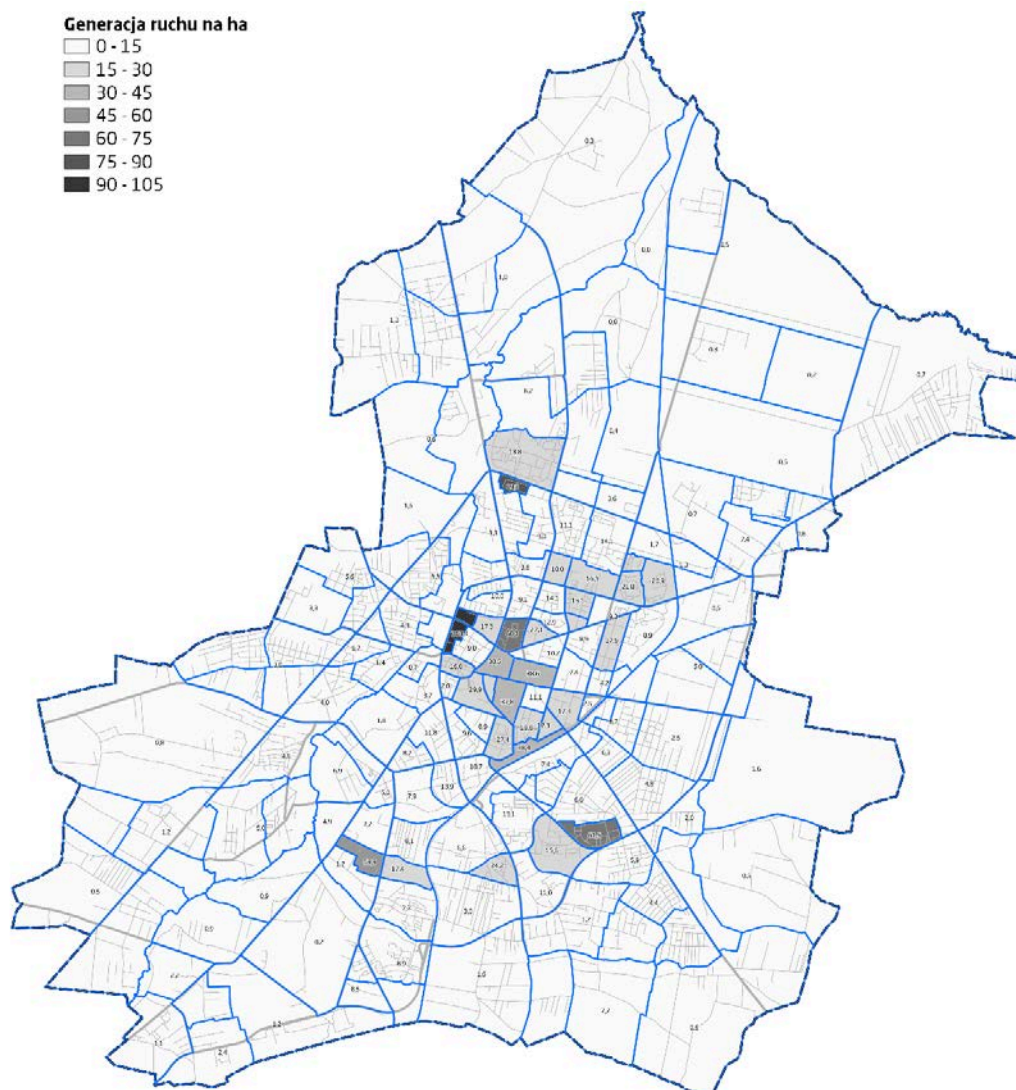
Biorąc pod zaistniały w latach 2014-2019, 20% wzrost zarejestrowanych samochodów osobowych w Radomiu oraz niższy o 16% wskaźnik motoryzacji w Radomiu (533 sam. osob./1000 mieszkańców) niż w kraju (635 sam. osob./1000 mieszkańców) można wnioskować, że prawdopodobny jest dalszy wzrost liczby zarejestrowanych w mieście pojazdów.

Zmiana liczby samochodów w sposób oczywisty wpływa na zapotrzebowanie parkingowe. W związku z tym powinny być podejmowane działania mające na celu zahamowanie zapotrzebowania parkingowego, dzięki lepszemu wykorzystywaniu istniejących miejsc postojowych, wprowadzaniu rozwiązań zachęcających mieszkańców do zaspokajania potrzeb parkingowych we własnym zakresie, przy jednoczesnym zahamowaniu wzrostu liczby pojazdów silnikowych i podróży samochodami osobowymi.

7.7.5 GENERATORY RUCHU

Czynnikiem wpływającym na zapotrzebowanie parkingowe jest gęstość zaludnienia. Można zauważyć zbieżność między istnieniem problemów parkingowych, a intensywnością zabudowy wielorodzinnej charakteryzującą się największą gęstością zaludnienia. Kolejnym ważnym uwarunkowaniem jest przestrzenny rozkład generatorów ruchu z uwzględnieniem ich rodzaju, wielkości. Wynika z tego zapotrzebowanie na stanowiska postojowe oraz daje pogląd na charakter i potencjalną skalę problemów parkingowych.

Rozkład generacji ruchu w jednostkach komunikacyjnych wskazuje, które części Radomia są najbardziej obciążone ruchem samochodowym. Uwzględnia on zarówno demografię, jak i rozmieszczenie niemieszkańcowych generatorów ruchu.

Rycina 7.23. Liczba generowanych podróży samochodem w godz. szczytu w jednostkach komunikacyjnych w przeliczeniu na 1 ha. Źródło: opracowanie własne

Powyższa analiza wskazuje miejsca, w których występują największe zapotrzebowanie parkingowe. Odczytać z niej można, że zdecydowanie największy poziom generacji ruchu w Radomiu powodowany jest przez tereny handlowe znajdujące się w sąsiedztwie skrzyżowania ulic Mireckiego, Szarych Szeregów i ulicy Wernera. Właśnie w tym obszarze występują największe w rejonie problemy parkingowe. Dla obszarów o poziomie generacji znacznie wykraczającym poza przeciętną, analiza zmiany podaży miejsc parkingowych powinna być prowadzona równolegle z rozpatrywaniem możliwości poprawy obsługi komunikacją zbiorową, pieszą, rowerową i UMO³⁰. Miejsca te wymagają szczególnego uwzględnienia przy tworzeniu polityk transportowych.

³⁰ Urządzenia mobilności osobistej (UMO) - rowery elektryczne, urządzenia transportu osobistego (UTO), hulajnogi elektryczne, urządzenia wspomagające ruch.

7.7.6 ZAPOTRZEBOWANIE NA MIEJSCA PARKINGOWE

Organizacja parkowania poza strefą śródmiejską jest zróżnicowana w zależności od intensywności zagospodarowania terenu, lokalnych uwarunkowań przestrzennych i formalno-prawnych, a także prywatnego podejścia właścicieli terenów. Widać to na przykładzie wskaźników parkingowych wyliczonych dla największych osiedli mieszkaniowych. Zostały one wyliczone na podstawie liczby istniejących stanowisk postojowych oraz liczby zinwentaryzowanych pojazdów parkujących poza wyznaczonymi stanowiskami.

Tabela 7.7. *Wskaźniki parkingowe dla wybranych, dużych osiedli mieszkaniowych Radomia /Źródło: opracowanie własne./*

Osiedle	Liczba wyznaczonych stanowisk postojowych	Wskaźnik parkingowy (wyznaczone miejsca postojowe /mieszkanie)	Liczba samochodów parkujących poza wyznaczonymi miejscami	Odsetek samochodów parkujących poza wyznaczonymi miejscami	Wskaźnik faktycznych potrzeb parkingowych
Borki	1236	0,52	281	19 %	0,64
Etiuda	751	1,36	0	0 %	1,36
Gołębiów I	2013	1,07	139	6 %	1,14
Nad Potokiem	1959	0,68	255	12 %	0,77
Południe A	2529	0,86	316	11 %	0,97
Południe G	1261	0,86	133	10 %	0,95
Prędocinek	1689	0,87	100	6 %	0,92
Ustronie A Gagarina	1227	0,56	176	14 %	0,65
Ustronie B Sandomierska	754	0,54	81	10 %	0,59
Ustronie C Osiedlowa	1460	0,67	76	5 %	0,71

Największe problemy parkingowe występują w obszarze śródmiejskim oraz na osiedlach mieszkaniowych budowanych w ubiegłym wieku. Świadczą o tym zinwentaryzowane pojazdy parkujące poza wyznaczonymi stanowiskami.

7.7.7 ROTACJA I STOPIEŃ WYKORZYSTANIA STANOWISK POSTOJOWYCH

Istotnym czynnikiem wpływającym na zapotrzebowanie parkingowe jest rotacja, rozumiana jako ilość samochodów parkujących na tym samym stanowisku postojowym w jednostce czasu. Podmioty, które w ciągu doby generują taką samą liczbę podróży samochodowych mogą mieć skrajnie różne zapotrzebowanie parkingowe. Uzależnione jest to od średniej długości parkowania. Im krócej pojazd jest zaparkowany tym jest mniejsze zapotrzebowanie na stanowiska postojowe.

Stożenie wykorzystania stanowisk postojowych to kolejny z elementów charakterystyki parkowania. Może być bardzo zmienny w czasie (w ciągu doby, tygodnia, miesiąca czy roku). Charakterystycznym przykładem są placówki oświatowe, których parkingi w dni robocze

w okresach dowozu i odbioru dzieci są obciążone, natomiast w pozostałych godzinach, w weekendy, dni wolne i w okresie wakacyjnym miejsca pozostają puste. Jednocześnie ze specyfiki funkcjonowania np. szkoły wynika, że bardzo często jej samej brakuje miejsc na potrzeby własne, więc wykorzystywane są dostępne w pobliżu stanowiska postojowe oraz zastawiane są sąsiadujące ulice.

Wzrasta ilość obiektów handlowych decydujących się na ograniczenie dostępności do własnych parkingów. Obrazowym przykładem jest parking przy ul. Śląskiej. Zlokalizowane bezpośrednio przy hali Feniks 11 kondygnacyjne budynki mieszkaniowo-usługowe, od początku posiadają zagrodzony parking wyłącznie do dyspozycji mieszkańców, którzy jednocześnie korzystali z parkingów sąsiada. Natomiast klienci zlokalizowanych w tych budynkach lokali usługowych korzystali wyłącznie z parkingów należącego do hali Feniks. Wobec czego zarządcy terenu handlowego zdecydowali się na zmiany sposobu korzystania z własnych parkingów. Przy okazji dostęp do stanowisk postojowych stracili również użytkownicy innych usług oraz mieszkańcy pozostałych bloków, np. położonych po drugiej stronie ulicy Grzeczmarowskiego. Skutkiem czego jest nieefektywne wykorzystanie stanowisk postojowych.

Podobne problemy występują w nowej zabudowie wielorodzinnej, której towarzyszą parkingi z ograniczonym dostępem. Powstające w sąsiedztwie istniejących budynków posiadających ogólnie dostępny parking, powodują zaburzenie zasad dotychczasowego wykorzystywania stanowisk postojowych. Mieszkańcy ogrodzonego osiedla/bloku mają do dyspozycji swoje zagrodzone oraz sąsiednie ogólnodostępne parkingi. Korzystając z otwartych blokują miejsca sąsiadom, podczas gdy ogrodzone wykorzystane są w mniejszym stopniu. Skutkiem są zaburzenia bilansu stanowisk postojowych oraz lokalne konflikty społeczno-przestrzenne. Tego typu negatywne zjawiska stały się powszechne w Radomiu. Problem dotyczy również lokali usługowych, dla których zostały zbudowane stanowiska postojowe na podstawie wskaźników parkingowych, które jednak nie są publicznie dostępne dla ich klientów.

Problem jest tym większy, że dla zbudowanej przed wieloma laty sąsiadującej zabudowie wielorodzinnej dedykowana oferta stanowisk postojowych w większości jest niewystarczająca.

Duże parkingi przy centrach handlowych, dyskontach i halach targowych poza godzinami ich funkcjonowania w zdecydowanej większości pozostają puste. Podobny problem występuje przy niektórych zakładach pracy. Zauważalny jest również nasilający się proceder budowania zamkniętych parkingów przy usługach publicznych, głównie oświaty.

Alienacja parkingów doprowadza do sytuacji, że w razie potrzeby jednego podmiotu drugi nie może skorzystać z rezerw pierwszego. Racjonalnym rozwiązaniem jest współdzielenie parkingów, w połączeniu z różnorodnością podmiotów, które je wykorzystują.

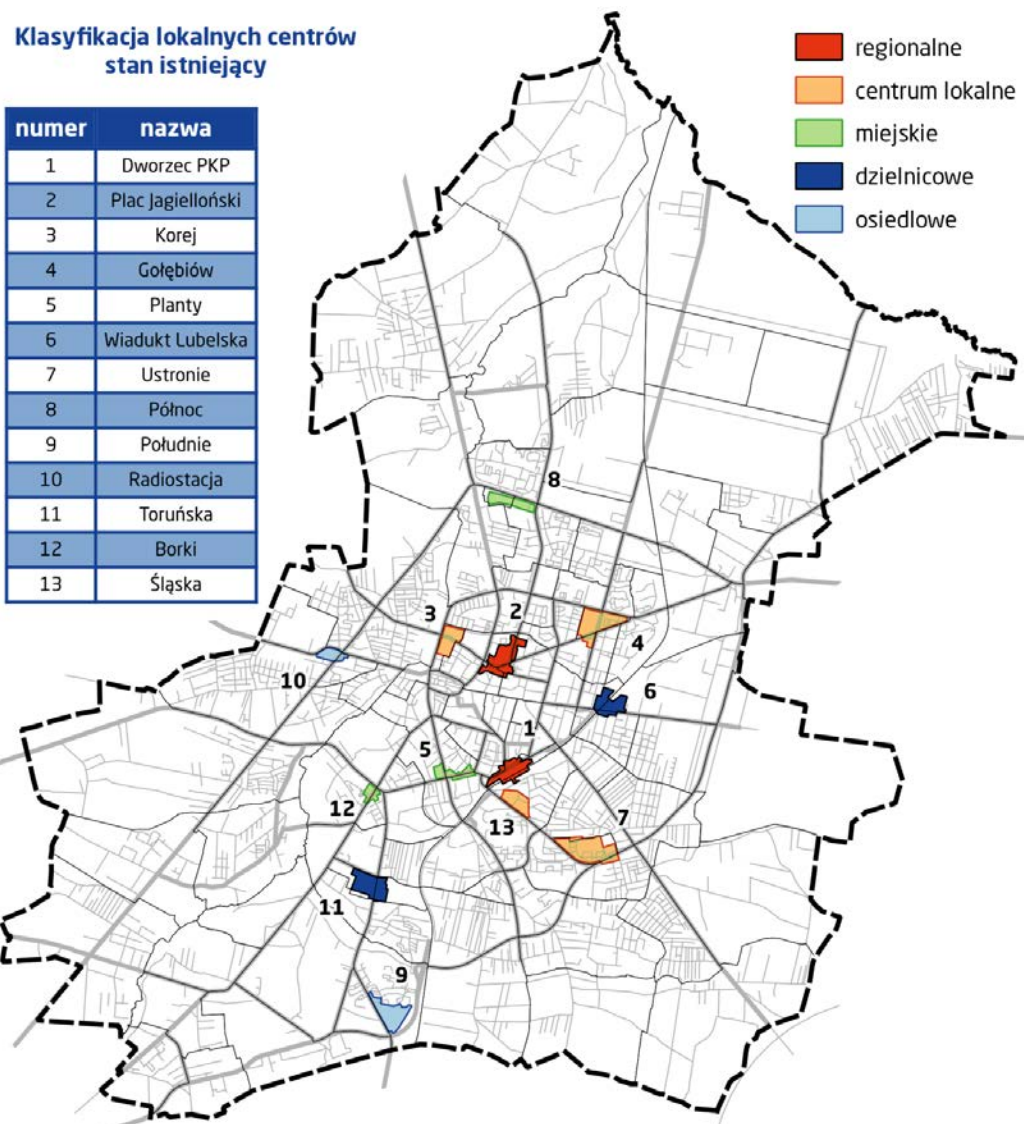
Obecnie brakuje mechanizmów powodujących współdzielenie parkingów, a zatem wpływających na wzrost rotacji i stopnia wykorzystywania miejsc postojowych. Utworzona w śródmieściu SPPN powinna być narzędziem stymulowania wysokiej rotacji, eliminowania parkowania długoczasowe. Jednak istniejący system opłat uwzględniający tanie abonamenty

oraz mnogość uprzywilejowanych pojazdów zwolnionych z opłat za parkowanie działa odwrotnie. Zamiast rozwiązywać, potęguje problemy parkingowe w śródmieściu. Stosunek mieszkańców do problemu parkingowego jest wyważony. Z wyników badań przeprowadzonych w fazie przygotowawczej do studium wynika, iż niska podaż stanowisk postojowych na tle innych problemów komunikacyjnych jest w opinii mieszkańców problemem drugorzędym.

7.7.8 LOKALNE CENTRA

Przybliżanie źródeł i celów podróży wpływa na zmiany zachowań komunikacyjnych. Lokalne centra o charakterze handlowym i usługowym, dają możliwość zaspokojenia codziennych potrzeb. Ich lokalizacja, oferta i wielkość decyduje o skali oddziaływania. Tworzące się obszary koncentracji usług, wpływają bezpośrednio na zmianę długości podróży, a więc na wybór środka transportu. Na terenie Radomia proces tworzenia się centrów zachodzi od końca lat 90.

Zagadnienia dotyczące lokalnych centrów zostały szerzej opisane w opracowaniu "Lokalne centra - stan istniejący" - MPU, 2022. Analizie poddano zdiagnozowane istniejące i potencjalne centra lokalne o zwartej strukturze, charakterze obszarowym, zlokalizowane w obszarach węzłowych umożliwiającym pełnienie roli węzłów komunikacyjnych.

Rycina 7.24. Klasyfikacja lokalnych centrów - stan istniejący. Źródło: opracowanie własne

Centra z dobrą obsługą komunikacją zbiorową, zlokalizowane w zasięgu pieszego dostępu od dużych skupisk ludności posiadają większy wybór środków transportu, a zatem mają mniejsze potrzeby parkingowe, niż te które obsługiwane są wyłącznie samochodami osobowymi.

Zasadniczo istniejące na terenie Radomia centra, zaspokajają potrzeby parkingowe na własnym obszarze. Wyjątkiem jest Centrum Korej, które ze względu na specyfikę działania, nastawienie na obsługę samochodem osobowym kosztem komunikacji zbiorowej, zbyt dużą koncentrację usług, niekorzystny rozkład demograficzny, niewystarczające powiązania piesze i rowerowe, powoduje największe zdiagnozowane w Radomiu problemy parkingowe. Ich skala oddziaływania znacznie wykracza poza granice centrum, wpływając na sąsiednie tereny.

Dążąc do rozwiązania problemów komunikacyjnych należy rozważyć możliwość wykorzystania modelu miasta uwzględniającego system centrów lokalnych, ściśle

powiązanych z rozmieszczeniem ludności i węzłami komunikacji. Zachowując jednocześnie status śródmieścia jako kluczowego i priorytetowego centrum Radomia.

7.7.9 WNIOSKI

Powyższe uwarunkowania sprawiają, że problemy związane z parkowaniem samochodów osobowych w śródmieściu Radomia nie ulegają zmniejszeniu. Samochodów nie ubywa, zmniejsza się natomiast rotacja i dostępność dla osób potrzebujących okazjonalnego dostępu do stanowisk postojowych. W kontekście niedostatecznej penetracji ścisłego centrum miasta przez transport zbiorowy jest to bez wątpienia czynnik degradacji wartości śródmiejskiej przestrzeni.

Wnioskować należy, że współczesne rozwiązywanie problematyki parkingowej powinno odbywać się w szerszym niż dotychczas kontekście. Nie można się ograniczać jedynie do budowy nowych parkingów. Ich realizacja wiąże się z konsumpcją przestrzeni, zapotrzebowaniem finansowych, zwiększeniem negatywnego wpływu na przestrzeń i środowisko. W obszarach zurbanizowanych, szczególnie w śródmieściu, brakuje rezerw terenowych. Zaspokojenie zapotrzebowania parkingowego sprowadzone jedynie do budowy miejsc postojowych w ilości pozwalającej na całkowite zaspokojenie potrzeb użytkowników samochodów, odbywałoby się kosztem innych przestrzeni. Doprowadziłoby to do ogromnej zajętości terenu, w wielu miejscach nieosiągalnego bez likwidacji istniejącej zabudowy, przestrzeni publicznych, powierzchni biologicznie czynnych etc.

Zarówno w skali mikro jak i makro w rozwiązywaniu problemów parkingowych należy uwzględniać wiele zagadnień oraz występujące między nimi współzależności. Zbytne generalizowanie i upraszczanie oraz sprowadzanie rozwiązania jedynie do ustalania wskaźników parkingowych dla pojedynczej inwestycji, może nie dać optymalnego wpływu na przestrzeń, środowisko, infrastrukturę oraz rozwój gospodarczy. Zaspokajanie zapotrzebowania na miejsca parkingowe można osiągnąć poprzez zwiększanie ich podaży ale także poprzez zmniejszanie zapotrzebowanie na nie. Administracyjne decyzje powinny dotyczyć szeregu różnych, pozornie niezależnych kwestii. Z punktu widzenia oczekiwanego rezultatu słusznym jest oderwanie się od stereotypowego myślenia i podjęcie próby okiełznania pozornie przeciwnych interesów inwestorów, użytkowników i mieszkańców miasta.

Nakaz lub zakaz budowy stanowisk postojowych powinien uwzględniać istniejące uwarunkowania i zagospodarowanie. Znaczenie ma rodzaj działalności i godziny jej funkcjonowania oraz istniejące sąsiednie zagospodarowanie. Szeroki wachlarz usług, zaspokajający różnego rodzaju potrzeby powoduje konsumpcję stanowisk postojowych zmienną w porach dnia, tygodnia i roku.

Procedura ustalania wskaźników parkingowych powinna stać się bardziej złożona i uwzględniać wielkość obiektu, jego skala oddziaływania, zróżnicowanie funkcjonalno-użytkowe, lokalizacja, wzajemne powiązania z innymi funkcjami i terenami sąsiednimi, w

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

szczegółności z mieszkalnictwem i transportem zbiorowym oraz umożliwienie realizacji celów strategicznych z punktu widzenia funkcjonowania miasta.

Należy również przeanalizować realizację strategicznych parkingów dla obsługi obszarów o szczególnych uwarunkowaniach. Może to dotyczyć zarówno śródmieścia jak i silnie zurbanizowanych obszarów, w których istniejące uwarunkowania i potrzeba wprowadzania zrównoważonego transportu wymagają interwencji miejskiej.

Występujący w wielu obszarach Radomia niedobór miejsc postojowych jest pochodną wysokiej skali obciążenia indywidualnym ruchem drogowym. Przyczyną takiego stanu jest w szczególności:

- rozlewanie się zabudowy na obszary coraz bardziej oddalone od centrum miasta, dla których jedynym realnym środkiem transportu jest samochód osobowy,
- brak programowej budowy centrów lokalnych powiązanych z centrami przesiadkowymi i strategicznymi parkingami,
- niska konkurencyjność transportu zbiorowego, wynikająca m.in. z suburbanizacji, niewystarczającej liczby autobusów, długiego trwania podróży komunikacją zbiorową „od drzwi do drzwi”, niskiej czytelności systemu komunikacji zbiorowej, częstych zmianach tras autobusów,
- niewystarczająco rozwinięta, niskiej jakości infrastruktura pieszka,
- niewystarczająco rozwinięta infrastruktura dla rowerów, cechująca się brakiem ciągłości i zróżnicowaną jakością,
- brak programowego wsparcia i dogodnej infrastruktury zachęcającej do korzystania z urządzeń mobilności osobistej,
- duża liczba barier i utrudnień dla alternatywnych w stosunku do samochodu osobowego środków przemieszczania się,
- zawłaszczanie przez samochody osobowe przestrzeni komunikacyjnej przeznaczonej dla innych środków transportu,
- dominacja transportu drogowego w strukturze wydatków transportowych.

7.7.10 KRYTERIA OCENY ZAPOTRZEBOWANIA PARKINGOWEGO

W celu oceny zapotrzebowanie na miejsca postojowe należy przeprowadzić analizy dla jednostek parkingowych, uwzględniające następujące zagadnienia:

- istniejące problemy parkingowe,
- generacja ruchu:
 - demografia,
 - rozkład generatorów ruchu,
- podział zadań przewozowych:
 - dostępność transportu zbiorowego,
 - możliwość obsługi pieszej,
 - możliwość obsługi rowerem i urządzeniami mobilności osobistej,

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- zewnętrzne i wewnętrzne powiązania z bramami miejskimi i centrami przesiadkowymi,
 - stopień wykorzystania miejsc postojowych,
 - rotacja,
 - średnia długość parkowania,
 - polityka transportowa (kształtowanie zachowań komunikacyjnych),
 - zróżnicowane funkcjonalne,
 - dostępność do innych generatorów (śródmieścia, lokalnych centrów, usług, handlu, rekreacji, zakładów pracy, zabudowy mieszkaniowej),
 - lokalizacja (możliwe jest stymulowanie inwestycji w preferowanych lokalizacjach),
- szczególne uwarunkowania (terenowe, przestrzenne, historyczne, społeczne itd.).

7.8 PODSYSTEM KOLEJOWY

W radomskim węźle kolejowym zbiegają się trzy pierwszorzędne linie kolejowe:

- Nr 8: Warszawa-Radom-Kielce-Kraków,
- Nr 22: Tomaszów Maz-Radom,
- Nr 26: Łuków-Dęblin-Radom.

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE³¹ przez Radom przebiega transeuropejski korytarz kolejowy sieci kompleksowej Warszawa - Radom - Kielce - Kraków. Na terenie Radomia funkcjonuje jeden dworzec kolejowy - Radom Główny, pełniący funkcje głównego węzła komunikacyjnego o znaczeniu regionalnym. Funkcjonują także przystanki osobowe: Radom Potkanów (na linii nr 22), Radom Gołębiów, Radom Północny i Radom Stara Wola (na linii nr 8 w kierunku Warszawy). Przystanek Radom Południowy (na linii nr 8 w kierunku Kielc) położony jest na terenie gminy Kowala w rejonie wsi Pelagiów. W zakresie towarowego transportu kolejowego na terenie Radomia funkcjonuje stacja przeładunkowa Radom Wschodni, którą z dworcem Radom Główny łączy linia nr 585.

³¹ Dz.U. L 348 z 20.12.2013, str. 1–128.

Rycina 7.25. Sieć linii kolejowych wraz z elementami punktowymi na terenie Radomia /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKP PLK S.A./

7.8.1 KOLEJOWY TRANSPORT PASAŻERÓW

Pasażerski ruch kolejowy obsługiwany jest praktycznie wyłącznie na dworcu Radom Główny. Na pozostałych przystankach osobowych ruch pasażerów jest nieznaczny. W Radomiu wszystkie podróże kolejowe są zewnętrznymi generowanymi przez miasto i jego strefę oddziaływania. Nie występują podróże między miejskimi obszarami.

Liczba podróży pasażerskich do roku 2016 była mocno dławiona słabą ofertą przewozową, wynikającą po części z remontów i przebudów poszczególnych linii realizowanych przez PKP PLK S.A. Zgodnie z informacjami przewoźników operujących na liniach przebiegających przez Radom od roku 2016 do 2019 włącznie, wielkości przewozów systematycznie się zwiększały. Niestety, szczegółowe dane na temat ilości pasażerów zostały objęte tajemnicą przedsiębiorstwa.

Rycina 7.26. Rozkład wielkości kolejowego ruchu pasażerskiego wygenerowanego w Radomiu w 2019 r. /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przewoźników/

Zgodnie z ustaleniami *Studium rozwoju i modernizacji technologicznej transportu szynowego na Mazowszu w kontekście polityki transportowej województwa mazowieckiego (PZPWM)* oraz *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* planowana jest rozbudowa sieci linii kolejowych o odcinek łączący Radom z Ostrowcem Św. (przez Iłżę). Linia ta wymieniona jest również w *Strategicznym studium lokalizacyjnym inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego*. Na chwilę obecną brak jest studiów korytarzowych przebiegu nowej linii, jednakże w przywołanych dokumentach w sposób uproszczony wskazuje się początek nowego korytarza na łuku linii nr 8 w rejonie granicy gmin Radom i Kowala (styk osiedli Południe i Godów). PZPWM zaleca ujęcie w dokumentach polityki przestrzennej opracowanie studialnej dokumentacji projektowej dla tej inwestycji, jak również dla planowanego uzupełnienia systemu kolejowego w obszarze funkcjonalnym Radomia o następujące przystanki i stacje mające służyć obsłudze kolejowych przewozów aglomeracyjnych:

- na linii średnicowej: Radom Wschodni (wraz z przebudową układu torowego do umożliwienia zatrzymań pociągów z kierunku Dębina) oraz Godów,

- na kierunku Dęblin: Radom Sadków, Rajec Szlachecki i Wrzosów,
- na kierunku Skarżysko-Kamienna: Pelagów, Ludwinów (przesunięcie przystanku Radom Południowy), Dąbrówka Zabłotnia, Ruda Wielka (przesunięcie), Wola Lipieniecka (przesunięcie),
- kierunek Tomaszów: Radom Potkanów (przesunięcie), Radom Krychnowice, Kosów,
- kierunek Warka: przywrócenie stacji Bartodzieje - jako końcowej dla ruchu podmiejskiego natomiast postulowane przystanki Radom Gołębiów, Radom Garbarnia i Radom Wola Gołębiowska zostały już wybudowane,
- wydłużenie linii kolejowej do Portu Lotniczego Radom.

Rozbudowa lotniska cywilnego Warszawa-Radom im. Bohaterów Czerwca 1976 Roku łączona jest z zadaniem budowy przystanku kolejowego Radom Wschodni, który poprzez linie autobusowe prowadzone ul. Lubelską ma komunikować lotnisko. W dalszej perspektywie możliwe jest także wykorzystanie istniejącej bocznicy kolejowej dla potrzeb obsługi tegoż portu lotniczego.

7.8.2 DOSTĘP DO KOMUNIKACJI KOLEJOWEJ

Pełna obsługa koleją regionalną i dalekobieżną na wszystkich kierunkach występuje jedynie na dworcu kolejowym Radom Główny. Z tego powodu dla regionu radomskiego odgrywa on najważniejszą rolę w zapewnieniu dostępu do osobowego transportu kolejowego. Pozostałe, istniejące przystanki zlokalizowane na terenie miasta mają dużo mniejsze znaczenie. W poniższej tabeli przedstawiono procentową obsługę kierunków z podziałem na kolej dalekobieżną i regionalną.

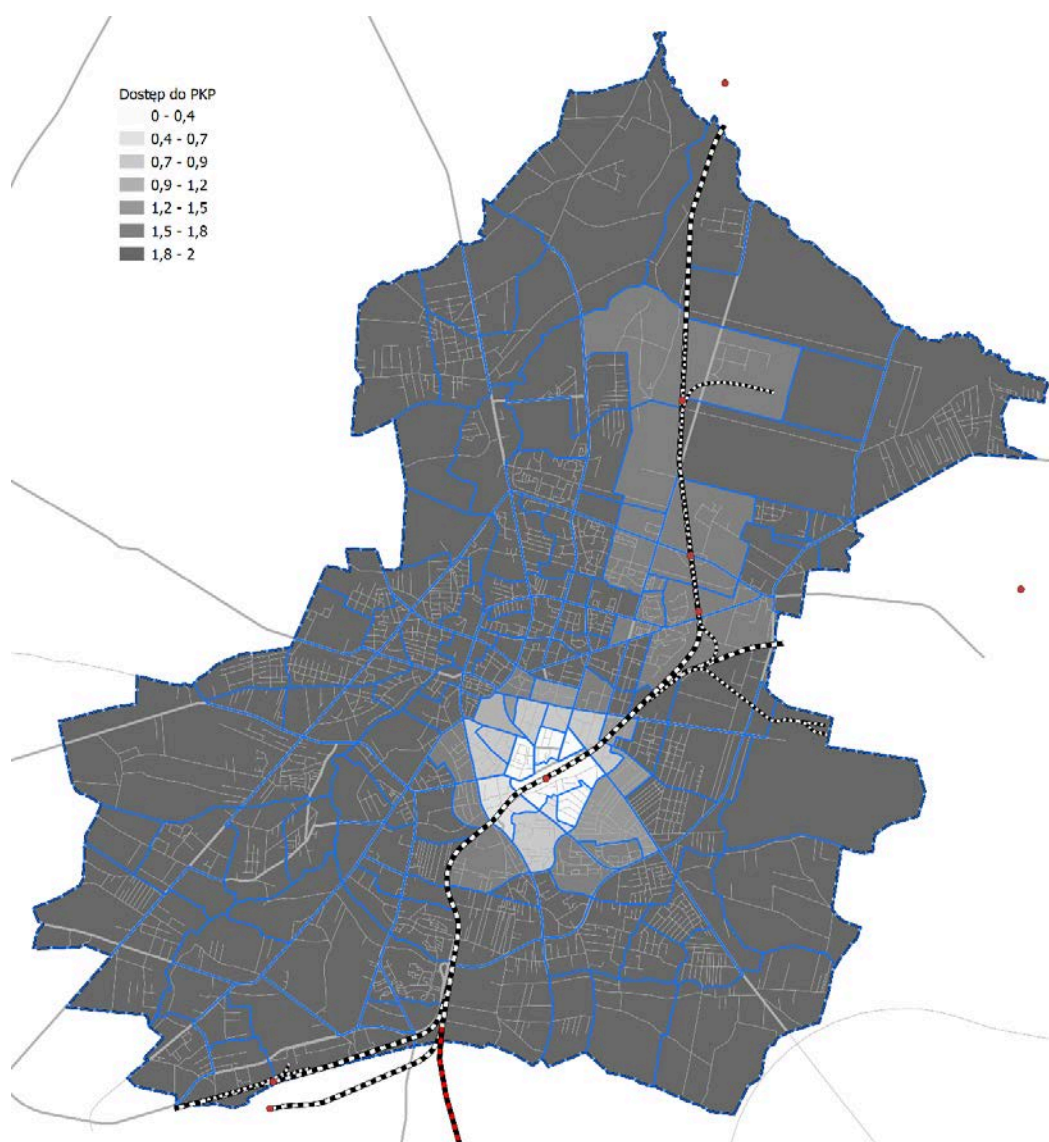
Tabela nr 7.8. Charakterystyka obsługi kierunków i rodzaju połączeń poszczególnych przystanków kolejowych. Źródło: opracowanie własne

Przystanek	Kolej międzynarodowa i krajowa. Obsługa kierunków w %	Kolej regionalna mazowiecka, lokalna. Obsługa kierunków w %
Radom Główny	100	100
Radom Południowy	0	30
Radom Potkanów	0	5
Radom Gołębiów	0	40
Radom Północny	0	40
Radom Stara Wola	0	40

Powiązanie regionu radomskiego z dworcem Radom Główny opiera się głównie na samochodach osobowych, w mniejszym stopniu na komunikacji autobusowej. Znacznie lepszy dostęp posiadają mieszkańcy Radomia, którzy oprócz samochodu osobowego,

posiadają bardzo atrakcyjne połączenia miejską komunikacją zbiorową, która w dużej mierze nastawiona jest na obsługę dworca PKP. W jego sąsiedztwie zlokalizowany jest największy w regionie węzeł przesiadkowy, który dzięki integracji wszystkich systemów transportowych zapewnia zarówno powiązania wewnętrzne jak i zewnętrzne. W buforze 20 minutowego dojścia pieszego do obszaru centrum Dworzec PKP mieszka 46 tys. radomian. Jeszcze lepiej wypada potencjał obsługi rowerem i UMO - możliwość dojazdu w czasie krótszym niż 20 minut posiada 165 tysięcy mieszkańców Radomia.

Na potrzeby studium zbadano możliwość pieszego dostępu do transportu kolejowego. Analiza wykonana została przy założeniu oceny dostępu pieszego do przystanków kolejowych, z uwzględnieniem obsługiwanych połączeń (dalekobieżne, regionalne) i kierunków. Do ustalenia strefy zasięgu przyjęto bardziej restrykcyjne kryterium 10 minutowego dostępu odpowiadającemu odległości 635 m.

Rycina 7.27. Analiza dostępności mieszkańców Radomia do komunikacji kolejowej. Źródło: opracowanie własne

7.8.3 KOLEJOWY TRANSPORT TOWARÓW

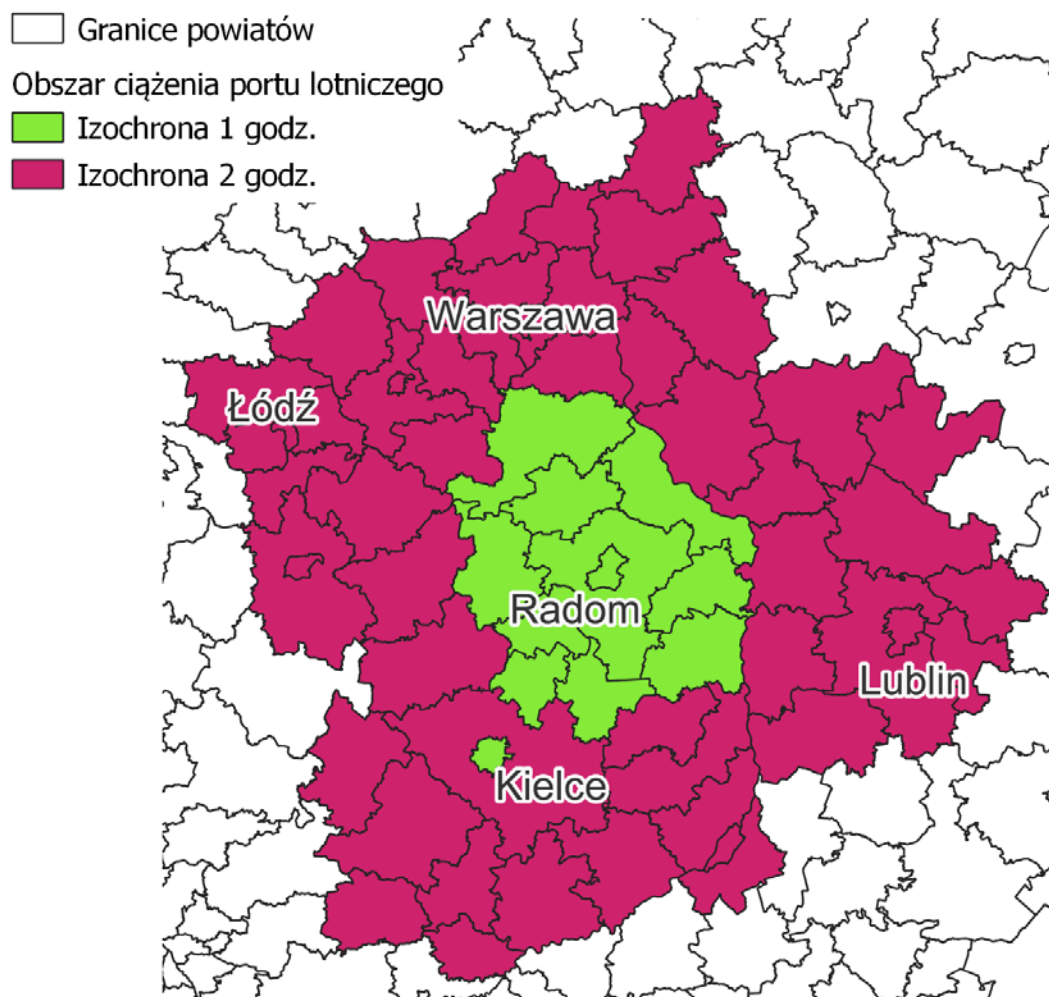
Udział kolei w transporcie towarów jest w Radomiu nieznaczny. Funkcjonują jedynie dwie bocznice obsługujące Radomskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej i prywatny skład węgla. Jedna rampa przeładunkowa działa w rejonie przystanku Radom Wschodni. Towarowy przewoźnik kolejowy PKP Cargo nie udzielił szczegółowych informacji na temat wielkości zrealizowanych przewozów. Z kolei PKP PLK nie wskazały zapotrzebowania (zapewnienia rezerw terenowych) dla budowy bądź rozbudowy systemu bocznic kolejowych.

7.9 TRANSPORT LOTNICZY

Radomskie lotnisko położone na Sadkowie jest obecnie lotniskiem cywilno-wojskowym. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego uznaje je za lotnisko regionalne, użytku publicznego. W 2023 roku decyzją Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego Lotnisko Warszawa - Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 Roku otrzymało certyfikat lotniska użytku publicznego, wydany na bazie przepisów europejskich. Dokument został wydany na czas nieokreślony. Loty ruszą w sezonie lato 2023. Lotnisko dostosowane jest do obsługi ruchu czarterowego i niskokosztowego, ale również i tradycyjnego. Dzięki wydłużeniu drogi startowej i rozbudowie terminalu będzie mogło przyjmować najpopularniejsze maszyny pasażerskiego - Airbusy A320, czy Boeingi B737. Będzie również gotowe na obsługę większych samolotów. Od 2018 roku lotnisko jest zarządzane przez Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze”.

Pozyskane od zarządcy portu prognozy ruchu lotniczego, uwzględniające ograniczenia ruchu lotniczego wynikające z pandemii Covid-19, określają liczbę obsłużonych pasażerów na poziomie 259 tys. w 2023 roku, 444 tys. w 2024 roku i 1.045 tys. w 2025 roku. W kolejnych latach przewidywana jest tendencja wzrostowa ilości pasażerów. Jednocześnie zastrzegając, że długoterminowa prognoza obarczona jest wieloma czynnikami ryzyka.

Opracowany przez PPL teoretyczny obszar ciężenia lotniska obejmuje powiaty województw mazowieckiego, łódzkiego, świętokrzyskiego, lubelskiego, małopolskiego i podkarpackiego, w zakresie maksymalnie 2 godz. izochrony dojazdu.

Rycina 7.28. Teoretyczny obszar ciężenia portu lotniczego w Radomiu /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PPL/

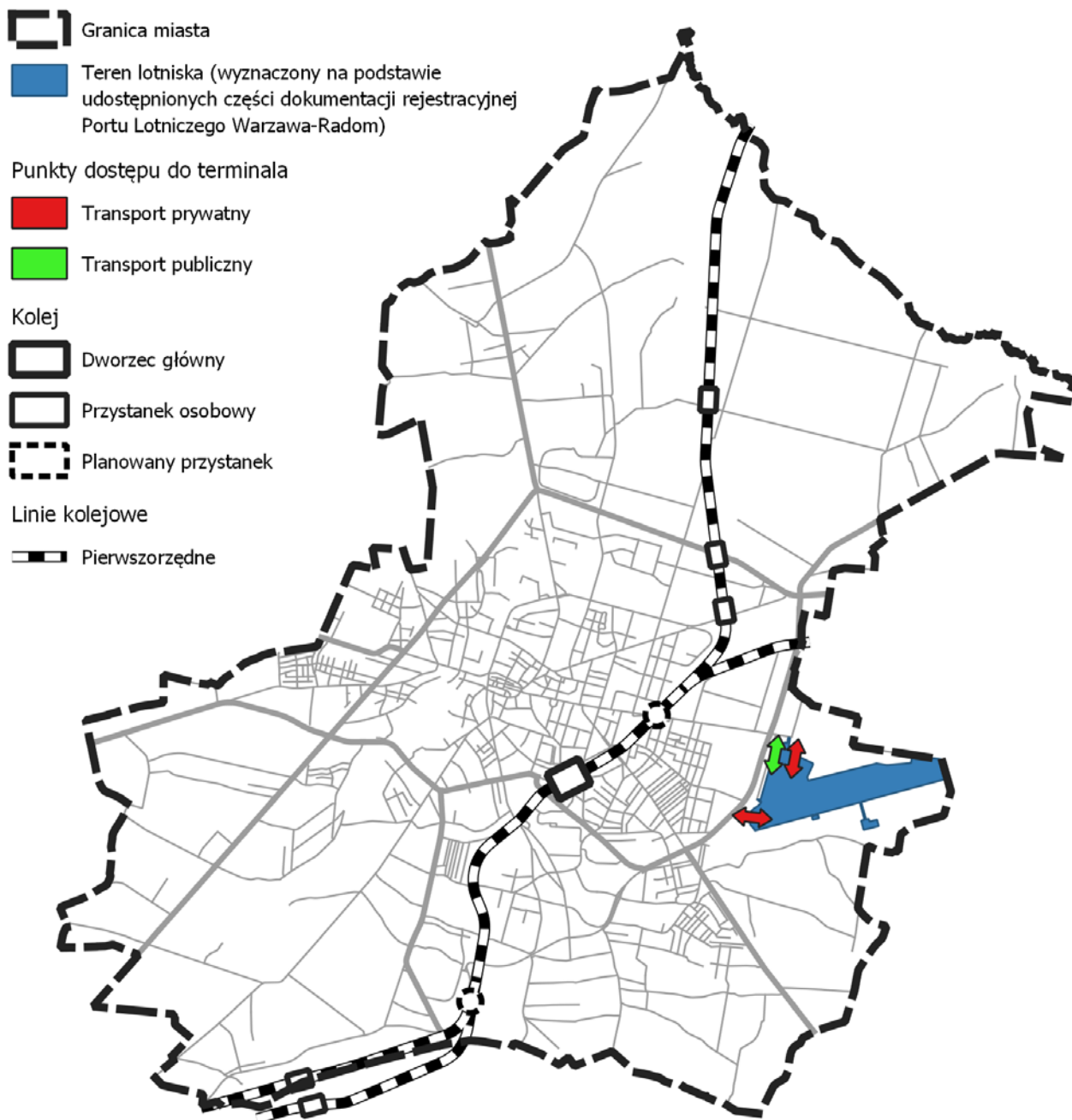
Szacunkowe analizy PPL zakładają, że najwięcej pasażerów będzie do portu lotniczego dojeżdżać własnymi samochodami z postojem na parkingach lotniskowych - 1/3 lub więcej. Samochodem osoby przywożące docierać będzie 1/10 pasażerów, taksówką - 1/20, autobusami i busami - 1/4 a koleją - 1/10.

Zgodnie z założeniem PPL kolejowa obsługa pasażerów będzie się odbywać w większości z przystanku kolejowego Radom Wschodni. Redystrybucja pasażerów do lotniska miałaby odbywać się za pośrednictwem zintegrowanego transportu autobusowego.

Z analiz przeprowadzonych na potrzeby studium, wynika że prawdopodobnym głównym punktem obsługi komunikacją kolejową będzie dworzec Radom Główny, który jako jedyny w regionie obsługuje wszystkie kierunki i rodzaje połączeń kolejowych. Dodatkowo w strefie przydworcowej istnieje największy w regionie radomskim węzeł komunikacji zbiorowej, integrujący wszystkie moduły transportowe, w tym lokalną, regionalną i dalekobieźną komunikację autobusową. W zawiązku z tym dla obsługi komunikacją zbiorową o zasięgu lokalnym, regionalnym i dalekobieźnym, kluczowym jest stworzenie szybkiego i wygodnego połączenia miejską komunikacją zbiorową dworca Radom Główny z portem lotniczym

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Warszawa-Radom im. Bohaterów Czerwca 1976 Roku. Przystanek kolejowy Radom Wschodni powinien być punktem pośrednim na tej trasie.

[Rycina 7.29. Lotnisko pasażerskie w Radomiu – położenie w przestrzeni miasta oraz punkty dostępu /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PPL/]*

W chwili obecnej dla obsługi ruchu pasażerów nie planuje się wykorzystania bocznicy kolejowej łączącej dworzec główny z terminalem.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

8 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

8.1 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

8.1.1 ZAOPATRZENIE W WODĘ

Źródła i zużycie wody

Na terenie miasta Radomia funkcjonuje ok. 62 (różnego typu i przeznaczenia) ujęć wody (nie licząc studni przydomowych). Do celów zaopatrzenia w wodę obiektów niezaopatrywanych z miejskiego, komunalnego systemu wodociągowego użytkowanych jest ok. 15 ujęć (a właściwie studni głębinowych) obsługujących tereny sportowe, ogródki działkowe, zespoły budynków, obiekty przemysłowe. Część z funkcjonujących ujęć w razie konieczności stanowi źródła awaryjnego zaopatrzenia w wodę dla miejskiego systemu wodociągowego.

Wody podziemne do celów komunalnych i przemysłowych m. Radomia ujmowane są z poziomu czwartorzędowego kredy górnej. Jest to woda dobrej jakości, której dostosowanie do obowiązujących jakościowych wymogów fizyko-chemicznych dla wody do celów komunalnych wymaga jedynie redukcji niewielkiego nadmiaru żelaza i manganu.

Woda dostarczana do miejskiej sieci wodociągowej zabezpieczona jest przed skażeniem i wykazuje pozytywne cechy jakościowe.

Miejski, komunalny system wodociągowy zasilany jest w wodę z ujęć (opartych na grupach studzien) o średniej wydajności dobowej:

– 1-go Maja	5278 m ³ /d	(6 studni)
– Malczew	13727 m ³ /d	(9 studni)
– Sławno	2745 m ³ /d	(10 studni)
– Sławno	429 m ³ /d	(1 studnia)
– Garno	3209 m ³ /d	(2 studnie)
– Obozisko	1919 m ³ /d	(3 studnie)
– Potkanów	1910 m ³ /d	(3 studnie)
– Łączniki	1764 m ³ /d	(3 studnie)
– Białostocka	471 m ³ /d	(1 studnia)
– Lesiów (poza granicami miasta)	1053 m ³ /d	(2 studnie)
– Firlej	brak danych	(1 studnia)
– Halinów	685 m ³ /d	(1 studnia) <i>ujęcie pracowało 13 dni</i>

Każde z ujęć otoczone jest terenem chronionym (strefą ochronną) określoną wg przepisów odrębnych.

Ujęcia o małej wydajności stanowią źródło awaryjnego zaopatrzenia w wodę (w sytuacjach szczególnych) dla miejskiego systemu wodociągowego.

Maksymalna zdolność produkcyjna komunalnych źródeł wody szacowana jest na 91,2 tyś. m³/d. Średnio w ciągu doby całkowita ilość wody pobranej łącznie z pracujących ujęć wynosi 19,9 tyś. m³/d. Z miejskich ujęć wodociągowych korzysta ~95,8 % ogółu mieszkańców Radomia.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Średnie dobowe zużycie wody szacuje się następująco:

– w gospodarstwach domowych indywidualnych (średnio w ciągu doby) na 19,9 tyś. m ³ /d %	
– instytucje i usługi (szacunkowo)	2,8 tyś. m ³ /d
– produkcja artykułów spożywczych	1,1 tyś. m ³ /d
– przemysł niekonsumpcyjny	1,4 tyś. m ³ /d
– straty funkcjonującej sieci (tj. straty na przesyle)	2,6 tyś. m ³ /d

Statystycznie średnie zużycie wody przypadające na jednego mieszkańca miasta ogółem wynosi 111 l/Md a w tym w gospodarstwie domowym na potrzeby jednego mieszkańca przyjmuje się na ok. 87 dcm³/Md.

Z komunalnego systemu zaopatrzenia w wodę m. Radomia zasilane są osiedla w obszarze sąsiadujących z granicami miasta tj. w gminach: Skaryszew, Zakrzew, Wolanów, Kowala, Jedlnia Letnisko, Jedlińsk, Jastrzębia i Gózd – łącznie średnio w ilości ~1541 m³/d.

Magazynowanie wody uzdatnionej

Miejska sieć wodociągów nie posiada sieciowych zbiorników wody uzupełniających wzrost zapotrzebowania w godzinach maksymalnego rozbioru. Przy ujęciach wody funkcjonują zbiorniki wody uzdatnionej, które współpracując z pompowniami spełniają rolę zbiorników wyrównawczych. Zautomatyzowane sterowanie pracą sieci miejskiej zapewnia utrzymanie w sieci wodociągowej w poszczególnych rejonach miasta właściwego ciśnienia w zależności od wielkości aktualnego rozbioru. Łączna pojemność zbiorników to 24430 m³, co stanowi ok. 88% dobowej produkcji wody.

System transportu i dystrybucji wody

Sieć wodociągowa miasta składa się z przewodów dosyłowych, dostarczających wodę z ujęć do sieci miejskiej oraz pierścieniowo ukształtowany układ przewodów rozprowadzający wodę po obszarze miasta do 20712 odbiorców, w tym do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania 19859.

Łączna ilość odbiorców wody na obszarze gmin przyległych do granic m. Radomia w budynkach mieszkalnych wynosi 4175.

Długość wodociągowej sieci rozdzielczej ogółem wynosi 672,6 km w tym w granicach m. Radomia 537,3 km.

Sieć rozprowadzająca wodę po terenie miasta stwarza pozory sieci pierścieniowej, ale jeszcze nie w pełni spełnia warunki, by w całej przestrzeni miejskiej, w przypadku awarii czy niewydolności (np. w razie pożaru) jednego z odcinków wodociągu sieć pozwalała na przepływ brakującej ilości wody z innej strony tj. by te same odcinki przewodów mogły, w zależności od potrzeb, kierować przepływ wody w dwu kierunkach.

Stan zużycia przewodów funkcjonującej sieci jest zróżnicowany. Odcinki przewodów o zmniejszonej przepustowości spowodowane długim okresem eksploatacji (i odkładaniem się w przewodach związków żelaza) oraz niedokładnościami powstałymi przy ich montażu

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

(ponad ~ 25 lat temu) ulegają systematycznej wymianie (i ewentualnie w razie ujawniających się potrzeb) zwiększaniem (średnicy przewodu) przepustowości.

8.1.2 KANALIZACJA SANITARNA

Kanalizacja sanitarna

Sieć kanalizacji sanitarnej w granicach m. Radomia jest dość dobrze rozwinięta lecz jeszcze nie obejmuje w pełni swym zasięgiem w całości terenów objętych zabudową mieszkalną.

Część sieci kanalizacji sanitarnej m. Radomia pracuje w systemie ogólnospławnym przy czym z powodzeniem zaawansowane są prace modernizacji i przebudowy (rozdziálu) tego systemu kanalizacji na rozdzielczy. W obszarze miejskim, w małym zakresie, funkcjonują systemy kanalizacji ciśnieniowej i podciśnieniowej odprowadzające ścieki z zabudowy rozproszonej zlokalizowanej niekorzystnie w stosunku do funkcjonującego systemu kanalizacji miejskiej.

Na obrzeżach miasta występują nieliczne przypadki odbioru ścieków poprzez przewody obsługujące gminy ościenne.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej (bez przyłączy) obsługiwanej przez służby komunalne m. Radomia wynosi ogółem 505,0 km z czego w granicach miasta 497,2 km. Kanalizacja sanitarna łącznie odprowadza ścieki spływające ogółem od 144797 obiektów w tym w granicach miasta od 14549 obiektów. Ogółem funkcjonuje 14156 przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, w tym 13922 w granicach obszaru miasta Radomia. Do miejskiej kanalizacji sanitarnej odprowadzane ścieki z większości zakładów produkcyjnych w tym także z zakładów posiadających własne ujęcia wody.

Ilość ścieków odprowadzanych ma miejską oczyszczalnię z gospodarstw domowych, działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej, obiektów użyteczności publicznej (i innych źródeł) wynosi ogółem 29377 m³/dn. Dodatkowo na oczyszczalnię ścieków mogą spływać wody opadowe i roztopowe kanałami z funkcjonującej ogólnospławnej kanalizacji (do czasu zakończenia modernizowania miejskiego systemu kanalizacyjnego). Z miejskiego, komunalnego systemu odprowadzania ścieków sanitarnych korzysta ~91,7% ogółu mieszkańców Radomia.

Sieć miejskiej kanalizacji sanitarnej zbudowana jest z rur o średnicach od 0,20m do 1,60m, zagłębienie kanałów waha się od 0,8m do 7,7m.

Główny kolektor zbiorczy ścieków o średnicach od 0,3m do 1,6m przebiega przez obszar miasta od okolic osiedla Janiszpol, równolegle do koryta rz. Mlecznej, do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na północnych krańcach miasta na - łącznej długości ok. 9 km przebiegu przejmując ścieki spływające „bocznymi” kanałami zbiorczymi z przyległych obszarów miejskich.

W obszarze miasta punkty zlewne ścieków nie funkcjonują. Ścieki, na ogół przemysłowe, o składzie fizyko-chemicznym niedopuszczającym do wprowadzenia do systemu kanalizacji miejskiej, odbierane są w punkcie zlewnym na ternie miejskiej oczyszczalni ścieków.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Systemy odbioru ścieków sanitarnych

Funkcjonująca na terenie miasta Radomia sieć kanalizacji sanitarnej składa się z dwóch współpracujących systemów: kanalizacji ogólnospławnej i kanalizacji rozdzielczej. Najdłużej funkcjonujący system kanalizacji ogólnospławnej obejmuje głównie rejon

Śródmiejski tj. obszar najstarszej funkcjonującej zabudowy. Realizacja systemu ogólnospławnej podjęta była na początku XX wieku i obejmowała ok. 5,9 km ciągów kanalizacyjnych o różnych przekrojach (także prostokątnych z owalnym dnem i jajowych, z których część funkcjonuje do chwili obecnej przeważnie jako kanalizacja deszczowa) eksploatowanych do chwili obecnej. Kanalizację ogólnospławną stanowią także niektóre odcinki kanałów deszczowych do których, z braku innej możliwości włączano dopływ ścieków z nowopowstającej (w latach siedemdziesiątych) zabudowy, zwłaszcza po południowo-wschodniej i wschodniej stronie dzielących teren miejski torów PKP. W roku 2004 dynamicznie przystąpiono do rozdziału kanalizacji ogólnospławnej na rozdzielczą w wyniku czego zmodernizowano główne przewody kanalizacji sanitarnej i deszczowej, a prowadzony nieprzerwanie i dynamicznie proces rozdziału sieci kanalizacji ogólnospławnej jest bardzo zaawansowany i powoduje, że w miarę upływu czasu długość funkcjonujących ciągów przewodów kanalizacji ogólnospławnej ulega, w sposób ciągły, zmniejszaniu.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej w granicach m. Radomia wynosi 497,2 km. Długości przewodów z jednostek osadniczych gmin w przylegającym do granic miasta i włączonych do miejskiego układu kanalizacji sanitarnej wynoszą: z gminy Zakrzew - 0,5 km, z gminy Jedlnia-Letnisko - 7,3 km.

System kanalizacji sanitarnej w obszarze miasta odbiera ścieki sanitarne z 13922 przyłączy z jednostek mieszkalnych i 627 z jednostek działalności produkcyjnej, z 8 przyłączy w gminie Zakrzew i z 236 przyłączy w gminie Jedlnia-Letnisko. Z miejskiego systemu odprowadzania ścieków sanitarnych korzysta ~91,7 % ogółu mieszkańców Radomia.

Ilość ścieków, w skali rocznej, odprowadzanych miejskim systemem kanalizacyjnym wynosi:

- z jednostek mieszkalnych obszaru miasta Radomia - 6250,6 tyś. m³/rok (tj. ok. 17125 m³/dobę),
- z jednostek działalności produkcyjnej, oświaty i administracji w obszarze miasta - 4232,3 tyś. m³/rok (tj. ok. 11595 m³/dobę)
- z obszaru gminy Zakrzew - 135,2 tyś. m³/rok (tj. ok. 370 m³/dobę),
- z obszaru gminy Jedlnia-Letnisko - 9,6 ?? tyś. m³/rok (tj. 118,6 m³/dobę),

Ponadto do miejskiego systemu kanalizacyjnego dowożone są ścieki z obszaru gminy Jastrzębia w ilości 49,6 tyś. m³/rok (tj. ok. 136 m³/dobę) oraz z obszaru gminy Skaryszew - 0,3 tyś. m³/rok (tj. ok. 1 m³/dobę), z obszaru gminy Gózd 0,1 tyś. m³/rok (tj. ok. 0,3 m³/dobę).

Szacuje się, że z miejskiej komunalnej sieci kanalizacji sanitarnej ogółem aktualnie korzysta ok. 14156 gospodarstw domowych oraz 64 jednostek działalności produkcyjnej, jednostek oświaty, zdrowia i jednostek administracyjnych.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Ilości ścieków i ich rodzaj

W dobie o średnim zużyciu wody ilości ścieków odprowadzanych do miejskiej, komunalnej sieci kanalizacji sanitarnej a następnie do miejskiej oczyszczalni ścieków w porze bezdeszczowej przedstawia się następująco:

ilość ścieków odprowadzanych (bez dowożenia), średnio z 365 dni:

– z gospodarstw domowych	17776 m ³ /d
– z instytucji usługowych, (użyteczności publicznej, usług, gastronomii, handlu)	3019 m ³ /d
– z zakładów przemysłowych	3444 m ³ /d
– z obiektów służby zdrowia	brak danych
– z płukania filtrów na stacjach wodociągowych oraz płukania przewodów kanalizacyjnych	5138 m ³ /d
– wody przypadkowe	4091 m ³ /d
Łącznie	33468 m ³ /d + ścieki dowożone

Średniodobowe ilości ścieków w porach bezdeszczowych przypadające na jednego mieszkańca kształtują się następująco:

– z gospodarstw domowych	81.dcm ³ /Md
– z instytucji usługowych	14. dcm ³ /Md
– z zakładów przemysłowych	16 dcm ³ /Md
– z obiektów służby zdrowia	brak danych
– z płukania filtrów wody (i potrzeby własne przy produkcji wody i oczyszczania ścieków)	23 dcm ³ /Md
– wody przypadkowe (nieszczelności połączeń przewodów)	19 dcm ³ / Md
Łącznie	153 dcm ³ /Md

Aktualna długość komunalnej sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki na oczyszczalnię miejską wynosi 505 km a łączna długość przyłączy kanalizacyjnych 119,6. km. Stan techniczny sieci kanalizacji sanitarnej nie jest w pełni zadowalający. Funkcjonują odcinki kanałów, które z uwagi na zbyt mały spadek czy też niedostateczny przekrój poprzeczny pracują „pod ciśnieniem” mogąc stwarzać niebezpieczeństwo zalania piwnic przyłączonych budynków lub nawet wylewu na nawierzchnię terenu i w związku z tym pilnie wymagają przebudowy lub korekty kierunku odpływu ścieków. W dużym stopniu dotyczy to osiedla Wośniki, gdzie umożliwienie odpływu ścieków ze strefy przemysłowej odrębnym (zaprojektowanym kilka lat temu) kanałem uzdrowiło by sytuację. Możliwość modernizacji t.j. zwiększenia przepustowości niektórych przewodów kanalizacyjnych wiąże się także z koniecznością zmiany pracy kanałów pracujących jako ogólnospławne w systemie rozdzielczym co wpłynie na polepszenie stanu sanitarnego zwłaszcza cieków powierzchniowych przejmujących (w okresach trwania opadów deszczowych) nadmiar rozcieńczonych ścieków nie mieszczących się w przepełnionych przewodach

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

ogólnospławnych i mogących wydostawać się na zewnątrz do wód powierzchniowych (np. w okolicach ul. Mireckiego, ul. Szklanej i przed oczyszczalnią ścieków).

Miejska Oczyszczalnia Ścieków

Miejska Oczyszczalnia ścieków usytuowana w najniższej położonej części obszaru miejskiego, w oddaleniu od intensywnej zabudowy mieszkalnej, w pobliżu koryta rz. Pacynki będącej odbiornikiem ścieków oczyszczonych. Maksymalna zdolność dobową oczyszczania ścieków wynosi 40320 m³/dn. Spływające z obszaru miasta ścieki pozbawiane są „grubych zanieczyszczeń”, części mineralnych, tłuszczu, zawieszin, substancji flotujących, związków organicznych, azotowych, fosforowych i innych wymagających utlenienia oraz poddawane są procesom fermentacyjnym.

„Trudnooczyszczalne” ścieki przemysłowe, dostarczane (dowożone) bezpośrednio na oczyszczalnię przystosowywane są do procesu oczyszczania i za pośrednictwem zbiornika wyrównawczego (gwarantującego równomierny napływ ścieków do urządzeń oczyszczających) oczyszczane są wraz ze ściekami komunalnymi.

W procesie oczyszczania ścieków powstają osady, które po fermentacji wysuszone tworzą komponent do paliw alternatywnych bądź służą jako nawóz dla roślin nie podlegających spożyciu.

Procesowi oczyszczania ścieków towarzyszy powstawanie biogazów, które zbierane i właściwie zagospodarowane służą do wytwarzania energii elektrycznej (ok. 500 kWh) i ciepłej (ok. 550 kW) na potrzeby własne oczyszczalni ścieków co znacznie obniża koszty funkcjonowania oczyszczalni.

Oczyszczanie ścieków jest prowadzone i sterowane jest automatycznie. W każdej fazie proces oczyszczania ścieków może być, w sposób właściwy, kontrolowany. W efekcie końcowym oczyszczania ścieków wody wypływające z oczyszczalni (ścieków) uzyskują parametry fizyko-chemiczne pozwalające na wprowadzenie do wód rzeki Pacynki z pełnym zachowaniem równowagi przyrodniczej.

8.1.3 ODPROWADZANIE WÓD OPADOWYCH I ROZTOPOWYCH

Kanalizacja deszczowa

Rozwój miasta i tym samym zwiększanie powierzchni o dużym uszczelnieniu stwarza konieczność odprowadzania coraz to większych ilości wód do najbliższego położonego odbiornika. Stwarzają się problemy przeciążania hydraulicznego funkcjonującej sieci kanalizacji deszczowej i przeciążania hydraulicznego koryt wód płynących, przeciążania przepustowości systemu melioracji powierzchniowej (nierzadko powodujących wylewy na powierzchnię) oraz wprowadzania do nadmiernie wypełnionych odbiorników zanieczyszczeń substancjami spłukiwanymi ze zlewni.

Pomijając przypadki i skutki deszczy nawalnych najbardziej pożądanym jest dążenie do utrzymania infiltracji wód opadowych w miejscu ich pierwotnego kontaktu z powierzchnią ziemi z jednoczesnym, pełnym zabezpieczeniem przed kolmatacją gruntu i jego zanieczyszczeniem oraz zabezpieczeniem przed zanieczyszczeniem wód otwartych i także

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

wody gruntowej. Wymaga to spełnienia wielu warunków geologicznych, retencjonowania i oczyszczania wód opadowych głównie spływających utwardzone powierzchnie komunikacyjne, warstwy gruntu przepuszczalnego o odpowiedniej miąższości ponad zwierciadłem wody gruntowej - a takich warunków na odpowiednio wystarczającej powierzchni w obszarze m. Radomia nie ma. Coraz częściej ujawnia się potrzeba poprawienia przepustowości koryt funkcjonujących cieków powierzchniowych (także tych płynących okresowo).

Korzystnym rozwiązaniem jest też czasowe retencjonowanie wód opadowych w terenowych, chronionych zbiornikach wodnych nie dopuszczając do rozwoju „niepożądaną” roślinności wodnej i możliwości wtórnego zanieczyszczenia.

Rozbudowa systemu odprowadzania wód opadowych w Radomiu, głównie kanalizacji deszczowej, była i jest realizowana w miarę rozwoju zainwestowania kolejnych terenów dostosowując, z wykorzystaniem warunków terenowych i gruntowych, miejski system odbioru wód deszczowych do zmieniających się potrzeb.

Przez system kanalizacji deszczowej rozumie się zbiór urządzeń wodnych takich jak kanały, rowy, kolektory, rury, zbiorniki - przeznaczone do przechwytywania i odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Dodatkowo urządzenia te muszą uwzględniać funkcję wprowadzania tych wód do gruntu i do wód powierzchniowych.

Odbiornikiem wód opadowych z systemu otwartego (melioracji powierzchniowej) i z systemu „rurowego” są koryta funkcjonujących na terenie m. Radomia cieków wód powierzchniowych czyli rzeka Mleczna wraz z dopływami: Potokiem Północnym, Kosówką, Potokiem od Cerekwi. W kilku przypadkach odbiornik wód deszczowych stanowią rowy melioracyjne.

Problemem miejskiego systemu wprowadzania wód opadowych do odbiorników z „systemu rurowego” jest brak pełnej możliwości oczyszczania odprowadzanych wód. W wielu przypadkach, w miarę istniejących możliwości, problem ten jest stopniowo likwidowany poprzez instalowanie separatorów piasku i separatorów produktów ropopochodnych.

Układ przewodów funkcjonującego systemu kanalizacji deszczowej następował w miarę zainwestowania kolejnych terenów dostosowując trasy i przepustowość przewodów kanalizacyjnych i systemów melioracji powierzchniowej do wielkości odwodnianych obszarów, rzeźby terenu i pojawiających się potrzeb.

W obszarze „starej zabudowy” miasta funkcjonują kanały jeszcze kanały ogólnospławne odprowadzając tym samym przewodem ścieki sanitarne i wody opadowe. W miarę istniejących możliwości systematycznie prowadzony jest proces przebudowy (rozdziálu) tej kanalizacji na sanitarną i deszczową.

Aktualnie ogólna długość ciągów miejskiej kanalizacji deszczowej wynosi 339,1 km, w tym kanalizacji ogólnospławnej 5,9 km. Średnice funkcjonującej sieci wahają się od 0,30m do 1,80m.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Wody powierzchniowe - głównymi odbiornikami wód opadowych

Obszar miasta Radomia obejmuje tereny zlewni rzeki Mleczej będącej dopływem rz. Radomki. Niewielkie fragmenty obszarów miasta na krańcach południowych usytuowane są na skłonie terenowym w kierunku rzek: Oronki i Bosak.

Powierzchnia zlewni rzeki Mleczej, łącznie z powierzchniami poza granicami Radomia, określana jest na 359km². Całkowita długość koryta rzeki Mleczej wynosi 23km, z czego w granicach miasta Radomia 19,6km. Rzeka w górnym swym biegu powstała z połączenia dwóch cieków, z których jeden (Kosówka) wypływa z okolic wsi Franciszków, drugi zaś (Potok Malczewski oficjalnie nazywany korytem Rz. Mleczej) z okolic Janiszpola- Malczewa. Od połączenia się koryt tych cieków w okolicy ul. Toruńskiej rzeka przepływa w kierunku północnym do koryta rz. Radomki.

Szerokość koryta rzeki Mleczej waha się ok. 4,0÷6,0m a średni spadek dna 2,30‰. Koryto rzeki jest miejscami nieuregulowane a w południowo - wschodniej części miasta, gdzie przepływy występują okresowo w zależności od warunków atmosferycznych, częściowo ulega zanikowi. Wykonana, w ostatnich latach, rozbudowa układu drogowego południowej części miasta wraz z odwodnieniem nawierzchni drogowych (z dwoma zbiornikami retencyjnymi) przyczynia się do okresowego wydłużenia czasu przepływów w korycie rzeki w południowej części miasta.

Średni roczny przepływ w korycie rz. Mleczej, w przekroju północnej granicy miasta przy ujściu rz. Pacynki szacuje się na 1,70m³/s.

Główne dopływy rzeki Mleczej to Pacynka (wraz z dopływami), Potok Północny, Potok od Cerekwi, Kosówka.

W latach 1952-53 na rzece Mleczej (od hm 17+026 do hm 17+884) wybudowany został zalew o powierzchni 8,80 ha, pojemności ~100 tyś.m³ przy (średniej) rzędnej dna 153,40m n.p.m. i rzędnych piętrzenia zw. wody: max.156,33m n.p.m.; min.155,40 m n.p.m. Dla ochrony zbiornika przed zamulaniem wybudowano osadnik (zbiornik kolmatacyjny) z przelewem o powierzchni - 2,25ha i pojemności ~10 tyś.m³. Określony (co nie było przestrzegane) cykl gruntownego czyszczenia osadnika był określany na 10 lat.

Głównym dopływem rzeki Mleczej jest rzeka Pacynka której koryto stanowi jednocześnie północno - wschodnią granicę miasta i odbiornik ścieków oczyszczonych z miejskiej oczyszczalni ścieków. Długość koryta Pacynki szacuje się na 24 km, powierzchnia zlewni 165 km². Średni roczny przepływ przy ujściu do rzeki Mleczej szacowany jest na ok.0,75m³/s. Pacynka jest ciekim odprowadzającym wody nieprzerwanie w ciągu całego roku.

Potok Północny stanowi wschodni dopływ rz. Mleczej. Przepływa równoleżnikowo od wschodnich rejonów przylegających do obszaru miasta w kierunku zachodnim na długości ok. 8,1km (od okolic wsi Polesie). Zlewnia ciek szacowana jest na ~15,2km², średnia szerokość koryta (uregulowanego w granicach miasta) o umocnionych kamieniem dnem i ścianach na długości 3,5km wynosi 1,5m, średni roczny przepływ - ok. 1,0 m³/s. Potok Północny jest ciekim płynącym przez intensywnie zabudowaną, centralną część miasta,

odprowadza wody nieprzerwanie w ciągu roku i ponadto jest odbiornikiem licznych, lokalnych kanałów deszczowych.

Potok od Cerekwi (Cerekwianka) jest ciekim płynącym okresowo. Koryto ciek (potoku) stanowi dopływ rz. Mlecznej od strony zachodniej, zbierając wody ze zlewni znacznie wybiegającej powierzchnią poza zachodnie granice miasta. Koryto, o łącznej długości szacowanej na ok. 6700m (poza granicami miasta miejscami nie jest regularnie wykształcone).

W granicach miasta potok Cerekwianka odprowadza głównie wody opadowe z rejonu osiedli jednorodzinnych Kozia Góra i Kierzków a także z otoczenia ul. Kieleckiej (dawnej odcinka trasy E-7) odległego miejscami o ok. 1,9 km o tej ulicy. Zlewnia potoku (głównie tereny wykorzystywane rolniczo) obejmuje znaczny obszar 2447 ha położony w dużej części poza zachodnimi granicami miasta.

Potok Kosówka stanowi przedłużenie rzeki Mlecznej w kierunku południowym, a następnie zachodnim. W dużej części przepływa nieuregulowanym korytem przez tereny zielone, rolnicze, leśne i łąki od miejscowości Gawronie i Franciszków, położonych na zachód od południowych granic miasta. Szerokość koryta wynosi średnio 2m miejscami rozszerzając się do ok. 15m. Długość Kosówki szacowana jest na 11,5km (4,5km w obszarze m. Radomia). Wody odprowadzane Koryto potoku Kosówka poza wodami powierzchniowymi i spływami wód opadowych z części nowopowstałej zabudowy przemysłowej) odprowadza (w niewielkiej ilości) wody artezyjskie. Kosówka zasila w wodę stawy rybne zlokalizowane przy południowo - zachodnich granicach miasta oraz stawy na terenie Muzeum Wsi Radomskiej. Średnioroczny (średni) przepływ Kosówki szacuje się na 1,25 m³/s.

Stan czystości wód powierzchniowych płynących przez teren miasta jest niezadowalający. Na planowaną II klasę czystości osiągnięta klasa czystości wód powierzchniowych w obszarze miasta Radomia, poza rz. Pacynką, wynosi n.o.n. Wody rzeki Pacynki posiadają III klasę czystości na odc. powyżej zrzutu ścieków oczyszczonych z miejskiej oczyszczalni ścieków. Wody opadowe w obszarze miasta, poza zrzutami do koryt cieków, kierowane są także do ziemi.

Na terenie miasta funkcjonuje ponad 60 wylotów kanalizacji deszczowej zrzucających wody do funkcjonujących koryt cieków wodnych. Pozwolenia wodnoprawne regulujące odprowadzanie wód opadowych do odbiorników naturalnych (tj. koryt cieków) aktualne są dla ok. 50 wylotów.

8.2 ENERGETYKA MIEJSKA

W zapotrzebowaniu na energię finalną w mieście Radom przeważający udział ma gaz ziemny (28,8%), w tym gaz sieciowy (24,8%), energia elektryczna (17,9%), węgiel kamienny (14,8%) oraz ciepło sieciowe (13,9%). Udział pozostałych paliw w bilansie energetycznym

miasta jest następujący: biomasa (2,9%), olej opałowy (1,0%), propan - butan (4%) oraz energia słoneczna (<0,1%)³².

Największy udział w zużyciu energii na terenie miasta Radomia posiada sektor mieszkaniowy oraz przemysł.

W zapotrzebowaniu na energię budynków mieszkalnych w Radomiu przeważający udział ma gaz ziemny (29,4,)% w tym gaz sieciowy (29%), ciepło sieciowe (28,2%), węgiel kamienny (20,5%), oraz energia elektryczna (12,9%). Udział pozostałych paliw w bilansie energetycznym miasta jest następujący: biomasa (6,9%), olej opałowy (2,0%), propan - butan (0,4%) oraz energia słoneczna (0,1%)³². W związku z dynamicznym rozwojem OZE, bilans ten powinien ulec zmianie się w kierunku odnawialnych źródeł energii, w szczególności ogniw fotowoltaicznych lub pomp ciepła. Mieszkańcy coraz chętniej inwestują w bezemisyjne lub niskoemisyjne źródła ciepła i energii elektrycznej, umożliwiające ograniczenie kosztów ogrzewania i energii elektrycznej, których ceny w ostatnich miesiącach bardzo szybko rosną, a władze miasta skutecznie ich w tym wspierają, zarówno finansowo jak i poprzez działania edukacyjne.

8.2.1 GOSPODARKA CIEPLNA

Zapotrzebowanie na energię cieplną

Sumaryczna moc zamówiona na cele grzewcze i przygotowanie ciepłej wody użytkowej odbiorców ciepła przyłączonych do eksploatowanego przez RADPEC S.A. miejskiego systemu ciepłowniczego wynosić będzie według stanu prognozowanego na styczeń 2023 roku ok. 290 MW, pokrywając ok. 34% potrzeb cieplnych miasta. Wśród odbiorców ciepła sieciowego zdecydowaną większość stanowią gospodarstwa domowe (ok. 74% całkowitego zużycia).

Poza komunalnym systemem ciepłowniczym opartym na przewodowym rozdziale ciepła w obszarze miasta funkcjonują także liczne kotłownie indywidualne, w tym lokalne i domowe pokrywające ok. 66% zapotrzebowania na energię cieplną (ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody) dla m. Radomia.

System ciepłowniczy w Radomiu jest stopniowo przygotowywany do pracy w kogeneracji.

Źródła ciepła sieciowego

- Ciepłownia TC I Wydział Wytwarzania „Południe” zlokalizowana przy ul. Żelaznej 7 na południowych krańcach miasta wyposażona jest w 6 kotłów WR-25 (opalanych węglem kamiennym) o łącznej mocy 169,5 MW. W warunkach pracy normalnej sieci, ciepłownia obsługuje zabudowę wielorodzinną oraz zakłady przemysłowe i usługowe zlokalizowane w południowej i częściowo centralnej części miasta (dzielnice: Potkanów, Południe, Borki, Żakowice, Planty, Zamłynie, Ustronie, Młodzianów, Prędocinek, Wośniki, Stare Miasto oraz częściowo Śródmieście).

³² Raport z implementacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Radomia do roku 2020, Radom, czerwiec 2022

- Ciepłownia Północ TC II Wydział Wytwarzania „Północ” zlokalizowana w północno-wschodnim rejonie Radomia przy ul. Zofii Holszańskiej 3 wyposażona jest w 4 kotły WR - 25 (opalone węglem kamiennym) o łącznej mocy 116,3 MW. Ciepłownia zaopatruje w ciepło zabudowę wielorodzinną oraz zakłady przemysłowe i usługowe zlokalizowane w północnej częściowo centralnej części miasta (dzielnice: Osiedle XV Lecia, Gołębów I i II, Michałów, Brzustówka, Osiedle Akademickie, osiedle Nad Potokiem, Osiedle Obozisko oraz częściowo Śródmieście.

Źródła ciepła funkcjonujące poza komunalnym, miejskim systemem ciepłowniczym

Poza zasięgiem miejskiego systemu ciepłowniczego (nie licząc zabudowy ogrzewanej indywidualnie) w Radomiu funkcjonuje ok. 160 kotłowni lokalnych nie będących komunalnymi źródłami ciepła, z których część w miarę rozbudowy zasięgu miejskiej sieci ciepłowniczej oraz postępującego ocieplania kolejnych budynków mieszkalnych ulegnie, w niedalekiej przyszłości, likwidacji.

Zapotrzebowanie na energię cieplną zaspokajane ze źródeł komunalnych

Tabela 8.1. *Struktura rozbioru ciepła sieciowego w poszczególnych grupach odbiorców przedstawia się następująco³³:*

Grupa odbiorców	Sprzedaż ciepła sieciowego, GJ		
	2018	2019	2020
Przemysł	62 011,47	58 723,04	56 455,73
Gospodarstwa domowe	1 188 898,49	1 139 608,21	1 116 395,10
Handel i usługi	118 362,44	110 503,14	101 288,90
Użyteczność publiczna	266 971,51	250 029,04	236 341,14
Pozostali odbiorcy	373,30	339,80	427,60
RAZEM	1 636 617,21	1 559 203,23	1 510 908,47
w tym c.w.u.	338 145,60	336 708,60	356 208,76

Największe zużycie ciepła sieciowego jak pokazuje powyższa tabela następuje w gospodarstwach domowych, które są najliczniejszą grupą jego odbiorców.

Tabela 8.2. *Dane dotyczące liczby odbiorców ciepła sieciowego w poszczególnych grupach odbiorców - RADPEC S.A.³³*

Grupa odbiorców	Liczba odbiorców, szt.		
	2018	2019	2020
Przemysł	51	51	52
Gospodarstwa domowe	883	891	907
Handel i usługi	170	175	174
Użyteczność publiczna	180	182	184
Pozostali odbiorcy	2	2	2
RAZEM	1 286	1 301	1 319

Istniejące możliwości produkcji energii cieplnej jak i rzeczywisty, nierównomierny jej rozbiór oraz zdolności akumulacyjne sieci, w praktyce oznaczają, że obecne możliwości wytwórcze

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

umożliwiają przyłączenie dodatkowych odbiorców o łącznym poborze mocy ok. 15 MW. Obszary, w których można podłączyć dodatkowe obiekty to Energetyków, Józefów (po uruchomieniu sieci Mieszka), Gołębiów II, Akademickie, Zamłynie, Woźniki oraz Potkanów¹.

Obiekty korzystające z sieciowej energii ciepłej podłączone są do miejskiego systemu ciepłowniczego za pośrednictwem węzłów cieplnych - w chwili obecnej funkcjonuje ich 1077, w tym 942 indywidualne³³, zasilających 1500 budynków, z czego 641 węzłów eksploatowanych jest przez „RADPEC” S.A.³⁴. Węzły ciepłownicze w eksploatacji „RADPEC” S.A. są węzłami wymiennikowymi, w pełni zautomatyzowanymi (z automatyczną regulacją pogodową), pracują pod nadzorem komputerowego systemu monitoringu.

Postępująca w zabudowie miejskiej, termomodernizacja budynków oraz wymiana węzłów grupowych na indywidualne powoduje zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą pochodzącą z miejskiego systemu ciepłowniczego, co ma wpływ na ilość energii „rezerwowej”.

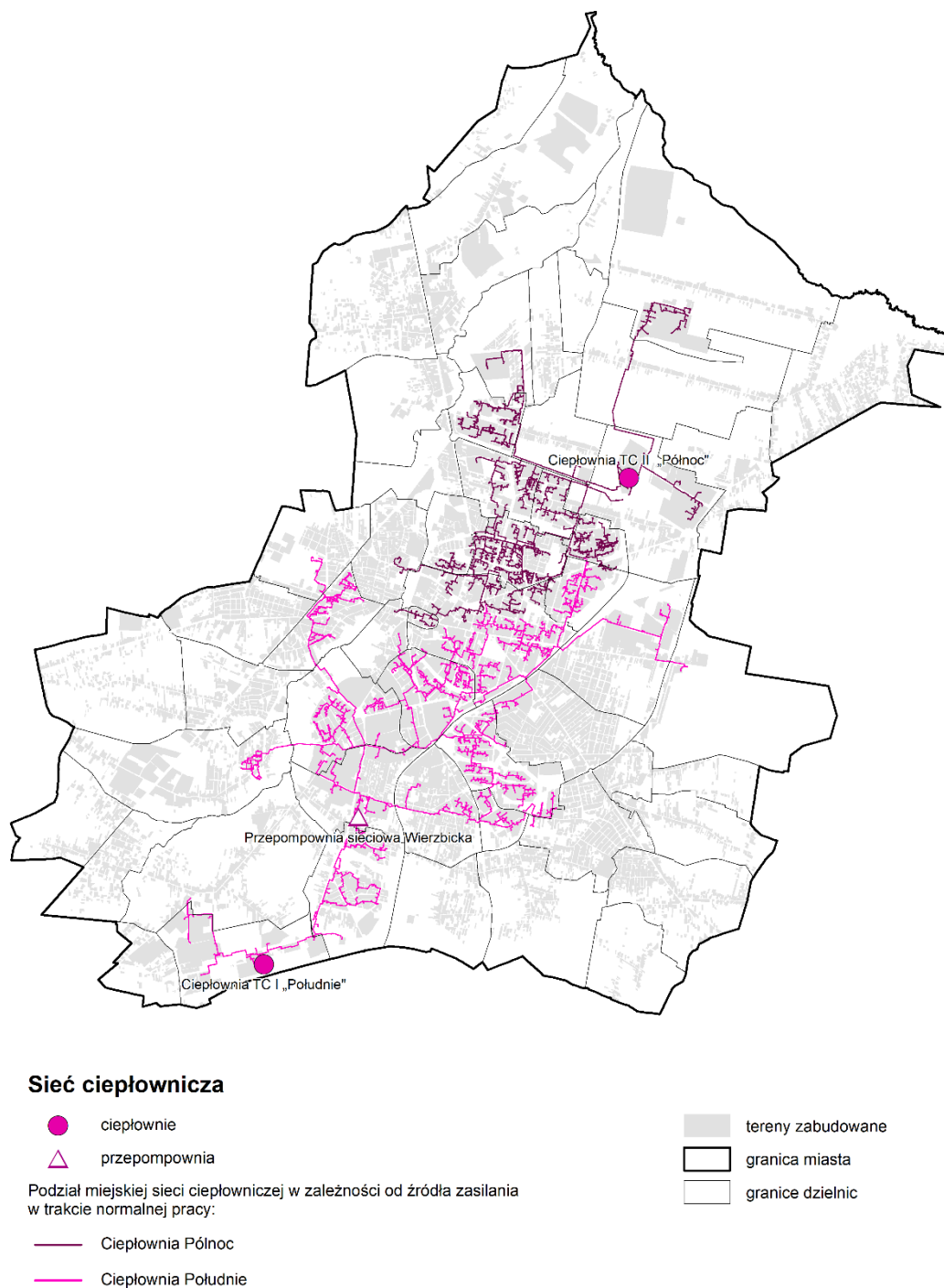
Sieć ciepłownicza

Nośnikiem energii ciepłej przy temperaturze zewnętrznej spadającej poniżej -20°C jest woda o parametrach roboczych: 130-135°C, zaś przy temperaturze zewnętrznej 12°C. temperatura wody w sieci wynosi 70°C. Energię ciepłą do komunalnej sieci przewodowej dostarczają jednocześnie z dwóch kierunków, źródła ciepła TC I Południe i TC II Północ pracujące w systemie rozdzielczym, wspomagany przepompownią sieciową Wierzbicka. Sieć w centrum miasta zbudowana jest w układzie pierścieniowym, co pozwala wzajemnie zastępować zasilanie z konkretnych źródeł ciepła sieciowego, gwarantując bezpieczeństwo dostaw energii ciepłej zarówno w przypadku awarii, prac konserwacyjnych i remontowych jak również pozwalając na optymalizację pracy źródeł wytwórczych. Poza sezonem grzewczym źródła ciepła pracują zamiennie, zasilając całą sieć ciepłowniczą na potrzeby przygotowania ciepłej wody użytkowej.

Komunalna sieć ciepłownicza m. Radomia wykonana jest w systemach: kanałowym, w postaci przewodów ułożonych bezpośrednio w gruncie tj. z rur w izolacji preizolowanej, sieci nadziemnych oraz sieci w budynkach: Ogółem długość komunalnej sieci ciepłowniczej wynosi łącznie: 176,4 km, w tym 129,75 km sieci preizolowanej. Zakres średnic magistralnej sieci ciepłowniczej waha się od DN 900 do DN 300.³⁴

³³ Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Radomia z perspektywą do 2026 roku, czerwiec 2022

³⁴ Pismo Radpec.sa - wniosek do studium - informacja dotycząca MSC miasta Radomia

Rycina 8.1. Sieć ciepłownicza

Stan techniczny miejskiego systemu ciepłowniczego

Źródła ciepła

Stan techniczny urządzeń wytwórczych w ciepłowniach Północ i Południe oceniany jest jako dobry. Nieprzerwanie prowadzone są prace zmierzające do podniesienia sprawności i niezawodności urządzeń do wytwarzania energii cieplnej, a także działania związane

z obniżeniem ilości zużywanych płynów eksploatacyjnych. Dużo uwagi poświęca się monitoringowi i działaniom związanym z ograniczaniem emitowania do atmosfery pyłów i szkodliwych dla środowiska substancji.

W efekcie aktualnie realizowanych zamierzeń ciepłownie dostosowane będą do nowych, rygorystycznych norm emisji spalin.

Miejskie sieci ciepłownicze

Miejski system sieci ciepłowniczy pracuje bez zakłóceń. Prowadzone sukcesywnie działania polegające na wymianie sieci kanałowych na przewody preizolowane zwiększają bezpieczeństwo i niezawodność dostawy energii cieplnej do odbiorców oraz przyczyniają się do znaczącego obniżania strat ciepła.

Prace remontowe i modernizacyjne na sieciach i źródłach ciepła prowadzone są w przerwach pomiędzy sezonami grzewczymi. W okresie tym wykonywane są także przyłącza do nowych odbiorców energii cieplnej.

Istnieje potrzeba wyposażenia niektórych węzłów ciepłych o dużym okresie eksploatacji, zwłaszcza grupowych, o możliwość wprowadzania modułu ciepłej wody użytkowej oraz sukcesywna wymiana węzłów grupowych na indywidualne.

Zasięg miejskiej sieci ciepłowniczej jest dostosowany do występujących potrzeb, a trasy budowy nowych odcinków wskazywane są poprzez lokalizacje przygotowywanych do realizacji nowych obiektów kubaturowych, poprzedzane rachunkiem ekonomicznym.

w latach 2018-2020 r. rozbudowano system ciepłowniczy o łącznej długości sieci ciepłowniczej równiej 5 936,58 m.b. oraz zmodernizowano sieć ciepłowniczą o łącznej długości równiej 691,27 mb³².

W przypadku indywidualnych źródeł ciepła władze Radomia prowadzą prace, zarówno edukacyjne, jak i wspomagają finansowo wymianę pozaklasowych źródeł ciepła. W 2022 roku przeznaczyły 500 tys. zł na dofinansowania dla mieszkańców do wymiany pozaklasowych urządzeń grzewczych na źródła ciepła spełniające obowiązujące w tym zakresie przepisy³⁵. W 2021 roku zlikwidowano 112 palenisk węglowych i zamieniono na 88 kotłów gazowych i jedno urządzenie grzewcze na prąd elektryczny³².

Wadą systemu ciepłowniczego na terenie Gminy Miasta Radomia jest brak spełnienia przez niego warunku efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego³⁶.

8.2.2 ZAOPATRZENIE W GAZ

Miasto Radom zaopatrywane jest w gaz ziemny wysokometanowy, zaazotowany z krajowego systemu gazowniczego rurociągiem wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Lubienia-Sękocin za pośrednictwem trzech stacji redukcyjno-pomiarowych I-go stopnia (Figietów, Wielogóra i Skaryszew). Cześć ww. gazociągu przebiega w granicach administracyjnych miasta Radomia przez dzielnice Wielogóra, Wincentów, Krzewień, Nowa

³⁵ <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/radom-likwidacja-piecow-weglowych-10573.html>

³⁶ Ustawa Prawo Energetyczne Art. 7b ust. 4.

Wola Gołębiowska, Rajec Poduchowny na łącznej długości 8.9 km, równoległe do ul. Potkańskiego, częściowo wzdłuż koryta rz. Pacynki i ul. Wycech.

Paliwo gazowe dostarczane jest do odbiorców zarówno poprzez gazociągi średniego ciśnienia jak i za pośrednictwem stacji redukcyjno-pomiarowych II-go stopnia poprzez sieć gazociągów niskiego ciśnienia. Stacje redukcyjno-pomiarowe II-go stopnia zlokalizowane są przy ulicach: Biało-brzeskiej, Garbarskiej, Głównej, Górniczej, Maratońskiej, Młodzianów - ul. Wiejska, Narutowicza, Południe - ul. Wierzbicka, Szklanej, Ustronie (dwie stacje ul. J. Gagarina i J.U. Niemcewicza) i Woźniki - ul. Woźnicka oraz na osiedlach Gołębiów i Michałów. Dodatkowo na terenie miasta Radomia zlokalizowane są dwie stacje pomiarowe średniego ciśnienia przy ulicach: Inspektowej i Wjazdowej³⁷. Z analizy aktualnych danych GESUT wynika trend wymiany sieci niskiego ciśnienia na sieć ciśnienia średniego, co obrazują poniższe ryciny.

Siecią niskiego ciśnienia objęty jest obszar śródmieścia i osiedli: Prędocinek, Południe, wschodni Godów, północne Glinice, Borki, częściowo Zamłynie, Planty, Michałów, południowy Kaptur, częściowo Obozisko oraz Gołębiów II.

Sieć średniego ciśnienia obsługuje pozostałą, zgazyfikowaną część zabudowy miasta. Sieci gazowe przebiegają także poza granicami miasta od strony północno-zachodniej i południowej, sprzyjając doprowadzeniu energii zawartej w paliwie gazowym do zabudowy położonej na peryferiach miasta oraz do pozamiejskich jednostek osadniczych.

Gaz używany jest głównie w gospodarstwach domowych na przygotowanie posiłków i ciepłej wody użytkowej. Ok. 14% gospodarstw domowych użytkuje gaz także do celów grzewczych. Ilość przyłączy w 2021 roku wynosiła 16 741, co łączy się z rocznym zużyciem gazu w ilości 901 390 tys. kWh³⁸. Najwięcej gazu zużywają odbiorcy z taryfy W-3.6, a więc gospodarstwa domowe do ogrzewania (26,9%), a także odbiorcy przemysłowi w taryfie W-7B.1.(24,7%) tj. odpowiednio gospodarstwa domowe do ogrzewania ok. 242 631 tys. kWh gazu, przemysł ok. 222 977 kWh gazu. Odbiorcy indywidualni w gospodarstwach domowych

³⁷ Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Miasta Radomia na lata 2017-2031, Katowice, kwiecień 2017.

ogółem zużywali w roku 2020 ok. 42,7%³³ tego nośnika energii, czyli ok. 337 860 tys. kWh gazu.

Poza odbiorcami gazu w gospodarstwach domowych funkcjonują odbiorcy zużywający ten czynnik grzewczy do celów produkcyjnych (przemysł, rzemiosło, gastronomia) i komunalnych (kotłownie osiedlowe).

Sieć gazowa eksploatowana na terenie m. Radomia podlega ciągłej rozbudowie i modernizacji. Wyeksploatowane przewody gazownicze zostały wymienione oraz częściowo przełożone z powierzchni nadających się pod zabudowę kubaturową. Nową sieć zrealizowano głównie na obszarach istniejącej zabudowy jednorodzinnej w peryferyjnych rejonach miasta, poprawiając jednocześnie komfort użytkowanych obiektów. Przyczyniło się to jednocześnie do zmniejszenia zanieczyszczania powietrza. Rozbudowę sieci gazowniczej realizowano także w rejonie nowopowstałej zabudowy przemysłowej. Na przestrzeni lat 2014-2018 podłączono trzeci przewód zasilający sieć gazowniczą m. Radomia (od sieci wysokiego ciśnienia relacji Lubienia-Sękocin) wraz z stacją redukcyjną zwiększając możliwości dostawy gazu do miasta. Wg informacji Polskiej Spółki Gazownictwa - Oddz. Zakład Gazowniczego w Warszawie w latach 2014-2021 zmiany (w tym ogólny wzrost zasięgu) na długościach funkcjonującej sieci gazowniczej m. Radomia przedstawiały się następująco:

Tabela 8.3.

Rok	[km]			Suma
	n/c	ś/c	w/c	
2014	133,6	306,5	8,9	449,0
2015	133,2	312,9	8,9	455,0
2016	135,8	330,8	8,9	475,0
2017	111,7	363,8	8,9	484,4
2018 ³³	107,3	370,3	8,9	486,5
2019 ³³	107,7	375,8	8,9	492,4
2020 ³³	108,7	390,5	8,9	508,1
2021 ³⁸	109,3	407,2	8,9	524,4

Ogółem długość obsługującej Radom sieci gazowej w latach 2014 - 2021 wzrosła o 75,4 km. Obecnie realizowane są następujące inwestycje związane z rozbudową i modernizacją sieci gazowej:

- modernizacje, ulice: 25. Czerwca, Błotnia, Ciemna, Dąbrowskiego, Focha, Górna, Jasna, Lubelska, Lubońskiego, Odrodzenia, Olsztyńska, Planowa, Płocka, Potkanowska, Sadków, Szczecińska, Witosa, Wolanowska i Zwoleńska;
- rozbudowa, ulice: Banacha, Biała, Bieszczadzka, Błędowska, Braille'a, Chmielińskiego, Czarnieckiego, Fundowicza, Gajowa, Gawdzickiego, Gliniana, Godowska, Graniczna, Grota-Roweckiego, Hermanowicz, Hipoteczna, Kierzkowska, Klwatecka, Komunalna,

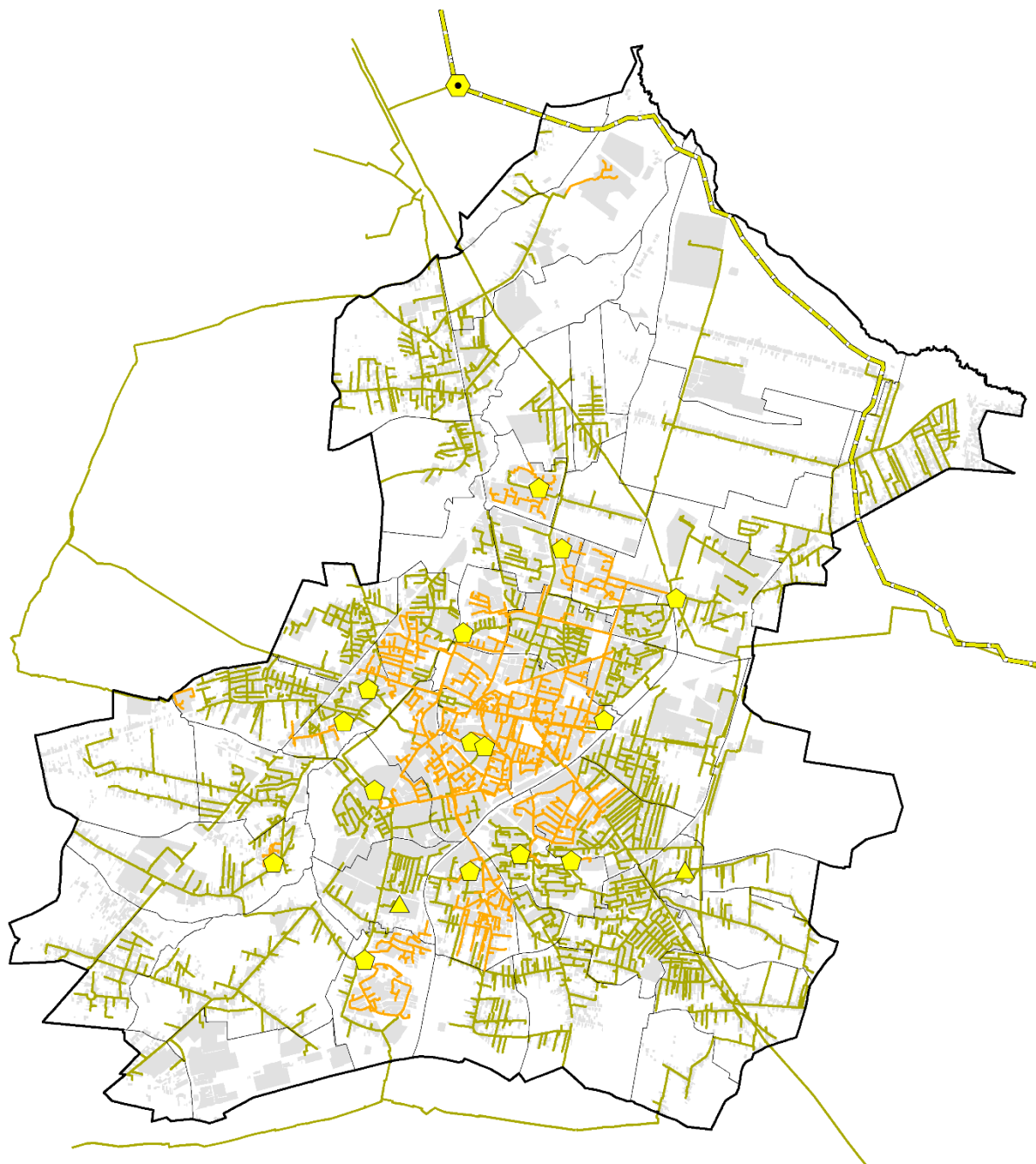
³⁸ pismo PSG - PSGWA.RODZ.442.495.22 do założeń planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Radomia., Warszawa 02.08.2022 r.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Kończycka, Kozienicka, Kurpińskiego, Legackiego, Lubelska, Luźna, Malenicka, Małcużyńskiego, Małopolska, Mosiołka, Mostowa, Myśliwska, Odrodzenia, Opoczyńska, Orońska, Perzanowskiej, Poduchowna, Porucznika Ostrego, Potkanowska, Potrzebna, Promyka, Rolnicza, Różyckiego, Rumiankowa, Skaryszewska, Starokrakowska, Starożelazna, Stawowa, Świętokrzyska, Torowa, Tygodniowa, Wapienna, Warszawska, Wiejska, Wiklinowa, Wiolinowa, Wolanowska, Zbożowa i Żelazna.³⁸

Zwiększająca się liczba odbiorców gazu przyczynia się do stałej rozbudowy sieci gazowej, przy czym operator sieci przy jej rozbudowie kieruje się rachunkiem ekonomicznym.

W związku z sytuacją geopolityczną wywołaną konfliktem za wschodnią granicą naszej kraju ten nośnik energii przestał cieszyć się taką popularnością jak w latach poprzednich, zarówno ze względu na znaczny wzrost kosztów jego zakupu, jak i niepewność w zakresie jego dostępności. W związku z niepewną sytuacją na rynku gazu rozbudowa sieci gazowej może w najbliższych latach nie być tak dynamiczna jak w latach poprzednich. Mieszkańcy coraz częściej ze względu na skomplikowaną sytuację rynkową oraz na rosnące ceny tego surowca chętniej korzystają ze źródeł odnawialnych, a także z energii elektrycznej z sieci wykorzystując niskotemperaturowe systemy ogrzewania oparte na pompach ciepła, bądź kotły elektryczne wspomagane buforami ciepła. Do przygotowania posiłków także coraz chętniej korzystają z energii elektrycznej, rezygnując z korzystania z energii zawartej w paliwie gazowym.

Sieć gazowa

- gazociąg wysokiego ciśnienia
- gazociąg średniego ciśnienia
- gazociąg niskiego ciśnienia

- ⬡ stacja redukcyjno-pomiarowa I-go stopnia wysokie/średnie ciśnienie
- ⬠ stacja redukcyjna/redukcyjno-pomiarowa II-go stopnia średnie/niskie ciśnienie
- ▲ stacja pomiarowa średniego ciśnienia

- tereny zabudowane
- ▭ granica miasta
- ▭ granice dzielnic

Rycina 8.2. Sieć gazowa

Stan techniczny miejskiej sieci gazowniczej jest oceniany jako dostateczny, będąc jednocześnie w fazie zaawansowanej modernizacji. Główne rurociągi, zwłaszcza rozdzielcze śródmieścia wykonane są w przeważającej mierze ze stali. W związku z zaawansowaną korozją poddawane są renowacji. Obecnie realizowany jest program modernizacji miejskiej sieci gazowniczej, którego część zrealizowano. Przewiduje się prowadzenie renowacji przewodów metodami bezwykopowymi, pozwalającymi ograniczyć uciążliwości związane z zajęciem miejsca oraz utrudnieniami komunikacyjnymi w czasie prowadzenia wykopów. Tego typu renowacja znacznie zmniejsza ryzyko uszkodzenia istniejącego uzbrojenia, a także pozwala prowadzić prace bez naruszania istniejącej nawierzchni terenu.

8.2.3 ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Podstawowymi elektroenergetycznymi węzłami zasilającymi miasta Radomia są stacje rozdzielcze: 400/220/110 kV Kozienice i 220/110/30 kV Rożki, pracujące w układzie dwustronnego zasilania w powiązaniu z innymi stacjami systemu elektroenergetycznego. Stacje te są elementami Krajowego Systemu Energetycznego (KSE) - zasilane są napowietrznymi liniami przesyłowymi najwyższych napięć 400 kV i 220 kV m.in. z Elektrowni Kozienice. Przesyłowe linie elektroenergetyczne ze względu na pełnioną rolę utrzymywane są na wysokim poziomie technicznym i stanowią pewny punkt funkcjonującego systemu elektroenergetycznego.

Sieć dystrybucyjną na terenie miasta stanowią napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV). Obszar Gminy Radom zasilany jest w energię elektryczną siecią średniego napięcia (SN) z sześciu GPZ-tów (Głównych Punktów Zasilających), które mają znaczną rezerwę mocy znamionowej transformatorów oraz z 4 RS-ów (Rozdzielni Sieciowych). W Rozdzielniach Sieciowych: RS Krynicka, RS 1905R i RS Ustronie występują rezerwy mocy. W RS Dzierzków, mogą występować ograniczenia w poborze mocy w układach awaryjnych. W układach awaryjnych odnotowuje się brak możliwości dystrybucji mocy do części dzielnic m. Radomia. Zjawisko to będzie nasilało się wraz z rozwojem infrastruktury nie tylko związanej z przemysłem tj. w rejonach ulic: Hodowlanej, Wośnickiej (Wośniki), Witosa, Grobickiego (Wólka Klwatecka). Niezbędna jest budowa GPZ-u Wośniki wraz z liniami 110 kV do ich zasilenia oraz nowych ciągów kablowych SN wyprowadzających energię z GPZ-u.

Gmina Radom zasilana jest z następujących ciągów dystrybucyjnych 110 kV:

- Różki - Radom Zamłynie - Radom Północ - Radom Gołębiów - Jedlińsk - Dobieszyn - Kozienice;
- Różki - Radom Potkanów - Radom Południe - Pronit Pionki - Pionki - Kozienice Miasto - Kozienice;
- Sieć dystrybucyjna SN zasilana jest z następujących stacji 110 kV/SN: Radom Gołębiów, Radom Północ, Radom Zamłynie, Radom Centralna, Radom Południowa, Radom Potkanów, Jedlińsk.

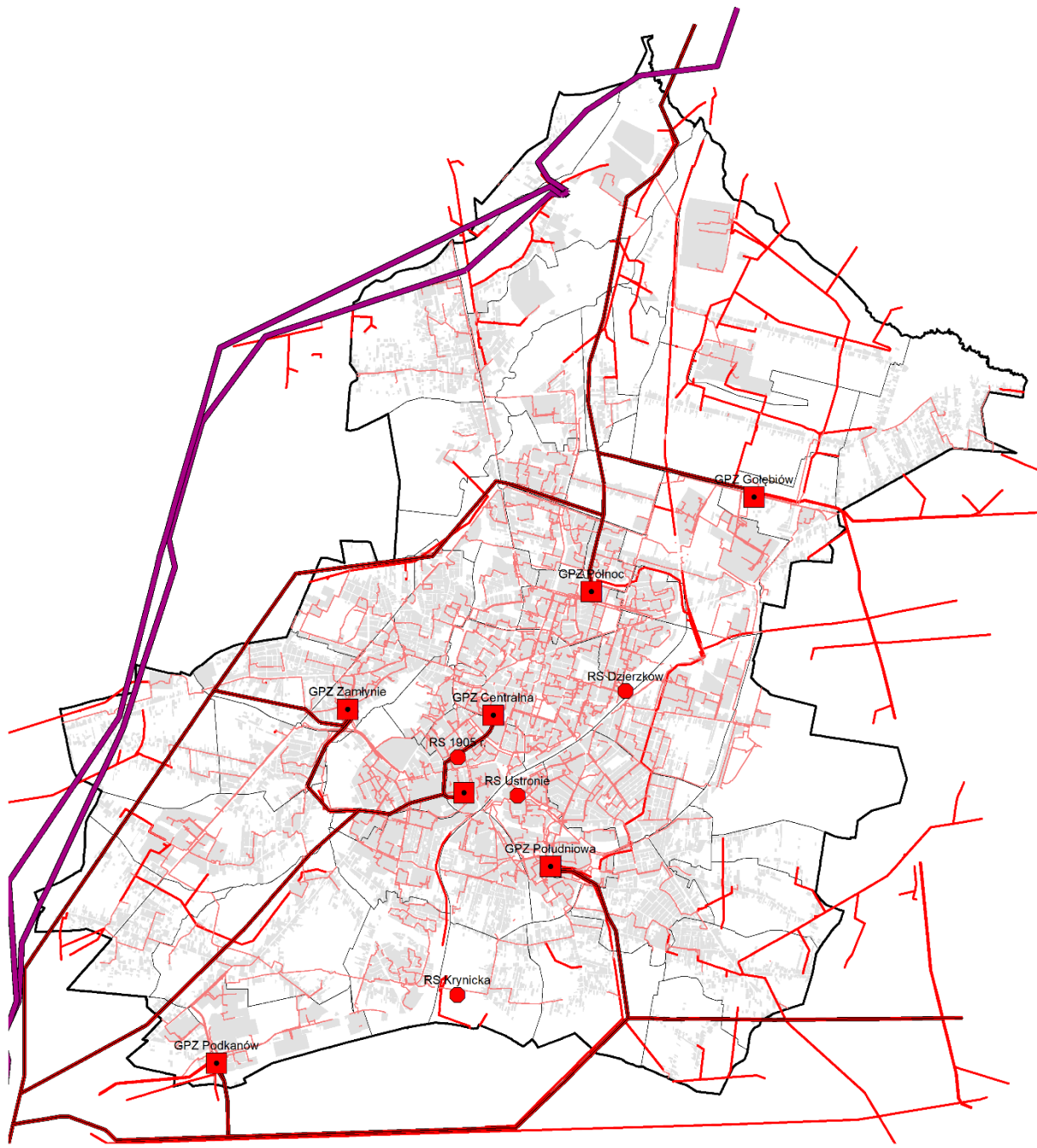
Tabela 8.4. Dane dotyczące wykorzystania mocy Głównych Punktów Zasilania³³:

Nazwa GPZ	Rezerwa mocy, MW	Obciążenie, MW					
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Centralna	28,9	25,4	25,5	24,1	22,8	21,1	21,1
Południowa	29,5	13,6	12,8	11,7	11,3	11,3	11,5
Północ	26,7	24,0	24,0	23,3	21,9	22,9	23,3
Zamłynie	30,6	18,9	19,1	18,9	18,9	19,1	19,4
Gołębiów	25,3	28,2	28,1	25,6	23,5	23,5	24,7
Potkanów	20,5	14,6	13,0	12,3	11,3	11,3	11,5

GPZ-ty pracują w układzie dwustronnego zasilania w powiązaniu z innymi stacjami systemu energetycznego. Urządzenia te pełnią podobną rolę jak sieci przesyłowe i ich sprawność techniczna utrzymywana na wysokim poziomie.

Zasilanie stacji transformatorowych funkcjonujących na terenie Gminy Miasta Radom odbywa się na napięciu 15 kV liniami SN kablowymi i napowietrznymi, zasilanych jest ok. 650 stacji SN/nn 15/0,4 kV eksploatowanych przez PGE Dystrybucja S.A. o łącznej mocy nieznacznie przekraczającej 200 MVA. Sieć SN pracuje w układzie ciągów i pierścieni zasilanych co najmniej dwustronnie.

Transformatory te nie są obciążone maksymalnie i dysponują rezerwą mocy. Stopień wykorzystania transformatorów wynosi średnio ok. 52%³³. W obszarze miasta funkcjonuje także ok. 200 stacji transformatorowych eksploatowanych przez przemysł i usługi. Ogólnie są to urządzenia w dobrym stanie technicznym, o małym stopniu zużycia, przystosowane do przenoszenia znacznych obciążeń. Linie elektroenergetyczne nn zaopatrujące bezpośrednio odbiorców są w większości zrealizowane jako kablowe. Występują też, w niewielkiej ilości, linie napowietrzne nn z przewodami gołymi, które są w dużym stopniu zużyte i kwalifikują się do wymiany. Linie napowietrzne z przewodami izolowanymi charakteryzują się małym stopniem zużycia oraz niską awaryjnością, a ich stan określa się jako dobry. W związku z postępującą zabudową i usuwaniem kolizji są stopniowo zastępowane liniami kablowymi.

Sieć elektroenergetyczna najwyższych, wysokich i średnich napięć

	linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia - NN		tereny zabudowane
	linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia -WN		granica miasta
	Główny Punkt Zasilający (GPZ) - WN/SN		granice dzielnic
	linia elektroenergetyczna średniego napięcia - SN - napowietrzna		
	linia elektroenergetyczna średniego napięcia -SN- kablowa		
	Rozdzielnia Sieciowa (RS) - SN		

Rycina 8.3. Sieć elektroenergetyczna

Tabela 8.5. Liczba odbiorców energii elektrycznej w Radomiu PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna³³:

Napięcie zasilania	Liczba odbiorców		
	2018	2019	2020
średnie napięcie	206	206	213
niskie napięcie	99 032	99 767	100 480
RAZEM	99 238	99 973	100 693

Zarówno liczba odbiorców, jak i zużycie energii utrzymują się w ostatnich latach na zbliżonym poziomie. Również struktura zużycia rozkłada się równomiernie - odbiorcy na średnim napięciu odpowiadają za 50,72% całkowitego zużycia.

Tabela 8.6. Zużycie energii elektrycznej na terenie miasta w latach 2018 - 2020 - PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna³³:

Napięcie zasilania	Energia elektryczna dostarczona do odbiorców, MWh		
	2018	2019	2020
średnie napięcie	260 398,999	263 923,829	268 981,696
niskie napięcie	271 945,310	262 265,404	261 293,818
RAZEM	532 344,309	526 189,233	530 275,514

PKP Energetyka S.A. na terenie miasta Radomia posiada 24 czynne stacje transformatorowe znajdujące się w ciągu Linii Potrzeb Nietrakcyjnych. Poprzez transformatory SN/nn zasilani są odbiorcy infrastruktury kolejowej i odbiorcy instytucjonalni na terenie kolejowym i bezpośrednio z nim przyległym, w granicach administracyjnych miasta Radomia.

Ponadto przez teren miasta Radom przebiega dwutorowa przesyłowa linia elektroenergetyczna 220 kV Kozienice - Rożki, będąca własnością PSE S.A. Biuro w Radomiu. Linia jest w trakcie modernizacji, a zakończenie prac planowane jest na 2022 r.

Na terenie wysypiska odpadów miejskich funkcjonują agregaty prądotwórcze wykorzystujące odnawialne źródło energii jakim jest biogaz składowiskowy powstający w wyniku fermentowania odpadów. Zbierany biogaz stanowi paliwo dla 2 agregatów prądotwórczych o łącznej mocy elektrycznej 677 kW wytwarzających energię elektryczną na potrzeby bazy „Radkom”, zaś ciepło odpadowe powstające w wyniku pracy agregatów wykorzystywane jest na cele ogrzewania pomieszczeń jak i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Nadmiar uzyskiwanej energii elektrycznej odprowadzany jest do sieci.

Pozostałe instalacje produkujące energię elektryczną w oparciu o odnawialne źródła energii zostały wymienione w podrozdziale 9.3.4.

Na terenie Gminy Miasta Radomia na terenie Szpitala Radom funkcjonuje źródło wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji o mocy elektrycznej 1,166 MW, opartego na spalaniu gazu ziemnego.

Oświetlenie przestrzeni miejskiej

W obszarze m. Radomia sieci oświetleniowe ulegają ciągłej rozbudowie i modernizacji. W przestrzeni miejskiej znajduje się 23 289 opraw oświetlenia ulicznego różnego typu, w tym 15 978 opraw sodowych oraz 7 311 opraw LED. Ich łączna moc wynosi 2 770,347 kW³³. Wielkość zużycia energii dla oświetlenia ulicznego na terenie miasta Radomia w 2020 r. wynosiło 11 491 MWh³²,

Punkty ładowania pojazdów elektrycznych

Wprowadzanie do powszechnej komunikacji miejskiej pojazdów elektrycznych stwarza konieczność realizacji punktów uzupełniania zasobów energii w tych pojazdach. Dla pojazdów zbiorowej komunikacji miejskiej funkcjonują dwie stacje szybkiego ładowania pantografowego na osiedlach: Gołębiów (ul. Gen. Andersa), Południe (ul. Sycyńska) oraz 6 ładowarek zajezdniowych (4x2 oraz 2x1). MPK w Radomiu posiada łącznie 135 autobusów, większość w wieku powyżej 15 lat, w tym: 42 autobusy napędzane CNG, 19 autobusów elektrycznych³³.

Dla pozostałych (głównie osobowych) pojazdów o napędzie elektrycznym powstało i funkcjonuje 8 ogólnodostępnych stacji ładowania pojazdów elektrycznych³⁹. Trwają prace przygotowujące, w obszarze miasta, uruchomienie dalszych 50 ogólnodostępnych stacji ładowania samochodów elektrycznych, po dwa punkty ładowania na każdą stację⁴⁰, co jest zgodne z obowiązującymi w chwili obecnej przepisami⁴¹.

W związku z rosnącą ilością samochodów zasilanych energią elektryczną w użyciu funkcjonują trzy rodzaje wallboxa do instalacji we własnym domu oraz wallboxa na kartę, która pozwala także na dostęp do rozbudowywanej, na wielką skalę w całej Europie, sieci stacji ładowania o nazwie Ionity.

8.2.4 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Produkcja z odnawialnych źródeł energii na terenie miasta Radom w roku 2020 wynosiła 87 382,9 MWh³². W produkcji tej uwzględniono energię elektryczną pochodzącą z biomasy, pomp ciepła oraz instalacji solarnych. Nie uwzględniono energii elektrycznej produkowanej przez instalacje fotowoltaiczne czy wiatraki, która odprowadzana jest do sieci.

Energia słońca

Największe szanse rozwoju w krótkim okresie mają technologie konwersji energii promieniowania słonecznego, oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych oraz paneli fotowoltaicznych. Ze względu na wysoki udział promieniowania rozproszonego w całkowitym promieniowaniu słonecznym, praktycznego znaczenia w naszych warunkach

³⁹ <https://www.milivolt.pl/mapa-stacji-ladowania/>

⁴⁰ <https://www.rdc.pl/informacje/radom-w-miescie-stanie-50-stacji-ladowania-aut-elektrycznych-posluchaj/>

⁴¹ Ustaw o elektromobilności i paliwach alternatywnych Art. 60 ust. 1

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

nie mają słoneczne technologie wysokotemperaturowe oparte na koncentratorach promieniowania słonecznego.

Na terenie Radomia w kilku budynkach użyteczności publicznej zainstalowane zostały kolektory słoneczne:

Radomski Szpital Specjalistyczny przy ul. Lekarskiej 4	Zastosowano kolektory płaskie o łącznej powierzchni 1391,5 m ² , o łącznej mocy zainstalowanej kolektorów 1135,75 kW i produkcji energii 1485,3 GJ/rok
Teatr Powszechny w Radomiu, Pl. Jagielloński 15	Zastosowano kolektory rurowe/próżniowe Solam KS 12, 15 i 20 o łącznej powierzchni 70,5 m ² , o mocy 28,9 kW i łącznej produkcji energii 52 GJ/rok
Zespół Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Radomiu przy ul. Lipskiej 2	Zastosowano kolektory płaskie o łącznej powierzchni 30,4 m ² , o łącznej produkcji energii 27,4 GJ/rok
Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Radomiu przy ul. Krychnowieckiej 1	Zastosowano kolektory płaskie o łącznej powierzchni czynnej absorbera 508 m ² , o łącznej mocy zainstalowanej kolektorów 383,25 kW i produkcji energii 315,6 GJ/rok.

Ogniwa fotowoltaiczne są zainstalowane w budynkach użyteczności publicznej.

Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Radomiu przy ul. Krychnowieckiej 1	Zastosowano ogniwa fotowoltaiczne o powierzchni 263,56 m ² , o łącznej mocy zainstalowanej 42,12 kW i produkcji energii elektrycznej 597 kWh.
Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o. w Radomiu przy ul. Aleksandrowicza 5	Zainstalowano 108 o paneli fotowoltaicznych łącznej mocy 21 kW i produkcji energii elektrycznej 19 715 kWh.
RADOM TOKARSKA ul. Tokarska	0,799 MW

Na podstawie informacji PGE Dystrybucja produkcja energii elektrycznej z ogniw fotowoltaicznych wynosi ok 3,48 MWh/rok.

W związku z drożącą energią dynamicznie rozwija się rynek produkcji energii oparty na energii odnawialnej, w szczególności ten, wykorzystujący energię słońca.

Predysponowanymi obszarami nierolniczymi dopuszczenia farm fotowoltaicznych o mocy większej niż 500 kW, ze względu na brak konfliktowości są tereny: przemysłowe, magazynów, baz, składów, infrastruktury technicznej oraz lotnisk. Minusami z ekonomicznego punktu widzenia wykorzystania przestrzeni miejskiej na takie wolnostojące instalacje jest ich terenochłonność przy niewielkim udziale w tworzeniu nowych miejsc pracy. Ze względu na deficyt terenów przemysłowych, magazynów, baz, składów należy zatem rozważyć zasadność wyznaczania w ich obrębie obszarów rozmieszczania urządzeń

wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Bez ograniczeń mocy będą mogły być nadal instalowane na budynkach.

Na terenach otwartych - rolnych i nieużytkach, urządzenia takie winny być dopuszczone bez ograniczeń wielkości mocy. Przy czym ze względów na możliwość oddziaływania hałasowego inwertorów oraz ograniczenie wizualnej konfliktowości każdorazowo farmy takie o dużej mocy winny być lokalizowane minimum 100 m od terenów mieszkalnych (jedno- i wielorodzinnej). Z ich lokalizacji wykluczone powinny być tereny cenne przyrodniczo.

Biomasa (w tym: biopłyny, biogaz) i spalanie odpadów

W Radomiu stosowany jest biogaz z oczyszczalni ścieków, wykorzystywany energetycznie na terenie miasta w oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy ul. Energetyków 26. Zastosowano tam:

- 1) Blok elektrociepłowniczy, typ HE-CEC-497/547-LG497-B, rok produkcji 2014 produkcji HORUS ENERGIA opalanego biogazem. Moc znamionowa instalacji 497 kW. W 2016 roku wyprodukowano:
 - a) 3 379,068 MWh/rok;
 - b) 9 000 GJ/rok.
- 2) Kotły gazowe na biogaz o mocy znamionowej 1200,00 kW. W 2016 roku wyprodukowano w tych kotłach 5 113 GJ.

Natomiast przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „RADKOM” Sp. z o.o. eksploatuje elektrownię dwu-gazową zasilaną biogazem ze składowiska odpadów lub gazem ziemnym. Elektrownia ta zlokalizowana jest na terenie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Radomiu przy ul. Witosa 94. Suma mocy elektrycznej zespołu kogeneracyjnych silników gazowych - 677 kW.

Uciążliwościami wynikającymi z lokalizacji biogazowni jest hałas produkcyjny, w tym silników zamieniających energię biogazu na energię elektryczną oraz uwalniane do atmosfery m.in. tlenków azotu, siarki, lotnych kwasów tłuszczowych i ketonów i innych związków. Skład uwalnianych zanieczyszczeń zależy od wkładu stosowanego w instalacji. Część z nich stanowią substancje złowne - odory. Ze względu na powyższe biogazownie o mocy powyżej 500 kW winny być dopuszczone do lokalizacji w strefach infrastrukturalnych, wskazanych do lokalizacji funkcji gospodarki odpadami, energetyki cieplnej oraz oczyszczania ścieków min. 300 m od stref z wiążącą funkcją mieszkaniową. W ramach prac planistycznych należy przeprowadzić analizę możliwości realizacji przedsięwzięć biorąc pod uwagę powyższe założenia.

Do instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii należą też spalarnie odpadów (zakłady termicznego przekształcania odpadów). W ich ramach produkowana jest energia zarówno elektryczna jak i ciepła. W hierarchii postępowania z odpadami określonej na podstawie dyrektyw Unii Europejskiej jako odzysk energii, znajdują się na przedostatnim

miejscu za kolejno: zapobieganiem wytwarzania odpadów, ponownym użyciem, recyklingiem. Przedsięwzięcia takie o mocy powyżej 500 kW mogą być zatem elementem prowadzenia wydajnej gospodarki odpadami i gospodarki zaopatrzenia w energię ciepłą miasta i winny być dopuszczone na terenach przeznaczonych do realizacji tychże funkcji.

Energia wiatru

Według opracowania MBPR na podstawie stref energetycznych wiatru wg. prof. Haliny Lorenc Radom znajduje się w strefie średnikorzystnej dla lokalizacji siłowni wiatrowych. Oznacza to, że ilość energii możliwej do uzyskania z m² zakreślonego przez skrzydła wirnika elektrowni wiatrowych w ciągu roku (kWh/m²/rok) na wysokości 10 m wynosi 500-750, a na wysokości 30 m 750 do 1 000.

Rynek pozyskiwania energii z siły wiatru nie rozwija się tak dynamicznie jak ten wykorzystujący energię słońca, głównie ze względu na wysokie koszty inwestycyjne takich źródeł oraz prawne i środowiskowe bariery ich lokalizacji. Na terenie Radomia funkcjonuje mikroinstalacja wiatrowa na szpitalu w Radomiu o mocy zainstalowanej 6 kW.

Z względu na występujące aktualne ograniczenia prawne i potencjalną dużą kolizyjność przestrzenną elektrownie wiatrowe na terenie miasta winno się realizować w formie małych i mikroinstalacji (lecz nie większych niż 500 kW), w tym takich połączonych w systemy hybrydowe z panelami fotowoltaicznymi. Lokalizacja instalacji o mocy powyżej 500 kW, wymaga przeprowadzenia analiz z uwzględnieniem bezpiecznych ich odległości od terenów wrażliwych, w tym: z funkcją mieszkaniową i usługową, cennych przyrodniczo, objętych ochroną praną na podstawie ustawy o ochronie przyrody oraz istniejących elementów infrastruktury technicznej jak linie elektroenergetyczne.

Energia geotermalna i aeroterma

Jak wynika z Atlasu geotermalne formacji mezozoicznej i paleozoicznej - analiza geologiczna, hydrogeologiczna, geotermiczna oraz zasobowa wód i energii geotermalnej na Niżu Polskim, Radom leży poza perspektywnymi obszarami wykorzystania wód termalnych do celów ciepłowniczych. W celu definitywnego wykluczenia lub potwierdzenia możliwości zastosowania tego źródła energii wymagane są szczegółowe badania geologiczne. Prawdopodobieństwo występowania ty potencjału ekonomicznego jest jednak stosunkowo niskie.

Jako system wspomagający centralne ogrzewanie budynków możliwe jest zastosowanie tzw. geotermii płytkiej, wykorzystującej wody gruntowe i ciepło ziemi do głębokości kilkuset metrów i temperaturze do 20°C wymagającej zewnętrznego zasilania (pompy ciepła).

Podobnie jak w przypadku geotermii płytkiej niewielką moc mają też instalacje wykorzystujące aerotermię bazującą na wykorzystaniu energii cieplnej z otaczającego nas powietrza.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Nie przewiduje się, zatem możliwości realizacji na terenie miasta Radomia instalacji umożliwiającej wytwarzanie energii cieplnej z tzw. geotermii głębokiej, w tym w wielkości 500 kW dla, których w Studium wyznacza się ich lokalizację.

Bez ograniczeń możliwa będzie lokalizacja pomp ciepła bazujących na geotermii płytkiej i energii aerotermalnej, których moc jest niewielka i nie stanowią urządzeń wolnostojących.

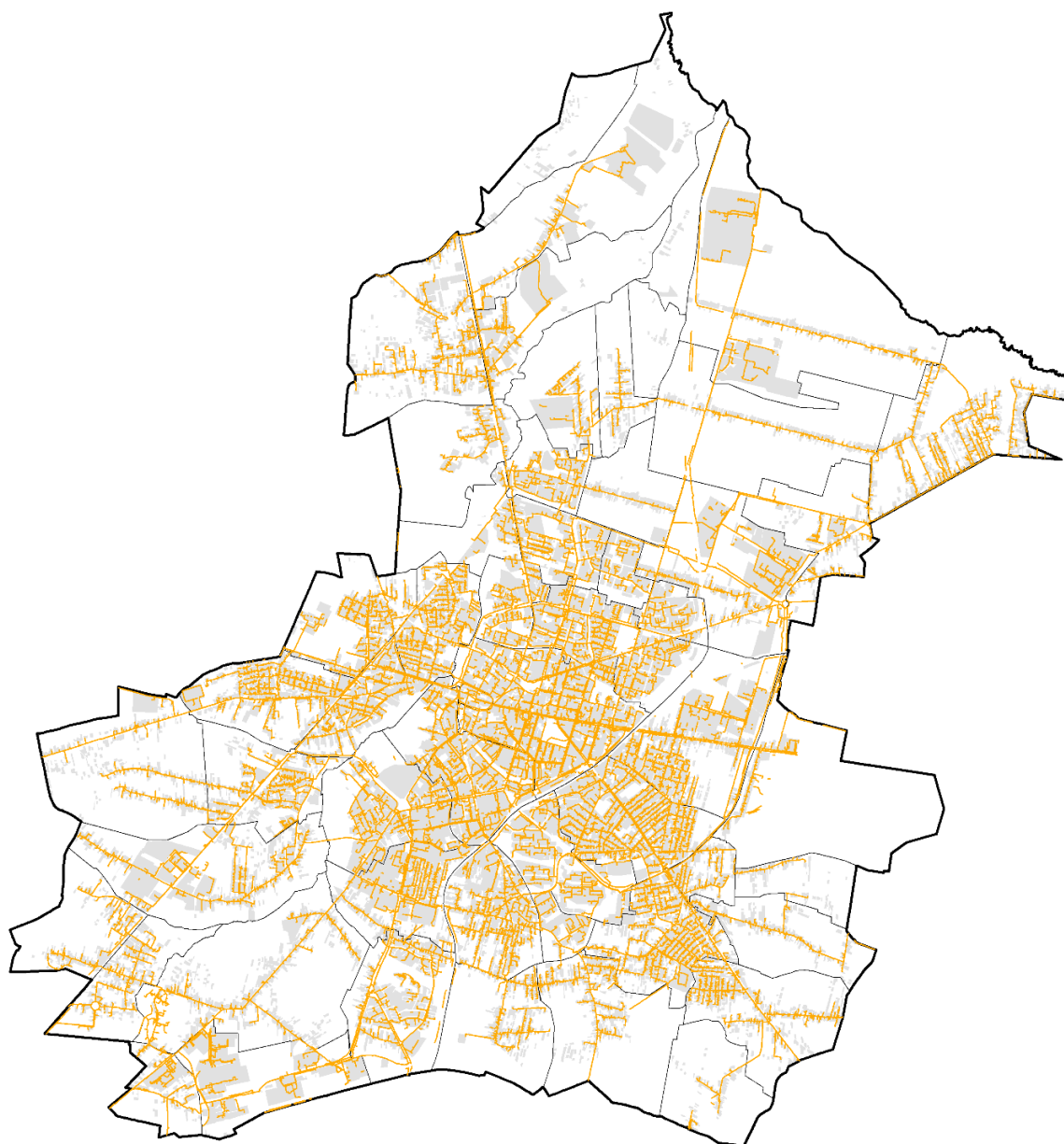
Energia wodna

Cieki wodne znajdujące się w granicach miasta Radomia mają charakter nizinny - są płytkie z piaszczystym, o niewielkim spadku dnem, wąskim korytem (2-2,5 m) i niewielkimi przepływaniami. Ze względu na powyższe nie posiadają potencjału do realizacji hydroelektrowni o mocy powyżej 500 kW. Małe elektrownie wodne z powodzeniem mogą być natomiast realizowane na niewielkich urządzeniach piętrzących jak jazy. Potencjalnie instalacja taka może powstać na zalewie Borki na rzece Mlecznej. Ekonomiczna opłacalność inwestycji winna jednak zostać zestawiona z potencjalnymi oddziaływaniami na środowisko.

8.3 TELEKOMUNIKACJA

Radom ma dobry dostęp do szerokopasmowego internetu zarówno przewodowego jak i bezprzewodowego. Na terenie Radomia przewody telekomunikacyjne oraz światłowody w większości towarzyszą szlakom komunikacyjnym, zarówno podziemne kablowe jak i nadziemne na konstrukcjach wsporczych.

Obecnie najwięcej użytkowników korzysta na co dzień zarówno w domu jak i w pracy czy w drodze do niej z sieci telefonii bezprzewodowej. W Radomiu jest bardzo dobrze rozbudowany system stacji bazowych telefonii komórkowej. Stacje bazowe są lokalizowane: na dachach i elewacjach budynków, kominach oraz na specjalnie przeznaczonych do tego celu masztach. Lokalizowanie inwestycji z zakresu telekomunikacji realizowane jest na podstawie ustawy z dnia 7maja 2010 roku o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Sieć telekomunikacyjna

— przewód telekomunikacyjny podziemny

■ tereny zabudowane

□ granica miasta

□ granice dzielnic

Rycina 8.4. Sieć telekomunikacyjna

8.4 GOSPODARKA ODPADAMI

8.4.1 SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych realizowany był przez Gminę Miasta Radomia na podstawie umów zawartych z przedsiębiorcami wyłonionymi w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

W Radomiu nie została podjęta przez Radę Miejską uchwała o przejściu do systemu gminnego nieruchomości niezamieszkałych i dlatego w 2021 r., odbiór odpadów komunalnych od właścicieli takich nieruchomości odbywał się na podstawie indywidualnych umów zawartych przez nich z przedsiębiorcami uprawnionymi do świadczenia usług w tym zakresie.

W 2021 r. uprawnionych do świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości było 11 podmiotów wpisanych do Rejestru Działalności Regulowanej prowadzonego przez Prezydenta Miasta Radomia. Podmioty te to: PreZero Service Wschód Sp. z o.o., P.P.U.H. INTERBUD Sp. z o.o., PreZero Recycling Wschód Sp. z o.o., P.P.U.H. „RADKOM” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych ATK-RECYKLING Tomasz Kucharczyk, „EKO-SAM” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Handlowe JODŁA” Surowców Wtórnych i Artykułów Papierniczych Sroka Maria, „EKOLA” Sp. z o.o., MA-GA Maciej Gabryś, REMONDIS Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych EKO ESTETYKA Małecki Spółka Jawna.

Na terenie Gminy Miasta Radomia określono selektywne zbieranie i odbieranie następujących odpadów komunalnych:

- 1) papieru obejmującego odpady z papieru i tektury,
- 2) szkła, w tym opakowań ze szkła,
- 3) metali, w tym opakowań z metali,
- 4) tworzyw sztucznych, w tym opakowań z tworzyw sztucznych,
- 5) opakowań wielomateriałowych,
- 6) bioodpadów,
- 7) popiołu i żużla z palenisk domowych,
- 8) mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
- 9) odpadów niebezpiecznych,
- 10) przeterminowanych leków i chemikaliów,
- 11) odpadów powstających w gospodarstwach domowych w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, niekwalifikujących się do odpadów medycznych,
- 12) zużytych baterii i akumulatorów,
- 13) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- 14) zużytych opon rowerowych, motorowerowych, z wózków, motocykli oraz pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej,
- 15) odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Gromadzenie odpadów odbywało się w systemie pojemnikowym. W zabudowie jednorodzinnej dopuszczono możliwość gromadzenia papieru, szkła, metali i tworzyw sztucznych oraz odpadów ulegających biodegradacji w systemie workowym. Dopuszczono również kompostowanie odpadów zielonych na własne potrzeby.

Zbiórka przeterminowanych leków prowadzona była poprzez system oznakowanych pojemników ustawionych w 50 aptekach na terenie miasta.

W ramach zawartej umowy z firmą MB Recykling Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Spółka komandytowa z siedzibą w Kielcach na terenie Gminy Miasta Radomia ustawiono 20 specjalistycznych pojemników koloru czerwonego do zbierania drobnego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

W 2021 r. na terenie Gminy Miasta Radomia funkcjonował jeden stały Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Witosza 96.

Miasto prowadzi również na szeroką skalę działania informacyjno-edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych

Na terenie Radomia w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych (ZUOK) zarządzanym przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „Radkom” Sp. z o.o. ze 100% udziałem Gminy funkcjonuje:

instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (MBP) w ZUOK w Radomiu składa się z:

1. Części mechanicznej - o całkowitej mocy przerobowej (praca w systemie trzy zmianowym) 170 000 Mg/rok, w której prowadzone mogą być procesy:
 - a) mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, oznaczonych kodem 20 03 01 - w ilości 140 000 Mg/rok,
 - b) mechanicznego przetwarzania odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki, oznaczonych kodami z podgrupy 15 01, 20 01 i 20 03 - w ilości 30 000 Mg/rok,
2. Części biologicznej - całkowitej mocy przerobowej - 75 000 Mg/rok, w której prowadzone są procesy:
 - a) biologicznego przetwarzania tzw. frakcji podsitowej, oznaczonej kodem 19 12 12, wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych - w ilości 65 000 Mg/rok,
 - b) biologicznego przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych, bioodpadów pochodzenia komunalnego o kodzie 20 02 01 oraz odpadów biodegradowalnych innych niż pochodzenia komunalnego - w ilości 10 000 Mg/rok.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

3. Składowisko odpadów komunalnych odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o zdolności przyjmowania ponad 10 Mg na dobę odpadów oraz całkowitej pojemności ponad 25 000 Mg, zlokalizowanej przy ul. W. Witosa 98 w Radomiu

Zadanie realizowane jest przez Zakład Usług Komunalnych (ZUK) i obejmuje porządkowanie miejsc z zalegających odpadów komunalnych na terenie Radomia, w 2021 zlikwidowano 7 tzw. „dzikich wysypisk”.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, dochody z ponoszonych przez mieszkańców opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi winny pokrywać koszty gospodarowania takimi odpadami w gminie. W 2021 roku wydatki znacznie przekroczyły dochody z tytułu gospodarowania odpadami i gmina musiała dofinansować system ze środków własnych kwotą 21 305 102 zł. Przeprowadzono kalkulacje kosztów i oszacowano nowe stawki opłat na poziomie zapewniającym zrównanie dochodów z wydatkami, projekt nowej uchwały w sprawie metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki tej opłaty na terenie Gminy Miasta Radomia przedstawiono w 2022 r. Radzie Miejskiej.

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Radomia w 2021 r.

Zgodnie ze sporządzonym rocznym sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2021 r., na terenie Gminy Miasta Radomia wytworzono łącznie 89 893,4434 Mg odpadów w tym:

- 59 963,6720 Mg odpadów odebrano z nieruchomości zamieszkałych,
- 13 424,4570 Mg odpadów odebrano z nieruchomości niezamieszkałych,
- 6 059,7500 Mg odpadów zebrano w PSZOK,
- 10 445,5644 Mg odpadów zebranych przez podmioty zbierające odpady.

Ponadto w wyniku prowadzonych mobilnych zbiórek zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego zebrano 47,7270 Mg odpadów.

Ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych

W 2021 roku Gmina Miasta Radomia osiągnęła poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu 26,32% przy minimalnym poziomie na 2021 rok wynoszącym 20%.

Poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r nie powinny przekraczać 35%, i tutaj gminie udało się osiągnąć wymagany poziom, który w 2021 roku kształtował się na poziomie 11,58%.

Masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazana do termicznego przekształcania oraz stosunek masy odpadów komunalnych

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy.

Na terenie gminy wytworzono łącznie 89 893,4434 Mg odpadów komunalnych, z czego 5,3920 Mg przekazano do termicznego przekształcenia. Odpady przekształcone termicznie stanowiły zaledwie 0,006% odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy.

8.4.2 POTRZEBY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z GOSPODAROWANIEM ODPADAMI KOMUNALNYMI

Podstawowym działaniem powinno być zwiększenie liczby punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), mogą być one realizowane jako stacjonarne, mobilne lub tymczasowe.

Przepisy prawa przewidują w kolejnych latach wzrost poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów do 65% w 2035r. Osiągnięty za 2021 r. wskaźnik jest niewystarczający dla ich zapewnienia i pozwala na realizację ustawowego obowiązku jeszcze tylko w 2022r.

Z uwagi na planowany obszar ochronny GZWP nr 405 „Niecka Radomska” o znacznej powierzchni, na której zabronione jest stosowanie komunalnych osadów ściekowych, *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* zaleca budowę instalacji do termicznego przekształcania odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w tym komunalnych osadów ściekowych.

9 POZOSTAŁE UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAINWESTOWANIA

9.1 STAN PRAWNY GRUNTÓW

9.1.1 PRZEZNACZENIE TERENÓW

Przeznaczenie terenu określane jest wyłącznie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z delegacją art. 14 ust. 1 oraz art. 15 ust. 2 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

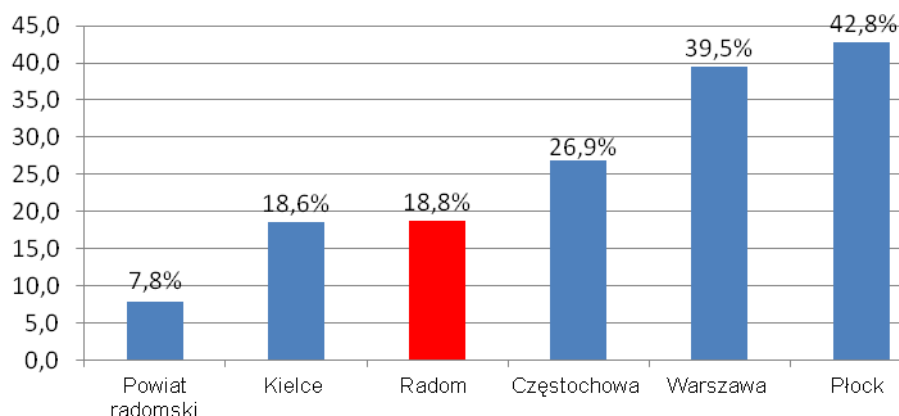
Spośród wszystkich przyjętych przez Radę Miejską w Radomiu do dnia 30.06.2022 r. aktów prawa miejscowego, 80 stanowi nadal obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub zmiany takich planów. Wykaz tych aktów zamieszczono w aneksie.

Obowiązujące w Radomiu plany miejscowe obejmują powierzchnię 2 099 ha, co stanowi 18,78% powierzchni miasta (stan na grudzień 2022 r.).

Pokrycie Radomia planami miejscowymi na tle wybranych miast i powiatu radomskiego przedstawiono na poniższym wykresie. Jak widać, jest ono dość niskie.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

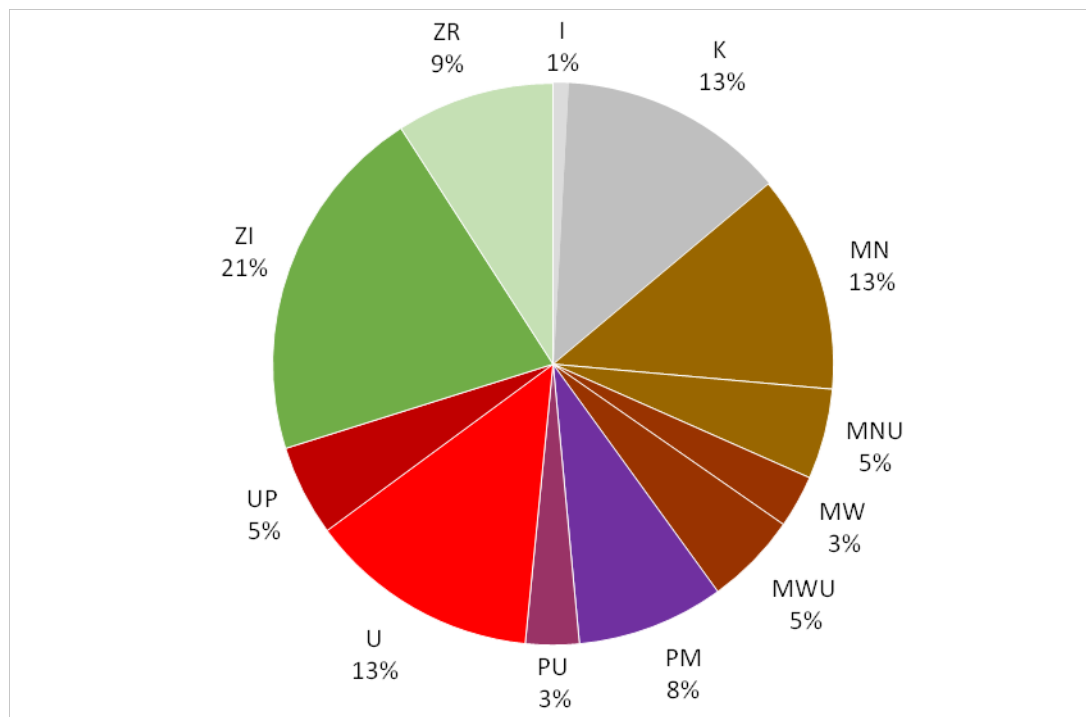

Wykres 9.1. Pokrycie planami miejscowymi w 2021 r. w Radomiu na tle wybranych miast i powiatu radomskiego /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS/

Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały zgeneralizowane na potrzeby sporządzonego bilansu terenów w studium. Zgeneralizowane kategorie przeznaczenia oraz ich udział w łącznej powierzchni obowiązujących planów i powierzchni miasta przedstawiono na poniższej tabeli.

Tabela 9.1. Przeznaczenie terenów w obowiązujących planach miejscowych (stan na październik 2022 r.) /Źródło: opracowanie własne/

Przeznaczenie w planie miejscowym		Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni planów	Udział w powierzchni miasta
I	infrastruktura	17,84	0,85%	0,16%
K	komunikacja	273,94	13,05%	2,45%
MN	mieszkańciewo jednorodzinne	262,42	12,5%	2,35%
MNU	mieszkańciewo-usługowe (jednorodzinne)	109,09	5,20%	0,98%
MW	mieszkańciewo wielorodzinne	63,87	3,04%	0,57%
MWU	mieszkańciewo-usługowe (wielorodzinne)	112,18	5,34%	1,0%
PM	produkcyjno-magazynowe	178,02	8,48%	1,59 %
PU	produkcyjno-usługowe	64,96	3,09%	0,58%
U	usługi komercyjne	279,31	13,31%	2,50%
UP	usługi publiczne	109,98	5,24%	0,98%
Z	tereny zieleni	1,50	0,07%	0,01%
ZI	inne tereny zielone	434,51	20,70%	3,89%
ZR	tereny rekreacyjne	191,47	9,12%	1,71%
Razem		2099,06	100,0%	18,78%

Wykres 9.2. Udział poszczególnych przeznaczeń terenów w obowiązujących planach miejscowych /Źródło: opracowanie własne/

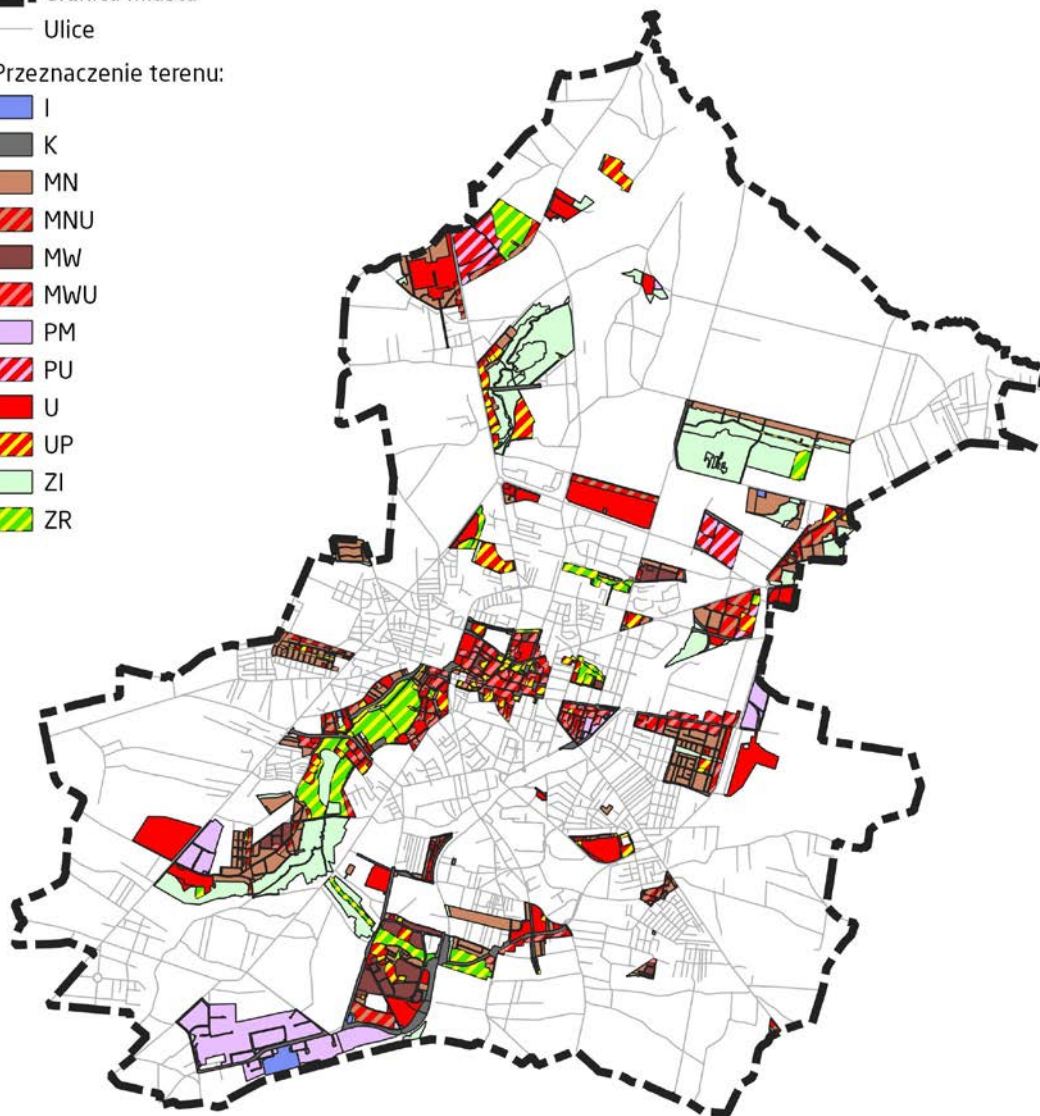
Rozpatrując zgeneralizowane rodzaje przeznaczeń terenu, stwierdzamy że plany miejscowe wyznaczają głównie tereny zielone (30% pow. planów), usługowe (21%), mieszkaniowe jednorodzinne (18%) i komunikacyjne (13%).

Legenda:

- Granica miasta
- Ulice

Przeznaczenie terenu:

- I
- K
- MN
- MNU
- MW
- MWU
- PM
- PU
- U
- UP
- ZI
- ZR

Rycina 9.1. Przeznaczenie terenów w obowiązujących planach miejscowych /Źródło: opracowanie własne/

9.1.2 WŁASNOŚĆ NIERUCHOMOŚCI

Analiza własności nieruchomości przeprowadzona została w oparciu o dane ewidencji gruntów i budynków. Identyfikacji problemów własnościowych dokonano poprzez konfrontację tych danych z danymi o przeznaczeniu i faktycznym zagospodarzeniu.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

9.1.3 WŁASNOŚCI NIERUCHOMOŚCI WEDŁUG GRUP REJESTROWYCH

Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (t.j. Dz.U. 2019 poz. 393) wyszczególnia 15 grup rejestrowych właścicieli nieruchomości i władających (podmiotów ewidencyjnych):

- 1) grupa 1 - Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 2) grupa 2 - Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 3) grupa 3 - jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne;
- 4) grupa 4 - gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 5) grupa 5 - gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 6) grupa 6 - jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego;
- 7) grupa 7 - osoby fizyczne;
- 8) grupa 8 - spółdzielnie;
- 9) grupa 9 - kościoły i związki wyznaniowe;
- 10) grupa 10 - wspólnoty gruntowe;
- 11) grupa 11 - powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 12) grupa 12 - powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 13) grupa 13 - województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 14) grupa 14 - województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi;
- 15) grupa 15 - spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne niewymienione w pkt 1-14.

Własności gruntów w Radomiu w podziale na grupy rejestrowe podmiotów ewidencyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9.2. Własności gruntów w Radomiu według grup rejestrowych podmiotów ewidencyjnych /Źródło: EGiB, Wydział Geodezji UM Radom, stan na 21.10.2020 r./

Grupa rejestrowa	Podmiot ewidencyjny	Liczba działek ewid.	Powierzchnia [ha]	Udział w pow. miasta
grupa 1	Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	2 019	796	7,1%
grupa 2	Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	1 797	554	5,0%
grupa 4	gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu	7 596	1 306	11,7%

	z użytkownikami wieczystymi			
grupa 5	gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	2 458	269	2,4%
grupa 7	osoby fizyczne	46 224	6 542	58,5%
grupa 11	powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi	1 664	336	3,0%
grupa 15	spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne niewymienione w pkt 1-14	1 833	588	5,3%
pozostałe grupy		558	87	0,8%
mieszane		1 998	539	4,8%
nieokreślone		570	163	1,5%
Razem		66 717	11 180	100%

9.1.4 ZASÓB NIERUCHOMOŚCI PODMIOTÓW PUBLICZNYCH

Nieruchomości gruntowe znajdujące się w zasobie podmiotów publicznych (będące własnością wyłącznie Skarbu Państwa, gminy, miasta na prawach powiatu lub województwa), które nie występują w zbiegu z użytkowaniem wieczystym, zajmują powierzchnię ok. 2 475 ha, co stanowi 22% powierzchni miasta.

Struktura władania nieruchomościami gruntowymi stanowiącymi własność podmiotów publicznych została przedstawiona w poniższej tabeli⁴².

Tabela 9.3. *Forma władania nieruchomościami gruntowymi stanowiącymi własność podmiotów publicznych /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Włdyziału Nieruchomości Publicznych UM Radom, stan na 24 lipca 2020 r.*

Forma władania	Właściciel					
	Skarb Państwa		Gmina		Powiat	
	pow. [ha]	udział	pow. [ha]	udział	pow. [ha]	udział
zarząd	360,18	25,6%	91,12	6,2%	12,95	3,8%
współwłasność	22,72	1,6%	35,08	2,4%	4,13	1,2%
użytkowanie wieczyste	552,19	39,2%	281,87	19,2%	0,30	0,1%
użytkowanie	-	-	124,37	8,5%	-	-
pozostałe	472,58	33,6%	932,33	63,7%	326,01	94,9%
Razem	1 407,67	100%	1 464,77	100%	343,39	100%
Udział w zasobie ww. podmiotów publ.	43,8%		45,5%		10,7%	
Udział w pow. miasta	12,6%		13,1%		3,1%	

⁴² Dane nie uwzględniają nieruchomości znajdujących się w zasobie województwa mazowieckiego, stanowiących znikomą część powierzchni miasta (mniejszy niż 0,8%).

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Z powyższych danych wynika, że wśród gruntów znajdujących się w zasobie nieruchomości podmiotów publicznych, największy udział posiadają grunty gminne (45,5% powierzchni wszystkich nieruchomości w zasobie podmiotów publicznych oraz około 13% powierzchni miasta). Około 36% powierzchni gruntów gminnych znajduje się we władaniu innych podmiotów (zarząd, współwłasność, użytkowanie wieczyste i użytkowanie), w tym 19% w użytkowaniu wieczystym. Natomiast 64% gruntów gminnych to grunty pozostałe, nieobjęte ww. formami władania. Niewiele niższy udział posiadają grunty stanowiące własność Skarbu Państwa (niespełna 44% powierzchni wszystkich nieruchomości w zasobie podmiotów publicznych oraz 12,6% powierzchni miasta), jednak większość tych gruntów (ponad 66% powierzchni) objętych jest innymi formami władania, w tym 39% znajduje się w użytkowaniu wieczystym innych podmiotów.

Legenda:

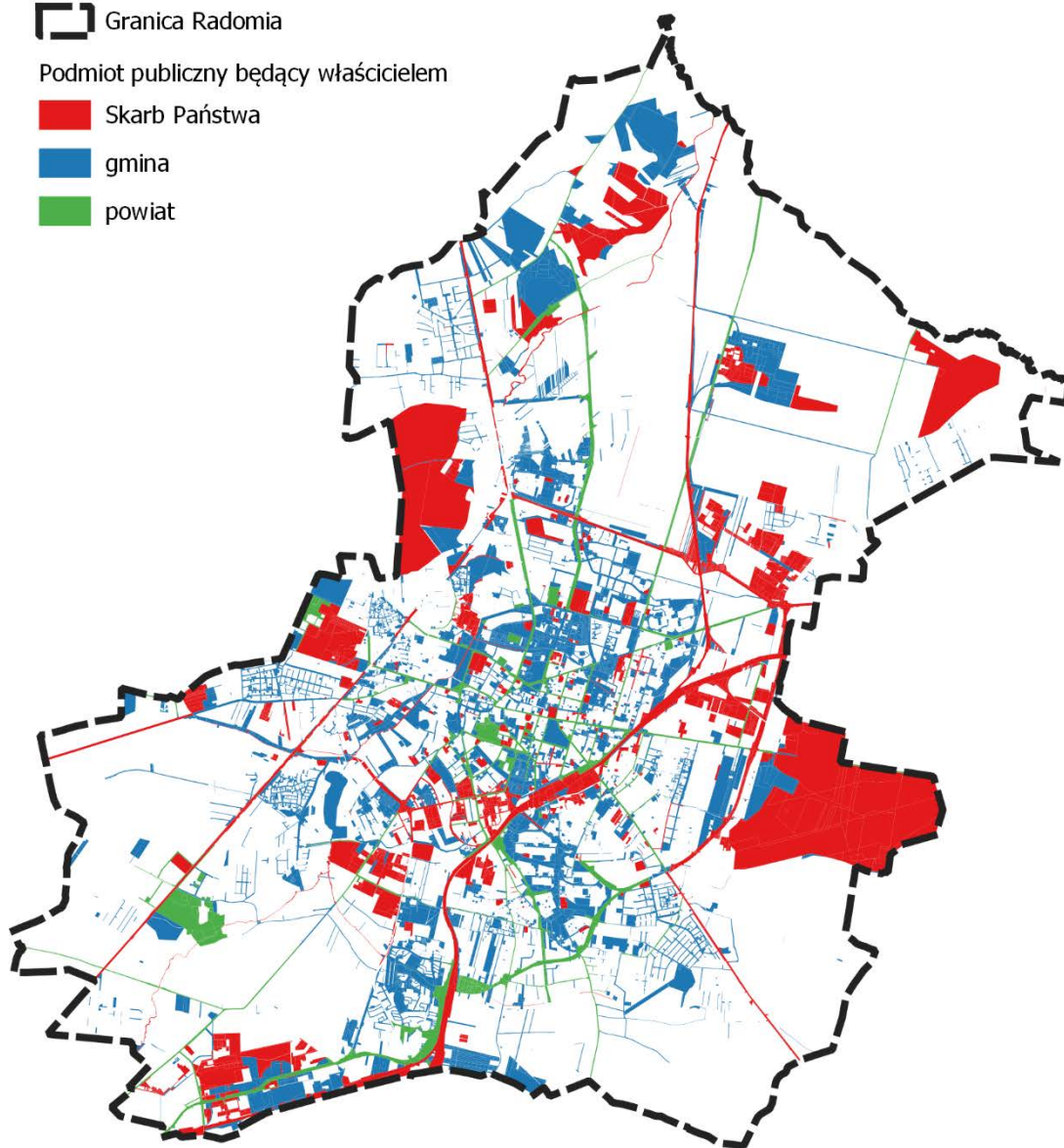
 Granica Radomia

Podmiot publiczny będący właścicielem

 Skarb Państwa

 gmina

 powiat

Rycina 9.2. Grunty w zasobie nieruchomości podmiotów publicznych /Źródło: opracowanie własne/

Przeznaczenie gruntów gminnych

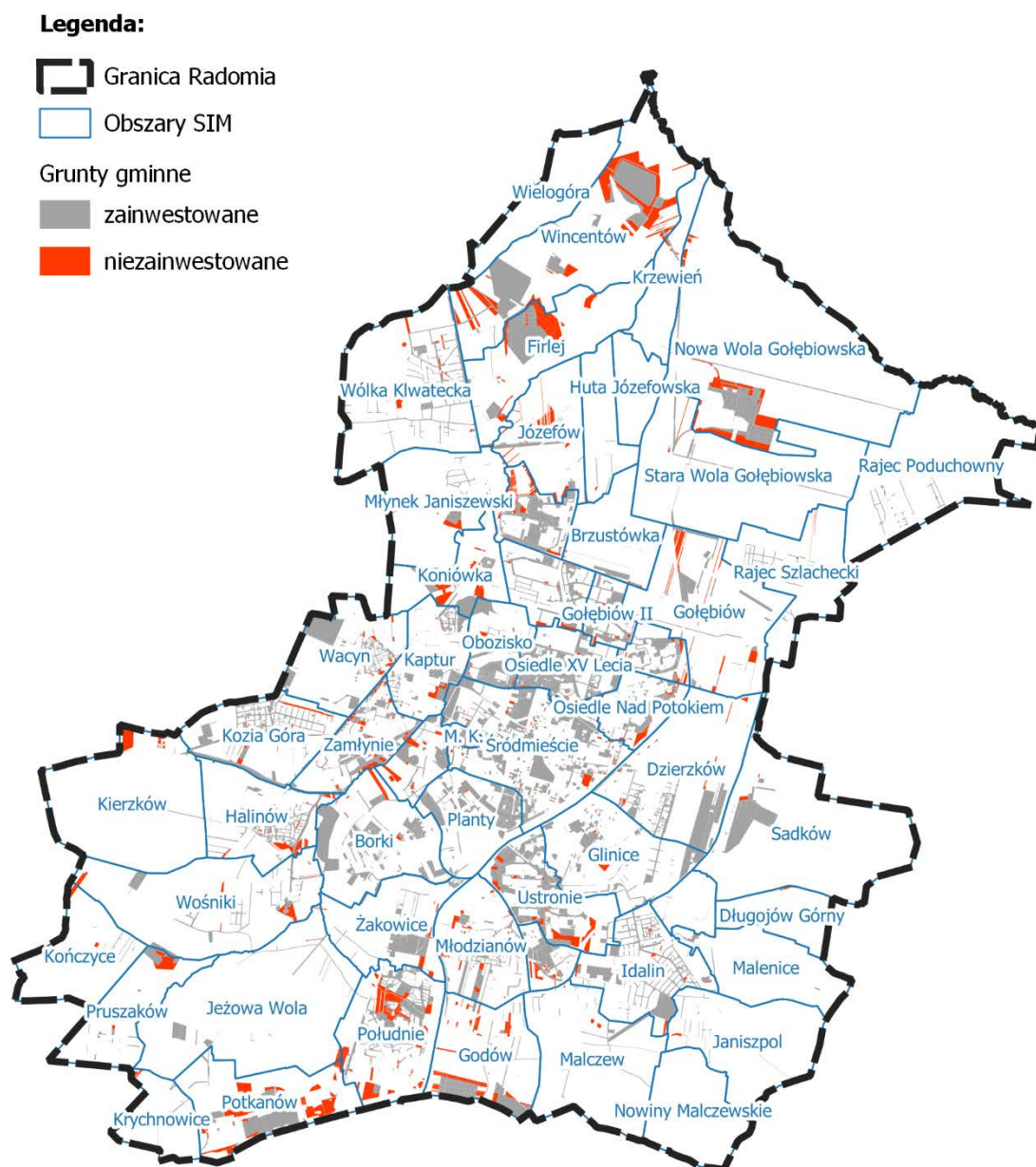
Przeznaczenie gminnych nieruchomości gruntowych w obowiązujących planach miejscowych według zgeneralizowanych funkcji i ich udział w łącznej powierzchni gruntów miejskich przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9.4. Przeznaczenie gruntów stanowiących własność gminy m. Radomia w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego /Źródło: opracowanie własne/

	Przeznaczenie w planie miejscowym	Powierzchnia [ha]	Udział w pow. gruntów gminnych
K	komunikacja	85,70	21,7%
ZR	tereny rekreacyjne	69,37	17,6%
U	usługi komercyjne	52,97	13,4%
ZI	inne tereny zielone	36,05	9,1%
UP	usługi publiczne	35,69	9,0%
PM	produkcyjno-magazynowe	34,60	8,8%
MN	mieszkaniowe jednorodzinne	29,55	7,5%
MW/U	mieszkaniowo-usługowe (wielorodzinne)	14,37	3,6%
I	infrastruktura	13,00	3,3%
P/U	produkcyjno-usługowe	10,05	2,5%
MW	mieszkaniowe wielorodzinne	9,31	2,4%
MN/U	mieszkaniowo-usługowe (jednorodzinne)	4,01	1,0%
Razem		395	100%

Zainwestowanie nieruchomości gminnych

Zdecydowana większość - 80% powierzchni gruntów stanowiących własność miasta jest już zainwestowana (zabudową lub terenami zieleni urządzonej, terenami rekreacyjnymi i sportowymi czy terenami gospodarki komunalnej, infrastruktury i komunikacji). Pozostałe 20% to grunty niezainwestowane. Największa łączna powierzchnia gruntów gminnych niezainwestowanych, tworzących jednocześnie większe kompleksy tego typu terenów, znajduje się w północnej części miasta na Wincentowie (45 ha), Nowej Woli Gołębiowskiej (24 ha) i Firleju (17 ha), a także na południu miasta w dzielnicach Potkanów (24 ha) i Południe (21 ha). Większe zespoły gruntów gminnych niezainwestowanych znajdują się także w dzielnicach Koniówka, Ustronie i Michałów (ryc. 9.3).

Rycina 9.3. Zainwestowanie nieruchomości gminnych /Źródło: opracowanie własne/

9.1.5 PROBLEMY WŁASNOŚCIOWE

Tereny komunikacyjne

Do podstawowych problemów zaliczyć można nieuregulowany stan własnościowy nieruchomości sklasyfikowanych według ewidencji gruntów jako tereny komunikacyjne (w tym: drogi - dr, tereny kolejowe - Tk, grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych - Tp, inne tereny komunikacyjne - Ti). Drogi wewnętrzne oraz pozostałe tereny komunikacyjne nie będące własnością organu publicznego stanowią ok. 17% powierzchni wszystkich terenów komunikacyjnych.

Tabela 9.5. *Tereny komunikacyjne w podziale na własność podmiotów publicznych i własność prywatną /Źródło: opracowanie własne/*

Tereny komunikacyjne	Pow. [ha]	Udział [%]
Publiczne	1 258	82,9%
Niepubliczne, w tym:	260	17,1%
- drogi	231	15,2%
- tereny kolejowe	2	0,2%
- grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	12	0,8%
- inne tereny komunikacyjne	15	1,0%
Razem	1 519	100%

Biorąc pod uwagę powyższe dane zaobserwowano, iż najwięcej terenów komunikacyjnych niebędących własnością podmiotów publicznych (głównie dróg wewnętrznych) odnotowano m.in. w jednostkach: Glinice, Kaptur, Pruszków. Ponadto nawet drogi wojewódzkie DW 735 (ul. Czarnieckiego/Kielecka), DW 737 (ul. Kozienicka) (własność działek Województwo Mazowieckie), DW 740 (ul. Przytycka), DW 744 (ul. Wierzbicka) fragmentami nie zostały wykazane jako własności podmiotów publicznych. Najczęściej w rejestrze gruntów jako właściciel tych odcinków widnieje zapis „nieustalony”, a władającym jest podmiot publiczny - Skarb Państwa.

Istnienie prywatnych dróg rodzi szereg problemów. Czasem skutkuje prowadzeniem inwestycji publicznych na terenach prywatnych, przy czym możliwe przejęcie działek jest odkładane w czasie. Istnieją przypadki, w których drogi wyższej kategorii nie są własnością gminy a te niższej kategorii taki status posiadają.

Częstym zjawiskiem jest grodzenie przez właścicieli lub zarządców ciągów komunikacyjnych zlokalizowanych w obrębie nowej zabudowy wielorodzinnej, czasem również takich, które przewidziane zostały do obsługi większego terenu. Innym problemem jest grodzenie przez podmioty prywatne dróg, których właścicielem jest podmiot publiczny (np. ulica Prosta, Bukietowa, Zamknięta, Ceramiczna). Skutkiem prawnym może być utrata w przyszłości własności przez podmiot publiczny na rzecz prywatnego, wynikająca np. z zasiedzenia. Rozpowszechniającym się zjawiskiem jest zabudowywanie działek wydzielonych na cele drogowe lecz nie wykupionych przez podmiot publiczny. Występuje

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

ono najczęściej na osiedlach zabudowy jednorodzinnej (np. Rajec, Kozia Góra Młynek Janiszewski). Kolejne zagadnienie dotyczy wyprzedawania działek tworzących skróty piesze. Najczęściej dzieje się to na wnioski właścicieli przyległych nieruchomości. W wielu miejscach takim działaniem doprowadzono do likwidacji długich ciągów pieszych o dużym potencjale.

Z punktu widzenia komunikacyjnego ważne jest zapewnienie rezerwy terenowej niezbędnej na potrzeby budowy nowych dróg (np. przedłużenie ulicy Wernera do węzła S7 Radom Zachód, nowy wylot na Lublin i Rzeszów do planowanego węzła S12, drogi przewidziane w planach miejscowych) oraz rozbudowy istniejących (np. Wierzbicka, Potkanowska, Sucha, Wernera, Limanowskiego, Lubelska, Starokrakowska, Odrodzenia, Metalowa, Sosnowa). Działania powinny polegać na wydawaniu stosownych decyzji administracyjnych oraz w polityce gruntowej mającej na celu pozyskanie niezbędnych nieruchomości.

Tereny wód

Prawo własności wód uregulowane jest w art. 211 ustawy Prawo wodne, który stanowi, że wody stanowią własność Skarbu Państwa, innych osób prawnych albo osób fizycznych. Śródlądowe wody płynące stanowią własność Skarbu Państwa. Wody stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego są wodami publicznymi. Prawo właścicielskie w stosunku do publicznych śródlądowych wód płynących, stanowiących własność Skarbu Państwa wykonują Wody Polskie.

Na obszarze Radomia, na fragmentach, działki ewidencyjne rzek Mlecznej, Cerekwianki, Potoku Północnego i Kosówki mają nieuregulowany stan własnościowy. Na fragmentach koryta tych rzek zlokalizowane są poza użytkiem „grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi”, na działkach nienależących do Skarbu Państwa. Nie została przeprowadzona na tych terenach procedura ustalenia linii brzegu, zgodnie z art. 220 Prawa wodnego. W przypadku, gdy rzeka zajmuje na trwale, w sposób naturalny, grunt niestanowiący własności Skarbu Państwa, grunt ten z mocy prawa staje się własnością Skarbu Państwa, a właścicielowi gruntu przysługuje odszkodowanie.

Innym problemem własnościowym są cieki wskazane na Mapie podziału hydrograficznego Polski, a ujęte w rowy. Stanowią one najczęściej własność prywatną, a powinny być w posiadaniu Skarbu Państwa. Są to bowiem cieki o stałym lub okresowym reżimie hydrologicznym, dopływające do rzek obszaru Radomia (np. górne odcinki rzeki Mlecznej).

Rycina 9.4. Podział własnościowy sieci hydrologicznej /Źródło: opracowanie własne/

Tereny ogrodów działkowych

Kwestie własnościowe ogrodów działkowych są ustawowo uregulowane. Niemniej jednak na obszarze Radomia występują miejsca zajęcia przez ogrody działkowe, będące w zarządzie stowarzyszenia Polskiego Związku Działkowców, przylegających do nich gruntów, niestanowiących własności Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub stowarzyszeń ogrodowych. Sytuacja taka występuje między innymi w obrębie ROD: Truskawka, Ogrodnik, Stokrotka, Przy Skansenie, Dalia. Ogrody działkowe powstały na działkach stanowiących własność prywatną lub doszło do zajęcia części przyległej działki poprzez realizację ogrodzenia niezgodnie z granicą ROD.

9.2 OBSZARY NAPORU INWESTYCYJNEGO

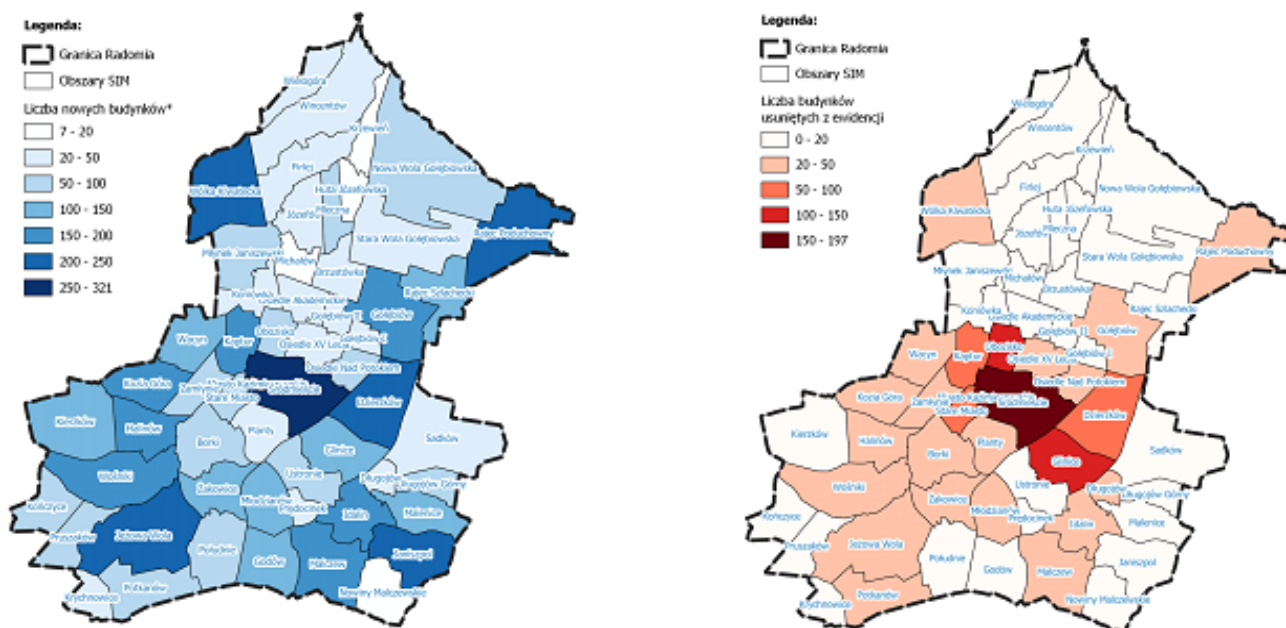
W celu zidentyfikowania obszarów o wysokim naporze inwestycyjnym przeanalizowano rejestry decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz pozwoleń na budowę (okres 2014-2020). Analizie poddano również ewidencję budynków

według stanów na lata 2012 i 2020. Inwestycje zostały przyporządkowane różnym typom lokalizacji i różnym typom funkcjonalnym celem zidentyfikowania zarówno obszarów, na których realizowana jest największa ilość inwestycji, jak i rozmieszczenia i charakteru inwestycji wchodzących w konflikt z polityką przestrzenną miasta.

9.2.1 ROZMIESZCZENIE INWESTYCJI NA PODSTAWIE EWIDENCJI BUDYNKÓW WEDŁUG STANU NA 2012 I 2020 ROK

W ewidencji budynków w 2012 r. ujętych było 45 169 budynków, natomiast w 2020 r. - 49 043 budynki. Liczba budynków w mieście ogółem w okresie 8 lat zwiększyła się zatem o 3 874. Liczba budynków powstałych w tym okresie w miejscach, które w 2012 roku były niezabudowane, wyniosła 5 233 (w tym 712 budynków o statusie „projektowany”, dla których wydano pozwolenie na budowę i które naniesiono na mapę ewidencyjną). Liczba budynków usuniętych z ewidencji od 2012 do 2020 r., na miejscu których nie powstała nowa zabudowa, wyniosła 1 436.

Uwzględniając podział na jednostki Systemu Informacji Miejskiej, najwięcej nowych budynków powstało w Śródmieściu (321) (w tym 237 budynki gospodarcze)⁴³, a także w dzielnicach: Dzierzków (245), Jeżowa Wola (217), Rajec Poduchowny (214), Wólka Klwatecka (209) i Janiszpol (201).

Rycina 9.5. Liczba budynków wpisanych względem budynków usuniętych z ewidencji gruntów i budynków w latach 2014-2020 w poszczególnych jednostkach SIM

⁴³ Wśród budynków powstających w Śródmieściu dominowały niewielkie budynki transportu lub łączności (t) - 145 budynków oraz inne niemieszkalne (i) - 92 budynki. Zewidencjonowano jedynie 35 budynków handlowo-usługowych (h) i 35 mieszkalnych (m).

Biorąc jednak pod uwagę łączną powierzchnię zabudowy nowych budynków, które powstały w okresie 2012 - 2020, największą odnotowano na Wośnikach (blisko 150 tys. m²) oraz w dzielnicach: Gołębiów (ok. 99 tys. m²), Wólka Klwatecka (ok. 69 tys. m²) i Nowa Wola Gołębiowska (ok. 54 tys. m²). W dzielnicy Wośniki, która zdecydowanie dominuje pod kątem łącznej i średniej powierzchni zabudowy nowych budynków, powstały liczne budynki przemysłowe (p) oraz budynki magazynowe (s - zbiorniki, silosy i budynki magazynowe) o dużych powierzchniach. Uwarunkowane to jest funkcjonowaniem w tej dzielnicy strefy przemysłowej przy ul. Kieleckiej. Podobna sytuacja wystąpiła na Gołębiowie i Nowej Woli Gołębiowskiej.

W dzielnicach Gołębiów II i Osiedle XV-Lecia, gdzie również odnotowano wysoką średnią powierzchnię zabudowy przypadającą na jeden nowy budynek, na wysokość tej średniej ma wpływ powstanie kompleksów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w okolicach ulic: Rapackiego, Sempołowskiej, Daszyńskiego, Michałowskiej i Żwirki i Wigury, a także budynku Radomskiego Centrum Sportu przy ul. Struga.

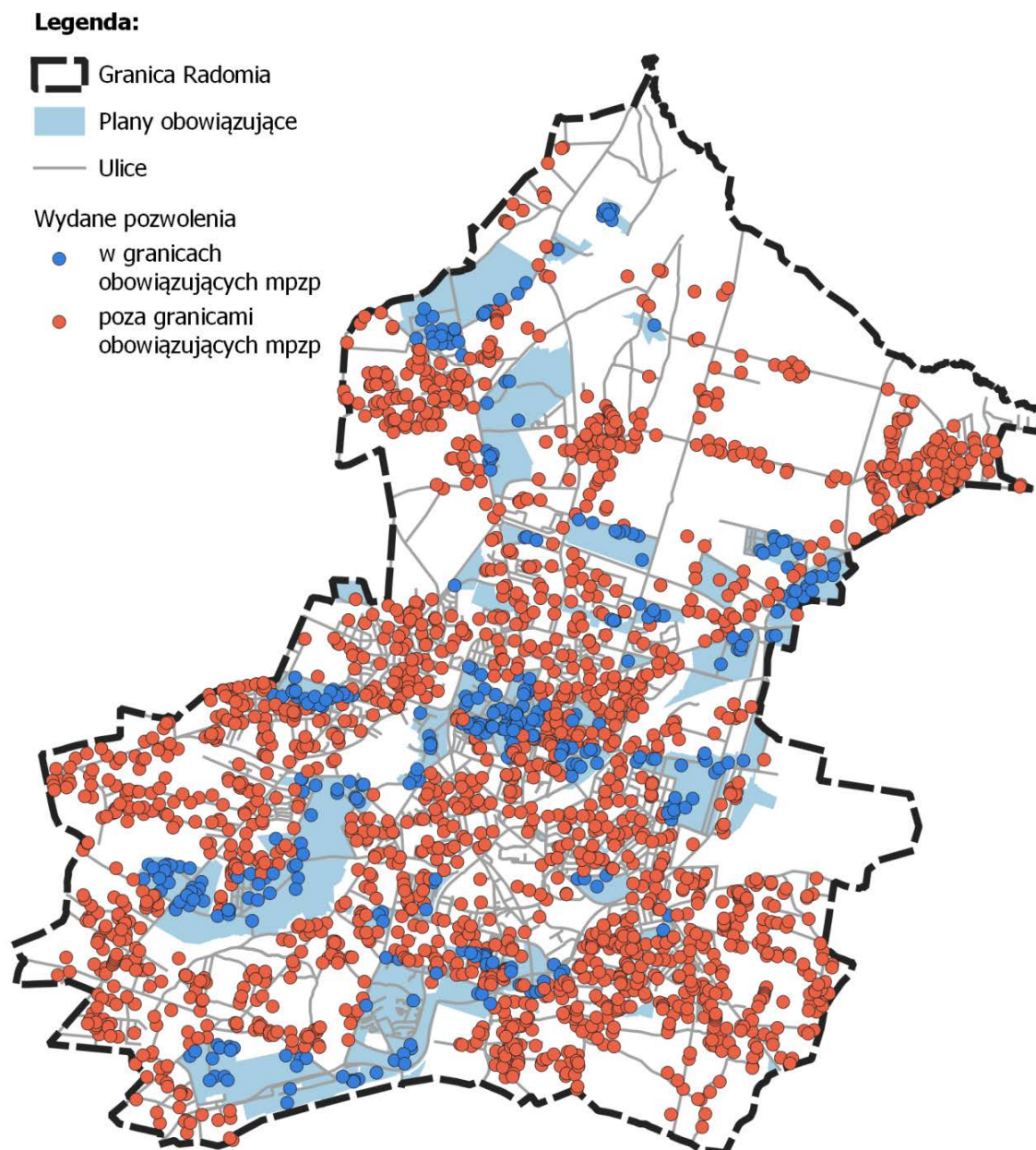
Wólka Klwatecka znalazła się zarówno wśród dzielnic, w których przybyło najwięcej budynków, jak i wśród dzielnic o największym przyroście powierzchni zabudowy, jednak nie znalazła się wśród dzielnic z najwyższą średnią powierzchnią przypadającą na 1 nowy budynek. Wiąże się to z powstaniem w tej jednostce w ciągu ostatnich 8 lat zarówno terenów przemysłowych (w jej północno-wschodniej części), jak i wielu budynków mieszkalnych jednorodzinnych (160 budynków).

Pod względem liczby budynków usuniętych z ewidencji, dominują dzielnice centralne miasta: Śródmieście, gdzie zlikwidowano 197 budynków, Glinice - 121 i Obozisko - 103.

9.2.2 ROZMIESZCZENIE INWESTYCJI W OKRESIE 2014-2020 NA PODSTAWIE WYDANYCH POZWOLEŃ NA BUDOWĘ

Rejestr pozwoleń na budowę wydanych w okresie 2014-2020 obejmuje 3550 decyzji. Uwzględniono w nim zarówno nowe inwestycje, jak i przebudowy, rozbudowy, nadbudowy, zmiany sposobu użytkowania budynków a także realizację infrastruktury, w tym: instalacji wewnętrznych oraz infrastruktury drogowej (drogi, parkingi, zjazdy indywidualne). W rejestrze ujęto również rozbiórki istniejących budynków. Liczba pozwoleń na budowę nieuwzględniająca inwestycji w zakresie infrastruktury oraz rozbiórek wyniosła 2195.

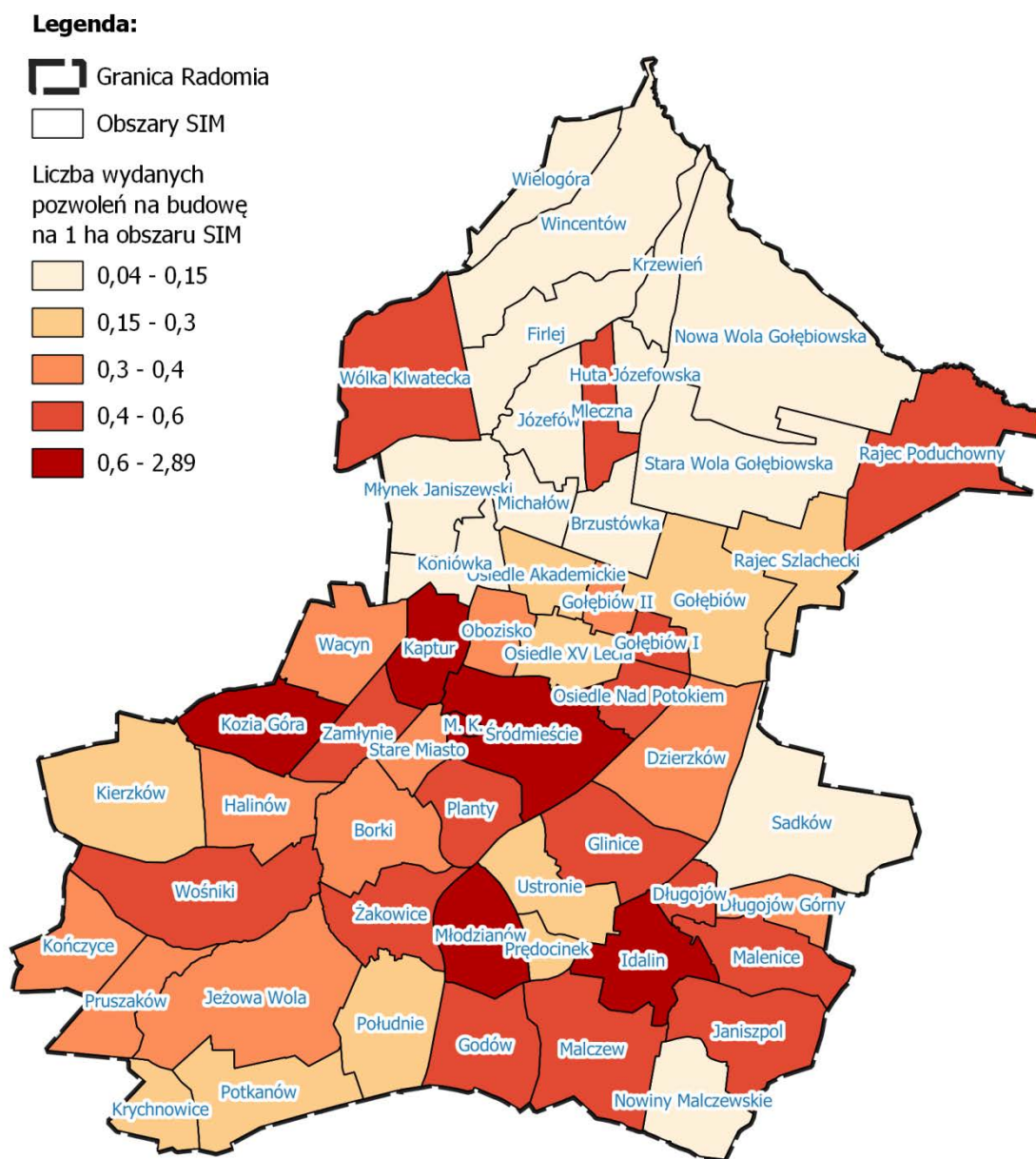
83% pozwoleń zostało wydanych na obszarach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na terenach objętych obowiązującymi planami, które zajmują 16% powierzchni miasta, wydano jedynie 606 pozwoleń, co stanowi 17% wszystkich decyzji. Oznacza to, że fakt objęcia lub nieobjęcia planem miejscowym nie ma praktycznie żadnego znaczenia dla ruchu budowlanego na danym terenie.

Rycina 9.6. Rozmieszczenie wydanych pozwoleń na budowę na tle obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

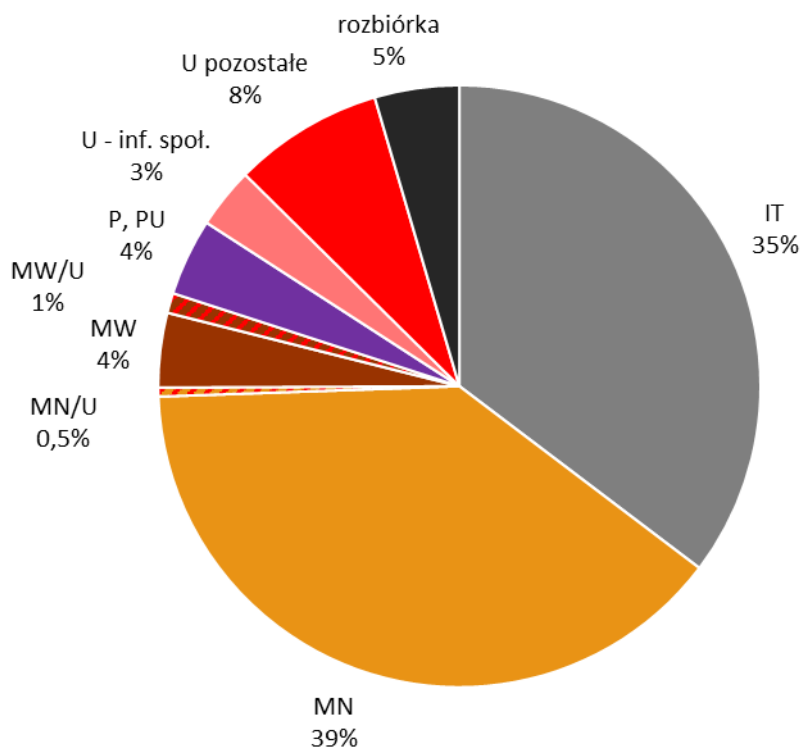
Pod kątem liczby wydanych pozwoleń na budowę zdecydowanie dominuje Śródmieście (337 decyzji). Jednostkami, w których również odnotowano wysoką liczbę wydanych pozwoleń, jednakże ponad 2-krotnie niższą niż w Śródmieściu, są: Rajec Poduchowny (160 decyzji), Idalin (151), Kozia Góra (148), Woźniki (142), Wólka Klwatecka (139), Janiszpol (139), Jeżowa Wola (138), Malczew (125) i Glinice (122). Dzielnice z najmniejszą łączną liczbą decyzji (poniżej 10) to: Prędocinek (8), Huta Józefowska (5) i Krzewień (5).

Aby uniezależnić powyższe wyniki od wielkości jednostek SIM obliczono „gęstość” wydanych pozwoleń na budowę, czyli liczbę pozwoleń przypadającą na 1 ha jednostki. Największą gęstość odnotowano w jednostce Miasto Kazimierzowskie (2,89/ha), na kolejnych miejscach znalazły się dzielnice: Śródmieście (1,05/ha), Kozia Góra (0,80), Idalin (0,79), Kaptur (0,75), Młodzianów (0,67), Janiszpol (0,59), Glinice (0,56), Planty (0,55) i Mleczna (0,53).

Rycina 9.7. Wydane pozwolenia na budowę przypadające na 1 ha jednostek SIM

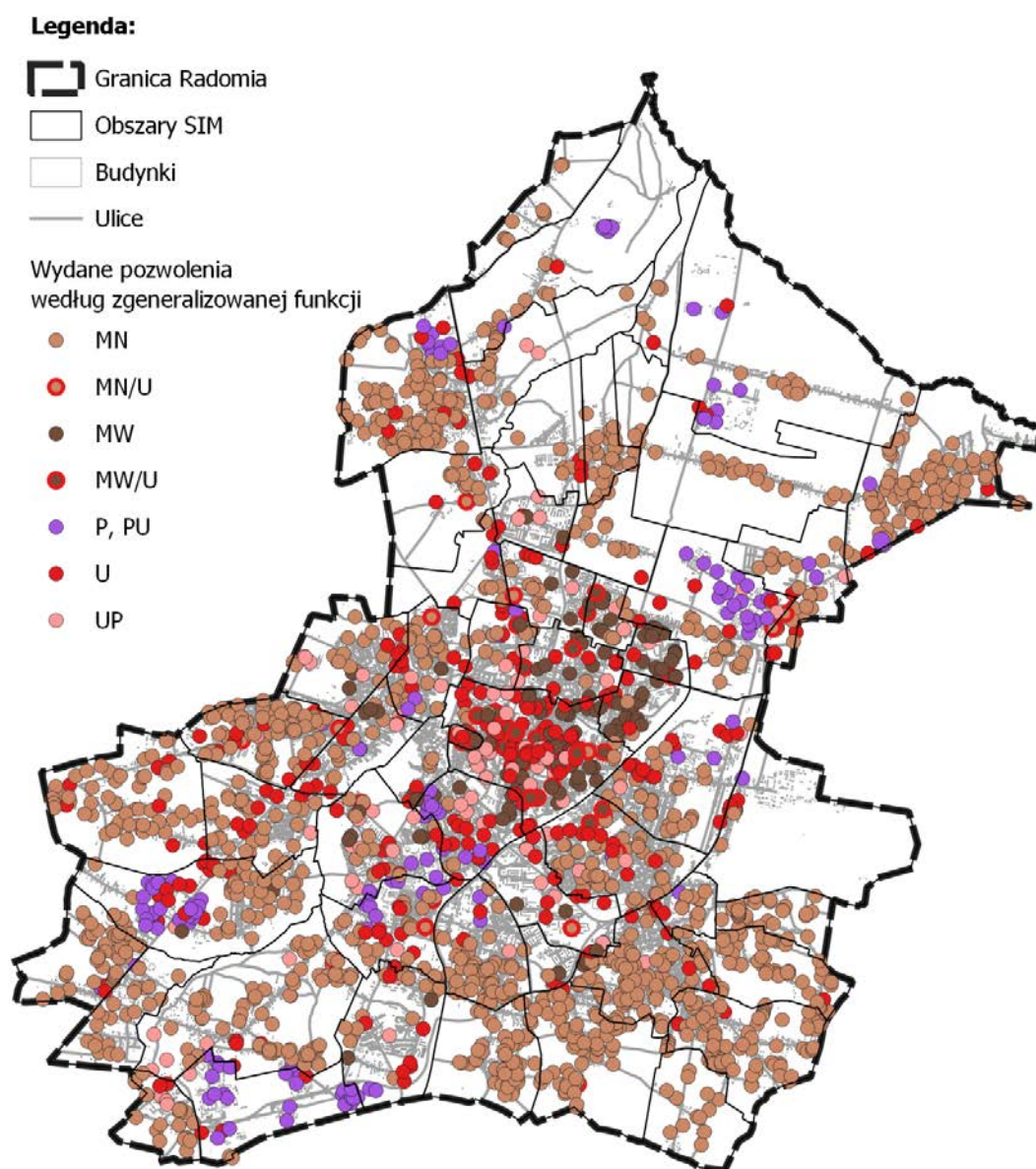
Najwięcej wydanych pozwoleń na budowę dotyczyło zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) - 39%⁴⁴, a następnie infrastruktury technicznej (IT) - 35% oraz usług (U) - 11% .

Wykres 9.3. Struktura pozwoleń na budowę wydanych w latach 2014-2020 według funkcji

Rozmieszczenie wydanych pozwoleń na budowę w podziale na zgeneralizowane funkcje zabudowy przedstawiono na Ryc.9.8. Nie uwzględniono nań rozmieszczenia inwestycji w zakresie infrastruktury oraz rozbiórek budynków.

⁴⁴ Faktyczny udział zabudowy jednorodzinnej w ogóle nowo powstającej zabudowy jest wyższy, gdyż od czasu nowelizacji Prawa budowlanego w 2015 r. budowa domów jednorodzinnych możliwa jest także na zgłoszenie. W tej procedurze uzyskanie pozwolenia na budowę nie jest wymagane.

Rycina 9.8. Rozmieszczenie pozwoleń na budowę wydanych w latach 2014-2020 według zgeneralizowanych funkcji

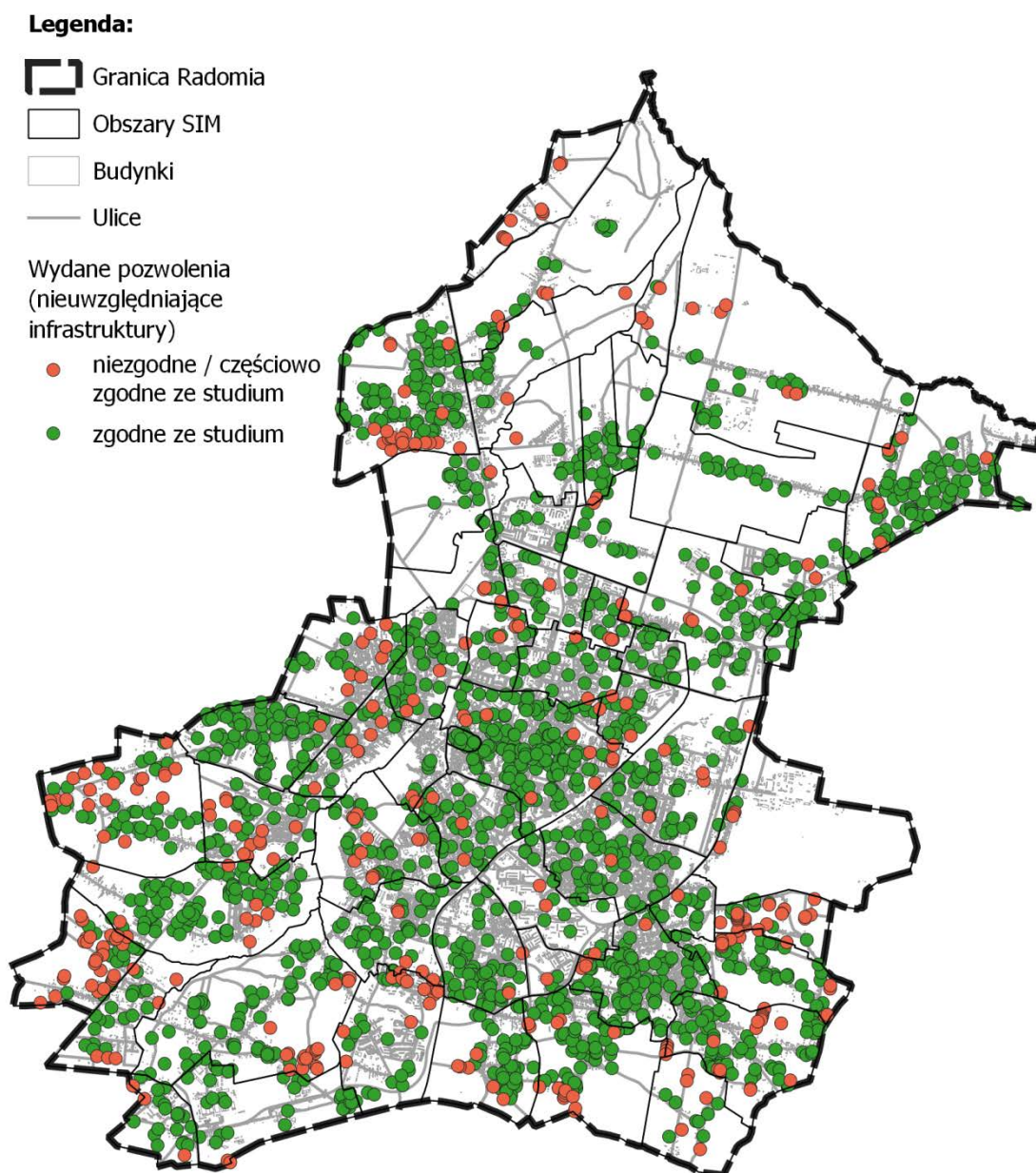
W latach 2014 - 2020 najczęściej pozwoleń na budowę w zakresie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i jednorodzinno-usługowej odnotowano w jednostkach: Janiszpol (91), Wólka Klwatecka (84), Malczew (83), Rajec Poduchowny (79), Idalin (78), Kozia Góra (74) i Jeżowa Wola (72). Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i wielorodzinno-usługowa jako przedmiot pozwoleń na budowę dominowała w dzielnicach: Śródmieście (68), osiedle Nad Potokiem (20) i Gołębiów I (19). W przypadku Śródmieścia dominowały inwestycje w budynkach istniejących. Największą liczbę pozwoleń na budowę dotyczących zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej wydano w dzielnicach: Woźniki (27), Potkanów (26) i Gołębiów (20). Pozwolenia na budowę dotyczące inwestycji w zakresie usług publicznych i infrastruktury społecznej najliczniejsze były w Śródmieściu (37), to samo dotyczyło się również usług pozostałych (59).

9.2.3 ZGODNOŚĆ LOKALIZACJI NOWYCH INWESTYCJI Z POLITYKĄ PRZESTRZENNĄ MIASTA

Zgodność lokalizacji nowej zabudowy z kierunkami polityki przestrzennej miasta oceniono w odniesieniu do następujących, wyznaczonych w dotychczas obowiązującym studium stref funkcjonalnych:

- produkcyjno-usługowych, w tym terenów przemysłowych i powojkowych,
- zabudowy śródmiejskiej,
- terenów otwartych.

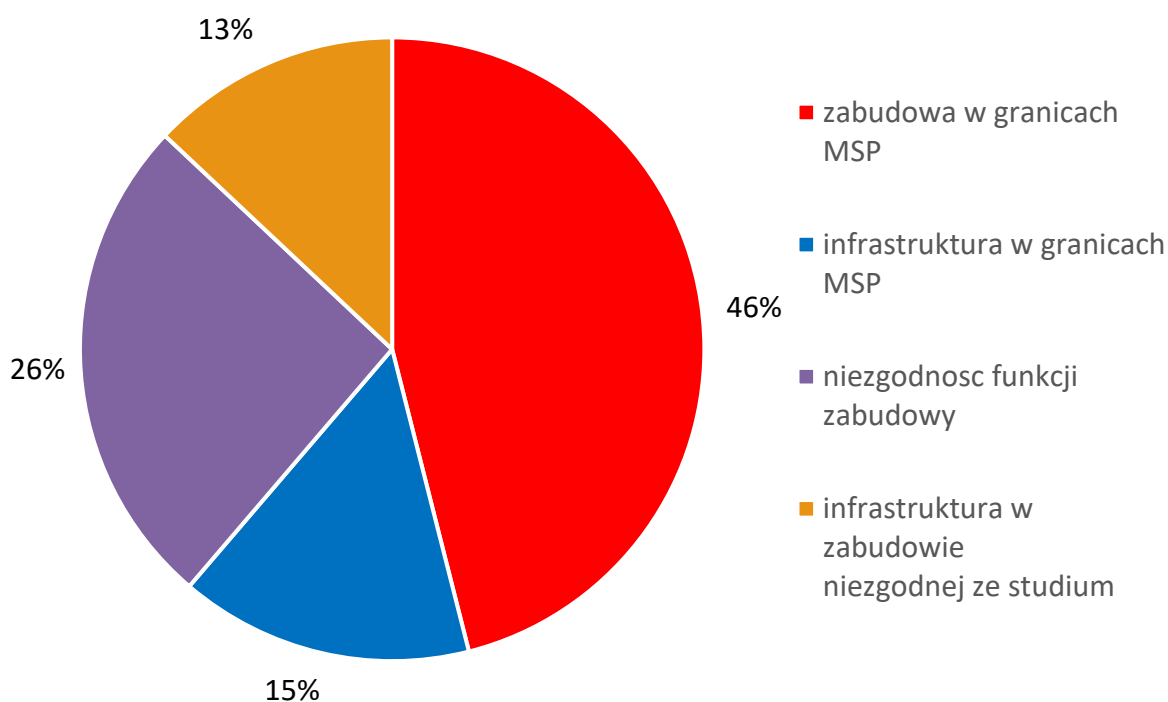
Blisko 81% z 3389 wydanych pozwoleń na budowę było zgodnych z kierunkami zagospodarowania przestrzennego wyznaczonymi w studium. Ponad 19% decyzji było niezgodnych bądź tylko częściowo zgodnych ze studium. Najwięcej niezgodności odnotowano w jednostkach: Kończyce, Jeżowa Wola, Wólka Klwatecka, Kierzków i Janiszpol, czyli w dzielnicach obrzeżnych miasta, gdzie zabudowa jednorodzinna wkracza na tereny otwarte. W zakresie infrastruktury blisko 89% pozwoleń na budowę dotyczyło zabudowy będącej w zgodzie z kierunkami wyznaczonymi w studium. Rozmieszczenie pozwoleń na budowę z wyłączeniem infrastruktury w mieście w podziale na pozwolenia zgodne i niezgodne lub tylko częściowo zgodne ze studium przedstawiono na ryc 9.9

Rycina 9.9. Rozkład przestrzenny zgodności pozwoleń na budowę wydanych w latach 2014-2020 z kierunkami polityki przestrzennej ustalonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Radomia

Niezgodność wydanych pozwoleń na budowę ze studium została podzielona na cztery kategorie:

- zabudowa w granicach Miejskiego Systemu Przyrodniczego (MSP),
- infrastruktura w granicach MSP,
- niezgodność funkcji zabudowy z pozwolenia na budowę z funkcją wskazaną w studium,
- infrastruktura w zabudowie niezgodnej ze studium.

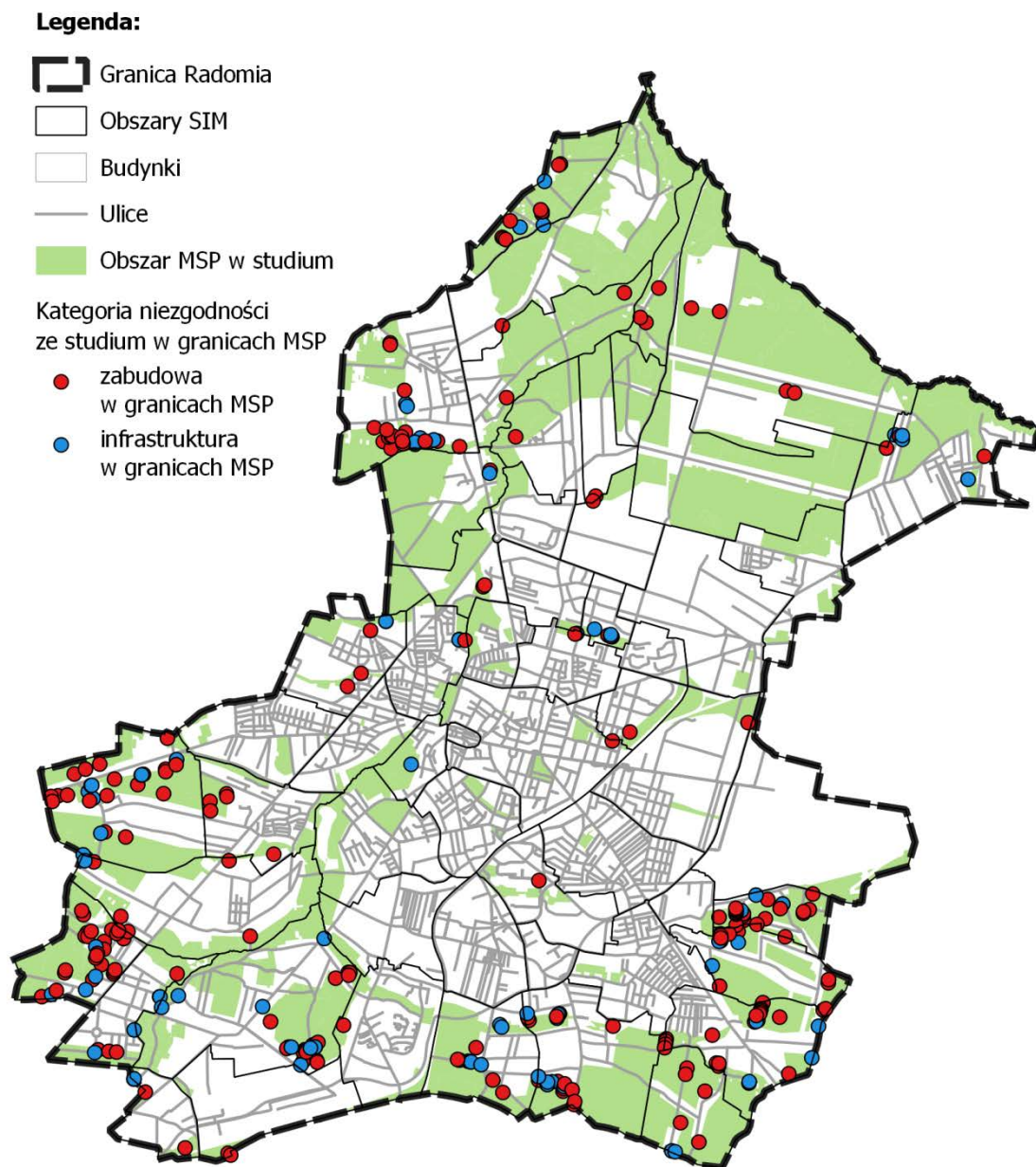
Wykres 9.4. Rodzaje niezgodności pozwoleń na budowę wydanych w latach 2014-2020 z kierunkami polityki przestrzennej ustalonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Radomia

Najczęstszą podstawą stwierdzenia niezgodności pozwoleń na budowę ze studium jest wydanie pozwolenia w granicach Miejskiego Systemu Przyrodniczego. Takich przypadków w latach 2014-2020 odnotowano łącznie 302, co stanowiło 61% wszystkich pozwoleń sklasyfikowanych jako niezgodne ze studium. Analizując niespójność funkcji zabudowy będącej przedmiotem pozwoleń na budowę z funkcją zabudowy wskazaną w studium, odnotowano iż najwięcej niezgodnych inwestycji obejmowało zabudowę mieszkaniową jednorodziną (73), lokalizowaną głównie na terenach o przewidzianych w studium pod funkcję mieszkaniową wielorodzinną (MW) (48) i usługowo-przemysłową (U/P) (17).

Przeprowadzone badanie wskazuje, iż w ostatnich latach obserwuje się duży napór inwestycyjny na tereny otwarte, stanowiące korytarze przyrodnicze czy tereny zielone, na których w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest dopuszczona zabudowa. U podstaw tego zjawiska leżą uwarunkowania prawne i ekonomiczne. Regulacje ustawowe zezwalają na wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu niezgodnych z ustaleniami studium. Ponadto inwestycje na terenach otwartych postrzegane są przez inwestorów jako inwestycje realizowane na tanich gruntach. Dotyczy to zarówno dużych inwestorów - deweloperów jak i małych - osoby fizyczne realizujące swoje potrzeby mieszkaniowe. Problem w tym, iż zabudowa realizowana na terenach otwartych powoduje nieodwracalną utratę walorów

przyrodniczych oraz zmniejsza szanse wytworzenia spójnych, sprawnych funkcjonalnie, miejskich struktur osadniczych.

Tego typu inwestycje lokowane są głównie na Malenicach, Kierzkowie, Pruszkowie, Jeżowej Woli i na Wólce Klwateckiej, gdzie zabudowa silnie ingeruje w korytarz ekologiczny.

Rycina 9.10. Rozmieszczenie pozwoleń na budowę wydanych w latach 2014-2020 wkraczających na miejski system przyrodniczy

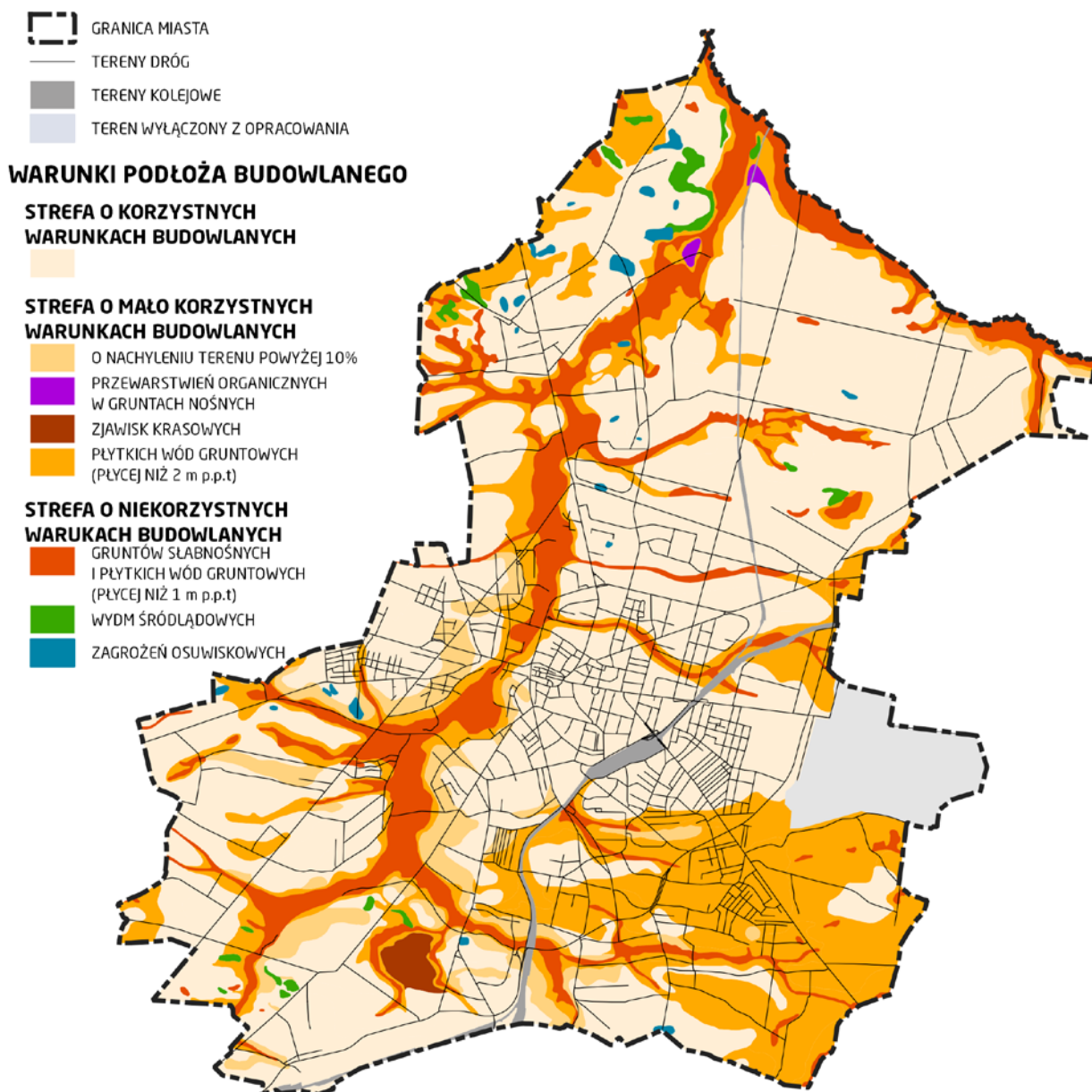
Pozwolenia niezgodne ze studium w granicach obszarów MSP obejmowały w większości inwestycje w zakresie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - 209 z 227, tj. 92% pozwoleń na budowę nowych budynków.

9.3 WARUNKI GEOLOGICZNO-GRUNTOWE

9.3.1 PODŁOŻE BUDOWLANE

Pod względem warunków budowlanych obszar Radomia jest silnie zróżnicowany, co wynika z budowy geologicznej, hydrogeologii i rzeźby terenu. Największy wpływ na warunki ma głębokość zwierciadła wód gruntowych oraz nośność gruntów. Podłoże budowlane wpływa na lokalizację i geotechniczne warunki posadowienia obiektów budowlanych, w tym zastosowanie rozwiązań technicznych. Na obszarze Radomia możemy wyróżnić:

1. Strefę korzystnych warunków budowlanych - obejmującą obszary wysoczyzn morenowych i równiny erozyjno-denudacyjnej, w obrębie których występują grunty nośne (zwięzłe lub sypkie), a zwierciadło wód gruntowych zalega głębiej niż 2 m p.p.t. W strefie tej, w sąsiedztwie dolin rzecznych, zlokalizowane są obszary o gruntach ulegających uplastycznieniu (iły, pyły), na których lokalizacja zabudowy wymaga zabezpieczeń przed wodą.
2. Strefę mało korzystnych warunków budowlanych - występującą głównie na osiedlu Długojów Górny, Malenice, Janiszpol, Nowiny Malczewskie, Długojów, Idalin i na zboczach dolin rzecznych. Woda gruntowa na tych terenach zalega płycej niż 2 m p.p.t. Do strefy tej należą także rejony miasta o nachyleniu terenu powyżej 10% (zbocza wysoczyzn Zamłynia, Wośnik, Potkanowa, Starego Miasta), przewarstwień organicznych w gruntach nośnych (fragmenty zboczy doliny Mlecznej) i zjawisk krasowych (osiedle Jeżowa Wola).
3. Strefę o niekorzystnych warunkach budowlanych - obejmuje doliny rzeczne, w obrębie których występują grunty słabonośne (najczęściej organiczne) a woda gruntowa zalega płycej niż 1 m p.p.t. Do strefy zalicza się obszary wydm śródlądowych (część północna miasta) i zagrożeń osuwiskowych (zbocza doliny Mlecznej).

Rycina 9.11. Warunki podłoża budowlanego /Źródło: opracowanie własne na podstawie Opracowania Fizjograficznego dla Planu zagospodarowania przestrzennego Aglomeracji Radomskiej - Geoprojekt - Warszawa 1978 r./

9.3.2 NATURALNE ZAGROŻENIA GEOLOGICZNE

Na obszarze Radomia nie występują zidentyfikowane tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi czy osuwiska. W związku z tym nie jest prowadzony ich rejestr. Procesy geodynamiczne ograniczają się głównie do wyrobisk poeksploatacyjnych (Malczew, Wincentów).

Procesy stokowe na obszarze Radomia zasadniczo się nie rozwijają, gdyż brakuje terenów pagórkowatych i o znaczącym nachyleniu stoków. Ograniczania w zagospodarowaniu mogą stanowić zbocza wysoczyzn o nachyleniu powyżej 10%, lecz przeważnie są one utrwalone roślinnością.

Zagrożenie geologiczne dla zagospodarowania stanowi obszar zjawisk krasowych, występujący w rejonie ul. Warsztatowej. Są to niewielkie zapadliska i leje o głębokości 0,5-2,0 m, powstałe w wyniku wypłukiwania przez wody gruntowe węgla wapnia z płytko występujących skał wapiennych w podłożu. Pomimo, że są to formy krasu martwego, mogą stanowić zagrożenie dla budownictwa.

9.4 PRZEKROCZENIA STANDARDÓW ŚRODOWISKA

9.4.1 ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na obszarze Radomia są sektor komunalno-bytowy i transport, w mniejszym stopniu działalność przemysłowa. Na stan jakości powietrza negatywnie wpływa ogrzewanie indywidualne domów mieszkalnych i budynków usługowych, ruch pojazdów samochodowych oraz produkcja energii i procesy technologiczne. Największy wpływ na stan jakości powietrza ma niska emisja związana z niepełnym spalaniem węgla kamiennego i drewna w kotłach bezklasowych oraz klasy 3 i 4. Źródłem emisji zanieczyszczeń stanowi również spalanie odpadów z gospodarstw domowych. Przemysł i ciepłownictwo, pomimo stosowania paliw stałych jako źródła energii, emituje znacznie mniej zanieczyszczeń. Wynika to ze stosowania paliw lepszej jakości i ich pełnego spalania, jak również stosowania urządzeń odpylających.

Zanieczyszczenia związane z pozyskaniem energii to na obszarze Radomia głównie pył zawieszony PM10, PM2,5 i benzo(a)piren. Transport drogowy stanowi źródło emisji pyłu zawieszonego PM10, węglowodorów, tlenków węgla, metali ciężkich, tlenków azotu i tlenków siarki.

W 2019 r. w strefie miasto Radom nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego dla ozonu, poziom dopuszczalny dla pyłu PM2,5 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu. Pod względem stężeń pozostałych zanieczyszczeń, strefa ta została zakwalifikowana do klasy A.

Tabela nr 9.6. Zanieczyszczenia powietrza w strefie miasto Radom w 2019 r. - ochrona zdrowia ludzi /Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim/

Zanieczyszczenie powietrza	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
Klasa	A	A	A	A	A ¹	A	A ²	A	A	A	A	C

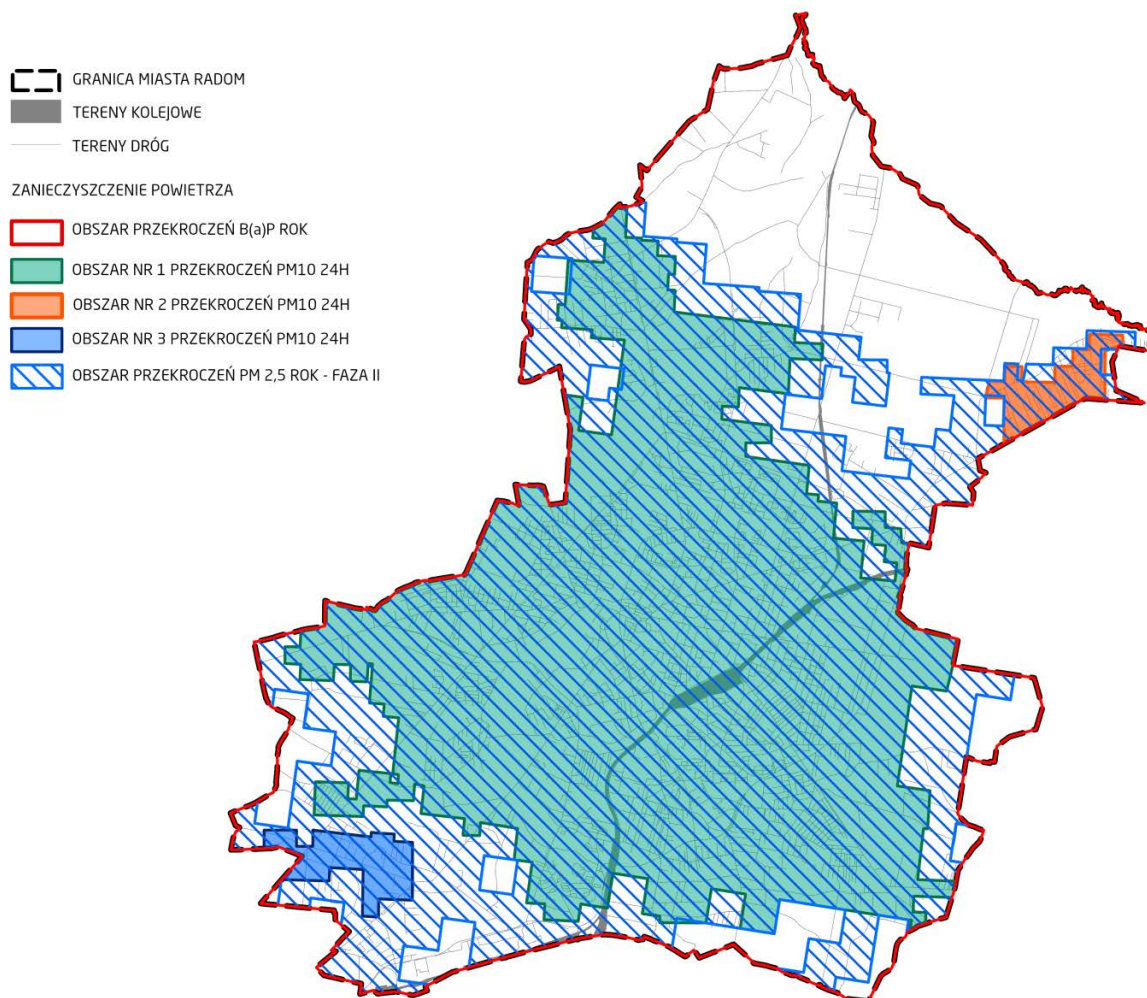
1) dla ozonu - poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

2) dla pyłu PM2,5 - poziom dopuszczalny II faza, strefa uzyskała klasę C1

Uchwałą nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. został przyjęty „Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim”, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu. Dla strefy miasto Radom wskazano w nim przekroczenia:

- średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10,
- średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5,
- średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu,

oraz niedotrzymanie pułapu stężenia ekspozycji.

Rycina 9.12. Rozkład zanieczyszczeń powietrza - PM_{2,5}, PM₁₀ i B(a)P /Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu/

W programie ochrony powietrza wskazano działania naprawcze mające na celu osiągnięcie poziomów zanieczyszczeń powietrza pyłami PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenem nie przekraczających poziomów dopuszczalnych i docelowych. Skupiają się one na ograniczaniu emisji (m.in. wymianie/likwidacji źródeł ciepła), zwiększaniu powierzchni zieleni, edukacji ekologicznej, kontrolach przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów, ograniczeniu wtórnej emisji pyłu (m.in. poprzez czyszczenie ulic na mokro). W pierwszym rzędzie należy dążyć do likwidacji ogrzewania na paliwa stałe. Na obszarach, gdzie nie ma możliwości podłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej, może być dopuszczona wymiana na kotły na paliwa stałe spełniające wymagania ekoprojektu. W strefie miasto Radom program ochrony powietrza zakłada zwiększanie powierzchni zieleni, aby ograniczyć emisję napływową na gminy sąsiednie. Działanie będzie polegało na tworzeniu zielonej

infrastruktury, zieleni miejskiej oraz wzbogacaniu terenów zieleni. Ponadto zakłada się zwiększanie i odzyskiwanie powierzchni biologicznie czynnych.

W 2017 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego powziął tzw. uchwałę antysmogową, która wprowadza zakaz stosowania w instalacjach dostarczających lub wytwarzających ciepło następujących paliw:

- mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0-3 mm,
- paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

9.4.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Hałas stanowi jedno z głównych uciążliwości dla środowiska i ludzi. Ocena stanu akustycznego obszaru Radomia została określona w strategicznej mapie hałasu z 2022 r. Analiza dotyczyła hałasu drogowego, szynowego i przemysłowego. Przeważającym źródłem emisji hałasu jest transport drogowy. Hałas szynowy ma znaczenie drugorzędne, gdyż tereny chronione akustycznie występują na terenach przylegających do linii kolejowych jedynie odcinkowo. Hałas przemysłowy występuje punktowo, przy większych kompleksach zabudowy. W przyszłości źródłem hałasu lotniczego będzie ruch odbywający się na wybudowanym Porcie Lotniczym Warszawa-Radom na Sadkowie.

Hałas drogowy

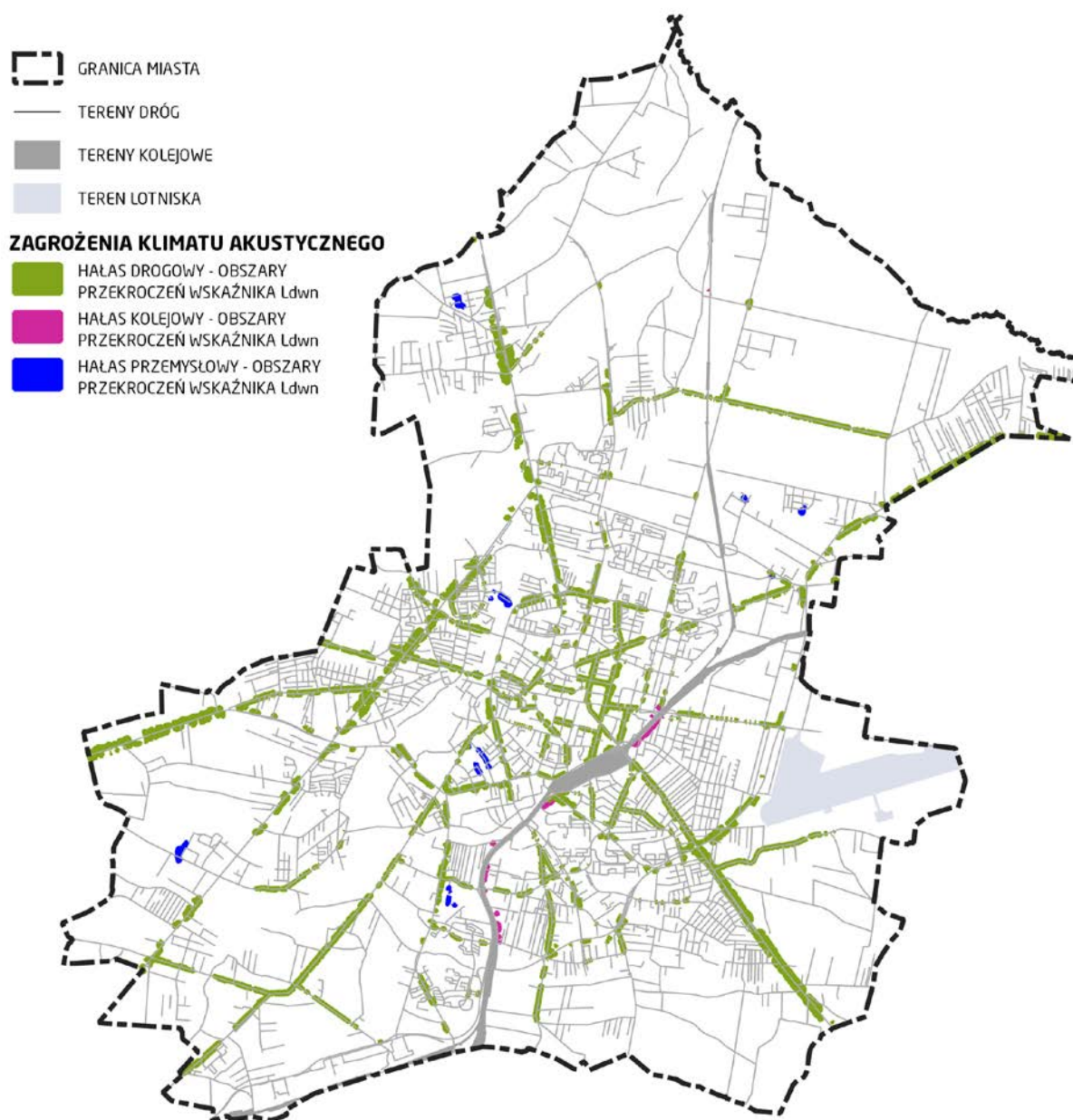
Powierzchnia miasta o przekroczonych dopuszczalnych poziomach hałasu drogowego wyrażone wskaźnikiem LDWN wynosi 1,7670 km², zaś wskaźnikiem LN - 0,7610 km². Największe przekroczenia (powyżej 10 dB) występują wzdłuż ul. Kieleckiej, Czarnieckiego, Warszawskiej, Wolanowskiej, Słowackiego, 1905 roku i Wernera.

Hałas szynowy

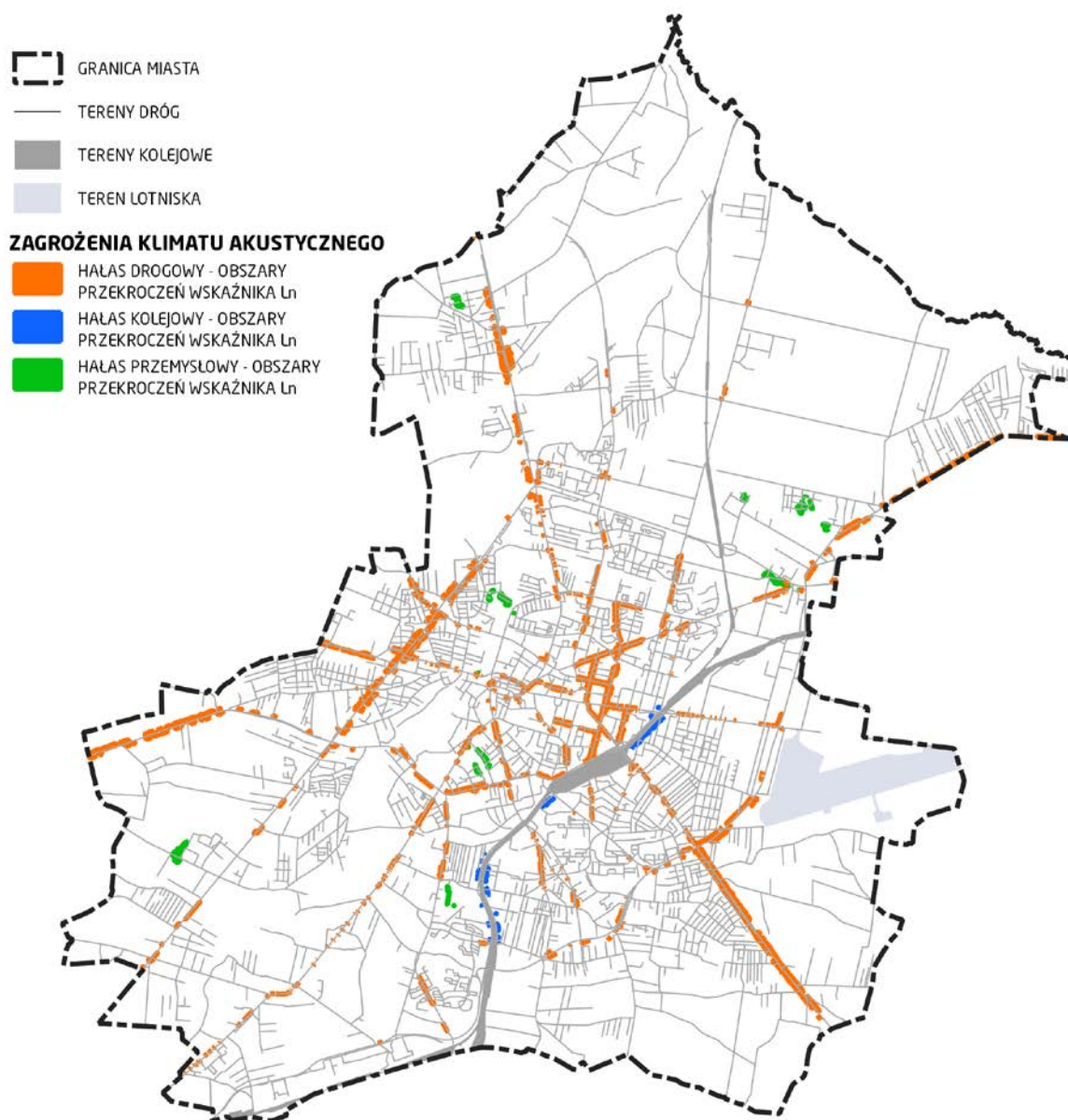
Powierzchnia miasta o przekroczonych dopuszczalnych poziomach hałasu szynowego wyrażone wskaźnikiem LDWN wynosi 0,0220 km², zaś wskaźnikiem LN - 0,0270 km². Przekroczenia występują wzdłuż linii kolejowej nr 8 - w obrębie zabudowy chronionej akustycznie przy ul. Metalowej, Szklanej, Gębarzewskiej, Czarnej, Osadniczej i Giserskiej.

Hałas przemysłowy

Powierzchnia miasta o przekroczonych dopuszczalnych poziomach hałasu przemysłowego wyrażone wskaźnikiem LDWN wynosi 0,0250 km², zaś wskaźnikiem LN - 0,0710 km². Przekroczenia występują w obrębie zabudowy chronionej akustycznie m.in. przy ul. Hodowlanej, Wjazdowej, Żółkiewskiego, Graboszków, Holszańskej, Mroza, Konopnej i Tytoniowej.

Rycina 9.13. Obszary przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dla wskaźnika LDWn /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z mapy akustycznej miasta Radomia/

Rycina 9.14. Obszary przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dla wskaźnika LN /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z mapy akustycznej miasta Radomia/

Hałas lotniczy

Strategiczna mapa hałasu wykonana w 2022 r. nie obejmowała analizy hałasu lotniczego, ponieważ lotnisko Warszawa-Radom nie funkcjonowało. Dlatego też wskaźniki LDWN ora LN dla hałasu lotniczego nie zostały obliczone. W ramach oceny oddziaływania na środowisko, dla zmiany przedsięwzięcia realizowanego polegającego na zwiększeniu operacji lotniczych w ramach działalności Portu Lotniczego w Radomiu, wykonano szczegółowe analizy akustyczne. Dotyczą one zarówno operacji cywilnych, jak i wojskowych, w tym nocnego ruchu lotniczego. Położenie lotniska w stosunkowo bliskim sąsiedztwie zwartej zabudowy miejskiej może spowodować potrzebę utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, ze względu na możliwość występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Ochrona klimatu akustycznego miasta odbywa się zgodnie z Programem ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Radomia. W programie zaproponowano szereg metod redukcji hałasu drogowego, kolejowego i przemysłowego, a także zadania do realizacji krótkookresowe i długookresowe. Ochrona przed hałasem w planowaniu przestrzennym polega z jednej strony na lokalizowaniu obiektów emitujących hałas w odległości zabezpieczającej tereny chronione przed negatywnym oddziaływaniem, z drugiej natomiast na stosowaniu tzw. zasady strefowania, mówiącej iż przy ciągach komunikacyjnych i innych obiektach uciążliwych akustycznie powinno lokalizować się zabudowę niechronioną akustycznie lub zielen izolacyjną, natomiast zabudowę wrażliwą na hałas w kolejnej, dalszej strefie. Aby zmniejszyć negatywne oddziaływanie na środowisko transportu, w szczególności dla poprawy jakości klimatu akustycznego, *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* zaleca tworzenie alternatyw dla indywidualnego transportu samochodowego i jego ograniczanie w miastach.

9.4.3 ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Antropogenicznymi źródłami pól elektromagnetycznych w Radomiu są obiekty elektroenergetyczne służące przesyłowi energii elektrycznej (stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne), instalacje i urządzenia radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze). Największa dynamika rozwoju dotyczy radiokomunikacji ruchomej - telefonii komórkowej oraz infrastruktury elektroenergetycznej. Przy ul. Przytyckiej zlokalizowany jest m.in. Radiofoniczny Ośrodek Nadawczy Radom. Źródłem pól elektromagnetycznych są także urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne, związane z działalnością lotniska. Na obszarze Radomia poziomy pól elektromagnetycznych są niskie i nie przekraczają wartości dopuszczalnych dla miejsc dostępnych dla ludności.

9.5 POZOSTAŁE OGRANICZENIA W ZAINWESTOWANIU

Oprócz terenów wskazanych powyżej, na ograniczenia w zagospodarowaniu obszaru Radomia wpływ ma ustanowiona strefa ochrony pośredniej ujęcia wody, lokalizacja cmentarzy oraz schroniska dla zwierząt.

9.5.1 STREFA OCHRONY POŚREDNIEJ UJĘCIA WODY

Na osiedlach Malczew, Nowiny Malczewskie, Janiszpol i Idalin ustanowiona jest strefa ochronna dla ujęcia komunalnego wód podziemnych Radom-Malczew (Rozporządzenie nr 3/2007 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 22 sierpnia 2007 r.). Strefa ochronna dzieli się na tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej. Znaczący wpływ na zagospodarowanie przestrzenne ma ustanowiony teren ochrony pośredniej o powierzchni 6,77 km². Na terenie tym zabronione jest m.in. budowanie dróg, z wyłączeniem remontów i modernizacji istniejących. Ograniczenie to wpływa na możliwości zapewnienia infrastruktury wodno-ściekowej.

9.5.2 STREFY OCHRONNE WOKÓŁ CMENTARZY

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 m.

9.5.3 STREFY OCHRONNE OD SCHRONISKA DLA ZWIERZĄT

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt, wskazano następujące strefy ochronne:

- w odległości 150 m od terenu schroniska, w której ogranicza się lokalizację m.in. budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej, rzeźni, ogrodów zoologicznych, których pełen katalog zawarty jest w § 1 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia,
- w odległości 500 m od terenu schroniska, w której zakazuje się lokalizacji ujęć wody przeznaczonych do poboru wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi,
- lokalizacja ujęć wody przeznaczonych do poboru wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w strefie 500 do 150 m od terenu schroniska może być dopuszczona na zasadach określonych w § 1 ust. 3 rozporządzenia.

W przypadku schronisk dla zwierząt, które rozpoczęły działalność przed dniem wejścia w życie powyższego rozporządzenia, wymagania, o których mowa w § 1 ust. 1 tego rozporządzenia, uznaje się za spełnione, jeżeli te schroniska zostały zlokalizowane zgodnie z przepisami dotychczasowymi. Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Radomiu, położone przy ul. Witosza 96 powstało przed dniem wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia.

9.6 BEZPIECZEŃSTWO

Poziom bezpieczeństwa publicznego w Radomiu można ocenić jako dobry, co wyraża się w spadającej liczbie przestępstw (z 8 798 w 2012 roku do 4 590 w 2020 roku), będącej jednocześnie jedną z najniższych wśród porównywanych jednostek. Pomimo niskiego zagrożenia przestępczością wskaźnik wykrywalności ich sprawców jest jednym z najniższych wśród porównywanych jednostek - niższą wykrywalność notuje się jedynie na terenie Warszawy oraz województwa mazowieckiego. Poziom wykrywalności przestępstw w Radomiu wzrasta - od 2013 roku zwiększył się o 8,7% (Źródło: Strategia 2030).

Poprawa bezpieczeństwa to wynik efektywnej współpracy różnych podmiotów i instytucji. Wg danych www.radom.pl stan grudzień 2022 r. bezpieczeństwem w mieście zajmują się: Komenda Miejska Policji z siedzibą ul. 11 Listopada 37/59 w Radomiu, trzy Komisariaty Policji zlokalizowane przy ul. Traugutta 30, ul. Radomskiego 2, ul. Batalionów Chłopskich 6/8, Komenda Wojewódzka Policji ul. 11 Listopada 37/59, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej ul. Traugutta 57, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego - Delegatura ul. 11 Listopada 43, Straż Miejska ul. Moniuszki 9, Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza nr 2 Państwowej Straży Pożarnej ul. Kozienicka 97, Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza nr 3 Państwowej Straży Pożarnej. Organizacją oraz koordynacją przedsięwzięć w zakresie zarządzania kryzysowego: w tym bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochrony przeciwpożarowej oraz zapobiegania, przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych zagrożeń dla życia, zdrowia, mienia oraz środowiska na terenie miasta Radomia zajmuje się Wydział Bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego i ochrony.

Tabela nr 9.7 Wykaz budowli ochronnych wg stanu na grudzień 2022 na terenie miasta Radomia /Źródło: www.bip.radom/

lp	adres	Właściciel obiektu
1	ul. Młodzianowska 1	Wspólnota mieszkaniowa
2	ul. Młodzianowska 7	Wspólnota mieszkaniowa
3	ul. Młodzianowska 9	Wspólnota mieszkaniowa
4	ul. Młodzianowska 10	Wspólnota mieszkaniowa
5	ul. Młodzianowska 16	Wspólnota mieszkaniowa
6	ul. Kościuszki 6E	Wspólnota mieszkaniowa
7	ul. Kościuszki 8A	Wspólnota mieszkaniowa
8	ul. Kościuszki 14	Wspólnota mieszkaniowa
9	ul. Jaracza 1	Wspólnota mieszkaniowa
10	ul. Jaracza 3	Wspólnota mieszkaniowa
11	ul. Narutowicza 1	Wspólnota mieszkaniowa
12	ul. Narutowicza 1b	Wspólnota mieszkaniowa
13	ul. Traugutta 3/4	Wspólnota mieszkaniowa
14	ul. Traugutta 4A	Wspólnota mieszkaniowa
15	ul. Traugutta 46/48	Wspólnota mieszkaniowa
16	ul. Planty 8	Wspólnota mieszkaniowa
17	ul. Solskiego 1	Wspólnota mieszkaniowa
18	ul. Solskiego 4	Wspólnota mieszkaniowa
19	ul. Waryńskiego 2a	Wspólnota mieszkaniowa
20	ul. Waryńskiego 2b	Wspólnota mieszkaniowa
21	ul. Plac Konstytucji 3-go Maja 2A	Wspólnota mieszkaniowa

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

22	ul. Żeromskiego 91/93	Wspólnota mieszkaniowa
23	ul. Żeromskiego 95/97	Wspólnota mieszkaniowa
24	ul. Sienkiewicza 3	Wspólnota mieszkaniowa
25	ul. Wyszyńskiego 11/13	Wspólnota mieszkaniowa
26	ul. Filtrowa 9	Wspólnota mieszkaniowa
27	ul. Filtrowa 13	Wspólnota mieszkaniowa
28	ul. Struga 52	Wspólnota mieszkaniowa
29	ul. Struga 56	Wspólnota mieszkaniowa
30	ul. Struga 16	Wspólnota mieszkaniowa
31	ul. 25 Czerwca 57	Wspólnota mieszkaniowa
32	ul. Kelles - Krauza 10	Wspólnota mieszkaniowa
33	ul. Miła 2	Wspólnota mieszkaniowa
34	ul. Miła 24	Wspólnota mieszkaniowa
35	ul. Sowińskiego 6	Wspólnota mieszkaniowa
36	ul. Sobótki 5	Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych „Razem”
37	ul. Gajowa 60	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr23
38	ul. Biała 6	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr31
39	ul. Kolberga 5	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr33
40	ul. Ceglana 14	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr29
41	ul. Sadków 8	Publiczne Przedszkole nr 7
42	ul. Jaracza 8	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr28
43	ul. Kilińskiego 25	VI Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi
44	ul. Chałubińskiego 22	Filia Przedszkola Publicznego nr 11
45	ul. Zbrowskiego 10	Publiczne Przedszkole Nr17
46	ul. Struga 88	Dom Pomocy Społecznej
47	ul. Malczewskiego 27/29	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny
48	ul. Marii Fołtyn 6 C	Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska
49	ul. Wierzbicka 15	Polski Tytoń S.A.
50	ul. Sienkiewicza 8	PSS Spółem
51	ul. Beliny - Prażmowskiego 2	Poczta Polska SA
52	ul. Piłsudskiego 14/16	Telekomunikacja Polska SA
53	ul. Wapienna	Wodociągi Miejskie sp. z o.o.
54	ul. Żeromskiego 75	Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Z inicjatywy Komendy Miejskiej Policji w Radomiu oraz władz samorządowych miasta Radomia w 1997 r. powstał program „Bezpieczne Miasto”. Najważniejszym osiągnięciem jest monitoring ul. Żeromskiego. Stowarzyszenie „Bezpieczne Miasto” realizowało 6 podprogramów:

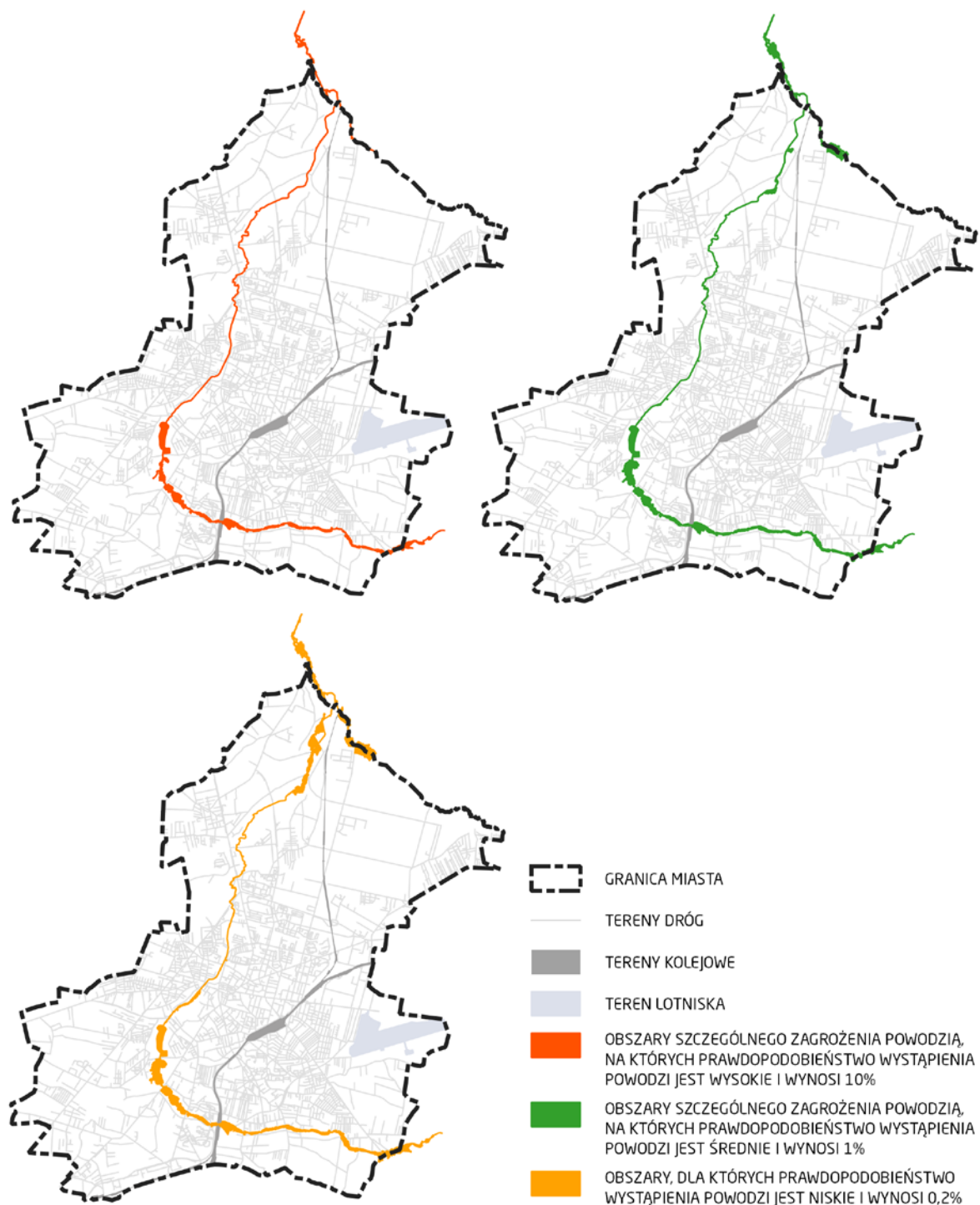
1. Bezpieczna Ulica - rozwój monitoringu miejskiego w Radomiu (zakup sprzętu i kamer), wskazywanie miejsc niebezpiecznych, sporządzanie analiz pracy monitoringu dla potrzeb służb porządkowych, zwiększenie szybkości reakcji służb dla ratowania życia ludzkiego, sposoby bezpiecznego poruszania się po ulicy. Finansowanie kamer oraz płyt DVD dla potrzeb monitoringu. Ufundowanie stanowiska zgrywającego materiał wizyjny dla potrzeb organów ścigania.
2. Moje Osiedle - likwidacja anonimowości na osiedlu, realizacja programu „Czujny sąsiad”, prowadzenie kursów samoobrony kobiet (kobiety uczą się bezpiecznych zachowań, obrony praktycznej przed napadem oraz nauka udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej), zabezpieczenie swojego mienia, edukacja jak nie stać się ofiarą przestępstwa, angażowanie wszystkich służb z mocy prawa odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w celu wspólnych działań poświęconych tej tematyce.
3. Przyjazna Szkoła - konkursy z nagrodami na temat szkodliwości spożywania narkotyków, Stop bezpieczny przejazd kolejowy przy współpracy z PKP ,cykl pogadarek w szkołach na temat szkodliwości dopalaczy realizacja wspólnie z Radomską Stacją Pogotowia Ratunkowego, uzależnienia od hazardu tzw. jednoręki bandyta, bezpieczna droga do szkoły, opracowanie książeczki bezpieczeństwo dziecka na drogach, zakup książeczek bezpieczeństwo na wodach itp.
4. Szczęśliwa Rodzina - pomoc rodzinom dotycząca przemocy w rodzinie, pomoc psychologiczna i prawna, szkolenie nauczycieli na temat przemocy w rodzinie. Telefon zaufania, szkolenie nauczycieli z tematyki przemocy w rodzinie, procedura niebieskich kart, pojęcie i sposoby zapobiegania pedofilii. Ścisła współpraca w tym temacie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej.
5. Bezpieczny i Racjonalny Ruch Drogowy - powołanie Zespołu ds. Poprawy Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, zbieranie wniosków od mieszkańców miasta Radomia dotyczących poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i ich realizacja, doznakowanie ulic, likwidacja absurdów drogowych.
6. Bezpieczny Senior-informowanie seniorów o zagrożeniu życia codziennego. Pomoc w rozwiązywaniu ich problemów. Wprowadzenie „Karty Pierwszy Kontakt” w celu udzielenia pomocy seniorom w zależności od rodzaju zagrożenia.

Zadaniami w mieście z zakresu spraw administracyjno - porządkowych, ładu i porządku publicznego, prawidłowościami parkowania pojazdów, interwencjami związanymi z bezdomnymi zwierzętami czy prowadzeniem dla dzieci i młodzieży prelekcji z zakresu szeroko rozumianego bezpieczeństwa prowadzi w Radomiu Straż Miejska.

9.6.1 ZAGROŻENIA POWODZIOWE

Obszar Radomia znajduje się w zlewni rzeki Radomki, w której występują powodzie rzeczne, opadowe związane głównie z naturalnymi wezbraniem. W mieście występują powodzie gwałtowane oraz miejscowe podtopienia terenu, związane z burzami i opadami o małym zasięgu. Ponadto często występują wezbrania roztopowe. Zagrożenie powodziowe ma charakter lokalny. Największe ryzyko powodziowe kumuluje się w przewężeniach dolin rzecznych na terenach silnie zurbanizowanych. Związane jest to ze zmniejszającą się zdolnością retencyjną, wynikającą z zabudowy i utwardzeń tych terenów oraz regulacji koryt rzek. Na obszarze Radomia dochodzi również do tzw. powodzi miejskich. W trakcie deszczy nawalnych, z powierzchni nieprzepuszczalnych następuje szybki spływ wód opadowych powodując niewydolność kanalizacji deszczowej, podtapiając studzienki kanalizacyjne i ulice. W związku ze zmianami klimatu zjawiska takie występują coraz częściej.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują od rzeki Mlecznej i fragmentów rzek Pacynki i Kosówki. Obszar o prawdopodobieństwie 10% obejmuje strefę korytową, zbiorniki wodne, ujścia dopływów, podmokłe obniżenia oraz nisko położone terasy zalewowe dolin. Nieco większe tereny obejmują obszary o prawdopodobieństwie 1%, gdyż z takim prawdopodobieństwem woda powodziowa występuje także na wyżej położonych częściach terasy zalewowej. Ponadto w mieście występują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%. Obejmują koryta rzek wraz z fragmentami terenów dolinnych. Głębokość wód powodziowych 0,2%, 1% i 10% jest zróżnicowana i wynosi do 2 m. W dużej mierze zależy to lokalnych warunków hipsometrycznych.

Rycina 9.15. Obszary zagrożenia powodzią /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wód Polskich/

Na mapach ryzyka powodziowego wskazano, że na obszarze Radomia wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie 0,2%, 1% i 10% zagrożone są: tereny zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjno-wypoczynkowe, przemysłowe, komunikacyjne, lasy, grunty orne i uprawy trwałe, użytki zielone oraz o kategorii określonej jako tereny pozostałe. Pojedyncze tereny zabudowy mieszkaniowej na tego typu zagrożenie występują w dolinie rzeki

Mlecznej na odcinku od ul. Limanowskiego do granic miasta, przy ul. Okulickiego i Ofiar Firleja. Ponadto na wody powodziowe narażone są tereny przemysłowe zlokalizowane przy ul. Słowackiego i Okulickiego oraz tereny komunikacyjne - ul. Czarnieckiego, Szarych Szeregów, Wenera, Okulickiego, Maratońska, Wierzbicka, Sycyńska, obwodnica południowa, Słowackiego, linia kolejowa na osiedlu Południe, parking przy ul. Słowackiego. Pozostałe tereny zagrożone wodami powodziowymi obejmują tereny dolinne, niezurbanizowane. Należy tutaj wskazać, że w grupie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych zagrożonych zalaniem znajduje się skwer Domagały, Stary Ogród i Park Południe. Zagrożenie powodziowe obejmuje obiekty cenne kulturowo (wpisane ze rejestru zabytków - Stary Ogród, zespół urbanistyczno-architektoniczny z IX-XX w.), ujęcia wody oraz strefę ochronną ujęcia wód podziemnych Radom-Malczew.

Na obszarze Radomia nie występują zabezpieczenia w postaci wałów przeciwpowodziowych. Regulację przepływów na rzece Mlecznej zapewniają zbiorniki retencyjne, które oprócz funkcji rekreacyjnej, działają przeciwpowodziowo (Zalew Borki, Staw Malczewski, zbiorniki na Godowie), a także wykonane w ramach projektu LIFE: polder zalewowy na rzece Cerekwiance oraz zbiornik z systemem sedymentacyjno-biofiltracyjnym na Potoku Północnym.

W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r.) określono trzy cele główne: zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego oraz poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym. Celom głównym przypisano cele szczegółowe i działania wraz z ich priorytetyzacją. W zakresie zagospodarowania przestrzennego, jako cele szczegółowe do realizacji wskazano między innymi potrzebę zapewnienia warunków ograniczających i redukujących możliwość występowania powodzi oraz zapewnienia racjonalnego gospodarowania OZP. Działania powinny prowadzić w szczególności do:

- ochrony lub zwiększania retencji zlewniowej na gruntach leśnych, wodno-błotnych, zadrzewionych i zakrzewionych,
- ochrony lub zwiększania retencji zlewniowej na gruntach rolnych,
- ochrony lub zwiększania retencji zlewniowej na gruntach zurbanizowanych,
- ochrony lub zwiększenia retencji dolin rzecznych,
- opracowania dokumentów i przygotowania podstaw do realizacji działania pozwalającego na uściślenie szczegółowych warunków kształtowania zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (art. 165 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo wodne),
- opracowania dokumentów i przygotowania podstaw do realizacji działania pozwalającego na wykupy gruntów i budynków w obszarze dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

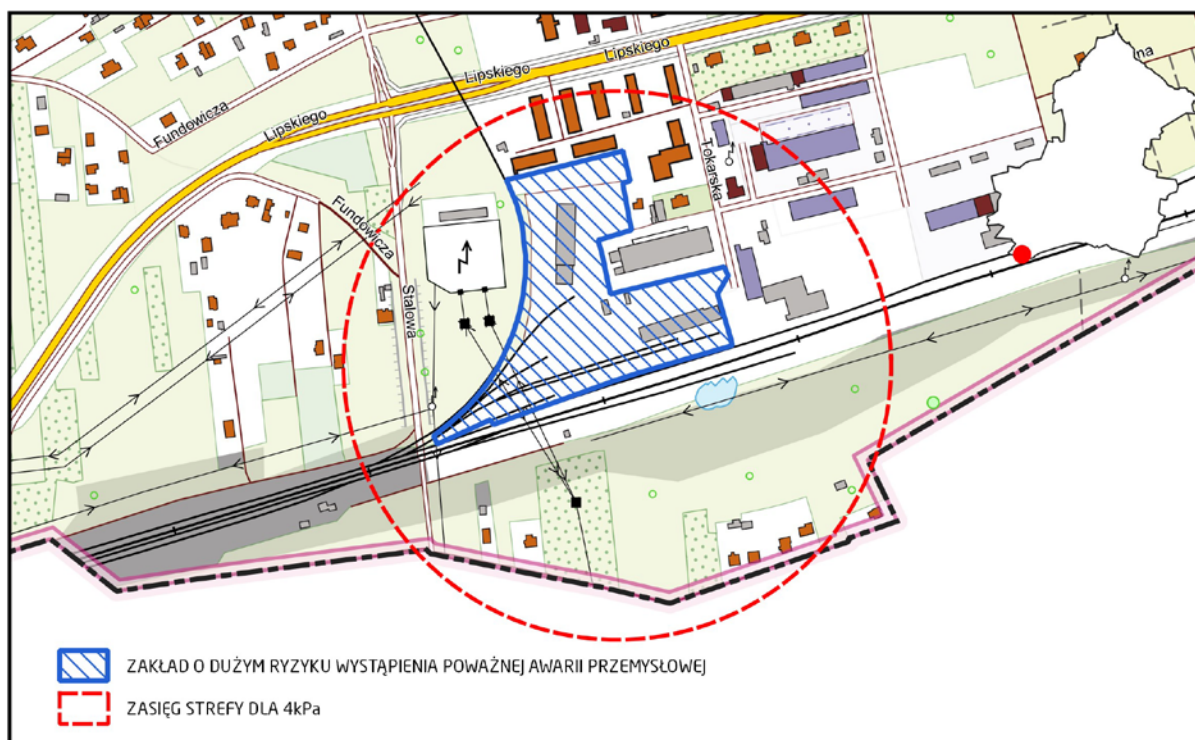
W regionie wodnym Środkowej Wisły działania te mają wysoki priorytet w realizacji.

9.6.2 ZAGROŻENIA AWARIAMI PRZEMYSŁOWYMI

Na obszarze Radomia potencjalne zagrożenie poważną awarią wynika z lokalizacji zakładów przemysłowych, a także transportu materiałów niebezpiecznych. [W mieście nie ma zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na osiedlu Potkańów, w sąsiedztwie linii kolejowej, zlokalizowany jest zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - baza i rozlewnia gazu płynnego Marian Janiszek i Wspólnicy MAR-ROM Spółka z o.o.]** Zakład ten został sklasyfikowany do tej kategorii ze względu na ilość magazynowanego gazu. [W raporcie o bezpieczeństwie zakładu wskazano zasięg oddziaływania nadciśnienia powstałego na skutek wybuchu chmury gazowej w dwóch/trzech wartościach progowych (kPa) - 269 m dla parametru granicznego wynoszącego 4 kPa.]** W planowaniu przestrzennym należy zachować bezpieczne odległości lokalizowanych obiektów i obszarów wymienionych w ustawie Prawo ochrony środowiska od tego zakładu. Ponadto, na obszarze Radomia znajdują się 4 zakłady tzw. podprogowe, mogące stworzyć zagrożenie awarią:

- Techmatik S.A. przy ul. Żółkiewskiego,
- Rolnicza Spółdzielnia Mleczarska „Mlekolpol” przy ul. Toruńskiej,
- Gomar Sp. z o.o. przy ul. Wrocławskiej,
- KPS Food Zakład Drobiarski przy ul. Energetyków.

Transport materiałów niebezpiecznych odbywa się głównie po drogach krajowych oraz liniach kolejowych przebiegających przez obszar miasta. Najczęściej przewożone są chlor, paliwa płynne i gazowe, amunicja, materiały wybuchowe i pirotechniczne.

Rycina 9.16. Lokalizacja Rozlewni Gazu Płynnego Marian Janiszek i Wspólnicy Spółka Jawna MAR-ROM.

III. Potrzeby i możliwości rozwoju Radomia

1 PODSUMOWANIE ANALIZ EKONOMICZNYCH, SPOŁECZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w mieście dokonana została w ramach opracowania Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”. Poniżej zamieszczono wyciąg z ww. diagnozy, obejmujący w szczególności wskaźnikowy opis zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej, umożliwiający umieszczenie Radomia na tle wybranych środków miejskich oraz województwa mazowieckiego. Analiza dotyczyła zwłaszcza tych zjawisk, dla których istniały porównywalne dane za okres od 2008 do 2020 r., umożliwiające takie porównanie wraz z uchwyceniem trendów zmian.

Przestrzenne zróżnicowanie natężenia problemów społecznych w obrębie miasta było natomiast przedmiotem diagnozy sporządzonej w ramach analiz zmierzających do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Także wyniki tej diagnozy zostały włączone do niniejszego podsumowania, przy czym jej zasadniczą część stanowi delimitacja obszaru zawartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Delimitacja ta stanowi niejako podsumowanie analiz przestrzennych, a jej wynik stanowi kluczowe ustalenia wyjściowe dla bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, wykonanego na podstawie art. 10 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1.1 DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ

Wskaźniki ilustrujące aktualną sytuację gospodarczą Radomia oraz trendy jej zmian na tle wybranych, porównywalnych miast oraz powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego, zestawiono w tabelach 1.1 i 1.2

Tabela 1.1 Wskaźniki gospodarcze - Radom na tle województwa, powiatu oraz wybranych ośrodków miejskich /Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”, stan na 2020 (2019*) r./

Wskaźnik	Radom w 2020 r (w 2019 r.)*	Wartości wskaźników dla jednostek referencyjnych w 2020 (w 2019 r.)*					
		Częstochowa	Sosnowiec	Elbląg	Wa-wa	Pow. radomski	Woj. maz.
Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszk.	53,99	21,75	24,74	27,01	13,60	63,82	26,98
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	5 033,24	4 875,71	5 008,83	4 952,59	7 147,46	4 362,35	6 581,81
Podmioty gospodarki narodowej na 1 000 mieszk. - sektor publiczny	1,67	2,61	2,54	5,60	2,55	1,80	2,24
Podmioty gospodarki narodowej na 1 000 mieszk. - sektor prywatny	116,95	120,13	109,05	106,50	246,26	81,66	154,92
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 1 000 mieszk.	0,96	2,26	0,92	0,89	15,73	0,28	6,34
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na 1 mieszk.	3 181*	7 502*	4 265*	2 470*	17 631*	1 148*	8 522*
Ocena	Pozytywna						
	Negatywna						
	Neutralna						

Tabela 1.2 Zmiany wskaźników gospodarczych w latach 2008 - 2020/2019* - Radom na tle województwa, powiatu oraz wybranych ośrodków miejskich /Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”

Wskaźnik	Radom zmiana 2008/2020 (2008/2019)*	Zmiana wskaźników dla jednostek referencyjnych w okresie 2008-2020 (2008-2019)*					
		Częstochowa	Sosnowiec	Elbląg	Wa-wa	Pow.radomski	Woj. maz.
Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszk.	-25,75	-14,33	-8,7	- 13,05	1,51	-35,1	-7,22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	2 214,84	2 100,34	2 127,91	2 281,8	2 642,61	2 017,59	2 545,55
Podmioty gospodarki narodowej na 1 000 mieszk. - ogółem	8,05	16,74	1,98	16,17	59,15	19,64	32,4
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 1 000 mieszk.	-0,07	0,71	0,18	0,17	4,58	-0,08	1,83
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na 1 mieszk.	663*	3373*	1972*	-477*	5 550*	390*	2 508*
Ocena	Pozytywna						
	Negatywna						
	Neutralna						

W podsumowaniu analiz sfery gospodarczej miasta Strategia formułuje niżej podane wnioski.

Rynek pracy

Stosunkowo niska aktywność zawodowa mieszkańców Radomia wyraża się wysoką stopą bezrobocia względem jednostek porównawczych i przekłada się na wysokie obciążenie miasta wydatkami w sferze pomocy społecznej. Pożądanym kierunkiem dalszego rozwoju jest kontynuowanie obecnych i podejmowanie kolejnych inicjatyw na rzecz wsparcia i rozwoju społeczności w zakresie zatrudnienia, mobilności zawodowej i rozwijania kompetencji, niezbędnych do powrotu na rynek pracy. Rozwiązaniem wielu problemów radomskiego rynku pracy mogłoby być pozyskanie nowych inwestorów, którzy będą tworzyć miejsca pracy i zatrudniać specjalistów z naszego rynku za atrakcyjne rynkowo wynagrodzenie. Aktualnie jest to utrudnione, gdyż większość terenów inwestycyjnych znajdujących się w zasobach gminy została już rozdysponowana. Dlatego za niezbędne należy uznać przeznaczanie nowych terenów pod inwestycje. Zwiększy to atrakcyjność Radomia dla firm, co docelowo przełoży się na korzyści dla całego regionu.

Działalność gospodarcza i przedsiębiorczość

Struktura radomskich przedsiębiorstw z przewagą firm z sektora MSP jest naturalna dla samorządów nieposiadających charakteru przemysłowego. W takich przypadkach największe potrzeby w zakresie działalności gospodarczej związane są z handlem i usługami, które zaspokajane są właśnie przez mniejszych przedsiębiorców, w tym jednoosobowe działalności gospodarcze. Jednak zmiany w liczebności dużych przedsiębiorstw mają istotny wpływ na gospodarkę, a szczególnie zatrudnienie oraz wpływy do budżetu na danym

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

obszarze. Dlatego istotnym jest podejmowanie działań, których wynikiem będzie przyciągnięcie do miasta inwestorów, którzy ulokowaliby tu kapitał i stworzyli nowe miejsca pracy. Istotnym dla Radomia będzie rozszerzenie możliwości inwestycyjnych i biznesowych, podejmując kroki w kierunku utworzenia i rozwoju działalności inkubatorów przedsiębiorczości oraz rozwoju centrów usług dla biznesu.

Finanse samorządowe

Relacja dochodów i wydatków budżetu gminy miasta Radomia wskazuje na przewagę wydatków nad dochodami. W gminie obserwowany jest niski poziom dochodów własnych w dochodach ogółem, jak również wysoki udział dotacji i subwencji. Radom dominującą część środków wydaje na zadania związane z edukacją i wychowaniem, a także rodziną. Również wydatki związane z pomocą społeczną stanowią istotną część budżetu. W znaczący sposób budżet gminy obciążają wydatki w zakresie edukacji, które pokrywane są zarówno z części oświatowej subwencji ogólnej, jak również ze środków własnych. Przekazywana subwencja oświatowa jest jednak niewystarczająca by pokryć wydatki w tym zakresie, co powoduje, że miasto musi braki pokryć ze środków własnych, co w konsekwencji prowadzi do ograniczenia rozwoju innych obszarów. Wskazane elementy wpływają na możliwości inwestycyjne miasta, które w dużej mierze musi skupiać się na realizowaniu działań bieżących, a w drugiej kolejności przeznaczać środki na działalność rozwojową.

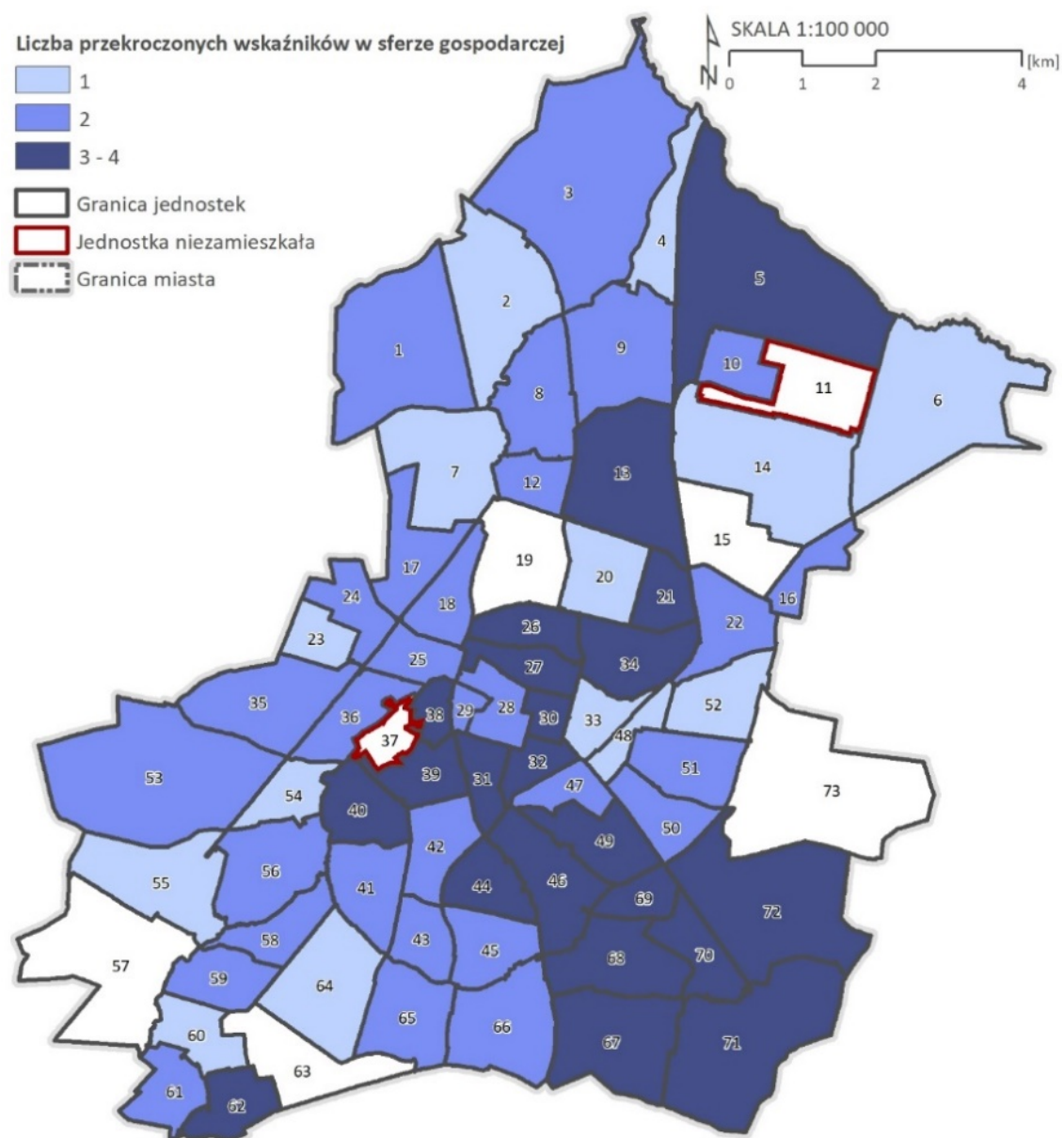
Przestrzenne zróżnicowanie natężenia problemów gospodarczych

Przestrzenne zróżnicowanie natężenia problemów gospodarczych w obrębie miasta było przedmiotem diagnozy sporządzonej w ramach analiz zmierzających do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zróżnicowanie to oszacowano na podstawie następującego zestawu wskaźników:

- liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDiG na dzień 31.12.2020 na 1000 osób,
- liczba wyrejestrowań z CEIDiG w latach 2018-2020 na 1000 osób,
- liczba nowych zarejestrowań w CEIDiG w latach 2018-2020 na 1000 osób,
- liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej na 1000 osób,
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób.

Rycina 1.1 obrazuje rozmieszczenie jednostek strukturalnych, w których stwierdzono koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Rycina 1.1 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej / Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomia, IRMiR 2022/

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

1.2 DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

Wskaźniki ilustrujące aktualną sytuację społeczną Radomia oraz trendy jej zmian na tle wybranych, porównywalnych miast oraz powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego, zestawiono w tabelach 1.3 i 1.4

Tabela 1.3 Wskaźniki społeczne - Radom na tle województwa, powiatu oraz wybranych ośrodków miejskich /Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”, stan na 2020 (2019*) r./

Wskaźnik	Radom w 2020 r (w 2019 r.)*	Wartości wskaźników dla jednostek referencyjnych w 2020 (w 2019 r.)*					
		Częstochowa	Sosnowiec	Elbląg	Warszawa	Powiat radomski	Woj. mazowieckie
Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym	17,27	15,35	14,57	16,39	18,63	20,00	19,36
Odsetek ludności w wieku produkcyjnym	58,18	56,83	56,87	59,07	56,87	61,28	58,57
Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym	24,55	27,82	28,56	24,54	24,50	18,72	22,07
Przyrost naturalny na 1 000 mieszk.	-5,35	-8,09	-7,76	-5,63	-0,84	-1,68	-1,98
Saldo migracji na 1 000 mieszk.	-4,44	-3,42	-3,76	-0,59	-2,48	0,38	2,24
Współczynnik feminizacji	111	114	112	109	117	101	109
Współczynnik obciążenia demograficznego	31,2	36,2	37,4	30,5	33,5	22,7	28,6
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej na 1 000 mieszk.	21,69	19,64	17,44	32,42	12,04	17,71	16,80
Liczba osób odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1 000 mieszk.	2 001,4	1 589,8	982,1	1 184,0	6 828,5	b.d.	b.d.
Przestępstwa stwierdzone ogółem na 1000 mieszk.	21,80	23,92	29,21	26,23	25,51	10,25	20,31
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	72,4	73,7	75,6	65,9	51,5	75,4	64,7
Liczba absolwentów liceów ogólnokształcących na 1 000 mieszk. w wieku produkcyjnym	16,04*	13,69*	6,93*	10,58*	12,76*	1,33*	3,92*
Liczba absolwentów techników na 1000 mieszk. w wieku produkcyjnym	9,82*	9,7*	3,32*	7,34*	4,56*	1,49*	2,39*
Liczba absolwentów uczelni wyższych na 1 000 mieszk.	8,12	13,82	4,67	7,33	27,26	b.d.	10,32
Liczba lekarzy na 10 000 mieszk.	86,5*	95,9*	92,3*	86,2*	149,5*	18,1*	80,1*
Liczba pielęgniarek i położnych na 10 000 mieszk.	114,1*	112,0*	95,9*	123,7*	b.d.	28,3*	85,9*
Ocena	Pozytywna						
	Negatywna						
	Neutralna						

Tabela 1.4 Zmiany wskaźników społecznych w latach 2008 - 2020 - Radom na tle województwa, powiatu oraz wybranych ośrodków miejskich /Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”/

Wskaźnik	Radom zmiana 2008/2020 (2008/2019)*	Zmiana wskaźników dla jednostek referencyjnych w okresie 2008-2020 (2008-2019)*					
		Częstochowa	Sosnowiec	Elbląg	Warszawa	Powiat radomski	Województwo mazowieckie
Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym	-1,32	-0,61	0,07	-1,78	3,94	-3,07	0,52
Odsetek ludności w wieku produkcyjnym	-6,99	-8,94	-11,16	-7,57	-7,91	-1,65	-5,21
Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym	8,32	9,55	11,09	9,35	3,94	4,73	4,69
Przyrost naturalny na 1 000 mieszk.	-6,5	-5,85	-5,23	-5,6	-1,26	-3,89	-3,03
Saldo migracji na 1 000 mieszk.	-0,31	0,17	-0,03	1,87	-4,56	-1,34	0,11
Współczynnik feminizacji	1	1	1	0	b.d.	0	0
Współczynnik obciążenia demograficznego	12,9	15,4	18,6	13,5	9,2	5,9	8
Ocena	Pozytywna						
	Negatywna						
	Neutralna						

W podsumowaniu analiz sfery gospodarczej miasta Strategia formułuje niżej podane wnioski.

Sytuacja demograficzna

Starzejąca się struktura ludności oraz zjawisko suburbanizacji determinują niekorzystną sytuację demograficzną w Radomiu. Starzenie się społeczeństwa oddziałuje na gospodarkę i rynek pracy oraz sytuację osób starszych, pociąga za sobą konieczność dostosowania usług do ich potrzeb (np. polityki społecznej), jak również zapewnienia partycypacji społecznej tej grupie wiekowej.

Kultura

Bogata oferta wydarzeń kulturalnych oraz zróżnicowana oferta istniejących instytucji kultury buduje pozytywny wizerunek miasta, warta jest zatem propagowania w skali ogólnopolskiej. Obecnie jednak konkurencyjność radomskich instytucji kultury jest niższa niż w większych ośrodkach miejskich - z miasta emigrują ludzie młodzi mający istotny udział w środowiskach kulturotwórczych, jak również będący znaczącą grupą odbiorców działań kulturalnych. Mimo podejmowanych inwestycji w stan infrastruktury kultury, potrzeby w zakresie jej odnowienia (amfiteatru, sali koncertowej, biblioteki) nie są zaspokojone.

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Dziedzictwo kulturowe

Radom posiada bogatą historię z licznie zachowanymi zabytkami potwierdzającymi zmienne lokalizacje osadnictwa na przestrzeni wieków, świadczące o „wędrującym” charakterze miasta. Zasoby kulturowe obejmują zabytki nieruchome i ruchome, zabytki archeologiczne w postaci grodziska wczesnośredniowiecznego Piotrówka. Obiekty zabytkowe zyskują nowe funkcje poprzez lokowanie w nich instytucji publicznych (np. muzeów), co przyczynić się może do poprawy świadomości mieszkańców i turystów na temat dziedzictwa kulturowego Radomia.

Sport

Miasto może poszczycić się sukcesami sportowymi drużyn i zawodników miejscowych klubów i sekcji. Rozbudowująca się baza sportowo-rekreacyjna, z nowo powstałą halą widowiskowo-sportową Radomskiego Centrum Sportu, a także wzrastająca liczba aktywnych członków klubów sportowych sprzyjają dalszemu rozwojowi potencjału sportowo-rekreacyjnego.

Turystyka i rekreacja

Radom nie jest postrzegany jako miasto o dużej atrakcyjności turystycznej, pomimo posiadanych zasobów endogenicznych w postaci obiektów zabytkowych, walorów przyrodniczych, miejsc rekreacji i wypoczynku oraz dostępności nowych form zwiedzania (np. questing, Szlak Symboli Radomskiego Przemysłu). Na obszarze Radomia znajdują się bogate zasoby zabytków, jednak w wielu przypadkach wymagają one promocji i odpowiedniego wyeksponowania jako atrakcji turystycznych, a czasem również poprawy stanu technicznego. Brak wypromowanego produktu oraz spójnej oferty turystycznej, opartej na zasobach kulturowych, przyrodniczych i historycznych, powoduje że turyści i mieszkańcy nie dostrzegają potencjału turystycznego miasta. Taki stan rzeczy ma również gospodarcze konsekwencje w postaci niskich wpływów z turystyki oraz ograniczonych możliwości rozwoju działalności usługowej okołoturystycznej.

Opieka społeczna

Na taranie gminy miasta Radomia liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się, jednak nadal stanowi istotny problem, który ma swoje odzwierciedlenie w wydatkach budżetowych. Wysokie wydatki na pomoc społeczną oraz duża liczba gospodarstw z niej korzystających wskazują na konieczność optymalizacji nakładów w tym zakresie oraz podejmowania szeroko zakrojonej edukacji w celu osiągnięcia długofalowych efektów. Kluczową kwestią powinny być działania skierowane do młodego pokolenia zapobiegające dziedziczeniu wyuczonej bezradności, ubóstwa i kalkulowania opłacalności trwania w sferze bierności i marginalizacji społeczno-zawodowej oraz wdrażanie narzędzi służących poprawie sytuacji na rynku pracy i obniżeniu bezrobocia. Konsekwencją podjętych działań powinno być ograniczenie wydatków na pomoc społeczną.

Aktywność społeczna

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Ocena aktywności społecznej mieszkańców Radomia nie jest jednoznaczna. Dane budujące obraz kapitału społecznego miasta pokazują jednocześnie rosnącą partycypację radomian w budżecie obywatelskim, jak i relatywnie niską frekwencję w wyborach samorządowych. Dopełnieniem tego obrazu jest działalność organizacji pozarządowych, których liczbę można uznać za satysfakcjonującą. Trzeci sektor, głównie ze względu na ograniczone zasoby kadrowe i finansowe, wymaga wsparcia instytucjonalnego oraz pieniężnego. Podejmowane są liczne działania na rzecz wzmocnienia potencjału radomskich organizacji społecznych, realizowane poprzez przekazywanie zadań własnych miasta organizacjom pozarządowym. Konieczna jest zatem kontynuacja i zacieśnianie współpracy międzysektorowej celem wzmocnienia kapitału społecznego Radomia.

Bezpieczeństwo publiczne

Radom charakteryzuje się relatywnie wysokim poziomem bezpieczeństwa publicznego, zaś jego ukierunkowanie na utrzymanie tego założenia przejawia się w poszukiwaniu kolejnych obszarów, w których bezpieczeństwo można wzmocnić i podnieść. Wśród takich obszarów wyróżnia się przede wszystkim sferę podniesienia bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, jak również dalszy rozwój infrastruktury związanej z monitoringiem i podłączenie do niej wszystkich Instytucji odpowiadających za bezpieczeństwo.

Edukacja i szkolnictwo wyższe

Wyniki egzaminów ósmoklasisty i matur, wysokie miejsca radomskich szkół w ogólnopolskich rankingach, znaczny udział osób spoza miasta uczących się w tych placówkach, jak również wysokie wydatki ponoszone na oświatę, stanowią potwierdzenie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym oraz dbałości miasta o jej jak najwyższy poziom. Wyzwaniem na najbliższe lata jest dokonanie takich zmian w lokalnym systemie edukacji, by jak najefektywniej wykorzystać posiadany potencjał, gdyż oświata to ważny czynnik decydujący o jakości życia mieszkańców i postrzeganiu miasta. Wszelkie działania powinny zmierzać do podnoszenia jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji. Ważnym wyzwaniem jest też dalsze dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb radomskiego rynku pracy i wyzwań gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, zwiększenie intensywności wykorzystania technologii cyfrowych w procesie edukacji oraz opracowanie długofalowego planu inwestycyjnego dotyczącego poprawy stanu bazy lokalowej placówek oświatowych oraz jej wyposażenia.

Szkolnictwo wyższe na obszarze gminy miasta Radomia prezentuje tendencję spadkową pod względem liczby studentów. Zjawisko to nie jest niczym odosobnionym, ponieważ we wszystkich analizowanych jednostkach wykazany został tożsamy trend. Poziom i jakość radomskiego szkolnictwa wyższego oceniany jest jako niski, co wynika z faktu ograniczonej oferty dydaktycznej oraz ograniczonej dostępności do kierunków, na które byłoby największe zapotrzebowanie, zgodnie z obecnymi uwarunkowaniami rynku pracy.

Pomimo ograniczonego wpływu władz samorządowych na szkolnictwo wyższe należy dążyć do rozwoju współpracy miasta, przedsiębiorców i radomskich uczelni. Jest to bowiem jeden z kluczowych czynników, który pozwoli oprzeć lokalną gospodarkę na przyszłościowych branżach i nowatorskich trendach rynkowych.

Ochrona zdrowia

Niedobór łóżek i lekarzy wskazuje na ograniczoną dostępność świadczonej opieki zdrowotnej. Szpitale i placówki medyczne skupione w Radomiu zaopatrują w opiekę zdrowotną również mieszkańców okolicznych obszarów, w tym powiatu radomskiego. Obecna oferta medyczna nie jest dostosowana do zachodzących zmian cywilizacyjnych, w tym zmian demograficznych i postępującego starzenia się społeczeństwa, a co za tym idzie zwiększonego zapotrzebowania na szpitalne oddziały ratunkowe, onkologię, kardiologię, geriatrię, hospicjum przyszpitalne, dzienne domy opieki, etc. Istniejąca infrastruktura wymaga więc dalszego wsparcia, ponadto zachodzące zmiany wymagają również dalszego wsparcia w zakresie cyfryzacji (e-zdrowie).

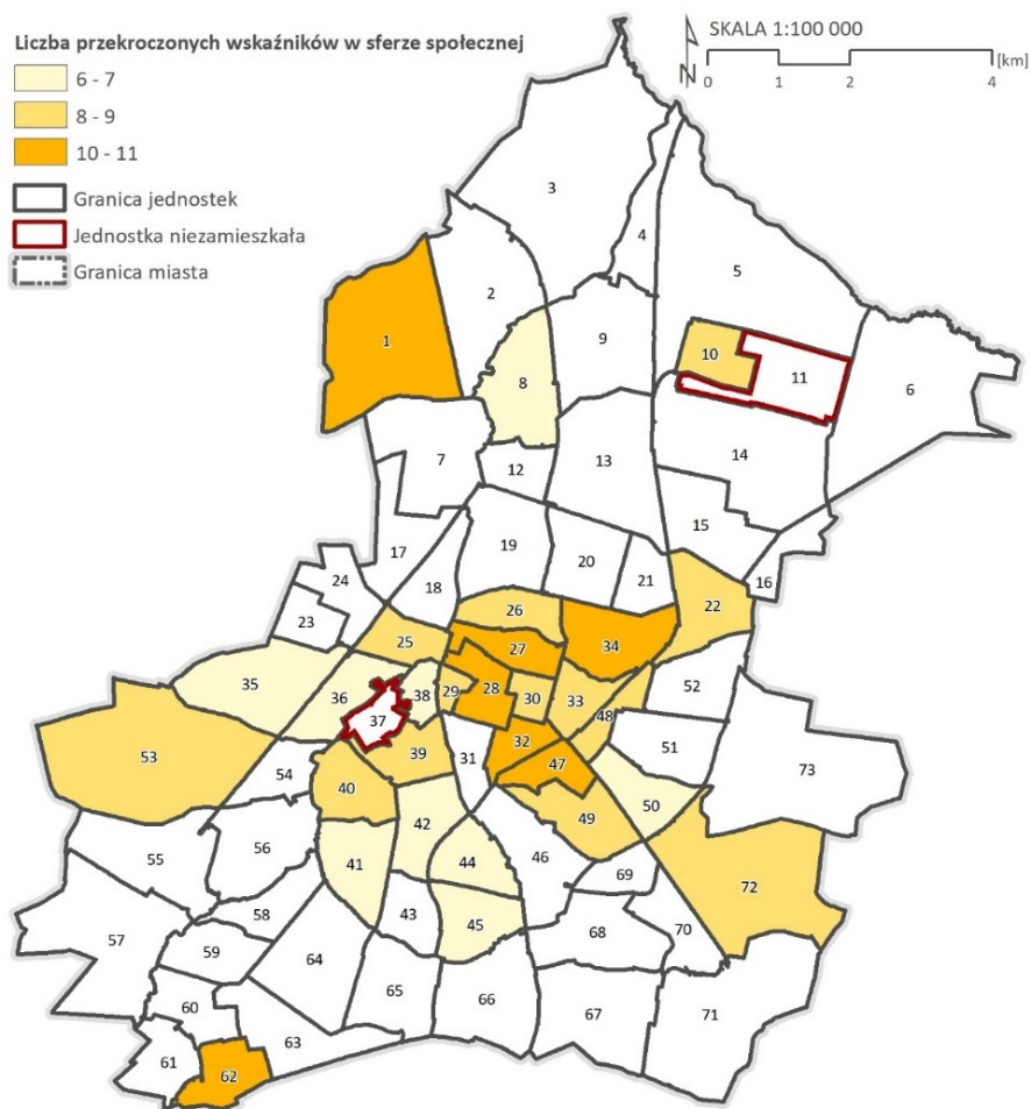
Przestrzenne zróżnicowanie natężenia problemów społecznych

Przestrzenne zróżnicowanie natężenia problemów społecznych w obrębie miasta było przedmiotem diagnozy sporządzonej w ramach analiz zmierzających do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zróżnicowanie to oszacowano na podstawie następującego zestawu wskaźników:

- liczba osób bezrobotnych na 1000 osób,
- liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób,
- liczba osób do 18 roku życia korzystających z dożywiania na 1000 osób,
- liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału na 1000 osób,
- wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych w zł na 1000 osób,
- liczba przestępstw w latach 2016-2020 na 1000 osób,
- liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z opieki społecznej na 1000 osób,
- liczba niebieskich kart na 1000 osób,
- liczba osób, którym przyznano świadczenia opieki społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 osób,
- liczba organizacji społecznych na 1000 osób,
- liczba projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego na 1000 osób.

Rozmieszczenie jednostek strukturalnych, w których stwierdzono koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, zilustrowano na rycinie 1.2.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Rycina 1.2 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej /Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Radomia, IRMiR 2022/

1.3 DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNEJ I ŚRODOWISKOWEJ

Wskaźniki ilustrujące aktualną sytuację przestrzenną i środowiskową Radomia oraz trendy jej zmian na tle wybranych, porównywalnych miast oraz powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego, zestawiono w tabelach 1.5 i 1.6.

Tabela 1.5 Wskaźniki sfery przestrzennej i środowiskowej – Radom na tle województwa, powiatu oraz wybranych ośrodków miejskich /Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”; stan na 2020 r. – wartości skorygowane na podstawie danych GUS/

Wskaźnik	Radom w 2020 r	Wartości wskaźników dla jednostek referencyjnych w 2020 r.					
		Częstochowa	Sosnowiec	Elbląg	W-wa	Pow. radomski	Woj. maz.
Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej na 10 tys. mieszk. [km]	15,1	19,1	16,2	15,1	12,2	95,7	63,6
Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej na 100 km ² [km]	282,2	260,8	352,1	223,9	423,3	95,2	97,0
Długość dróg gminnych i powiatowych o gruntowej nawierzchni na 100 km ² [km]	25,8	110,4	18,4	17,3	31,8	20,4	43,8
Długość ścieżek rowerowych na 10 tys. ludności. [km]	5,00	3,97	2,57	4,00	3,63	2,14	4,65
Przeciętna pow. użytkowa 1 mieszkania [m ²]	62,7	64,0	55,9	58,5	58,7	87,4	73,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	26,9	29,8	26,8	24,4	32,6	27,1	32,0
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	428,5	466,0	479,6	417,4	555,1	310,4	437,1
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,44	3,39	3,25	3,42	3,08	4,12	3,65
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,33	5,8	2,09	2,40	1,80	3,22	2,29
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,68	0,63	0,64	0,70	0,59	0,78	0,63
Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg [%]	97,2	99,6	99,4	99,3	98,5	91,9	95,1
Udział mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany [%]	96,2	98,3	97,3	98,2	98,1	86,3	93,0
Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę [%]	93,4	96,7	95,7	95,4	97,1	83,1	91,1
Udział mieszkań wyposażonych w c.o. [%]	85,9	86,4	79,9	86,2	94,8	73,6	86,4
Udział mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy [%]	78,9	75,9	73,1	81,8	71,0	32,3	57,9
Powierzchnia lasów na 1 000 mieszk. [ha]	3,65	2,91	7,40	17,88	4,05	269,96	153,60
Powierzchnia terenów zieleni na 1 000 mieszk. [ha]	2,13	2,18	2,32	1,56	1,84	0,80	1,26
Wydatki budżetowe na 1 mieszkańca w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu [zł]	0,68	1,08	12,64	b.d.	0,68	3,20	24,61
Ocena	Pozytywna						
	Negatywna						
	Neutralna						

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Tabela 1.6 Zmiany wskaźników sfery przestrzennej i środowiskowej w latach 2008 - 2020 - Radom na tle województwa, powiatu oraz wybranych ośrodków miejskich /Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”, stan na 2020 r. - wartości skorygowane na podstawie danych GUS/

Wskaźnik	Radom zmiana 2008/2020	Zmiana wskaźników dla jednostek referencyjnych w okresie 2008-2020 r.					
		Częstochowa	Sosnowiec	Elbląg	W-wa	Powiat radomski	Województwo mazowieckie
Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej na 10 tys. mieszk. [km]	5	2,5	1	3,5	1,8	26,2	14,3
Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej na 100 km ² [km]	80,3	11,3	-16,4	40,9	79,5	28,7	24,8
Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej na 100 km ² [km]	-34,2	15,7	3,8	-7	-51,8	-16,8	-8,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	3,9	3,7	1,7	1	1,3	10,5	5,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	6,3	5,8	4,5	4,1	5,8	5,0	6,3
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	78,6	67,1	68,2	54,2	87,4	22,8	59,8
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	0,09	0,1	0,04	-0,05	-0,058	0,44	0,13
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	-0,53	-0,36	-0,34	-0,43	-0,34	-0,26	-0,36
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	-0,17	-0,13	-0,12	-0,12	-0,09	-0,16	-0,12
Powierzchnia lasów na 1 000 mieszk. [ha]	0,41	0,62	0,49	1,15	-0,6	13,26	0,44
Ocena	Pozytywna						
	Negatywna						
	Neutralna						

Poniżej zamieszczono zestawienia danych, które posłużyły za punkt wyjścia dla ustalenia wartości współczynników służących do wyliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową.

Tabela 1.7 Zasoby mieszkaniowe i ich zmiany w okresie 2011-2020 /Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Rok	Liczba mieszkań			Powierzchnia użytkowa [m ²]		
	ogółem	oddanych do użytku		ogółem	oddana do użytku	
		ogółem	w nowych budynkach		ogółem	w nowych budynkach
2011	80 931	462	458	4 851 534	50 502	50 053
2012	81 326	462	462	4 892 402	48 268	48 268
2013	81 811	567	566	4 938 017	53 520	53 397
2014	82 102	342	341	4 971 852	40 441	40 292
2015	82 580	545	545	5 018 119	53 162	53 162
2016	83 015	499	499	5 062 575	50 165	50 165
2017	83 709	758	758	5 118 741	61 521	61 521
2018	84 368	722	713	5 172 054	58 327	57 821
2019	84 990	697	697	5 220 582	54 182	54 182
2020	85 380	452	b.d.	5 259 770	45 588	b.d.

Liczba mieszkań oddanych do użytku ogółem w okresie 10 lat	5 506
Przyrost liczby mieszkań ogółem w okresie 10 lat	4 449
Suma powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytku w okresie 10 lat	515 676 m ²
Przyrost powierzchni użytkowej mieszkań ogółem w okresie 10 lat	408 236 m ²
Ubytek powierzchni użytkowej w okresie 10 lat wynikający z dekapitalizacji zasobów	2,04 %
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w okresie 10 lat	93,66 m ²

W podsumowaniu analiz sfery przestrzennej i środowiskowej Strategia formułuje następujące wnioski.

Przestrzeń

Miasto z uwagi na utratę funkcji przemysłowej, rozproszenie zabudowy i postępującą suburbanizację oraz wyludnienie staje się coraz to mniej atrakcyjnym ośrodkiem dla przyszłych mieszkańców, turystów czy inwestorów. Nieharmonijny rozwój przestrzenny Radomia wynika z niskiego stopnia pokrycia miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz prowadzenia nieuporządkowanych przekształceń terenów, zwłaszcza dawnej zabudowy przemysłowej. Dla zagospodarowania przestrzeni miejskiej istotnym zatem jest funkcjonalne wyznaczenie roli poszczególnych części miasta i zwalczanie zjawiska ich rozproszenia. Funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni miejskiej jest koniecznym zabiegiem do przywrócenia miastu ładu przestrzennego, zwiększając tym samym jego estetykę. Należy zatem dążyć do opracowywania i uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla miasta Radomia, bo sprzyja to uporządkowywaniu zabudowy i tworzeniu terenów o spójnym charakterze i przeznaczeniu, co zwiększa jakość życia w mieście i podnosi jego atrakcyjność inwestycyjną.

W związku z dostępnością wewnętrzną miasta i jego powiązaniem z innymi ośrodkami miejskimi, Radom stanowi ważny węzeł komunikacyjny i transportowy. Rozbudowywana infrastruktura drogowa, wprowadzane zmiany funkcjonalne oraz dostępność do różnorodnych form komunikacji tworzy pozytywny wizerunek miasta. Pożądanym jednak, ze względów środowiskowych oraz poprawy jakości życia mieszkańców, jest podejmowanie działań prowadzących do wyprowadzenia ruchu tranzytowego z obszarów zurbanizowanych.

Dalszemu rozwojowi spójnej sieci ścieżek rowerowych służyć powinna kontynuacja współpracy Radomia z sąsiednimi jednostkami w zakresie budowy dróg dla rowerów. W najbliższych latach ważne jest więc dalsze rozbudowywanie ścieżek rowerowych pozwalających na sprawne przemieszczanie się po mieście i terenach sąsiednich gmin.

W związku z postępującymi zmianami klimatu, czego konsekwencją są również różnego rodzaju zmiany przepisów w zakresie ochrony środowiska, w tym nowych obostrzeń i ograniczeń nakładanych również na sektor ciepłowniczy, konieczne jest kontynuowanie działań w zakresie transformacji ciepłownictwa w kierunku obniżania negatywnego wpływu na środowisko, a więc produkcji i dostarczania ciepła odbiorcom w sposób ekologiczny.

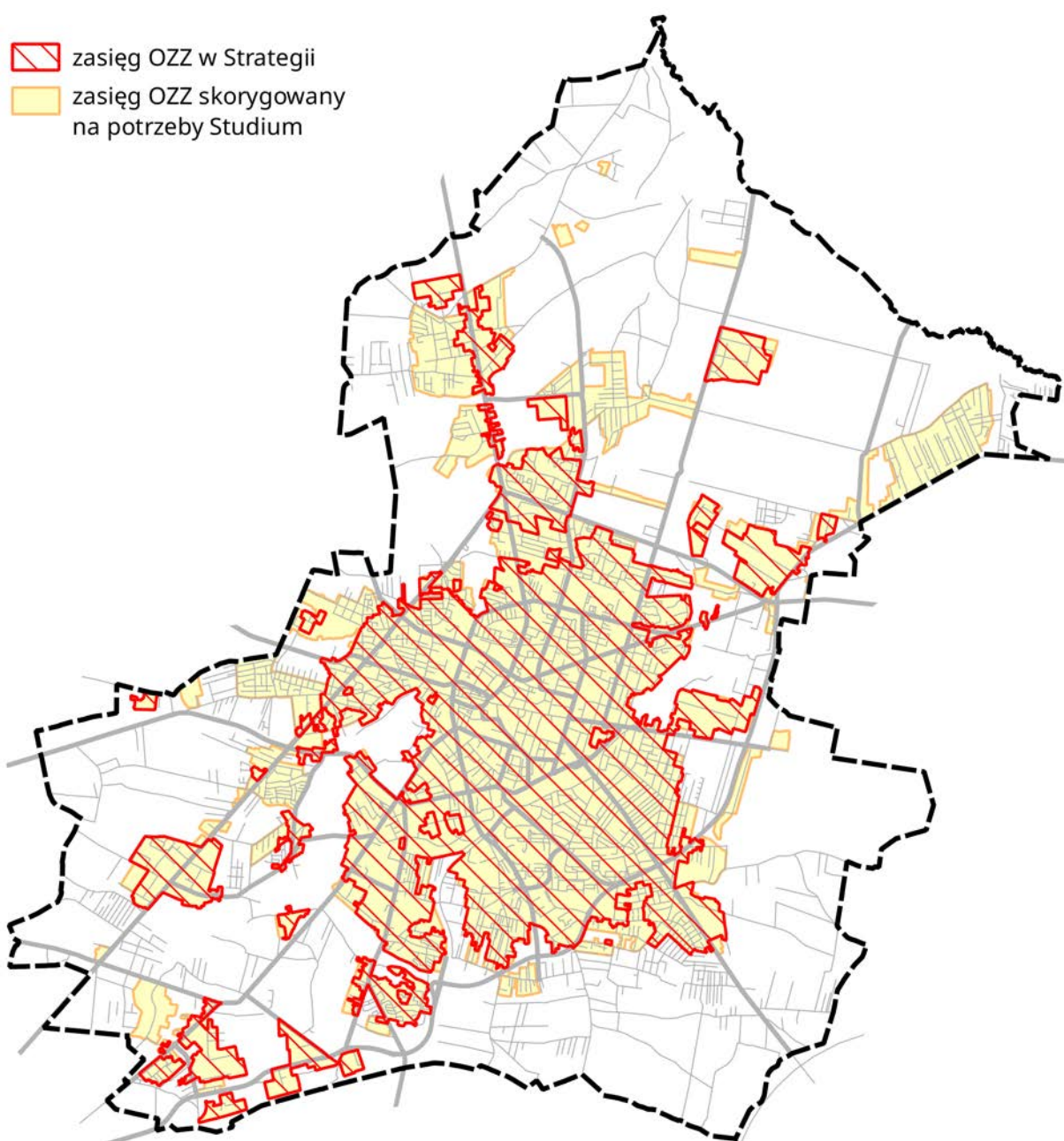
Środowisko

Pomimo podejmowanych działań mających na celu rewitalizację terenów zieleni, obecnie dostępne obszary nadal wskazują na niewystarczającą ilość terenów rekreacyjnych oraz ich nierównomierne rozmieszczenie w przestrzeni miejskiej. Koniecznym wydaje się kontynuowanie działań związanych z rozwojem terenów biologicznie czynnych, redukcją emisji zanieczyszczeń, zmniejszaniem hałasu oraz wzrostem świadomości dotyczącej ochrony środowiska. Istnieje potrzeba kontynuacji tego typu działań, co przełoży się na wyższą jakość życia mieszkańców Radomia, jak również poprawę stanu środowiska naturalnego. Należy dążyć, w miarę możliwości budżetowych, do podejmowania inwestycji realnie przekładających się na zmniejszanie emisji zanieczyszczeń i ochronę środowiska, szczególnie powietrza i klimatu, co jest również zgodne z politykami i kierunkami działań definiowanymi w skali ponadlokalnej, krajowej czy Unii Europejskiej.

W związku z brakiem osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, jak również konieczności dalszej ochrony środowiska, niezbędne jest kontynuowanie działań mających na celu propagowanie selektywnej zbiórki oraz większej świadomości społecznej w obszarze gospodarowania odpadami, jak również podejmowania działań inwestycyjnych rozwijających infrastrukturę do segregacji odpadów.

2 OBSZARY ZABUDOWY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Ustalenia Strategii dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030” zawierają, m.in. model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który winien być uwzględniony w Studium. Jednym z jego składników są granice obszarów zabudowy o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (OZZ). Strategia dopuszcza przy tym odpowiednio elastyczną adaptację modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej do uwarunkowań, które zostałyby szczegółowo przeanalizowane w ramach prac nad dokumentem Studium. W szczególności dopuszcza korekty i uszczegółowienia granic obszaru zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wynikające z pogłębionej analizy uwarunkowań lokalnych. Analiza taka została dokonana w wyniku częściowej dezaktualizacji danych o zabudowie terenów, które były podstawą do wyznaczenia przedmiotowego obszaru w zawartym w Strategii modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. W ramach prac analitycznych nad niniejszym dokumentem uwzględniono ponadto analizy krajobrazowe oraz planowane zadania w zakresie rozwoju „zielonej infrastruktury” oraz transportu zbiorowego, które miały wpływ na spełnienie przyjętych w Strategii kryteriów delimitacji przedmiotowego obszaru przez kolejne tereny zurbanizowane. Skorygowany w stosunku do ustaleń Strategii zasięg obszarów zabudowy o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej został zilustrowany na rycinie 2.1.

Rycina 2.1 Zasięg obszarów zabudowy o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Skorygowany na użytek niniejszego dokumentu zasięg obszarów zabudowy o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej stanowił podstawę dla odpowiednich czynności bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, dokonanego na podstawie art. 10 ust. 5 UPZP, w szczególności czynności opisanych w rozdziale 4.3 poniżej.

3 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Ze względu na specyficzne uwarunkowania rozwojowe, spośród których szczególne znaczenie mają związki miasta z układem zewnętrznym, na potrzeby opracowania podstawowych dokumentów strategicznych opracowano prognozę demograficzną,

uwzględniając migracje w miejskim obszarze funkcjonalnym Radomia. Prognoza ta oparta została na sześciu scenariuszach rozwoju demograficznego Radomia, różniących się między sobą cząstkowymi założeniami, przede wszystkim napływów i odpływów migracyjnych. Najbardziej pesymistyczny scenariusz silnej polaryzacji gospodarczej wiąże się ze spadkiem liczby ludności do 112 tys. w 2050 roku. Pokazuje on dolną granicę możliwego regresu demograficznego. Podobny skutek miałyby scenariusz suburbanizacji, zgodnie z którym liczba mieszkańców Radomia zmniejszyłaby się do 117 tys. Należy jednak zauważyć, że możliwość wystąpienia takich scenariuszy mogłaby wynikać jedynie z zaniechania polityki miasta na rzecz jego rozwoju i zwiększania jakości życia mieszkańców, co jest sprzeczne z założeniami Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”. Przyjęcie scenariusza imigracyjnego „wysokiego”, zakładającego wysoki stopień napływu imigrantów zagranicznych, w tym z kręgów kulturowych o wysokiej dzietności, spowodowałoby natomiast wzrost liczby ludności do 227 tys. osób. Jest to jedyny scenariusz zakładający zwiększenie się populacji Radomia. Do czasu wybuchu wojny na Ukrainie oraz wystąpienia wywołanych przez nią zagrożeń kryzysem migracyjnym z krajów „trzeciego świata” był on mało prawdopodobny, jednak obecna sytuacja upoważnia do przyjęcia go za wiążący dla programowania polityki miejskiej. Ponadto, ponieważ zgodnie z brzmieniem art. 10 ust. 5 pkt. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zapotrzebowanie na nową zabudowę szacuje się jako maksymalne w skali gminy, spośród prognozowanych w perspektywie 30 lat możliwych wielkości liczby mieszkańców w mieście przyjąć należy ten, który stanowi górną granicę przedziału prawdopodobnych wyników prognozy demograficznej.

Dla ziszczenia się przyjętego optymistycznego scenariusza rozwoju demograficznego Radomia władze miasta muszą podjąć działania mające na celu poprawę konkurencyjności Radomia w stosunku do obszarów podmiejskich i ośrodków stanowiących główne cele odpływu mieszkańców a także trwałe osiedlanie się napływającej ludności.

Strategia dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030” za podstawę swoich ustaleń przyjęła interwencyjny model rozwoju oparty na założeniach ekologicznych. Uwzględnia on egzogeniczne czynniki rozwojowe takie jak odzyskanie statusu miasta wojewódzkiego oraz idące za tym znaczące inwestycje z poziomu centralnego i regionalnego. Strategiczny wybór tego modelu rozwoju uprawdopodobnia realizację scenariusza migracyjnego wysokiego wraz z odpowiadającą mu prognozą demograficzną w wysokości **227 tys. mieszkańców w roku 2050**.

4 BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 1 ustawy o pzp, dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, formułuje się w podziale na funkcje zabudowy. Analogiczny wymóg podziału na funkcje zabudowy dotyczy szacowania chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a także

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, zgodnie dyspozycją z art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ww. ustawy. Dlatego w niniejszym dokumencie oszacowania zapotrzebowania na nową zabudowę i chłonności ww. obszarów dokonano w podziale na pięć podstawowych funkcji zabudowy:

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (MW),
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (MN),
- zabudowa usług komercyjnych (UK),
- zabudowa usług publicznych (UP),
- zabudowa produkcyjno-magazynowa (PM).

Określając chłonność istniejących obszarów zurbanizowanych, uzyskuje się informację o tym, jaka część potrzeb rozwojowych danej jednostki osadniczej (zapotrzebowania na nową zabudowę) może być zaspokojona w ich obrębie.

Art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o pzp nakłada obowiązek szacowania w pierwszej kolejności chłonności obszarów zwartej zabudowy o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a następnie, na podstawie art. 10 ust. 5 pkt 3 - chłonności obszarów objętych mpzp. Uwzględniając stan prawny określony ustaleniami obowiązujących mpzp przyjąć należy, że tereny niezabudowane, a zlokalizowane w obrębie obszarów objętych tymi mpzp mogą być zainwestowane zgodnie z ich ustaleniami niezależnie od tego, czy jednocześnie wchodzi w skład obszaru zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, czy też znajdują się poza nim. W obu bowiem wypadkach ustalenia mpzp obowiązują w tym samym zakresie.

Biorąc pod uwagę ww. wymagania ustawowe i stanu prawnego terenów, analizie chłonności podlegają:

1. na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej:
 - 1) luki w zabudowie - niezabudowane użytki gruntowe (grunty rolne niezabudowane, nieużytki, tereny zurbanizowane niezabudowane);
 - 2) tereny zabudowane w sposób umożliwiający dogęszczenie zabudowy o dotychczas wykształconej funkcji;
2. na obszarach objętych mpzp (innych niż obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej) - tereny przeznaczone do zabudowy pod funkcje bilansowane (luki w zabudowie).

4.1 ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ

Założenia prognozy zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniowej w perspektywie 30 lat zestawiono w tabeli 4.1. Obejmują one odpowiednie warianty prognozy demograficznej, docelowe wskaźniki wielkości zasobu mieszkaniowego i warunków mieszkaniowych, zakładane parametry prognozowanego ruchu budowlanego oraz proporcje pomiędzy typami zabudowy mieszkaniowej.

Tabela 4.1 Założenia prognozy zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową

Założenia demograficzne	
Prognozowana liczba ludności w perspektywie 30 lat	227 tys.
Wielkość zasobu mieszkaniowego	
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w perspektywie 30 lat	460 ¹
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w perspektywie 30 lat [m ²]	80 ²
Warunki mieszkaniowe	
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w perspektywie 30 lat [m ²]	30 ³
Ruch budowlany	
Proporcja powierzchni nowej zabudowy jednorodzinnej do wielorodzinnej	0,4/0,6 ⁴

Wyżej opisane założenia umożliwiły wyliczenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową oparciu o różne wskaźniki. W szczególności oszacowano w ten sposób:

1. zapotrzebowanie wynikające z docelowej wielkości zasobu mieszkaniowego (wyrażonej liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców),
2. zapotrzebowanie wynikające z docelowych warunków mieszkaniowych (wyrażonych przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania na osobę).

4.1.1 ZAPOTRZEBOWANIE WYNIKAJĄCE Z DOCELOWEJ WIELKOŚCI ZASOBU MIESZKANIOWEGO (Z1)

Przy wyliczeniu zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniowej w oparciu o docelową wielkość zasobu mieszkaniowego zakłada się, że pożądana liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w perspektywie 30 lat powinna wynosić 460 mieszkań, co przy uwzględnieniu prognozowanej liczby ludności w 2050 r. daje o 18 856 mieszkań więcej niż w bazowym roku 2020 (85 380 mieszkań), o łącznej powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej 1 358 240 m² (wyliczonej na podstawie średniej powierzchni mieszkań w perspektywie 30 lat = 80 m²).

Tabela 4.2 Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w perspektywie 30 lat (do 2050 r.) wynikające z wielkości zasobu mieszkaniowego

Parametr	Rok		Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową do 2050 r.
	2020	2050	
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	407,2	460	
liczba mieszkańców (tys.)	-	226,6	
liczba mieszkań	85 380	104 236	
powierzchnia użytkowa [m²]			1 508 480

¹ Przeciętna dla Częstochowy w 2020 r. - 463,2; dla Warszawy - 568,8.

² Przeciętna dla powiatu radomskiego w 2020 r.: 85,1 m².

³ Przeciętna dla województwa mazowieckiego w 2020 r.: 32 m²; dla Warszawy: 33,5 m².

⁴ Średnia dla lat 2020-2050 uzyskana w wyniku ekstrapolacji trendu spadkowego tego stosunku w latach (2009-2019) – założenie kontynuacji obecnych trendów na rynku budowlanym.

4.1.2 ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ WYNIKAJĄCE Z DOCELOWYCH WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH (Z2)

Przy wyliczeniu zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w oparciu o docelowe warunki mieszkaniowe przyjęto, że w perspektywie 30 lat wyliczona na podstawie przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na osobę łączna powierzchnia użytkowa mieszkań powinna wynosić 6 798 000 m², a więc o 1 538 230 m² więcej niż w roku bazowym 2020 (5 259 770 m²).

Tabela 4.3 Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w perspektywie 30 lat (do 2050 r.), wynikające z warunków mieszkaniowych

Parametr	Rok		Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową do 2050 r.
	2020	2050	
przeciętna pow. użytkowa mieszkania na osobę [m ²]	25,1	30	1 538 230
liczba mieszkańców	-	226 600	
powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	5 259 770	6 798 000	

Zestawienie wyników oszacowania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową przy wyżej zaprezentowanych założeniach przedstawiono w tabeli 4.4, w której wskazano zapotrzebowanie maksymalne wraz z podziałem na typy zabudowy.

Tabela 4.4 Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w perspektywie 30 lat

Podstawa szacowania zapotrzebowania	Zapotrzebowanie [powierzchnia użytkowa w m ²]
Wielkość zasobu mieszkaniowego (wyrażony liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców)	1 508 480
Warunki mieszkaniowe (wyrażone przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania na osobę)	1 538 230
Zapotrzebowanie maksymalne	1 538 230
w tym:	
w zabudowie jednorodzinnej	615 292
w zabudowie wielorodzinnej	922 938

W związku z uwzględnieniem niepewności procesów rozwojowych w prognozie demograficznej, zaniechano powiększenia wyżej wyliczonego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową o 30%, dopuszczonego na podstawie art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o pzp.

4.2 ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ USŁUGOWĄ I PRODUKCYJNO-MAGAZYNOWĄ

Przyjęto, że dokonane zostanie wyliczenie zapotrzebowania na zabudowę dla dwu grup funkcji:

- usługowej (U),
- produkcyjno-magazynowej (PM).

Punktem wyjścia dla wyliczeń była obecna powierzchnia całkowita zabudowy w podziale na następujące funkcje lub grupy funkcji:

- mieszkaniowo-usługowa (MU),
- usługowa (U),
- produkcyjno-magazynowa (PM),
- produkcyjno-magazynowo-usługowa (PM/U).

Powierzchnie całkowite zabudowy, w podziale na docelowe funkcje: usługową i produkcyjno-magazynową, obliczono w oparciu o przyjęte wskaźniki stosunku powierzchni usługowej do mieszkaniowej w grupie funkcji MU oraz usługowej do produkcyjno-magazynowej w grupie funkcji PM/U, wynoszące odpowiednio 1:2 i 1:1. Bazując na powyższych danych wyjściowych, zapotrzebowanie na nową zabudowę niemieszkaniową wyliczono na podstawie:

- odniesienia do prognozy zmiany liczby ludności (Z1),
- odniesienia do prognozowanej zmiany powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej (Z2),
- ekstrapolacji dotychczasowych trendów przyrostu powierzchni użytkowej funkcji niemieszkaniowych na mieszkańca (Z3),

przy czym w przypadku zapotrzebowania Z1 i Z2 uwzględniono dodatkowo zakładane czynniki egzogeniczne.

4.2.1 ODNIESIENIE DO PROGNOZY ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI (Z1)

Uwzględniając prognozę demograficzną przyjęto, że sumaryczna powierzchnia zabudowy usługowej i produkcyjno-magazynowej winna wzrosnąć lub zmaleć odpowiednio do zakładanego wzrostu lub spadku liczby ludności w przeciągu najbliższych 30 lat. Wyliczone w ten sposób zapotrzebowanie na powierzchnię całkowitą nowej zabudowy niemieszkaniowej przetworzono na zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy w oparciu o przyjęte współczynniki udziału powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej zabudowy.

Tabela 4.5 Wyliczenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową w odniesieniu do prognozy zmiany liczby ludności

		Liczba ludności [tys.]	
		wartość wyjściowa*	prognoza
		211	227
Funkcja zabudowy	Współczynniki	Powierzchnia całkowita zabudowy [m ²]	

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

	przeliczeniowe	wartość wyjściowa	suma	zapotrzebowanie
usługowa (U)	-	3 823 876	4 119 350	295 474
produkcyjno-magazynowa (PM)	-	1 747 735	1 882 785	135 049
Powierzchnia użytkowa zabudowy [m²]				
usługowa (U)	Pu= 0,8 Pc	3 059 101	3 295 480	236 380
produkcyjno-magazynowa (PM)	Pu= 0,9 Pc	1 572 962	1 694 506	121 544

* Stan na 30.06.2020, <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/Tables.aspx>

4.2.2 ODNIESIENIE DO PROGNOZOWANEJ ZMIANY POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ (Z2)

Biorąc pod uwagę docelowe proporcje powierzchni użytkowej funkcji mieszkalnych i niemieszkalnych w Radomiu przyjęto, iż zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową będzie proporcjonalne do prognozowanej zmiany powierzchni zabudowy mieszkaniowej.

Tabela 4.6 Wyliczenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową w odniesieniu do zmiany powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej

Funkcja zabudowy	Współczynniki przeliczeniowe	Wartość wyjściowa	Prognoza	
			2050	zapotrzebowanie
Powierzchnia użytkowa zabudowy mieszkaniowej [m²]				
mieszkaniowa (M)	-	5 259 770	6 806 84	1 538 230
Powierzchnia całkowita zabudowy niemieszkańskiej [m²]				
usługowa (U)	-	3 823 876	4 948 607	1 118 300
produkcyjno-magazynowa (PM)	-	1 747 735	2 261 803	511 129
Powierzchnia użytkowa zabudowy niemieszkańskiej [m²]				
usługowa (U)	Pu= 0,8 Pc	3 059 101	3 958 886	894 640
produkcyjno-magazynowa (PM)	Pu = 0,9 Pc	1 572 962	2 035 623	460 016

Z3: Ekstrapolacja dotychczasowych trendów przyrostu powierzchni użytkowej funkcji niemieszkańskich na mieszkańca

Wyliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową dokonano także w oparciu o założenie kontynuacji obecnego trendu przyrostu powierzchni użytkowej budynków niemieszkalnych na mieszkańca. Dotychczasowe trendy, zidentyfikowane na podstawie danych GUS z lat 2006-2020, zostały ekstrapolowane do roku 2050.

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy usługowej i produkcyjno-magazynowej wyliczono, sumując prognozowane przyrosty powierzchni dla każdego z lat 2021-2050 obliczone jako iloczyn prognozowanego przyrostu powierzchni na mieszkańca i prognozowanej liczby ludności. Wyniki obliczeń przedstawiono w tabeli 4.7.

Tabela 4.7 Wyliczenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową w oparciu o założenie kontynuacji dotychczasowych trendów przyrostu powierzchni użytkowej budynków niemieszkalnych

Funkcja zabudowy	Zapotrzebowanie na powierzchnię zabudowy [m ²]
usługowa (U)	702 177
produkcyjno-magazynowa (PM)	2 757 819

4.2.3 UWZGLĘDNIENIE EGZOGENICZNYCH CZYNNIKÓW ROZWOJOWYCH (Z3)

W przypadku wyliczeń dokonanych na podstawie odniesienia do prognozowanej liczby ludności (Z1) oraz prognozowanej powierzchni zabudowy mieszkaniowej (Z2) dodatkowo zastosowano korektę wyników o współczynniki rozwojowe wynikające z założenia zaistnienia dodatkowych czynników rozwojowych w postaci odzyskania przez Radom statusu miasta wojewódzkiego oraz przyciągania inwestycji związanych z budowanym portem lotniczym Warszawa-Radom. Założono że Radom przez kolejne 30 lat powinien nadrabiać istniejące zaległości rozwojowe w stosunku do innych, porównywalnych, polskich miast, co z kolei powinno wiązać się ze zwiększeniem ilości zabudowy usługowej i produkcyjno-magazynowej w stosunku do ilości zabudowy mieszkaniowej. W badaniu poziomu rozwoju funkcji niemieszkaniowych miast założono, iż powierzchnia zabudowy danej funkcji jest proporcjonalna do liczby podmiotów, użytkowników lub ilości jednostek przeliczeniowych, odpowiednio do dostępnych parametrów statystycznych. Wyniki badania poziomu rozwoju Radomia w stosunku do porównywalnych miast wojewódzkich wskazują na znaczne zapóźnienie rozwojowe względem wszystkich rozpatrywanych miast (tabela 4.8).

Tabela 4.8 Względny poziom rozwoju funkcji usługowych i produkcyjno-magazynowych w Radomiu i w porównywalnych miastach wojewódzkich

Funkcje	Poziom rozwoju				
	Radom	Kielce	Toruń	Olsztyn	Rzeszów
Usługowe (U)	100%	195%	218%	196%	270%
Produkcyjno-magazynowe (PM)	100%	163%	156%	159%	164%

Miastem o najwyższych wskaźnikach rozwojowych w grupie przebadanych miast jest Rzeszów, co może świadczyć o roli rozwojowej prężnie działającego lotniska cywilnego, będącego czynnikiem odróżniającym Rzeszów od pozostałych miast. Ponieważ w przyjętym modelu rozwoju zakłada się wystąpienie dwóch czynników rozwojowych występujących w Rzeszowie, tj. statusu miasta wojewódzkiego oraz oddziaływania lotniska, to właśnie Rzeszów przyjęto jako miasto referencyjne do określenia pożądanego tempa rozwoju funkcji usługowych i produkcyjno-magazynowych Radomia w przeciągu najbliższych 30 lat.

Prognozowana skala rozwoju funkcji niemieszkaniowych różnić się będzie w zależności od sposobu, w jaki Radom będzie nadrabiał zaległości w stosunku do poziomu rozwoju Rzeszowa. W tym zakresie przyjęto następujące dwa warianty:

W1) od roku bazowego 2021, dla którego dokonano niniejszej analizy, Radom będzie rozwijać zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową w modelu rzeszowskim, tj.

w większej, rzeszowskiej proporcji w stosunku do planowanego przyrostu ilości zabudowy mieszkaniowej (przy tym założeniu ta proporcja dla obecnie istniejącego zasobu zabudowy pozostaje niezmienna);

W2) w przeciągu najbliższych 30 lat zniwelowana zostanie całość zapóźnienia rozwojowego Radomia względem Rzeszowa w tej dziedzinie, tj. uzyskana zostanie rzeszowska proporcja powierzchni zabudowy niemieszkaniowej do powierzchni zabudowy mieszkaniowej dla całości zasobów - istniejących i prognozowanych.

Analizę wykonano dla obu ww. wariantów, wyłuszczone zapotrzebowanie maksymalne (tabela 4.9).

Tabela 4.9 Zwiększenie zapotrzebowania na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową w oparciu o współczynniki modyfikujące - odniesienie do Rzeszowa

Funkcja zabudowy	Współczynnik rozwojowy	Powierzchnia użytkowa zabudowy [m ²]		
		2020	2050	zapotrzebowanie
Odniesienie do prognozowanej liczby ludności				
U		3 059 101	3 295 480	236 379
PM		1 572 962	1 694 506	121 544
W1: Od roku bazowego 2021 Radom będzie rozwijać usługi i przemysł w modelu rzeszowskim, tj. większym w stosunku do liczby ludności				
U	270%			638 225
PM	164%			199 332
W2: Przez 30 lat Radom nadrobi zaległości w stosunku do Rzeszowa, zakładając niezmienny względny poziom rozwoju Rzeszowa				
U	270%		8 897 797	5 838 696
PM	164%		2 778 990	1 206 028
Odniesienie do powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej				
U		3 059 101	3 953 741	894 640
PM		1 572 962	2 032 978	460 016
W1: Od roku bazowego 2021 Radom będzie rozwijać usługi i przemysł w modelu rzeszowskim, tj. większym w stosunku do powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej				
U	270%			2 777 936
PM	164%			867 614
W2: Przez 30 lat Radom nadrobi zaległości w stosunku do Rzeszowa, zakładając niezmienny względny poziom rozwoju Rzeszowa				
U	270%		11 037 508	7 629 891
PM	164%		3 447 272	1 765 460

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową usług podzielono na zapotrzebowanie na usługi publiczne oraz pozostałe usługi o charakterze czysto komercyjnym. Do usług publicznych zaliczono: oświatę i naukę, kulturę, zdrowie i opiekę społeczną, sport i rekreację, administrację publiczną oraz usługi kultu religijnego. Do usług komercyjnych pozostałe obiekty. Obecne proporcje pomiędzy tymi rodzajami usług to:

- usługi publiczne - 52% (powierzchnia całkowita 1 927 040 m²),
- usługi komercyjne - 48% (powierzchnia całkowita 1 763 129 m²).

Założono niezmienną proporcję pomiędzy tymi rodzajami usług. Założenie to zweryfikowano w oparciu o przeprowadzone badanie zapóźnień rozwojowych Radomia w stosunku do Rzeszowa, w którym to przypadku różnica zapóźnienia pomiędzy usługami publicznymi a komercyjnymi była nieistotna (ok. 2%).

Tabela 4.10 Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową - złożenie wyników wyliczenia

Podstawa szacowania zapotrzebowania	Zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie 30 lat [powierzchnia użytkowa w m ²]	
	U	PM
Odniesienie do prognozy zmiany liczby ludności (Z1)	236 380	121 544
Korekta prognozowanego zapotrzebowania o współczynniki rozwojowe (W1)	638 225	199 332
Korekta całości prognozowanych powierzchni o współczynniki rozwojowe (W2)	5 838 696	1 206 028
Odniesienie do prognozowanej zmiany powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej (Z2)	894 640	460 016
Korekta prognozowanego zapotrzebowania o współczynniki rozwojowe (W1)	2 415 528	754 426
Korekta całości prognozowanych powierzchni o współczynniki rozwojowe (W2)	7 615 999	1 761 121
Ekstrapolacja dotychczasowych trendów zmiany powierzchni użytkowej funkcji niemieszkania (Z3)	702 177	2 757 819
Zapotrzebowanie maksymalne	7 615 999	2 757 819
w tym na usługi publiczne	3 960 319	
w tym na usługi komercyjne	3 655 680	

W związku z przyjęciem założeń uwzględniających szerokie spektrum możliwych czynników rozwojowych do ostatecznego określenia wielkości zapotrzebowania na zabudowę niemieszkania nie zastosowano dalszego powiększenia tego zapotrzebowania o maksymalnie 30%, dopuszczonego na podstawie art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o pzp z uwagi na niepewność procesów rozwojowych.

4.3 CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW ZWARTEJ ZABUDOWY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

4.3.1 ZAŁOŻENIA

1. Szacowanie chłonności luk w zabudowie oraz obszarów dogęszczenia istniejącej zabudowy położonych na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wymaga określenia preferencji funkcjonalnych, odpowiednich dla tych obszarów i luk. O preferencji takiej zdecydowano na podstawie:
 - 1) dotychczasowego sposobu zagospodarowania (w przypadku użytków gruntowych zabudowanych obiektami o funkcjach bilansowanych);
 - 2) kierunków polityki przestrzennej miasta (w przypadku luk w zabudowie terenów nieobjętych mpzp);

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

- 3) wniosków z analizy prawnych i faktycznych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, w tym ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. Celem oszacowania chłonności zabudowanych użytków gruntowych założono, że w ich obrębie kontynuowana będzie dotychczasowa funkcja zabudowy. Zgodnie z takim założeniem użytkom tym przypisano odpowiedni typ odnoszący się do występowania na nich zabudowy o funkcjach bilansowanych, jak następuje:
 - 1) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (oznaczenie MN);
 - 2) zabudowa mieszkaniowo-usługowa jednorodzinnej (oznaczenie MNU), z proporcją udziału funkcji bilansowanych: MN - 90%, UK - 10%;
 - 3) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (oznaczenie MW)
 - 4) zabudowa mieszkaniowo-usługowa wielorodzinna (oznaczenie MWU), z proporcją udziału funkcji bilansowanych: MW - 70%, UK - 20%, UP - 10%;
 - 5) zabudowa usług publicznych (oznaczenie UP);
 - 6) zabudowa usług komercyjnych (oznaczenie UK);
 - 7) zabudowa produkcyjno-magazynowa (oznaczenie PM).

W obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zidentyfikowano następnie powierzchnie gruntów, które aktualnie nie są zabudowane ale możliwe do zabudowania bez dodatkowych działań restrukturyzacyjnych wymagających stosownych nakładów, w tym wyburzeń istniejącej substancji. W celu wyodrębnienia takich obszarów dokonano analizy gęstości powierzchni użytkowej zabudowy (wyrażonej w metrach kwadratowych powierzchni użytkowej na hektar terenu) występującej aktualnie na zabudowanych użytkach gruntowych. Wartości gęstości powierzchni użytkowej zabudowy o funkcjach bilansowanych wyliczono jako iloraz całkowitej powierzchni zabudowy na zabudowanych użytkach gruntowych i powierzchni tych użytków, przemnożony przez odpowiedni współczynnik przeliczeniowy powierzchni całkowitej na powierzchnię użytkową zabudowy. Gęstość tą porównano następnie z wzorcowymi wartościami tego wskaźnika (WGPI). Jako wartości wzorcowe ww. wskaźnika przyjęto wartości średnie dla użytków gruntowych zabudowanych budynkami o funkcjach bilansowanych, zlokalizowanych na obszarze zabudowy o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Zestawienie wartości WGPI dla zabudowanych użytków gruntowych o funkcjach bilansowanych, a także udział poszczególnych funkcji bilansowanych w zabudowie o funkcjach mieszanych (mieszkaniowo-usługowych) przedstawiono tabeli 4.11.

Tabela 4.11 Wzorcowy współczynnik gęstości powierzchni użytkowej zabudowy oraz udział funkcji bilansowanych dla poszczególnych typów użytków zabudowanych

Typ użytku zabudowanego o funkcji bilansowanej		Współczynnik przeliczeniowy	WGPU [m ² /ha]	Udział funkcji bilansowanych
MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	0,64	2 393	MN – 100%
MNU	zabudowa mieszkaniowo-usługowa jednorodzinnej	0,64	2 993	MN – 90% UK – 10%
MW	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	0,55	5 587	MW – 100%
MWU	zabudowa mieszkaniowo-usługowa wielorodzinna	0,55	7 503	MW – 70% UK – 20% UP – 10%
UP	zabudowa usług publicznych	0,8	3 451	UP – 100%
UK	zabudowa usług komercyjnych	0,8	3 795	UK – 100%
PM	zabudowa produkcyjno-magazynowa	0,9	3 432	PM – 100%

Porównanie wartości aktualnych ze wzorcowymi umożliwia wskazanie tych użytków, które zabudowane zostały na tyle ekstensywnie, że istnieje dla nich realna możliwość dogęszczenia zabudowy o funkcji dotychczas na nich występującej. W wyniku analizy zagospodarowania tak wyodrębnionych, względnie ekstensywnie zabudowanych użytków gruntowych przyjęto, że dogęszczenie zabudowy bez dodatkowych działań restrukturyzacyjnych jest możliwe w przypadku, gdy wielkość gęstość powierzchni użytkowej na danym użytku jest o co najmniej 40% niższa od wartości wzorcowej tego wskaźnika, przy czym dogęszczenie do 100% wartości wzorcowej nie jest możliwe. Przyjęto zatem dwa przedziały dla wyliczenia chłonności dogęszczanych użytków, w zależności od skali odchylenia aktualnej gęstości powierzchni użytkowej od wartości wzorcowej (WGPU):

- 1) odchylenie od 40 do 50% WGPU - możliwość dogęszczenia o 10% WGPU
- 2) odchylenie powyżej 50% WGPU - możliwość dogęszczenia o 30% WGPU

Tak określona wartość możliwego przyrostu gęstości powierzchni użytkowej w ramach dogęszczenia zabudowy danego użytku stanowi o jego chłonności, którą następnie wyliczono przez pomnożenie tej wartości przez powierzchnię użytku.

3. Celem oszacowania chłonności luk w zabudowie na obszarach nieobjętych mpzp założono, że w ich obrębie lokalizowana będzie zabudowa o funkcjach zgodnych z polityką przestrzenną wyrażoną w Studium. Zgodnie z takim założeniem lukom tym przyporządkowano możliwość lokalizacji funkcji bilansowanych w odpowiednich proporcjach, wynikających z ustaleń kierunkowych Studium (zawartych w rozdziale 1.5 części IV tekstu Studium pt. "Kierunki zagospodarowania przestrzennego") dla stref funkcjonalnych, w których luki te występują (patrz tabela 4.12). W ten sposób uwzględniono także możliwość stosowania mieszanego przeznaczenia terenów w obrębie poszczególnych stref funkcjonalnych oraz lokalizację niezbędnych elementów infrastruktury obsługującej podstawowe funkcje terenów w danej strefie.

Tabela 4.12 *Udział powierzchniowy zabudowy o funkcjach bilansowanych w strefach funkcjonalnych, wyznaczonych w ustaleniach kierunkowych Studium*

Symbol literowy strefy	Nazwa strefy	Udział funkcji bilansowanych w strefie				
		MN	MW	UK	UP	PM
Obszary urbanizacji						
MW	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	10	60	10	20	0
	przekształcenia MW(UK)	0	40	30	30	0
MN	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	60	0	20	20	0
S	zabudowy śródmiejskiej	0	40	40	20	0
U	usługowa U.K	0	0	80	10	10
	usługowa U.P	0	0	10	90	0
	usługowa U.W ⁵	0	0	100	0	0
	przekształcenia U.K(MW)	0	30	50	20	0
	przekształcenia U.K(PM)	0	0	60	10	40
PM	produkcyjno-magazynowa	0	0	30	10	60

Udział powierzchni zabudowy o funkcjach bilansowanych w poszczególnych strefach funkcjonalnych stanowi proporcję umożliwiającą wyliczenie **powierzchni przeliczeniowej luk w zabudowie**, przypadającej na daną funkcję bilansowaną w odniesieniu do powierzchni całkowitej każdej z luk w danej strefie funkcjonalnej.

- Na skutek analizy istniejących uwarunkowań faktycznych i prawnych, z możliwości lokalizowania nowej zabudowy o funkcjach bilansowanych na ww. obszarach zostały wykluczone nieruchomości lub części nieruchomości, na których występują ograniczenia w zabudowie wynikające z przepisów prawa, o nieodpowiedniej geometrii oraz planowane do pełnienia funkcji niezwiązanych z zabudową, np. obszary istniejącej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, w tym strefy kontrolowane sieci i urządzeń infrastruktury, obszary „zielonej infrastruktury” istniejącej i postulowanej do realizacji w ramach ekologicznego modelu rozwoju miasta itp.

W przypadku obszarów objętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wyodrębniono wszystkie występujące na tych obszarach powierzchnie terenów dotychczas niezabudowanych. Wyodrębnienia takiego dokonano zarówno w odniesieniu do obszarów zabudowy o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, jak i pozostałych obszarów objętych mpzp. Przyjęto, że chłonność tych powierzchni wynika z ustalonego w mpzp przeznaczenia terenu, w obrębie którego znajduje się dana powierzchnia niezabudowana. Przeznaczenia terenów wyznaczonych w obowiązujących mpzp i zawierających powierzchnie niezabudowane zestawiono w tabeli 4.13.

⁵ Stosowane w przypadku, gdy nie pokrywa się z innym typem stref U

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Tabela 4.13 Zestawienie terenów wyznaczonych w obowiązujących mpzp i zawierających luki w zabudowie

Funkcja terenu	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do pow. działki budowlanej		
	MN	U	PM
09. MPZP w rejonie ulic: SŁOWACKIEGO, 25 CZERWCA, ŻEROMSKIEGO i terenów PKP od strony wschodniej w Radomiu			
składy nieuciążliwe z zielenią towarzyszącą (SN ZT)	-	-	60
62. MPZP „DZIELNICA PRZEMYSŁOWA”			
teren zabudowy usługowo-produkcyjnej (UP)	-	70	70
63. MPZP „LUBELSKA”			
teren zabudowy usługowo-produkcyjnej (UP)	-	70	70
65. MPZP obejmujący teren pomiędzy ulicami: Kielecką, Skrajną, Bulwarową, Pośrednią, Wośnicką, Suchą i rzeką Mleczną „WOŚNICKA - etap I”			
zabudowa usługowo-przemysłowa (UP)	-	60	60
71. MPZP „POTKANÓW - etap I”			
zabudowa usługowo-przemysłowa (UP)	-	70	70
76. MPZP „KOZIA GÓRA - PÓŁNOC”			
zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (MN)	{40, 50, 55, 60}	-	-
zabudowa mieszkaniowo-usługowa (MNU)	50	50	-
teren usług (U)	-	65	-
77. MPZP „STARA WOLA GOŁĘBIEWSKA - etap I”			
tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN)	40	-	-
78. MPZP m. Radomia obszaru doliny rzeki Mlecznej - „PIOTRÓWKA”			
teren zabudowy jednorodzinnej (MN)	60	-	-
teren zabudowy usługowej (U)	-	{50, 30, 70}	-
teren zabudowy usługowo-mieszkaniowej jednorodzinnej (U MN)	60	60	-
teren usług publicznych (UP)	-	40	-

Ze względu na występowanie mieszanych przeznaczeń terenów wyznaczonych w obowiązujących mpzp, ustalono ponadto udział powierzchni zabudowy o funkcjach bilansowanych na tych terenach (tabela 4.14). Udział ten stanowi proporcję umożliwiającą wyliczenie **powierzchni przeliczeniowej terenów niezabudowanych (luk w zabudowie na terenach objętych mpzp)** przypadającej na daną funkcję bilansowaną w odniesieniu do powierzchni całkowitej każdej z niezabudowanych części terenów.

Tabela 4.14 Udział powierzchni zabudowy o funkcjach bilansowanych na terenach wyznaczonych w obowiązujących mpzp

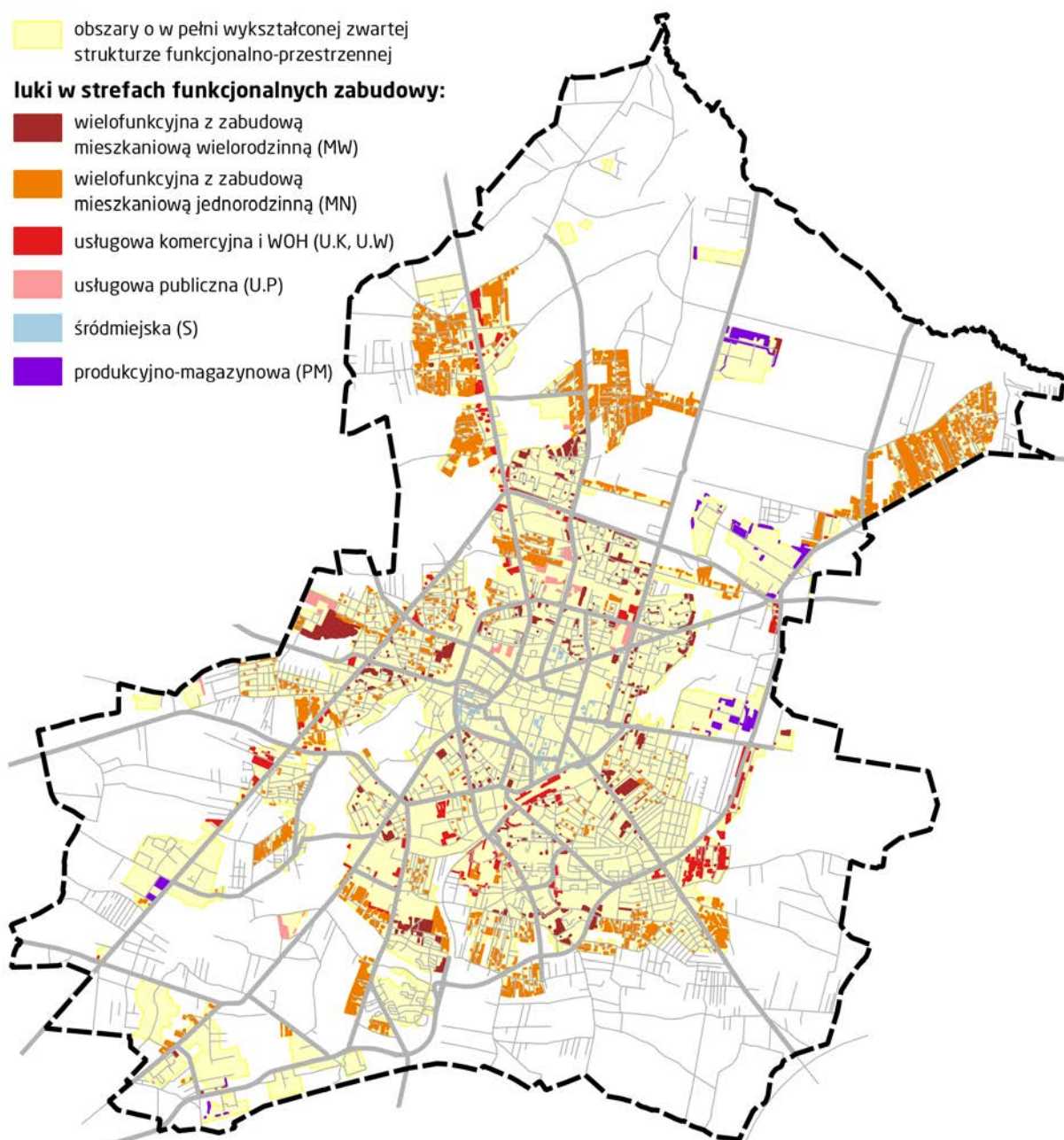
Funkcja terenu w mpzp	MN	UP	UK	PM
zabudowa mieszkaniowa (jednorodzinna) MN	90	-	10	-
zabudowa mieszkaniowo-usługowa (jednorodzinna) MNU	60	-	40	-
zabudowa mieszkaniowa (wielorodzinna) MW	90	-	10	-
zabudowa mieszkaniowo-usługowa (wielorodzinna) MWU	70	-	30	-
zabudowa usługowa U	-	-	100	-
tereny usług publicznych UP	-	100	-	-
składy i magazyny PM	-	-	-	100
zabudowa usługowo-produkcyjna PU	-	-	50	50

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Ze względu na różny czas opracowania i przyjęcia plany te zawierają zróżnicowane zestawy wskaźników warunkujących chłonność obszarów nimi objętych. W większości przypadków w ogóle nie występują wskaźniki mające wpływ na chłonność terenów, w innych natomiast wskaźniki takie ustalono w wartościach dostosowanych do sytuacji wyjątkowych (np. występowania małych działek budowlanych o intensywnym zagospodarowaniu w otoczeniu obszarów niezabudowanych, na których powstawać będą struktury typowe dla danej funkcji zabudowy). W tej sytuacji, do obliczeń chłonności obszarów objętych mpzp przyjęto wartości wzorcowego współczynnika gęstości powierzchni użytkowej zabudowy (WGPU), analogiczne jak w przypadku wyliczenia chłonności obszarów nieobjętych mpzp.

4.3.2 LUKI W ZABUDOWIE

Luki w zabudowie wyodrębnione w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaloną dla nich preferencją funkcjonalną lub przeznaczeniem w obowiązującym mpzp uwidoczniono na rycinach 4.1 i 4.2 odrębnie dla obszarów nieobjętych mpzp i nimi objętych.

Rycina 4.1 *Luki w zabudowie w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej na obszarach nieobjętych mpzp*

Rycina 4.2 Luki w zabudowie w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej na obszarach objętych mpzp

Chłonność luk w zabudowie poza obszarami objętymi mpzp, o preferowanych funkcjach bilansowanych określonych na podstawie ustaleń kierunkowych Studium, wyliczono poprzez przemnożenie ich powierzchni przeliczeniowej przez wzorcowy współczynnik gęstości powierzchni użytkowej (WGPU) dla tych funkcji. Chłonność luk w zabudowie na obszarach objętych mpzp ustalono z uwzględnieniem odpowiedniego przeznaczenia terenów.

Zestawienie powierzchni przeliczeniowej luk w zabudowie o funkcjach bilansowanych na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wraz z ich chłonnością zawarto w poniższej tabeli 4.15

Tabela 4.15 Zestawienie powierzchni przeliczeniowej luk w zabudowie o funkcjach bilansowanych na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wraz z ich chłonnością

Funkcja bilansowana	Luki w zabudowie poza mpzp		Luki w zabudowie na obszarach objętych mpzp	
	Powierzchnia przeliczeniowa [ha]	Chłonność [m ²]	Powierzchnia przeliczeniowa [ha]	Chłonność [m ²]
MN	180,8024	43 2585	18,4237	7 7996
MW	44,4851	24 8531	0	0
PM	21,8568	7 5022	19,4542	6 6818
UK	116,7069	44 2902	22,8502	9 3520
UP	97,7370	33 7315	5,2560	1 8139

4.3.3 OBSZARY DOGĘSZCZENIA ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY

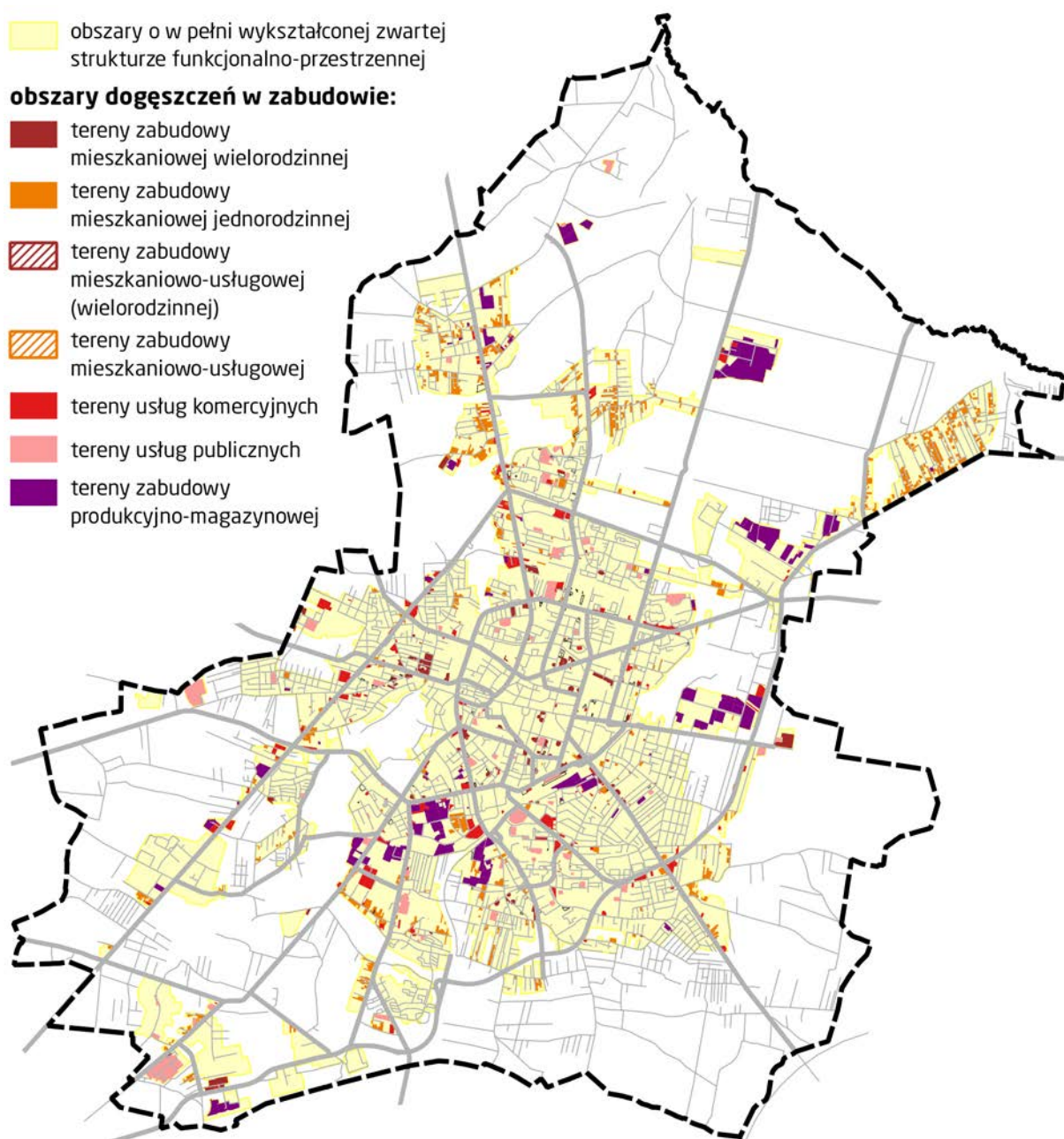
Ekstensywnie zabudowane, ale możliwe do dogęszczenia bez dodatkowych działań restrukturyzacyjnych powierzchnie gruntów znajdujące się w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej uwidoczniono na rycinie 4.3. W wyniku analizy gęstości powierzchni użytkowej takich obszarów wyróżniono dwie ich grupy, umożliwiające różny stopień dogęszczenia zabudowy:

- obszary o aktualnej gęstości powierzchni użytkowej w przedziale 40%-50% gęstości wzorcowej dla obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej;
- obszary o aktualnej gęstości powierzchni użytkowej poniżej 50% gęstości wzorcowej dla obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Zestawienie powierzchni przeliczeniowej obszarów dogęszczenia zabudowy o funkcjach bilansowanych występujących w obrębie w pełni wykształconej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ich chłonnością zawarto w tabeli 4.16 poniżej.

Tabela 4.16 Zestawienie powierzchni przeliczeniowej obszarów dogęszczenia zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wraz z ich chłonnością

Funkcja bilansowana	Obszary dogęszczenia zabudowy			
	40%-50% WGPU		poniżej 50% WGPU	
	Powierzchnia przeliczeniowa [ha]	Chłonność [m ²]	Powierzchnia przeliczeniowa [ha]	Chłonność [m ²]
MN	69,4563	1 6651	79,9240	5 7652
MW	8,3663	4915	20,2875	3 4990
PM	38,6193	1 3256	111,8283	11 5153
UK	15,2151	5902	63,8165	7 3159
UP	28,7450	9993	47,0725	4 9036

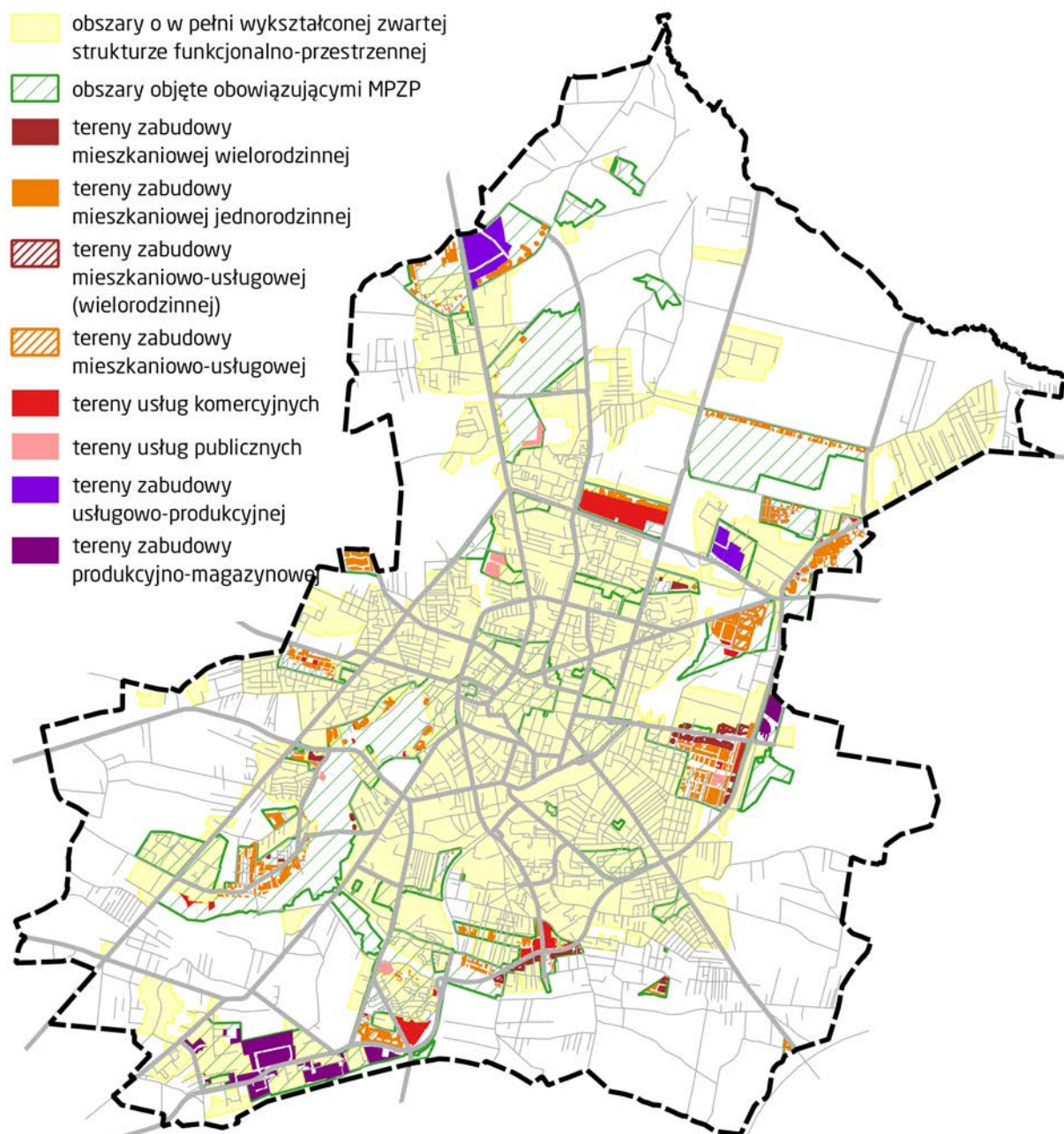

Rycina 4.3 Obszary dogęszczenia zabudowy w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

4.4 CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW OBJĘTYCH MPZP, INNYCH NIŻ OBSZARY ZABUDOWY O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Obszary objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, nadające się do lokalizacji zabudowy (luki w zabudowie), występują także poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Ich rozmieszczenie zilustrowano na rycinie 4.4. Chłonność tych terenów została wyliczona na podstawie tej samej metodologii, co chłonność terenów objętych mpzp, a zlokalizowanych w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Zestawienie powierzchni przeliczeniowej luk w zabudowie o funkcjach bilansowanych na obszarach objętych mpzp innych niż obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wraz z ich chłonnością zawarto w tabeli 4.17.

Rycina 4.4 *Luki w zabudowie w obrębie obszarów objętych mpzp, innych niż obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej*

Tabela 4.17 Zestawienie powierzchni luk w zabudowie o funkcjach bilansowanych na obszarach objętych mpzp, innych niż obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wraz z ich chłonnością

Funkcja bilansowana	Luki w zabudowie na obszarach objętych mpzp, innych niż obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej	
	Powierzchnia przeliczeniowa [ha]	Chłonność [m ²]
MN	137,1970	395 049
MW	0	0
PM	87,8724	305 678
UK	116,1615	421 107
UP	18,4006	63 500

4.5 TERENY NOWEJ ZABUDOWY

4.5.1 OSZACOWANIE MAKSYMALNEJ POWIERZCHNI TERENÓW NOWEJ ZABUDOWY

Oszacowania maksymalnej powierzchni nowych terenów o funkcjach bilansowanych dokonuje się poprzez porównanie maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy o tych funkcjach z chłonnością obszarów o w pełni ukształtowanej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i obszarów dotychczas objętych mpzp. Porównanie to zawarto w tabeli 4.18.

Tabela 4.18 Porównanie maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcjach bilansowanych z chłonnością obszarów o w pełni ukształtowanej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i obszarów objętych mpzp

Funkcja bilansowana	Chłonność				Zapotrzebowanie	Różnica [m ² PU]	
	oZZ		dogęszczenie	mpzp poza oZZ			
	oZZ	mpzp					
MN	432 585	77 996	74 304	395 049	979 934	618 830	-361 104
MW	248 531	0	39 905	0	288 436	928 246	639 810
PM	75 022	66 818	128 409	305 678	575 927	2 757 819	2 181 892
UK	442 902	93 520	79 061	421 107	1 036 590	3 662 348	2 625 758
UP	337 315	18 139	59 029	63 500	477 983	3 967 543	3 489 560

Z powyższego porównania wynika, że w perspektywie realizacji studium **nie wystąpi zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową jednorodzinną**, które nie byłoby możliwe do zaspokojenia w obrębie obszarów o w pełni ukształtowanej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i obszarów dotychczas objętych mpzp.

W przypadku pozostałych funkcji bilansowanych, maksymalną powierzchnię terenów nowej zabudowy wyliczono poprzez przemnożenie zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy o danej funkcji, które nie jest możliwe do zaspokojenia w obrębie obszarów o w pełni ukształtowanej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i obszarów dotychczas

objętych mzpzp przez odpowiedni współczynnik gęstości powierzchni użytkowej (WGPU). Wyniki tego wyliczenia zestawiono w tabeli 4.19.

Tabela 4.19 Maksymalna powierzchnia terenów nowej zabudowy

Funkcja bilansowana	Zapotrzebowanie na nową zabudowę [m ² PU]	WGPU	maksymalna powierzchnię terenów nowej zabudowy [ha]
MW	639 810	5587	114,5176
PM	2 18 1 892	3432	635,7494
UK	2 62 5 758	3795	691,8993
UP	3 48 9 560	3451	1 011,1736

4.5.2 WYZNACZENIE TERENÓW NOWEJ ZABUDOWY

Wyniki oszacowania maksymalnej powierzchni terenów nowej zabudowy o poszczególnych funkcjach bilansowanych stanowią punkt wyjścia do:

1. rozdysponowania tych terenów w rejonach miasta najbardziej predysponowanych do lokalizacji tych funkcji;
2. oszacowania wydatków budżetu miasta wynikających z wyznaczenia obszarów nowej zabudowy w skonkretyzowanych lokalizacjach.

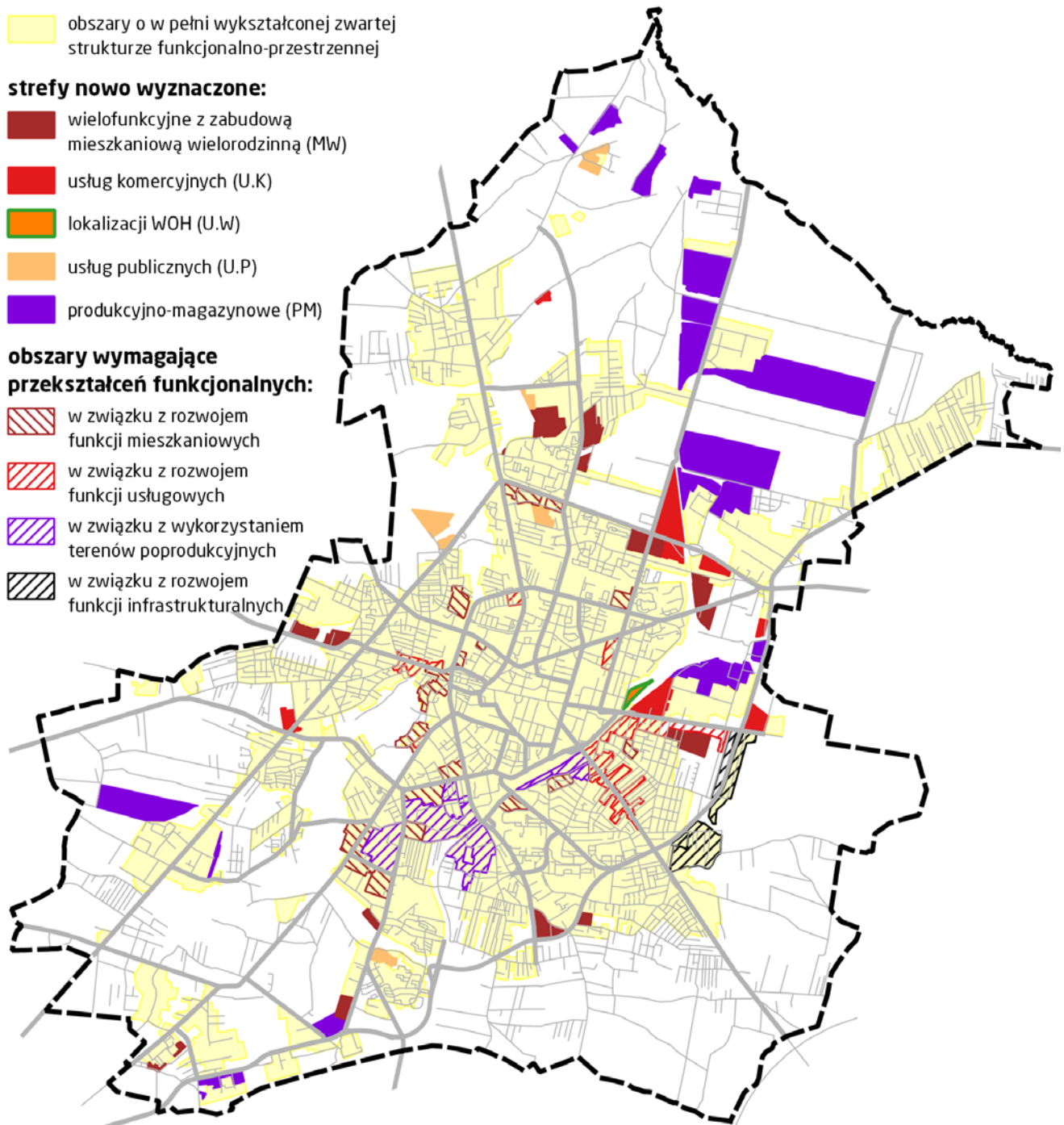
Rozdysponowania terenów nowej zabudowy o funkcjach bilansowanych dokonano zgodnie z zasadami obowiązującymi na mocy w art. 1 ust. 4 pkt 4 UPZP, w sposób jak następuje:

- 1) **tereny nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** wyznaczono jako strefy funkcjonalne MW, na niezabudowanych lub zabudowanych w niewielkim stopniu obszarach w najwyższym stopniu przygotowanych do zabudowy, przez co rozumie się obszary charakteryzujące się najlepszym dostępem do sieci komunikacyjnej oraz najlepszym stopniem wyposażenia w sieci wodociągowe, kanalizacyjne, elektroenergetyczne, gazowe, ciepłownicze oraz sieci i urządzenia telekomunikacyjne, adekwatnych dla nowej, planowanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- 2) lokalizację nowej **zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** przewidziano ponadto w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w ramach wymiany zdekapitalizowanej substancji budowlanej na obszarach wymagających przekształceń funkcjonalnych w związku z rozwojem funkcji mieszkaniowych (20% pow. podstref U.K(MW) i U.W(MW));
- 3) **tereny nowej zabudowy usług komercyjnych, usług publicznych oraz zabudowy produkcyjno-magazynowej** wyznaczono jako strefy funkcjonalne U.K, U.P i PM, na niezabudowanych lub zabudowanych w niewielkim stopniu obszarach najbardziej predysponowanych do pełnienia ww. funkcji;
- 4) lokalizację nowej **zabudowy usług komercyjnych** przewidziano ponadto w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w ramach wymiany zdekapitalizowanej substancji budowlanej na obszarach

wymagających przekształceń funkcjonalnych w związku z rozwojem funkcji usługowych (20% pow. podstref MW(UK)), w związku z rozwojem funkcji mieszkaniowych (20% pow. stref U.K(MW) i U.W(MW)) oraz w związku z ograniczeniem konfliktów środowiskowych (40% pow. stref U.K(I)), a **zabudowy produkcyjno-magazynowej** na obszarach wymagających przekształceń funkcjonalnych w związku z wykorzystaniem terenów poprodukcyjnych (20% pow. podstref U.K(PM) i U.W(PM)).

Wyznaczone w ten sposób tereny nowej zabudowy o funkcjach bilansowanych nie wyczerpują maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę, oszacowanego w ramach R. 4.1. Dotyczy to w szczególności zabudowy usług publicznych i komercyjnych oraz produkcyjno-magazynowej. Wynika to z faktu, że w obrębie granic administracyjnych miasta Radomia obszary predysponowane dla lokalizacji tych funkcji nie występują w skali porównywalnej do ośrodka, który stanowił odniesienie dla oszacowania zapotrzebowania na taką zabudowę.

Rozmieszczenie wyznaczonych w Studium terenów nowej zabudowy zilustrowano na rycinie 4.5, a zestawienie powierzchni tych terenów - w tabeli 4.20.

Rycina 4.5 Rozmieszczenie terenów nowej zabudowy

Tabela 4.20 Zestawienie powierzchni terenów nowej zabudowy

Funkcja bilansowana	Maksymalna powierzchnię terenów nowej zabudowy [ha]	Strefa /podstrefa funkcjonalna	Powierzchnia niezabudowana terenów nowej zabudowy [ha]	Powierzchnia terenów nowej zabudowy na obszarach wymagających przekształceń funkcjonalnych [ha]	Zapotrzebowanie niezaspokojone (różnica pomiędzy 2 i 4+5)
1	2	3	4	5	6
MW	114,5176	MW	90,1609	-	1,2698
		U.K(MW) i U.W(MW)	-	23,0869 (20%)	
PM	635,7494	PM	359,3719	-	255,0478
		U.K(PM) i U.W(PM)	-	21,3297 (20%)	
UK	691,8993	U.K	57,5326	-	573,0406
		MW(UK)	-	15,3354 (20%)	
		U.K(MW) i U.W(MW)	-	23,0869 (20%)	
		U.K(I)	-	22,9038 (40%)	
UP	1 011,1736	U.P	35,4560	-	975,7176

4.6 OKREŚLENIE MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ MIASTO WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ DLA OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY

4.6.1 ZDOLNOŚĆ BUDŻETU GMINY RADOM DO POKRYCIA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH W PERSPEKTYWIE 30 LAT

Analizę możliwości finansowania przez gminę inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej wykonano w oparciu o analizę dochodów i wydatków gminy ujętych w rocznych planach finansowych w postaci budżetu gminy - lata 2017 - 2021 (dane wg GUS) oraz w nawiązaniu do wydatków i dochodów ujętych w wieloletniej prognozie finansowej.

Tabela 4.21. Dochody, dochody własne i wydatki budżetu miasta lata 2017 - 2021

rok	dochody/mln	dochody własne/zł	wydatki /mln
2017	1 124 757 715,83	515 019 843,03	1 152 480 461,8
2018	1 203 401 892,29	543 218 095,06	1 239 296 218,2
2019	1 366 745 220,42	585 268 248,32	1 440 600 730,0
2020	1 464 235 775,47	603 927 744,53	1 541 648 529,5
2021	1 483 016 855,03	628 486 183,99	1 540 943 179,4

Tabela 4.22. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca lata 2017 - 2021

rok	dochody/zł	wydatki/zł	wydatki majątkowe/zł
2017	5 246,85	5 376,18	454
2018	5 625,74	5 793,54	638
2019	6 439,92	6 787,92	1 068
2020	7 195,44	7 575,85	1 103
2021	7 376,40	7 664,52	844

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

Tabela 4.23. Wydatki bieżące, majątkowe, majątkowe - inwestycyjne budżetu gminy

rok	wydatki majątkowe - inwestycyjne/zł	wydatki majątkowe/zł	wydatki bieżące/zł
2017	84 697 809,26	97 239 602,85	1 055 240 858,95
2018	124 026 708,78	136 392 026,50	1 102 904 191,69
2019	208 332 879,86	226 570 268,07	1 214 030 461,97
2020	199 701 232,97	224 360 119,59	1 317 288 409,94
2021	107 311 929,38	169 655 555,54	1 371 287 623,88

Tabela 4.24. Struktura wydatków budżetu gminy wg działów w odsetkach

wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
rolnictwo i łowiectwo	43 927,82	40 979,16	50 969,48	47 301,75	46 771,54
transport i łączność	146 076 750,03	174 653 053,09	240 542 253,49	279 711 423,69	234 987 727,39
gospodarka mieszkaniowa	24 822 485,25	25 161 784,64	25 683 636,72	25 187 157,58	27 025 985,07
administracja publiczna	59 493 161,87	61 992 360,86	65 825 020,14	67 425 035,18	68 148 835,08
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	25 323 320,97	25 716 974,03	28 506 689,10	31 736 496,50	32 367 645,26
różne rozliczenia	128 769,00	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
oświata i wychowanie	410 425 012,08	423 587 914,81	453 647 237,36	490 467 743,44	541 152 183,75
pomoc społeczna	90 698 896,51	92 513 191,9	94 960 023,64	91 803 625,82	92 535 012,30
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	8 967 209,35	9 501 801,00	9 920 740,96	10 645 264,89	13 542 565,88

Tabela 4.25. Struktura wydatków Wieloletnia Prognoza Finansowa

wyszczególnienie	wydatki ogółem	wydatki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne, o których mowa w art.236 ust.4 pkt. 1 ustawy	wydatki o charakterze dotacyjnym na inwestycje i zakupy inwestycyjne
2020	1 483 326 236,00	235 210 257,00	214 660 257,00	35 366 173,00
2021	1 378 993 065,90	86 161 316,94	64 811 316,94	4 973 786,00
2022	1 424 376 882,96	85 978 352,72	39 715 736,72	0,00
2023	1 455 342 350,96	70 266 195,63	28 473 264,63	0,00
2024	1 474 653 471,06	56 145 163,71	12 319 909,71	0,00
2025	1 519 668 495,05	66 908 790,97	30 949 155,97	0,00
2026	1 570 233 405,50	83 618 385,05	47 272 259,05	0,00
2027	1 625 005 391,03	103 660 012,11	67 125 232,11	0,00
2028	1 686 155 915,21	129 293 827,06	92 468 178,06	0,00
2029	1 745 299 588,95	151 667 999,82	114 749 209,82	0,00
2030	1 81 8081 744,65	186 571 162,92	156 856 902,92	0,00
2031	1 887 685 826,80	217 026 155,51	187 014 039,51	0,00
2032	1 959 417 024,75	248 874 719,93	221 262 300,93	0,00
2033	2 027 451 275,85	275 432 458,46	248 117 228,46	0,00
2034	2 105 206 303,96	310 934 233,58	282 813 622,58	0,00
2035	2 189 653 908,45	351 783 134,28	333 854 508,28	0,00

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU RADOMIA

2036	2 266 096 271,06	383 173 976,09	365 134 635,09	0,00
2037	2 335 848 162,76	406 318 621,30	388 165 796,30	0,00
2038	2 415 182 048,27	438 400 622,24	420 131 476,24	0,00
2039	2 494 529 196,36	468 505 333,43	450 116 959,43	0,00
2040	2 581 893 990,85	505 392 487,37	487 215 942,37	0,00

Wg danych GUS w roku 2021 dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca wynosiły 7 376,40 zł, wydatki były na poziomie 7 664,52 zł. Dochody własne stanowiły w dochodach ogółem budżetu gminy 42%. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach bieżących w roku 2021 wyniósł 7,8%, na przestrzeni 6 lat wydatki ogółem wzrosły o ok. 41 %, natomiast wydatki majątkowe inwestycyjne w stosunku do roku 2017 wzrosły o 27%.

4.6.2 PROGNOZOWANE KOSZTY REALIZACJI INWESTYCJI INFRASTRUKTURALNYCH WYNIKAJĄCYCH Z WYZNACZENIA OBSZARÓW NOWEJ ZABUDOWY

Prognoza kosztów realizacji inwestycji infrastrukturalnych wynikających z wyznaczenia obszarów nowej zabudowy ma za zadanie wskazać możliwości finansowania przez gminę nowej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w okresie 30 letnim. Na podstawie lokalizacji i parametrów wyznaczonych w studium terenów nowej zabudowy oszacowano skalę wydatkowania środków publicznych na ten cel. Głównym zadaniem było oszacowanie kosztów inwestycji z zakresu realizacji zadań publicznych, uwzględniające w zależności od potrzeb koszty budowy infrastruktury niezbędnej do realizacji w związku z wyznaczeniem obszarów nowej zabudowy.

Analizie poddano obszary nowej zabudowy o powierzchni 574,8 ha z czego: 18% stanowią obszary oznaczone symbolem MW - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, 65% stanowią obszary oznaczone symbolem PM - tereny produkcyjno - magazynowe, 11% to obszary oznaczone symbolem UK - usługi komercyjne, pozostałe 6% to obszary oznaczone symbolem UP - usługi publiczne. Oszacowanie prognozowanych kosztów zostało oparte o założenia przyjęte na potrzeby sporządzonego bilansu, który wykazał wielkość zapotrzebowania gminy na daną funkcję. Kryteria przyjęte na potrzeby bilansu posłużyły również do wskazania potrzeb infrastrukturalnych dla poszczególnych nowych terenów. Jako podstawową metodę na potrzeby analizy przyjęto metodę porównawczą. Dotyczy ona w szczególności średnich kosztów budowy infrastruktury technicznej na podstawie informacji pozyskiwanych z jednostek UM w Radomiu.

Obszary nowej zabudowy wyznaczono w studium na nieruchomościach w większości uzbrojonych, posiadających dostęp do drogi publicznej. Poniżej wskazano szacunkowe koszty uzupełnienia istniejącego uzbrojenia oraz uzupełnienia niewielkich fragmentów dróg. W kosztach nie uwzględniono zapotrzebowania na usługi publiczne związane z budową szkół oraz lokalizacji zieleni publicznej zakładając, że takie tereny wraz z programem funkcjonalnym zostaną wyznaczone na etapie planu miejscowego, natomiast na potrzeby szacunku wydatków założono konieczność wykupu gruntów niezbędnych na realizację usług publicznych, kryterium dostępności do przystanku autobusowego uznane zostało na zmianę organizacji transportu komunikacyjnego nie skutkującej kosztami budowy nowej infrastruktury z tym związanej.

Tabela 4.26. Zapotrzebowanie terenowe (Źródło: Opracowanie własne):

lp.	funkcja	pow./ha
1	MW	102,1
2	PM	375,4
3	UK	61,8
4	UP	35,4

Tabela 4.27. Obszary niespełniające kryteria (Źródło: Opracowanie własne):

lp.	funkcja	droga publiczna pow./ha	kanalizacja sanitarna pow./ha	wodociąg pow./ha
1	MW	7,9023	0,1937	6,3203
2	PM	33,5257	80,4167	146,9554
3	UK	9,5825	0	4,7468
4	UP	1,2883	11,2393	11,2393

Tabela 4.28. Prognozowane koszty realizacji inwestycji infrastrukturalnych wynikających z wyznaczenia nowej zabudowy (Źródło: Opracowanie własne):

lp.	funkcja	droga publiczna /zł	kanalizacja sanitarna /zł	wodociąg /zł
1	MW	1746621,7	21854,26	354483,6
2	PM	23910204	29276068	26595252
3	UK	2113936,1	0	265721,7
4	UP	283347,96	1261837	627271,4
	razem	28054110	30559760	27842729
	razem			86456598

4.6.3 ZDOLNOŚĆ BUDŻETU GMINY RADOM DO POKRYCIA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH ZWIĄZANYCH Z WYZNACZENIEM OBSZARÓW NOWEJ ZABUDOWY

Na potrzeby oszacowania nakładów gminy związanych z wydatkami poniesionymi na nową zabudowę założono w okresie 2023 - 2025 wydatki na poziomie 0 zł pozostawiając te lata jako czas na przygotowanie pierwszych projektów budowlanych, czy sporządzenia planów miejscowych, kolejne 10 lat przyjęto wydatki na poziomie 2,5% rocznych zaplanowanych w WPF wydatków majątkowych, po czym założono ich zwiększanie początkowo do wysokości 3%, a po roku 2040 do poziomu 3,2%, co pozwala zakończyć finansowanie nowej zabudowy w roku 2044 na poziomie 0,7% wydatków inwestycyjnych zagwarantowanych na ten cel. Z uwagi na okres przyjęty w WPF jako lata 2020 - 2040 przyjęto dla lat 2041 do 2050 wydatki majątkowe inwestycyjne na poziomie roku 2040.

Poniżej rozłożono na potrzeby prognozy wydatki związane z realizacją infrastruktury na obszarach nowej zabudowy. Nakłady związane z realizacją infrastruktury technicznej zostały powiększone o nakłady związane z pozyskaniem gruntów na ten cel oraz gruntów ewentualnego zrealizowania usług publicznych.

Tabela 4.29. Prognoza wydatków inwestycyjnych na realizację infrastruktury związanej z wyznaczeniem nowej zabudowy w perspektywie 30 lat (Źródło: Opracowanie własne wg danych GUS);

wyszczególnienie	wydatki ogółem wg wpf	wydatki majątkowe wg wpf	planowane wydatki na infrastrukturę związaną z obszarami nowej zabudowy	pozostałe do wydatkowania(zł)
2023	1 455 342 350,96	70 266 195,63	0	169 930 639,00
2025	1 455 342 350,96	70 266 195,63	0	169 930 639,00
2030	1 81 8081 744,65	186 571 162,92	4 664 279,07	153 560 354,33
2035	2 189 653 908,45	351 783 134,28	8 794 578,35	118 459 086,80
2040	2 581 893 990,85	505 392 487,37	15 161 774,62	52 405 355,60
2045	2 581 893 990,85	505 392 487,37	0,00	0,00
2050	2 581 893 990,85	505 392 487,37	0,00	0,00

Powyższa analiza możliwości finansowania przez Gminę Radom wykonania infrastruktury komunikacyjnej i technicznej na potrzeby wyznaczonych nowych terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, produkcyjno - magazynowych, usług publicznych i komercyjnych - wykazała, że rezerwa środków finansowych (max do 3,2 % - zmienna na przestrzeni lat) w ogólnych wydatkach majątkowych - inwestycyjnych w okresie 30 letnim powinna sprostać zapotrzebowaniu, tym bardziej, że finansowanie tego rodzaju inwestycji odbywa się również z dużym udziałem środków zewnętrznych - środków Unii Europejskiej, czy też poprzez środki developerskie - budowa przyłączy czy ulic wewnętrznych w osiedlach mieszkaniowych. Analiza nie uwzględnia możliwych wzrostów dochodów gminy z tytułu podatków od nieruchomości, opłat adiacenckich będących skutkiem realizacji zabudowy na obszarach nowej zabudowy, co dodatkowo uwiarygodnia konkluzje na temat zdolności budżetu gminy do sfinansowania omawianych wydatków - opłaty tego rodzaju również mogą częściowo zrównoważyć oszacowane wydatki. Ponowne szacowanie kosztów realizacji celu publicznego zostanie podjęte na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w prognozie skutków finansowych, która przedstawi koszty i dochody gminy na podstawie przyjętych w planie rozwiązań szczegółowych.

IV. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

1 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

1.1 WYTYCZNE PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W STRATEGII DALSZEGO ROZWOJU GMINY MIASTA RADOMIA „RADOM 2030”

Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zawarte w Strategii dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030”, stanowią podstawę do:

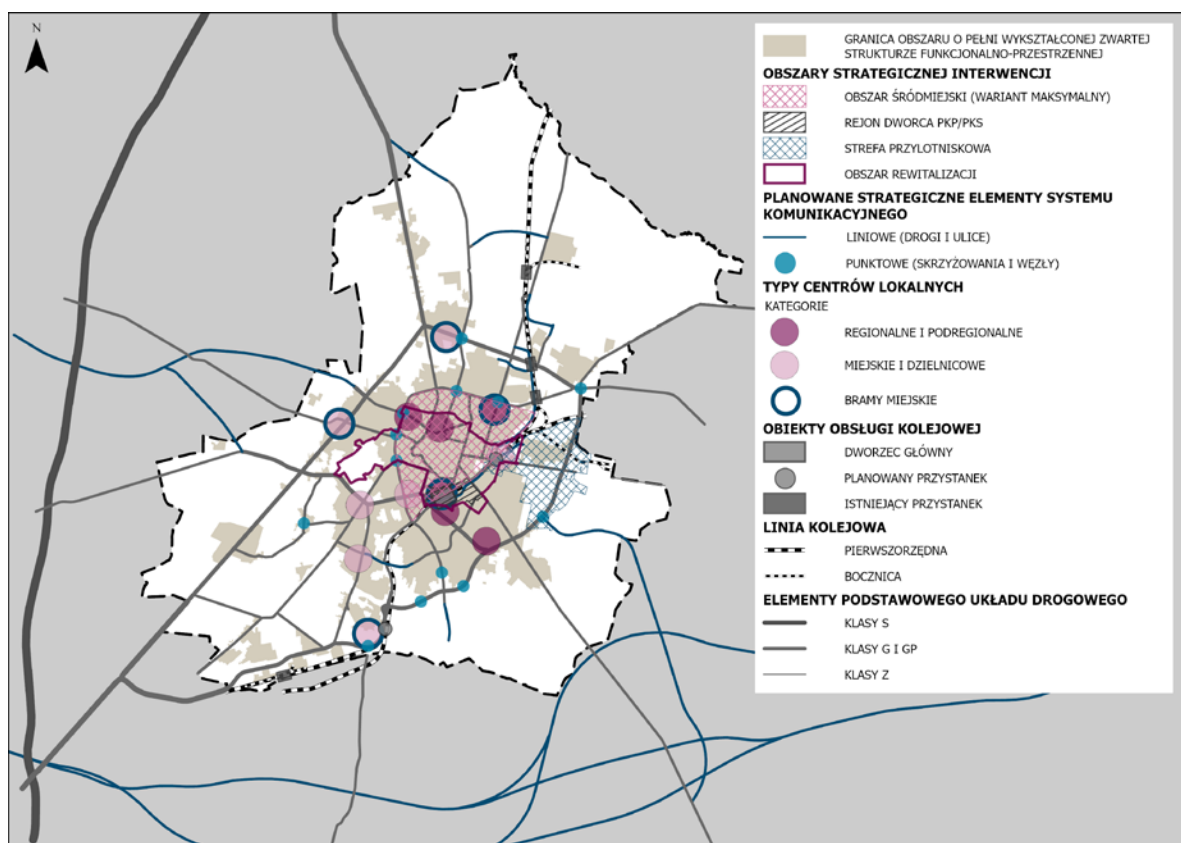
- 1) przyjęcia odpowiedniego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- 2) sformułowania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej,
- 3) określenia obszarów strategicznej interwencji (OSI).

Spośród wyżej wymienionych ustaleń Strategii, dla sformułowania kierunków zmian w strukturze przestrzennej Radomia, kluczowe znaczenie mają elementy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami o sposobie ich uwzględnienia w dokumencie Studium. W szczególności dotyczy to obecności w tym modelu elementu struktury, jakim jest obszar zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, czyli obszaru, na którym nowa zabudowa ma być lokalizowana w pierwszej kolejności, zgodnie z dyspozycją w art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. a UPZP.

1.1.1 MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

1. Przyjęty w Strategii interwencyjny model rozwoju, oparty na bazie ekologicznie zorientowanych zasad rozwoju zrównoważonego zakłada „możliwie daleko idące ograniczenie ingerencji w środowisko oraz zużycia jego zasobów za pomocą szerokiego spektrum narzędzi zarządzania gospodarką przestrzenną miasta”. Jak stwierdzono w Strategii, „strategiczny wybór ścieżki rozwoju, bazującej na ekologicznej polityce zarządzania zasobami endogenicznymi, pociąga za sobą wskazanie kształtowania maksymalnie zwartej i przestrzennie ograniczonej struktury terenów osadniczych miasta”. Efektem tak prowadzonej polityki przestrzennej mają być energooszczędne i niskoemisyjne struktury intensywnego zagospodarowania z łatwym dostępem do terenów otwartych o odpowiedniej wielkości i jakości środowiska, ułatwiające obsługę transportem zbiorowym.
2. Zawarty w Strategii model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta, stanowiący syntetyczną wizję długookresowego rozwoju przestrzennego Radomia, zawiera następujące elementy:
 - 1) obszar zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej;
 - 2) kluczowe dla gminy obszary strategicznej interwencji:
 - a) strefa śródmiejska (w wariantcie maksymalnym),
 - b) strefa przydworcowa,

- c) strefa przylotniskowa,
- d) obszar rewitalizacji;
- 3) ważniejsze typy centrów lokalnych:
 - a) regionalne i podregionalne,
 - b) miejskie i dzielnicowe,
 - c) „bramy miejskie”,
- 4) kluczowe elementy systemów komunikacyjnych:
 - a) istniejące i projektowane drogi ekspresowe,
 - b) istniejące i projektowane odcinki dróg układu podstawowego,
 - c) skrzyżowania wymagające zwiększenia bezpieczeństwa i przepustowości,
 - d) istniejące linie kolejowe,
 - e) istniejące i projektowane dworce i przystanki kolejowe.

Rycina 1.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta Radomia /Źródło: Strategia dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”/

3. Strategia formułuje wymagania co do sposobu uwzględnienia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta w ustaleniach Studium. W szczególności wskazuje, iż poszczególne elementy modelu winny zostać powiązane z odpowiednimi, obligatoryjnymi ustaleniami diagnostycznymi i kierunkowymi Studium, w tym np.:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) ustaleniami poczynionymi na potrzeby wykonania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w art. 10 ust. 5 UPZP;
 - 2) kierunkami zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej (o których mowa w art. 10 ust 2 pkt 1 lit. a UPZP), zmierzających do ukształtowania policentrycznej struktury miasta;
 - 3) obszarami wskazanymi do przekształceń rehabilitacji i/lub zdegradowanymi (zgodnie z delegacją art. 10 ust 2 pkt 14 i 14a UPZP);
 - 4) wskazaniem kluczowych elementów projektowanych systemów komunikacyjnych i infrastrukturalnych.
4. Strategia dopuszcza odpowiednio elastyczną adaptację modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej do uwarunkowań, które zostały szczegółowo przeanalizowane w ramach prac nad dokumentem Studium. W szczególności dopuszcza:
- 1) korekty i uszczegółowienia granic obszaru zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej - wynikające z pogłębionej analizy uwarunkowań lokalnych;
 - 2) korekty i uszczegółowienia granic stref i obszarów wyznaczanych w obrębie kluczowych dla gminy obszarów strategicznej interwencji - wynikające z pogłębionej analizy uwarunkowań realizacji planowanych działań;
 - 3) korekty liczby, klasyfikacji i/lub lokalizacji centów lokalnych - wynikające z pogłębionej analizy uwarunkowań lokalnych realizacji policentrycznej struktury miasta;
 - 4) korekty przebiegu projektowanych odcinków dróg układu podstawowego oraz liczbę i/lub rozmieszczenie skrzyżowań wymagających zwiększenia bezpieczeństwa ruchu i przepustowości - wynikające z uwzględnienia rozmieszczenia projektowanych obszarów rozwoju zabudowy.

1.1.2 USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Szczegółowe ustalenia i rekomendacje Strategia formułuje w odniesieniu do następujących problematyk sektorowych: struktury terenów zainwestowania, ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, układu komunikacyjnego miasta oraz infrastruktury technicznej, jak następuje:

„1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie struktury terenów zainwestowania:

- kształtowanie zwartych struktur osadniczych, o wysokim standardzie dostępu do usług społecznych i komercyjnych,
- rozwój mieszkalnictwa w pierwszej kolejności w obrębie przeznaczonych pod zabudowę terenów już zagospodarowanych i wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę komunikacyjną, techniczną społeczną i „zieloną” tak, by intensyfikować obecne tereny mieszkaniowe oraz przeznaczone na działalność handlowo - usługową,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

a w dalszej kolejności na obszarach rozwoju zabudowy - zgodnie z ustaleniami nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,

- kształtowanie policentrycznej struktury przestrzennej, wzmacniającej znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- racjonalna segregacja funkcji zagospodarowania, pozwalająca na minimalizację konfliktów funkcjonalno-przestrzennych,
- zapewnienie dla terenów zabudowy mieszkaniowej dostępności do terenów zieleni oraz estetycznych przestrzeni publicznych,
- rewitalizacja i przekształcenia funkcjonalne terenów przemysłowych,
- wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych, w tym rozwój strefy przylotniskowej,
- ukierunkowanie na poprawę dostępności do infrastruktury społecznej, w tym dla osób starszych, dzieci i młodzieży, rodzin a także infrastruktury edukacyjnej oraz technicznej,
- zapewnienie dostępności do terenów rekreacyjno - wypoczynkowych.

2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- rewitalizacja historycznej tkanki miejskiej na zasadach określonych w Gminnym programie Rewitalizacji,
- renowacja i ochrona obiektów zabytkowych,
- ochrona wartości krajobrazowych, w tym za pomocą kontroli wysokości nowej zabudowy,
- zapobieganie procesom niekontrolowanego rozlewania się zabudowy poza obszary wskazane do zainwestowania w dokumentach planistycznych miasta,
- rozwijanie terenów zieleni, obszarów rekreacyjno - wypoczynkowych oraz turystycznych z uwzględnieniem potencjału przyrodniczego i kulturowego miasta,
- zachowanie ochrony terenów cennych przyrodniczo i kulturowo oraz rozwijanie systemu ich ochrony (formy ochrony prawnej przyrody i zabytków),
- porządkowanie istniejących i tworzenie nowych zespołów zieleni urządzonej (parki, skwery, parki kieszonkowe, zieleń przyuliczna, itp.),
- wdrażanie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej i poprawa efektywności energetycznej struktur miejskich i zabudowy,
- poprawa retencyjności wodnej tkanki miejskiej i terenów zieleni,
- zapobieganie powstawaniu i likwidacja istniejących wysp ciepła,
- ochrona oraz kontrola obszarów zagrożonych powodzią.

3. Ustalenia i rekomendacje w zakresie układu komunikacyjnego miasta:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej struktur miejskich: drogowej, pieszej, oraz rowerowej, w tym poprawa skomunikowania kluczowych obszarów; portu lotniczego, stref przemysłowych, centów usługowo-administracyjnych, itp.),
- wdrażanie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej i poprawa efektywności energetycznej systemów transportowych,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- rozwój zrównoważonej mobilności i transportu niezmotoryzowanego, m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury komunikacji pieszej i rowerowej,
- wykonywanie koniecznych działań modernizacyjnych pozwalających na utrzymywanie dobrej jakości dróg i ulic, tras rowerowych i szlaków pieszych o funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej, szczególnie w powiązaniu z obszarami leśnymi i cennymi przyrodniczo oraz tworzenia nowych odcinków,
- działania związane z poprawą bezpieczeństwa ruchu i jakością przestrzeni publicznej dróg i ulic, ścieżek rowerowych,
- rozwój i racjonalizacja miejskiej polityki parkingowej,
- działania związane z ograniczeniem negatywnego wpływu indywidualnego transportu na środowisko i jakość przestrzeni miejskiej,
- zapewnienie dobrej jakości komunikacji zbiorowej oraz jej priorytetyzacja w komunikacji miejskiej i zamiejskiej (w tym budowa i modernizacja węzłów przesiadkowych, systemu P&R, korytarzy wysokiej jakości transportu zbiorowego, integracja kolei aglomeracyjnej z systemem transportu miejskiego, ITS itp.).

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie infrastruktury technicznej:

- modernizacja i racjonalna rozbudowa systemów wodociągowych i kanalizacji na terenach przeznaczonych pod zabudowę w odpowiednich dokumentach planistycznych miasta,
- rozwój i racjonalizacja gospodarki odpadami,
- rozwój infrastruktury retencji wodnej w ramach budowy odporności miasta na zmiany klimatu,
- wdrażanie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej i poprawa efektywności energetycznej w energetyce miejskiej, w tym budynkach użyteczności publicznej,
- rozwój infrastruktury obiektów kubaturowych,
- rozwój energetyki z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.”

Wyżej zacytowane zasady znajdują odzwierciedlenie w odpowiednich ustaleniach kierunkowych studium, w zakresie zgodnym z dyspozycją art. 10 ust. 2 UPZP.

1.1.3 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

Zgodnie z zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 „obszary strategicznej interwencji (OSI) to obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.” Strategia dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030” podsumowuje ustalenia dokumentów wyższego rzędu w zakresie obszarów strategicznej interwencji ustalonych na poziomie krajowym i regionalnym (rozdz. 2.2.2), a następnie określa następujące OSI poziomu lokalnego:

- strefa śródmiejska (w wariacie maksymalnym),

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- strefa przydworcowa,
- strefa przylotniskowa,
- obszar rewitalizacji.

Granice ww. OSI zostały wskazane w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dla OSI obejmują charakterystykę i uzasadnienie wyznaczenia tych obszarów, a także listy planowanych działań interwencyjnych dla każdego z nich, jak następuje:

„1. Strefa śródmiejska

- Uzupełnienie infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej.
- Poprawa jakości przestrzeni publicznej i dostępności dla różnych grup osób, w tym działania termomodernizacyjne, poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie.
- Remont/modernizacja/rozbudowa/przebudowa obiektów kulturalnych i dziedzictwa kulturowego oraz innych obiektów.
- Poprawa efektywności energetycznej struktur miejskich i promocja gospodarki niskoemisyjnej.
- Poprawa stanu zabudowy.
- Promowanie alternatywnych form transportu miejskiego.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, cyfrowemu, architektonicznemu.
- Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców.
- Adaptacja przestrzeni miejskiej do zmian klimatu.
- Wdrożenie ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Sukcesywne obejmowanie obszaru miejscowymi planami rewitalizacji lub miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

2. Strefa przydworcowa

- Przekształcenie istniejącej funkcji zapleczewej dla kolei na priorytetową lokalizację usług publicznych administracji i komercyjnych: szkoły wyższe, administracja regionalna, otoczenie biznesu, handel, itp., z dopuszczeniem mieszkalnictwa wielorodzinnego.
- Rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych i pokolejowych.
- Przebudowa układu komunikacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb transportu zbiorowego, pieszego i rowerowego.
- Poprawa jakości przestrzeni publicznej i dostępności dla różnych grup osób, poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie.
- Poprawa efektywności energetycznej struktur miejskich i promocja gospodarki niskoemisyjnej.
- Rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu publicznego, w oparciu o węzły przesiadkowe, w tym węzeł o znaczeniu regionalnym przy dworcu w Radomiu.
- Adaptacja przestrzeni miejskiej do zmian klimatu.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- Wzmocnienie zdolności instytucjonalnej zarządzania projektem terenów przydworcowych (np. w ramach realizacji masterplanu nowego centrum administracyjno-usługowo-biznesowego Radomia).
- Sukcesywne obejmowanie obszaru miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

3. Strefa przylotniskowa

- Rozwój inwestycji przemysłowych, bazy logistycznej i centrum biznesowego.
- Stworzenie terenów inwestycyjnych pod rozwój gospodarczy - scalenie istniejących oraz uwolnienie nowych terenów inwestycyjnych.
- Zintegrowanie 3 rodzajów transportu: drogowego, kolejowego i lotniczego, w celu zapewnienia właściwego skomunikowania lotniska Warszawa-Radom i przylotniskowej strefy aktywności gospodarczej różnymi środkami transportu.
- Uzupełnienie infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej.
- Zmiana zagospodarowania sąsiedztwa przystanku kolejowego Radom Wschodni oraz terenów przyległych do ul. Lubelskiej w ramach koncepcji korytarza lotniskowego.
- Poprawa jakości przestrzeni publicznej i dostępności dla różnych grup osób, poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie w ramach koncepcji korytarza lotniskowego.
- Wzmacnianie systemu wsparcia dla start-upów oraz nowo powstających przedsiębiorstw.
- Wzmocnienie zdolności instytucjonalnej zarządzania projektem strefy przylotniskowej (np. w ramach realizacji masterplanu strefy).
- Poprawa efektywności energetycznej struktur miejskich i promocja gospodarki niskoemisyjnej.
- Adaptacja przestrzeni miejskiej do zmian klimatu.
- Sukcesywne obejmowanie obszaru miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

4. Obszar rewitalizacji

- Wdrożenie ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców.
- Uzupełnienie infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, cyfrowemu, architektonicznemu.
- Poprawa jakości przestrzeni publicznej i dostępności dla różnych grup osób, w tym działania termomodernizacyjne, poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie.
- Remont/modernizacja/rozbudowa/przebudowa obiektów kulturalnych i dziedzictwa kulturowego oraz innych obiektów.
- Adaptacja przestrzeni miejskiej do zmian klimatu.
- Poprawa efektywności energetycznej struktur miejskich i promocja gospodarki niskoemisyjnej.
- Poprawa stanu zabudowy.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- Przekształcenie istniejącej funkcji zapleczewej dla kolei na priorytetową lokalizację usług publicznych administracji i komercyjnych: szkoły wyższe, administracja regionalna, otoczenie biznesu, handel, itp., z dopuszczeniem mieszkalnictwa wielorodzinnego.
- Rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych i pokolejowych.
- Rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu publicznego, w oparciu o węzły przesiadkowe, w tym węzeł o znaczeniu regionalnym przy dworcu Radom Główny.
- Promowanie alternatywnych form transportu miejskiego.
- Przebudowa układu komunikacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb transportu zbiorowego, pieszego i rowerowego.
- Sukcesywne obejmowanie obszaru miejscowymi planami rewitalizacji lub miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Wzmocnienie zdolności instytucjonalnej zarządzania projektem terenów przydworcowych (np. w ramach realizacji masterplanu nowego centrum administracyjno-usługowo-biznesowego Radomia)."

Wskazane w Strategii OSI wraz z wyżej wymienionymi rekomendacjami winny zostać uwzględnione w odpowiednich ustaleniach kierunkowych studium w zakresie zgodnym z dyspozycją art. 10 ust. 2 UPZP.

1.1.4 SPOSÓB UWZGLĘDNIENIA USTALEŃ STRATEGII W PLANOWANEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ RADOMIA

1. W Studium przyjęto zasadę określania kierunków zagospodarowania w odniesieniu do wyodrębnionych jednostek przestrzennych, którym przypisano odpowiednie ustalenia Studium, poprzez:
 - 1) określenie **obszarów polityki przestrzennej i obszarów działań**, wyodrębnionych na podstawie:
 - a) bilansu, o którym mowa w art. 10 ust. 2 pkt 1 i ust. 5 upzp;
 - b) udziału terenów o funkcji przyrodniczej, wymagających ochrony przed antropopresją, w tym proporcji pozwalające na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia, o których mowa w art. 72 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
 - c) zamierzonej skali zaangażowania samorządu miasta w ich zagospodarowaniu;
 - 2) wyznaczenie **stref funkcjonalnych**, wyodrębnionych w celu różnicowania preferencji funkcjonalnych danej strefy, w zgodzie z polityką przestrzenną miasta;
 - 3) wyznaczenie **obszarów strukturalnych** (centra uzupełniające, obszary lokalizacji specyficznych funkcji zagospodarowania) i innych jednostek przestrzennych, dla których określa się kierunki lub zasady zagospodarowania.
2. Przyjęte w niniejszym dokumencie zasady kształtowania i kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie modelu tej struktury, zawartym w Strategii dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030”. W szczególności:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) wskazany w modelu **obszar zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej** został zweryfikowany i uszczegółowiony w oparciu o pogłębione analizy uwarunkowań lokalnych, a następnie uwzględniony w bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz przy wyznaczaniu obszarów doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych;
 - 2) **kluczowe dla gminy obszary strategicznej interwencji** oraz **ważniejsze typy centrów lokalnych** zostały uwzględnione poprzez wydzielenie odpowiednich stref funkcjonalnych i obszarów strukturalnych, którym przypisano specyficzne zasady zagospodarowania;
 - 3) **kluczowe elementy systemów komunikacyjnych** zostały uwzględnione poprzez wydzielenie strefy komunikacyjnej (K) oraz przy ustalaniu granic pozostałych stref funkcjonalnych w powiązaniu z planowaną konfiguracją sieci komunikacyjnych.
3. Zawarte w Strategii dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030” ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zostały uwzględnione:
- 1) w kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta:
 - a) poprzez różnicowanie obszarów polityki przestrzennej, o którym mowa w rozdz. 2.1,
 - b) poprzez odpowiednie rozmieszczenie funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych, o którym mowa w rozdz. 1.2-1.4,
 - c) poprzez ustalenie zasad kształtowania policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta;
 - 2) za pomocą polityk sektorowych:
 - a) środowiskowej,
 - b) dziedzictwa kulturowego,
 - c) zrównoważonej mobilności,
 - d) rozwoju systemów infrastruktury;
 - 3) za pomocą odpowiednich ustaleń w zakresie zasad rozmieszczenia inwestycji celu publicznego;
 - 4) za pomocą odpowiednich ustaleń dla obszarów przekształceń funkcjonalnych;
 - 5) za pomocą odpowiednich ustaleń w zakresie ograniczeń w zainwestowaniu.

1.2 POLITYKA PRZESTRZENNA ROZWOJU MIESZKALNICTWA

1.2.1 ZAŁOŻENIA

1. Zakłada się, że nowa zabudowa mieszkaniowa będzie realizowana na niezabudowanych terenach wyznaczonych w zachowujących aktualność mpzp, które dotychczas sporządzono, a także jako wypełnienie luk w zabudowie lub dogęszczenie ekstensywnie zainwestowanych obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Chłonność takich terenów oszacowano w ramach bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę odpowiednio:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

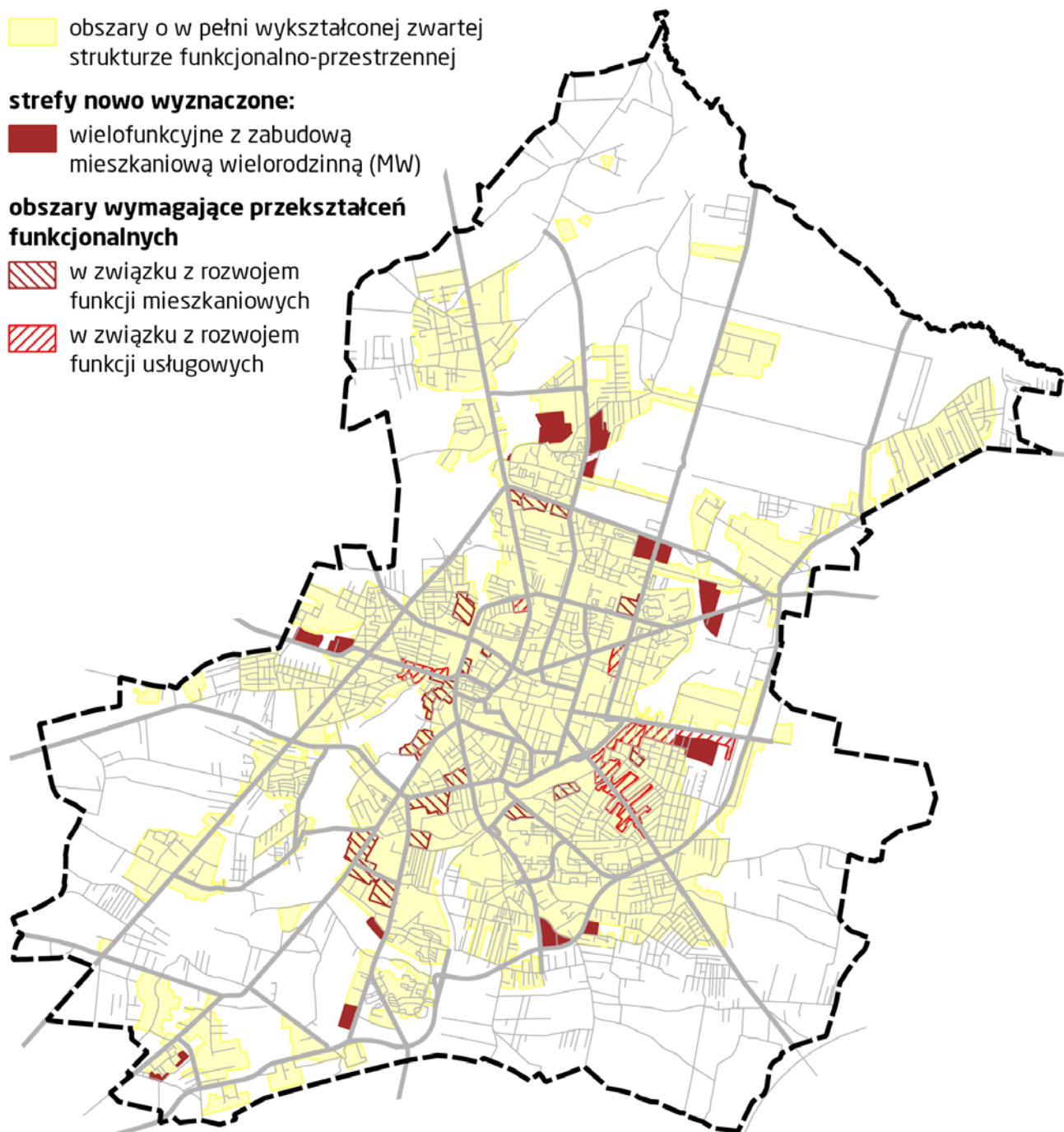
- 1) dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej: na 987 602 m² powierzchni użytkowej;
 - 2) dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej: na 295 488 m² powierzchni użytkowej.
2. Oszacowane w ramach bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę zapotrzebowanie na **nową zabudowę mieszkaniową** (lokalizowaną poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz poza obszarami dotychczas objętymi mpzp) wskazuje, że:
- 1) możliwe jest wyznaczenie **maksymalnie 114,5176 ha nowych terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**;
 - 2) **nie można wyznaczyć nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**, ponieważ całe szacowane zapotrzebowanie na tą funkcję może zostać zaspokojone w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej lub na obszarach przeznaczonych pod ten rodzaj zabudowy w dotychczas sporządzonych i obowiązujących mpzp.
3. Rozlokowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, o których mowa w ust. 2 pkt 1, wino być dokonane zgodnie z zasadami obowiązującymi na mocy art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. b UPZP, czyli na obszarach w najwyższym stopniu przygotowanych do zabudowy, przez co rozumie się obszary charakteryzujące się najlepszym dostępem do sieci komunikacyjnej oraz najlepszym stopniem wyposażenia w sieci wodociągowe, kanalizacyjne, elektroenergetyczne, gazowe, ciepłownicze oraz sieci i urządzenia telekomunikacyjne, adekwatnych dla nowej, planowanej zabudowy.
4. Status prawny mniejszego dokumentu sprawia, że nie jest on wiążący w przypadku lokalizacji inwestycji mieszkaniowych w trybie decyzji administracyjnych w sprawach indywidualnych o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. Studium **nie jest zatem narzędziem umożliwiającym skuteczne blokowanie procesów lokalizacyjnych poza obszarami, o których mowa w art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. a i b UPZP, na terenach nieobjętych mpzp lub obowiązkiem ich sporządzenia**. W takich wypadkach Studium może jedynie ustalać takie kierunki polityki przestrzennej, które zminimalizują ryzyko konfliktów funkcjonalno-przestrzennych oraz zapobiegają przygotowaniu nowych terenów pod zorganizowaną działalność inwestycyjną, w szczególności związaną z realizacją inwestycji celu publicznego finansowanych z budżetu miasta. Ewentualny zakaz nowej zabudowy na takich obszarach może być natomiast realizowany tylko za pośrednictwem sporządzenia odpowiedniego mpzp.

1.2.2 ROZMIESZCZENIE NOWYCH TERENÓW ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

1. Biorąc pod uwagę wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, przygotowanie nowych terenów pod inwestycje, w tym w ramach organizowanej działalności inwestycyjnej oraz na obszarach przekształceń funkcjonalnych, będzie dotyczyło wyłącznie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Dotychczasowe trendy rozwoju mieszkalnictwa jednorodzinnego w mieście będą natomiast uwzględnione w ramach istniejących struktur osadniczych.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. Nowe tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyznacza się w postaci stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW) o łącznej powierzchni dotychczas niezabudowanej **90,1609 ha** oraz obszarów wymagających przekształceń funkcjonalnych U.K(MW) i U.W(MW), w lokalizacjach zilustrowanych na rycinie 1.2.

Rycina 1.2. Rozmieszczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej

1.2.3 KIERUNKI DZIAŁAŃ W STOSUNKU DO ISTNIEJĄCYCH STRUKTUR OSADNICZYCH

1. W zakresie kierunków zagospodarowania **stref funkcjonalnych wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną** ustala się:
 - 1) zachować osiedlowy charakter obszarów, w tym ograniczać dogęszczanie zabudowy za pomocą obiektów niemieszkalnych;
 - 2) zapewniać dostęp do infrastruktury społecznej, m.in. poprzez wyznaczenie terenów usług: zdrowia i pomocy społecznej (2_6_), edukacji (2_8_), sportu i rekreacji (2_9_), kultury i rozrywki (2_10_), kultu religijnego (2_11_) lub dopuszczanie do realizacji tych usług w ramach przeznaczenia uzupełniającego;
 - 3) zapewniać dostęp do terenów rekreacyjnych, m.in. poprzez wyznaczenie terenów zieleni urządzonej (10_2_) lub terenów ogrodów działkowych (10_3_), wyodrębnionych na zasadach określonych w rozdziale 3.2.
 - 4) wyznaczać ciągi komunikacyjne w sposób uprzywilejowujący ruch pieszy rowerowy i UMO;
 - 5) zapewniać odpowiednią powierzchnię parkingów dla mieszkańców;
 - 6) dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej można ustalić przeznaczenie zgodne z jej charakterem - jako tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub umożliwić zmianę na zabudowę mieszkaniową wielorodzinną niską, mieszkaniowo-usługową lub usługową;
 - 7) w obrębie terenów mieszkaniowych ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie powinny być lokalizowane funkcje mogące znacząco oddziaływać na środowisko (inne niż związane z realizacją budownictwa mieszkaniowego lub inwestycji celu publicznego);
 - 8) funkcje usługowe lokalizowane w obrębie terenów mieszkaniowych jako funkcje uzupełniające oraz na wydzielonych terenach usługowych należy realizować zgodnie z zasadami określonymi w podrozdziale 1.3.2.
2. W zakresie kierunków zagospodarowania **stref funkcjonalnych wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodziną** ustala się:
 - 1) w przeznaczaniu terenów oraz przy określaniu warunków ich zagospodarowania i zabudowy przyjmować ustalenia zapewniające dominujący udział zabudowy jednorodzinnej, z ograniczoną możliwością realizacji funkcji usługowych;
 - 2) zapewniać dostęp do infrastruktury społecznej, m.in. poprzez wyznaczenie terenów usług: zdrowia i pomocy społecznej (2_6_), edukacji (2_8_), sportu i rekreacji (2_9_), kultury i rozrywki (2_10_), kultu religijnego (2_11_) lub dopuszczanie do realizacji tych usług w ramach przeznaczenia uzupełniającego;
 - 3) w obrębie terenów mieszkaniowych ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie powinny być lokalizowane funkcje mogące znacząco oddziaływać na środowisko (inne niż związane z realizacją budownictwa mieszkaniowego lub inwestycji celu publicznego);
 - 4) funkcje usługowe lokalizowane w obrębie terenów mieszkaniowych jako funkcje uzupełniające oraz na wydzielonych terenach usługowych należy realizować zgodnie z zasadami określonymi w podrozdziale 1.3.2.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3. W zakresie kierunków rozwoju mieszkalnictwa w **strefach funkcjonalnych zabudowy śródmiejskiej** ustala się:
 - 1) zapewniać dostęp do infrastruktury społecznej, m.in. poprzez wyznaczenie terenów usług: zdrowia i pomocy społecznej (2_6_), edukacji (2_8_), sportu i rekreacji (2_9_), kultury i rozrywki (2_10_), kultu religijnego (2_11_) lub dopuszczanie do realizacji tych usług w ramach przeznaczenia uzupełniającego;
 - 2) zapewniać dostęp do terenów rekreacyjnych, m.in. poprzez wyznaczenie terenów zieleni urządzonej (10_2_);
 - 3) wyznaczać ciągi komunikacyjne w sposób uprzywilejowujący ruch pieszy rowerowy i UMO;
 - 4) parkingi dla mieszkańców wyznaczać w przypadku, gdy zapewniony zostanie wymagany udział powierzchni zieleni urządzonej na danym terenie;
 - 5) dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej umożliwić zmianę na zabudowę mieszkaniową wielorodzinną niską, mieszkaniowo-usługową lub usługową;
 - 6) stosować rozwiązania ograniczające konfliktowość funkcji mieszkaniowych i pozostałych funkcji w przedmiotowych strefach funkcjonalnych, jak np. separacja funkcji potencjalnie konfliktowych za pomocą ciągów komunikacyjnych lub lokalizacji na osobnych poziomach, stosowanie zieleni izolacyjnej, unikanie ekspozycji mieszkań na tereny funkcjach potencjalnie konfliktowych, itp.
4. W zakresie kierunków rozwoju mieszkalnictwa w obrębie **obszarów wymagających przekształceń funkcjonalnych** ustala się:
 - 1) w obrębie stref funkcjonalnych usługowych (U) dopuszcza się ustalanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej (1_2_), o ile strefy te (lub ich części) zostały wskazane na rysunku Studium: załącznik graficzny jako obszary wymagające przekształceń funkcjonalnych w związku z rozwojem funkcji mieszkaniowych;
 - 2) w przypadkach, o których mowa w pkt 1, należy stosować rozwiązania ograniczające konfliktowość funkcji mieszkaniowych i pozostałych funkcji w przedmiotowych strefach funkcjonalnych, jak np. separacja funkcji potencjalnie konfliktowych za pomocą ciągów komunikacyjnych lub lokalizacji na osobnych poziomach, stosowanie zieleni izolacyjnej, unikanie ekspozycji mieszkań na tereny funkcjach potencjalnie konfliktowych, itp.

1.3 POLITYKA PRZESTRZENNA ROZWOJU GOSPODARCZEGO

1.3.1 ZAŁOŻENIA

1. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę dokonany na użytek niemniejszego dokumentu dotyczył następujących funkcji gospodarczych:
 - 1) produkcyjno-magazynowych;
 - 2) usług komercyjnych.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. Funkcje gospodarcze związane z rolnictwem i leśnictwem nie stanowią przedmiotu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.
3. Zakłada się, że nowa zabudowa produkcyjno-magazynowa oraz usług komercyjnych będzie realizowana na niezabudowanych terenach wyznaczonych w zachowujących aktualność mpzp, które dotychczas sporządzono, a także jako wypełnienie luk w zabudowie lub dogęszczenie ekstensywnie zainwestowanych obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Chłonność takich terenów oszacowano w ramach bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę odpowiednio:
 - 1) dla zabudowy usług komercyjnych: na 1 036 590 m² powierzchni użytkowej;
 - 2) dla zabudowy produkcyjno-magazynowej: na 575 927 m² powierzchni użytkowej.
4. Oszacowane w ramach bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę zapotrzebowanie na **nową zabudowę o funkcjach gospodarczych** (lokalizowaną poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz poza obszarami dotychczas objętymi mpzp) wskazuje, że możliwe jest wyznaczenie:
 - 1) **maksymalnie 691,8993 ha nowych terenów zabudowy usług komercyjnych;**
 - 2) **maksymalnie 635,7494 ha nowych terenów zabudowy produkcyjno-magazynowej.**
5. Podobnie jak w przypadku funkcji mieszkaniowych, rozlokowanie nowych terenów zabudowy o funkcjach gospodarczych, o których mowa w ust. 3, wino być dokonane zgodnie z zasadami obowiązującymi na mocy art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. b UPZP, czyli na obszarach w najwyższym stopniu przygotowanych do zabudowy, z tą różnicą, że w przypadku nowej zabudowy o funkcjach gospodarczych, adekwatne wyposażenie w infrastrukturę nie obejmuje infrastruktury społecznej ani „zielonej”, wymaga natomiast skomunikowania za pomocą dróg wyższej kategorii i klasy techniczno-funkcjonalnej.
6. Status prawny mniejszego dokumentu sprawia, że nie jest on wiążący w przypadku lokalizacji inwestycji w trybie decyzji administracyjnych w sprawach indywidualnych o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. Studium **nie jest zatem narzędziem umożliwiającym skuteczne blokowanie procesów lokalizacyjnych poza obszarami, o których mowa w art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. a i b UPZP, na terenach nieobjętych mpzp lub obowiązkiem ich sporządzenia.** W takich wypadkach Studium może jedynie ustalać takie kierunki polityki przestrzennej, które zminimalizują ryzyko konfliktów funkcjonalno-przestrzennych oraz zapobiegają przygotowaniu nowych terenów pod zorganizowaną działalność inwestycyjną, w szczególności związaną z realizacją inwestycji celu publicznego finansowanych z budżetu miasta. Ewentualny zakaz nowej zabudowy na takich obszarach może być natomiast realizowany tylko za pośrednictwem sporządzenia odpowiedniego mpzp.

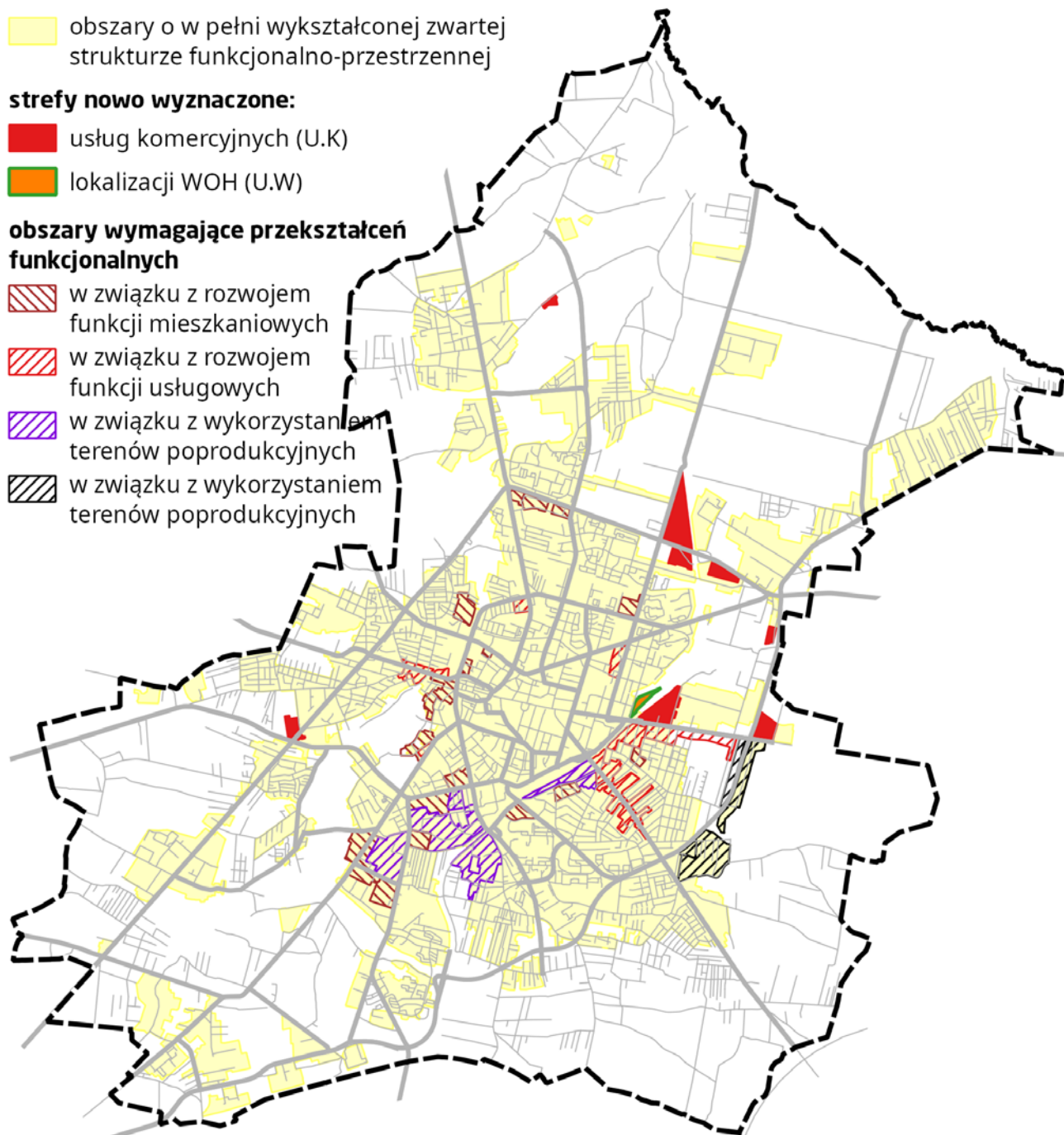
1.3.2 KIERUNKI ROZWOJU USŁUG KOMERCYJNYCH

1. Rozwój usług komercyjnych ustala się:
 - 1) w strefach funkcjonalnych usług, wskazanych jako podtyp oznaczony symbolem U.K, stanowiący preferowane lokalizacje usług komercyjnych;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 2) na obszarach wymagających przekształceń funkcjonalnych MW(UK), U.K(MW) i U.W(MW) i U.K(I).
2. Lokalizację usług komercyjnych dopuszcza się ponadto w ramach realizacji odpowiednich funkcji uzupełniających w strefach funkcjonalnych:
 - 1) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - 2) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN),
 - 3) zabudowy śródmiejskiej (S),
 - 4) usługowych (U) - innych niż wymienione w ust. 1,
 - 5) zieleni i rekreacji (Z).
3. Przyjęte w niniejszym dokumencie rozmieszczenie podtypu stref funkcjonalnych usług komercyjnych U.K wynika z:
 - 1) polityki przestrzennej kształtowania policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta, o której mowa w R. 1.4;
 - 2) polityki przestrzennej na obszarach strategicznej interwencji, o której mowa w R. 7.9;
 - 3) polityki przestrzennej kontynuacji i uzupełniania dotychczasowego zagospodarowania lub przeznaczenia terenów na obszarach urbanizacji, o której mowa w podr. 2.1.1.
4. Nowe tereny zabudowy usługowej z preferencją dla usług komercyjnych w postaci podtypu stref usługowych U.K o łącznej powierzchni dotychczas niezabudowanej **51,8666 ha** wyznacza się w lokalizacjach zilustrowanych na rycinie 1.3.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Rycina 1.3. Rozmieszczenie nowych terenów zabudowy usług komercyjnych

5. W zakresie zasad lokalizacji usług komercyjnych w **strefach wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW) i jednorodzinną (MN)** ustala się:
- 1) w obrębie wyznaczanych w mpzp terenów zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej należy:
 - a) precyzować rodzaj usług, preferując usługi o znaczeniu lokalnym, zaspokajające podstawowe potrzeby mieszkańców, takie jak: usługi handlu detalicznego, gastronomii, rozrywki, rzemieślnicze itp.;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

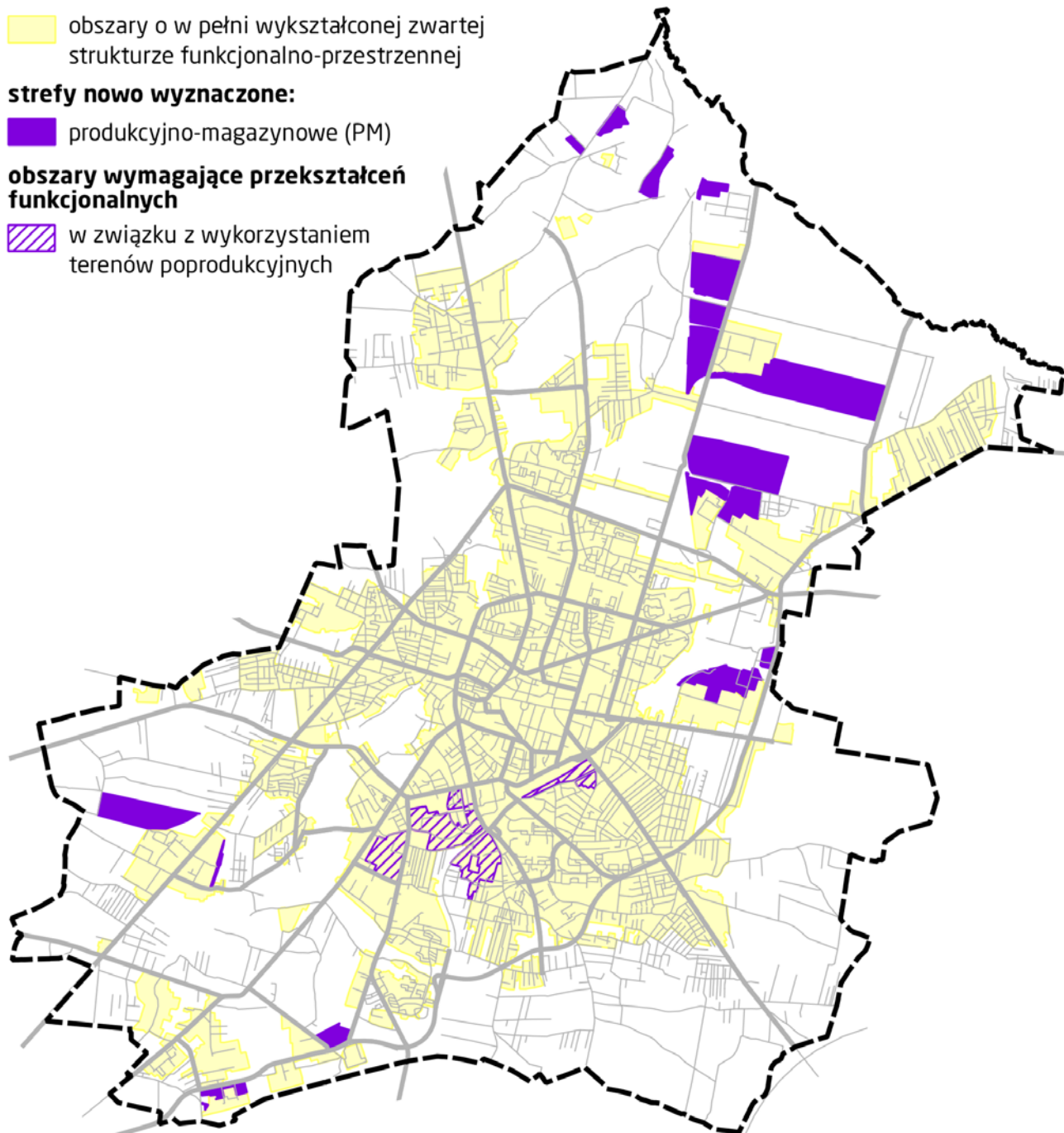
- b) wykluczać usługi o charakterze konfliktowym lub skali nieodpowiadającej funkcji mieszkaniowej, takie jak: parkingi dla samochodów ciężarowych, warsztaty naprawcze pojazdów, komisy i salony samochodowe, biurowce, stacje paliw, hurtownie materiałów masowych, składy i bazy sprzętowe itp.,
 - c) ograniczyć udział funkcji usługowych w budynkach mieszkaniowo-usługowych do maksymalnie dwu kondygnacji nadziemnych,
 - d) określić nieprzekraczalne gabaryty obiektów usług komercyjnych pod względem powierzchni zabudowy do 2 000m² i wysokości zabudowy do 2 kondygnacji nadziemnych;
- 2) usytuowanie wydzielonych terenów zabudowy usługowej należy ustalać z uwzględnieniem wskazanych w ustaleniach Studium (podr. 1.4.3) lokalizacji centrów uzupełniających oraz wskazanych na rysunku Studium, załącznik graficzny K1, ciągów usługowych;
- 3) na wydzielonych w mpzp terenach zabudowy usługowej:
- a) precyzować rodzaj usług, preferując usługi o znaczeniu lokalnym, zaspokajające podstawowe potrzeby mieszkańców, takie jak: usługi handlu detalicznego, gastronomii i rozrywki, rzemieślnicze itp.;
 - b) wykluczać usługi o charakterze konfliktowym i skali nieodpowiadającej funkcji mieszkaniowej, takie jak parkingi dla samochodów ciężarowych, hurtownie materiałów masowych, składy i bazy sprzętowe, itp.;
 - c) określić nieprzekraczalne gabaryty obiektów usług komercyjnych pod względem powierzchni zabudowy do 4 000m² i wysokości zabudowy do 2 kondygnacji nadziemnych.
6. Zasady lokalizacji usług komercyjnych w **strefach zabudowy śródmiejskiej (S)** - z uwzględnieniem zasady wyrażonej w ust. 6 podr. 1.4.2.

1.3.3 KIERUNKI ROZWOJU PRODUKCJI POZAROLNICZEJ

1. Przyjęte w niniejszym dokumencie zasady rozmieszczenia funkcji produkcji pozarolniczej zmierzają do osiągnięcia następujących celów polityki przestrzennej:
- 1) umożliwienie rozwoju funkcji produkcji pozarolniczej w wydzielonych strefach funkcjonalnych produkcyjno-magazynowych (PM), wskazanych w lokalizacjach dogodnych transportowo oraz odseparowanych od obszarów zwartej zabudowy miasta w rozumieniu ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
 - 2) umożliwienie kontynuacji funkcji produkcji pozarolniczej o ograniczonym oddziaływaniu środowiskowym w obrębie stref funkcjonalnych usług (U), wskazanych na rysunku Studium, załącznik graficzny K1, jako podtypy U.K(PM) i U.W(PM) - obszary przekształceń funkcjonalnych w związku z wykorzystaniem terenów poprodukcyjnych (w tym zwłaszcza dawne tereny przemysłowe oraz jednostki o nie w pełni wykształconej strukturze funkcjonalnej w obrębie obszarów strategicznej interwencji).

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. Biorąc pod uwagę wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, nowe tereny zabudowy produkcji pozarolniczej w postaci stref produkcyjno-magazynowych (PM) o łącznej powierzchni dotychczas niezabudowanej **359,3719 ha** wyznacza się w lokalizacjach zilustrowanych na rycinie 1.4.

Rycina 1.4. Rozmieszczenie nowych terenów zabudowy produkcyjno-magazynowej

3. W zakresie zasad lokalizacji funkcji produkcji pozarolniczej i składów na **obszarach przekształceń funkcjonalnych** ustala się:
- 1) poza funkcjami podstawowymi oraz uzupełniającymi, określonymi w tabeli 1.1. dla stref funkcjonalnych usług (U), dopuszcza się w tych strefach wydzielanie terenów o podstawowym lub uzupełniającym przeznaczeniu pod:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- a) produkcję przemysłową (3_1_)
 - b) składy i magazyny (3_3_)
- 2) na terenach, o których mowa w pkt 1, wykluczać należy lokalizację:
- a) zakładów o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
 - b) przedsięwzięć produkcyjnych, skalsyfikowanych jako mogące zawsze znacząco oddziałujące na środowisko.

1.3.4 ZASADY LOKALIZACJI ZAKŁADÓW O ZWIĘKSZONYM RYZYKU I DUŻYM RYZYKU WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII PRZEMYSŁOWEJ

1. **Budowę nowych i rozbudowę istniejących** zakładów o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na zasadach określonych w art. 73 ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, dopuszcza się wyłącznie w obrębie wskazanych na rysunku Studium, załącznik graficzny K1, stref funkcjonalnych produkcyjno-magazynowych (PM), w bezpiecznej odległości od siebie nawzajem oraz od granic wyznaczonych na rysunku studium stref funkcjonalnych:
 - 1) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - 2) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN),
 - 3) zabudowy śródmiejskiej (S),
 - 4) usługowych (U),
 - 5) zieleni i rekreacji (Z),
 - 6) kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej (SP).
2. **Zasięg potencjalnych skutków wystąpienia poważnej awarii określany dla zakładów, o których mowa w ust. 1 powyżej**, winien w całości zawierać się w obrębie wskazanych na rysunku Studium: załącznik graficzny K1 stref funkcjonalnych produkcyjno-magazynowych (PM), w których dany zakład o zwiększonym ryzyku i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jest lokalizowany **i/lub zlokalizowanych w ich sąsiedztwie stref funkcjonalnych: otwartej (O), gospodarczej rolniczej i leśnej (RL), i górnictwa (G), dla których należy ustalać odpowiednie ograniczenia dla lokalizacji funkcji, o których mowa w art. 73 ust. 4 i 5 ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.**
3. Obszarami zwartej zabudowy miasta w rozumieniu ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, na których zabrania się budowy nowych zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, są następujące strefy funkcjonalne, wyznaczone na rysunku Studium: załącznik graficzny K1:
 - 1) strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW);
 - 2) strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN);
 - 3) strefa zabudowy śródmiejskiej (S);
 - 4) strefy usługowe (U);
 - 5) strefy zieleni i rekreacji (Z);

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 6) strefy kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej (SP).
4. Określone w przepisach odrębnych: zasady lokalizacji i funkcjonowania zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz określania bezpiecznych odległości tych zakładów od siebie nawzajem oraz innych obiektów obowiązują niezależnie od ustaleń niniejszego dokumentu.
5. [W zasięgu oddziaływania nadciśnienia, powstałego na skutek wybuchu chmury gazowej w dwóch/trzech wartościach progowych (kPa) - 269 m dla parametru granicznego wynoszącego 4 kPa, opracowanego w ramach scenariuszy poważnych awarii przemysłowych Rozlewni gazu w Radomiu przy ul. Tokarskiej 3, określonego w Rapcie o bezpieczeństwie dla zakładu o dużym ryzyku występowania poważnej awarii przemysłowej dla ww. zakładu, zatwierdzonego decyzją z dnia 8.12.2023 r. znak WPZ.52820.12.4.2023 przez Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, obowiązują zasady zagospodarowania, w tym określenie przeznaczenia terenów w mpzp, z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych.
6. Zasięg oddziaływania, o którym mowa w mowa ust. 5 zostały uwidocznione na rysunku Studium, załącznik graficzny K3.]**

1.3.5 KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA MIEJSKIEGO

1. Realizację funkcji rolniczej przestrzeni produkcyjnej niniejsze Studium zakłada na wyznaczonych w mpzp terenach rolnictwa (7_) oraz na nieobjętych mpzp użytkach rolnych w obrębie wyznaczonych na rysunku Studium: załącznik graficzny K1 stref gospodarczych rolniczych i leśnych (RL) oraz stref otwartych (O).
2. Nadrzędnym kierunkiem w sposobie kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest utrzymanie funkcji wytwórczej na równi z dbałością o realizację funkcji regulującej jakość środowiska (w tym stosunki wodne i klimat), zachowaniem bioróżnorodności i krajobrazu przyrodniczo-kulturowego.
3. Preferuje się rozwój rolnictwa ekologicznego z ograniczonym stosowaniem środków ochrony roślin i sztucznych nawozów, ogrodnictwa i sadownictwa oraz hodowli roślin ozdobnych.
4. W zakresie kierunków zagospodarowania i zasad kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się:
 - 1) trwałe użytki zielone należy utrzymywać w dotychczasowym użytkowaniu;
 - 2) zachować i ochronić przed zmianą użytkowania istniejące wartościowe ekosystemy, w tym zadrzewienia śródpolne i przydrożne;
 - 3) zalesienia dopuszcza się poza obszarami, o których mowa w pkt 1) powyżej;
 - 4) stosować struktury upraw i dobór odmian roślin sprzyjających gospodarce wodnej;
 - 5) racjonalną rozbudowę i modernizację systemu melioracji wodnych;
 - 6) w ramach prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej należy dopuszczać realizację obiektów małej retencji;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 7) produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych i środkami ochrony roślin, w tym celu należy upowszechniać dobre praktyki rolnicze;
 - 8) w przypadku gleb w użytkowaniu rolniczym z oznakami degradacji preferuje się ich zalesianie;
 - 9) zapobiegać procesom erozyjnym gleb poprzez wprowadzanie trwałej szaty roślinnej;
 - 10) przywracać funkcję rolniczą na gruntach zdegradowanych i zdewastowanych.
5. Wyznaczenie terenów wielkotowarowej produkcji rolnej (7_2_3_) dopuszcza się wyłącznie w obrębie strefy funkcjonalnej produkcyjno-magazynowej (PM), zlokalizowanej na południe od oczyszczalni ścieków w obrębie 0290 Nowa Wola Gołębiowska.

1.3.6 LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

1. Funkcje leśnej przestrzeni produkcyjnej, zgodnie z niniejszym Studium, realizowane będą na wyznaczonych w mpzp terenach lasu (9_) oraz na nieobjętych mpzp użytkach leśnych w obrębie wyznaczonych na rysunku Studium: załącznik graficzny K1 stref gospodarczych rolniczych i leśnych (RL) oraz stref otwartych (O).
2. W zakresie kierunków zagospodarowania i zasad kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej ustala się:
 - 1) racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi poprzez zachowanie ich trwałości i ochronę leśnych zasobów genowych;
 - 2) uwzględnienie w przepisach praw miejscowych wyznaczonych granic lasów ochronnych;
 - 3) wdrażanie zasad prowadzenia gospodarki leśnej na podstawie planów urządzenia lasów;
 - 4) zakaz przeprowadzania melioracji wodnych, które w sposób znaczący zmieniają stosunki wodne w obrębie lasów;
 - 5) ochronę przed zmianą zainwestowania oraz wygradzaniem istniejących stref ekotonowych lasu.
3. W zakresie kierunków zagospodarowania i zasad kształtowania terenów zalesień ustala się:
 - 1) zwiększanie lesistości terenów miasta w oparciu o grunty najniższych klas bonitacyjnych, poza trwałymi użytkami zielonymi;
 - 2) planowanie zalesień w sposób umożliwiający integrację rozproszonych gruntów leśnych i zadrzewionych w większe struktury i ciągi;
 - 3) przy przekształcaniu gruntów rolnych na leśne wykorzystywać procesy spontanicznego rozwoju lasu oraz dostosowanie zalesień do warunków siedliskowych i przewidywanej antropopresji.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

4. W zakresie realizacji w obrębie gruntów leśnych funkcji z związanych z rekreacją, wypoczynkiem i edukacją:
 - 1) koncentracja działań związanych z realizacją infrastruktury rekreacyjnej, wypoczynkowej i edukacyjnej w lasach należących do jednostek samorządu terytorialnego i Skarbu Państwa;
 - 2) gospodarka leśna w przypadku lasów, o których mowa w pkt 1), winna być ukierunkowana na zachowanie wartości krajobrazowych, trwałości zasobów oraz bezpieczeństwo odwiedzających;
 - 3) kierowanie ruchu związanego z rekreacją, wypoczynkiem i edukacją do wybranych kompleksów winno odbywać się przez: urządzenie odpowiedniej jakości dróg leśnych, szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych i parkingów leśnych;
 - 4) w celu zapobiegania wygradzania i poprawy dostępności dla mieszkańców, wokół kompleksów, o których mowa w pkt 1), zaleca się tworzenie systemu dróg rowerowych, szlaków pieszych oraz urządzeń i instalacji związanych z rekreacją, wypoczynkiem i edukacją;
 - 5) w przypadku przebudowy drzewostanu w lasach, o których mowa w pkt 1), uwzględnienie konieczności podnoszenia ich odporności na antropopresję.

1.4 POLITYKA KSZTAŁTOWANIA POLICENTRYCZNEJ STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA

1.4.1 ZAŁOŻENIA

1. Policentryczność, jako cecha struktury funkcjonalno-przestrzennej Radomia w miarę możliwości zbliżająca go do modelu „miasta 15 minutowego”, jest rozwiązaniem nakierowanym na osiągnięcie następujących celów rozwojowych:
 - 1) poprawa dostępu mieszkańców do infrastruktury społecznej, usług i miejsc pracy;
 - 2) ograniczenie transportochłonności, energochłonności i emisyjności struktur miejskich;
 - 3) wsparcie rozwoju zrównoważonej mobilności;
 - 4) wsparcie rewitalizacji obszarów zdegradowanych technicznie i społecznie;
 - 5) ograniczenie rozpełzania się zainwestowania, dekoncentracji akcji inwestycyjnych i degradacji obszarów dotychczasowej urbanizacji.
2. Policentryczna koncentracja zróżnicowanych funkcji w lokalizacjach kluczowych dla zrównoważonego rozwoju miasta bazować będzie nie tylko na aktywizacji wolnych terenów inwestycyjnych, ale zwłaszcza na przekształceniach i rozwoju istniejących struktur miejskich. Zmierzać będzie do zachowania funkcji i trwałego rozwoju obszarów węzłowych oraz systemu centrów uzupełniających w trakcie ich cykli życiowych.
3. Polityka kształtowania policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta obejmuje ustalenia dotyczące następujących, wzajemnie ze sobą powiązanych elementów struktury policentrycznej:
 - 1) kierunków rozwoju strefy śródmiejskiej;
 - 2) kierunków rozwoju centrów uzupełniających;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 3) lokalizacji funkcji miastotwórczych;
- 4) lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych;
- 5) lokalizacji infrastruktury społecznej (w tym usług publicznych).

1.4.2 KIERUNKI ROZWOJU STREFY ŚRÓDMIEJSKIEJ

1. Zasięg strefy śródmiejskiej określa się w zgodzie z ustaleniami Strategii dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030”, który to dokument określa ją jako jeden z obszarów strategicznej interwencji (OSI), z przypisaną mu listą planowanych działań interwencyjnych.
2. W zakresie zasad kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej strefy, o której mowa w ust. 1, ustala się:
 - 1) kształtowanie struktury o charakterze wielofunkcyjnym, uwzględniającym zrównoważony udział funkcji usługowych i mieszkaniowych
 - 2) w zakresie funkcji usługowych obowiązuje priorytet dla lokalizacji usług miastotwórczych, o których mowa w podr. 1.4.4;
 - 3) w kształtowaniu zabudowy i zagospodarowania terenu dążenie do:
 - a) przestrzennego zintegrowania i wyeksponowania głównych elementów kompozycyjnych budujących strukturę przestrzenną miasta, takich jak: historyczne i współczesne wielkomiejskie wnętrza urbanistyczne tworzące charakterystyczne widoki, osie kompozycyjne i widokowe, dominanty wysokościowe i lokalne,
 - b) harmonijnego łączenia wartości zabytkowych i przyrodniczo-krajobrazowych ze współczesną zabudową i zagospodarowaniem
 - c) wytworzenia ciągów handlowo-usługowych, zwłaszcza wzdłuż ulic wyłączonych z ruchu kołowego lub z ograniczeniami w ruchu kołowym, poprzez: aktywizację parterów budynków dostępnych z poziomu ulic i placów do celów usługowych.
 - 4) wykluczać należy lokalizację funkcji o charakterze konfliktowym w stosunku do funkcji skoncentrowanego mieszkalnictwa oraz usług miastotwórczych, o których mowa w ust. 5 podr. 1.4.4, w szczególności: obiektów handlowych typu strip mall oraz dużych parkingów terenowych.
3. Specyfika strefy śródmiejskiej, jako historycznie ukształtowanego obszaru koncentracji usług i mieszkalnictwa, została uwzględniona poprzez wyznaczenie w jej obrębie stref funkcjonalnych zabudowy śródmiejskiej (S), stanowiących zgrupowania intensywnej zabudowy na obszarze śródmieścia, w rozumieniu przepisu §3 pkt 1 rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.¹
4. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa w strefach funkcjonalnych zabudowy śródmiejskiej (S) zawarto w ust. 3 podr. 1.2.3.

¹ Zabudowa śródmiejska: „należy przez to rozumieć zgrupowanie intensywnej zabudowy na obszarze śródmieścia, określonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu miejscowego w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5. W zasięgu strefy śródmiejskiej, określonym w sposób opisany w art. 1, pozostają także powiązane ze strefami zabudowy śródmiejskiej (S) strefy funkcjonalne usług i mieszkalnictwa, do których także odnoszą się będą polityki sektorowe, sformułowane w podr. 7.9.1 dla całego obszaru strategicznej interwencji.
6. W obrębie całej strefy śródmiejskiej należy wykluczać lokalizację funkcji o charakterze konfliktowym w stosunku do funkcji skoncentrowanego mieszkalnictwa oraz usług miastotwórczych, o których mowa w ust. 5 podr. 1.4.4.

1.4.3 KIERUNKI ROZWOJU CENTRÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH

1. Założenie kształtowania policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej realizuje się poprzez tworzenie i wzmacnianie systemu centrów uzupełniających, składającego się z następujących poziomów hierarchicznych:
 - 1) regionalnych;
 - 2) lokalnych;
 - 3) sąsiedzkich.
2. Dla zachowania i wzmocnienia statusu miasta regionalnego, oddziałującego na sąsiednie gminy i powiaty, dąży się do wytworzenia lub wzmocnienia funkcjonalnego następujących centrów regionalnych:
 - 1) Dworzec PKP;
 - 2) Plac Jagielloński.
3. Ustala się kierunki rozwoju centrum regionalnego **Dworzec PKP** jak następuje:
 - 1) w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej centrum:
 - a) należy dążyć do wykreowania funkcji obszaru w postaci południowego centrum o charakterze wielkomiejskim,
 - b) ustala się kształtowanie struktury urbanistycznej o charakterze wielofunkcyjnym, uwzględniającym przewagę funkcji usługowych z priorytetem dla lokalizacji usług miastotwórczych administracji, biur, hotelarstwa, handlu, kultury i rozrywki;
 - c) program funkcjonalny centrum obejmować ma główny węzeł multimodalny o znaczeniu regionalnym (typ 5), w rozumieniu ustaleń podr. 5.4.2;
 - d) należy dążyć do wysokiej intensywności zabudowy poprzez ustalanie w mpzp odpowiedniej wartości wskaźnika minimalnej intensywności zabudowy lub zasad zabudowy obejmujących minimalną liczbę kondygnacji wskazanych typów budynków;
 - e) w zachodniej części centrum dopuszcza się lokalizację dominant w postaci budynków wysokościowych, zgodnie z ustaleniami podr. 2.2.2;
 - f) w zabudowie tworzącej obudowę przestrzeni publicznych należy dążyć do realizacji aktywnych przyziemi oraz akcentowania stref wejściowych ważniejszych obiektów realizujących usługi miastotwórcze.
 - 2) w zakresie powiązań transportowych centrum:
 - a) powiązanie centrum z podstawowym układem komunikacji kołowej zaleca się realizować poprzez:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- utrzymanie funkcji tranzytu ogólnomiejskiego korytarza ulic K. J. Poniatowskiego i S. Beliny-Prażmowskiego,
 - budowa węzła umożliwiającego w rejonie placu dworcowego bezkolizyjny przebieg trasy N-S w stosunku do powiązań pieszych, rowerowych i UMO, o których mowa w lit. c i d;
- b) powiązanie centrum z węzłem transportu zbiorowego, w rozumieniu pkt. 7 podr. 5.4.1, zaleca się realizować poprzez:
- bezpośrednie i bezkolizyjne powiązanie dworca kolejowego i autobusowego,
 - integrację wszystkich linii przebiegających w rejonie dworca PKP w jednym węźle przesiadkowym,
 - zapewnienie zadaszonego węzła przesiadkowego stanowiącego element pieszej przestrzeni publicznej centrum, dostępnego bezpośrednio i bezkolizyjnie z dworca PKP,
 - w przypadku realizacji przystanków komunikacji zbiorowej poza węzłem przesiadkowym, zapewnienie zadaszonych wysokiej jakości wiat przystankowych z systemem informacji pasażerskiej i punktami sprzedaży biletów z całodobową możliwością ich zakupu,
 - zapewnienie zintegrowanego punktu obsługi wszystkich podróżnych oraz informacji turystycznej;
- c) powiązanie piesze centrum, w rozumieniu ust. 3 podr. 5.2.2, zaleca się realizować poprzez:
- zapewnienie pieszego charakteru Placu Dworcowego poprzez wykluczenie ruchu kołowego na całości placu lub na fragmencie zapewniającym bezpośrednio i wygodne powiązanie dworca z węzłem komunikacji zbiorowej, o którym mowa w pkt. 2 lit. a tiret trzecie,
 - zapewnienie pieszych przestrzeni publicznych łączących nowo planowane obiekty z Placem Dworcowym,
 - zapewnienie deptaka łączącego centrum regionalne Dworzec PKP z centrum lokalnym Śląska, przy czym deptakowi nadaje się priorytet w przypadku kolizji z jezdniami, w szczególności przy pomocy wyniesionych przejść dla pieszych,
 - zapewnienie szerokości chodników odpowiedniej do przewidywanego natężenia ruchu pieszego, wynikającego z funkcji centrum,
 - zapewnienie wysokiej jakości nawierzchni pieszych przestrzeni publicznych i komunikacyjnych, zapewniającej wygodę poruszania się,
 - zapewnienie bezpośredniego i bezkolizyjnego powiązania dworca autobusowego lub ronda Mikołajczyka z ul. Staroopatowską, za pomocą kładki lub tunelu pieszo-rowerowego,
 - realizację schodów ruchomych w tunelu dworcowym,
 - w powiązaniu z realizacją rozwiązań, o których mowa w lit. a:
 - zaniechanie stosowania przejść dla pieszych wyposażonych w sygnalizację świetlną w rejonie Placu Dworcowego,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- ustanowienie na pozostałych ulicach centrum stref zamieszkania lub stref „tempo 30”;
- d) powiązanie centrum przy pomocy ruchu rowerowego i UMO, w rozumieniu ust. 3 podr. 5.3.3, zaleca się realizować poprzez:
- stworzenie głównego korytarza dla ruchu rowerowego i UMO, zgodnie z ustaleniami podr. 5.3.4, w ramach bezpośredniego i bezkolizyjnego powiązania dworca autobusowego lub ronda Mikołajczyka z ul. Staroopatowską, za pomocą kładki lub tunelu pieszo-rowerowego, o którym mowa w lit. b tiret szóste,
 - zapewnienie miejsc postojowych dla rowerów w bezpośrednim sąsiedztwie i bezkolizyjnie powiązanych z dworcami kolejowym i autobusowym po obu stronach linii kolejowej, zarówno od strony centrum miasta jak i osiedla Ustronie,
 - zapewnienie zadaszonych miejsc postojowych dla rowerów stanowiących element garażu P&R lub w formie garażu podziemnego pod Placem Dworcowym;
- 3) w zakresie polityki parkingowej na obszarze centrum:
- a) zapewnienie parkingu P&R w bezpośrednim sąsiedztwie oraz bezpośrednio i bezkolizyjnie powiązanego z dworcami kolejowym i autobusowym, w formie garażu wielostanowiskowego minimum dwupoziomowego, służącego również do obsługi centrum regionalnego, powiązanego ze stacją ładowania pojazdów elektrycznych,
 - b) zapewnienie parkingu K&R w bezpośrednim sąsiedztwie dworców kolejowego i autobusowego,
 - c) ograniczanie stosowania parkingów terenowych poprzez:
 - zakazy realizacji wydzielonych parkingów niebędących elementami pasa drogowego dróg publicznych lub nieprzylegających do jezdni drogi wewnętrznej lub
 - nakazy stosowania garaży wbudowanych,
 - d) objęcie obszaru centrum strefą płatnego parkowania,
 - e) zapewnianie ogólnodostępnych miejsc do parkowania w garażach obsługujących duże obiekty handlowe lub usługowe, służących obsłudze całego centrum regionalnego, w liczbie wynikającej z analizy zapotrzebowania generowanego przez okoliczną zabudowę mieszkaniową, handlową i usługową.
4. Ustala się kierunki rozwoju centrum regionalnego **Plac Jagielloński** jak następuje:
- 1) w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej centrum:
 - a) należy dążyć do wzmocnienia funkcji obszaru jako północnego centrum o charakterze wielkomiejskim,
 - b) ustala się kształtowanie struktury urbanistycznej o charakterze wielofunkcyjnym, uwzględniającym przewagę funkcji usługowych z priorytetem dla lokalizacji usług miastotwórczych administracji, biur, hotelarstwa, kultury i rozrywki;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- c) program funkcjonalny centrum obejmować ma węzeł przesiadkowy w rozumieniu ustaleń podr. 5.4.2;
 - d) należy dążyć do wysokiej intensywności zabudowy poprzez ustalanie w mpzp odpowiedniej wartości wskaźnika minimalnej intensywności zabudowy lub zasad zabudowy obejmujących minimalną liczbę kondygnacji wskazanych typów budynków;
 - e) w zachodniej części centrum dopuszcza się lokalizację dominant w postaci budynków wysokościowych, zgodnie z ustaleniami podr. 2.2.2;
 - f) w zabudowie tworzącej obudowę przestrzeni publicznych należy dążyć do realizacji aktywnych przyziemi oraz akcentowania stref wejściowych ważniejszych obiektów realizujących usługi miastotwórcze.
- 2) w zakresie powiązań transportowych centrum:
- a) powiązanie centrum z podstawowym układem komunikacji kołowej poprzez ul. Chrobrego i ul. A. Struga.
 - b) powiązanie centrum z węzłem transportu zbiorowego, w rozumieniu pkt. 7 podr. 5.4.1, zaleca się realizować poprzez:
 - bezpośrednie i bezkolizyjne powiązanie przystanków komunikacji zbiorowej z częścią północną (obecnie galeria handlowo-usługowa) i południową centrum (Plac Jagielloński), w szczególności poprzez ustalenie zapewnienia dojazdów do przystanków ze wszystkich kierunków, nie wymagających przechodzenia przez galerię handlowo-usługową;
 - integrację przystanków komunikacji zbiorowej z głównymi wejściami do dużych obiektów handlowych i usługowych lub z centralną przestrzenią publiczną;
 - zapewnienie zadaszonych wysokiej jakości wiat przystankowych z systemem informacji pasażerskiej i punktami sprzedaży biletów z całodobową możliwością ich zakupu;
 - integrację miejskich i podmiejskich linii komunikacji zbiorowej we wspólnym węźle przesiadkowym.
 - c) powiązanie piesze centrum, w rozumieniu ust. 3 podr. 5.2.2, zaleca się realizować poprzez:
 - zapewnienie pieszego charakteru Placu Jagiellońskiego,
 - zapewnienie bezkolizyjnego powiązania Placu Jagiellońskiego z północną częścią centrum (obecnie galeria handlowo-usługowa),
 - powiązanie centrum regionalnego z Placem Konstytucji 3 maja za pomocą deptaka lub przestrzeni współdzielonej, przy nadaniu priorytetu dla ruchu pieszego w przypadku kolizji z jezdniami, w szczególności przy pomocy wyniesionych przejść dla pieszych i ciągłości nawierzchni,
 - zapewnienie szerokości chodników odpowiedniej do przewidywanego natężenia ruchu pieszego, wynikającego z funkcji centrum,

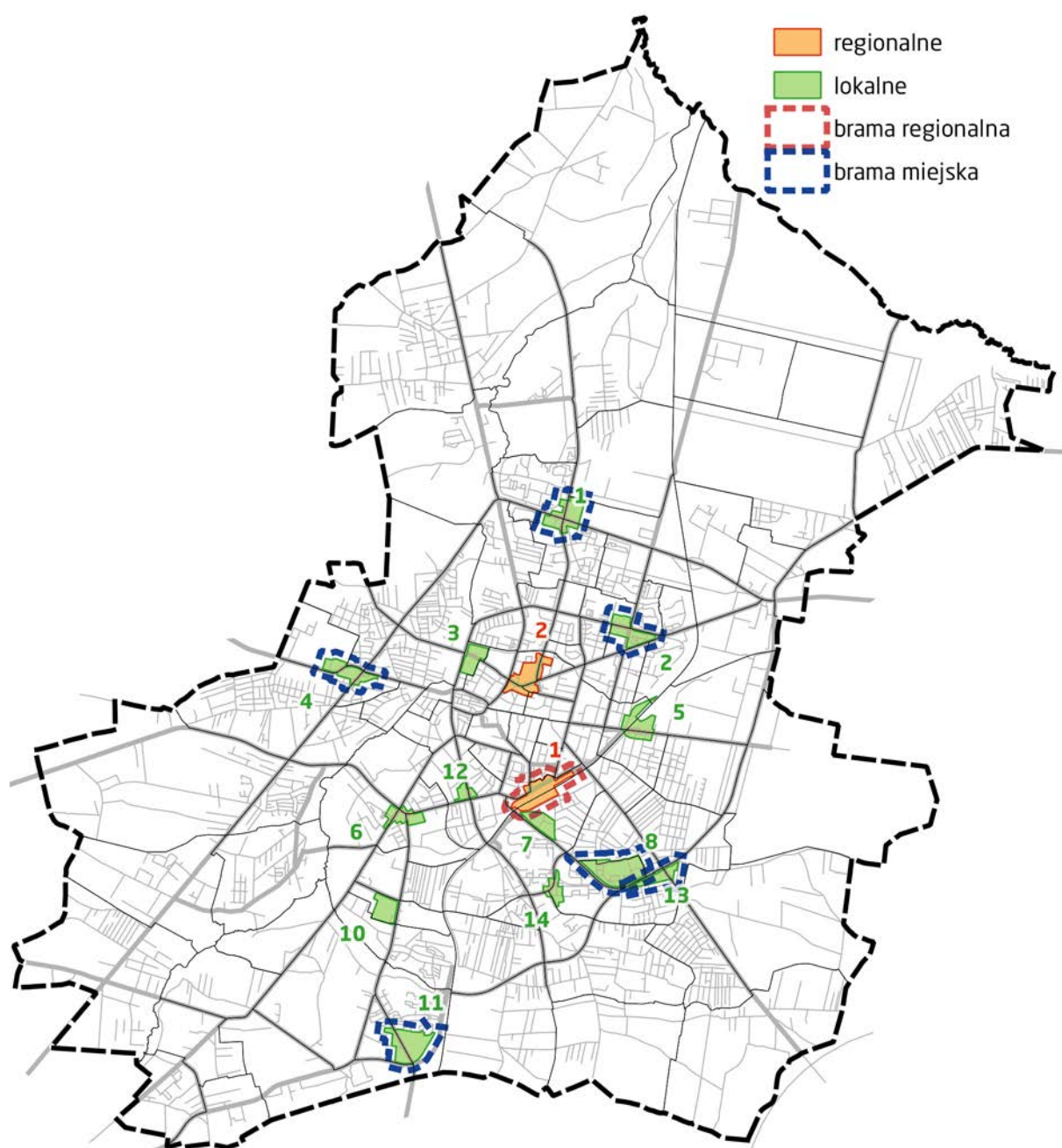
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- stosowanie przejść dla pieszych w obrębie skrzyżowań ulic równorzędnych lub wyposażonych w sygnalizację świetlną, łączących bezpośrednio wszystkie strony krzyżujących się ulic,
 - zapewnienie wysokiej jakości nawierzchni pieszych przestrzeni publicznych i komunikacyjnych, zapewniającej wygodę poruszania się;
- d) powiązanie centrum przy pomocy ruchu rowerowego i UMO, w rozumieniu ust. 3 podr. 5.3.3, zaleca się realizować poprzez:
- stworzenie głównego korytarza dla ruchu rowerowego i UMO, zgodnie z ustaleniami podr. 5.3.4;
 - zapewnienie miejsc postojowych dla rowerów w bezpośrednim sąsiedztwie i bezkolizyjnie powiązanych z dużymi obiektami handlowymi i usługowymi.
- 3) w zakresie polityki parkingowej na obszarze centrum:
- a) ograniczanie stosowania parkingów terenowych poprzez:
 - zakazy realizacji wydzielonych parkingów niebędących elementami pasa drogowego dróg publicznych lub nieprzylegających do jezdni drogi wewnętrznej lub
 - nakazy stosowania garaży wbudowanych,
 - b) objęcie obszaru centrum strefą płatnego parkowania,
 - c) zapewnianie ogólnodostępnych miejsc do parkowania w garażach obsługujących duże obiekty handlowe lub usługowe, służących obsłudze całego centrum regionalnego oraz centrum miasta, w liczbie wynikającej z analizy zapotrzebowania generowanego przez okoliczną zabudowę mieszkaniową, handlową i usługową.
5. Przyjmuje się, że centra skupisk ludności z buforem 635 m (10 minutowe dojście piesze) i minimalnej liczby ludności wynoszącej 6 tysięcy mieszkańców (według symulacji docelowego rozmieszczenia ludności w perspektywie realizacji Studium), jest demograficznym wskazaniem lokalizacji najważniejszych centrów lokalnych i przesiadkowych, których oddziaływanie wykracza znacznie poza obszar ich lokalizacji.
6. Biorąc pod uwagę założenie, o którym mowa w ust. 5, oraz dotychczas wykształcone funkcje obszarów lokalizacji usług, wyznacza się następujące centra lokalne:
- 1) Północ;
 - 2) Gołębiów;
 - 3) Korej;
 - 4) Radiostacja;
 - 5) Lubelska;
 - 6) Borki;
 - 7) Śląska;
 - 8) Grzeczmarowskiego;
 - 9) Ustronie;
 - 10) Toruńska;
 - 11) Południe;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 12) 1905 Roku;
- 13) Wojska Polskiego.
7. Potencjalnie najbardziej atrakcyjnym miejscem w Radomiu na lokalizację nowego centrum, którego zagospodarowanie jeszcze nie zostało ukształtowane, jest obszar wewnątrz osiedla Ustronie, przy ulicy Jana Pawła II. W lokalizacji tej wyznacza się centrum lokalne nr 14 („Jana Pawła II”), w celu poprawy obsługi największego radomskiego wielorodzinnego osiedla mieszkaniowego.
8. Zakłada się, że system centrów uzupełniających przestrzennie i funkcjonalnie będzie łączył się z Radomskim Obszarem Funkcjonalnym (ROF). Typologia oraz wzajemne powiązania będą wpływać na zmiany zachowań komunikacyjnych i zwiększać atrakcyjność komunikacji zbiorowej, przy jednoczesnym zmniejszeniu ilości i długości podróży samochodami osobowymi. Centra usytuowane na obrzeżach miasta będą pełnić funkcje „bram miejskich”, a centrum Radom - Dworzec PKP „bramy regionalnej”.
9. Funkcją węzłów komunikacyjnych lokalizowanych w bramach miejskich ma być zapewnienie możliwości zmiany środka transportu przez osoby przekraczające granice miasta. W tym celu przewiduje się:
 - 1) połączenie korytarzami wysokiej jakości komunikacji zbiorowej ze śródmieściem oraz innymi centrami, ważnymi instytucjami, osiedlami mieszkaniowymi i największymi generatorami ruchu;
 - 2) rozbudowaną infrastrukturę dla komunikacji zbiorowej, z wysokiej jakości wiatami przystankowymi, systemem informacji pasażerskiej, poczekalniami, wc, punktami sprzedaży biletów z całodobową możliwością ich zakupu;
 - 3) ogólnodostępne parkingi samochodowe dla krótko i długoterminowego parkowania - P&R, K&R;
 - 4) rozwój wysokiej jakości infrastruktury pieszej i rowerowej z rozwiązaniami technicznymi zapewniającymi wygodę, preferencje, bezpieczeństwo, ułatwienia poruszania się oraz zaplanowaną w sposób skracający odległości między źródłami i celami podróży;
 - 5) realizację parkingów dla rowerów i mobilności osobistej zapewniających bezpieczeństwo i komfort użytkownika oraz przynajmniej częściową ochronę przed warunkami atmosferycznymi;
 - 6) wspieranie mobilności współdzielonej;
 - 7) zrównoważone rozwiązania techniczne dające preferencje dla komunikacji zbiorowej oraz pieszych i rowerzystów. Przybliżanie komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszej i rowerowej do głównych wejść obiektów z jednoczesną redukcją przejazdów w ich sąsiedztwie samochodami;
 - 8) stacje ładowania pojazdów elektrycznych.
10. Biorąc pod uwagę problemy komunikacyjne kumulujące się w śródmieściu, intensywność codziennego napływu pojazdów indywidualnych z gmin sąsiednich do pełnienia roli bram miejskich wskazuje się centra „Północ”, „Gołębiów”, „Radiostacja”, „Południe”, „Grzecznarowski” oraz „Wojska Polskiego”.

11. Rolę bramy regionalnej pełnić będzie centrum Dworzec PKP, dla którego ustala się zachowanie wiodącej roli węzła komunikacji zbiorowej, zapewniającego atrakcyjne powiązanie miejskiej komunikacji zbiorowej ze wszystkimi modułami transportowymi, w szczególności z koleją i dalekobiezną komunikacją autobusową. Jako kluczowe ustala się autobusowe powiązanie centrum Dworzec PKP z Lotniskiem Warszawa-Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 roku i centrum Lubelska. Zakłada się stworzenie szybkiej linii autobusowej, przebiegającej od Dworca PKP, przez wiadukt nad przystankiem PKP Radom Wschodni do terminala na lotnisku.

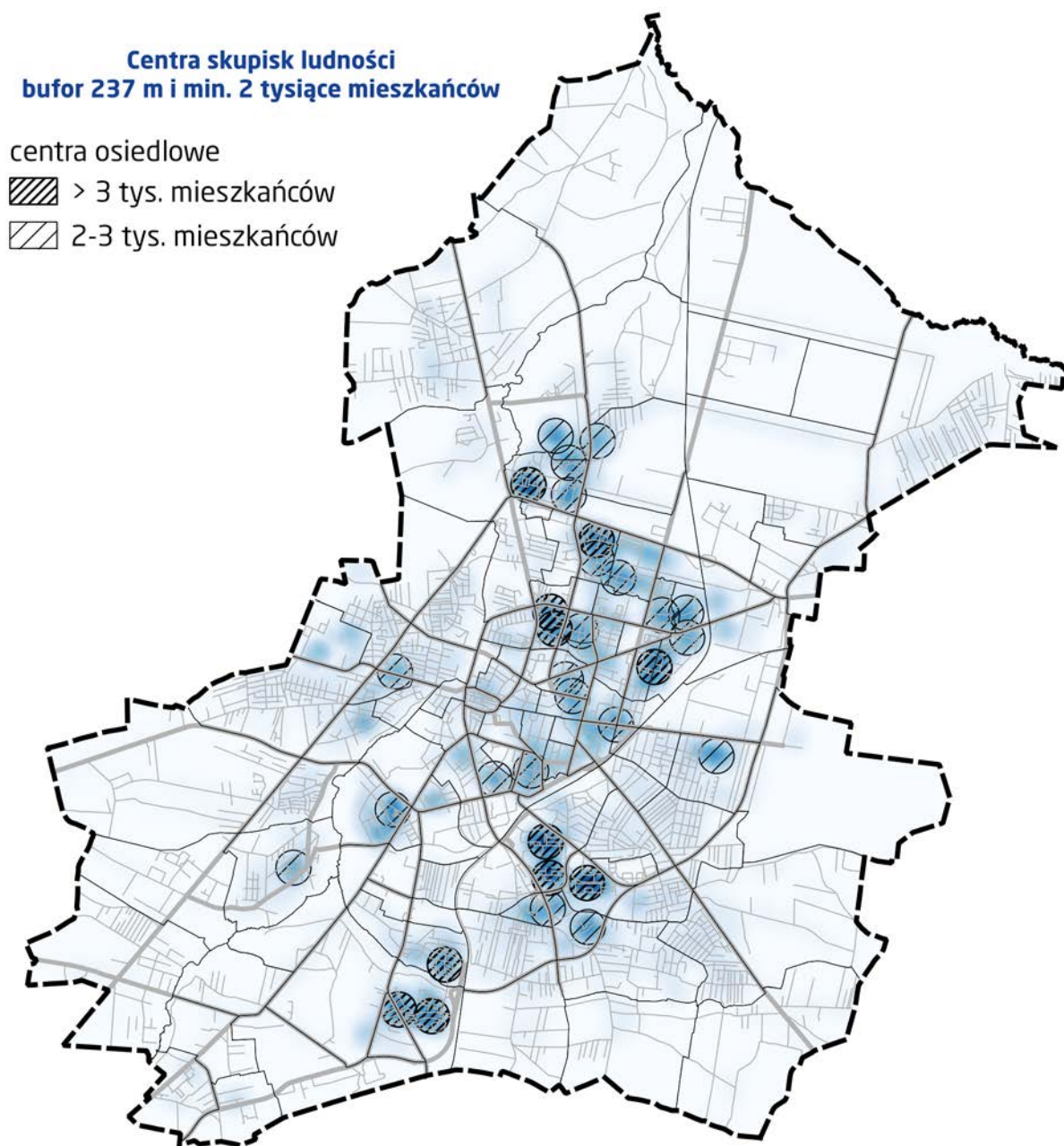
Rycina 1.5. Klasyfikacja centrów uzupełniających

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

12. Przyjmuje się dążenie do zmiany podziału zadań przewozowych, poprzez skracanie długości codziennych podróży. W tym celu zakłada się rozlokowywanie usług podstawowych, takich jak sklepy osiedlowe, usługi zdrowia, oświaty itd. możliwie blisko osiedli mieszkaniowych, przy jednoczesnym wzmacnianiu powiązań pieszych, rowerowych i mobilności osobistej umożliwiają osiągnięcie tego celu. Przyjmuje się, że wskazaniem do tworzenia centrów sąsiedzkich wyznaczanych w mpzp są analizy demograficzne dotyczące liczby i zagęszczenia ludności (według symulacji docelowego rozmieszczenia ludności w perspektywie realizacji Studium). Na ich podstawie należy wybierać najlepsze lokalizacje dla rozmieszczenia handlu, usług prywatnych i publicznych, marszrut komunikacji zbiorowej, lokalizacji przystanków i węzłów przesiadkowych itp., dla istniejącego rozkładu ludnościowego.
13. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić lokalizację centrów sąsiedzkich, w sposób jak następuje:
- 1) Centra sąsiedzkie wyznaczać należy w strefach wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW), wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodziną (MN) oraz usługowych (U).
 - 2) Kryteria wyznaczania centrów sąsiedzkich:
 - a) przyjmuje się, że zilustrowane na rycinie 1.6 centra skupisk ludności z buforem 237 m (5 minutowe dojście piesze) i minimalnej liczbie ludności wynoszącej 2 tysiące mieszkańców (według symulacji docelowego rozmieszczenia ludności w perspektywie realizacji Studium), są demograficznym wskazaniem lokalizacji centrów sąsiedzkich;
 - b) pozostałymi przesłankami lokalizacji centrum sąsiedzkiego są:
 - obecność niezabudowanych lub ekstensywnie zabudowanych działek, mogących być zagospodarowanymi na cele centralnej przestrzeni publicznej;
 - istniejące zgrupowanie obiektów lub lokali usługowych i handlowych;
 - obecność obiektu istotnego kulturowo lub stanowiącego dominantę przestrzenną (np. kościoła, biblioteki, miejskiego domu kultury);
 - położenie na lub w sąsiedztwie marszrut komunikacji zbiorowej;
 - znaczna intensywność zabudowy.
 - 3) Centra sąsiedzkie powinny stanowić skupiska funkcji handlowych i usługowych podstawowego, względnie podstawowego i średniego rzędu, przy czym ranga i rodzaje pożądanych usług oraz pożądane wielkości obiektów handlowych powinny być określane na podstawie zaludnienia i wielkości obszaru obsługiwanego. Regulacji powinny podlegać w szczególności dopuszczalne gabaryty obiektów handlowych i handlowo-usługowych (determinujące np. możliwość lokalizacji supermarketu). Odpowiednimi zapisami planistycznymi należy dążyć do wykształcenia w centrach sąsiedzkich następujących funkcji i form zagospodarowania:
 - a) centralna piesza przestrzeń publiczna w formie placu, deptaka lub strefy zamieszkania, o wygodnej nawierzchni wysokiej jakości,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- b) handel i usługi podstawowe w centrach obsługujących mniejsze i mniej intensywnie zabudowane obszary (np. małe osiedla zabudowy jednorodzinnej) (m.in. sklepy spożywcze, drogeryjne, usługi drobne, piekarnia, cukiernia),
- c) handel i usługi średniego rzędu w centrach obsługujących większe i bardziej intensywnie zabudowane obszary (np. większe osiedla zabudowy wielorodzinnej) (usługi podstawowe oraz m.in. sklepy odzieżowe, obuwnicze, gastronomia, zdrowie, rekreacja),
- d) obiekty kultury rejonowej (m.in. parafia, osiedlowy ośrodek kultury, świetlica dla dzieci),
- e) przystanek komunikacji zbiorowej,
- f) miejsca postojowe dla rowerów, w szczególności przy przystanku komunikacji zbiorowej, głównych obiektach handlowych i usługowych oraz centralnej przestrzeni publicznej.

Rycina 1.6. Centra skupisk ludności - bufor 237 m i min. 2 tys. mieszkańców

1.4.4 LOKALIZACJA USŁUG MIASTOTWÓRCZYCH

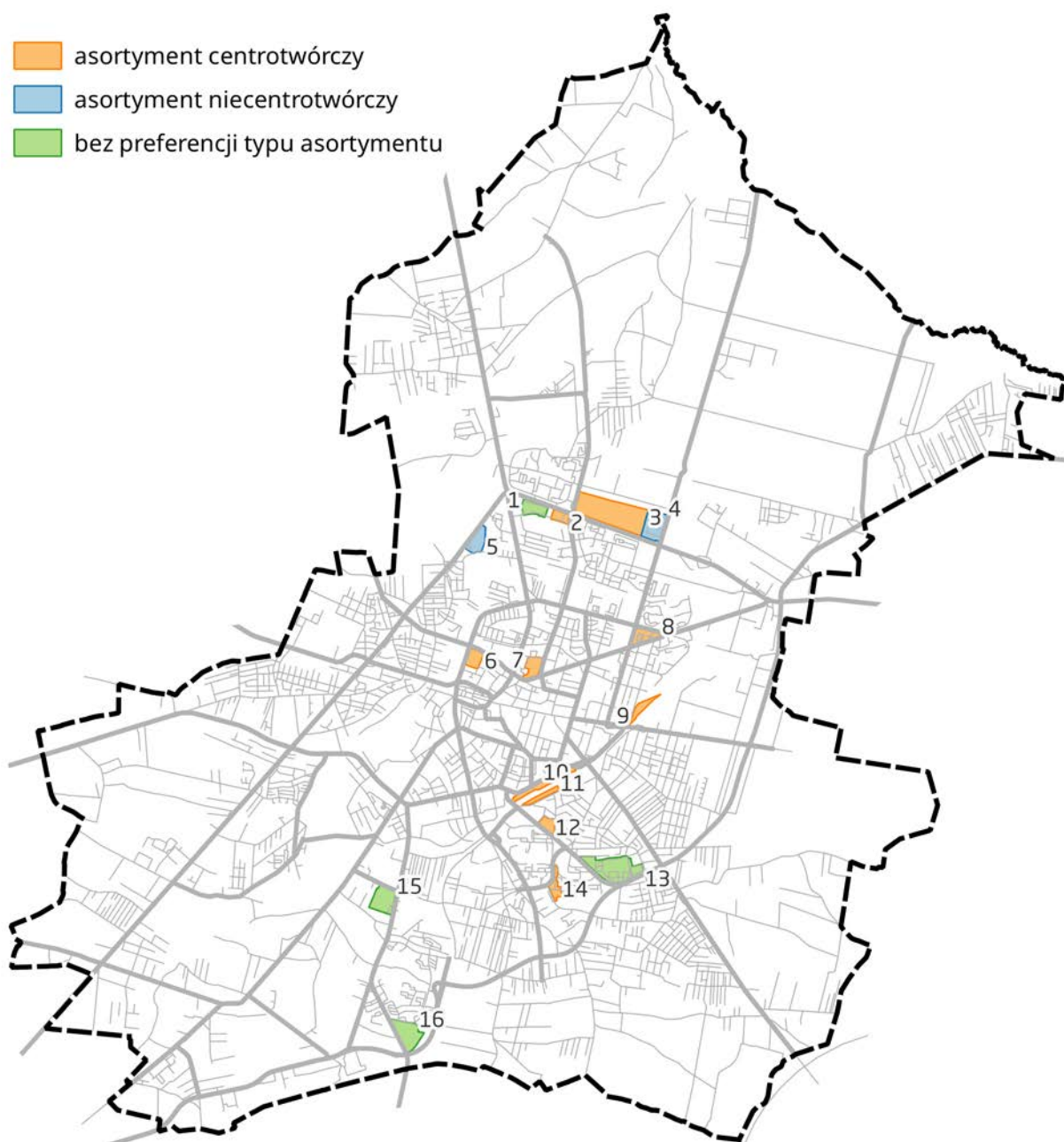
1. W niniejszym dokumencie wyodrębniana się specyficzną kategorię funkcji terenów w postaci usług miastotwórczych, których rozmieszczenie ma szczególną wagę dla polityki przestrzennej miasta.
2. Lokalizację usług miastotwórczych zakłada się:
 - 1) w następujących w strefach funkcjonalnych:
 - a) usługowych (U), wskazanych na rysunku Studium do lokalizacji usług miastotwórczych,
 - b) zabudowy śródmiejskiej (S);
 - 2) w centrach uzupełniających poziomu hierarchicznego centrów regionalnych:
 - a) Dworzec PKP,
 - b) Plac Jagielloński.
3. Na obszarach lokalizacji usług miastotwórczych należy doprecyzowywać asortyment handlu detalicznego w sposób umożliwiający wykluczenie lokalizacji obiektów handlowych o asortymencie niecentrotwórczym.
4. Na obszarach lokalizacji usług miastotwórczych należy wykluczać lokalizację funkcji o charakterze konfliktowym, do których zalicza się funkcje realizowane w ramach następujących klas przeznaczeń terenu:
 - 1) tereny handlu hurtowego (UHH);
 - 2) tereny usług rzemieślniczych (UL), z uszczegółowieniem w zakresie rodzaju usług uciążliwych i konfliktowych (np. warsztaty naprawcze pojazdów, itp.);
 - 3) tereny parkingów (KOP), z uszczegółowieniem w zakresie parkingów dla samochodów ciężarowych oraz parkingów terenowych nie służących do obsługi stref funkcjonalnych, o których mowa w ust. 3;
 - 4) tereny obsługi podróżnych (KOO), z uszczegółowieniem wskazującym stacje paliw;
 - 5) tereny produkcji (P) inne niż dedykowane drobnej produkcji o wyszczególnionym charakterze i skali, powiązanej ze sprzedażą produkowanego asortymentu (np.: piekarnie, ciastkarnie, itp.);
 - 6) tereny infrastruktury technicznej (I), z uszczegółowieniem wskazującym rodzaj funkcji uciążliwych i konfliktowych.

1.4.5 LOKALIZACJA WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH OBIEKTÓW HANDLOWYCH

1. Za wielkopowierzchniowe obiekty handlowe (WOH) uznaje się obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m², o których mowa w ust. 3a art. 10 UPZP.
2. Wyznacza się następujące obszary, na których mogą być sytuowane WOH:
 - 1) ul. Żółkiewskiego/Warszawska w jednostce SIM Akademickie;
 - 2) ul. Żółkiewskiego/Mieszka i w jednostce SIM Akademickie;
 - 3) ul. Żółkiewskiego w jednostce SIM Brzustówka;
 - 4) ul. Żółkiewskiego/Energetyków w jednostce SIM Brzustówka;
 - 5) ul. Czarnieckiego w jednostce SIM Koniówka,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 6) ul. Mireckiego/Wenera w jednostce SIM Śródmieście;
 - 7) ul. Struga/Chrobrego w jednostce SIM Śródmieście;
 - 8) ul. Struga/Zbrowskiego w jednostce SIM Osiedle nad Potokiem;
 - 9) ul. Lubelska/Szklana w jednostkach SIM Dzierzków i Śródmieście;
 - 10) ul. Beliny-Prażmowskiego/Poniatowskiego w jednostkach SIM Śródmieście i Planty;
 - 11) ul. Tadeusza Mazowieckiego w jednostkach SIM Ustronie i Glinice
 - 12) ul. Śląska/Grzeczmarowski w jednostce SIM Ustronie;
 - 13) ul. Grzeczmarowski w jednostce SIM Ustronie i Glinice;
 - 14) ul. Jana Pawła I, w jednostce SIM Ustronie;
 - 15) ul. Wierzbicka/Toruńska w jednostce SIM Żakowice;
 - 16) ul. Walentynowicz/Wierzbicka w jednostce SIM Południe.
3. Granice obszarów wymienionych w ust. 2 przedstawiono na rysunku Studium, załącznik graficzny K1.

Rycina 1.9. Rozmieszczenie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

4. Na obszarach wymienionych w ust. 2:
 - 1) w pkt 2, 6-12 i 14 - preferuje się obiekty handlowe o centrotwórczym asortymencie handlu detalicznego;
 - 2) w 2 pkt 4 i 5 - preferuje się obiekty handlowe o niecentrotwórczym asortymencie handlu detalicznego;
 - 3) w pkt 1, 3, 13, 15 i 16 - nie przewiduje się ograniczeń dla typu asortymentu obiektów handlowych.
5. Dla poszczególnych obszarów lokalizacji WOH, wymienionych w ust. 2, zaleca się:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

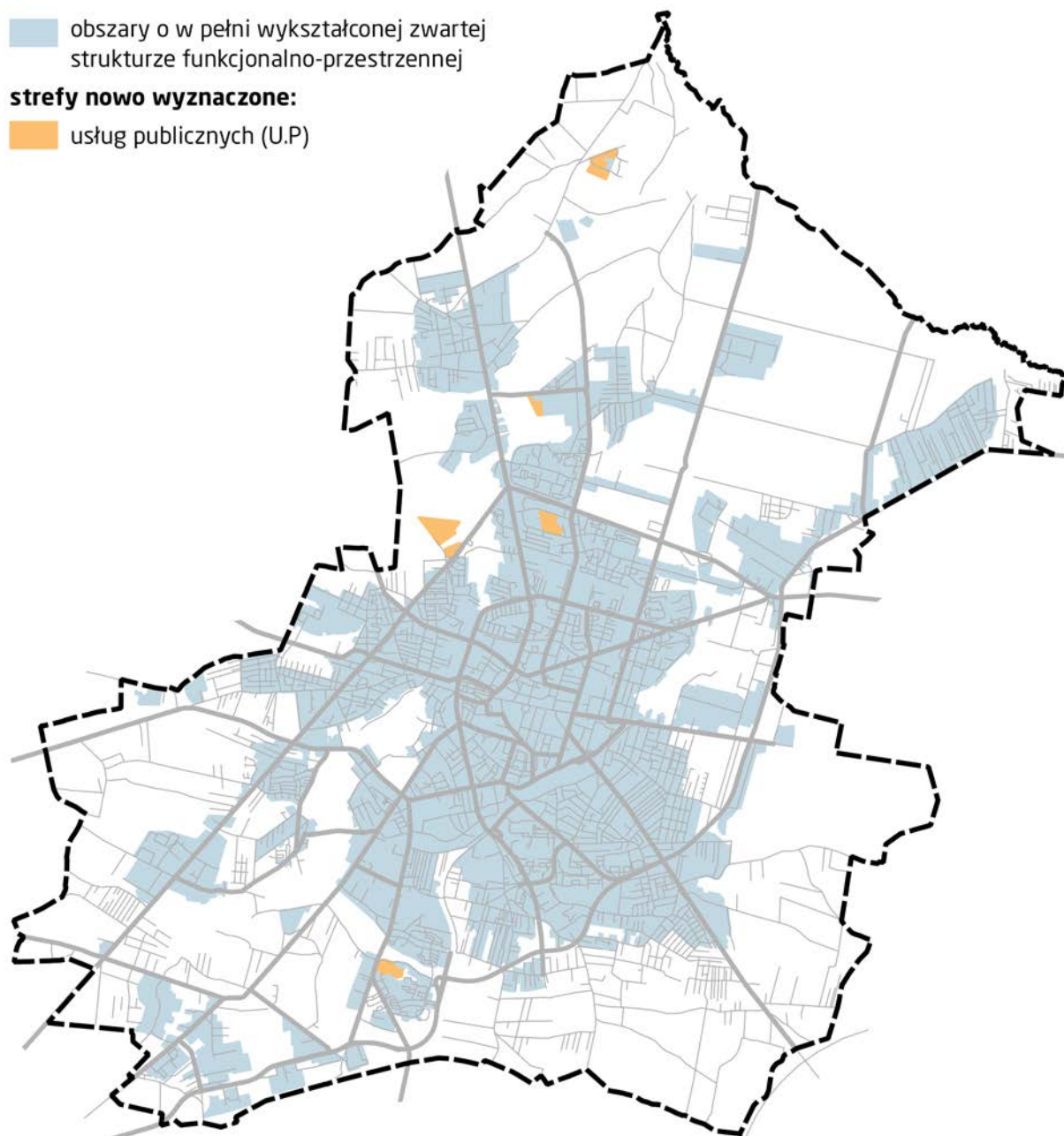
- 1) realizację usług w WOH o minimalnej liczbie 2 kondygnacji nadziemnych w całym obrysie powierzchni zabudowy - w przypadku lokalizacji, o których mowa w pkt 6-10 i 12;
- 2) zapewnienie zintegrowanego z głównym wejściem do największego obiektu publicznie dostępnego placu pieszego o minimalnej wielkości 400 m² - w przypadku lokalizacji, o których mowa w pkt 6, 8 i 10;
- 3) zapewnienie publicznie dostępnego placu pieszego o minimalnej wielkości 400 m² zintegrowanego z wejściem do największego obiektu od strony osiedla mieszkaniowego - w przypadku lokalizacji, o których mowa w pkt 12 i 14;
- 4) bezpośrednie skomunikowanie piesze z sąsiednimi strefami zabudowy mieszkaniowej, przez co rozumie się:
 - a) zapewnienie wejścia do obiektu od strony każdej takiej strefy powiązanego bezpośrednio z ciągiem pieszym prowadzącym do tej strefy;
 - b) w przypadku konieczności przekroczenia ulicy o kategorii G lub GP, zapewnienie bezkolizyjnego, bezschodowego przejścia nadziemnego lub podziemnego;
- 5) bezpośrednie skomunikowanie piesze WOH z dworcami: kolejowym i autobusowym - w przypadku lokalizacji, o których mowa w pkt 10 i 11;
- 6) stosowanie garaży wielopoziomowych i/lub wbudowanych w obiekty oraz ograniczenie lokalizacji parkingów terenowych - w przypadku lokalizacji, o których mowa w pkt 1, 2, 6-14.

1.4.6 LOKALIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ (W TYM USŁUG PUBLICZNYCH)

1. Rozwój infrastruktury społecznej, w tym usług publicznych, ustala się w strefach funkcjonalnych usług, wskazanych jako podtyp oznaczony symbolem U.P, stanowiący preferowane lokalizacje usług publicznych.
2. Lokalizację infrastruktury społecznej, w tym usług publicznych, dopuszcza się ponadto w ramach realizacji odpowiednich funkcji uzupełniających w strefach funkcjonalnych:
 - 1) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - 2) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN),
 - 3) zabudowy śródmiejskiej (S),
 - 4) usługowych (U) - innych niż wymienione w ust. 1,
 - 5) zieleni i rekreacji (Z).
3. Przyjęte w niniejszym dokumencie rozmieszczenie podtypu stref funkcjonalnych usług publicznych U.P wynika z:
 - 1) polityki przestrzennej kształtowania policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta, o której mowa w rozdziale 1.4;
 - 2) polityki przestrzennej na obszarach strategicznej interwencji, o której mowa w rozdziale 7.9;
 - 3) polityki przestrzennej kontynuacji i uzupełniania dotychczasowego zagospodarowania lub przeznaczenia terenów na obszarach urbanizacji, o której mowa w podrozdziale 2.1.1.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

4. W zakresie zasad lokalizacji usług publicznych w **strefach wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW) i jednorodziną (MN)** ustala się:
 - 1) w obrębie wyznaczanych w mpzp terenów zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej należy:
 - a) precyzować rodzaj usług, preferując usługi o znaczeniu lokalnym, zaspokajające podstawowe potrzeby mieszkańców, takie jak: zakłady opieki zdrowotnej, żłobki, przedszkola, świetlice, domy kultury itp.;
 - b) wykluczyć usługi o charakterze konfliktowym lub skali nieodpowiadającej funkcji mieszkaniowej, takie jak: schroniska dla zwierząt, szpitale, domy opieki społecznej itp.;
 - c) ograniczyć udział funkcji usługowych w budynkach mieszkaniowo-usługowych do maksymalnie dwu kondygnacji nadziemnych.
 - 2) usytuowanie wydzielonych terenów zabudowy usługowej należy ustalać z uwzględnieniem wskazanych w ustaleniach Studium (podrozdział 1.4.3) lokalizacji centrów lokalnych;
 - 3) na wydzielonych w mpzp terenach zabudowy usługowej precyzować rodzaj usług, preferując usługi powiązane lub niekonfliktowe z zapleczem mieszkaniowym, takie jak: szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, zakłady opieki zdrowotnej, przedszkola, żłobki, domy opieki społecznej, usługi kultury, nauki, kultu religijnego itp.
5. Zasady lokalizacji usług publicznych w **strefach zabudowy śródmiejskiej (S)** - z uwzględnieniem zasady wyrażonej w ust. 6 podrozdziału 1.4.2.
6. Nowe tereny zabudowy usługowej w postaci podtypu stref usługowych U.P z preferencją dla usług publicznych o łącznej powierzchni dotychczas niezabudowanej **35,456 ha**.

Rycina 1.10. Rozmieszczenie nowych terenów zabudowy usług publicznych

1.5 STREFOWANIE FUNKCJONALNE

1. Kształtowanie pożądanej struktury zagospodarowania miasta osiągnęte będzie za pomocą ustalenia kategorii funkcji zabudowy i zagospodarowania terenów oraz ich wzajemnych relacji: **strefowania funkcjonalnego**. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy w szczególności wymaga takiej dyspozycji funkcjonalnej, która zminimalizuje istniejące i potencjalne konflikty funkcjonalno-przestrzenne, przyczyniając się jednocześnie do maksymalizacji szans rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- Poza zasadą separacji funkcji konfliktowych, drugą z kluczowych zasad kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest prowadzenie elastycznej polityki przestrzennej, w której istotny jest przede wszystkim stopień wzajemnej uciążliwości lokalizowanych funkcji, a nie ich formalnie ujmowana odmienność. Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy co do zasady składają się zatem **strefy wielofunkcyjne**, umożliwiające przeznaczenie terenów pod funkcje wzajemnie się uzupełniające, o podobnej charakterystyce oddziaływania środowiskowego.
- Poszczególne strefy funkcjonalne wyodrębnia się za pomocą barwnego oznaczenia graficznego oraz odpowiedniego symbolu literowego.
- Dla poszczególnych **stref funkcjonalnych** ustala się **podstawowe i uzupełniające funkcje zabudowy i/lub zagospodarowania terenów**, za pomocą których należy określać przeznaczenie terenów w tych strefach, zestawione niżej w tabeli 1.1.

Tabela 1.1. Podstawowe i uzupełniające funkcje terenów w strefach funkcjonalnych

Symbol strefy	Typ strefy	Funkcje terenów w strefie		maksymalny udział terenów o funkcji innej niż podstawowa [%]
		podstawowe	uzupełniające	
Obszary urbanizacji				
MW	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej (1_2_)	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (1_1_) teren usług (2_)	40
MN	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (1_1_)	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej (1_3_), teren usług (2_), teren zieleni (10_)	40
S	zabudowy śródmiejskiej	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej (1_2_), teren usług (2_)	-	20
U	usługowa	teren usług (2_)	teren produkcji przemysłowej (3_1_), teren składów i magazynów (3_3_), teren obsługi komunikacji (5_7_)	40
PM	produkcyjno-magazynowa	teren produkcji przemysłowej (3_1_), teren składów i magazynów (3_3_)	teren wielkotowarowej produkcji rolnej (7_2_3_), teren usług (2_), teren obsługi komunikacji (5_7_)	40

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Obszary ekosystemowe				
O	otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy (7_1_), teren lasu (9_), teren zieleni naturalnej (10_1), teren wód powierzchniowych śródlądowych (8_2_)	teren usług sportu i rekreacji (2_9_), teren zieleni urządzonej (10_2_)	20
RL	gospodarcza rolnicza i leśna	teren rolnictwa z zakazem zabudowy (7_1), teren lasu (9_)	teren zabudowy związanej z rolnictwem (7_2_), teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej (1_3_), teren akwakultury i obsługi rybactwa (7_3_), teren usług turystyki (2_4_), teren usług sportu i rekreacji (2_9_), teren wód powierzchniowych śródlądowych (8_2), teren zieleni (10_)	20
Z	zieleni i rekreacji	teren zieleni (10_)	teren usług sportu i rekreacji (2_9_), teren usług kultury i rozrywki (2_10_), teren usług handlu detalicznego (2_1_1_), teren usług gastronomii (2_5_), teren usług turystyki (2_4_), teren wód powierzchniowych śródlądowych (8_2)	30
Obszary pośrednie				
SP	kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (1_1_), teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej (1_3_), teren usług (2_), teren zabudowy zagrodowej (7_2_1_), teren produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych (7_2_2_), teren akwakultury i obsługi rybactwa (7_3_)	teren rolnictwa z zakazem zabudowy (7_1_), teren lasu (9_), teren wód powierzchniowych śródlądowych (8_2_), teren zieleni (10_)	-
G	górnictwa	teren górnictwa i wydobywania	teren produkcji (3_), teren infrastruktury technicznej (6_), teren usług handlu (2_1_), teren usług rzemieślniczych (2_3_), teren usług biurowych i administracji (2_13), teren usług nauki (2_7_)	-

Obszary lokalizacji funkcji obsługujących				
K	komunikacyjna	teren komunikacji drogowej publicznej (5_1_), teren komunikacji kolejowej i szynowej (5_4_), teren komunikacji lotniczej (5_6_), teren obsługi komunikacji (5_7_)	teren usług handlu detalicznego (2_1_1_), teren usług turystyki (2_4_), teren usług gastronomii (2_5_), teren usług biurowych i administracji (2_13)	-
I	infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej (6_)	teren usług handlu (2_1_), teren usług biurowych i administracji (2_13_), teren usług nauki (2_7_), teren produkcji przemysłowej (3_1_), teren składów i magazynów (3_3_), teren obsługi komunikacji (5_7_)	-
C	cmentarzy	teren cmentarza (11_)	teren usług kultu religijnego (2_11_), teren usług handlu detalicznego (2_1_1_)	-
OB	obronności	-	-	-

1.6 ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE KIERUNKÓW ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (MPZP)

1. Z zastrzeżeniem przepisu ust. 15, określone na rysunku Studium: załącznik graficzny K1 zasięgi poszczególnych stref funkcjonalnych są wiążące przy wydzieleniu w mpzp terenów o odpowiednim przeznaczeniu co oznacza, że linie rozgraniczające ww. tereny winny uwzględniać granice odpowiednich stref, jednak ich dokładny przebieg może być przedmiotem uszczegółowienia oraz adaptacji do miejscowych uwarunkowań własnościowych, fizjograficznych i prawnych.
2. Z zastrzeżeniem przepisu ust. 3, ustalenia **przeznaczenia podstawowego terenów** w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego winny uwzględniać **podstawowe funkcje terenów ustalone w studium** dla poszczególnych stref funkcjonalnych, w obrębie których zawierają się tereny wyznaczane w mpzp, przy czym dopuszcza się:
 - 1) ustalenie przeznaczenia podstawowego terenów poprzez:
 - a) wybór jednego z przeznaczeń określonych w tabeli 1.1. jako **podstawowe funkcje terenów w danej strefie funkcjonalnej** (jeśli studium ustala więcej niż jedną funkcję podstawową w tej strefie);
 - b) grupowanie przeznaczeń określonych w tabeli 1.1. jako **podstawowe lub uzupełniające funkcje terenów w danej strefie funkcjonalnej**;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- c) grupowanie lub wybór jednego z przeznaczeń określonych w tabeli 1.1. jako **uzupełniające funkcje terenów w danej strefie funkcjonalnej** w następujących dwu przypadkach:
- jeśli przewidują to inne ustalenia Studium sformułowane dla odpowiednich podtypów stref funkcjonalnych lub obszarów działań;
 - przy jednoczesnym spełnieniu następujących warunków:
 - przeznaczenia te kontynuują aktualną funkcję danego terenu,
 - realizacja takiego przeznaczenia nie będzie sprzeczna z przepisami odrębnymi;
- 2) precyzowanie lub zawężanie typu mieszkalnictwa, usług, produkcji, infrastruktury lub innych funkcji realizujących przeznaczenie podstawowe terenu ustalone na zasadach opisanych w pkt 1, m.in. w celu realizacji zasad lokalizacji ww. funkcji zawartych w rozdziałach 1.2-1.4, 5 i 6;
- 3) ustalenie przeznaczenia podstawowego terenów innego niż określone w tabeli 1.1. jako **podstawowe lub uzupełniające funkcje terenów w danej strefie funkcjonalnej** w następujących dwu przypadkach:
- a) jeśli przewidują to inne ustalenia Studium sformułowane dla odpowiednich podtypów stref funkcjonalnych lub obszarów działań,
- b) przy jednoczesnym spełnieniu następujących warunków:
- przeznaczenia te kontynuują aktualną funkcję danego terenu,
 - realizacja takiego przeznaczenia nie będzie sprzeczna z przepisami odrębnymi,
 - zastosowane zostaną takie rozwiązania, które zlikwidują lub nie powiększą konfliktowości tego zainwestowania z funkcjami określonymi w tabeli 1.1. jako podstawowe i uzupełniające dla danej strefy funkcjonalnej;
- 4) ustalanie **przeznaczenia uzupełniającego terenów** definiowanego poprzez funkcje inne niż określone w studium jako podstawowe funkcje zagospodarowania dla danej strefy funkcjonalnej, o ile mogą uzupełniać funkcje podstawowe lub współistnieć z nimi na warunkach określonych w ustaleniach mpzp.
3. W obrębie strefy funkcjonalnej kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej (SP), przeznaczenie przewidujące zabudowę o funkcjach określonych w tabeli 1.1. jako funkcje podstawowe terenów może być ustalane w mpzp wyłącznie na nieruchomościach, o których mowa w podr. 2.1.3 ust. 4 pkt 1 i 2.
4. Udział powierzchni terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje nie zawierające składnika podstawowej funkcji terenów danej strefy funkcjonalnej (wyróżnionej na złączniku K1 indywidualnym symbolem), w której tereny te są wyznaczane, nie może być większa niż określona w tabeli 1.1. chyba, że przewidują to inne ustalenia Studium sformułowane dla odpowiednich podtypów stref funkcjonalnych.
5. Przez aktualną funkcję zagospodarowania terenów należy rozumieć funkcję określoną w ewidencji gruntów i budynków lub w prawomocnych decyzjach o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

6. W obrębie wszystkich stref funkcjonalnych, odpowiednio do potrzeb i specyfiki danej strefy, w planach miejscowych można wyznaczać następujące rodzaje przeznaczenia terenów pod funkcje obsługujące funkcje podstawowe i uzupełniające terenów w danej strefie:
- 1) tereny komunikacji drogowej publicznej (5_1_);
 - 2) tereny komunikacji drogowej wewnętrznej (5_2_);
 - 3) tereny komunikacji pieszo-rowerowej (5_3_);
 - 4) tereny komunikacji kolejowej i szynowej (5_4_);
 - 5) tereny obsługi komunikacji (5_7_);
 - 6) tereny infrastruktury technicznej (6_);
 - 7) tereny zieleni urządzonej (10_2_);
 - 8) tereny wód powierzchniowych śródlądowych (8_2_).
- przy czym, z zastrzeżeniem ustaleń ust. 6, w mpzp obowiązkowo należy wyznaczyć tereny zieleni urządzonej poza strefą zieleni i rekreacji, wskazane na rysunku Studium: załącznik graficzny K3.
7. Określone na rysunku Studium: załącznik graficzny K3, zasięgi terenów zieleni urządzonej poza strefą zieleni i rekreacji mogą zostać w ustaleniach mpzp zmodyfikowane z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych, rozpoznanych na etapie sporządzania tych mpzp.
8. Ustalenie przeznaczenia podstawowego terenów pod poszczególne funkcje określone w tabeli 1.1. jako podstawowe funkcje terenów w poszczególnych strefach funkcjonalnych dopuszcza się w dowolnych proporcjach powierzchni danej strefy.
9. Ustalone dla poszczególnych obszarów kategorii przeznaczenia terenu obejmują również obiekty budowlane funkcjonalnie związane z określonym rodzajem zabudowy, takie jak: budynki administracyjno-socjalne, gospodarcze i techniczne, garaże, wiaty, altany i tym podobne obiekty, dojazdy i miejsca do parkowania oraz obiekty uzbrojenia terenu i inne urządzenia budowlane, zapewniające możliwość użytkowania obiektów zgodnie z ich przeznaczeniem.
10. Zasady rozmieszczenia terenów lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW z wyłączeniem:
- 1) wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych, o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1000 kW zlokalizowanych na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klas V, VI, VIz i nieużytki - w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne;
 - 2) urządzeń innych niż wolnostojące;
- zawarto w podr. 6.2.5. Tereny te można wyznaczać w mpzp w obrębie poszczególnych stref funkcjonalnych, o ile ww. zasady mogą zostać w tych strefach zrealizowane, odpowiednio:
- a) jako teren elektrowni wiatrowej (3_2_1_),
 - b) jako teren elektrowni słonecznej (3_2_2_) lub
 - c) jako teren niesklasyfikowany energetyki OZE (12_).

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

11. Jako obszary lokalizacji zabudowy śródmiejskiej w rozumieniu przepisu §3 pkt 1 rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, w mpzp należy wskazywać tereny przeznaczone pod zabudowę w obrębie stref funkcjonalnych zabudowy śródmiejskiej (S) i ustalać dla nich odpowiednie zasady zabudowy i zagospodarowania.
12. Przy ustalaniu przeznaczenia terenów na których przewiduje się lokalizację obiektów uciążliwych na środowisko i zdrowie ludzi, należy przewidzieć rozwiązania umożliwiające bezkonfliktowe funkcjonowanie zagospodarowania terenów przyległych, jak np. pasy zieleni izolacyjnej o odpowiedniej szerokości wydzielane jako tereny o odrębnym przeznaczeniu lub jako przeznaczenie uzupełniające terenów z ww. obiektami, z uwzględnieniem zasad określonych w podr. 3.2.2.
13. Ustalanie funkcji terenu górnictwa i wydobywania (4_) poza strefą górnictwa dopuszcza się w obrębie obszarów udokumentowanych złóż kopalin.
14. W przypadku mpzp sporządzanych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ustalenia niniejszego dokumentu w zakresie przeznaczenia terenów należy realizować z zastosowaniem odpowiedników symboli przeznaczeń zawartych w aneksie 10.
15. Ustalenia działu 1 w zakresie zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta nie są wiążące dla uwidocznionych na rysunku Studium: załącznik graficzny K1, terenów zamkniętych ustanowionych przez ministra resortu obrony narodowej, ponieważ dla terenów tych mpzp nie sporządza się; z tego samego powodu ustalenie zasad kształtowania funkcji terenów w strefach funkcjonalnych obronności (OB) jest bezprzedmiotowe, natomiast ustalenia dla pozostałych stref funkcjonalnych, zlokalizowanych w obrębie ww. terenów zamkniętych mają charakter jedynie informacyjny, jako ilustracja stanu faktycznego i dotychczasowych kierunków zagospodarowania.
16. [W zasięgu oddziaływania nadciśnienia, powstałego na skutek wybuchu chmury gazowej w dwóch/trzech wartościach progowych (kPa) - 269 m dla parametru granicznego wynoszącego 4 kPa, opracowanego w ramach scenariuszy poważnych awarii przemysłowych Rozlewni gazu w Radomiu przy ul. Tokarskiej 3, określonego w Rapcie o bezpieczeństwie dla zakładu o dużym ryzyku występowania poważnej awarii przemysłowej dla ww. zakładu, zatwierdzonego decyzją z dnia 8.12.2023 r. znak WPZ.52820.12.4.2023 przez Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej, uwidocznionym na rysunku Studium, załącznik graficzny K3, przeznaczenie terenów oraz zasady ich zagospodarowania w mpzp należy określać z uwzględnieniem przepisów odrębnych w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych]**

2 KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

2.1 OBSZARY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Na potrzeby określenia polityki przestrzennej wyznacza się następujące **obszary polityki przestrzennej**:

- 1) **obszary urbanizacji**, w skład których wchodzi następujące **obszary działań**:
 - a) obszary doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych,
 - b) obszary dotychczasowego wsparcia urbanizacji,
 - c) obszary planowanego wsparcia urbanizacji;
- 2) **obszary ekosystemowe**;
- 3) **obszary pośrednie**;
- 4) **obszary lokalizacji funkcji obsługujących**.

2.1.1 OBSZARY URBANIZACJI

1. Obszary urbanizacji, to obszary o dominacji intensywnego zainwestowania miejskiego oraz obszary przewidziane do rozwoju zorganizowanej działalności inwestycyjnej. W ramach tych obszarów wydziela się strefy funkcjonalne, o których mowa w rozdziale 1.5, predysponowane do zagospodarowania odpowiednimi funkcjami bilansowanymi, dla których określa się preferowane przeznaczenie terenów. Prowadzić ma to do sukcesywnej wymiany form zagospodarowania wpływających negatywnie na otoczenie na terenach zabudowanych i rozwój pożądaných struktur miejskich na wskazanych w Studium obszarach.
2. Obszary urbanizacji obejmują tereny przeznaczone pod zabudowę, stanowiące przedmiot bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zgodnie z powyższym założeniem, obszary urbanizacji stanowią sumę stref funkcjonalnych, wymienionych w ust. 2, zlokalizowanych w obrębie następujących obszarów działań:
 - 1) **obszarów doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych**;
 - 2) **obszarów dotychczasowego wsparcia urbanizacji**;
 - 3) **obszarów planowanego wsparcia urbanizacji**.
3. Terenami przeznaczonymi pod zabudowę w obrębie obszarów urbanizacji są tereny zlokalizowane w obrębie następujących stref funkcjonalnych:
 - 1) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW);
 - 2) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN);
 - 3) usługowej (U);
 - 4) zabudowy śródmiejskiej (S);
 - 5) produkcyjno-magazynowej (PM).
4. **Obszary doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych** obejmują obszary zabudowy o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

zlokalizowane poza obszarami dotychczas (w dniu przyjęcia niniejszego dokumentu) objętymi mpzp.

5. Wszelkie działania inwestycyjne, remontowe i eksploatacyjne na obszarach doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych winny uwzględniać:
 - 1) istniejący układ przestrzenny, bez zasadniczych zmian przeznaczenia terenów, które spowodowałyby zwiększenie uciążliwości dla podstawowej funkcji danej strefy funkcjonalnej;
 - 2) podnoszenie standardów użytkowania obszaru, w tym zwłaszcza w zakresie uzupełnienia lub modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej lub społecznej;
 - 3) poprawę dostępności i jakości przestrzeni publicznych, w tym zieleni publicznej.
6. Zasady, o których mowa w ust. 5, winny być uwzględniane m.in. w ustaleniach mpzp sporządzanych na przedmiotowych obszarach, przy czym dopuszczać można:
 - 1) ewentualne korekty układu drogowego, wynikające z uwarunkowań lokalizacji elementów podstawowego układu komunikacyjnego;
 - 2) w zależności od lokalnych uwarunkowań: wymianę lub rozbudowę i przebudowę istniejących budynków lub budowli oraz uzupełnianie luk w istniejącej zabudowie;
 - 3) sukcesywne eliminowanie, drogą techniczną lub poprzez zmianę sposobu dotychczasowego użytkowania, funkcji niezgodnych z funkcjami określonymi dla danej strefy, a stwarzających uciążliwość i pogarszających standardy użytkowania terenów przyległych lub generujących ograniczenia w funkcjonowaniu form użytkowania przewidzianych dla danej strefy.
7. **Obszary dotychczasowego wsparcia urbanizacji** obejmują tereny przeznaczone pod zabudowę w mpzp obowiązujących w dniu przyjęcia niniejszego dokumentu i nie wymagających aktualizacji w zakresie projektowanego przeznaczenia podstawowego terenów. Oznacza to, że na terenach tych samorząd miasta dążyć będzie do zdynamizowania rozwoju na zasadach dotychczas ustalonych w ww. mpzp, poprzez realizację lub uzupełnienie brakujących elementów infrastruktury komunikacyjnej, technicznej lub społecznej, za wyjątkiem sytuacji, w których dany mpzp w odpowiednim trybie uznany zostanie za zdezaktualizowany w całości lub w części.

Generalnie zakłada się utrzymanie określonej w wyżej wymienionych aktach planowania przestrzennego, struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz zasad zagospodarowania poszczególnych terenów. Ewentualne zmiany mpzp, dokonywane w zgodzie z pozostałymi ustaleniami niniejszego dokumentu dopuszcza się celem dokonania odpowiednich korekt tej struktury, wynikających z potrzeb niezidentyfikowanych na etapie sporządzania mpzp uznanych za zdezaktualizowane, w szczególności:

 - 1) uwzględnienia interesu publicznego lub walorów ekonomicznych przestrzeni,
 - 2) rozwoju układu komunikacyjnego,
 - 3) wprowadzenia nowych elementów infrastruktury technicznej lub społecznej (w tym „zielonej”),
 - 4) uwzględniania obiektów i obszarów chronionych,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5) dostosowania do zmieniających się wymogów prawa.

8. **Obszary planowanego wsparcia urbanizacji** obejmują tereny nowej zabudowy wyznaczone na podstawie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, na zasadach opisanych w dziale 1. Obejmują one zarówno tereny, w obrębie których planowane jest zainwestowanie funkcjami miejskimi użytków rolniczych lub nieużytków, jak i zmiana sposobu wykorzystania terenów przemysłowych i powojkowych oraz wybranych terenów zagospodarowanych ekstensywnie, na których inwestycje były dotychczas realizowane w oparciu o decyzje administracyjne w sprawach indywidualnych. W skład tych obszarów wchodzi także tereny już objęte ustaleniami mpzp, które jednak uznane zostały za zdezaktualizowane w zakresie podstawowego przeznaczenia terenów i z tego powodu zakłada się ich zmianę. Zakłada się aktywne angażowanie budżetu miasta dla osiągnięcia tych celów poprzez realizację nowego układu komunikacyjnego, sieci uzbrojenia, infrastruktury społecznej i innych zadań celu publicznego. Odpowiednio do ww. założeń, sporządzane na tych obszarach mpzp winny być nakierowane na:
- 1) przygotowanie terenów inwestycyjnych pod zagospodarowanie o funkcji przewidzianej w niniejszym dokumencie dla danej strefy;
 - 2) zgodne z ustaleniami dla danej strefy przekształcenia funkcjonalne terenów zdegradowanych lub
 - 3) porządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej terenów częściowo zainwestowanych.

2.1.2 OBSZARY EKOSYSTEMOWE

1. Do obszarów ekosystemowych zalicza się strefy funkcjonalne co do zasady wyłączone z zabudowy, z zastrzeżeniem ustaleń ust. 3, 4 i 5.
2. Terenami wyłączonymi z zabudowy w szczególności są tereny o funkcjach określonych jako podstawowe dla stref funkcjonalnych:
 - 1) otwartych (O);
 - 2) gospodarczych rolniczych i leśnych (RL);
 - 3) zieleni i rekreacji (Z).
3. Celem kontroli zachowania funkcji przyrodniczych obszarów ekosystemowych, odstępstwa od włączeń z zabudowy, o których mowa w ust 2, mogą być dokonywane wyłącznie w mpzp, poprzez wyznaczenie terenów o funkcji innej niż określone w tabeli 1.1. jako podstawowe dla danej strefy funkcjonalnej.
4. Warunek ust. 3 nie dotyczy lokalizacji inwestycji celu publicznego, które mogą być lokalizowane w drodze decyzji w ziti o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.
5. Na obszarach ekosystemowych dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy o funkcjach stanowiących przedmiot bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, wyłącznie w obrębie strefy funkcjonalnej zieleni i rekreacji (Z), w postaci funkcji usług publicznych lub komercyjnych, na zasadach określonych w ustaleniach niniejszego dokumentu, w zgodzie z wynikami ww. bilansu.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1.3 OBSZARY POŚREDNIE

1. Obszary pośrednie obejmują tereny istniejącego zainwestowania, nie tworzącego zwartych i w pełni wykształconych struktur funkcjonalno-przestrzennych, do których odnosiłyby się odpowiednie czynności bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz obszary lokalizacji funkcji gospodarczych niepodlegających bilansowaniu.
2. W skład obszarów pośrednich wchodzi tereny zlokalizowane w obrębie następujących stref funkcjonalnych:
 - 1) kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej (SP);
 - 2) górnictwa (G).
3. Na obszarach pośrednich nie przewiduje się działań zmierzających do lokalizacji nowej zabudowy stanowiącej przedmiot bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, w tym prowadzenia zorganizowanej działalności inwestycyjnej, generującej koszty dla budżetu miasta związane z uprzednim przygotowaniem terenów pod inwestycje (wydzielaniem nowego systemu publicznych dróg obsługujących tereny pod nowe inwestycje, uzbrajaniem w sieci infrastruktury technicznej nowych terenów pod nowe inwestycje, itp.).
4. W celu realizacji założeń, o których mowa w ust. 3, w strefie kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej (SP) ustala się zakaz wydzielania w mpzp terenów nowej zabudowy, za wyjątkiem terenów zabudowy:
 - 1) istniejącej na nieruchomościach skalsyfikowanych jako użytki gruntowe zainwestowane pod określony rodzaj zabudowy;
 - 2) planowanej na nieruchomościach, dla których obowiązują prawomocne decyzje lokalizacyjne o pozwoleniu na budowę lub o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

2.1.4 OBSZARY LOKALIZACJI FUNKCJI OBSŁUGUJĄCYCH

1. Obszary lokalizacji funkcji obsługujących obejmują strefy funkcjonalne, w których przewiduje się zagospodarowanie umożliwiające prawidłowe funkcjonowanie wszystkich obszarów, o których mowa w podr. 2.1.1-2.1.3.
2. W skład obszarów lokalizacji funkcji obsługujących wchodzi tereny zlokalizowane w obrębie następujących stref funkcjonalnych:
 - 1) komunikacyjnej (K);
 - 2) infrastrukturalnej (I);
 - 3) cmentarzy (C);
 - 4) obronności (OB).
3. W strefach funkcjonalnych, o których mowa w ust. 2 nie przewiduje się wydzielania w mpzp nowych terenów o przeznaczeniu podstawowym, stanowiącym przedmiot bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

2.2 WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

2.2.1 WSKAŹNIKI WYKORZYSTANIA TERENU

1. Dla wszystkich stref funkcjonalnych, za wyjątkiem stref obronności (OB), ustala się wskaźniki wykorzystania terenu w postaci:
 - 1) minimalnego udziału procentowego powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej (PBC);
 - 2) minimalnej i maksymalnej intensywności zabudowy (IZ), jako wskaźników powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej;
 - 3) minimalnej powierzchni nowo wydzielonych działek budowlanych (PDB).
2. Wartości wskaźników, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, zestawiono w tabeli 2.1., przy czym wartości obu wskaźników określono w przedziale wielkości minimalnej i maksymalnej, osobno dla funkcji podstawowych w danej strefie oraz dla funkcji innych niż podstawowe.

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Tabela 2.1. Wskaźniki wykorzystania terenu: PBC i IŻ

Symbol	Strefa	Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenów							
		PBC [%]				IZ			
		funkcje podstawowe		funkcje inne		funkcje podstawowe		funkcje inne	
		Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obszary urbanizacji									
MW	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	25	30	0	90	0,1	2,5	0	2,5
MN	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	20	50	0	90	0,05	1,5	0	1,5
S	zabudowy śródmiejskiej	0	30	0	90	0,5	3	0	1,5
U	usługowa	10	50	0	90	0,1	2	0	2
PM	produkcyjno-magazynowa	10	20	0	90	0,1	2	0	2
Obszary ekosystemowe									
O	otwarta	80	100	0	100	0	0	0	0,5
RL	gospodarcza rolnicza i leśna	70	100	0	100	0	0	0	0,5
Z	zieleni i rekreacji	70	100	0	100	0	0	0	0,5
Obszary pośrednie									
SP	kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej	25	40	0	90	0,01	0,75	0	0,75
G	górnictwa	0	30	0	90	0	0,01	0	0,75
Obszary lokalizacji funkcji obsługujących									
K	komunikacyjna	0	80	0	10	0	1,5	0	1,5
I	infrastrukturalna	0	80	0	80	0	1,5	0	1,5
C	cmentarzy	10	20	0	80	0	0,5	0	1,5

3. Wartości wskaźnika, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 ustala się jak następuje:
- 1) dla funkcji uzupełniających w strefie funkcjonalnej gospodarczej rolniczej i leśnej: 1ha;
 - 2) dla rolniczych funkcji terenów: 1ha;
 - 3) dla podstawowych funkcji terenów niebędących funkcjami rolniczymi (w rozumieniu przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych): 0,05ha.

2.2.2 WSKAŹNIK WYSOKOŚCI ZABUDOWY

1. Wskaźnik maksymalnej wysokości zabudowy ustala się dla **stref funkcjonalnych**, uwidoczniionych na rysunku Studium: załącznik graficzny K4, za wyjątkiem stref obronności (OB).
2. Maksymalne wysokości zabudowy w strefach funkcjonalnych przedstawiono w tabeli 2.2.

Tabela 2.2. Maksymalne wysokości zabudowy w strefach funkcjonalnych

Symbol strefy	Typ strefy	Maksymalna wysokość	Modyfikacje maksymalnej wysokości zabudowy
---------------	------------	---------------------	--

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

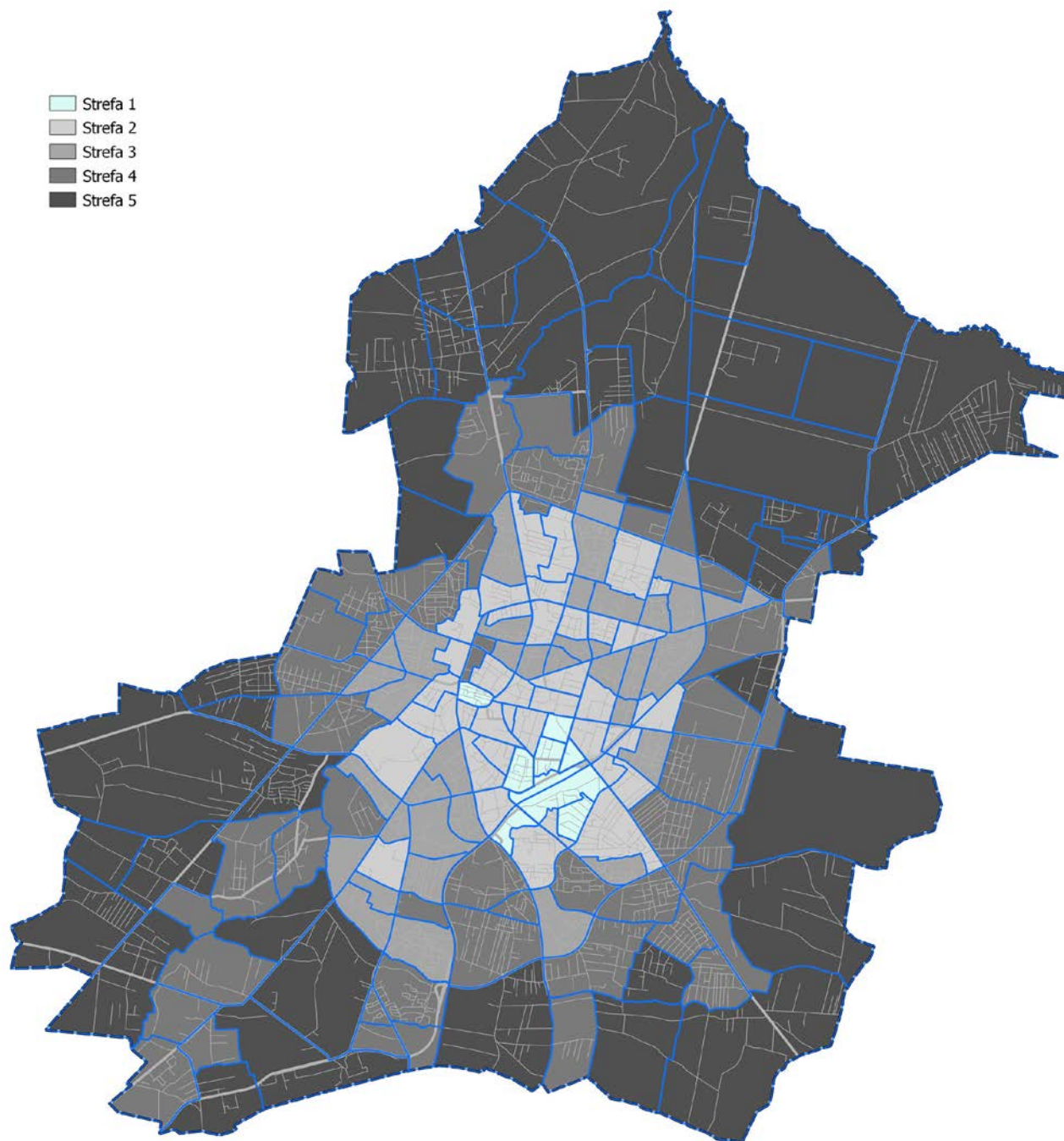
		zabudowy [m]	Obniżenie maksymalnej wysokości zabudowy	Podwyższenie maksymalnej wysokości zabudowy
1	2	3	4	5
MW	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	35	- miejscowe obniżenie wysokości zabudowy do 17 m lub 21 m w obrębie obszarów: ochrony panoramy ochrony układu urbanistycznego	- w strefie koncentracji budynków wysokościowych możliwość podwyższenia zabudowy wg załącznika graficznego K4
MN	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	12	- w strefach ochrony panoramy i układu urbanistycznego obniżenie wysokości zabudowy do 7 m lub 10 m	-
S	zabudowy śródmiejskiej	21	- w strefach ochrony panoramy i układu urbanistycznego miejscowe obniżenie wysokości zabudowy do 17 m	- w strefie koncentracji budynków wysokościowych możliwość podwyższenia zabudowy wg załącznika graficznego K4
U	usługowa	21	- W strefach ochrony panoramy i układu urbanistycznego miejscowe obniżenie wysokości zabudowy do 7 lub 17 m	- w strefie koncentracji budynków wysokościowych możliwość podwyższenia zabudowy wg załącznika graficznego K4
PM	produkcyjno-magazynowa	21	- W strefach ochrony panoramy i układu urbanistycznego miejscowe obniżenie wysokości zabudowy do 17 m	- możliwość podwyższenia dla elementów technicznych lub części budynków związanych z procesem technologicznym, poza strefą ochrony widoku panoramy
O	otwarta	8		-
RL	gospodarcza rolnicza i leśna	12		- możliwość podwyższenia dla elementów technicznych lub części budynków związanych z procesem technologicznym, poza strefą ochrony widoku panoramy
Z	zieleni i rekreacji	12		-
SP	kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej	12		-
G	górnictwa	21		- możliwość podwyższenia dla elementów technicznych lub części budynków związanych z procesem technologicznym, poza strefą ochrony widoku panoramy
K	komunikacyjna	21		
I	infrastrukturalna	21	- W strefach ochrony panoramy i układu urbanistycznego miejscowe obniżenie wysokości zabudowy do 17 m	
C	cmentarzy	8		-

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3. W odniesieniu do maksymalnych wysokości zabudowy określonych dla poszczególnych stref funkcjonalnych w kolumnie 3 tabeli 2.2 stosuje się następujące modyfikacje tej wysokości:
- 1) obniżenia maksymalnej wysokości zabudowy w obrębie:
 - a) **obszarów ochrony panoramy** - obniżeniu podlega maksymalna wysokość zabudowy, o ile przekracza wartości ustalone dla obszarów ochrony panoramy, uwidocznionych na rysunku K4;
 - b) **obszarów ochrony układów urbanistycznych** - maksymalna wysokość zabudowy podlega obniżeniu do wartości ustalonych dla poszczególnych obszarów ochrony układów urbanistycznych, uwidocznionych na rysunku K4;
 - c) **obszarów ochrony dóbr kultury współczesnej** - maksymalna wysokość zabudowy podlega obniżeniu do wartości ustalonych dla poszczególnych obszarów ochrony dóbr kultury współczesnej, uwidocznionych na rysunku K4;
 - 2) podwyższenia maksymalnej wysokości zabudowy dla:
 - a) **stref koncentracji budynków wysokościowych** - maksymalna wysokość zabudowy podlega podwyższeniu do wartości ustalonych dla poszczególnych stref koncentracji budynków wysokościowych, uwidocznionych na rysunku K4;
 - b) **dominant widocznych w panoramie i lokalnych**, uwidocznionych na rysunku K4 - utrzymuje się ich obecne wysokości;
 - c) **budowli lub lokalizowanych w strefach funkcjonalnych: PM, RL, G, K i I części budynków związanych z procesem technologicznym** - maksymalna wysokość zabudowy może podlegać podwyższeniu poza obszarami, o których mowa w pkt. 1 lit. a, b i c.
4. Wartości wskaźnika maksymalnej wysokości zabudowy dla poszczególnych stref funkcjonalnych podlegające modyfikacji, na zasadach określonych w ust. 3 pkt 1, oznaczono na załączniku graficznym nr K4 symbolem: * (gwiazdka) w przypadku obniżenia maksymalnej wysokości oraz symbolem: ** w przypadku podwyższenia maksymalnej wysokości.

2.2.3 WSKAŹNIKI PARKINGOWE

1. Przyjmuje się, że ocena zróżnicowania zapotrzebowania parkingowego dla nowych inwestycji na obszarze Radomia uwzględniać powinna:
 - 1) ich przestrzenną lokalizację,
 - 2) generację ruchu,
 - 3) obsługę komunikacją zbiorową,
 - 4) występujące problemy parkingowe,
 - 5) powiązania funkcjonalne.
2. Zgodnie z założeniami, o których mowa w ust. 1, przyjmuje się pięciostrefową charakterystykę jednostek parkingowych oraz ustala się wskaźniki parkingowe dla konkretnego przeznaczenia, możliwego do wyznaczenia w obrębie poszczególnych jednostek parkingowych, za wyjątkiem stref funkcjonalnych obronności (OB), przy czym:
 - 1) przypisanie strefy poszczególnym jednostkom parkingowym zilustrowano na rycinie 2.1.

Rycina 2.1. Podział miasta na jednostki strukturalne polityki parkingowej

- 2) wartości wskaźników parkingowych oraz minimalnego wskaźnika stanowisk postojowych ogólnodostępnych, dla poszczególnego przeznaczenia w danej strefie, zestawiono w tabeli 2.3.;

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Tabela 2.3. Wskaźniki parkingowe

Symbol klasy przeznaczenia	Nazwa przeznaczenia	Kod przeznaczenia	Symbol przeznaczenia	Przeznaczenie	Jednostka odniesienia	Wskaźnik parkingowy - liczba stanowisk postojowych (sp) przypadających na jednostkę odniesienia					Minimalny wskaźnik stanowisk postojowych ogólnodostępnych
						Strefa 1	Strefa 2	Strefa 3	Strefa 4	Strefa 5	
M	zabudowa mieszkaniowa	1_1_	MN	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1 mieszkanie	0 - 1,1	0,3 - 1,2	0,7 - 1,3	min. 0,9	min. 1,1	-
		1_2_1_	MWK	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna pierzejowa	1 mieszkanie	0 - 1,1	0,3 - 1,2	0,7 - 1,3	min. 0,9	min. 1,1	10%
		1_2_2_	MWW	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wolnostojąca	1 mieszkanie	0 - 1,2	0,4 - 1,3	0,7 - 1,4	min. 1,0	min. 1,2	10%
		1_3_	ML	zabudowa letniskowa lub rekreacja indywidualna	1 budynek letniskowy lub 1 działka rekreacyjna	min. 1	min. 1	min. 1	min. 1	min. 1	-
U	usługi	2_1_	UH	usługi handlu	100 m2 powierzchni sprzedaży	0 - 3	0,5 - 3	0,9 - 3,6	min. 2,4	min. 3	
		2_2_	UW	usługi handlu wielkopow.	100 m2 powierzchni sprzedaży	0 - 3	0,5 - 3	0,9 - 3,6	min. 2,4	min. 3	
		2_3_	UL	usługi rzemieślnicze	100 m2 pow. użytkowej	0 - 3	0,5 - 3	0,9 - 3,6	min. 2,4	min. 3	
		2_4_	UT	usługi turystyki	100 m2 pow. użytkowej lub 10 łóżek w obiektach hotelowych	0 - 3	0,5 - 3	0,9 - 3,6	min. 2,4	min. 3	
		2_5_	UG	usługi gastronomii	100 m2 pow. użytkowej	0 - 3	0,5 - 3	0,9 - 3,6	min. 2,4	min. 3	
		2_6_	UZ	usługi zdrowia i pomocy społecznej	10 łóżek w przypadku szpitali, obiektów opieki społecznej i socjalnej, 100 m2 pow. użytkowej w przypadku pozostałych	min. 3 (szpitale, obiekty opieki społecznej i socjalnej) min. 2 (pozostałe)	min. 3 (szpitale, obiekty opieki społecznej i socjalnej) min. 2 (pozostałe)	min. 3 (szpitale, obiekty opieki społecznej i socjalnej) min. 2 (pozostałe)	min. 4 (szpitale, obiekty opieki społecznej i socjalnej) min. 3 (pozostałe)	min. 4 (szpitale, obiekty opieki społecznej i socjalnej) min. 3 (pozostałe)	30%
		2_7_	UN	usługi nauki	100 miejsc dla studentów - uczelnie wyższe 100 zatrudnionych - pozostałe	2 - 8	3,4 - 8,8	4,8 - 9,6	min. 6,4	min. 8	
		2_8_	UE	usługi edukacji	100 uczniów na zmianę w przypadku szkół podstawowych i średnich, 100 dzieci w przypadku przedszkoli i żłobków, 100 uczniów w przypadku pozostałych	0 - 3	0,5-3	0,9-3,6	min. 2,4	min. 3	
		2_9_	US	usługi sportu i rekreacji	100 widzów lub 100 użytkowników	3 - 12	5,1 - 13,2	7,2 - 14,4	min. 9,6	min. 12	

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

		2_10_	UK	usługi kultury i rozrywki	100 widzów lub 100 użytkowników	3 - 12	5,1 - 13,2	7,2 - 14,4	min. 9,6	min. 12	
		2_11_	UR	usługi kultu religijnego	100 m2 pow. użytkowej	0,5 - 2	0,9 - 2,2	1,2 - 2,4	min. 1,6	min. 2	
		2_12_	UB	usługi bezpieczeństwa i porządku publicznego	100 m2 pow. użytkowej	1 - 3	1,4 - 3,3	1,8 - 3,6	min. 2,4	min. 3	
		2_13_	UA	usługi biurowe i administracji	1000 m2 pow. użytkowej	0 - 15	4,5 - 16,5	9 - 18	min. 12	min. 15	
P	produkcja	3_1_	PP	produkcja przemysłowa	100 zatrudnionych	12 - 20	14 - 22	16 - 24	min. 18	min. 20	20%
		3_2_	PE	produkcja energii		-	-	-	-	-	-
		3_3_	PS	składy i magazyny	100 zatrudnionych	12 - 20	14 - 22	16 - 24	min. 18	min. 20	20%
		3_4_	PR	przemysł portowy		-	-	-	-	-	-
G	górnictwo i wydobywanie	4_	G		10 zatrudnionych	-	-	-	min. 3	min. 3	-
K	komunikacja	5_1_	KD	komunikacja drogowa publiczna		-	-	-	-	-	-
I	infrastruktura techniczna	6_	I	infrastruktura techniczna	10 zatrudnionych	1 - 3	1,4 - 3,3	1,8 - 3,6	min. 2,4	min. 3	10%
R	rolnictwo	7_1_	RN	rolnictwo z zakazem zabudowy		-	-	-	-	-	-
		7_2_	RZ	zabudowa związana z rolnictwem	10 zatrudnionych	1 - 3	1,4 - 3,3	1,8 - 3,6	min. 2,4	min. 3	-
		7_3_	RA	akwakultura i obsługa rybactwa		-	-	-	-	-	-
W	wody	8_1_	WM	wody pow.owe morskie		-	-	-	-	-	-
		8_2_	WS	wody pow.owych śródlądowe		-	-	-	-	-	-
L	lasy	9_	L	las		-	-	-	-	-	-
Z	zieleń	10_1_	ZN	zieleń naturalna		-	-	-	-	-	-
		10_2_	ZP	zieleń urządzone		-	-	-	-	-	-
		10_3_	ZD	ogrody działkowe	1 ha	1 - 5	2 - 5,5	3 - 6	min. 4	min. 5	-
		10_4_	ZB	plaża		-	-	-	-	-	-
C	cmentarze	11_L	CC	cmentarze czynne	1 ha	0,5 - 1,5	0,7 - 1,7	0,9 - 1,8	min. 1,2	min. 1,5	-
		11_2_	CZ	cmentarze zamknięte		-	-	-	-	-	-
N	niesklasyfikowane	12_	N			-	-	-	-	-	-

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3. Za stanowiska postojowe ogólnodostępne uznaje się takie, dla których nie obowiązują fizyczne, organizacyjne i czasowe ograniczenia ich wykorzystywania przez dowolnego użytkownika, z zastrzeżeniem zachowania zgodności rodzaju pojazdu z przeznaczeniem stanowiska postojowego.
4. Przyjęta w tabeli 2.3. wartość minimalnego wskaźnika stanowisk postojowych ogólnodostępnych określa minimalną ilość takich stanowisk jako procentową liczbę wszystkich stanowisk określonych na podstawie wskaźnika parkingowego dla danego przeznaczenia.
5. W zakresie ustalenia wskaźnika parkingowego dla stanowisk postojowych dla rowerów przyjmuje się, że dla każdego przeznaczenia, dla którego ustalony został wskaźnik parkingowy dla pojazdów, obowiązuje wymóg wyznaczenia stanowisk postojowych dla rowerów w liczbie co najmniej 10% liczby stanowisk postojowych dla pojazdów.
6. Odstępstwa od przyjętych w tabeli 2.3. ustaleń w zakresie wartości wskaźników parkingowych i wartości stanowisk ogólnodostępnych, mogą być dokonywane z uwzględnieniem zachodzących zmian w danej jednostce strukturalnej polityki parkingowej, na podstawie wyników analiz obejmujących kryteria przestrzennej lokalizacji, generacji ruchu, obsługi komunikacją zbiorową, występujących problemów parkingowych oraz powiązań funkcjonalnych, na zasadach określonych w rozdziale 2.3.

2.3 ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE KIERUNKI I WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (MPZP)

1. Odstępstwa od włączeń z zabudowy obszarów ekosystemowych, o których mowa w podr. 2.1.2, mogą być dokonywane w mpzp, poprzez wyznaczenie terenów o funkcjach innych niż podstawowa w danej strefie, na zasadach określonych w R. 1.5.
2. Wskaźniki minimalnego udziału procentowego powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej (PBC), określone w kolumnach 3-6 tabeli 2.1., winny być stosowane mpzp w sposób jak następuje:
 - 1) wskaźnik PBC na terenach, których przeznaczenie zawiera składnik funkcji podstawowej w strefie funkcjonalnej, w której tereny te są wyznaczane, winien być określany jako wartość mieszcząca się w przedziale od wartości minimalnej (kolumna 3) do maksymalnej (kolumna 4);
 - 2) wskaźnik PBC na terenach, których przeznaczenie nie zawiera składnika podstawowej funkcji terenów danej strefy funkcjonalnej, w której tereny te są wyznaczane, może być określany jako wartość mieszcząca się w przedziale od wartości minimalnej (kolumna 5) do maksymalnej (kolumna 6);
 - 3) wartość „0” oznacza możliwość barku ustalenia wskaźnika w przypadku gdy specyficzne przeznaczenie danego terenu może być realizowane bez wyznaczania powierzchni biologicznie czynnej.
3. Wskaźniki minimalnej i maksymalnej intensywności zabudowy (IZ), określone w kolumnach 7-10 tabeli 2.1, winny być stosowane mpzp w sposób jak następuje:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) na terenach, których przeznaczenie zawiera składnik funkcji podstawowej w strefie funkcjonalnej, w której tereny te są wyznaczane:
 - a) wskaźnik minimalnej IZ winien być określany jako wartość podana w kolumnie 7,
 - b) wskaźnik maksymalnej IZ, winien być określany jako wartość podana w kolumnie 8;
- 2) na terenach, których przeznaczenie nie zawiera składnika podstawowej funkcji terenów danej strefy funkcjonalnej, w której tereny te są wyznaczane, zarówno wskaźnik minimalnej, jak i maksymalnej IZ, może być określany jako wartość mieszcząca się w przedziale od wartości minimalnej (kolumna 9) do maksymalnej (kolumna 10);
- 3) wartość „0” oznacza możliwość barku ustalenia wskaźnika w przypadku zakazu zabudowy lub ustalenia przeznaczenia realizowanego na zasadach dopuszczających brak zabudowy.
4. Wartości wskaźnika maksymalnej intensywności zabudowy może zostać dostosowana do lokalnych uwarunkowań rozpoznawanych na etapie sporządzania mpzp w sposób jak następuje:
 - 1) w przypadku terenów z zabudową istniejącą o intensywności przekraczającej wartość wskaźnika maksymalnej IZ podaną w kolumnie 8 tabeli 2.1 - w mpzp można ustalić wartość tego wskaźnika odpowiadającą intensywności zabudowy istniejącej;
 - 2) w przypadku terenów wydzielanych w obrębie stref koncentracji budynków wysokościowych - w mpzp można ustalić wartość wskaźnika maksymalnej IZ nie większą niż 10;
 - 3) w przypadku terenów, na których parkingi podziemne lub wielopoziomowe istnieją albo planuje się ich realizację w ramach ustaleń mpzp - można ustalić wartość wskaźnika maksymalnej IZ nie większą niż dwukrotność wartości podanej w kolumnie 8 tabeli 2.1 dla odpowiedniej strefy funkcjonalnej.
5. Wskaźniki minimalnej powierzchni nowo wydzielonych działek budowlanych (PDB) obowiązują w przypadku gdy zakres ustaleń mpzp dla danego terenu przewiduje regulację minimalnej powierzchni nowo wydzielonych działek budowlanych.
6. Wartość wskaźnika, o którym mowa w podr. 2.2.1 ust. 3 pkt 3 może być obniżona w przypadku terenów przeznaczanych w mpzp pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną bliźniaczą lub szeregową.
7. Niezależnie od ustaleń dla poszczególnych stref funkcjonalnych, zawartych w kolumnie 3 tabeli 2.2, oraz zasad modyfikacji tych ustaleń, o których mowa w podr. 2.2.2 ust. 3, wartość wskaźnika maksymalnej wysokości zabudowy ustalana w mpzp:
 - 1) winna być każdorazowo obniżona do wielkości niższej niż określona położeniem płaszczyzn ograniczających wysokości przeszkody lotnicze wg aktualnego rejestru lotniczych urządzeń naziemnych (RLUN) oraz rejestru powierzchni ograniczających przeszkody lotnicze (OLS) - jeśli zastosowanie wartości ustalonych dla danej strefy na zasadach określonych w podr. 2.2.2 prowadziłyby do możliwości przebicia ww. płaszczyzn przez projektowane obiekty budowlane;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 2) może być przedmiotem pomniejszenia celem dostosowania wysokości nowej zabudowy do zabudowy istniejącej;
- 3) może być przedmiotem różnicowania w stosunku do budynków i budowli.
8. W przypadku ustalania wskaźnika maksymalnej wysokości zabudowy w odniesieniu do budynków, jego wartość, określana zgodnie z zasadami podanymi w podr. 2.2.2 i ust. 4 powyżej, winna być stosowana w rozumieniu odpowiednich przepisów prawa budowlanego.
9. W przypadku wskaźnika parkingowego określonego w tabeli 2.3 za pomocą przedziału dopuszczalnych wartości, mpzp powinien określać konkretną wartość tego wskaźnika dla danego przeznaczenia, mieszczącą się w podanym przedziale, określoną z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań (np. przemieszania funkcjonalnego, podaży ogólnodostępnych stanowisk postojowych, skali przedsięwzięcia, itp.).
10. W przypadku przeznaczenia nie występującego w tabeli 2.3 lub dla którego nie ustalono wskaźnika, mpzp może wprowadzić konkretną wartość liczbową tego wskaźnika dla danego przeznaczenia określoną indywidualnie.
11. W przypadku minimalnego wskaźnika stanowisk postojowych ogólnodostępnych, określonego w tabeli 2.3 za pomocą minimalnej procentowej wartości, mpzp powinien określać konkretną procentową wartość uwzględniającą lokalne uwarunkowania, przy czym obniżenie wartości minimalnego wskaźnika stanowisk postojowych ogólnodostępnych dopuszcza się po przeprowadzeniu szczegółowej analizy lokalnych uwarunkowań.
12. W przypadku wskaźnika parkingowego, określonego w tabeli 2.3, w strefie koncentracji budynków wysokościowych mpzp może wprowadzić odmienną wartość tego wskaźnika po przeprowadzeniu szczegółowej analizy lokalnych uwarunkowań.
13. Ustalenie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla stref funkcjonalnych obronności (OB) jest bezprzedmiotowe, ponieważ są to strefy zlokalizowane w obrębie terenów zamkniętych, dla których mpzp nie sporządza się.
14. O ile wyłączenie z zabudowy obszarów, terenów i stref ochronnych lub technicznych, o których mowa w rozdziale 2.5, nie wynika wprost z przepisów odrębnych, zakres ograniczeń w zainwestowaniu, w tym ewentualne wyłączenie z zabudowy, winien być przedmiotem odpowiednich ustaleń mpzp.
15. Zmianę zasięgu stref i obszarów, o których mowa w podr. 2.5.1, w mpzp dopuszcza się w przypadku:
 - 1) likwidacji lub zmniejszenia powierzchni zajętej pod obiekty, w związku z lokalizacją których wyłączenie z zabudowy obowiązuje na podstawie przepisów odrębnych;
 - 2) określenia przez właściwy organ lub zarządcę sieci innych parametrów stref i obszarów o których mowa w podr. 2.5.1.
16. W przypadku ustanowienia przez odpowiednie organy nowych, nieuwzględnionych w niniejszym studium stref ochronnych oraz w przypadku lokalizacji obiektów, dla których wyłączenie z zabudowy terenów sąsiednich obowiązuje na podstawie

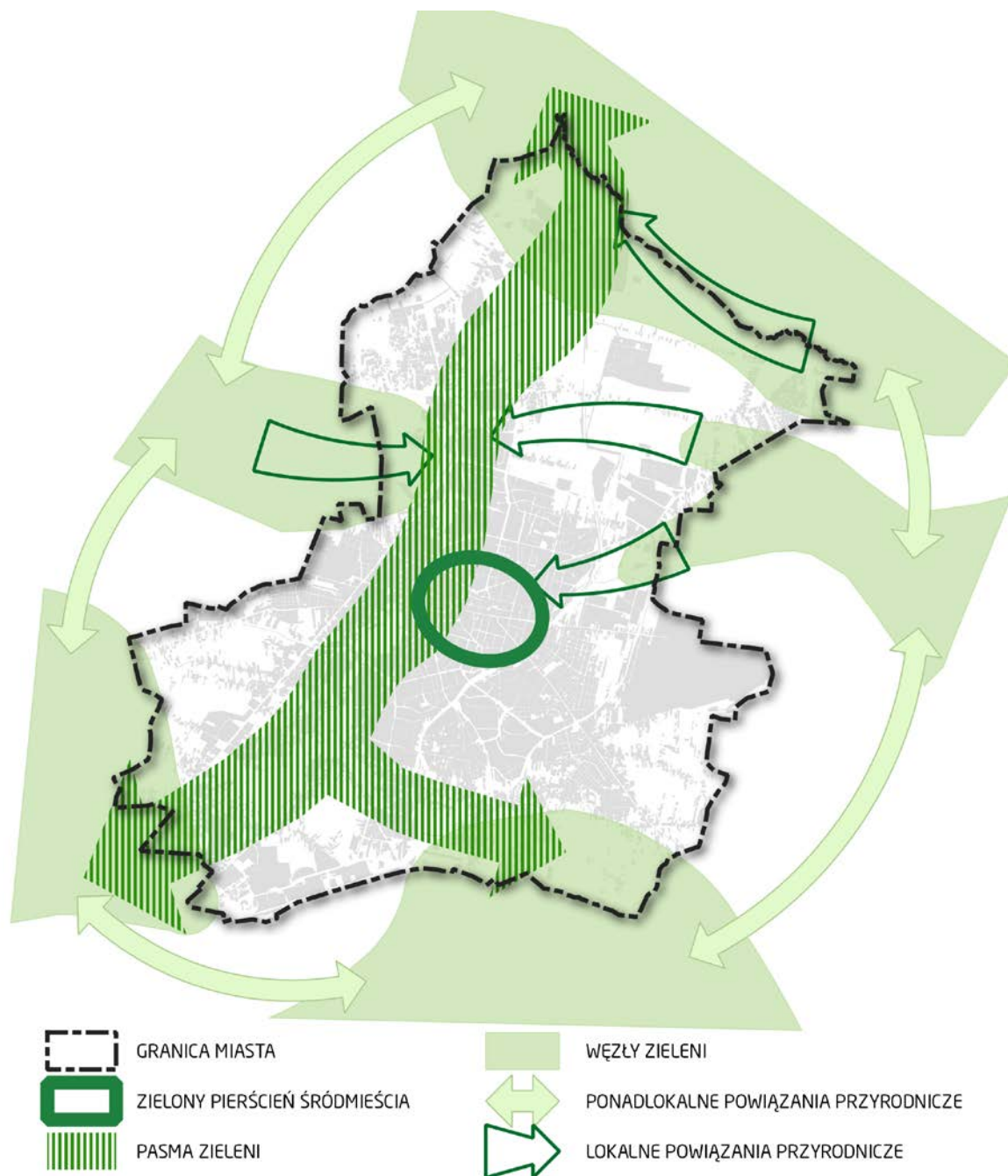
przepisów odrębnych - odpowiednie ograniczenia mogą być ustanawiane w mpzp niezależnie od ustaleń niniejszego dokumentu.

3 POLITYKA ŚRODOWISKOWA

3.1 ZAŁOŻENIA

3.1.1 STRUKTURA PRZESTRZENNA TERENÓW ZIELENI

1. W ramach polityki środowiskowej zakłada się kształtowanie **pasowo-węzłowego** modelu rozwoju zieleni miasta. W skład tych terenów wejdą tereny zieleni nieurządzonej i urządzonej, a także lasy. Model obejmuje następujące elementy:
 - 1) pasma zieleni dolin rzek Mlecznej i Kosówki, powiązanego z układem zewnętrznym,
 - 2) węzły otaczające strefę zurbanizowaną, w formie kompleksów zieleni leśnej i zadrzewień,
 - 3) pierścienia, obejmującego parki i skwery oraz zielone ulice otaczającego Śródmieście.
2. Zakłada się powiązanie przestrzenne terenów zieleni w przestrzeni miasta oraz ograniczanie uciążliwości na środowisko w celu osiągnięcia **ekologicznego modelu rozwoju miasta**. Powiązania przestrzenne powinny zostać zachowane w skali lokalnej i ponadlokalnej.
3. Zakłada się zwiększenie powierzchni terenów zieleni w strukturze przestrzennej miasta, jak również ich dostępności.
4. Ochronie prawnej przyrody mają zostać poddane najcenniejsze obszary przyrodnicze.

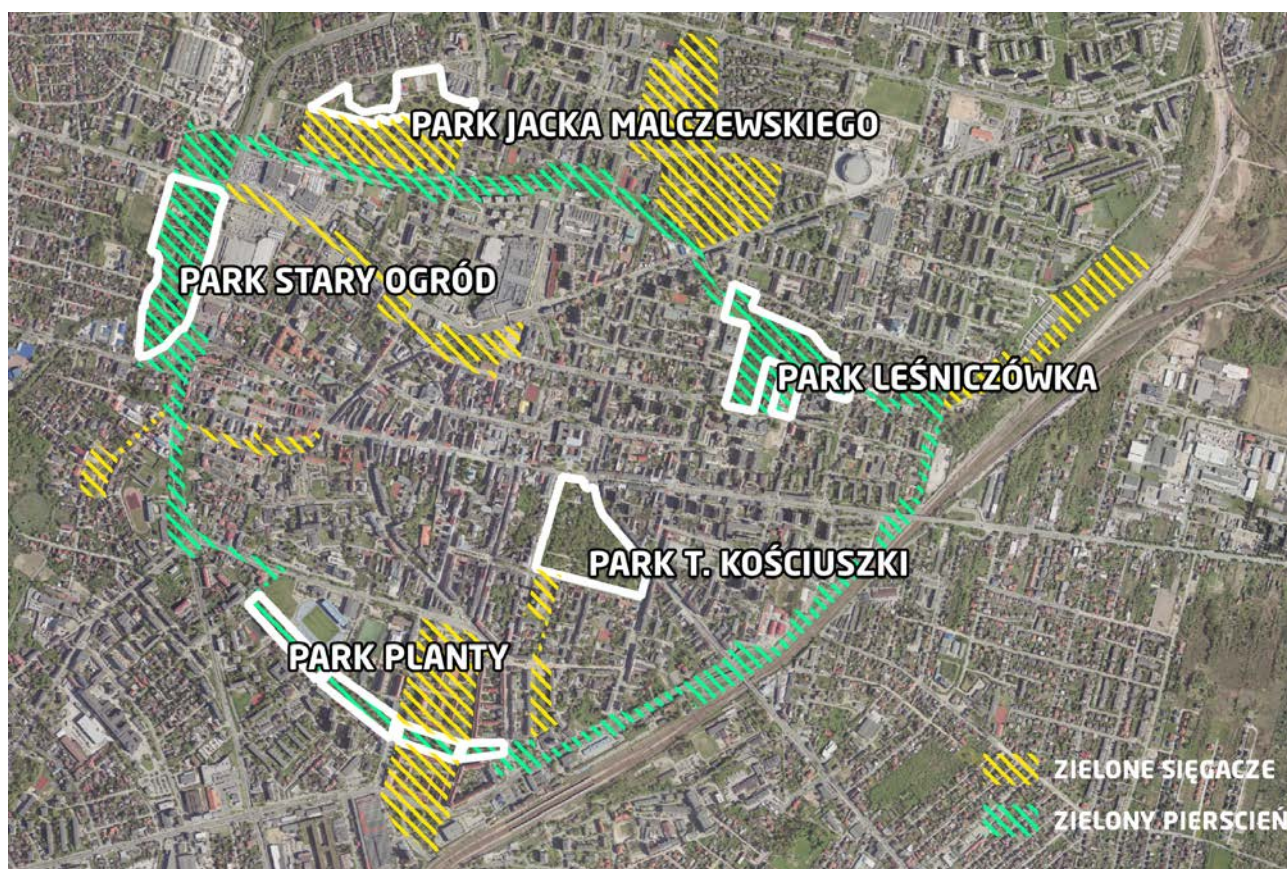

Rycina 2.2. Struktura terenów zieleni miasta Radomia

3.1.2 ELEMENTY TERENÓW ZIELENI

1. Zakłada się rozwój następujących form zieleni:

- 1) **Zielony pierścień Śródmieścia** - zakłada się ochronę i utrzymanie parków Planty, Stary Ogród, Leśniczówka, skweru Z. Domagały oraz doliny Potoku Północnego z Aleją Kołakowskiego. Obszary te będą powiązane ciągami pieszymi i pieszo-rowerowymi obudowanymi zielenią urządzoną. Ciągi te będą przebiegać wzdłuż ulic Szklanej, Prażmowskiego, Traugutta, Sedlaka, Narutowicza i Limanowskiego. Zielony pierścień powiązany będzie z większymi kompleksami zieleni znajdującymi się w strefie śródmiejskiej lub w jej bezpośrednim otoczeniu.

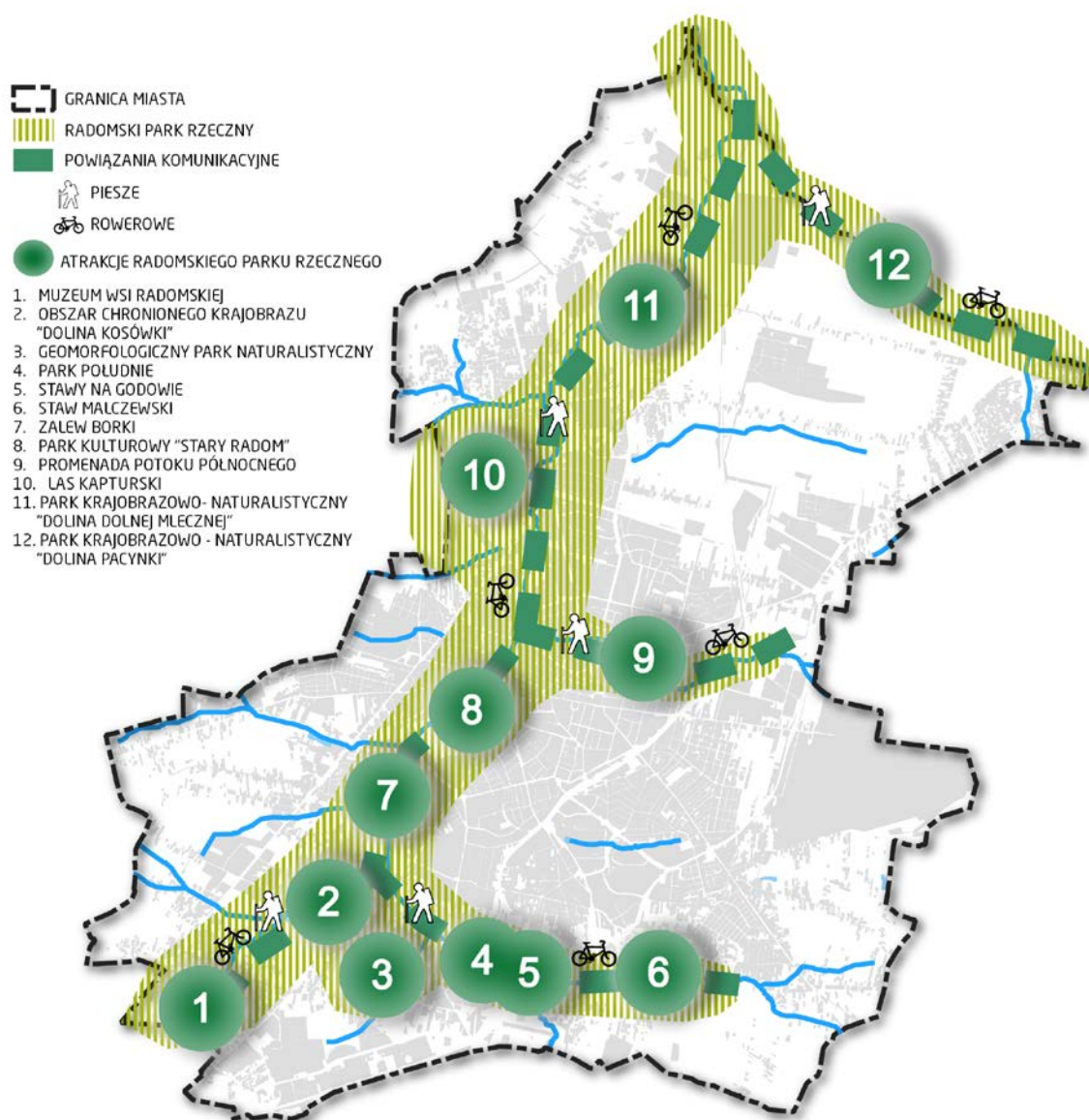

Rycina 3.1. Zielony pierścień Śródmieścia

- 2) **Radomski Park Rzeczny** - linalny park wzdłuż dolin rzek Mlecznej, Kosówki i Potoku Północnego, składający się z terenów:
 - a) *Muzeum Wsi Radomskiej* - przedstawiające budownictwo regionu radomskiego (obiekty architektury ludowej, dwory), wkomponowane w las grądowy i łęgowy.
 - b) *Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”* - zróżnicowane ekosystemy przyrodnicze do zachowania, z wprowadzeniem form rozwoju turystyki i wypoczynku: ogrodu zoo-botanicznego lub botanicznego, promenady leśnej i parku naturalistycznego, z realizacją urządzeń rekreacyjnych, edukacyjnych i turystycznych.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- c) *Geomorfologiczny Park Naturalistyczny* - obszar obejmujące twory przyrody nieożywionej: wydmy śródlądowe, doliny rzeczne, kras powierzchniowy, pagóry denudacyjne.
- d) *Park Południe* - założenie parkowe z obiektami rekreacyjnymi.
- e) *Stawy na Godowie* - kompleks rekreacji wodnej i wędkarstwa, uzupełniony bazą gastronomiczną. Założenie wkomponowane w zieleń parkową i wodno-bagienną.
- f) *Staw Malczewski* - kompleks rekreacji wodnej i wędkarstwa, uzupełniony bazą gastronomiczną. Założenie wkomponowane w zieleń parkową i wodno-bagienną.
- g) *Zalew Borki* - kompleks rekreacji wodnej wraz z obiektami sportowymi, uzupełniona bazą hotelarsko-gastronomiczną. Założenie wkomponowane z zieleń parkową, leśną i wodno-bagienną.
- h) *Park Kulturowy Stary Radom* - park krajobrazowo-naturalistyczny, związany z początkiem osadnictwa na obszarze Radomia oraz XIX- wieczny park miejski.
- i) *Promenada Potoku Północnego* - ciąg pieszo-rowerowy, z alejowymi drzewami i obiektami rekreacyjnymi.
- j) *Las Kapturski* - leśny park tematyczny, powiązany z rzeką Mleczną wraz z obiektami rekreacyjnymi i edukacyjnymi.
- k) *Park Krajobrazowo-Naturalistyczny Dolina Dolnej Mlecznej* - obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody, ze szlakami turystycznymi.
- l) *Park Krajobrazowo-Naturalistyczny Dolina Pacynki* - obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody, ze szlakami turystycznymi.

Rycina 3.2. Radomski Park Rzeczny

Poszczególne atrakcje powiązane będą pasmami zieleni - ciągami pieszymi i rowerowymi biegnącymi wzdłuż dolin rzecznych. W zależności od warunków siedliskowych, krajobrazowych i przyrodniczych dopuszcza się realizację zieleni urządzonej. W pasmach tych możliwa będzie realizacja urządzeń rekreacyjnych, turystycznych i edukacyjnych. Granice projektowanego ogrodu zoo-botanicznego lub botanicznego wskazano na rysunku Studium: załącznik graficzny K3, przy czym dopuszcza się zmianę tych granic na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, po uwzględnieniu miejscowych uwarunkowań własnościowych, fizjograficznych, prawnych oraz przyjętych rozwiązań projektowych.

- 3) **parki miejskie** - lokalizacja nowych i rozbudowa istniejących parków,
- 4) **pozostałe formy zieleni miejskiej**, w tym:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- a) realizacja drobnych założeń zieleni m.in. parków kieszonkowych, skwerów, zieleńców, ogrodów społecznych,
- b) lokalizacja zieleni izolacyjnej przy uciążliwych obiektach oraz zieleni przydrożnej.

3.2 KIERUNKI ROZWOJU TERENÓW ZIELENI

3.2.1 KIERUNKI ROZWOJU TERENÓW ZIELENI URZĄDZONEJ

1. W zakresie ogólnych zasad rozwoju terenów zieleni urządzonej ustala się:
 - 1) zwiększenie powierzchni terenów zieleni, w szczególności w strefie śródmiejskiej - kształtowanie systemu pasów zieleni w przestrzeni zurbanizowanej, łączącego poszczególne tereny;
 - 2) kształtowanie powiązań pieszo-rowerowych pomiędzy poszczególnymi terenami zieleni urządzonej, obudowanych zielenią, w tym wysoką;
 - 3) zwiększenie powierzchni terenów zieleni w pasach drogowych, poprzez nasadzenia drzew i krzewów, zachowanie wysokiego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnych, a także tworzenie zielonych ulic (w tym woonerfów);
 - 4) ochronę zieleni osiedlowej w terenach zabudowy mieszkaniowej, poprzez przekształcanie ich w parki i skwery, wraz z realizacją urządzeń i obiektów sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych;
 - 5) poddanie ochronie drzew, alei i rzędów o szczególnych walorach przyrodniczo - krajobrazowych;
 - 6) uzupełnienie zagospodarowania terenów zieleni urządzonej o urządzenia rekreacyjne, wypoczynkowe i sportowe, w tym służące celom zdrowotnym;
 - 7) zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej na obszarach o największej intensywności wyspy ciepła poprzez tworzenie m.in. zielonych ścian i dachów (ekstensywnych i intensywnych), lokalizację skwerów i parków oraz zieleni przydrożnej;
 - 8) realizację tematycznych parków i skwerów;
 - 9) zachowanie i odtwarzanie historycznych układów zieleni, w szczególności w parku kulturowym i w strefie śródmiejskiej;
 - 10) tworzenie stref zieleni w zadrzewieniach o szczególnych walorach przyrodniczo - krajobrazowych;
 - 11) podkreślanie walorów krajobrazowych zabytkowej zabudowy zielenią urządzoną;
 - 12) ograniczanie lokalizacji parkingów kosztem terenów zieleni urządzonej;
 - 13) realizacja „zielonych wejść” do parków i skwerów w miejscach o ograniczonej dostępności;
 - 14) zachowanie cennych obszarów przyrodniczych - zwiększenie różnorodności biologicznej poprzez ochronę tzw. „zielonych zakątków” w przestrzeni terenów zieleni urządzonej.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. W zakresie sposobu uwzględniania rozwoju terenów zieleni urządzonej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustala się:
 - 1) przeznaczenie terenu podporządkować funkcjom rekreacyjno-wypoczynkowym i turystycznym, odpowiednio jako ogólnodostępne tereny zieleni urządzonej, z obiektami towarzyszącymi i infrastrukturą techniczną;
 - 2) funkcji podstawowej mogą towarzyszyć niewielkie budynki i obiekty kultury, rozrywki, gastronomii i handlu detalicznego, a także różnego rodzaju obiekty sportowe, jednak jako urządzenia terenowe z wysokim udzialem zieleni i powierzchni biologicznie czynnej, jako funkcje uzupełniające;
 - 3) dopuszcza się jako funkcje uzupełniające realizację wód powierzchniowych śródlądowych, w tym zbiorników wodnych i polderów zalewowych;
 - 4) na terenach położonych w dolinach rzecznych kształtować zieleń urządzonej z ciągami pieszymi i rowerowymi;
 - 5) cenne obszary przyrodnicze wyznaczać jako tereny zieleni naturalnej, wkomponowane w tereny zieleni urządzonej lub jako tereny o funkcji łączonej.

3.2.2 KIERUNKI ROZWOJU TERENÓW ZIELENI IZOLACYJNEJ

1. W zakresie ogólnych zasad rozwoju zieleni izolacyjnej ustala się uwzględnienie lokalizacji:
 - 1) pasa zieleni izolacyjnej od obiektów uciążliwych na środowisko i zdrowie ludzi, m.in. w strefie produkcyjno-magazynowej, oraz w strefie usługowej związanej np. ze składowaniem, magazynowaniem, logistyką;
 - 2) szpaleru izolacyjnej zieleni wysokiej od obiektów uciążliwych na środowisko i zdrowie ludzi, m.in. w strefie produkcyjno-magazynowej, oraz w strefie usługowej związanej np. ze składowaniem, magazynowaniem, logistyką.
2. W zakresie sposobu uwzględniania zieleni izolacyjnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustala się:
 - 1) na terenach o przeznaczeniu przewidującym realizację obiektów uciążliwych wprowadzać nakaz realizacji pasa zieleni izolacyjnej lub szpaleru izolacyjnej zieleni wysokiej, stanowiących izolację od terenów podlegających standardom ochrony środowiska;
 - 2) strukturę gatunkową i przestrzenną zieleni dla pasa zieleni izolacyjnej należy określać jako wielopiętrową, złożoną z drzew, krzewów i bylin, pełniącą funkcje ochronne m.in. od zanieczyszczeń powietrza, odorów, hałasu;
 - 3) dla szpalerów izolacyjnej zieleni wysokiej należy ustalać realizację z wykorzystaniem gatunków pełniących funkcje ochronne m.in. od zanieczyszczeń powietrza, odorów, hałasu;
 - 4) minimalną szerokość pasa zieleni izolacyjnej należy ustalać na 20 m, przy czym dopuszcza się:
 - a) zmniejszenie szerokości pasa zieleni izolacyjnej lub stosowanie szpalerów izolacyjnej zieleni wysokiej w przypadku:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- braku na działce budowlanej terenu biologicznie czynnego o wymiarach umożliwiających realizację pasa o szerokości 20 m;
 - powierzchni lub geometrii działki budowlanej uniemożliwiającej realizację pasa o szerokości 20 m;
 - b) zwiększenie szerokości pasa zieleni izolacyjnej w przypadku pozostawienia po wyznaczeniu pasa części nieruchomości uniemożliwiającej zainwestowanie;
- 5) w pasach zieleni izolacyjnej należy dopuszczać realizację urządzeń wodnych, oraz dojeżdż i dojazdów wyłącznie w szerokości umożliwiającej ich realizację;
- 6) zakazywać realizacji stanowisk postojowych w pasach zieleni izolacyjnej.
3. Ustalenia zawarte w ust. 2 nie dotyczą obiektów uciążliwych, dla których zasady dotyczące potrzeby realizacji lub uniemożliwiającej realizację zieleni izolacyjnej regulują przepisy odrębne oraz obiektów lokalizowanych w strefie komunikacyjnej K.
4. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się wprowadzenie zieleni izolacyjnej od obiektów uciążliwych w strefie komunikacyjnej K, jeżeli uzasadniają to istniejące uwarunkowania.

3.2.3 KIERUNKI ROZWOJU OGRODÓW DZIAŁKOWYCH

1. W zakresie ogólnych zasad rozwoju ogrodów działkowych ustala się:
- 1) w istniejących ogrodach działkowych należy dążyć do udostępnienia ich ogółu mieszkańcom, w szczególności w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Jednocześnie dopuszcza się przekształcanie ogrodów działkowych lub ich części w kierunku terenów zieleni urządzonej, w tym realizację w obrębie nich ogólnodostępnych ciągów pieszych i rowerowych. W ramach ogródków działkowych należy przeciwdziałać realizacji „dzikiej” zabudowy, w tym mieszkaniowej;
 - 2) w celu zwiększenia dostępności ogródków działkowych oraz promowania rolnictwa miejskiego sieć istniejących ogródków działkowych należy uzupełnić o nowe tereny. Nowe ogrody działkowe należy lokalizować w związku z likwidacją istniejących, a także zgodnie z zainteresowaniem mieszkańców.
2. Ustala się kryteria lokalizacji nowych ogrodów działkowych jak następuje:
- 1) lokalizacja poza obszarami uciążliwości akustycznej i strefami o największym zanieczyszczeniu powietrza;
 - 2) dostęp do ogrodu działkowego dla osiedla, w którym zamieszkuje co najmniej 20% mieszkańców w zabudowie wielorodzinnej;
 - 3) lokalizacja poza systemem przyrodniczym;
 - 4) lokalizacja co najmniej 300 m od uciążliwych obiektów;
 - 5) preferowane obszary gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych;
 - 6) lokalizacja w odległości 635 m od przystanka komunikacji publicznej;
 - 7) minimalna powierzchnia ogrodu działkowego - co najmniej 2 ha i 50 działek rodzinnych (przy średniej wielkości działki nie mniejszej niż 300 m²).
3. W zakresie sposobu uwzględniania kierunków rozwoju ogrodów działkowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustala się:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) sposób zagospodarowania i zabudowy terenów ogrodów działkowych ustalać zgodnie z przepisami ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych (urządzenia, budynki i budowle przeznaczone do wspólnego korzystania przez użytkowników działki i służące zapewnieniu funkcjonowania ogrodu, w tym altany i obiekty gospodarcze); można ustalać przeznaczenie części ogrodu jako terenu powszechnie dostępnego, służącego zaspokajaniu potrzeb wypoczynkowych i rekreacyjnych wszystkim mieszkańcom;
- 2) w przypadkach uzasadnionych potrzebami rozwoju miasta, związanymi z realizacją inwestycji celu publicznego oraz w lokalizacjach wskazanych w niniejszym Studium pod inne funkcje niż tereny ogrodów działkowych, dopuszcza się możliwość likwidacji ogrodu działkowego lub jego części, na zasadach określonych w ustawie o rodzinnych ogrodach działkowych;
- 3) dopuszcza się przeznaczanie pod funkcje ogrodów działkowych nieruchomości w obrębie strefy gospodarczej rolniczej i leśnej (RL).

3.3 OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW

3.3.1 OBSZARY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO MIASTA

Dla obszarów systemu przyrodniczego, z zastrzeżeniem przepisów w zakresie ochrony przyrody i gospodarki wodnej, ustala się następujące zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu:

- 1) w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów systemu przyrodniczego należy dążyć do:
 - a) zachowania funkcji przyrodniczych oraz fizycznej ciągłości korytarzy ekologicznych i zwartości węzłów ekologicznych w systemie powiązań przyrodniczych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym poprzez:
 - zaniechanie dokonywania wygradzeń w obrębie przydennej części dolin;
 - przeciwdziałanie obustronnej zabudowie w dolinach cieków wodnych w przypadku ich zawężenia do szerokości mniejszej niż 15 m,
 - wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień oraz zalesień, z wyłączeniem obszarów o wysokiej bioróżnorodności w ekosystemach nieleśnych.
 - b) zachowania i ochrony cennych biocenoz oraz stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
 - c) zachowania cennych okazów drzew i ich skupisk - szczególnie drzew gatunków rodzimych o wyróżniających się rozmiarach oraz reprezentujących oryginalne formy morfologiczne, a także alei i szpalerów drzew o wysokich walorach krajobrazowych;
 - d) zachowania wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej takich jak okazałe głazy i ich zgrupowania;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- e) w strefach barier ekologicznych (istniejących zwężeń i nieciągłości sytemu przyrodniczego) stosowanie rozwiązań technicznych i funkcjonalnych umożliwiających migrację zwierząt oraz przewietrzanie miasta;
 - f) usługi lokalizować w kompozycji z istniejącą zielenią (z ograniczaniem jej usuwania, zachowaniem walorów przyrodniczych i estetyczno-widokowych zieleni) w formie zespołów kulturowo-parkowych lub rekreacyjno-parkowych.
- 2) jako działania ochronne w stosunku do sieci hydrograficznej obszarów należy:
- a) chronić obszary dolinne przed zmianami w ukształtowaniu powierzchni;
 - b) prace regulacyjne przy ciekach wodnych prowadzić tylko w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki wodnej i rolniczego wykorzystania wód, w oparciu o zasady proekologicznych dobrych praktyk utrzymania rzek i potoków;
 - c) tworzyć i utrzymywać strefy buforowe wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zakrzewień, zadrzewień, łąk i pastwisk, jako naturalną obudowę biologiczną, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia wpływu zanieczyszczeń;
 - d) zakazywać lub ograniczać lokalizowanie ogrodzeń w poprzek wszystkich cieków wodnych oraz w odległości mniejszej niż 6 m od brzegów rzek, naturalnych cieków i zbiorników wodnych;
 - e) prowadzić działania zwiększające naturalną zdolność retencyjną dolin cieków wodnych przez zakaz wydobywania torfu na skalę przemysłową oraz lokalizację zbiorników wodnych i polderów zalewowych;
- 3) w zakresie ochrony bioróżnorodności obszarów należy:
- a) utrzymywać ciągłość i trwałość ekosystemów leśnych oraz zwartych zadrzewień i zakrzewień;
 - b) ograniczać przekształcenia użytków zielonych (łąk i pastwisk) wykazanych w ewidencji gruntów jako Ł i Ps w grunty orne;
 - c) realizację zieleni dokonywać z preferencją gatunków rodzimych, zgodnych z istniejącymi warunkami siedliskowymi i krajobrazowymi;
 - d) obejmować nowe obszary formami ochrony przyrody, w szczególności jako użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

3.3.2 SYSTEM OBSZARÓW I OBIEKTÓW CHRONIONYCH

1. Zasady ochrony dla obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody obowiązują w zakresie określonym przepisami prawa powszechnego i ustanawiającymi daną formę ochrony.
2. Mając na celu zachowanie, wzmocnienie i ochronę wartości przyrodniczych i krajobrazowych miasta, wskazuje się potrzebę rozszerzenia systemu obszarów i obiektów chronionych, między innymi o:
 - 1) Radomski Obszar Chronionego Krajobrazu,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 2) powiększenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”,
 - 3) 5 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
 - 4) 19 użytków ekologicznych,
 - 5) powiększenie obszaru użytku ekologicznego „Bagno” do rzeczywistych granic ekosystemu,
 - 6) 1 stanowiska dokumentacyjnego,
 - 7) 13 pomników przyrody.
3. Obszary i obiekty chronione, o których mowa w ust. 2 wyznaczono na rysunku Studium, załącznik graficzny K3, zaś ich wykaz i charakterystyka znajduje się w działach 3 i 4 części VI Studium: „Aneksy”.
 4. Faktycznie ustanowienie form ochrony przyrody, o których mowa w ust. 2 nastąpi w drodze odrębnych postępowań, na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Wyznaczone na rysunku Studium, załącznik graficzny K3, granice obszarów i obiekty wskazane do objęcia ochroną nie są wiążące przy ich ustanawianiu, przedstawiają jedynie obszary i obiekty cenne przyrodniczo i o wysokich walorach krajobrazowych, które zaleca się wziąć pod uwagę przy wyznaczaniu tych form ochrony przyrody.
 5. W obrębie obszarów i obiektów, o których mowa w ust. 2 należy wprowadzać zasady zagospodarowania i ograniczenia w zainwestowaniu, pozwalające na zachowanie ich zasobów przyrodniczych.

3.3.3 OCHRONA ZASOBÓW WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

1. W celu poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawy bilansu wodnego miasta należy:
 - 1) zachować jako otwarte śródlądowe wody powierzchniowe - rzeki i pozostałe ciek wodne;
 - 2) objąć ochroną naturalnie występujących w dolinach rzecznych bagna fluwiogeniczne, oczka wodne i stawy;
 - 3) dążyć do dalszej pełnej (lub częściowej) renaturyzacji koryt rzek i cieków wodnych, której podstawowym celem będzie zwiększenie retencji wodnej i poprawy stanu ekologicznego wód;
 - 4) zidentyfikować i wykorzystywać tereny o niskim stanie wód gruntowych i wysokiej przepuszczalności jako odbiornika wód opadowych i roztopowych;
 - 5) zmniejszyć ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacji deszczowej poprzez rozwój urządzeń i infrastruktury służącej retencjonowaniu i zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych „opartej na naturze” (natur-based-solution) np. niecki i rowy infiltracyjne, muldy, ogrody deszczowe itp. oraz zbiorników retencyjnych;
 - 6) w przypadku budowy lub przebudowy systemów melioracyjnych uwzględnić ich dwufunkcyjną rolę: odwadniającą i nawadniającą;
 - 7) zapewnić obsługę terenów zabudowanych przez zbiorowy system kanalizacji sanitarnej oraz przebudować systemy ogólnospławne na rozdzielcze;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 8) zapewnić odpowiedni stopień podczyszczania wód opadowych i roztopowych trafiających systemem rurowym do odbiorników.
2. W celu ochrony GZWP nr 405 „Niecka Radomska” należy:
 - 1) dla lokalizowanych obiektów budowlanych (m.in. dróg, oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów) przyjąć optymalne rozwiązania techniczne chroniące przed zanieczyszczeniami wody podziemne zbiornika, na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
 - 2) ograniczać masę składowania odpadów komunalnych;
 - 3) dążyć do rozwoju alternatywnych sposobów zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych np. w instalacji do termicznego przekształcania odpadów;
 - 4) w przypadku wydobywania złóż kopalin stosować rozwiązania techniczne chroniące stosunki wód gruntowych;
 - 5) w rolnictwie dotrzymywać dopuszczonych do stosowania dawek nawozów azotowych sztucznych (mineralnych) i naturalnych (organicznych);
 - 6) rozwój sieci wodociągowej skorelować z rozwojem sieci kanalizacji;
 - 7) w lokalizacji nowych inwestycji wodochłonnych z zakresu przemysłu uwzględnić ograniczone zasoby wód zbiornika.

3.3.4 ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

1. Zapisy niniejszego Studium, jako aktu określającego politykę przestrzenną miasta uwzględnia konieczność adaptacji do zmian klimatu poprzez określenie czytelnej struktury przestrzennej uwzględniającej potrzeby rozwoju zabudowy, zrównoważonej dbałością o jakość środowiska przyrodniczego.
2. Zwiększenie odporności miasta na przewidywane zagrożenia wzrostu temperatury oraz częstotliwość i intensywność występowania deszczy nawalnych winny być realizowane poprzez:
 - 1) rozwój systemu błękitnej i zielonej infrastruktury: zwiększenie powierzchni i rewitalizacja terenów zieleni (tereny publiczne, parki i zieleńce, pasy drogowe);
 - 2) realizację powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z określonymi w studium wskaźnikami oraz jej powiększanie na terenach już zainwestowanych przez zmianę nawierzchni z nieprzepuszczalnych na przepuszczalne;
 - 3) zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych z odprowadzanych ulic przez budowę otwartych rowów z przepustami, rowów i niecek chłonnych, kanałów łączących rowy ze stawami retencyjnymi, przebudowa/budowa stawów retencyjnych i rozwiązań typu "tree-trench" wspierających zieleń wysoką w pasach drogowych;
 - 4) w realizacji nowych inwestycji oraz przebudowie już zainwestowanych struktur miejskich uwzględnienie konieczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych poprzez budowę parków osiedlowych, zieleńców, zbiorników rekreacyjno-retencyjnych, placów deszczowych, ogrodów deszczowych, zielonych ścian i dachów;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 5) budowę rozwiązań lokalnego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych zwłaszcza w strefach centralnych miasta (miejskiej wyspy ciepła);
- 6) rewitalizację dolin rzecznych z dostosowaniem ich do celów adaptacyjnych, obejmujących renaturyzację rzek, renaturyzację i ochronę dolin, budowę zbiorników i polderów retencyjnych, suchych zbiorników i innych, z uwzględnieniem metod ekosystemowych i wsparcia dla bioróżnorodności;
- 7) ochronę obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi przed zainwestowaniem;
- 8) przestrzeganie zasad zagospodarowania określonych dla wyznaczonego w Studium systemu przyrodniczego miasta, w skład, którego wchodzi doliny rzeczne, jako głównego systemu przewietrzania;
- 9) rozwój infrastruktury drogowej w sposób ułatwiający korzystanie z transportu rowerowego i pieszego, zniesienie barier architektonicznych w tym zakresie i łączenie poszczególnych elementów w system o jak największym zasięgu oddziaływania;
- 10) rozbudowę miejskiego systemu ciepłowniczego w celu likwidacji indywidualnych źródeł ciepła.

3.3.5 OCHRONA KRAJOBRAZU PRZYRODNICZEGO I PRZYRODNICZO-KULTUROWEGO

1. Dla obszarów krajobrazu przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego ustala się następujące zasady zagospodarowania:
 - 1) zachowanie i ochrona cennych krajobrazów leśnego i bagienno-łąkowego, stanowiących główne walory przyrodnicze miasta;
 - 2) ochrona wyróżniających się wizualnie w środowisku form geomorfologicznych (m.in. wydm śródlądowych, pagórów moren czołowych, dolin rzecznych);
 - 3) ochrona cennych wnętrz widokowych;
 - 4) ochrona ciągów i punktów widokowych, m.in. na krajobraz bagienno-łąkowy;
 - 5) zachowanie tradycyjnych obiektów regionalnej kultury materialnej, m.in. zespołów dworsko-parkowych;
 - 6) ochrona struktury leśno-osadniczej o charakterze willowym.
2. W zakresie sposobu uwzględniania kierunków ochrony krajobrazu przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustala się:
 - 1) przeznaczenie terenu dla krajobrazów leśnego i bagienno-łąkowego zgodnie z rozdziałem 1.5;
 - 2) wprowadzenie zakazu zabudowy w obrębie wyróżniających się form geomorfologicznych;
 - 3) utrzymanie wnętrz widokowych poprzez odpowiednie ograniczenia dla lokalizacji zabudowy i zieleni wysokiej;
 - 4) wprowadzenie regulacji dążących do:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- a) wykluczenia lokalizacji nowej zabudowy ograniczającej ekspozycję, obiektów dysharmonijnych oraz zieleni wysokiej w strefach ochrony widoku z punktów i ciągów widokowych;
- b) zachowania układu urbanistycznego i stylistyki obiektów regionalnej kultury materialnej;
- c) wykluczenia realizacji obiektów dysharmonijnych w otoczeniu obiektów regionalnej kultury materialnej;
- d) zachowania układu leśno-osadniczego osiedla na Pruszkowie o charakterze willowym w zakresie funkcji, formy i rozplanowania zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów obiektów, wysokości zabudowy, wielkości działek.

3.3.6 ZASADY OCHRONY PRZED HAŁASEM

1. Określane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczenie i/lub zasady zagospodarowania terenów winny uwzględniać obszary przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, identyfikowane w oparciu o aktualne strategiczne mapy hałasu, sporządzone na podstawie przepisów o ochronie środowiska.
2. W celu dotrzymania norm dla funkcji terenów posiadających określone standardy ochrony przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego winno się stosować następując zasady:
 - 1) wprowadzenie ograniczeń w możliwości rozwoju funkcji terenów, dla których określa się standardy ochrony przed hałasem w obszarach ponadnormatywnych oddziaływań, o których mowa w ust. 1;
 - 2) separacja funkcji uciążliwych i wymagających ochrony;
 - 3) separacji od funkcji wrażliwych winny podlegać głównie: uciążliwy przemysł, infrastruktura techniczna, główne ciągi komunikacyjne;
 - 4) odpowiednie wycofanie linii zabudowy od źródeł hałasu, umożliwiające zapewnienie standardów akustycznych w budynkach;
 - 5) planowanie układów urbanistycznych w sposób ograniczający możliwość przenoszenia się hałasu z zewnątrz układu do wewnątrz;
 - 6) wprowadzenie strefowania funkcjonalnego: przy ciągach komunikacyjnych i innych obiektach uciążliwych akustycznie należy lokalizować zabudowę niechronioną akustycznie lub zielenią izolacyjną, natomiast zabudowę wrażliwą na hałas w kolejnej, dalszej strefie;
 - 7) wprowadzanie rozwiązań z zakresu akustyki budowlanej i budownictwa drogowego, w tym stosowanie elewacji pochłaniające fale dźwiękowe, ciche nawierzchnie drogowe, itp.;
 - 8) w przypadku braku możliwości zastosowania skutecznych rozwiązań w celu dotrzymania standardów ochrony akustycznej na terenach, dla których one obowiązują, nakazywać realizację rozwiązań techniczno-budowlanych umożliwiających ich dotrzymanie wewnątrz budynków;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 9) przekształcanie struktur komunikacyjnych miasta w kierunku priorytetu dla komunikacji zbiorowej i płynności ruchu;
- 10) rozwój komunikacji pieszej i rowerowej zgodnie z zasadami określonymi w rozdziałach 5.2 i 5.3;
- 11) w uzasadnionych przypadkach wprowadzanie ograniczeń w ruchu samochodów osobowych oraz ciężarowych;
- 12) stosowanie ograniczeń prędkości oraz rozwiązań technicznych i projektowych wymuszających zmniejszenie prędkości (np. zwężenia jezdni, progi zwalniające);
- 13) wprowadzanie zieleni izolacyjnej zgodnie z zasadami określonymi w podrozdziale 3.2.2;
- 14) w przypadku nieskuteczności lub braku możliwości wprowadzenia innych rozwiązań stosowanie ekranów akustycznych z następującymi zastrzeżeniami:
 - a) preferencja przegród naturalnych - wykopów, wałów ziemnych porośniętych roślinnością;
 - b) przy realizacji sztucznych ekranów akustycznych, także w przypadku ich zastosowania od strony terenów przemysłowych, dla których wyczerpano możliwości techniczne w ograniczeniu hałasu, winno się uwzględniać ich estetykę, z ewentualną możliwością ich pokrycia zielenią maskującą od terenów chronionych.

3.3.7 ZASADY OCHRONY POWIETRZA I POPRAWY MIKROKLIMATU

1. Zapisy dotyczące ochrony powietrza w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego winny każdorazowo uwzględniać aktualne programy ochrony powietrza (obecnie Programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu przyjęty uchwałą nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 9595).
2. W celu uzyskania poprawy jakości powietrza i klimatu należy wprowadzić następujące zasady:
 - 1) zachowanie i odpowiednie kształtowanie zieleni miejskiej stanowiących główne strefy wymiany gazowej, oczyszczania i przewietrzania miasta;
 - 2) zachowanie ciągłości struktur dolinnych w mieście, jako głównych korytarzy przewietrzających;
 - 3) tworzenie nowych terenów zieleni urządzonej, zwłaszcza w obrębie terenów zwartej zabudowy, w tym wpływających korzystnie na mikroklimat skwerów, parków kieszonkowych, parków ze zbiornikami wodnymi;
 - 4) prowadzenie polityki zrównoważonego transportu miejskiego z naciskiem na rozwój transportu zbiorowego, rowerowego oraz pieszego;
 - 5) ograniczanie niskiej emisji pochodzącej z indywidualnych palenisk domowych poprzez rozwój sieci ciepłowniczej i gazowej, a tam gdzie jest to niemożliwe - wymiana instalacji na takie spełniające wymagania ekoprojektu;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 6) tworzenie zieleni izolacyjnej zgodnie z zasadami określonymi w podrozdziale 3.2.2.;
- 7) uwzględnienie w projektowaniu układów urbanistycznych potrzeby swobodnego przemieszczania powietrza.

4 POLITYKA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1 OBIEKTY ZABYTKOWE OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

1. Ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami objęte są zabytki wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków, wymienione w dziale 8 części VI Studium: "Aneksy", i wskazane na rysunku Studium: załącznik graficzny nr U4.
2. Ustala się zachowanie i ochronę obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, wymienionych w dziale 9 części VI Studium: "Aneksy", i wskazane na rysunku Studium: załącznik graficzny nr U4.
3. Zasady ochrony oraz prowadzenia robót budowlanych w zabytkach, o którym mowa w ust. 1 powyżej, oraz w otoczeniu tych zabytków obowiązują na mocy przepisów odrębnych (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wraz z aktami wykonawczymi), w szczególności pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wymaga:
 - 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
 - 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
 - 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
 - 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
 - 5) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 6) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
 - 7) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
 - 8) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
 - 9) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - 10) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru.
4. Zasady ochrony oraz prowadzenia robót budowlanych w zabytkach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, innych niż wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa się w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

w mpzp, a w przypadku jego braku - w decyzjach administracyjnych o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

5. Park Kulturowy Stary Radom został utworzony na mocy uchwały Rady Miejskiej w Radomiu nr 170/2011 z dnia 29 sierpnia 2011 r. Jej zapisy przewidują objęcie ochroną części doliny rzeki Mlecznej wraz z grodziskiem „Piotrówka” i „Starym Ogrodem”, w ramach dwu stref:
 - 1) Strefa A - obejmująca tereny zielone w dolinie rzeki Mlecznej łącznie z obszarem grodziska „Piotrówka”,
 - 2) Strefa B - obejmująca pozostałe tereny w granicach Parku Kulturowego niezakwalifikowane do strefy A, w tym obszary określane nazwą „Stary Radom” oraz „Stary Ogród”.
6. Zasady ochrony parku, o którym mowa w ust. 5, określono w „Planie Ochrony Parku Kulturowego Stary Radom”, przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr 590/2017 z dnia 18 grudnia 2017 r. Zasady te winny być uwzględniane w mpzp sporządzanym dla obszaru parku kulturowego obligatoryjnie.

4.2 STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

1. Ustala się strefę ochrony konserwatorskiej zespołu urbanistyczno-architektonicznego, której granice uwidocznił rysunek Studium.
2. Sposób zagospodarowania strefy, o której mowa w ust. 1, winien uwzględniać zasady wynikające z zapisów rejestrowych nr 410/A/89 z 14.09.1989.
3. Działania konserwatorskie w strefie, o której mowa w ust. 1, zmierzać winny do zachowania i ucytelnienia historycznego układu przestrzennego i konserwacji jego głównych elementów: rozplanowania i przebiegu głównych ciągów komunikacyjnych, kompozycji wewnątrz urbanistycznych, historycznych linii zabudowy, kompozycji układów zieleni zabytkowej oraz historycznych podziałów własnościowych i sposobu użytkowania gruntów.
4. Wszelka działalność inwestycyjna, budowlana, jak również przebudowy, remonty, adaptacje, dostosowanie współczesnych funkcji czy podziały nieruchomości znajdujących się w obszarze strefy, o której mowa w ust. 1, wymagają uzgodnienia z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura Wojewódzkiego Oddziału Urzędu Ochrony Zabytków w Radomiu.

4.3 OCHRONA DZIEDZICTWA ARCHEOLOGICZNEGO

1. Ustala się zachowanie i ochronę zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych oraz strefy ochrony archeologicznej, wymienionych w działach 5, 6 i 7 części VI Studium: „Aneksy”, rejonów występowania których uwidocznił rysunek Studium: załącznik graficzny U4.
2. W rejonach zewidencjonowanych stanowisk wszelka działalność inwestycyjna związana z pracami ziemnymi może być podejmowana tylko po uzgodnieniu szczegółowych

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

warunków z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Rejony te są bowiem obszarami potencjalnego występowania znalezisk archeologicznych.

3. Poza rejonami, o których mowa w ust. 1 powyżej, w przypadku odkrycia podczas robót ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem, należy:
 - 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
 - 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
 - 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków lub organ działający w jego imieniu zgodnie z właściwością terytorialną, a jeśli nie jest to możliwe - Prezydenta Miasta Radomia.

Zgodnie z przepisami prawa o ochronie dóbr kultury, wstrzymanie robót, o którym mowa pkt 1), winno trwać do czasu uzyskania decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (lub organu działającego w jego imieniu zgodnie z właściwością terytorialną) o sposobie dalszego postępowania z odkrytym przedmiotem.

4.4 OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Ustala się zasady ochrony i kształtowania charakterystycznych wartości widokowych, w tym ekspozycji obiektów szczególnych, poprzez określenie zasad ukształtowania i zagospodarowania otaczających je przestrzeni, przede wszystkim przestrzeni publicznych dla obiektów charakterystycznych w krajobrazie, jak następuje:
 - 1) dla dominant, ustala się w nowych działaniach ich zachowanie oraz podkreślanie kompozycją urbanistyczną (np. forma i kształt przestrzeni publicznej, osie widokowe, układ zabudowy lub zieleni) z poszanowaniem historycznej struktury, dopuszczenie sytuowania nowych dominant wyłącznie jeśli wynika to z kompozycji urbanistycznej;
 - 2) dla otoczenia zabytków lub dóbr kultury współczesnej ustala się zasadę harmonijnego kształtowania nowej zabudowy oraz zagospodarowania przestrzennego uwzględniających charakterystyczne, historyczne cechy tych obiektów - ukształtowanie przedpola kościołów św. Teresy i św. Serca Jezusowego oraz zabudowy staromiejskiej, wg rysunku Studium: załącznik graficzny K4;
 - 3) dla obszarów ekspozycji zabytków lub dóbr kultury współczesnej oraz związanych z nimi punktów i ciągów widokowych (w szczególności stanowiących przestrzeń publiczną) ustala się w nowych działaniach zapewnienie otwarć oraz wglądów widokowych, poprzez ich zachowanie lub wytworzenie, wg rysunku Studium: załącznik graficzny K4;
 - 4) dla miejsc „pierwszego odbioru” miasta takich jak: główne wjazdy i przejazdy przez miasto (drogowe i kolejowe), „bramy miasta”, dworce i stacje kolejowe oraz lotnisko ustala się potrzebę szczególnego kształtowania zagospodarowania z uwzględnieniem ochrony charakterystycznych otwarć lub wglądów widokowych na zabudowę miasta;

- 5) dla panoram/sylwety miasta ustala się ochronę widoczności z wyznaczonych w Studium punktów widokowych na zasadach określonych poniżej;
- 6) dla dolin rzek ustala się ochronę ich ciągłości i czytelności, kształtowanie ciągów krajobrazowych podkreślonych odcinkowo m.in. przez zieleń, ciągi piesze i rowerowe oraz inne elementy systemu przestrzeni publicznych;
- 7) dla miejsc odbioru krajobrazu miasta z przestrzeni takich jak: osie widokowe, osie widokowe w ulicach, ciągi widokowe, otwarcia widokowe wskazuje się potrzebę zapewnienia ekspozycji lub wglądów widokowych na obiekty charakterystyczne w krajobrazie, wskazane jako obiekty pozytywne i wybitnie wyróżniające się w panoramie miasta, dominanty widoczne w panoramie miasta oraz pozostałe dominanty;
- 8) zachowanie ekspozycji dominant ze wskazanych osi widokowych należy zapewnić poprzez nasadzenia szpalerów drzew w sposób nieprzesłaniający widoku na dominantę, a także poprzez zakaz realizacji nadwiesz i połączeń budynków nad przestrzeniami publicznymi wzdłuż ciągów widokowych;

a) Ciąg widokowy na fragmencie ul. Żeromskiego

b) Ciąg widokowy na fragmencie ul. Traugutta

- 9) dla odcinków przejazdów przez miasto o pozytywnym odbiorze, a także punktów otwarć widokowych widocznych z dróg samochodowych oraz z nasypów torów kolejowych wskazuje się potrzebę zapewnienia widoków poprzez kontrolowanie wprowadzania nowej zabudowy, a także ograniczenie nasadzeń wyłącznie do roślinności niskiej w strefach bezpośredniego przedpola wyznaczonych odcinków i punktów;
- 10) nakazuje się kształtowanie nowych układów przestrzennych i zespołów zabudowy zgodnie z istniejącymi kompozycjami przestrzennymi, w szczególności definiowanymi osiami.
2. W zakresie zasad kształtowania panoramy miasta ustala się:
- 1) na rysunku Studium: załącznik graficzny K4, wskazuje się cztery punkty widokowe:
 - a) ul. Czarnieckiego - parking przy McDonald's - panorama miasta,
 - b) ul. Okulickiego - widok w kierunku śródmieścia,
 - c) ul. Szarych Szeregów - panorama miasta,
 - d) widok z budynku dworca kolejowego i placu przed dworcem - „witacz miejski”;
 - 2) dla ww. punktów widokowych wyznacza się obszary przedpola widokowego, dla których ustala się ograniczenie wysokości zabudowy wynikające z potrzeby zapewnienia widoczności głównego motywu sylwety miasta z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z dotychczasowych ustaleń mpzp i dokumentów strategicznych;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 3) dopuszcza się lokalne przewyższenia zabudowy (zgodnie z ustaleniami mpzp) jednak z zakazem sytuowania obiektów budowlanych przesłaniających obiekty wyróżniające się pozytywnie w głównych motywach panoramy miasta;
- 4) ze względu na ochronę widoku głównego motywu sylwety miasta widzianego z wymienionych punktów widokowych wprowadza się, poza ww. ograniczeniami wysokości zabudowy, następujące zasady kształtowania punktów widokowych i ich otoczenia:
 - a) ograniczenie wysokości zieleni zlokalizowanej w przedpolach ekspozycji punktów widokowych oraz ograniczenie wysokości i sytuowanie zabudowy w sposób nie zasłaniający ekspozycji sylwety miasta,
 - b) wyposażenie punktów widokowych w urządzenia oraz tablice informacyjne i edukacyjne dotyczące widocznego motywu sylwety miasta,
 - c) w kontekście ochrony panoramy od ul. Czarnieckiego kształtowanie zagospodarowania od strony widocznej sylwety miasta jako tarasów widokowych,
 - d) dla punktu widokowego z ul. Szarych Szeregów nakazuje się uporządkowanie szyldów i masztów reklamowych oraz przedpola ekspozycji,
 - e) przesłanianie należy sprawdzić na etapie sporządzania mpzp poprzez umieszczenie projektowanych obiektów w widokach sylwety miasta.
- 5) dopuszcza się możliwość realizacji punktów widokowych w strukturze zurbanizowanej miasta z wykorzystaniem obiektów lub ich części (np. taras na budynku obecnego McDonald przy ul. Czarnieckiego, wewnątrz dworca kolejowego z poziomu pierwszego piętra).

4.5 ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE OBSZARÓW ORAZ ZASAD OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO (MPZP)

1. W mpzp należy uwzględniać obiekty, dla których zasady ochrony prawnej dóbr kultury obowiązują na podstawie przepisów odrębnych, w szczególności:
 - 1) obiekty wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków;
 - 2) zewidencjonowane stanowiska archeologiczne.
2. W mpzp należy uwzględniać pozostałe obiekty zabytkowe, o której mowa w rozdziale 4.1 ust. 2 oraz ustalać zasady ochrony tych obiektów w postaci warunków modernizacji, rozbudowy i/lub przebudowy tych obiektów oraz zasad zabudowy i zagospodarowania ich otoczenia.
3. W zakresie Dóbr Kultury Współczesnej ochroną obejmuje się następujące obiekty:
 - 1) dom towarowy „Sezam” przy ulicy Żeromskiego - ochronie powinny podlegać elewacje tworzące pierzeje uliczne oraz układ urbanistyczny polegający na utworzeniu wnętrza urbanistycznego powiązanego z ulicą Żeromskiego;
 - 2) budynek „NOT” przy ulicy Kelles-Krauza - ochronie powinny podlegać elewacje z wyeksponowaną konstrukcją w postaci żelbetowego układu ramowego;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 3) kościół p.w. Matki Bożej Królowej Świata przy ul. Grzybowskiej 22 - ochronie powinna podlegać bryła obiektu;
- 4) siedziba Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, ul. 25 Czerwca 68;
- 5) osiedle „Ustronie” - ochronie powinien podlegać układ urbanistyczny polegający na konsekwentnym rozdziale pionowym ruchu pieszego od ruchu kołowego (estakady i kładki piesze nad drogami wewnętrznymi);
- 6) zespół budynków mieszkalnych dawnej Fabryki Broni przy ul. Prażmowskiego - ochronie powinien podlegać układ urbanistyczny osiedla przyfabrycznego oraz neorenesansowe elewacje budynków mieszkalnych;
- 7) magazyny tytoniu Fabryki Papierosów PMT wraz z otoczeniem;
- 8) budynki byłej garbarni przy ulicy Młodzianowskiej 94 wraz z kominem fabrycznym i otoczeniem;
- 9) budynek byłej garbarni przy ulicy Warszawskiej 23 wraz z kominem fabrycznym i otoczeniem;
- 10) budynki byłej garbarni zlokalizowane na terenie U.4 i U.5, oznaczone na rysunku planu. Na podstawie Uchwały nr 607/2018 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto”;
- 11) budynki byłej garbarni zlokalizowane na terenie U.1, oznaczone na rysunku planu. Na podstawie Uchwały nr LXX/632/2021 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia obszaru doliny rzeki Mlecznej - „Piotrówka”;
- 12) osiedle XV-Lecia - ochronie powinien podlegać oryginalny układ urbanistyczny osiedla mieszkaniowego złożonego z wolnostojących budynków mieszkalnych i usługowych w zieleni;
- 13) osiedle stare Planty, powstałe w latach 20. do 50. XX w. - ochronie powinien podlegać oryginalny układ urbanistyczny osiedla mieszkaniowego złożonego z budynków mieszkalnych i usługowych z zielenią towarzyszącą;
- 14) osiedle Obozisko - ochronie powinien podlegać oryginalny układ urbanistyczny osiedla mieszkaniowego złożonego z wolnostojących budynków mieszkalnych i usługowych w zieleni;
- 15) kompleks budynków Zakładów Metalowych „Łucznik”, w szczególności budynek główny, narzędziownia i biurowiec.

5 POLITYKA ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI

5.1 ZAŁOŻENIA

1. Ustala się rozwój systemu transportowego miasta ukierunkowanego na zrównoważony podział zadań przewozowych.
2. Kierunkową hierarchię sposobów przemieszczania określa się dla Radomia w postaci piramidy mobilności, w której:
 - 1) podróże piesze są najbardziej korzystną formą przemieszczania się,
 - 2) wykorzystanie rowerów i UMO to drugi najbardziej pożądaný sposób komunikacji,
 - 3) transport zbiorowy to trzeci w kolejności sposób podróżowania,
 - 4) ostatnim sposobem przemieszczania się jest korzystanie z samochodu indywidualnego - środka transportu najsilniej wpływającego na przestrzeń, najbardziej uciążliwego środowiskowo, najbardziej energo- i kapitałochłonnego.

Rycina 5.1. Piramida mobilności dla Radomia - modelowe określenie hierarchii sposobów przemieszczania się w mieście.

5.2 KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY DLA RUCHU PIESZEGO

5.2.1 POPRAWA JAKOŚCI, SPÓJNOŚCI I PARAMETRÓW UŻYTKOWYCH INFRASTRUKTURY DLA PIESZYCH

W zakresie poprawy jakości, spójności i parametrów użytkowych infrastruktury dla pieszych przyjmuje się:

- 1) poprawianie ciągłości infrastrukturalnej chodników,
- 2) zwiększanie ilości chodników i ich szerokości użytkowej,
- 3) podnoszenie jakości nawierzchni istniejących chodników,
- 4) realizację rozwiązań pozwalających na skracanie odległości między źródłami i celami podróży, m.in. poprzez tworzenie skrótów pieszych i realizację ciągów prowadzonych również poza przestrzenią drogową,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 5) skracanie czasu podróży i poprawianie bezpieczeństwa ruchu pieszych poprzez:
 - a) stosowanie preferencji na przejściach dla pieszych - budowa wyniesionych tarcz przejść, montaż dedykowanego oświetlenia, programowanie sygnalizacji świetlnej z długim efektywnym sygnałem zielonym dla pieszych,
 - b) realizację większej ilości przejść, w tym przejść bezkolizyjnych,
 - c) stosowanie w szerokim zakresie oświetlenia ciągów pieszych,
- 6) eliminowanie parkowania samochodów na chodnikach,
- 7) wprowadzanie w szerokim zakresie stref uspokojonego ruchu,
- 8) tworzenie przyjaznych przestrzeni dla pieszych, które cechować powinny:
 - a) wysoki poziom bezpieczeństwa,
 - b) atrakcyjny przebieg,
 - c) powiązanie z zielenią,
 - d) wyposażenie w miejsca do odpoczynku i schronienia przed niekorzystnym oddziaływaniem warunków atmosferycznych,
 - e) prowadzenie w oddaleniu od jezdni ulic o dużym natężeniu ruchu, chroniące przed negatywnym oddziaływaniem hałasu, zanieczyszczonego powietrza oraz mgły wodnej wywoływanych przez przejeżdżające samochody.
- 9) lokalizowanie parkingów w oddaleniu od głównych wejść do budynków publicznych i najważniejszych generatorów ruchu, z jednoczesnym przeznaczeniem tych przestrzeni dla pieszych lub zieleni.

5.2.2 PRIORYTETY ROZWOJU INFRASTRUKTURY DLA PIESZYCH

Ustala się, że priorytety rozwoju infrastruktury dla pieszych będą dostosowane do istniejącego potencjału, określanego przez:

- 1) rozkład demograficzny,
- 2) rozkład przestrzenny generatorów ruchu,
- 3) powiązania z obszarami koncentracji usług, w tym przede wszystkim ze śródmieściem i z centrami uzupełniającymi,
- 4) powiązania z komunikacją zbiorową, w tym przede wszystkim z węzłami przesiadkowymi.

5.2.3 PIESZA DOSTĘPNOŚĆ DO OBIEKTÓW OŚWIATY I ADMINISTRACJI

W zakresie pieszej dostępności do obiektów oświaty i administracji publicznej ustala się:

- 1) stosowanie infrastrukturalnych rozwiązań promujących piesze dojścia,
- 2) realizację infrastruktury pieszej zapewniającej wysoki priorytet i jakość,
- 3) nastawienie na silne powiązanie z komunikacją zbiorową, generatorami ruchu oraz z obszarami gęstego zamieszkania.

5.2.4 PIESZA DOSTĘPNOŚĆ DO LOKALNYCH CENTRÓW

W zakresie dostępności pieszej do lokalnych centrów ustala się:

- 1) Stosowanie infrastrukturalnych rozwiązań promujących piesze dojścia,
- 2) Realizację infrastruktury pieszej, zapewniającej wysoki priorytet i jakość,

- 3) Nastawienie na silne powiązanie z komunikacją zbiorową oraz z obszarami gęstego zamieszkania.

5.2.5 WSPARCIE RUCHU PIESZEGO W ŚRÓDMIEJSKIEJ CZĘŚCI MIASTA

1. W zakresie wsparcia ruchu pieszego w śródmiejskiej części miasta ustala się granice strefy przyjaznego ruchu.

Rycina 5.2. Śródmiejska strefa przyjaznego ruchu dla pieszych oraz użytkowników rowerów i UMO

2. W strefie przyjaznego ruchu:
 - 1) Zakazuje się stosowania wzbudnej sygnalizacji świetlnej dla pieszych, rowerzystów i użytkowników UMO na skrzyżowaniach, na których sterowanie ruchem poprzez sygnalizację świetlną dotyczy wszystkich uczestników ruchu,
 - 2) Na skrzyżowaniach oraz na wydzielonych przejściach dla pieszych oraz przejazdach dla rowerzystów i użytkowników UMO, na których sterowanie sygnalizacją świetlną zastosowano w celu zapewnienia bezpieczeństwa niezmotoryzowanych uczestników ruchu, zakazuje się stosowania programów sygnalizacji, w których dopuszczony jest czas oczekiwania na sygnał zielony dla tych właśnie niezmotoryzowanych uczestników ruchu drogowego przekraczający 40 sekund,
 - 3) [Na ulicach przebiegających na granicy strefy przyjaznego ruchu stosowanie rozwiązań wskazanych w ust. 2 należy każdorazowo badać pod kątem wpływu konkretnego rozwiązania na warunki ruchu pojazdów indywidualnych, w tym w szczególności na możliwość migracji samochodowego ruchu tranzytowego do środka tej strefy.]*

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5.3 KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY DLA RUCHU ROWERÓW I UMO

Ocenia się, że w Radomiu jest potencjał znacznego zwiększenia udziału ruchu rowerowego. Zakłada się, że wzrost udziału ruchu rowerowego i UMO wymaga zwiększenia zaangażowania w rozwój i utrzymanie infrastruktury rowerowej.

5.3.1 USTALENIA FUNKCJONALNE

1. Przyjmuje się, że infrastruktura rowerowa będzie funkcjonalnie wykorzystywana również przez użytkowników UMO.
2. W zakresie poprawy jakości, spójności i parametrów użytkowych infrastruktury dla rowerów i UMO przyjmuje się:
 - 1) poprawianie ciągłości infrastrukturalnej ciągów,
 - 2) zwiększanie ilości i szerokość użytkowej ciągów,
 - 3) eliminację parkowania i zastawiania infrastruktury rowerowej,
 - 4) podnoszenie jakości nawierzchni (infrastruktura asfaltowa),
 - 5) zwiększanie bezpieczeństwa i skracanie czasu podróży m.in. poprzez:
 - a) stosowanie większej ilości przejazdów rowerowych,
 - b) uprzywilejowanie na przejazdach rowerowych (wynoszenie przejazdów i ich oświetlanie, korekta programów sygnalizacji świetlnej w przypadku jej stosowania),
 - c) stosowanie śluz rowerowych,
 - d) wprowadzanie kontraruchu,
 - e) stosowanie dodatkowych wlotów na skrzyżowaniach,
 - f) stosowanie bezkolizyjnej infrastruktury,
 - g) oświetlanie ciągów,
 - h) tworzenie skrótów.
 - 6) poprawę powiązania infrastruktury rowerowej z komunikacją zbiorową,
 - 7) poprawę jakości i ilości infrastruktury parkingowej dla użytkowników rowerów i UMO, w szczególności na osiedlach mieszkaniowych, przy generatorach ruchu, centrach lokalnych, węzłach przesiadkowych i przystankach komunikacji zbiorowej.
 - 8) realizację infrastruktury uzupełniającej, jak np. miejsca odpoczynku i schronienia przed warunkami atmosferycznymi.
 - 9) tworzenie przyjaznych dla rowerzystów stref uspokojonego ruchu.
 - 10) tworzenie nowych tras rowerowych w oddaleniu od jezdni ulic, w przyjaznych, bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeniach.

5.3.2 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY DLA RUCHU ROWERÓW I UMO

1. Ustala się, że priorytety rozwoju infrastruktury dla rowerzystów i użytkowników UMO będą dostosowane do istniejącego potencjału, określanego przez:
 - 1) rozkład demograficzny,
 - 2) rozkład generatorów ruchu,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 3) powiązania z obszarami koncentracji usług, w tym przede wszystkim ze śródmieściem i centrami uzupełniającymi,
 - 4) powiązania z komunikacją zbiorową, w tym przede wszystkim z węzłami przesiadkowymi.
2. Przyjmuje się, że w celu poprawy jakości wykonywanej infrastruktury zasadnym jest:
- 1) opracowanie zeszytu dobrych praktyk rowerowych.
 - 2) stworzenie programu wsparcia dla rozwoju komunikacji rowerowej.
 - 3) wprowadzenie dedykowanej formy nadzoru na etapie projektu, realizacji i utrzymania.

5.3.3 PLANOWANA SIĘĆ GŁÓWNYCH KORYTARZY DLA RUCHU ROWERÓW I UMO

1. Jako podstawę planowanego rozwoju infrastruktury dla rowerzystów i użytkowników UMO przyjmuje się przedstawione na rycinie 5.3 główne korytarze ruchu rowerowego. **[W zakresie powiązań sieci głównych korytarzy z siecią głównych ciągów zewnętrznych przyjmuje się powiązania wskazane rycinie 5.3.]***

Legenda

- Główne ciągi zewnętrzne
- Główne korytarze dla ruchu rowerowego i UMO
- Główne powiązania z układem zewnętrznym

[Rycina 5.3. Planowana sieć głównych korytarzy dla ruchu rowerowego i UMO]*

2. Ustala się, że podstawą infrastruktury dla rowerzystów i użytkowników UMO będą:
- 1) Drogi dla rowerów,
 - 2) Pasy ruchu dla rowerów,
 - 3) Ciągi pieszo-rowerowe,
 - 4) Strefy uspokojonego ruchu i ulice przyjazne dla rowerów.

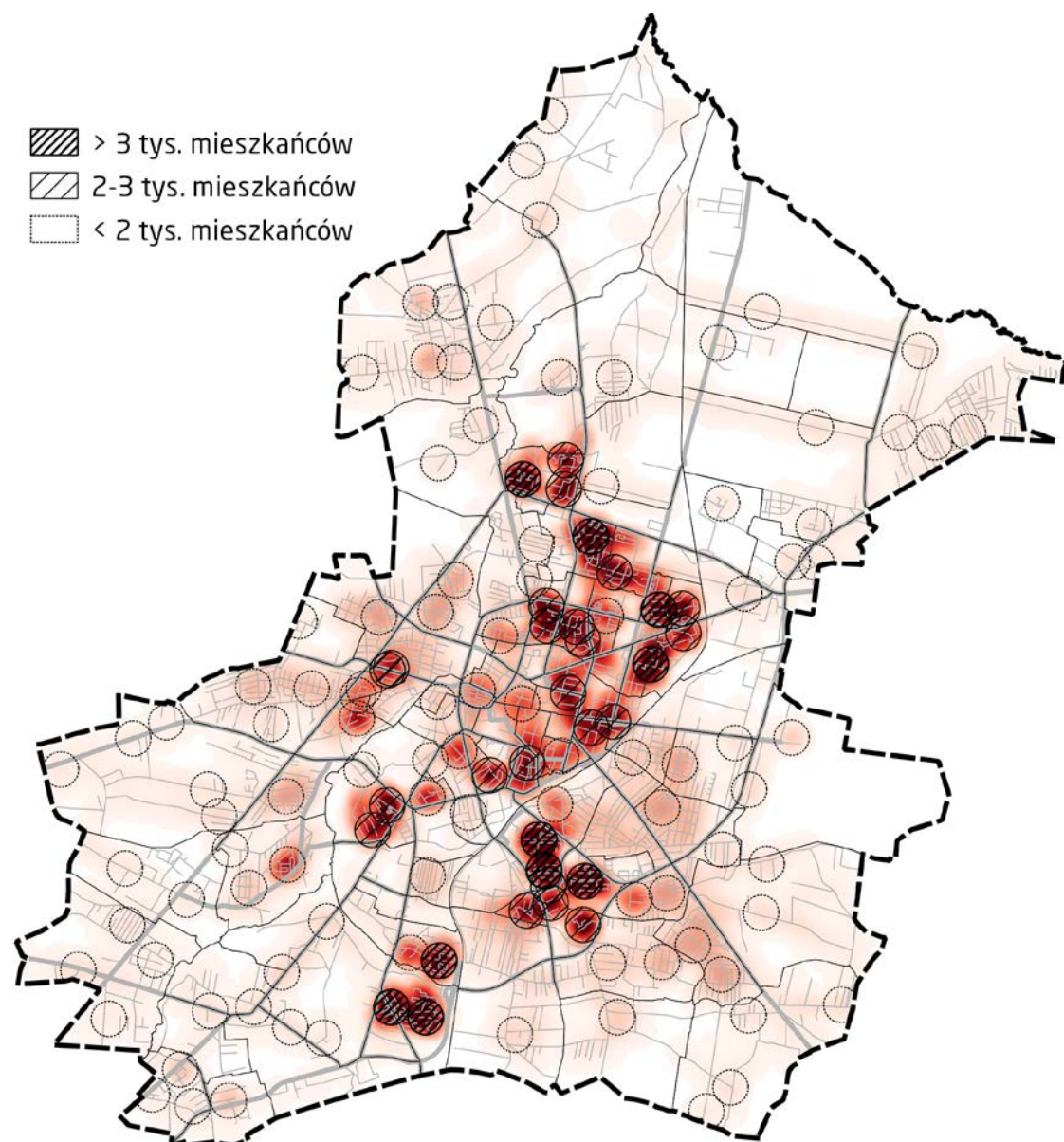
5.4 TRANSPORT ZBIOROWY

5.4.1 ZAŁOŻENIA OGÓLNE

1. Przyjmuje się, że autobusy pozostaną podstawowym środkiem publicznego, miejskiego transportu zbiorowego, a ewentualna decyzja o wprowadzeniu innego środka (np. tramwaju), będzie oparta na wynikach oddzielnego, eksperckiego opracowania.
2. Jako główne cele ustala się:
 - 1) integrację publicznego, miejskiego transportu zbiorowego z transportem regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
 - 2) integrację publicznego, miejskiego transportu zbiorowego z innymi środkami transportu,
 - 3) ułatwianie przesiadek pomiędzy poszczególnymi liniami publicznego, miejskiego transportu zbiorowego oraz innymi środkami transportu zbiorowego,
 - 4) zapewnienie dostępności publicznego, miejskiego transportu zbiorowego dla osób niepełnosprawnych,
 - 5) zwiększenie dostępności do publicznego, miejskiego transportu zbiorowego z terenów mieszkaniowych,
 - 6) zwiększenie dostępności do publicznego, miejskiego transportu zbiorowego z głównych generatorów ruchu,
 - 7) powiązanie węzłów publicznego, miejskiego transportu zbiorowego z centrami uzupełniającymi,
 - 8) skrócenie czasu oczekiwania na pojazd na przystankach,
 - 9) skrócenie czasu przejazdu między źródłem i celem podróży.

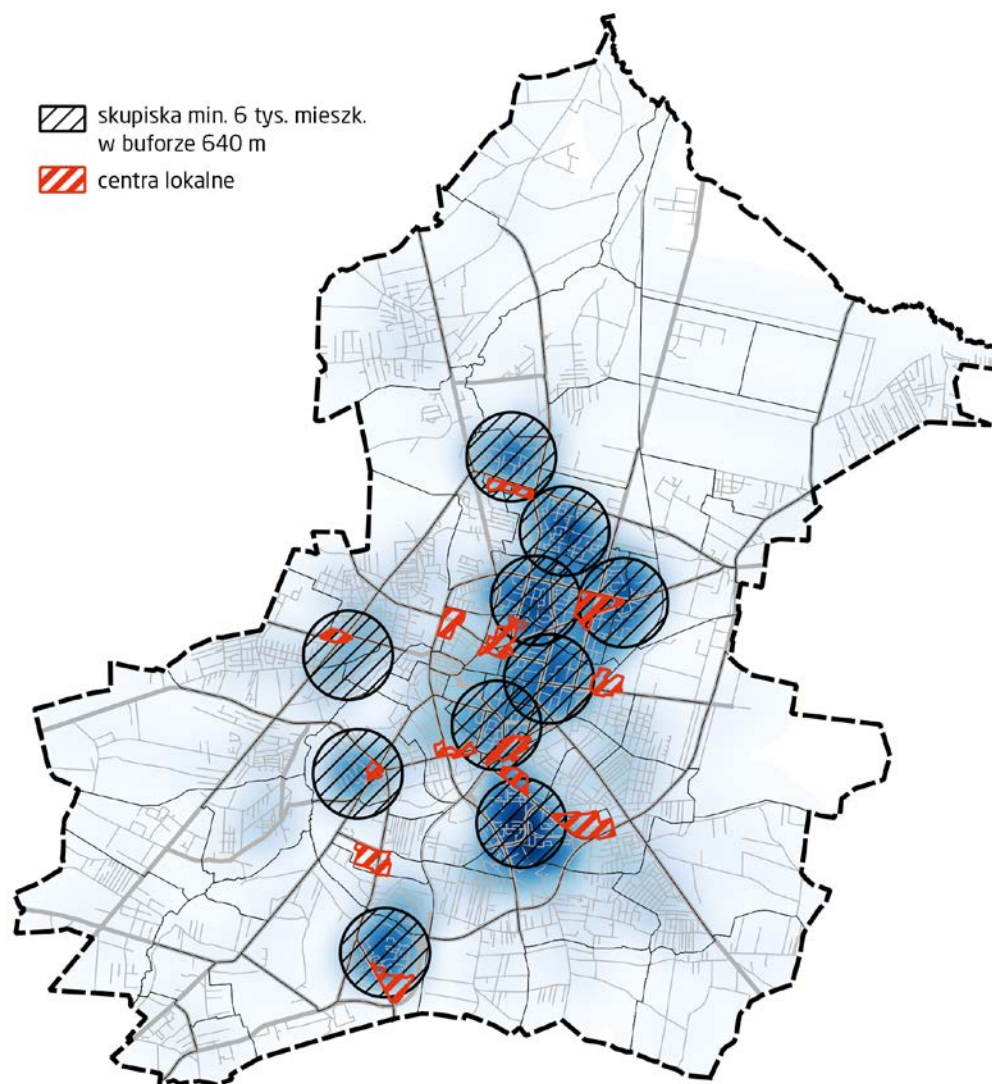
5.4.2 PRZYSTANKI I WĘZŁY PRZESIADKOWE

1. Ustala się, że lokalizacja przystanków publicznego, miejskiego transportu zbiorowego dokonywana będzie w oparciu o wyniki analiz rozkładów demograficznego oraz generatorów ruchu.

Rycina 5.4. Centra skupisk ludności.

2. Jako wytyczną do rozmieszczania najważniejszych przystanków komunikacji miejskiej, uwzględniającą rozkład demograficzny, przyjmuje się wynik analizy rozkładu skupisk ludności do 3 tysięcy mieszkańców w buforze 320 m.

Rycina 5.5. Rozmieszczenie centrów lokalnych i skupisk centrów ludności powyżej 6 tysięcy mieszkańców.

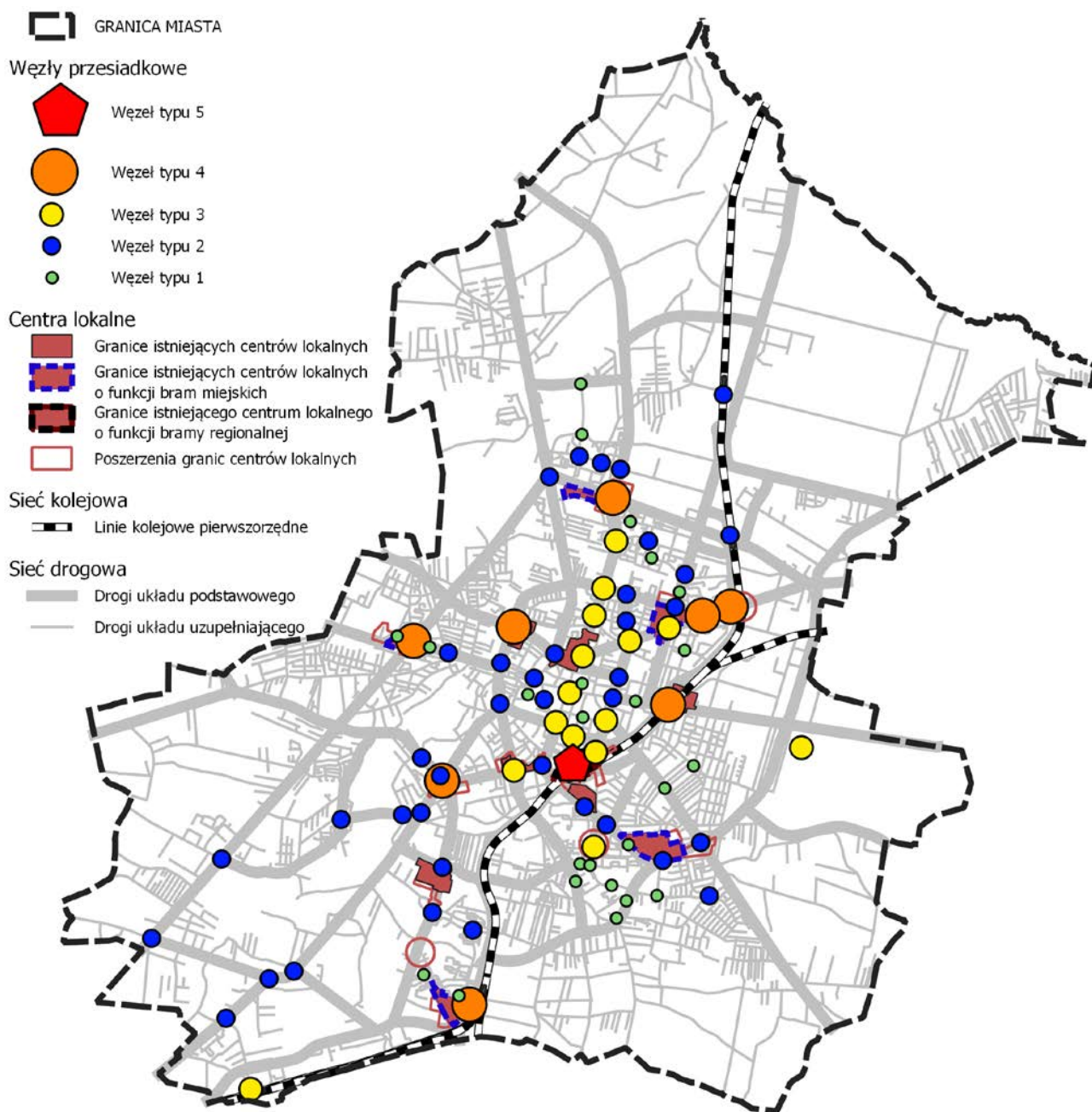
3. Jako wytyczną do lokalizowania węzłów publicznego, miejskiego transportu zbiorowego przyjmuje się rozmieszczenie centrów uzupełniających oraz rozkład skupisk ludności powyżej 6 tysięcy mieszkańców w buforze 640 m.
4. Przyjmuje się, że do podstawowych celów przyjętego układu węzłów przesiadkowych należy powiązanie publicznego, miejskiego transportu zbiorowego z lokalnymi uzupełniającymi i największymi generatorami ruchu.
5. W ramach budowy zintegrowanego systemu transportu publicznego wskazuje się zhierarchizowany system węzłów przesiadkowych. Obejmuje on pięć typów węzłów (poczynając od rangi najniższej):
 - 1) ważne przystanki komunikacji miejskiej,
 - 2) przystanki węzłowe,
 - 3) węzły przesiadkowe,
 - 4) ważne węzły multimodalne integrujące różne moduły transportowe,
 - 5) główny węzeł multimodalny o znaczeniu regionalnym.

6. Wzrost arytmetycznej wartości typu węzła odpowiada wzrostowi jego rangi, która wynika z położenia w przestrzeni miasta, potencjału komunikacyjnego, liczby integrowanych środków transportu oraz zakładanej funkcji. W tabeli 5.1 dla najwyższych typów węzłów szczegółowo scharakteryzowano ich nazwę (lokalizację) oraz integrowane w nich niepiesze środki transportu.

Tabela 5.1. Szczegółowa charakterystyka najważniejszych typów węzłów przesiadkowych

Typ węzła	Nazwa (lokalizacja) węzła	Integrowane, niepiesze środki transportu
5	Dworzec PKP	kolej międzyregionalna, kolej regionalna, autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
4	Żółkiewskiego/Chrobrego	autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
	Struga/Kozienicka	kolej regionalna, autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
	Radom Wschodni	kolej regionalna, autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
	Wenera	autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
	Kielecka/Okulickiego	autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
	Borki	autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
	Południe	kolej regionalna, autobus miejski, autobus podmiejski, transport indywidualny, rower, UMO
3	Chrobrego/Rapackiego	autobus miejski, rower plus uzupełniająco w zależności od lokalizacji kolej regionalna, autobus podmiejski, transport indywidualny, samolot
	Chrobrego/11 Listopada	
	Chrobrego/Kusocińskiego	
	Plac Jagielloński	
	25 Czerwca/Struga	
	RCS	
	Plac Konstytucji	
	Traugutta/Piłsudskiego	
	Traugutta/Mickiewicza	
	25 Czerwca/Słowackiego	
	25 Czerwca/Prażmowskiego	
	1905 Roku/Młodzianowska	
	Jana Pawła II	
Stalowa/PKP		
Terminal		
2	Wg rysunku „Typy i lokalizacja węzłów przesiadkowych”	autobus miejski, rower plus uzupełniająco w zależności od lokalizacji kolej regionalna, autobus podmiejski, transport indywidualny
1	Wg rysunku „Typy i lokalizacja węzłów przesiadkowych”	autobus miejski, rower plus uzupełniająco w zależności od lokalizacji kolej regionalna, autobus podmiejski, transport indywidualny

Rycina 5.6 przedstawia typy oraz położenie w przestrzeni miasta węzłów przesiadkowych.

Rycina 5.6. Typy i lokalizacja węzłów przesiadkowych.

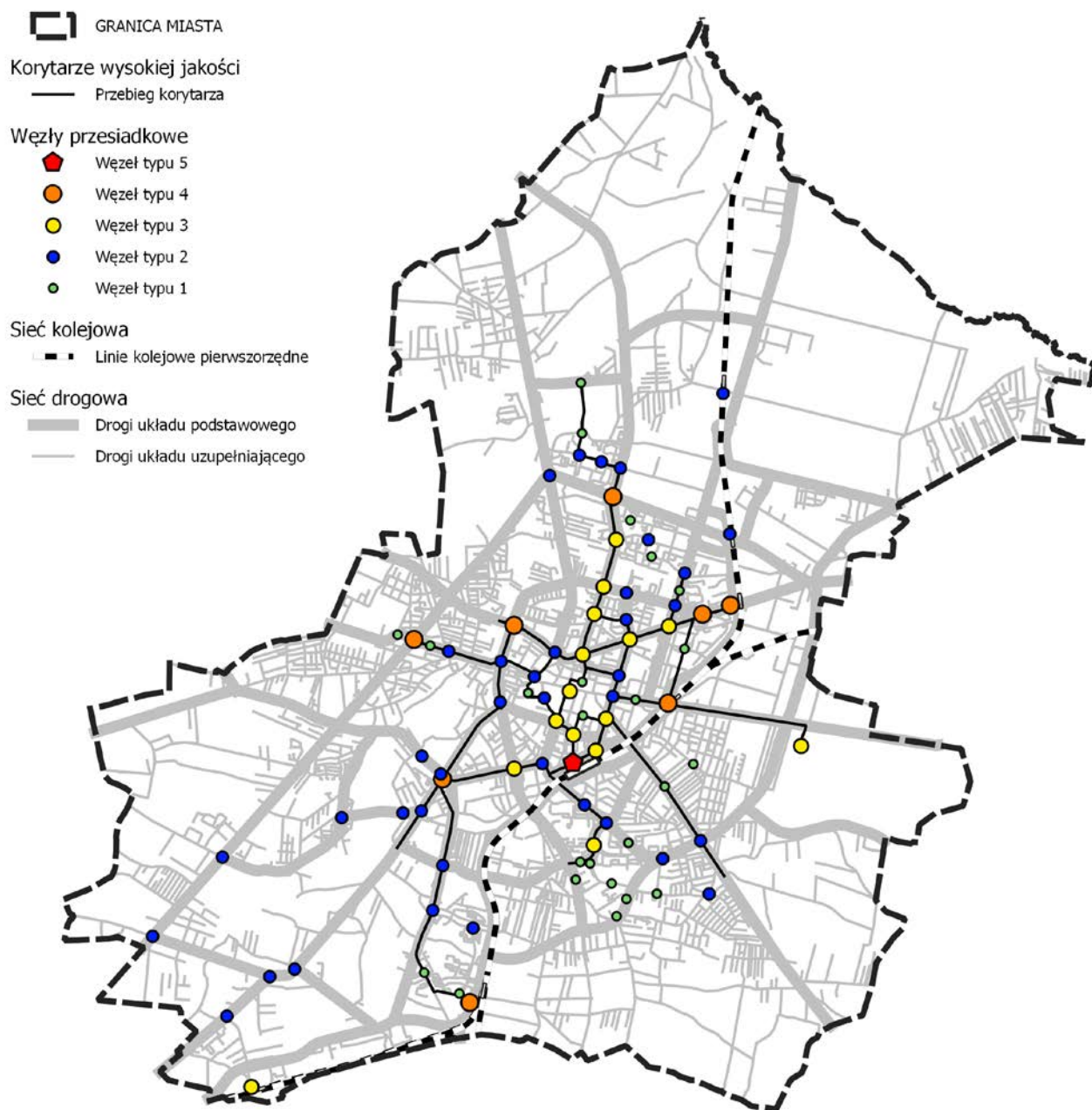
7. [Dla znajdującego się przy dworcu Radom Główny węzła typu 5, będącego głównym węzłem multimodalnym o znaczeniu regionalnym, wskazuje się na konieczność integracji wszystkich modułów transportowych, z naciskiem na przybliżenie do siebie przystanków transportu zbiorowego, łącząc transport kolejowy, z zamiejskim transportem autobusowym oraz miejskim transportem autobusowym. Należy przez to rozumieć realizację przystanków komunikacji miejskiej na jednym zwartym obszarze, analogicznie realizację przystanków zamiejskiej komunikacji autobusowej w obrębie

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

jednej przestrzeni oraz powiązanie ich z transportem kolejowym. Docelowo parking samochodowy znajdujący się bezpośrednio przed dworcem PKP należy przenieść, a plac Dworcowy należy wykorzystać jako miejsce integracji transportu pieszego, rowerowego i UMO, miejskiego transportu autobusowego, zamiejskiego transportu autobusowego oraz transportu kolejowego.]*

5.4.3 KORYTARZE WYSOKIEJ JAKOŚCI

1. Poprawę efektywności czasowej - skrócenie czasów przejazdów autobusów publicznego, miejskiego transportu zbiorowego - przyjmuje się osiągnąć poprzez wprowadzenie priorytetyzacji przejazdów autobusów w ruchu drogowym.
2. Zakłada się realizację korytarzy wysokiej jakości, rozumianych jako ulice, na których w szerokim zakresie stosowane będą elementy dające przywilej komunikacji zbiorowej:
 - 1) wydzielone jezdnie dla autobusów,
 - 2) buspasy,
 - 3) śluzy,
 - 4) dodatkowe relacje na wlotach skrzyżowań,
 - 5) priorytety przejazdu przez skrzyżowanie,
 - 6) inteligentne sygnalizacje świetlne,
 - 7) przystanki przykrawędziowe,
 - 8) inne, usprawniające poruszanie się autobusom.
3. Wskazane korytarze wysokiej jakości, przedstawione na rycinie 5.7, są rozwinięciem ustaleń aktualnego Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2022-2030.
4. Poprawę przestrzennej dostępności transportu zbiorowego w śródmieściu ustala się w oparciu o wprowadzenie korytarzy transportu zbiorowego oraz przystanków (węzłów przesiadkowych) w obszary, przez które obecnie nie poprowadzone zostały żadne linie autobusowe. Dotyczy to w szczególności ulic Piłsudskiego, Focha, Kilińskiego oraz Placu Konstytucji.
5. W przypadku terenów miasta poza śródmieściem, poprawę dostępności przestrzennej będzie gwarantować system korytarzy wysokiej jakości i przystanków/węzłów przesiadkowych połączony z generatorami ruchu jak najwyższej jakości i gęstości ciągami pieszymi i/lub pieszo-rowerowymi.
6. Dopuszcza się wydzielanie w obszarach osiedli mieszkaniowych wydzielonych jezdni dla autobusów jako nowych korytarzy publicznego, miejskiego transportu zbiorowego.

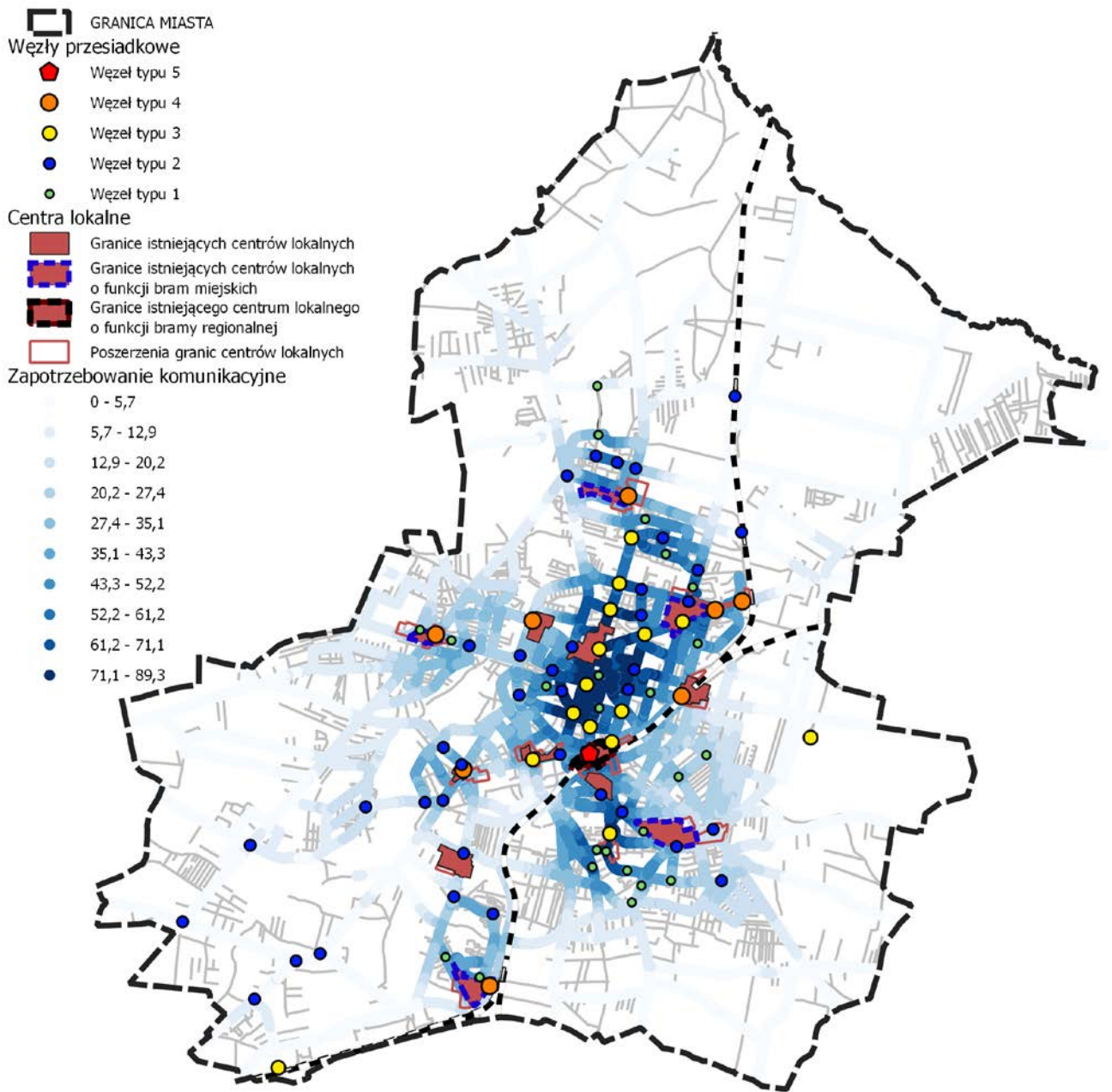

Rycina 5.7. Przebieg korytarzy wysokiej jakości.

5.4.4 PODSTAWY ORGANIZACYJNE

Jako podstawę przestrzennej organizacji publicznego, miejskiego transportu zbiorowego przyjmuje się:

- 1) Dostosowanie do przestrzennego rozkładu demograficznego,
- 2) Dostosowanie do przestrzennego rozkładu generatorów ruchu,
- 3) Powiązanie z systemem centrów lokalnych, w szczególności bram miejskich i bramy regionalnej,
- 4) Infrastrukturalną integrację z pozostałymi systemami transportowymi,
- 5) Wprowadzenie priorytetyzacji infrastrukturalnej poprzez stosowanie następujących rozwiązań:
 - a) śluzy dla autobusów,
 - b) kontrapasy dla autobusów,
 - c) wydzielone pasy/relacje dla autobusów,
 - d) dedykowane oznakowanie i sygnalizacja świetlna ułatwiająca autobusom wyjazd z zatok przystankowych,
 - e) przykrawędziowe i przyładkowe przystanki,
 - f) przestrzeń wyłączona z ruchu samochodowego a z dopuszczeniem przejazdu autobusów.
- 6) Stosowanie rozwiązań i udogodnień przestrzennych dających przewagę komunikacji zbiorowej nad samochodami osobowymi.

Rycina 5.8. Plansa podstawowych wytycznych dla przestrzennej organizacji transportu zbiorowego

5.5 PODSYSTEM DROGOWY

5.5.1 POWIĄZANIE MIEJSKIEGO UKŁADU DROGOWEGO Z SYSTEMEM DRÓG EKSPRESOWYCH

Określa się kierunki polityki transportowej w zakresie powiązania miejskiego układu drogowego z drogami ekspresowymi S7 i S12 poprzez drogi klasy technicznej GP i G, które stanowią:

- 1) Ulica Warszawska - obecny ślad drogi wojewódzkiej nr 735 - klasa techniczna GP - połączenie z węzłem drogi S7 „Radom Północ”,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 2) Przedłużenie ulicy Wenera/Przedłużenie ulicy NSZZ Solidarność - przyszły, nowy ślad drogi wojewódzkiej nr 740 - klasa techniczna G - połączenie z węzłem drogi S7 „Radom Zachód”. Ostateczny przebieg drogi ustalony zostanie w oparciu o rekomendację Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego, przygotowywanego na zlecenie Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich,
- 3) Ulica Wolanowska - obecny ślad drogi krajowej nr 12 - klasa techniczna G - połączenie z węzłem drogi S7 „Wolanów”,
- 4) Ulica Kielecka - obecny ślad drogi wojewódzkiej nr 735 - klasa techniczna G - połączenie z węzłem dróg S7 i S12 „Radom Południe”,
- 5) Ulica J. J. Lipskiego - droga powiatowa - klasa techniczna G - połączenie z węzłem dróg S7 i S12 „Radom Południe”,
- 6) Przedłużenie ulicy A. Walentynowicz - przyszły ślad drogi wojewódzkiej nr 740 - klasa techniczna G - połączenie z węzłem drogi S12 o roboczej nazwie „744”,
- 7) Nowa droga klasy technicznej GP podłączona do al. Wojska Polskiego - planowana jako nowy ślad drogi krajowej nr 9 - połączenie z węzłem drogi S12 o roboczej nazwie „DK9”.

5.5.2 PODSTAWOWY UKŁAD DROGOWY MIASTA

1. Drogowy układ podstawowy miasta tworzą drogi klasy technicznej GP, G i Z.
2. Poza ulicami wiążącymi układ podstawowy z systemem dróg ekspresowych, do układu podstawowego zaliczają się:
 - 1) Ulica S. Żółkiewskiego - klasa techniczna GP,
 - 2) Aleja Wojska Polskiego - klasa techniczna GP na odcinku od ul. Żółkiewskiego do wlotu nowej drogi klasy GP; klasa techniczna G na odcinku od wlotu nowej ulicy drogi klasy GP do ul. Słowackiego,
 - 3) Aleja J. Grzeczmarowski - klasa techniczna G,
 - 4) Ulica J. Kuronia - klasa techniczna G,
 - 5) Ulica A. Walentynowicz - klasa techniczna G,
 - 6) Ulica J. J. Lipskiego - klasa techniczna G,
 - 7) Ulica A. Dowkontta - klasa techniczna G,
 - 8) Ulica 1905 Roku - klasa techniczna G,
 - 9) Ulica Maratońska - klasa techniczna G,
 - 10) Ulica N.S.Z.Z. Solidarność - klasa techniczna G,
 - 11) Ulica Kielecka - klasa techniczna G,
 - 12) Ulica S. Czarnieckiego - klasa techniczna G,
 - 13) Ulica Kozienicka - klasa techniczna G,
 - 14) Ulica B. Zwolińskiego - klasa techniczna G,
 - 15) Ulica 11 Listopada - klasa techniczna G,
 - 16) Ulica Szarych Szeregów - klasa techniczna G,
 - 17) Ulica J. Mireckiego - klasa techniczna G,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 18) Ulica B. Limanowskiego - klasa techniczna G na odcinku od ul. J. Mireckiego do ul. G. Narutowicza,
- 19) Ulica Mariacka - klasa techniczna G,
- 20) Ulica Młodzianowska - klasa techniczna G,
- 21) Nowa ulica o roboczej nazwie Trasa NS na odcinku od ul. Młodzianowskiej do ul. A. Walentynowicz - klasa techniczna G,
- 22) Ulica Księcia J. Poniatowskiego - klasa techniczna G,
- 23) Ulica W. Beliny-Prażmowskiego - klasa techniczna G,
- 24) Nowa ulica o roboczej nazwie Trasa NS na odcinku od ul. W. Beliny-Prażmowskiego do ul. S. Żółkiewskiego,
- 25) Ulica Mieszka i wraz z przedłużeniem do granicy miasta - klasa techniczna Z,
- 26) Ulica J. Aleksandrowicza - klasa techniczna Z,
- 27) Ulica Energetyków - klasa techniczna Z,
- 28) Projektowana ulica łącząca ulice Mieszka i i Energetyków - klasa techniczna Z,
- 29) Ulica Północna - klasa techniczna Z,
- 30) Ulica Z. Holszańskiej wraz z przedłużeniem do ul. Energetyków - klasa techniczna Z,
- 31) Łącznik trasy NS z ulicą S. Zbrowskiego - klasa techniczna Z,
- 32) Łącznik trasy NS z ulicą Energetyków - klasa techniczna Z,
- 33) Ulica S. Zbrowskiego - klasa techniczna Z,
- 34) Ulica A. Struga - klasa techniczna Z,
- 35) Ulica Żwirki i Wigury - klasa techniczna Z,
- 36) Ulica 25 Czerwca - klasa techniczna Z,
- 37) Ulica B. Chrobrego - klasa techniczna Z,
- 38) Ulica Warszawska na odcinku od ul. J. Malczewskiego do ronda NSZ - klasa techniczna Z,
- 39) Ulica S. Wernera - klasa techniczna Z,
- 40) Ulica K. Kelles-Krauza - klasa techniczna Z,
- 41) Ulica S. Żeromskiego na odcinku od ul. 25 Czerwca do ul. Lubelskiej - klasa techniczna Z,
- 42) Ulica Lubelska - klasa techniczna Z,
- 43) Ulica L. Okulickiego - klasa techniczna Z,
- 44) Ulica W. Malczewskiej - klasa techniczna Z,
- 45) Ulica Przytycka na odcinku od ul. W. Malczewskiej do granicy miasta - klasa techniczna Z,
- 46) Ulica G. Narutowicza - klasa techniczna Z,
- 47) Ulica R. Traugutta na odcinku od ul. G. Narutowicza do ul. A. Mickiewicza - klasa techniczna Z,
- 48) Ulica L. Waryńskiego - klasa techniczna Z,
- 49) Ulica J. Słowackiego na odcinku od ul. 25 Czerwca do granicy miasta - klasa techniczna Z,
- 50) Ulica T. Kościuszki - klasa techniczna Z,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 51) Ulica Metalowa wraz z przedłużeniem do ul. J. Słowackiego - klasa techniczna Z,
 - 52) Ulica T. Mazowieckiego - klasa techniczna Z,
 - 53) Ulica Kolejowa na odcinku od ul. Czarnej do ul. T. Mazowieckiego - klasa techniczna Z,
 - 54) Ulica Czarna na odcinku od ul. Młodzianowskiej do ul. Kolejowej - klasa techniczna Z,
 - 55) Ulica W. Cymerysa-Kwiatkowskiego - klasa techniczna Z,
 - 56) Ulica Pallotyńska - klasa techniczna Z,
 - 57) Ulica W. Michalczewskiego na odcinku od ul. Pallotyńskiej do ul. J. Kuronia - klasa techniczna Z,
 - 58) Ulica Jana Pawła II - klasa techniczna Z,
 - 59) Ulica Południowa - klasa techniczna Z,
 - 60) Ulica Gajowa - klasa techniczna Z,
 - 61) Ulica Wjazdowa - klasa techniczna Z,
 - 62) Ulica B. Limanowskiego na odcinku od ul. G. Narutowicza do ul. Starokrakowskiej - klasa techniczna Z,
 - 63) Ulica ks. A. Łukasika - klasa techniczna Z,
 - 64) Ulica Wierzbicka na odcinku od ul. Ks. A. Łukasika do ul. Warsztatowej - klasa techniczna Z,
 - 65) Ulica Toruńska - klasa techniczna Z,
 - 66) Ulica Warsztatowa - klasa techniczna Z,
 - 67) Ulica Sucha wraz z przedłużeniem do ul. Bulwarowej - klasa techniczna Z,
 - 68) Ulica Bulwarowa - klasa techniczna Z,
 - 69) Ulica Wośnicka na odcinku od ul. Bulwarowej do ul. Kieleckiej - klasa techniczna Z,
 - 70) Ulica Starokrakowska - klasa techniczna Z,
 - 71) Ulica Szydłowiecka - klasa techniczna Z,
 - 72) Ulica Potkanowska - klasa techniczna Z.
3. Istotnym elementem kształtowania podstawowego układu drogowego Radomia jest system połączeń ulic tego układu. Hierarchizacji elementów układu, która jest ważnym procesem równoważenia systemu transportowego, służyć ma budowa węzłów na ciągach dróg klasy technicznej GP i G. Wskazania lokalizacji węzłów na rysunku Studium, załącznik graficzny K5 dotyczą tych dróg, które najefektywniej odciążą z ruchu samochodowego śródmiejską część miasta oraz połączą z nią dzielnice zewnętrzne.
 4. W zakresie drogowego układu uzupełniającego na rysunku Studium, załącznik graficzny K5, wskazuje się ważniejsze drogi klasy L, stanowiące ważne połączenia znaczących obszarów generacji ruchu z drogami układu podstawowego.

5.6 PARKOWANIE

5.6.1 CELE I PLANOWANE KORZYŚCI POLITYKI PARKINGOWEJ

1. Zakłada się wykorzystywanie polityki parkingowej jako narzędzia kształtującego jakość struktur urbanistycznych oraz zachowania i przyzwyczajenia komunikacyjne mieszkańców.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

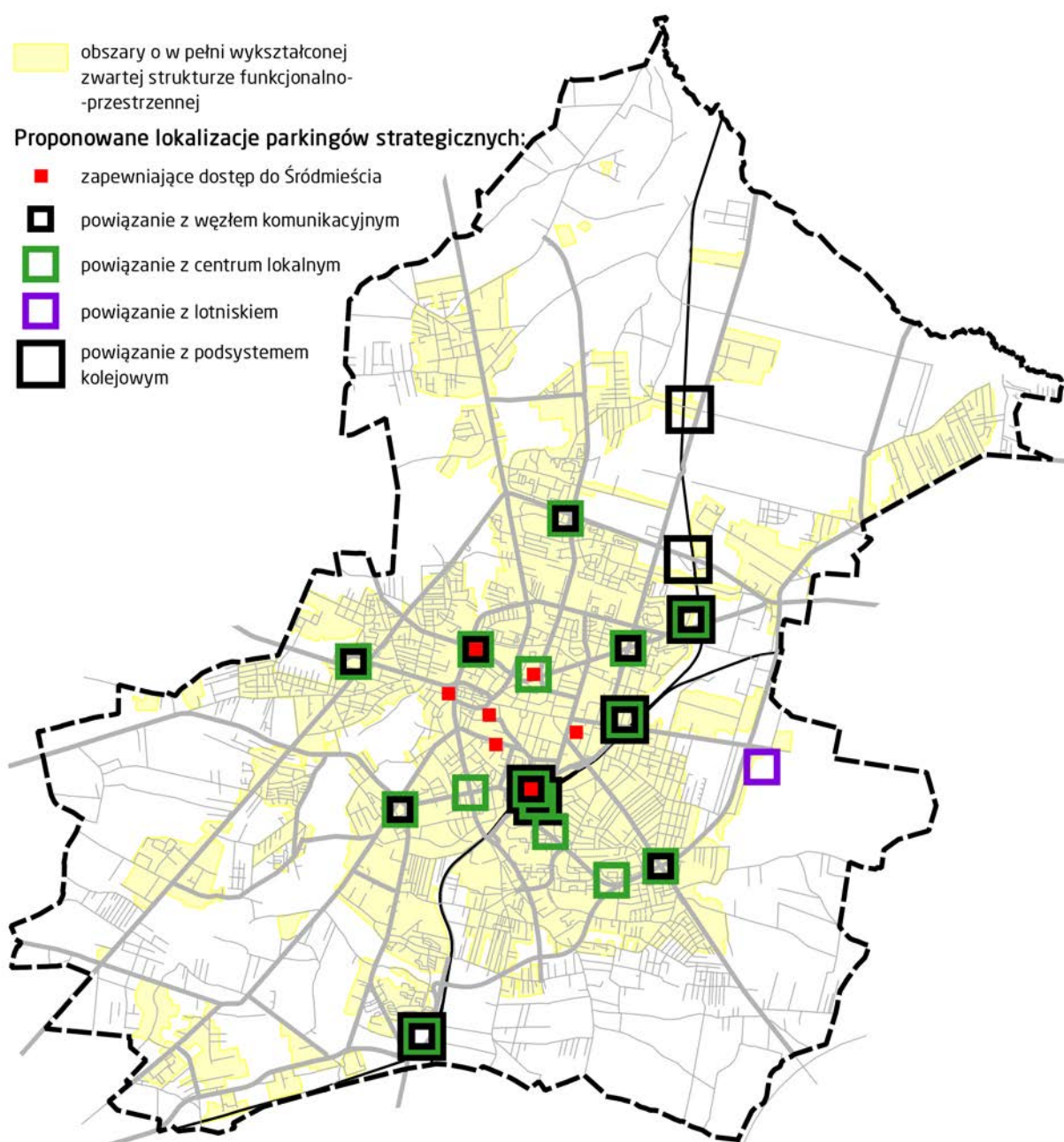
2. Jako główne cele polityki parkingowej przyjmuje się:
 - 1) zmniejszenie negatywnego wpływu komunikacji na środowisko,
 - 2) zmniejszenie ilości pojazdów parkujących w śródmieściu,
 - 3) zatrzymanie wzrostu, a następnie zmniejszenie zapotrzebowania na miejsca postojowe,
 - 4) przeniesienie presji budowy stanowisk postojowych z podmiotów publicznych na prywatne,
 - 5) zmniejszenie konsumpcji przestrzeni przez parkingi,
 - 6) umożliwienie wykorzystywania stanowisk postojowych na cele miastotwórcze,
 - 7) koordynacja polityki parkingowej z polityką lokalizacyjną i inwestycyjną miasta,
 - 8) zwiększenie rotacji i eliminacja parkowania długoterminowego,
 - 9) podniesienie stopnia wykorzystania istniejących stanowisk postojowych,
 - 10) likwidacja parkowania na chodnikach, zieleńcach oraz w miejscach niedozwolonych,
 - 11) zrównanie traktowania wszystkich mieszkańców Radomia w kontekście dostępu do stanowisk postojowych,
 - 12) zmniejszenie kosztów budowy chodników i ścieżek rowerowych,
 - 13) poprawa jakości zieleni miejskiej,
 - 14) poprawa jakości infrastruktury i estetyki.

5.6.2 PRZEWIDYWANE ŚRODKI REALIZACJI POLITYKI PARKINGOWEJ

1. Dla osiągnięcia zakładanych celów wskazuje się następujące środki ich realizacji:
 - 2) przybliżanie źródeł i celów podróży,
 - 3) wprowadzanie przestrzennego różnicowania funkcjonalnego terenów,
 - 4) rozwijanie systemu centrów lokalnych i wspomaganie realizacji bram miejskich,
 - 5) budowa strategicznych parkingów,
 - 6) stosowanie rozwiązań poprawiających konkurencyjność komunikacji zbiorowej, pieszej, rowerowej i UMO,
 - 7) rozwój infrastruktury i promocja środków transportu nie wymagających budowy stanowisk postojowych - roweru, UMO,
 - 8) wspomaganie rozwoju i promocja pojazdów współdzielonych (samochodów, skuterów, rowerów, hulajnóg, itp.),
 - 9) weryfikacja stosowanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wskaźników parkingowych zwiększających ilość stanowisk postojowych w śródmieściu,
 - 10) eliminacja nieprawidłowego parkowania,
 - 11) eliminacja w śródmieściu obszarów nie objętych strefą płatnego parkowania niestrzeżonego, umożliwiającym unikanie opłat parkingowych w przestrzeniach publicznych,
 - 12) zmniejszanie ilości parkujących pojazdów uprzywilejowanych,
 - 13) ujednoczenie wysokości opłat za parkowanie w SPPN dla wszystkich mieszkańców miasta,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 14) rezygnacja z dopuszczenia możliwości wykupywania stanowisk postojowych w SPPN,
 - 15) ograniczenie parkowania wielogodzinnego/stałego w SPPN,
 - 16) ograniczenie ilości wydawanych abonamentów parkingowych w SPPN,
 - 17) przeniesienie presji budowy stanowisk postojowych w przestrzeniach publicznych oraz finansowania ich przez samorząd, na tereny prywatne z finansowaniem przez zainteresowane podmioty.
2. Wskazuje się (patrz rycina 5.9) orientacyjne lokalizacje strategicznych parkingów zapewniające:
- 1) powiązanie z systemem lokalnych centrów,
 - 2) powiązanie z węzłami przesiadkowymi typu IV i V,
 - 3) powiązanie z bramami miejskimi,
 - 4) powiązanie z bramą regionalną,
 - 5) powiązanie z podsystemem kolejowym,
 - 6) dostęp do śródmieścia Radomia.

Rycina 5.9 Orientacyjne lokalizacje strategicznych parkingów

3. Dopuszcza się inne, nie wskazane na rycinie 5.9 lokalizacje parkingów strategicznych, wybrane na skutek przeprowadzenia indywidualnych analiz uwzględniających kryteria wynikające z celów polityki parkingowej wymienionych w por. 5.6.1, potrzeb i uwarunkowań lokalnych.
4. Poza działaniami bezpośrednimi przyjmuje się pakiet działań wspomagających:
 - 1) tworzenie centrów komunikacyjno-usługowo-handlowych z parkingami P&R, B&R, K&R, powiązanych z systemem centrów w Radomskim Obszarze Funkcjonalnym,
 - 2) zmiana polityki transportowej Radomia uwzględniająca obszar funkcjonalny miasta,
 - 3) podejmowanie na obszarze ROF decyzji urbanistycznych i planistycznych wspomagających transport zrównoważony,

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 4) wzrost integracji miejskiego systemu transportu zbiorowego z transportem zbiorowym obsługującym Radomski Obszar Funkcjonalny oraz połączenia wojewódzkie, krajowe i międzynarodowe,
- 5) promocja zrównoważonego transportu.

5.6.3 ROZWIĄZANIA TECHNICZNE

Realizując stanowiska postojowe należy zmniejszać ich negatywny wpływ na środowisko nie tylko poprzez ograniczanie ich liczby, ale również poprzez zmianę rozwiązań technicznych na bardziej przyjazne dla środowiska. Zakłada się:

- 1) wzrost realizacji infrastruktury parkingowej z przepuszczalnych nawierzchni,
- 2) ograniczanie ilości wód opadowych odprowadzanych do kanalizacji deszczowej,
- 3) wykorzystywanie przestrzeni przeznaczonych na parkowanie samochodów jako potencjalnej powierzchni rozsączającej wody opadowe,
- 4) przeciwdziałanie występowaniu lokalnych podtopień,
- 5) zmniejszanie lokalnie występujących niedoborów wody gruntowej,
- 6) wzrost realizacji parkingów „zielonych” (z zastosowaniem np. nawierzchni trawiastych, wzmocnionych ażurowymi kratami) stanowiących powierzchnię biologicznie czynną,
- 7) powiązanie ukształtowania wysokościowego stanowisk postojowych z projektem w planie dającym możliwość stosowania elementów błękitno-zielonej infrastruktury, zarówno w obrębie parkingu jak i w jego sąsiedztwie,
- 8) rozpowszechnianie stosowania systemów informacji parkingowej i innych nowych technologii, ułatwiających znalezienie wolnego stanowiska postojowego i zapewniających jednocześnie optymalne ich wykorzystanie,
- 9) uzupełnianie infrastruktury parkingowej o zieleń urządzoną, której zadaniem jest poprawa mikroklimatu, zmniejszanie problemu lokalnych wysp ciepła oraz poprawa walorów estetycznych przestrzeni,
- 10) dopuszczenie sezonowej zmiany przeznaczenia parkingów na inne cele. umożliwiające lepsze wykorzystywanie przestrzeni i zmniejszające zapotrzebowanie przestrzenne na różnego rodzaju funkcje miastotwórcze (ogródki letnie, wesołe miasteczka, festyny, jarmarki, etc.),
- 11) optymalizowanie wykorzystania przestrzeni poprzez wzrost ilości parkingów wielopoziomowych i wbudowywanie stanowisk postojowych w kubaturę budynku.

5.6.4 ESTETYKA

1. Podstawowym celem działań związanych z poprawą estetyki infrastruktury parkingowej jest zmniejszenie negatywnego wpływu parkingów i zaparkowanych pojazdów na wygląd miasta. Przyjmuje się zatem, że projektowane zagospodarowanie, zbiór rozwiązań technicznych, kompozycja oraz stosowane materiały będą uwzględniać wpływ na krajobraz.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. Ustala się, że:

- 1) dobór materiału, w tym jego kolor, faktura, wielkość oraz sposób ułożenia, ma nawiązywać do charakteru miejsca, architektury oraz istniejącej w przestrzeni kompozycji posadzki;
- 2) w strefie ścisłego centrum i w terenach reprezentacyjnych będą stosowane materiały wyższej jakości niż na obszarach peryferyjnych czy przemysłowych;
- 3) stosowane materiały powinny ułatwiać identyfikację infrastruktury parkingowej w stosunku przestrzeni przeznaczonych dla pozostałych użytkowników;
- 4) uzupełnianie infrastruktury parkingowej zielenią urządzoną, zmniejszającą negatywny wpływ na przestrzeń;
- 5) stopniową eliminację parkowania strip-mall.

5.7 PODSYSTEM KOLEJOWY

5.7.1 LINIE I PRZYSTANKI KOLEJOWE

1. Przyjmuje się rozwój infrastruktury kolejowej na terenie Radomia w zakresie:
 - 1) Rozbudowy systemu przystanków kolejowych,
 - 2) Budowy wlotu linii kolejowej nr 84,
 - 3) Dyslokacji odcinka linii nr 8,
 - 4) Rezerwy przestrzennej dla realizacji huba towarowego.
2. Zakłada się funkcjonowanie dworca Radom Główny oraz przystanków osobowych: Radom Stara Wola, Radom Północny, Radom Gołębiów.
3. W przypadku przystanku Radom Potkanów wskazuje się jego nową lokalizację jako przesunięcie istniejącego przystanku o około 750 m w kierunku zachodnim, w rejon obecnego skrzyżowania linii kolejowej nr 22 z ul. Stalową.
4. Na wysokości os. Południe planuje się budowę nowego przystanku osobowego Radom Południowy, obejmującego dwie linie nr 8 i nr 22. Docelowo przystanek ten powinien obsługiwać również linię kolejową nr 84.
5. Planuje się budowę nowego przystanku osobowego na skrzyżowaniu linii kolejowych nr 8 i 26 z ulicami S. Żeromskiego i Lubelską.
6. W związku z budową linii kolejowej nr 84 Radom-Kunów, która jest elementem szprychy nr 6 Centralny Port Komunikacyjny (CPK)-Rzeszów-Sanok, przyjmuje się rezerwę terenową po wschodniej stronie obecnych terenów kolejowych na długości około 700 m mierząc od południowej granicy miasta. Wielkość poszerzenia waha się w granicach 27-107 m.
7. Przyjmuje się, na długości około 4 km wzdłuż południowej granicy miasta, poszerzenie terenów kolejowych związane z nową lokalizacją linii nr 8. Wspólny przebieg dwóch linii nr 8 i 22 zlikwiduje bariery przestrzenne, komunikacyjne i środowiskowe rozwoju terenów położonych obecnie między tymi dwiema liniami, poprawi dostępność transportu kolejowego dla pasażerów na przystanku Radom Potkanów oraz wygeneruje potencjał rozwoju infrastruktury obsługi transportu towarowego.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5.7.2 TRANSPORT TOWAROWY / LOKALIZACJA HUBA TOWAROWEGO

1. Wspólny przebieg linii nr 8 i 22 oraz wlot linii nr 84 w południowej części miasta stwarzają potencjał budowy huba towarowego.
2. Określa się obszar lokalizacji huba towarowego oraz łącznicy kolejowej pomiędzy liniami 84, 8 i 22, na styku miasta Radom i gminy Kowala.
3. Przyjmuje się utrzymanie istniejących towarowych bocznic kolejowych położonych w północnej oraz południowej części miasta. Stanowią one rezerwę transportową obsługi terenów przemysłowych funkcjonujących w ich otoczeniu.
4. Utrzymuje się punkt przeładunkowy zlokalizowany w rejonie krzyżowania się linii kolejowej z ciągiem ulic S. Żeromskiego i Lubelskiej.

5.8 PODSYSTEM TRANSPORTU LOTNICZEGO

Określa się następujące ogólne kierunki polityki transportowej w zakresie podsystemu transportu lotniczego:

- 1) Zapewnienie dostępności drogowej portu lotniczego Warszawa-Radom z kierunku dróg S7 i S12 na poziomie dróg klasy technicznej GP.
- 2) Zapewnienie dostępności drogowej portu lotniczego Warszawa-Radom z kierunku wschodniego poprzez udrożnienie istniejącego korytarza drogowego (przedłużenie ul. Lubelskiej).
- 3) Wykształcenie zagospodarowania i zabudowy wzdłuż ul. Lubelskiej, łączącej centrum miasta z portem lotniczym, tworzących atrakcyjną przestrzeń komunikacyjną.
- 4) Zapewnienie dostępu do lotniska z nowej drogi klasy technicznej GP poprzez lokalny węzeł drogowy.
- 5) Zachowanie drożności istniejącej bocznic kolejowej prowadzącej do terenów zaplecza lotniska oraz rezerwy terenowej dla celów budowy połączenia kolejowego terminala z głównym dworcem kolejowym.
- 6) Wprowadzenie wysokiej jakości połączenia komunikacją zbiorową pomiędzy dworcem kolejowym Radom Główny, przystankiem kolejowym Radom Wschodni i terminalem portu lotniczego.
- 7) Zapewnienie wysokiej jakości korytarza komunikacyjnego dla ruchu rowerowego i UMO, pomiędzy terminalem lotniska, przystankiem kolejowym Radom Wschodni, węzłem przesiadkowym zlokalizowanym w rejonie skrzyżowania ulic 25 Czerwca i Struga oraz deptakiem miejskim (ulicą Żeromskiego i placem Konstytucji 3 Maja).
- 8) Zlokalizowanie stacji wypożyczania pojazdów współdzielonych (hulajnogi, rowery, skutery, samochody) przy terminalu lotniska, przystanku kolejowym Radom Wschodni, węzle zlokalizowanym w rejonie skrzyżowania ulic 25 Czerwca i Struga oraz dworcu kolejowym Radom Główny.

5.9 ZASADY REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM W ZAKRESIE KIERUNKÓW POLITYKI ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI

1. Najważniejsze elementy systemów infrastruktury transportowej należy realizować w ramach stref funkcjonalnych komunikacyjnych, w obrębie których, na rysunku Studium: załącznik graficzny K1, wydzielono następujące podtypy:
 - 1) K.D - komunikacji drogowej;
 - 2) K.K - komunikacji kolejowej;
 - 3) K.L - lotniska;
 - 4) K.O - obsługi komunikacji.
2. Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, projektów budowlanych, koncepcji, studiów techniczno-ekonomiczno-środowiskowych, można dokonać:
 - 1) uszczegółowienia w zakresie wyboru dedykowanego rozwiązania wspierającego ruch rowerów i UMO oraz zakresu jego stosowania,
 - 2) uszczegółowienia rozwiązań dotyczących węzłów przesiadkowych poprzez wskazanie punktów lokalizacji przystanków, typów i układów przystanków oraz ich wyposażenia,
 - 3) uszczegółowienia rozwiązań dotyczących korytarzy wysokiej jakości poprzez wskazanie wyboru środka priorytetyzacji transportu zbiorowego i zakresu jego stosowania,
 - 4) zmiany przebiegu korytarza wysokiej jakości, zmiany lokalizacji węzłów przesiadkowych, w przypadku zaistnienia zmiany zapotrzebowania komunikacyjnego, zmiany rozmieszczenia centrów lokalnych, przestrzennego rozkładu generatorów ruchu, rozkładu skupisk ludności,
 - 5) uszczegółowienia w zakresie geometrii dróg, skrzyżowań dróg i węzłów dróg miejskich,
 - 6) zmiany przebiegu drogi w przypadku wykazania na etapie prac uszczegóławiających istotnych przeciwwskazań dla przyjętego przebiegu, z zastrzeżeniem zachowania klasy technicznej oraz funkcji drogi w układzie drogowym.
3. Ustalenia w zakresie planowanej sieci głównych korytarzy dla ruchu rowerowego i UMO, lokalizacji węzłów przesiadkowych, przebiegu korytarzy wysokiej jakości, przebiegu dróg układu podstawowego, przebiegu istotnych dróg lokalnych, mają orientacyjny charakter. Ustalenia w zakresie lokalizacji węzłów dróg miejskich mają charakter wskazania rodzaju połączenia dróg.

6 KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

6.1 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

6.1.1 ZAOPATRZENIE W WODĘ

1. Realizacji założeń wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2021 - 2025, służyć będą działania takie, jak:
 - 1) rozwiązywanie problemów związanych z awaryjnością sieci wodociągowej,
 - 2) zagwarantowanie możliwości dostarczania wody o odpowiednim ciśnieniu i wymaganej jakości,
 - 3) eliminację wtórnego zanieczyszczenia wody,
 - 4) zapewnienie odpowiedniej jakości wody do spożycia dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii uzdatniania,
 - 5) zapewnienie monitoringu sieci wodociągowej;
3. Działania inwestycyjne w zakresie modernizacji i rozbudowy systemu wodociągowego, wymienione w paragrafie, o którym mowa w ust. 1, obejmowały głównie zadania realizowane w latach 2021-2022. W perspektywie do 2025 r. zaplanowano jedynie realizację zadania pt.: Budowa sieci wodociągowej od ul. Oleńki do ul. Błękitnej oraz w ul. bocznej od dz. 66/1 do 146/6 - 1 186,00 m.
4. Kompleksowy Projekt zarządzania zasobami wodnymi w Aglomeracji Radomskiej na lata 2022-2025 zakłada realizację Instalacji zawracania wód popłucznych na terenie głównych Stacji Uzdatniania Wody, modernizację układu filtrów ciśnieniowych wraz ze zwiększeniem wydajności ujęć głębinowych oraz wykonaniem nowej studni do poboru wody - SUW Sławno, wytwarzanie oraz dozowanie podchlorynu sodu w ramach zabezpieczenia procesów dezynfekcji wody, zapewnienie cyberbezpieczeństwa systemów sterowania.
5. Działania inwestycyjne w zakresie modernizacji i rozbudowy systemu wodociągowego wymienione w projekcie, o którym mowa w ust. 4, obejmowały głównie zadania realizowane do 2022 r. W perspektywie do 2023 r. zaplanowano jedynie realizację zadania pt.: Spięcie wodociągu w ul. Witkacego z wodociągiem w m. Sołtyków - 1 130,00 m.
6. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę powinien zapewnić obecnym i przyszłym odbiorcom dostawy wody pitnej, do celów gospodarczych i przeciwpożarowych w ramach obowiązujących standardach jakościowych i ilościowych, a także minimalizację kosztów tych dostaw ponoszonych przez gminę.
7. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę winien ponadto polegać na działaniach skoordynowanych z polityką przestrzenną miasta, polegających na:
 - 1) prognozowaniu wzrostu zapotrzebowania na dostawy wody na obszarach urbanizacji, w szczególności w następujących strefach funkcjonalnych:
 - a) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - b) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN),

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- c) usługowej (U),
 - d) produkcyjno-magazynowej (PM);
- 2) uzupełnieniu i modernizacji sieci wodociągowej na obszarach zabudowanych, w szczególności tych, na których istniejące wyposażenie jest niewystarczające;
 - 3) lokalizacji sieci w sposób umożliwiający dostęp w celach serwisowych (np. w obrębie pasów drogowych dróg publicznych lub wzdłuż innych ciągów komunikacyjnych) oraz minimalizujący kolizje z przyszłym zainwestowaniem terenów;
 - 4) wydzielaniu terenów przeznaczonych pod infrastrukturę wodociągową jako terenów lokalizacji inwestycji celu publicznego o odpowiedniej klasie przeznaczenia (teren pompowni wody (6_5_1_), teren ujęcia wód (6_5_2_), teren uzdatniania wody (6_5_3_)).
8. Zasady, o których mowa w ust. 6-7, winny być uwzględniane w mpzp oraz w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych.

6.1.2 KANALIZACJA

1. Sieć kanalizacyjna będzie realizowana tak jak i sieć wodociągowa w terenach inwestycji celu publicznego, w przeważającej mierze będzie towarzyszyła projektowanym i istniejącym ulicom. Jej realizacja jest niezbędna aby móc zapewnić kompleksowe rozwiązania problemów zabudowy miast, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej i odprowadzania ścieków, co jest celem ustawowym planowania przestrzennego wynikającym z delegacji ustawowej Prawa ochrony środowiska.
2. W zakresie kanalizacji sanitarnej przewiduje się przede wszystkim rozbudowę i modernizację sieci a także rozdział sieci kanalizacji ogólnospławnej na deszczową i sanitarną.
3. W zakresie wód deszczowych i kanalizacji deszczowej to przede wszystkim rozbudowa możliwości jej retencjonowania w obszarze miasta zgodnie z przyjętą Adaptacją do zmian klimatu poprzez zrównoważoną gospodarkę wodą w przestrzeni miejskiej Radomia, a w ostateczności odprowadzenie do sieci kanalizacyjnej.
4. Działania inwestycyjne w zakresie modernizacji i rozbudowy systemu kanalizacyjnego, wymienione w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2021 - 2025, obejmowały zadania realizowane w latach 2021-2022.
5. Kompleksowy Projekt zarządzania zasobami wodnymi w Aglomeracji Radomskiej zakłada w latach 2022-2025 realizację instalacji do podczyszczania ścieków na terenie Oczyszczalni Ścieków w Radomiu, zbadanie możliwości zasilania zbiornika "Zalew Borki" poprzez zawrócenie części ścieków oczyszczonych z Oczyszczalni Ścieków.
6. Działania inwestycyjne w zakresie modernizacji i rozbudowy systemów kanalizacyjnych wymienione w projekcie, o którym mowa w ust. 5, obejmowały głównie zadania realizowane do 2022 r. W perspektywie do 2025 r. zaplanowano natomiast realizację przez Wodociągi Miejskie w Radomiu Sp. z o. o.:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) zadania w zakresie kanalizacji sanitarnej:
 - a) budowa sieci kanalizacji sanitarnej - 949,70 m w ulicy Paryskiej, Londyńskiej, Rzymskiej, Madryckiej, Praskiej i Wośnickiej (2022 - 2023),
 - b) budowa sieci kanalizacji sanitarnej - 791,00 m w ulicy Rumiankowej (2022 - 2023),
 - c) modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej - 690,00 m i deszczowej w ul. Obrońców (2022 - 2023),
 - d) modernizacja sieci z rozdziałem kanalizacji sanitarnej - 528,00 m i deszczowej w ul. Kujawskiej/Łowickiej (2022 - 2023),
 - e) budowa kanalizacji sanitarnej- 645,10 m w ul. Sygietyńskiego (2022 - 2023),
 - f) budowa kanalizacji sanitarnej - 1 550,00 m i budowa oraz przebudowa kanalizacji deszczowej wraz z przyłączami w ul. Potkanowskiej (2022 - 2023);
- 2) zadania w zakresie kanalizacji deszczowej:
 - a) Budowa sieci kanalizacji deszczowej - 1 039,10 m w ulicy Paryskiej, Londyńskiej, Rzymskiej, Madryckiej, Praskiej i Wośnickiej (2022 - 2023),
 - b) Modernizacja sieci z rozdziałem kanalizacji deszczowej - 558,00 m w ul. Obrońców (2022 - 2023),
 - c) Zbiorniki retencyjne - Budowa zbiornika przeciwpowodziowego (retencyjno - zalewowego) wraz z infrastrukturą towarzyszącą na Potoku Północnym w dzielnicy DZIERZKÓW (dokumentacja i wykonanie: 2021 - 2025),
 - d) Zbiorniki retencyjne - Budowa zespołu 8 stawów (zbiorników ziemnych) dla retencji wód opadowych, zlokalizowanych pomiędzy ulicami Przytycką, Radiową, Listopadową i Uniwersytecką na działkach nr ewid. 301/7 i 231/164 (obręb 0010 Kapturek, arkusz 20) w Radomiu (dokumentacja i wykonanie: 2021 - 2025),
 - e) Zbiorniki retencyjne - Budowa zespołu trzech zbiorników ziemnych do retencjonowania wód opadowych wraz z rowami i przepustami oraz odprowadzeniem wód do rzeki Mlecznej w dzielnicy Sołtyków (dokumentacja i wykonanie; 2021 - 2025).
7. Rozwój systemów kanalizacji winien ponadto polegać na działaniach skoordynowanych z polityką przestrzenną miasta, polegających na:
 - 1) prognozowaniu wzrostu zapotrzebowania na odprowadzanie ścieków oraz wód opadowych i roztopowych na obszarach urbanizacji, w szczególności w następujących strefach funkcjonalnych:
 - a) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - b) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN),
 - c) usługowej (U),
 - d) produkcyjno-magazynowej (PM),z uwzględnieniem retencjonowania wód opadowych i roztopowych oraz chłonności powierzchni biologicznie czynnych;
 - 2) uzupełnieniu i modernizacji sieci kanalizacyjnych na obszarach zabudowanych, w szczególności tych, na których istniejące wyposażenie jest niewystarczające;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 3) lokalizacji sieci w sposób umożliwiający dostęp w celach serwisowych (np. w obrębie pasów drogowych dróg publicznych lub wzdłuż innych ciągów komunikacyjnych) oraz minimalizujący kolizje z przyszłym zainwestowaniem terenów;
 - 4) wydzielaniu terenów przeznaczonych pod infrastrukturę kanalizacyjną jako terenów lokalizacji inwestycji celu publicznego o odpowiedniej klasie przeznaczenia (teren oczyszczalni ścieków (6_6_1_), teren pompowni ścieków (6_6_2_)).
8. Zasady, o których mowa w ust. 6-7, winny być uwzględniane w mpzp, w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych oraz w branżowych planach i programach dotyczących problematyki retencjonowania wód opadowych i roztopowych.

6.2 ENERGETYKA MIEJSKA

6.2.1 GOSPODARKA CIEPLNA

1. W zakresie ciepłownictwa, przyjmuje się następujące kierunki działań:
 - 1) ograniczanie w źródłach ciepła wykorzystania węgla kamiennego jako paliwa na rzecz zastępowania go przez inne paliwa (paliwo alternatywne, biomasa i gaz);
 - 2) doprowadzenie do uzyskania przez system ciepłowniczy Radomia statusu efektywnego systemu energetycznego zgodnie z kryteriami określonymi w Prawie Energetycznym;
 - 3) promowanie wymiany urządzeń grzewczych na urządzenia proekologiczne, w tym kotły ogrzewane olejem opałowym, gazem, systemy zasilane energią elektryczną, pompy ciepła itp.;
 - 4) rezerwowanie terenów pod inwestycje celu publicznego umożliwiające realizację sieci i urządzeń ciepłowniczych;
 - 5) rozwój i modernizacja sieci ciepłowniczych na obszarach śródmiejskich podlegających rewitalizacji;
 - 6) termomodernizacja istniejącej zabudowy.
2. W opracowywanych mpzp uwzględniać obowiązek podłączenia do sieci będących w zasięgu systemu ciepłowniczego obiektów istniejących i nowo realizowanych, z wyłączeniem obiektów lub grup obiektów wykorzystujących odnawialne źródła energii cieplnej, inne niż wymienione w art. 10 ust. 2a UPZP, których rozmieszczenie stanowi przedmiot ustaleń podrozdziału 6.2.5 ust. 2 niniejszego dokumentu.
3. W ramach realizacji działań, o których mowa ust. 1, Radomskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej RADPEC S.A. planuje realizację następujących projektów:
 - 1) budowa bloku kogeneracyjnego opartego o spalanie paliwa alternatywnego (RDF) o wydajności 60 tys. ton rocznie. Inwestycja byłaby realizowana na terenie Ciepłowni Południe;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 2) wykorzystanie biomasy w kotłach ciepłowniczych poprzez zastąpienie dwóch kotłów węglowych WR-25 kotłami dostosowanymi do spalania biomasy. Inwestycja byłaby realizowana na terenie Ciepłowni Południe;
- 3) budowy układu kogeneracyjnego opartego o spalanie gazu ziemnego w silnikach spalinowych na terenie Ciepłowni Północ.
4. Zakłada się dalszy rozwój i modernizację sieci ciepłowniczych w mieście, głównie na obszarach określonych w niniejszym dokumencie jako przeznaczone pod zabudowę, w oparciu o kryteria wynikające z Prawa Energetycznego, w szczególności w strefie wielofunkcyjnej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW).
5. W perspektywie realizacji niniejszego dokumentu zakłada się możliwość budowy Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Radomiu wraz z niezbędną modernizacją sieci ciepłej umożliwiającej wyprowadzenie mocy ciepłej z nowego źródła.
6. Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło winien ponadto polegać na działaniach skoordynowanych z polityką przestrzenną miasta, polegających na:
 - 1) prognozowaniu wzrostu zapotrzebowania na ciepło systemowe na obszarach urbanizacji, w oparciu o kryteria wynikające z Prawa Energetycznego, w szczególności w następujących strefach funkcjonalnych:
 - a) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - b) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN),
 - c) usługowej (U),
 - d) produkcyjno-magazynowej (PM),z uwzględnieniem rozwoju instalacji do produkcji energii ciepłej wykorzystujących odnawialne źródła energii, innych niż wymienione w art. 10 ust. 2a UPZP, których rozmieszczenie stanowi przedmiot ustaleń podrozdziału 6.2.5 niniejszego dokumentu;
 - 2) uzupełnieniu i modernizacji sieci ciepłowniczych na obszarach zabudowanych, w szczególności tych, na których istniejące wyposażenie jest niewystarczające lub zdekapitalizowane;
 - 3) lokalizacji sieci w sposób umożliwiający dostęp w celach serwisowych (np. w obrębie pasów drogowych dróg publicznych lub wzdłuż innych ciągów komunikacyjnych) oraz minimalizujący kolizje z przyszłym zainwestowaniem terenów;
 - 4) wydzielaniu terenów przeznaczonych pod infrastrukturę ciepłownictwa jako terenów lokalizacji inwestycji celu publicznego o odpowiedniej klasie przeznaczenia (teren ciepłownictwa (6_7_), teren spalarni odpadów (6_8_3_), teren instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (6_8_6_)).
7. Zasady, o których mowa w ust. 2, 5 i 6, winny być uwzględniane w mpzp oraz w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

6.2.2 ZAOPATRZENIE W GAZ

1. Zakłada się dalszy rozwój i modernizację sieci gazowych w mieście, głównie na obszarach określonych w niniejszym dokumencie jako przeznaczone pod zabudowę, prognozowany w oparciu o kryteria opłacalności inwestycji, w szczególności w następujących strefach funkcjonalnych:
 - 1) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - 2) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN),
 - 3) usługowej (U),
 - 4) produkcyjno-magazynowej (PM);
2. Celem ułatwienia budowy, obniżenia kosztów eksploatacji, poprawienia sprawności systemu gazowniczego oraz perspektywicznego wykorzystania instalacji wodorowych, do budowy nowych sieci oraz przy wymianie starych wyeksploatowanych rurociągów zaleca się stosowanie nowe technologii (rury PE).
3. Działania w kierunku rozbudowy sieci rozdzielczej średniego ciśnienia należy prowadzić nie tylko na peryferiach miasta, ale przede wszystkim w śródmieściu, na obszarze podlegającym rewitalizacji.
4. Zasady, o których mowa w ust. 1- 3 powyżej, winny być uwzględniane w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
5. Działania inwestycyjne planowane przez operatora dystrybucyjnego sieci gazowych na terenie miasta Radomia (PSG), to m.in.:
 - 1) modernizacje, ulice: 25. Czerwca, Błotnia, Ciemna, Dąbrowskiego, Focha, Górna, Jasna, Lubelska, Lubońskiego, Odrodzenia, Olsztyńska, Planowa, Płocka, Potkanowska, Sadków, Szczecińska, Witosa, Wolanowska i Zwoleńska;
 - 2) rozbudowa, ulice: Banacha, Biała, Bieszczadzka, Błędowska, Braille'a, Chmielińskiego, Czarnieckiego, Fundowicza, Gajowa, Gawdzickiego, Gliniana, Godowska, Graniczna, Grota-Roweckiego, Hermanowicz, Hipoteczna, Kierzkowska, Klwatecka, Komunalna, Kończycka, Kozienicka, Kurpińskiego, Legackiego, Lubelska, Luźna, Malenicka, Małcużyńskiego, Małopolska, Mosiołka, Mostowa, Myśliwska, Odrodzenia, Opoczyńska, Orońska, Perzanowskiej, Poduchowna, Porucznika Ostrego, Potkanowska, Potrzebna, Promyka, Rolnicza, Różyckiego, Rumiankowa, Skaryszewska, Starokrakowska, Starożelazna, Stawowa, Świętokrzyska, Torowa, Tygodniowa, Wapienna, Warszawska, Wiejska, Wiklinowa, Wiolinowa, Wolanowska, Zbożowa i Żelazna.

6.2.3 ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

1. Rozwój systemów zaopatrzenia miasta w energię elektryczną powinien zapewnić obecnym i przyszłym odbiorcom, niezbędne dostawy mocy i energii elektrycznej o obowiązujących standardach, minimalizację kosztów ponoszonych przez gminę na oświetlenie przestrzeni publicznych ulic i placów, a także ograniczenie ingerencji elektroenergetycznych linii napowietrznych w krajobraz i obszary planowanego zainwestowania.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. W przypadku zaopatrzenia w energię elektryczną najważniejszym zadaniem przestrzennym jest ustalenie rezerwy terenowej pod realizację głównej inwestycji PGE na terenie miasta tj. budowy GPZ Woźniki tj. budowy stacji transformatorowej WN/SN - 2 x 16 MVA (planowany okres realizacji 2025 rok), ale także rozbudowy sieci średniego napięcia umożliwiającej przyjmowanie energii wytwarzanej w urządzeniach opartych na odnawialnych źródłach energii.
3. W zakresie lokalizacji urządzeń i dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej wysokiego i średniego napięcia na obszarze miasta:
 - 1) należy dążyć do skablowania istniejących napowietrznych linii wysokiego napięcia, w szczególności na obszarach wskazanych w niniejszym dokumencie pod zabudowę mieszkaniową;
 - 2) dopuszcza się prowadzenie linii jako napowietrznych na obszarach rolnych, leśnych i zieleni pod warunkiem poszanowania cennych przyrodniczo siedlisk i miejsc występowania chronionych gatunków.
4. Rozwój systemów elektroenergetycznych winien ponadto polegać na działaniach skoordynowanych z polityką przestrzenną miasta, polegających na:
 - 1) prognozowaniu wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną na obszarach określonych w niniejszym dokumencie jako przeznaczone pod zabudowę, w szczególności w następujących strefach funkcjonalnych:
 - a) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW),
 - b) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodziną (MN),
 - c) usługowej (U),
 - d) produkcyjno-magazynowej (PM);
 - 2) uzupełnieniu i modernizacji sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia oraz budowie nowych stacji transformatorowych SN/nn, na obszarach przeznaczonych pod zabudowę, w szczególności tych, na których istniejące wyposażenie jest niewystarczające;
 - 3) uwzględnieniu stref ochronnych wzdłuż istniejących i projektowanych napowietrznych linii elektroenergetycznych w planowaniu zagospodarowania terenów;
 - 4) budowanie linii elektroenergetycznych kablowych na terenach o zwartej zabudowie i/lub o wysokich walorach krajobrazowych.
5. Zasady, o których mowa w ust. 1- 4 powyżej, winny być uwzględniane w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
6. Działania inwestycyjne planowane przez operatora dystrybucyjnego sieci elektroenergetycznej na terenie miasta Radomia, to m.in.:
 - 1) przyłączenie do sieci energetycznej obiektów na terenie pd. - wsch. gminy Radom "linie kablowe nn, linie napowietrzne nn, przyłącza kablowe nn, złącze kablowe nn" (2022-2025);
 - 2) przyłączenie do sieci energetycznej obiektów na terenie pd. - zach. gminy Radom (2022-2025);

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 3) przyłączenie do sieci energetycznej obiektów na terenie pn. - wsch. gminy Radom (2022-2025);
- 4) przyłączenie do sieci energetycznej obiektów na terenie pn. - zach. gminy Radom (2022-2025);
- 5) zakup transformatorów SN/nn w celu wymiany awaryjnych jednostek, uszkodzonych skradzionych oraz dostosowania do aktualnego obciążenia stacji na terenie RE Radom Transformatory SN/nn (2022-2025);
- 6) zakup transformatorów SN/nn dla modernizacji stacji SN/nn na terenie RE Radom Transformatory SN/nn (2022-2025);
- 7) modernizacja sieci energetycznej w m. Radom Południowa - Ustronie, Centralna-Ustronie (Poł.-Ustronie) L.kab.SN - 1,7 km(Centr.-Ustronie) L.kab.SN - 1,8 km (2022-2025);
- 8) modernizacja sieci energetycznej Czachowskiego Pawilony - Tor Nowy linia kab.SN - 0,6 km (2025);
- 9) modernizacja sieci energetycznej w ul. Malenicka, Janiszpol, Orna, Jeżowa Wola, Wośniki, Janiszew w Radomiu linia kablowa SN - 4,0 km;
- 10) wymiana awaryjnych kabli SN i nn na terenie RE Radom linia SN kablowa - 18 km linia nn kablowa - 18 km;
- 11) wymiana awaryjnych kabli SN i nn na terenie RE Radom linia SN kablowa - 18 km linia nn kablowa - 18 km;
- 12) modernizacja linii SN Zamłynie -Płocka RS 1905R linia nap. SN - 8 km;
- 13) modernizacja linii SN GPZ Gołębiew - Zwoleń linia napowietrzna SN - 20 km;
- 14) przebudowa linii 110 kV Stacja Rożki - GPZ Radom Potkanów Linia 110 kV AFLs-10 300 mm² - 3,7 km;
- 15) przebudowa linii 110 kV GPZ Radom Potkanów - GPZ Radom Południowa Linia 110 kV AFLs-10 300 mm² - 6,4 km;
- 16) modernizacja linii SN utworzenie nowego ciągu GPZ Zamłynie - st. Folwarczna 2 + skablowanie ciągu Zamłynie-Podhalańska linia kablowa SN - 6,0 km;
- 17) modernizacja linii SN Uniwersytecka - st. OZLP linia kablowa SN - 3,0 km;
- 18) modernizacja linii SN Jedlińsk – Radom linia napowietrzna. SN - 5 km;
- 19) modernizacja sieci energetycznej Radom "Skaryszewska" inia.kab.SN - 1,1 km, linia kablowa nn - 4,28 km, stacja wnetrz. - 2 szt.;
- 20) modernizacja sieci energetycznej Radom "Perzanowskiej" linia kablowa nn - 2,1 km;
- 21) modernizacja sieci energetycznej Radom "Tartaczna WZGS" linia kablowa nn - 1,0 km;
- 22) modernizacja sieci energetycznej Radom "Kierzków 1" linia kablowa SN - 0,95 km, linia napowietrzna SN - 0,45 km, linia napowietrzna nn - 1,3 km, stacja napowietrzna - 2 szt. przyłącza napowietrzna - 26 szt.;
- 23) modernizacja linii SN Potkanów – Jedlińsk linia napowietrzna SN - 9 km, linia kablowa SN - 2 km;
- 24) modernizacja sieci energetycznej Radom "Żyzna" linia kablowa nn - 1,2 + 2,2 km;
- 25) modernizacja sieci energetycznej Radom "Szczęśliwa" linia kablowa nn - 0,8 + 1,3 km;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 26) modernizacja sieci energetycznej Radom "Bronisławów" linia kablowa nn - 1,5 km, st. wnetrzowa ujęta w kablu SN -1 szt.;
- 27) modernizacja sieci energetycznej Radom "Odrodzenia 2" linia kablowa nn - 3,8 km;
- 28) modernizacja sieci energetycznej Radom "Koralowa" linia kablowa nn - 2,5 km;
- 29) przebudowa linii nn zasilanej ze stacji "Kochanowskiego" " linia kablowa nn - 3,8 km, ZKP 21 szt., rozdzielnia nn 1 szt., wyposażenie rozdzielnia nn 3 szt.;
- 30) przebudowa i rozbudowa linii nn ze st. "Chmielińskiego" w Radomiu " linia kablowa nn 2,35 km, ZKP 42 szt.;
- 31) przebudowa i rozbudowa linii nn ze st. "Hermanowicz" w Radomiu " linia kablowa nn 3,67 km, ZKP 48 szt.;
- 32) przebudowa linii nn zasilanej ze stacji "Galla" w Radomiu " linia kablowa nn - 3,355 km, ZKP 64 szt.;
- 33) przebudowa i rozbudowa linii nn zasilanej ze stacji „P-11” w Radomiu „ stacja kontenerowa 1 szt., linia kablowa SN 0,2 km, linia kablowa nn - 1,125 km, ZKP 23 szt.”
- 34) przebudowa i rozbudowa linii nn w ul. Ciemnej i ul. Jasnej w Radomiu" linia kablowa nn 2,422 km, ZKP 75 szt.;
- 35) przebudowa i rozbudowa linii nn zasilanej ze stacji "Tor Nowy" w Radomiu " linia kablowa nn - 2,97 km, ZKP 44 szt.;
- 36) przebudowa i rozbudowa linii nn zasilanej ze stacji "RZE Radom" w Radomiu" linia kablowa nn - 2,96 km, ZKP 43 szt.;
- 37) przebudowa i rozbudowa linii nn zasilanej ze stacji "Ciemna w Radomiu "stacja kontenerowa 1 szt., linia kablowa SN 0,02 km, linia kablowa nn 2,57 km, ZKP 47 szt.;
- 38) przebudowa linii nn "Rajec Kościół" " linia kablowa nn 4,12 km, ZKP 81 szt.;
- 39) przebudowa i rozbudowa linii "Masztowa" w Radomiu "stacja kontenerowa 2 szt., linia kablowa SN - 0,6 km, linia kablowa nn - 5,45 km, ZKP 138 szt.;
- 40) przebudowa i rozbudowa linii "Graniczna" w Radomiu " linia kablowa nn 1,72 km, ZKP 28 szt.;
- 41) przebudowa i rozbudowa linii "Kwiatkowskiego" w Radomiu " linia kablowa nn - 1,73 km, ZKP 40 szt.;
- 42) przebudowa i rozbudowa linii "PD-29" w Radomiu" linia kablowa nn - 1,2 km, ZKP 34 szt.;
- 43) przebudowa i rozbudowa linii "Radosna" w Radomiu - ZADANIE 1 " linia kablowa nn 1,0 km ZKP 22 szt.;
- 44) przebudowa i rozbudowa linii "Radosna" w Radomiu - ZADANIE 2 " linia kablowa nn 1,23 km ZKP 20 szt.;
- 45) przebudowa i rozbudowa linii "Folwarczna 1" w Radomiu " linia kablowa nn - 4,15 km szafa kablowa nn 12p 2 szt. Rozdzielnia nn 15p 2 szt. ZKP 95 szt. wygradzenie stacji 1 komplet;
- 46) przebudowa i rozbudowa linii "Potworowska" w Radomiu " linia kablowa nn 1,45 km ZKP 51 szt.;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 47) Przebudowa linii SN na terenie RE Radom. "budowa punktów odłącznikowych zabudowa rozłączników SN, wymiana przewodów wymiana stanowisk słupowych;
 - 48) przebudowa linii nn na terenie RE Radom "wymiana przewodów wymiana stanowisk słupowych wynoszenie układów pomiarowych na zewnątrz budynków, wymiana stanowisk słupowych;
 - 49) przebudowa stacji wewnętrznych SN/nn na terenie RE Radom - wymiana rozdzielnic SN i nn;
 - 50) modernizacja budynków stacji;
 - 51) Przebudowa stacji napowietrznych SN/nn na terenie RE Radom - wymiana stacji napowietrznych, wymiana rozdzielnic nn.
7. Działania inwestycyjne planowane w związku z rozwojem niskoemisyjnego transportu publicznego w mieście, to m.in.:
- 1) budowę stacji zasilającej na terenie Operatora komunalnego MPK Sp. z o.o.;
 - 2) budowę niezbędnej infrastruktury zasilającej na 22 pętlach końcowych i na ok. 20 przystankach pośrednich (węzłowych).
8. Zadanie zawarte w „Planie rozwoju PKP Energetyka S.A. na lata 2021- 2025” dla obszaru miasta Radomia to: modernizacja podstacji trakcyjnej Radom - planowane zakończenie w 2024 r.

6.2.4 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

1. Głównym założeniem dla kierunków rozwoju energetyki odnawialnej w mieście jest osiągnięcie unijnych celów udziału energii pochodzącej z OZE w bilansie energii finalnej.
2. Działania na rzecz rozwoju wykorzystania OZE wymieniane w Projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Miasta Radomia na lata 2017-2031, to m.in.:

 - 1) utrzymanie mechanizmów wsparcia dla producentów energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych poprzez system świadectw pochodzenia (zielonych certyfikatów);
 - 2) wprowadzenie dodatkowych instrumentów wsparcia o charakterze podatkowym, zachęcających do szerszego wytwarzania ciepła i chłodu z odnawialnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania zasobów geotermalnych (w tym przy użyciu pomp ciepła) oraz energii słonecznej (przy zastosowaniu kolektorów słonecznych);
 - 3) wdrożenie programu budowy biogazowni rolniczych przy założeniu powstania do roku 2020 co najmniej jednej biogazowni w każdej gminie.

3. Działania inwestycyjne na rzecz rozwoju wykorzystania OZE wymieniane w Projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Miasta Radomia na lata 2017-2031, to m.in.:

 - 1) elektrownia wiatrowa - 0,5 MW;
 - 2) elektrownia fotowoltaiczna - 0,49004 MW;
 - 3) elektrownia kombinowana - 3,84817 MW, kogeneracja i fotowoltaika;
 - 4) elektrownia fotowoltaiczna - 0,156MW;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 5) RAD018 - budowa instalacji fotowoltaicznej. Zakres: w ramach przedmiotowej inwestycji przewiduje się realizację źródła odnawialnej energii stanowiącego zespół fotoogniw o łącznej max. mocy elektrycznej 6 x 1 MW. Instalacja fotowoltaiczna zostanie usytuowana na działkach niezabudowanych w Radomiu o łącznej powierzchni 10 ha. Stan realizacji: Wodociągi Miejskie w Radomiu Sp. z o.o. planują w 2022 r. montaż paneli fotowoltaicznych na budynku warsztatowo-garażowym w Oczyszczalni Ścieków miasta Radomia przy ul. Energetyków 26 oraz na terenie Ujęcia Wody Sławno.

6.2.5 ROZMIESZCZENIE URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGI O MOCY ZAINSTALOWANEJ WIĘKSZEJ NIŻ 500 KW

1. Studium przewiduje rozmieszczenie na terenie miasta Radomia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w postaci urządzeń:
 - 1) wykorzystujących biogaz, biopłyny, biomasę oraz spalanie odpadów,
 - 2) niepowodujących emisji do środowiska, w tym np. ogniw fotowoltaicznych,
 - 3) wykorzystujących geotermię, hydrotermie i aerotermię.
2. Jako obszary lokalizacji urządzeń do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 500 kW z biogazu, biopłynów, biomasy oraz spalania odpadów, a także urządzeń kogeneracyjnych wytwarzających energię ciepłą skojarzonych z urządzeniami do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 500 kW, wyznacza się w strefach infrastrukturalnych, wskazanych do lokalizacji funkcji gospodarki odpadami, energetyki ciepłej oraz oczyszczania ścieków, oznaczonych symbolami I.O, I.C i I.K, w odległości nie mniejszej niż 300 m od następujących stref:
 - 1) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
 - 2) wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową jednorodziną.
3. Obszary rozmieszczenia urządzeń, o których mowa w ust. 2 uwidoczniono na rysunku Studium, załącznik graficzny K2.
4. Z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 7, jako obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW w postaci urządzeń niepowodujących emisji do środowiska, w tym np. **ogniw fotowoltaicznych**, niniejsze studium wskazuje:
 - 1) strefy usługowe (U);
 - 2) strefy produkcyjno-magazynowe (PM);
 - 3) strefy infrastrukturalne (I);
 - 4) strefy komunikacyjne (K.O i K.L);
 - 5) strefy górnictwa (G);
 - 6) strefy: gospodarcze rolnicze i leśne (RL) oraz kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej (SP), z wyłączeniem strefy do 100 m od stref funkcjonalnej:
 - a) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW);

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- b) wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN);
 - c) zabudowy śródmiejskiej (S).
5. Lokalizację urządzeń, o których mowa w ust. 4 wyklucza się na obszarach objętych ochroną prawną przyrody (istniejących i projektowanych);
 6. Z zastrzeżeniem ust. 8, lokalizację urządzeń, o których mowa w ust. 4, w obrębie stref usługowych (U), produkcyjno-magazynowych (PM), komunikacyjnych (K.O i K.L) i infrastrukturalnych (I) dopuszczać należy wyłącznie w postaci urządzeń montowanych na niebędących budynkami zadaszeniach i wiatach.
 7. Sposób lokalizacja urządzeń, o których mowa w ust. 4 nie może zakłócać bezpiecznego funkcjonowania ruchu drogowego, lotniczego i kolejowego w wyznaczonych strefach komunikacyjnych (K.O i K.L).
 8. W celu realizacji zapisów ust. 7 w mpzp można m.in. określać kierunek i zakres nachylenia instalacji, nakazać stosowania powłok antyrefleksyjnych lub innych materiałów ograniczających odbłask z ich powierzchni.
 9. Obszary rozmieszczenia urządzeń, o których mowa w ust. 4 uwidoczniono na rysunku Studium, załącznik graficzny K2.
 10. Jako obszary lokalizacji urządzeń do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 500 kW wykorzystujących geotermię, hydrotermię i aerotermię, a także urządzeń kogeneracyjnych wytwarzających energię ciepłą skojarzonych z urządzeniami do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 500 kW, wyznacza się w strefach produkcyjno-magazynowych, oznaczonych symbolem PM, uwidocznionych na rysunku Studium, załącznik graficzny K1.
 11. Ustalenia w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW nie dotyczą:
 - 1) wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych, o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1000 kW zlokalizowanych na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klas V, VI, VIz i nieużytki - w rozumieniu przepisów odrębnych z zakresu prawa geodezyjnego;
 - 2) urządzeń innych niż wolnostojące - urządzeń zamontowanych na budynkach.

6.3 GOSPODARKA ODPADAMI

1. Podejmowane działania z zakresu gospodarki odpadami winny kontynuować dotychczasową politykę miasta nakierowaną na ograniczenie powstawania odpadów, rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów i zwiększenie poziomu odzyskiwania surowców.
2. W celu zapewnienia warunków do poprawnego funkcjonowania systemowych rozwiązań dla gospodarki odpadami w mieście oraz regionie, działki nr ewid. 115/6, 115/10, 115/11 i 115/3 obręb Wincentów (ul. Kąkolowa/Stepowa), wskazuje się do realizowanie przygotowywanej rozbudowy składowiska odpadów innych niż niebezpieczne.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3. Dla instalacji, o której mowa w ust. 2, przyjęty raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, po analizie przewidzianego oddziaływania m.in. akustycznego i emisji do powietrza, wyznacza strefy ograniczeń w zainwestowaniu związanych z realizacją funkcji mieszkalnej zgodnie z podrozdziałem 7.7.3. pkt 6.
4. Do dalszej rozbudowy funkcji związanych z gospodarką odpadami wskazuje się działki nr ewid. nr ewid. 3/1, 8, 9 i 10 obręb Wincentów.
5. W zakresie poprawy dostępności dla ludności do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) na terenie miasta winno się wyznaczyć nowe ich lokalizacje, uwzględniając co następuje:
 - 1) rozmieszczenie PSZOK winno uwzględniać stworzenie w miarę możliwości, punktów równomiernie rozlokowanych na terenie miasta;
 - 2) preferowane do ich lokalizacji są wyznaczone w Studium strefy usługowa (U), produkcyjno-magazynowa (PM), komunikacyjna (K) i infrastrukturalna (I);
 - 3) lokalizacje PSZOK winny uwzględniać dobrą ich dostępność komunikacyjną w tym komunikacją zbiorową, rowerową i pieszą i jak najmniej konfliktową obsługę transportową;
 - 4) sposób przygotowania inwestycji winien uwzględniać przepisy szczegółowe, w tym w zakresie utwardzenia terenu i zabezpieczenia odcieków z odpadów;
 - 5) sieć stacjonarna PSZOK winna być uzupełniona przez tworzenie punktów mobilnych i czasowych;
 - 6) ramach PSZOK dopuszczenie do realizacji punktów przyjmowania uważnych sprawnych rzeczy celem ponownego użycia.
6. Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 (Warszawa, listopad 2018 r.) do realizacji w ramach regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów przewiduje się, poza tymi wymienionymi w ust. 2 i 5, następujące inwestycje:
 - 1) rozbudowa i modernizacja siniejącego PSZOK przy ul. Witosa 94;
 - 2) rozbudowa i modernizacja instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych przy ul. Witosa 94;
 - 3) modernizacja istniejącego składowiska odpadów przy ul. Witosa w kierunku ograniczenia oddziaływania na środowisko;
 - 4) realizacja nowych instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych;
 - 5) rozbudowa i modernizacja kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów ze zwiększeniem jej mocy przerobowych, w tym zwiększenie efektywności procesu oraz ograniczenie uciążliwości odorowej.
7. Instalacje, o których mowa w ust. 6 pkt 4 dopuszcza się do realizacji w strefach funkcjonalnych infrastrukturalnych związanych z gospodarką odpadami (podtyp oznaczony symbolem I.O), zlokalizowanych w obrębie Wincentów, a także w zlokalizowanych w ww. obrębie oraz w obrębie Wielogóra strefach produkcyjno-magazynowych (PM).

6.4 TELEKOMUNIKACJA

Polityka przestrzenna powinna ułatwiać i stwarzać warunki do rozwoju sieci telekomunikacyjnej zarówno tej przewodowej jak i bezprzewodowej. Rozwój inwestycji z zakresu telekomunikacji realizowany będzie na podstawie ustawy z dnia 7maja 2010 roku o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, a głównym zadaniem miasta pozostanie współpraca w szczególności poprzez udostępnianie budynków i budowli miejskich w celu możliwości lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej.

7 ZASADY I NARZĘDZIA KOORDYNACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

7.1 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Jako obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, wskazuje się:

1. strefy funkcjonalne:
 - 1) usług, wskazane jako podtyp usług publicznych, oznaczone symbolem U.P,
 - 2) infrastrukturalne, wskazane jako podtypy: I.W, I.K, IC, I.E, I,O, I.T,
 - 3) komunikacyjne, wskazane jako podtypy: K.D, K.O i K.L,
 - 4) cmentarzy.
2. tereny wydzielane w mpzp w celu lokalizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w podr. 1.4.6 oraz R.3, 5 i 6, w szczególności inwestycji związanych z realizacją:
 - 1) dróg publicznych i transportu zbiorowego,
 - 2) dróg rowerowych,
 - 3) ogólnodostępnych ciągów pieszych, placów, parkingów,
 - 4) zieleni publicznej,
 - 5) usług publicznych,
 - 6) infrastruktury technicznej (wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowniczej, ciepłowniczej, teleinformatycznej, gospodarki odpadami itp.).

7.2 OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

4. Wśród inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalonych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (PZPWM)*², wymienionych w rozdz. 2.2.3 części II: Uwarunkowania rozwoju, jedynymi inwestycjami wymagającymi stosownego zabezpieczenia terenów są planowane przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami.

² Uchwała nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. 2018.13180).

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5. Uwzględnienie inwestycji, o których mowa w ust. 1, niniejsze Studium przewiduje w strefę infrastrukturalną podtypu I.O, w ramach odpowiednich ustaleń mpzp sporządzanego dla tej strefy.

7.3 OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

1. Wskazuje się obszary wobec których istnieje obowiązek sporządzenia planu, w tym:
 - 1) obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (WOH),
 - 2) obszary przestrzeni publicznej,
 - 3) obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości,
 - 4) obszar parku kulturowego,
 - 5) obszar objęty planem generalnym portu lotniczego,
2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, dotyczy nieruchomości, zlokalizowanych w obrębie podtypu stref usługowych lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych oznaczonych symbolem U.W, stanowiących wyznaczone w niniejszym Studium obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.
3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy nieruchomości zlokalizowanych w obrębie obszarów przestrzeni publicznej, wyznaczonych w niniejszym dokumencie z uwzględnieniem ich szczególnego znaczenia dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia, jako sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.
4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, dotyczy nieruchomości zlokalizowanych w obrębie obszarów działań planowanego wsparcia urbanizacji, dla których miasto zamierza sporządzić mpzp celem dokonania istotnych zmian w dotychczasowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, dla których warunkiem wstępnym jest odpowiednia zmiana struktury podziałów własnościowych.
5. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, dotyczy obszaru zlokalizowanego w granicach parku kulturowego Stary Radom, wyznaczanych za pomocą uchwały Rady Miejskiej w Radomiu nr 170/2011 z dnia 29 sierpnia 2011 r.
6. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, dotyczy obszaru objętego planem generalnym lotniska. Obecnie obowiązującym dokumentem jest: „Plan Generalny Portu Lotniczego Radom-Sadków na lata 2019-2038”, zatwierdzony pismem Ministra Infrastruktury z dnia 08.10.2019 r. Dokument ten nie zawiera określenia granicy obszaru nim objętego, którą można byłoby uwzględnić w części graficznej Studium.
7. Obowiązki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5, zostały częściowo zrealizowane za pomocą mpzp obowiązujących w obrębie obszarów, o których mowa w ust. 2, 3 5 i 6.
8. Obszary, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 4, uwidoczniono na rysunku Studium, załącznik graficzny K2. Ze względu na brak wskazania granic obszaru, którego dotyczy obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 i ust. 6, zasięg obszaru, dla którego istnieje

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

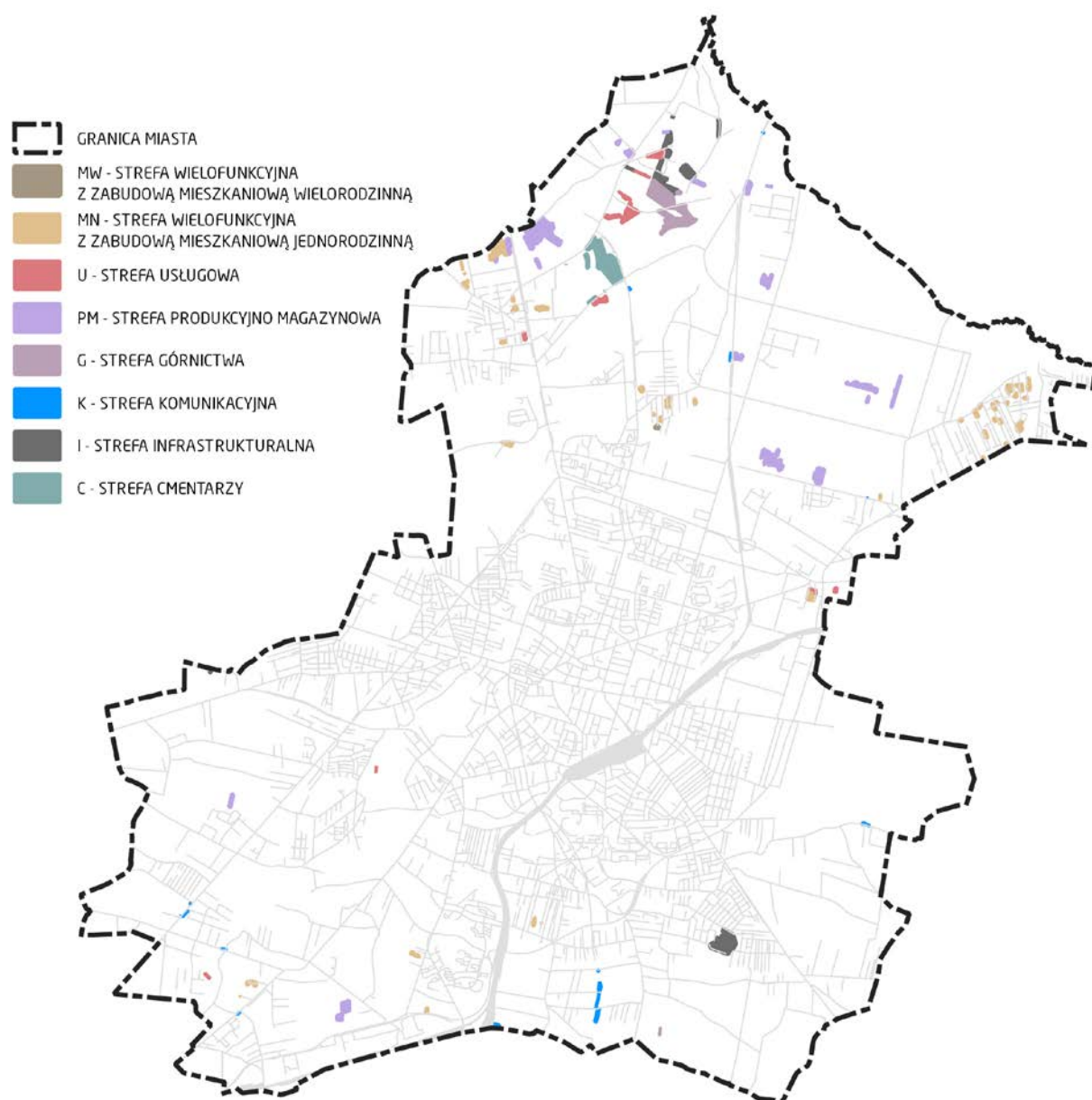
obowiązek sporządzenia mpzp winien być przyjmowany zgodnie z odpowiednim orzecnictwem sądów administracyjnych (wg wyroków WSA i NSA, które zapadły w analogicznej sytuacji prawnej i faktycznej, obszar objęty planem generalnym należy utożsamić z zasięgiem powierzchni ograniczających wysokości obiektów budowlanych w otoczeniu lotniska).

7.4 OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

1. Realizacja ustalonych w niniejszym dokumencie kierunków zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta stanowi przesłankę dla sporządzenia mpzp obejmujących wszystkie **obszary działań planowanego wsparcia urbanizacji**, o których mowa w ust. 8 podr. 2.1.1, a także wszystkie **obszary ekosystemowe**, których mowa w podr. 2.1.2.
2. Obecnie prawie cały obszar miasta Radomia objęty został dwoma uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia planów miejscowych. Są to uchwały:
 - 1) nr XLVII/435/2020 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 14.12.2020 r. z późn. zm. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obszarów miasta Radomia, oraz
 - 2) nr XLVI/413/2020 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Strefa przylotniskowa”.Z granic obszarów objętych ww. uchwałami wyłączono obszary, dla których obowiązują (uznane za aktualne) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz te dla których prace planistyczne są zaawansowane i nie było podstaw do rozpoczęcia ponownej procedury planistycznej, dodatkowo uchwała z 2020 r. wyłączyła na skutek interwencji mieszkańców i radnych z granic sporządzenia planów miejscowych 2 arkusze ewidencyjne położone na terenie Wólki Klwateckiej.
3. Zasadą przyjętą w stosunku do obu uchwał, o których mowa w ust. 2, jest możliwość etapowania prac, w związku z tym każdy teren uznany za priorytetowy zostaje wyznaczony jako kolejny etap opracowania w ramach uchwały pierwotnej lub wyłączony z niej i podejmowana zostaje kolejna uchwała intencyjna. Jako kryteria wyboru priorytetów sporządzania planów miejscowych wskazuje się:
 - 1) istnienie obowiązku sporządzenia planu,
 - 2) realizację interesu publicznego (lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym lub lokalnym),
 - 3) znaczenie dla rozwoju gospodarczego,
 - 4) realizację innych celów strategii rozwoju miasta,
 - 5) ochronę wartości przyrodniczych, krajobrazowych lub kulturowych,
 - 6) realizację interesu prywatnego, zbieżnego z kierunkami polityki przestrzennej miasta.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

4. Biorąc pod uwagę zasady realizacji polityki przestrzennej, o których mowa w ust. 1, a także kryteria, o których mowa w ust. 3, wskazuje się obszary priorytetowe, dla których gmina zamiesza sporządzić plany miejscowe w pierwszej kolejności. Są to:
 - 1) obszary tożsame z obszarami działań planowanego wsparcia urbanizacji;
 - 2) obszary tożsame z obszarami ekosystemowymi;
 - 3) obszary wobec których istnieje obowiązek sporządzenia planu, o których mowa w rozdziale 7.3;
 - 4) obszary objęte uchwałami o przystąpieniu do sporządzania mpzp lub wskazane do objęcia takimi uchwałami, zlokalizowane w obrębie obszarów urbanizacji, dla których plany te mają być sporządzone w celu:
 - a) realizacji ustaleń strategii rozwoju miasta, w szczególności realizacji celów określonych dla obszarów strategicznej interwencji;
 - b) realizacji gminnego programu rewitalizacji;
 - c) realizacji interesu publicznego, w tym zabezpieczenia gruntów na cele publiczne;
 - d) realizacji inwestycji o kluczowym znaczeniu dla rozwoju miasta;
 - e) znoszenia barier administracyjnych dla realizacji form zagospodarowania zgodnych z kierunkami polityki przestrzennej gminy;
 - f) ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego;
 - g) podnoszenia jakości życia w obrębie istniejących terenów zabudowy mieszkaniowej.
5. W obrębie obszarów, o których mowa w ust. 4, wyróżnia się obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, w tym grunty leśne zlokalizowane w obszarach:
 - 1) urbanizacji (w tym w strefach wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną MW, wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną MN, usługowych U, produkcyjno-magazynowych PM),
 - 2) pośrednich (strefa górnictwa G),
 - 3) lokalizacji funkcji obsługujących (w tym w strefach komunikacyjnych K, infrastrukturalna I i cmentarzy C), jeżeli wystąpi potrzeba ich przeznaczenia na cele nieleśne, wymagają uzyskania zgody na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
6. Grunty leśne zlokalizowane poza strefami, o których mowa w ust. 5 pkt 1-3, mogą zostać przeznaczone na cele nieleśne po uzyskaniu stosownej zgody jedynie w wyjątkowych przypadkach: braku rozwiązań alternatywnych, realizacji inwestycji celu publicznego, uwzględnienia przepisów przeciwpożarowych, itp.
7. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, o których mowa w ust. 5 pkt 1-3 uwidoczniono na rycinie 7.1, przy czym zmiana granic tych obszarów może nastąpić w przypadku odpowiednich zmian klasyfikacji tych obszarów w ewidencji gruntów.

Rycina 7.1. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

8. Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III, w związku z położeniem w granicach administracyjnych miasta, nie wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

7.5 REWITALIZACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Studium, zgodnie z ustaleniami Ustawy o rewitalizacji, przyjmuje i potwierdza ustalenia wynikające z projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, w którym określono uchwałą nr LXXVI/685/2022 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Miasta Radomia granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

7.6 OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

7.6.1 OBSZARY WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI

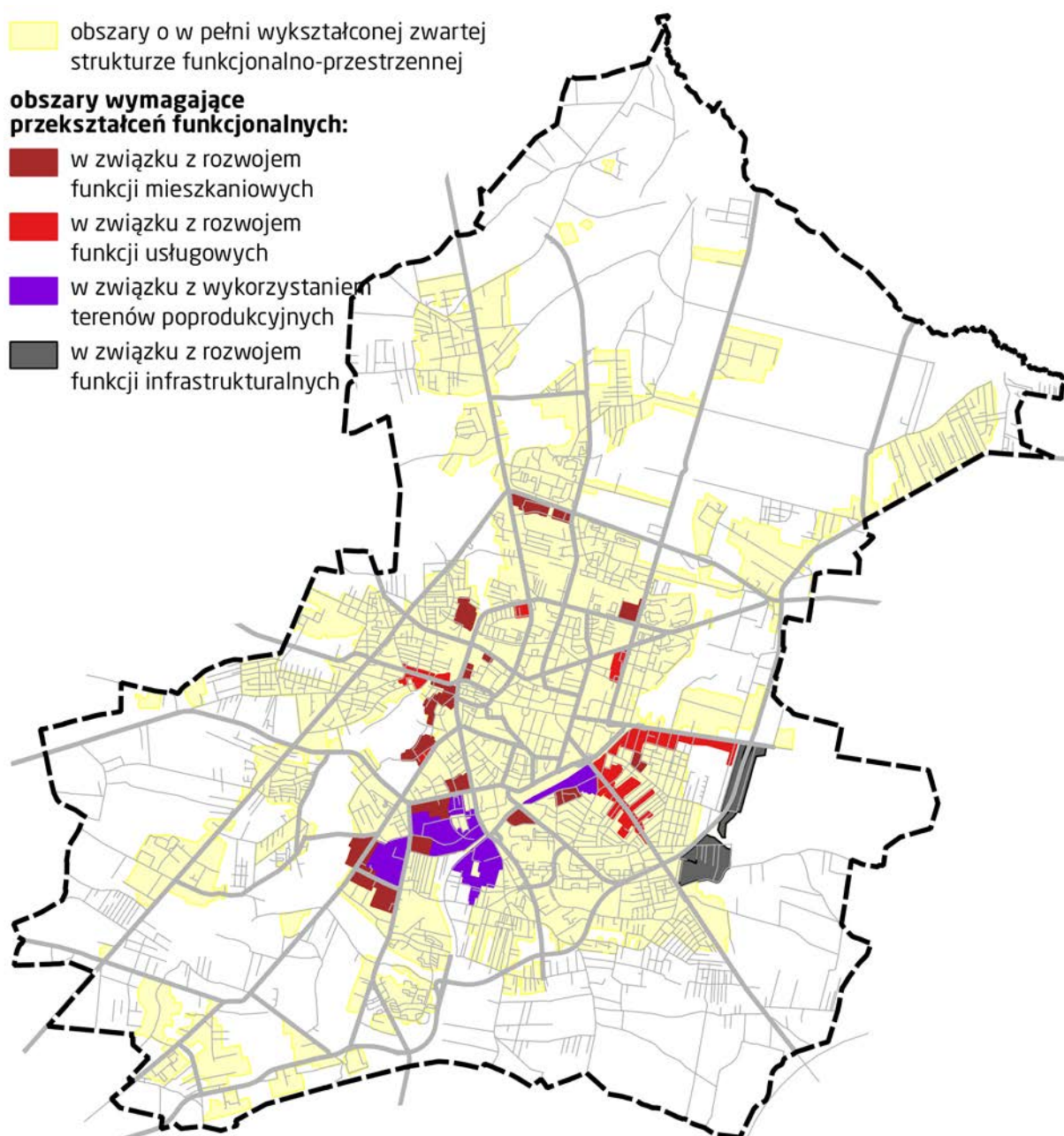
1. Na obszarze Radomia występują wyrobiska poeksploatacyjne po wydobywaniu kopalin, które nie zostały poddane rekultywacji. Wyrobiska takie znajdują się m.in. na osiedlach: Malczew, Jeżowa Wola, Kierzków. Ponadto rekultywacji będą podlegać złoża, które są obecnie eksploatowane oraz po zakończeniu eksploatacji - istniejące składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na Wincentowie. Rekultywacja tych terenów polega na przywróceniu tym terenom funkcji użytkowej lub zachowaniu funkcji przyrodniczej, w celu włączenia ich w otaczającą strukturę przestrzenną. Obszary wymagające rekultywacji wskazano na rysunku Studium: załącznik graficzny K3.
2. Na terenach poeksploatacyjnych ustala się odtworzenie dawnej funkcji lub nadanie nowej, m.in.: rolnej lub leśnej, z możliwością realizacji funkcji sportowej, rekreacyjno-wypoczynkowej lub pozostawienia ukształtowanej już przyrodniczej (w tym wodnej). Po zabezpieczeniu zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem środowiska (w tym warunków gruntowo-wodnych), na terenie istniejącego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na Wincentowie, po zakończeniu jego eksploatacji wskazuje się potrzebę realizacji funkcji leśnej lub przyrodniczej.
3. Wybór kierunku rekultywacji i zasady jej przeprowadzania będą określone na podstawie stosowanych decyzji administracyjnych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

7.6.2 OBSZARY WYMAGAJĄCE REMEDIACJI

1. Wskazuje się na rysunku Studium: załącznik graficzny K3, następujące obszary wymagające remediacji, na których występuje historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi:
 - 1) bazę lotnictwa szkolnego (pow. 0,1595 ha) - ze względu na: sumę węglowodorów C12-C35, składników frakcji oleju; etylobenzen; sumę węglowodorów C6-C12, składników frakcji benzyn; ksyleny;
 - 2) fabryka farb i lakierów przy ul. Czarnej (pow. 0,5 ha) - ze względu na: ołów; sumę węglowodorów C6-C12, składników frakcji benzyn; ksyleny; cynk; toluen;
 - 3) teren przemysłowy przy ul. Energetyków (pow. 3,4 ha) - ze względu na: sumę węglowodorów C12-C35, składników frakcji oleju (części działek nr 9/177 i 9/187) i sumę węglowodorów C12-C35, składników frakcji oleju oraz WWA: benzo(a)antracen, benzo(a)piren i benzo(b)fluoranten (część działki 9/106).
2. Ponadto fitoremediacji powinny podlegać tereny przy ruchliwych ciągach komunikacyjnych, zanieczyszczone m.in. metalami ciężkimi, tlenkami azotu czy pyłami zawieszonymi.

7.6.3 OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ

1. Wskazuje się następujące typy obszarów wymagających przekształceń funkcjonalnych:
 - 1) w związku z rozwojem funkcji usługowych, o łącznej powierzchni 76,6768 ha;
 - 2) w związku z rozwojem funkcji mieszkaniowych, o łącznej powierzchni 115,4347 ha;
 - 3) w związku z wykorzystaniem terenów poprodukcyjnych, o łącznej powierzchni 106,6484 ha;
 - 4) w związku z ograniczeniem konfliktów środowiskowych, o łącznej powierzchni 24,3384 ha;

Rycina 7.1. Lokalizacja obszarów wymagających przekształceń funkcjonalnych

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2. Obszary, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się jako podtypy odpowiednich stref funkcjonalnych (patrz: rozdział 1.5), dla których zakłada się modyfikację zakresu funkcji uzupełniających oraz maksymalnego udziału terenów o funkcji innej niż podstawowa dla stref funkcjonalnych:
- 1) podtyp strefy wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczony symbolem MW(UK) - w przypadku stref wymagających przekształceń w związku z rozwojem funkcji usługowych;
 - 2) podtypy strefy usługowej - w przypadku stref wymagających przekształceń w związku z:
 - a) rozwojem funkcji mieszkaniowych, oznaczone symbolami U.K(MW) i U.W(MW),
 - b) wykorzystaniem terenów poprodukcyjnych, oznaczone symbolami U.K(PM) i U.W(PM),
 - c) z ograniczeniem konfliktów środowiskowych, oznaczony symbolem U.K(I),
3. Modyfikacje zakresu funkcji uzupełniających oraz maksymalnego udziału terenów o funkcji innej niż podstawowa dla stref wymagających przekształceń funkcjonalnych zestawiono w tabeli 7.1.

Tabela 7.1. Podtypy stref funkcjonalnych dla obszarów wymagających przekształceń funkcjonalnych

Symbol podtypu strefy	Podtyp strefy funkcjonalnej dla strefy wymagającego przekształceń funkcjonalnych	Funkcje uzupełniające terenów w strefie	Maksymalny udział terenów o funkcji innej niż podstawowa [%]	Powierzchnia [ha]
MW(UK)	w związku z rozwojem funkcji usługowych	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (1_1_) teren usług (2_)	60	76,6768
U.K(MW)	w związku z rozwojem funkcji mieszkaniowych	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej (1_2_), teren obsługi komunikacji (5_7_)	60	97,1646
U.W(MW)				18,2701
U.K(PM)	w związku z wykorzystaniem terenów poprodukcyjnych	teren produkcji przemysłowej (3_1_), teren składów i magazynów (3_3_), teren obsługi komunikacji (5_7_)	60	103,8025
U.W(PM)				2,8459
U.K(I)	w związku z wykorzystaniem terenów poprodukcyjnych	teren produkcji przemysłowej (3_1_), teren składów i magazynów (3_3_), teren obsługi komunikacji (5_7_)	60	57,2594

4. Z punktu widzenia ochrony walorów przyrodniczych i rozwoju retencji, wskazuje się na rysunku Studium: załącznik graficzny K3, obszary wymagające przekształceń ekologicznych:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) fragmenty zdegradowanych dolin rzeki Mlecznej i jej dopływów, dla których ustala się:
 - a) zachowanie lub odtworzenie funkcji hydrologicznej poprzez zwiększenie retencji korytowej i powierzchniowej, ze wzrostem bioróżnorodności, a także przywracanie miejscowo naturalnego koryta (renaturyzacji),
 - b) dostosowanie do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej, w tym lokalizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych,
 - c) kształtowanie zieleni dostosowanej do istniejących warunków siedliskowych i krajobrazowych,
 - d) odtworzenie funkcji ekologicznej - redukcja barier migracji zwierząt i przewietrzania miasta.
- 2) doliny cieków okresowych, ujętych w rowy w strefach produkcyjno-magazynowych (PM), dla których ustala się:
 - a) utrzymanie ciągłości i przepustowości rowów,
 - b) zachowanie rowów jako otwartych z obudową biologiczną, z wyłączeniem miejsc lokalizacji przepustów pod dojścia i dojazdy,
 - c) realizację zieleni, w tym wysokiej, dostosowanej do dolinnych warunków siedliskowych,
 - d) kształtowanie lokalnego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych poprzez realizację zbiorników retencyjnych, retencyjno-chłonnych lub bioretencyjnych.

7.7 OGRANICZENIA W ZAINWESTOWANIU

7.7.1 OBSZARY ZAGROŻONE POWODZIĄ

1. Na obszarze miasta, zgodnie z rysunkiem Studium: załącznik graficzny K3, wskazuje się: obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% oraz średnie i wynosi 1%, a także obszary, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, w dolinach rzek: Mlecznej, Pacynki i Kosówki.
2. Dla obszarów, o których mowa w ust. 1, obowiązują zasady zagospodarowania określone ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, a także Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjętego Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U z 2022 r. poz. 2739).
3. W ramach polityki ochrony przeciwpowodziowej ustala się:
 - 1) zakaz lokalizacji nowych budynków, a także odbudowy, rozbudowy i nadbudowy istniejących, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego;
 - 2) zakaz lokalizacji obiektów uciążliwych na środowisko, mogących być źródłem zanieczyszczeń wód powodziowych;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 3) zwiększenie retencyjności dolin rzecznych poprzez zalesienia oraz lokalizację zbiorników wodnych i polderów zalewowych;
 - 4) rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, określonej w podr. 3.3.4;
 - 5) zakaz sadzenia drzew i krzewów w dolinach rzecznych w sposób utrudniający swobodny przepływ wód powodziowych.
4. Wprowadzenie rozwiązań, o których mowa w ust. 3, mające na celu zmniejszenie ryzyka i zagrożenia powodziowego, winno uwzględniać zachowanie i ochronę funkcji przyrodniczych cieków wodnych.

7.7.2 OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na obszarze miasta Radomia nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

7.7.3 ZŁOŻA KOPALIN

1. W zakresie gospodarki złożami kopalin ustala się:
 - 1) ochronę polegającą na racjonalnym zagospodarowaniu i wykorzystaniu złóż, zgodnie z przepisami odrębnymi oraz warunkami wydanymi w koncesji;
 - 2) eksploatacja złóż nie może powodować naruszenia równowagi środowiska przyrodniczego, w szczególności w zakresie wód podziemnych i powierzchniowych oraz przekroczeń stanu jakości środowiska dla terenów sąsiednich, w tym mieszkaniowych;
 - 3) dla obszaru górniczego wprowadza się zakaz zabudowy, z wyjątkiem realizacji bezpośrednio związanych z eksploatacją kopaliny obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych i pomocniczych;
 - 4) pasy ochronne należy ustalać na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
 - 5) teren zakładu górniczego powinien być odpowiednio zabezpieczony i oznakowany, a jego działalność powinna być zgodna z przepisami odrębnymi i zapewniać: bezpieczeństwo powszechne i pożarowe, ochronę środowiska, zapobieganie szkodom.
2. Poszukiwanie i rozpoznawanie złóż dopuszcza się w strefach otwartej (O) i gospodarczej rolniczej i leśnej (RL).
3. Dla złoża piasków kwarcowych "Lesiów-Wincentów" uwzględnia się wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Mazowieckiego nr 105/20/PE.I z dnia 25.06.2020 r. znak: PE-I.7427.23.2020.MM filar ochronny w złożu (dla słupa energetycznego i kablowej linii energetycznej).

7.7.4 POZOSTAŁE OBSZARY I STREFY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZUJĄ OGRANICZENIA W ZABUDOWIE I ZAGOSPODAROWANIU TERENÓW

1. Wskazuje się następujące obszary i strefy ochronne lub techniczne, dla których obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów, w tym wyłączone z zabudowy:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) strefy ochronne istniejących i projektowanych przewodów energetycznych napowietrznych linii elektroenergetycznych, w tym:
 - a) dla linii średniego napięcia - w odległości 6 m od osi linii;
 - b) dla linii wysokiego napięcia 110 kV - w odległości 15 m od osi linii;
 - c) dla linii wysokiego napięcia 220 kV - w odległości 50 m od osi linii, w której obowiązują następujące ograniczenia i zakazy określone przez zarządcę:
 - zakaz lokalizacji budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi;
 - lokalizacja pozostałych obiektów budowlanych, w tym budynków z pomieszczeniami nieprzeznaczonymi na pobyt ludzi, powinna uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych;
 - lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw, i stref zagrożonych wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych;
 - w odniesieniu do hałd i nasypów zabrania się zwiększenia rzędnej terenu o więcej niż 0,5 m;
 - niedopuszczalne jest tworzenie nasadzeń drzew, krzewów i roślinności przekraczającej 3 m wysokości;
 - dopuszcza się wykonywanie napraw oraz prac na istniejących liniach.
 - d) zasięg poszczególnych stref (ich poszerzenie lub zmniejszenie), o których mowa w lit. od a) do c) i zasady ich zagospodarowania winny zostać szczegółowo dookreślone przez odpowiedniego zarządcę sieci z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących norm i przepisów odrębnych;
- 2) strefy kontrolowane od gazociągów o maksymalnym ciśnieniu roboczym (MOP):
 - a) do 0,5 MPa włącznie - 1,0 m;
 - b) powyżej 0,5 MPa do 1,6 MPa włącznie - 2,0 m;
 - c) powyżej 1,6 MPa oraz o średnicy:
 - do DN 150 włącznie - 4,0m,
 - powyżej DN 150 do DN 300 włącznie - 6,0 m,
 - powyżej DN 300 do DN 500 włącznie - 8,0 m,
 - powyżej DN 500 - 12,0 m.
- 3) strefy ochronne od istniejących części grzebalnych i projektowanych terenów cmentarzy w odległości kolejno do 50 m, od 50 m do 150 m i do 500 m, wyznaczone zgodnie Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 4) strefy ochronne od schronisk dla zwierząt:
 - a) w odległości 150 m od terenu schroniska dla zwierząt, w której ogranicza się lokalizację m.in. budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej, rzeźni, ogrodów zoologicznych, których pełen katalog zawarty jest w § 1 ust. 1 pkt 1) Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt;
 - b) w odległości 500 m od terenu schroniska dla zwierząt, w której zakazuje się lokalizacji ujęć wody przeznaczonych do poboru wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi;
 - c) lokalizacja ujęć wody przeznaczonych do poboru wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w strefie 500 do 150 m od terenu schroniska dla zwierząt może być dopuszczona na zasadach określonych w § 1 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt;
- 5) strefy od istniejących ujęć wody:
 - a) strefy ochrony bezpośredniej obejmujące ogrodzony teren stacji ujęcia Malczew, Sławno (dwa ujęcia), 25-Czerwca, Obozisko, Potkanów-Łączniki, Białostocka, Firlej, Halinów) ustanowione na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
 - b) strefa ochrony pośredniej dla ujęcia komunalnego wód podziemnych Radom-Malczew, ustanowiona na podstawie Rozporządzenia nr 3/2007 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 22 sierpnia 2007 r.;
- 6) strefa od projektowanego składowiska odpadów przy ul. Kąkolowej/Stepowej:
 - a) dla istniejących budynków mieszkalnych - 100 m;
 - b) dla planowanych terenów mieszkaniowych - 300 m;
- 7) powierzchnie ograniczające wysokość zabudowy i obiektów naturalnych w rejonie lotnisk, w zasięgu których zasady zagospodarowania terenów regulują przepisy ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze, wraz z aktami wykonawczymi:
 - a) lotniska Warszawa-Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 Roku;
 - b) lotniska Piastów;
 - c) lądowiska dla helikopterów (Józefów).
- 8) powierzchnie ograniczające zabudowę w związku z lokalizacją istniejących lotniczych urządzeń naziemnych, w zasięgu których zasady zagospodarowania terenów regulują przepisy ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze, wraz z aktami wykonawczymi:
 - a) dopplerowskich radiolatarni ogólnokierunkowych (DVOR) zlokalizowanych wg. współrzędnych geograficznych 211557,309 E; 512359,638 N (WGS84),
 - b) radioodległościomierze (DME) zlokalizowane wg. współrzędnych geograficznych 211556,605 E; 512359,893 N (WGS84),
 - c) radioodległościomierze (DME) zlokalizowane wg. współrzędnych geograficznych 211344,18 E; 512326,18 N (WGS84),

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- d) radiolatarnie kierunku systemu ILS (ILS LOC) zlokalizowane wg. współrzędnych geograficznych 211136,62 E; 512308,90 N (WGS84),
 - e) radiolatarnie ścieżki schodzenia systemu ILS (ILS GP) zlokalizowane wg. współrzędnych geograficznych 211344,18 E; 512326,18 N (WGS84);
 - 9) strefy od terenów zamkniętych do lokalizacji lotniczych urządzeń nawigacyjnych zlokalizowanych na działkach nr ewid. 44/2, 46/1, 45/4, 41/13, 41/15, 41/17 obręb Żakowice oraz na działce nr ewid. 155/13 obręb Młodzianów, w której obowiązują następujące ograniczenia i zakazy:
 - a) zakaz wznoszenia napowietrznych linii elektroenergetycznych;
 - b) ograniczenia w wysokości dla budynków określone na podstawie uzgodnienia z właściwymi organami wojskowymi (Szefostwo Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP)
 - 10) teren użytku ekologicznego "Bagno" z zakazem zmiany sposobu użytkowania ziemi zgodnie z Rozporządzeniem nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych;
 - 11) w strefie A Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”- pas szerokości 100 m od linii brzegów rzeki, z zakazem lokalizacji obiektów budowlanych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, przy czym zakaz ten nie dotyczy:
 - a) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa,
 - b) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym,
 - c) realizacji inwestycji celu publicznego;
2. Obiekty, obszary lub strefy, o których mowa ust. 1 pkt 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10 zostały uwidocznione na rysunku Studium, załącznik graficzny K3.

7.8 TERENY ZAMKNIĘTE

1. W granicach Radomia występują tereny zamknięte oraz strefy ochronne terenów zamkniętych. Granice terenów zamkniętych oraz ich stref ochronnych zostały wskazane na rysunku Studium: załącznik graficzny K1.
2. Studium ustala możliwość wykorzystywania:
 - 1) terenów zamkniętych ustanowionych przez ministra resortu obrony narodowej zgodnie z ich aktualnym zagospodarowaniem, na cele związane z obronnością państwa, oraz możliwość wprowadzenia zmiany przeznaczenia po uprzednim podjęciu decyzji o ich otwarciu;
 - 2) terenów zamkniętych kolejowych zmieniając ich zagospodarowanie w sposób umożliwiający wprowadzenie funkcji usługowych, w tym możliwość lokalizowania obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², administracyjnych, biurowych oraz mieszkaniowych.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

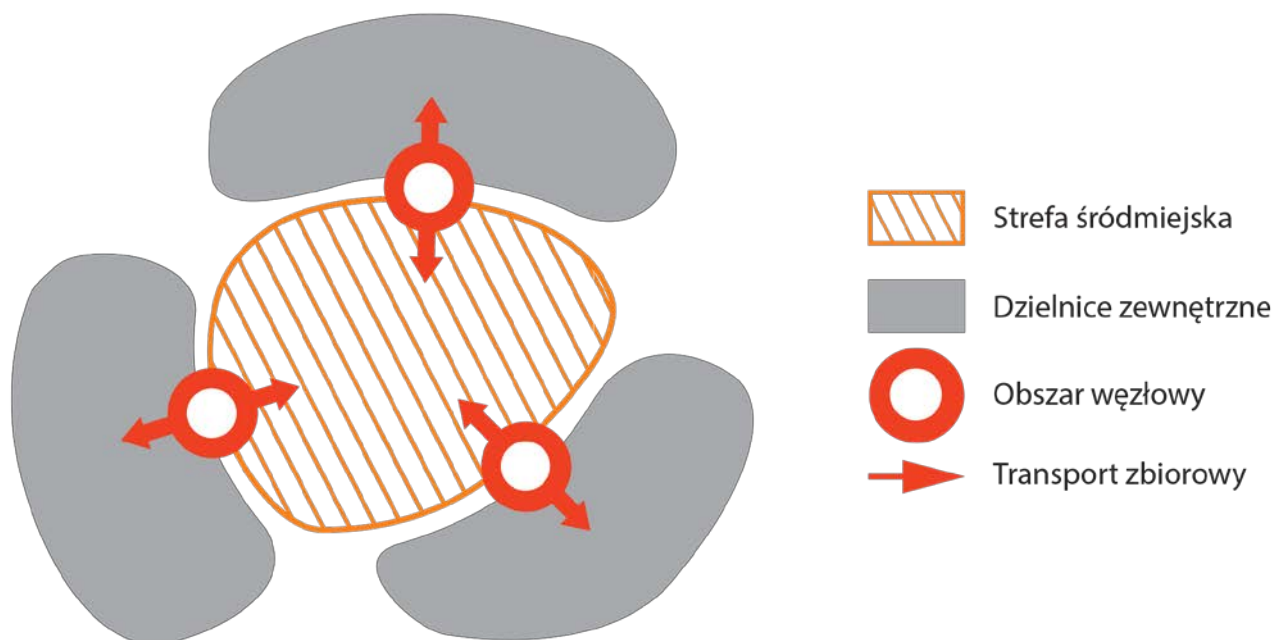
3. W przypadku terenów, o których mowa w ust. 2 pkt 1, mpzp nie sporządza się, a ustalenia Studium dla tych terenów mają charakter wyłącznie informacyjny. Przewidziany w niniejszym dokumencie sposób zagospodarowania terenów może być realizowany przez ich zarządcę, na zasadach określonych w przepisach prawa.
4. W przypadku terenów, o których mowa w ust. 2 pkt 2, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustaleniami niniejszego dokumentu, mogą zostać określone szczegółowe warunki i zasady zagospodarowania, w tym: ograniczenia w zagospodarowaniu, ewentualny zakaz zabudowy, dostosowywanie dróg krajowych i linii kolejowych o znaczeniu państwowym, uznanych za obronne, do wymaganych parametrów geometrycznych dróg i mostów, a także dostosowanie wysokości obiektów budowlanych do wymagań przepisów prawa obowiązujących w otoczeniu lotnisk oraz urządzeń nawigacyjnych.

7.9 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

7.9.1 STREFA ŚRÓDMIEJSKA

1. Celami strategicznej interwencji na obszarze strefy śródmiejskiej są:
 - 1) zwiększenie gęstości zaludnienia strefy poprzez wykreowanie przestrzeni zamieszkiwania:
 - a) dostępnej dla zróżnicowanych warstw społecznych,
 - b) bezpiecznej i atrakcyjnej dla wszystkich grup wiekowych,
 - c) bogato wyposażanej w infrastrukturę społeczną, „zieloną” i „błękitną”;
 - 2) wykorzystanie potencjału koncentracji funkcji i atrakcji dla:
 - a) rozwoju miejskiego modelu konsumpcji (cechującego się intensywnym współużytkowaniem przestrzeni, usług i infrastruktury),
 - b) integracji społecznej,
 - c) rozwoju gospodarki opartej na zróżnicowanych usługach i przemysłach kultury,
 - d) rewitalizacji obszaru zdegradowanego,
 - e) kształtowania marki i wizerunku miasta,
 - f) rozwoju innowacyjnych modeli:
 - mobilności,
 - biznesowych,
 - zarządzania infrastrukturą miejską.
2. Obszaru strefy śródmiejskiej dotyczyć będą następujące kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej:
 - 1) koncentracja funkcji miastotwórczych;
 - 2) uzupełnianie luk w zabudowie i dogęszczanie zainwestowania terenów zabudowanych ekstensywnie;
 - 3) rugowanie form zagospodarowania konfliktowych w stosunku do skoncentrowanej zabudowy mieszkaniowej i usługowej;
 - 4) rozbudowa i uzupełnianie ciągłego systemu terenów „zielonej” i „błękitnej” infrastruktury;

- 5) wykreowanie obszarów węzłowych na krawędzi strefy śródmiejskiej, będących jednocześnie centrami uzupełniającymi różnych typów i łącznikami strefy z dzielnicami zewnętrznymi na przecięciach z trasami komunikacyjnymi tranzytu ogólnomiejskiego i zamiejskiego (patrz: rycina 7.2).

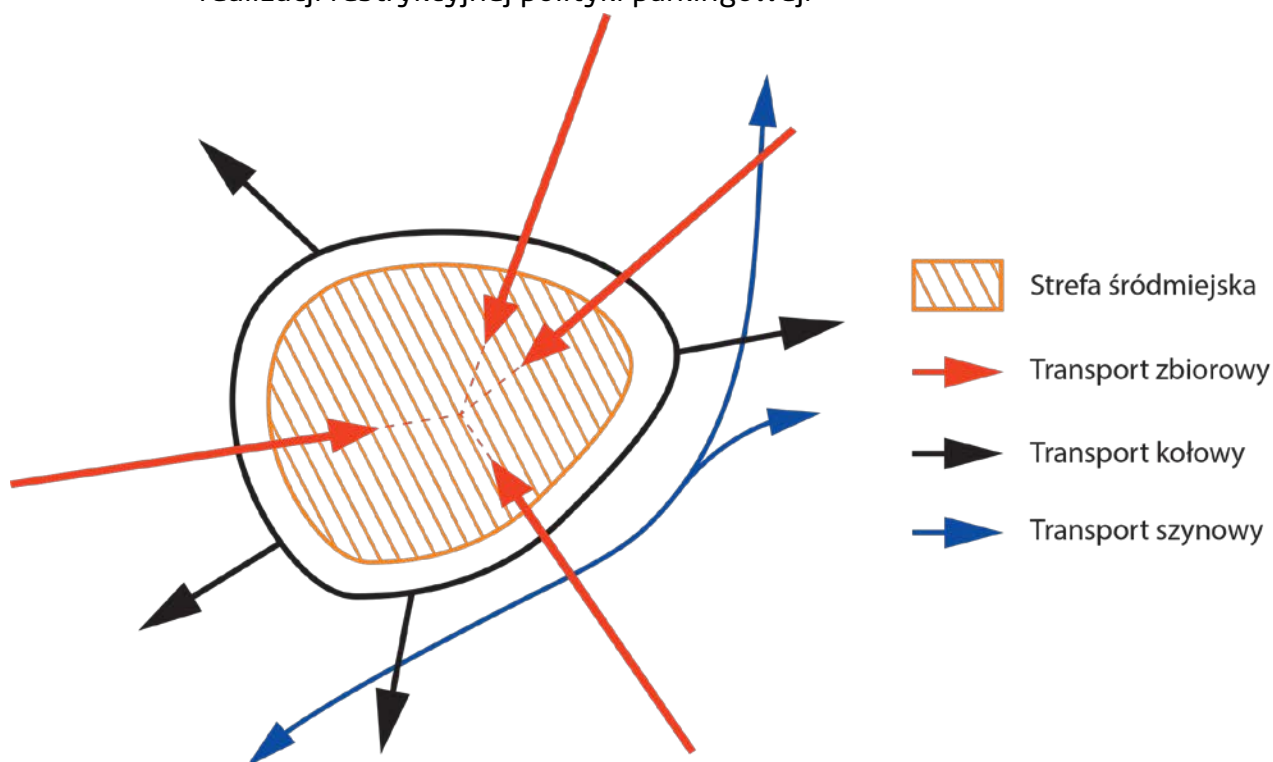

Rycina 7.2. *Ideogram powiązania strefy śródmiejskiej z dzielnicami zewnętrznymi za pośrednictwem obszarów węzłowych (centrów lokalnych)*

3. Kierunki przekształceń strefy, o których mowa w ust. 2, wspierane będą za pomocą następujących działań:
- 1) w sferze rozwoju funkcji gospodarczych:
 - a) ustalanie w mpzp zasad lokalizacji funkcji usługowych z preferencją dla usług miastotwórczych;
 - b) dopuszczenie zwiększonej intensywności zabudowy pod funkcje usługowe poprzez:
 - wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej w rozumieniu przepisu §3 pkt 1 rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
 - wyznaczenie stref koncentracji budynków wysokościowych;
 - c) wyznaczenie obszarów przestrzeni publicznej i ustalenie dla nich zasad zagospodarowania nakierowanych na poprawę estetyki i funkcjonalności;
 - d) rewitalizacja obszaru zdegradowanego.
 - 2) w sferze rozwoju funkcji mieszkaniowych:
 - a) ustalanie w mpzp zasad lokalizacji funkcji mieszkaniowych z preferencją dla zabudowy wielorodzinnej;

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- b) dopuszczenie zwiększonej intensywności zabudowy pod funkcje mieszkaniowe poprzez:
- wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej w rozumieniu przepisu §3 pkt 1 rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
 - wyznaczenie stref koncentracji budynków wysokościowych;
- c) ustalanie i realizacja wysokich standardów dostępności infrastruktury społecznej oraz terenów rekreacyjnych;
- d) adaptacja do zmian klimatu, w tym np. likwidacja „wysp ciepła”;
- e) rewitalizacja obszaru zdegradowanego.
- 3) w sferze komunikacyjnej:
- a) dokończenie realizacji trasy N-S, uzupełnionej trasą po południowo-wschodniej stronie linii kolejowej;
- b) działania techniczne i organizacyjne, o których mowa w dziale 5, zmierzające do:
- wyprowadzenia ruchu ciężkiego i samochodów indywidualnych na trasy tranzytu ogólnomiejskiego zlokalizowane na krawędzi strefy śródmiejskiej i poza nią (patrz: rycina 7.3.), w tym na trasy, o których mowa w lit. a;
 - uprzywilejowania transportu zbiorowego w skomunikowaniu strefy z układem zewnętrznym (patrz: rycina 7.3.);
 - uprzywilejowania niskoemisyjnych mediów transportu;
 - poprawy bezpieczeństwa ruchu, rozwiązania preferują ruch pieszy i UMO;
 - realizacji restrykcyjnej polityki parkingowej.

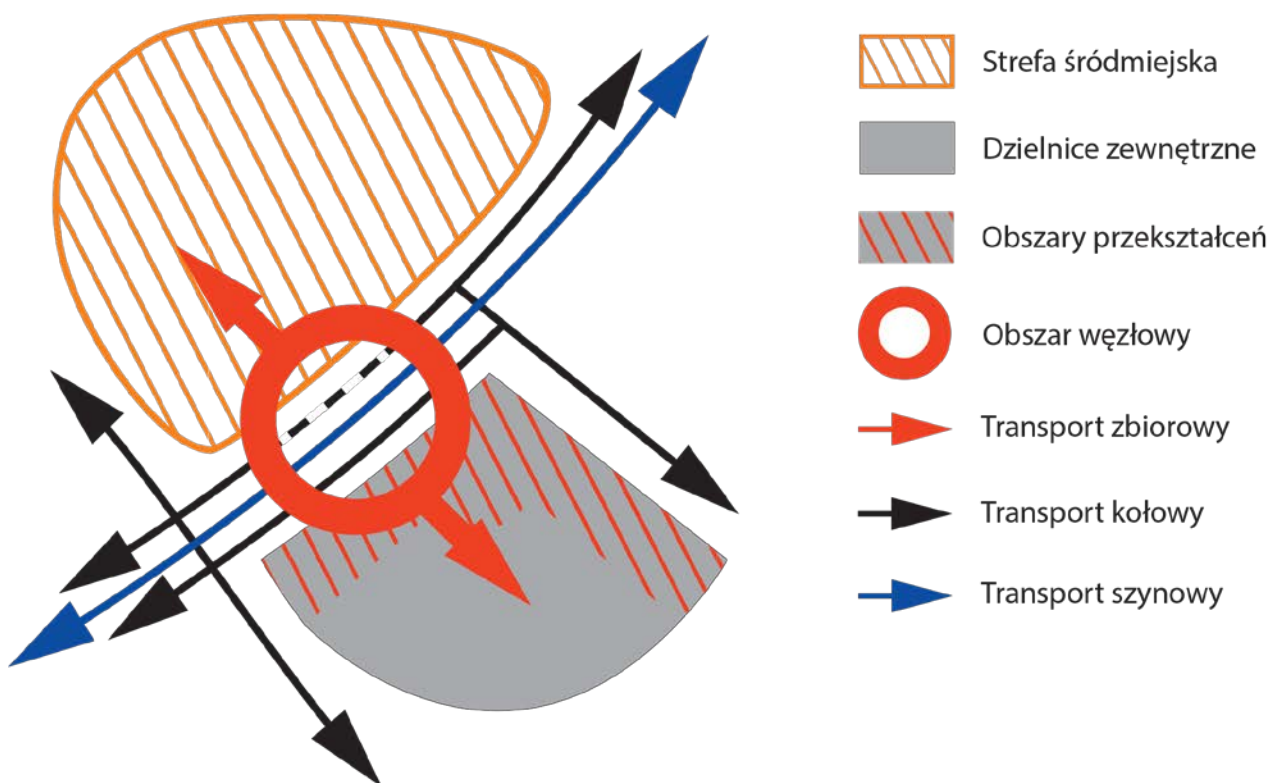
Rycina 7.3. Ideogram sposobu skomunikowania strefy śródmiejskiej z układem zewnętrznym

7.9.2 STREFA PRZYDWORCOWA

1. Celami strategicznej interwencji na obszarze strefy przydworcowej są:
 - 1) wykreowanie obszaru węzłowego na styku strefy śródmiejskiej i dzielnic zewnętrznych: Ustronie i Glinice, integrującego systemy komunikacji kolejowej, drogowej zamiejscowej, transportu zbiorowego oraz pieszej i UMO;
 - 2) wykreowanie centrum uzupełniającego o znaczeniu regionalnym, wykorzystującego potencjał powiązań transportowych obszaru węzłowego, o którym mowa w pkt. 1.
2. Obszaru strefy przydworcowej dotyczyć będą następujące kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej:
 - 1) koncentracja funkcji miastotwórczych, w szczególności: administracji, biur, hotelarstwa, handlu, kultury i rozrywki w rejonie centrum regionalnego Dworzec PKP;
 - 2) przekształcenie funkcji terenów przemysłowych po południowej stronie linii kolejowej na usługową i mieszkaniową;
 - 3) uzupełnianie luk w zabudowie i dogęszczanie zainwestowania terenów zabudowanych ekstensywnie;
 - 4) rugowanie form zagospodarowania konfliktowych w stosunku do skoncentrowanej zabudowy mieszkaniowej i usługowej;
 - 5) realizacja węzła multimodalnego o znaczeniu regionalnym (węzeł przesiadkowy 5-rzędu), w rozumieniu ustaleń podr. 5.4.2;
 - 6) rozbudowa i uzupełnianie systemu terenów „zielonej” infrastruktury.
3. Kierunki przekształceń strefy, o których mowa w ust. 2, wspierane będą za pomocą następujących działań:
 - 1) w sferze rozwoju funkcji gospodarczych:
 - a) ustalanie w mpzp zasad lokalizacji funkcji usługowych z preferencją dla usług miastotwórczych;
 - b) opracowanie, w postaci planu generalnego lub założeń do zintegrowanego planu inwestycyjnego (ZPI), koncepcji utworzenia obszaru węzłowego w rejonie centrum regionalnego Dworzec Kolejowy na styku ze strefą śródmiejską;
 - c) ustalanie w mpzp przeznaczenia terenów po południowej stronie linii kolejowej z uwzględnieniem przekształceń funkcjonalnych tych terenów na zasadach określonych w niniejszym dokumencie;
 - d) dopuszczenie zwiększonej intensywności zabudowy pod funkcje usługowe poprzez:
 - wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej w rozumieniu przepisu §3 pkt 1 rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
 - wyznaczenie stref koncentracji budynków wysokościowych;
 - e) wyznaczenie obszarów przestrzeni publicznej i ustalenie dla nich zasad zagospodarowania nakierowanych na poprawę estetyki i funkcjonalności;
 - f) rewitalizacja obszaru zdegradowanego.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 2) w sferze rozwoju funkcji mieszkaniowych:
 - a) ustalanie w mpzp zasad lokalizacji funkcji mieszkaniowych z preferencją dla zabudowy wielorodzinnej;
 - b) dopuszczenie zwiększonej intensywności zabudowy pod funkcje mieszkaniowe poprzez:
 - wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej w rozumieniu przepisu §3 pkt 1 rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie po północnej stronie ul. Beliny-Prażmowskiego,
 - wyznaczenie stref koncentracji budynków wysokościowych;
 - c) ustalanie i realizacja wysokich standardów dostępności infrastruktury społecznej oraz terenów rekreacyjnych;
 - d) adaptacja do zmian klimatu, w tym np. likwidacja „wysp ciepła”;
 - e) rewitalizacja obszaru zdegradowanego.
- 3) w sferze komunikacyjnej:
 - a) dokończenie realizacji trasy N-S, uzupełnionej trasą po południowo-wschodniej stronie linii kolejowej;
 - b) realizacja powiązań transportowych centrum regionalnego Dworzec PKP na zasadach ustalonych w ust. 2 i 3 podr. 1.4.3;
 - c) działania techniczne i organizacyjne, o których mowa w dziale 5, zmierzające do:
 - separacji ruchu ciężkiego i samochodów indywidualnych na trasach tranzytu ogólnomiejskiego, zlokalizowanych na krawędzi strefy śródmiejskiej i poza nią, w tym na trasy, o których mowa w lit. a;
 - uprzywilejowania transportu zbiorowego w skomunikowaniu strefy z układem zewnętrznym;
 - uprzywilejowania niskoemisyjnych mediów transportu;
 - poprawy bezpieczeństwa ruchu, rozwiązania preferują ruch pieszzy i UMO;
 - zaspokojenia zapotrzebowania na parkingi strategiczne, obsługujące centrum regionalne i strefę śródmiejską.

Rycina 7.4. Ideogram powiązań funkcjonalnych w strefie przydworcowej

7.9.3 STREFA PRZYLOTNISKOWA

- Obszaru strefy przylotniskowej dotyczyć będą następujące kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej:
 - rozwój funkcji produkcyjno-usługowych po północnej stronie ul. Lubelskiej, w tym powiększenie strefy przemysłowej;
~~[2) rozwój funkcji mieszkaniowo-usługowych po południowej stronie ul. Lubelskiej, w tym lokalizacja zabudowy wielorodzinnej w miejsce niezrealizowanej części osiedla domów jednorodzinnych;]*~~
 - wykreowanie lokalnego centrum usługowego, preferowanego dla rozwoju funkcji miastotwórczych, zlokalizowanego w rejonie przystanka kolejowego Radom Wschodni;
 - sukcesywna eliminacja funkcji mieszkaniowych z bezpośredniego sąsiedztwa terenu lotniska w celu ograniczenia konfliktów środowiskowych, poprzez przekształcanie terenów zabudowy jednorodzinnej na tereny usług.
- Kierunki przekształceń strefy, o których mowa w ust. 1, wspierane będą za pomocą następujących działań:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 1) w sferze rozwoju funkcji gospodarczych:
 - a) wyznaczenie i przygotowanie pod inwestycje nowych stref produkcyjno-magazynowych w rejonie pomiędzy droga nr 12, linią kolejową nr 26 i bocznica kolejową obsługującą bazę lotnictwa wojskowego,
 - b) opracowanie, w postaci planu generalnego lub założeń do zintegrowanego planu inwestycyjnego (ZPI), koncepcji utworzenia obszaru węzłowego w rejonie przystanka kolejowego Radom Wschodni na styku ze strefą śródmiejską,
 - c) wyznaczenie i przygotowanie pod inwestycje nowej strefy usługowej, jako części obszaru węzłowego, o którym mowa w lit. b,
 - d) ustalanie w mpzp przeznaczenia terenów po obu stronach ul. Wojska Polskiego z uwzględnieniem przekształceń funkcjonalnych tych terenów na zasadach określonych w niniejszym dokumencie;

~~[2) w sferze rozwoju funkcji mieszkaniowych:~~

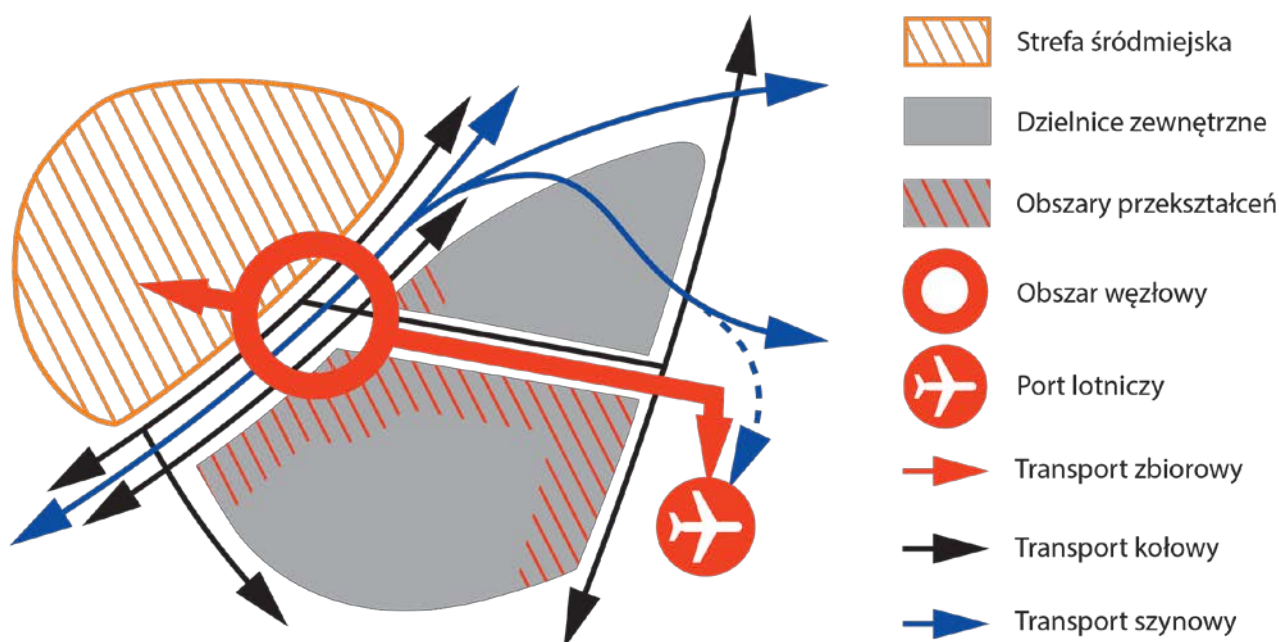
- ~~- a) stymulowanie zorganizowanej działalności inwestycyjnej w zakresie rozwoju mieszkalnictwa, w tym poprzez ustalenie obowiązku sporządzenia mpzp ze względu na konieczność dokonania zmian w strukturze własnościowej terenów w procedurze scalenia i podziału nieruchomości,
 - b) ustalanie w mpzp zasad lokalizacji funkcji mieszkaniowych z preferencją dla zabudowy wielorodzinnej w odpowiednich strefach funkcjonalnych po południowej stronie ul. Lubelskiej,
 - c) ustalanie i realizacja wysokich standardów dostępności infrastruktury społecznej oraz terenów rekreacyjnych, w tym realizacja zieleni publicznej na osiedlu Dzierzków, w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanych terenów wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej;]*~~

2) w sferze komunikacyjnej:

- a) przebudowa wiaduktu w osi ul. Lubelskiej oraz skrzyżowania z ul. Zbrowskiego, w celu odpowiedniego powiązania korytarza lotniskowego ze strefą śródmiejską i trasą N-S w ramach obszaru węzłowego;
- b) rozbudowa układu komunikacyjnego dzielnicy przemysłowej pod kątem dostępności dla ruchu ciężkiego;
- c) likwidacja niebezpiecznych skrzyżowań ul. Lubelskiej z ulicami obsługującymi osiedle Dzierzków;
- d) perspektywiczna rozbudowa powiązań portu lotniczego za pomocą transportu szynowego;
- e) poprawa bezpieczeństwa ruchu na drogach osiedlowych, rozwiązania preferują ruch pieszego i UMO.

3. Kluczowym elementem przekształceń obszaru będzie rozbudowa ul. Lubelskiej, stanowiącej jego oś komunikacyjną i kompozycyjną, zwornik poszczególnych elementów jego struktury funkcjonalno-przestrzennej, a jednocześnie powiązanie strefy śródmiejskiej z układem zewnętrznym. Przebudowa tej ulicy winna zatem umożliwić osiągnięcie następujących celów:

- 1) stworzenie korytarza wysokiej jakości transportu zbiorowego, w szczególności tworzącego efektywne powiązanie transportowe pomiędzy podsystemem kolejowym (przystanek Radom Wschodni) i lotniczym (port lotniczy Warszawa - Radom);
- 2) wykreowanie reprezentacyjnej przestrzeni publicznej (wielofunkcyjny przekrój ulicy, uwzględniający zielen przyuliczną, miejsca parkingowe oraz potrzeby pieszych i rowerzystów);
- 3) poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- 4) umożliwienie tranzytu ogólnomiejskiego pomiędzy elementami podstawowego układu komunikacyjnego: droga krajowa nr 12 - trasa N-S;
- 5) wykup na cele rozbudowy części nieruchomości z zabudową substandardową, zdegradowaną technicznie i funkcjonalnie.

Rycina 7.5. Ideogram powiązań funkcjonalnych w strefie przylotniskowej

7.9.4 OBSZAR REWITALIZACJI

1. Obszar rewitalizacji został uwzględniony jako odrębny obszar strategicznej interwencji, którego dotyczyć mają działania realizowane na podstawie ustawy o rewitalizacji, na zasadach określonych w gminnym programie rewitalizacji.
2. Ponieważ w skład obszaru rewitalizacji wchodzi części wszystkich pozostałych OSI, obszaru tego dotyczą odpowiednie kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej, które sformułowano dla poszczególnych jej elementów w podr. 7.9.1 - 7.9.3.

V. UZASADNIENIE

1 SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Ustalenia Studium dzielą się na ustalenia:

- **diagnostyczne**, zawarte w cz. II i III tekstu Studium i zilustrowane na załącznikach graficznych U1-5;
- **kierunkowe**, zawarte w cz. IV tekstu Studium i zilustrowane na załącznikach graficznych K1-5.

Analiza uwarunkowań rozwoju obejmowała rozpoznanie czynników egzogenicznych i endogenicznych. Synteza diagnozy strategicznej oraz wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę zwarte zostały w cz. III tekstu studium. W części tej zawarto ponadto podsumowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w mieście dokonanej w ramach opracowania Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”.

Stulenia kierunkowe Studium zostały sformułowane w ujęte w porządku przestrzennym i branżowym.

Ujęcie przestrzenne obejmuje wyodrębnienie obszarów polityki przestrzennej, dla których zastosowane będą różne kierunki działań i narzędzia polityki przestrzennej, a także wyznaczenie stref funkcjonalnych, odzwierciedlających oczekiwane skutki realizacji Studium w kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

Ustalenia dokonane w **ujęciu branżowym** dotyczą natomiast poszczególnych dziedzin polityki przestrzennej, w tym ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, komunikacji i infrastruktury technicznej.

W studium wyznaczono następujące obszary polityki przestrzennej:

1. **obszary urbanizacji**, jako tereny przeznaczone pod zabudowę, a co za tym idzie stanowiące przedmiot bilansu, o którym mowa w art. 10 ust. 2 pkt 1 i ust. 5 UZPZ, na które składają się następujące obszary działań:
 - 1) obszary doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych - są to obszary zabudowy o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz nieposiadające chłonności tereny zabudowane (bez luk w zabudowie), które spełnią kryteria kwalifikacji do obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej;
 - 2) obszary dotychczasowego wsparcia urbanizacji - obejmują tereny przeznaczone pod zabudowę w mzpzp obowiązujących w dniu przyjęcia niniejszego dokumentu;
 - 3) obszary planowanego wsparcia urbanizacji - obejmują tereny nowej zabudowy, wyznaczone w zgodzie z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

W obrębie obszarów urbanizacji wydzielono następujące strefy funkcjonalne:

- wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (MW);
- wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (MN);
- zabudowy śródmiejskiej (S);
- usługowe (U);
- produkcyjno-magazynowe (PM).

UZASADNIENIE

2. **obszary ekosystemowe**, jako tereny co do zasady wyłączone z zabudowy, w obrębie których wydzielono następujące strefy funkcjonalne:
 - otwarte (O);
 - gospodarcze rolnicze i leśne (RL);
 - zieleni i rekreacji (Z).
3. **obszary pośrednie**, na których dopuszcza się wyłącznie zachowanie i kontynuację (na zasadach określonych w przepisach odrębnych) istniejącej zabudowy, w obrębie których wydzielono następujące strefy funkcjonalne:
 - kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej (SP);
 - górnictwa (G).
4. **obszary lokalizacji funkcji obsługujących**, w obrębie których wydzielono następujące strefy funkcjonalne:
 - komunikacyjne (K);
 - infrastrukturalne (I);
 - cmentarzy (C);
 - obronności (OB).

Dla poszczególnych stref funkcjonalnych zostały określone podstawowe i uzupełniające funkcje zagospodarowania. Sformułowano również szczegółowe wytyczne dla kształtowania funkcji i formy zabudowy w poszczególnych strefach.

Tabela 1.1. Zestawienie powierzchni obszarów działań i stref funkcjonalnych

Symbol strefy	Typ strefy	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni miasta [%]
Obszary urbanizacji		4609,3586	41,24
MW	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	934,1026	8,36
MN	wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	1661,5784	14,86
S	zabudowy śródmiejskiej	180,5549	1,62
U	usługowa	926,2968	8,29
PM	produkcyjno-magazynowa	906,8259	8,11
Obszary ekosystemowe		3844,0946	34,39
O	otwarta	2013,4553	18,01
RL	gospodarcza rolnicza i leśna	1406,7143	12,58
Z	zieleni i rekreacji	423,9250	3,79
Obszary pośrednie		1457,3062	13,04
SP	kontynuacji istniejącej zabudowy podmiejskiej	1412,1907	12,63
G	górnictwa	45,1155	0,40
Obszary lokalizacji funkcji obsługujących		1267,2273	11,34
K	komunikacyjna	680,0450	6,08
I	infrastrukturalna	180,4818	1,61
C	cmentarzy	75,2808	0,67
OB	obronności	331,4196	2,96

UZASADNIENIE

Wyżej omówione ustalenia w zakresie strefowania funkcjonalnego uzupełnione są szczegółowymi wytycznymi w zakresie polityk przestrzennych:

- rozwoju mieszkalnictwa,
- rozwoju gospodarczego,
- kształtowania policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta;

a także ustaleniami w zakresie wskaźników zagospodarowania przestrzennego, do których zaliczają się:

- wskaźniki wykorzystania terenu,
- wskaźniki wysokości zabudowy,
- wskaźniki parkingowe.

Podstawowym rozstrzygnięciem Studium w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego jest wskazanie obszarów przestrzeni chronionej, dla których występują ograniczenia dla lokalizacji zabudowy niezwiązanej z celami ochrony i udostępnianiem terenów otwartych. W ich obrębie zawierają się następujące kategorie terenów:

- 1) obszary i obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- 2) obszary systemu przyrodniczego;
- 3) strefy ochronne ujęć wody, ustanowione na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne;
- 4) obszary (nieruchomości lub strefy, na których zlokalizowane są obiekty zabytkowe) objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Studium określa zasady ochrony dla obiektów zabytkowych, w tym tych wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego, wykazanych w gminnej ewidencji zabytków oraz zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. Dokument wskazuje ponadto do objęcia ochroną 13 obiektów i budynków stanowiących Dobra Kultury Współczesnej.

W zakresie kierunków rozwoju systemów komunikacji za cel generalny studium stawia tworzenie warunków sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznego przemieszczania osób i ładunków w powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych, z zachowaniem zasady równoważenia udziału samochodów, transportu zbiorowego, komunikacji pieszej, rowerowej i urządzeniami mobilności osobistej oraz minimalizacji negatywnego oddziaływania transportu na środowisko. Celami szczegółowymi są:

- 1) rozwój infrastruktury dla ruchu pieszego, rowerowego i urządzeniami mobilności osobistej jako stymulatora wzrostu udziału ruchu niezmotoryzowanego w podróżach lokalnych,

UZASADNIENIE

- 2) budowa systemu przystanków, węzłów przesiadkowych oraz korytarzy wysokiej jakości zapewniających poprawę dostępności i funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego,
- 3) wykształcenie zhierarchizowanego układu drogowego, umożliwiającego efektywne stosowanie rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko i jednocześnie adekwatnych dla struktury wielkościowej i rodzajowej ruchu,
- 4) modernizacja i przebudowa odcinków drogowych o znaczeniu ponadlokalnym oraz ochrona ich funkcji tranzytowej,
- 5) efektywne wykorzystanie potencjału rozwojowego jaki daje budowa nowej linii kolejowej nr 84 Radom-Ostrowiec Św. (szprycha nr 6 CPK), poprzez wskazanie zmian układu linii kolejowych w południowej części miasta, lokalizacji huba towarowego oraz korekty przebiegu drogi wojewódzkiej nr 744,
- 6) realizacja urządzeń do podczyszczania ścieków opadowych odprowadzanych z dróg do cieków i ziemi,
- 7) realizacja nowej zabudowy w odpowiednich odległościach od dróg.

W zakresie zaopatrzenia w wodę, nadrzędnym celem jest zapewnienie niezawodnych dostawy wody pitnej o dobrej jakości. Cel ten będzie osiągnięty za pomocą następujących działań:

- 1) ochrona zasobów wód podziemnych, a w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) oraz wód powierzchniowych,
- 2) zapewnienie niezbędnej ochrony funkcjonujących ujęć wody przed lokalizacją funkcji konfliktowych,
- 3) modernizacja ujęć wody i stacji wodociągowych,
- 4) sukcesywna modernizacja istniejących sieci wodociągowych w celu utrzymania obiektów w dobrym stanie technicznym.

W zakresie zaopatrzenia miasta w energię elektryczną zakłada się utrzymanie i rozwój dotychczasowego systemu zaopatrzenia miasta w energię elektryczną. Studium przewiduje rozmieszczenie na terenie miasta Radomia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW, o których mowa w art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w postaci urządzeń:

- 1) wykorzystujących biogaz, biopłyny, biomasę oraz spalanie odpadów,
- 2) niepowodujących emisji do środowiska, w tym np. ogniw fotowoltaicznych,
- 3) wykorzystujących geotermię, hydrotermie i aerotermię.

W zakresie ciepłownictwa za kluczowe uznaje się przechodzenie w szczelności w mieście na zbiorowe systemy c.o., modernizacja istniejących pieców oraz promowanie ekologicznych i odnawialnych źródeł energii.

UZASADNIENIE

Celem realizacji zasad z zakresu gospodarki odpadami ustala się następujące kierunki rozwoju tego systemu:

- 1) prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów w oparciu o punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- 2) sukcesywne wdrażanie systemu segregacji odpadów stałych „u źródła” poprzez ich selektywną zbiórkę,
- 3) utrzymanie zasady wywożenia odpadów na składowiska położone poza obszarem miasta,
- 4) likwidowanie i rekultywowanie „dzikich” wysypisk oraz niedopuszczanie do powstawania nowych.

W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę infrastruktury światłowodowej i objęcie całego miasta zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Studium ustala również następujące obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym (zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego).

W zakresie prowadzonej polityki przestrzennej studium wskazuje do obowiązkowego sporządzenia MPZP obszary:

- obszary objęte planem generalnym portu lotniczego,
- obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,
- obszary przestrzeni publicznej,
- obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości.

W Studium wskazuje się również tereny wyłączone spod zabudowy na podstawie przepisów odrębnych, do których należą: obszary zagrożenia powodziowego, obszary występowania zewidencjonowanych złóż kopalin, strefy kontrolowane sieci infrastrukturalnych, strefy ochronne cmentarzy, strefy ograniczeń w zainwestowaniu związane z lotniskiem i lotniczymi urządzeniami naziemnymi, itp.

W ustaleniach kierunkowych Studium zawarto ponadto uszczegółowienie kierunków polityki przestrzennej na wskazanych w Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030” obszarach strategicznej interwencji (OSI), do których zaliczają się:

- Strefa śródmiejska;
- Strefa przydworcowa;
- Strefa przylotniskowa;
- Obszar rewitalizacji.

2 OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ (W TYM WPŁYW UWARUNKWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY)

Podstawę do porządzenia studium stanowi uchwała Rady Miejskiej w Radomiu Nr 678/2018 z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radom. Rozwiązania przyjęte w studium zostały zatem sformułowane w zakresie określonym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dn. 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, obowiązującego w dacie podjęcia ww. uchwały inicjującej sporządzenie Studium.

Uchwała inicjująca została poprzedzona analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, która wykazała na konieczność dokonania aktualizacji studium z 1999 r. w zakresie określenia:

- 1) kierunków zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta z użyciem aktualnie obowiązującej terminologii, a także standardów i wskaźników zagospodarowania przestrzennego celem podniesienia efektywności dokumentu studium jako narzędzia zarządzania gospodarką przestrzenną;
- 2) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 3) kierunków rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 4) potrzeb i możliwości gospodarczych miasta;
- 5) kierunków rozwoju energetyki wykorzystującej ekologiczne, w tym odnawialne źródła energii;
- 6) konsekwencji aktualnego stanu prawnego, w tym w nowych regulacji w stosunku do istniejących obiektów energetyki wiatrowej oraz wyznaczenia obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Dokonanie aktualizacji w ww. zakresie było możliwe tylko pod warunkiem sporządzenia dokumentu Studium od podstaw, w oparciu o aktualne przepisy prawa.

2.1 USTALENIA DIAGNOSTYCZNE STUDIUM

Ustalenia Studium oparte zostały na analizie uwarunkowań rozwoju zawartej w cz. II tekstu Studium i zilustrowanej na załącznikach graficznych U1-5 oraz na diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w mieście dokonanej w ramach opracowania Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”, której synteza zwarta została w dziale 1 cz. III tekstu studium.

Analiza uwarunkowań rozwoju obejmowała rozpoznanie czynników egzogenicznych i endogenicznych.

UZASADNIENIE

2.1.1 CEL I ZAKRES ANALIZ EGZOGENICZNYCH CZYNIKÓW ROZOWJU

Wśród czynników egzogenicznych analizowano kontekst polityki przestrzennej miasta, w tym:

- 1) ustalenia i wytyczne dokumentów strategicznych szczebla ponadlokalnego;
- 2) uwarunkowania wynikające z powiązań w ramach obszaru funkcjonalnego Radomia.

W założeniach i ukierunkowaniu ww. analiz przyjęto, że wykorzystanie czynników egzogenicznych w przypadku Radomia polegać winno na stymulowaniu powiązań miasta z układem zewnętrznym przy aktywnej roli władz publicznych w kierowaniu procesami rozwojowymi. Jednak w konkretnych uwarunkowaniach ośrodka radomskiego aktywność ta w głównej mierze dotyczy funkcji władz centralnych i regionalnych, jako inwestorów zadań celu publicznego i operatorów usług publicznych. W strategii rozwoju miasta realizującej te założenia kluczową rolę mają rozbudowane w stosunku do stanu istniejącego funkcje usługowe i administracyjne miasta, a także możliwie jak największa skala i wybrane kierunki inwestycji publicznych. Zakłada się, że w perspektywie realizacji studium będzie on pełnił **funkcję ośrodka regionalnego**, niezależnie od formalnego statusu w układzie administracyjnym JST, przy czym wyższa ranga administracyjna niewątpliwie ułatwia dostęp do funduszy zewnętrznych (zwłaszcza unijnych), a zwłaszcza dostarcza narzędzi koordynacji i hierarchizacji polityk jednostek samorządu terytorialnego w regionie.

Biorąc pod uwagę aktualnie realizowane kierunki polityki władz centralnych, za strategiczne obszary interwencji uznaje się te działania i inwestycje publiczne, które związane będą z **lokalizacją portu lotniczego Warszawa-Radom**, będą warunkowały jego przyszły rozwój lub stymulowały funkcje miejskie oraz lokalizację zainwestowania powiązanego z funkcją portu (logistyka i spedycja, produkcja przemysłowa, usługi, w tym usługi turystyczne, itp.).

Zakłada się, że inwestycje publiczne w ośrodku regionalnym będą kołem zamachowym także dla rozwoju sektora prywatnego w dziedzinie produkcji, usług i/lub mieszkalnictwa.

2.1.2 CEL I ZAKRES ANALIZ ENDOGENICZNYCH CZYNIKÓW ROZOWJU

Analiza czynników endogenicznych została nakierowana na rozpoznanie uwarunkowań umożliwiających realizację zasad rozwoju zrównoważonego oraz ekologicznego modelu rozwoju obszarów planowanej urbanizacji w Radomiu. Model ten zakłada możliwie daleko idące ograniczenie ingerencji w środowisko oraz zużycia jego zasobów za pomocą szerokiego spektrum narzędzi zarządzania gospodarką przestrzenną miasta. Celem jest tu zabezpieczenie zasobów środowiska na użytek przyszłych pokoleń, które winny mieć możliwość realizacji swoich potrzeb w stopniu nie mniejszym niż obecne.

Analiza uwarunkowań endogenicznych obejmowała zatem:

- 1) strukturę funkcji zagospodarowania i użytkowania nieruchomości;
- 2) strukturę przestrzenną form zagospodarowania nieruchomości, w tym wyodrębnienie jednostek krajobrazowych;
- 3) zagadnienia ładu przestrzennego;
- 4) problematyki branżowe:

UZASADNIENIE

- a) dziedzictwa kulturowego,
- b) środowiska przyrodniczego,
- c) transportu,
- d) infrastruktury technicznej;
- 5) stan prawny gruntów, w tym:
 - a) przeznaczenie terenów,
 - b) własność nieruchomości;
- 6) tempo i rozkład przestrzenny zmian zagospodarowania (w tym identyfikację obszarów naporu inwestycyjnego);
- 7) ograniczenia w zainwestowaniu;
- 8) stan bezpieczeństwa ludzi i mienia.

W ww. analizie uwarunkowań rozwoju pominięte lub ujęte w sposób skrótowy zostały czynniki poddane diagnozie w ramach opracowania Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”, przyjętej w 2022 r. Poza strategiczną diagnozą sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w mieście dokument ten zawiera także inne, wiążące przy opracowaniu niniejszego Studium wytyczne dla polityki przestrzennej miasta, w tym:

- 1) model struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- 2) ustalenia i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej,
- 3) określenie obszarów strategicznej interwencji (OSI).

2.2 POWIĄZANIE USTALEŃ DIAGNOSTYCZNYCH I KIERUNKOWYCH STUDIUM

Ścisłe powiązanie części diagnostycznej Studium z jego ustaleniami kierunkowymi dokonane zostało:

- poprzez uwzględnienie analizy krajobrazowej, zgodnej z wynikami audytu krajobrazowego i stanowiącej jego uszczegółowienie do skali opracowania dokumentu Studium, przy wyznaczaniu granic stref funkcjonalnych;
- w wyodrębnionej części III tekstu Studium pt.: „Potrzeby i możliwości rozwoju Radomia”, zawierającej zwłaszcza bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę wychodzi z założeń wyprowadzonych z części diagnostycznej Studium i Strategii, stanowiąc niejako ich syntezę i konkluzję w postaci ram dla szczegółowego określenia kierunków zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta. Zawiera wszystkie elementy stanowiące kolejne kroki procedury przewidzianej w art. 10 ust. 5 ustawy o pzp, opisane poniżej.

2.2.1 MAKSYMALNE W SKALI MIASTA ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ

Założenia wywiedzione z diagnozy uwarunkowań rozwoju miasta umożliwiły wyliczenie zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w perspektywie realizacji ustaleń studium (do 2050 r., czyli 30 lat od przyjętego do obliczeń roku bazowego 2020), w oparciu o różne wskaźniki oraz prognozę demograficzną. W szczególności oszacowano w ten sposób:

UZASADNIENIE

- 1) zapotrzebowanie wynikające z docelowej wielkości zasobu mieszkaniowego (wyrażonej liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców),
- 2) zapotrzebowanie wynikające z docelowych warunków mieszkaniowych (wyrażonych przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania na osobę).

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wynikało z docelowych warunków mieszkaniowych i wyniosło 1 538 230 m² powierzchni użytkowej mieszkań realizowanych w formie zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej w proporcji 4:6 (przewaga form zabudowy wielorodzinnej wynikająca z aktualnych trendów ruchu budowlanego w mieście).

Zapotrzebowanie na nową zabudowę niemieszkaniową (produkcyjną i usługową) wyliczono natomiast na podstawie:

- 1) odniesienia do prognozy zmiany liczby ludności,
- 2) odniesienia do prognozowanej zmiany powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej,
- 3) ekstrapolacji dotychczasowych trendów przyrostu powierzchni użytkowej funkcji niemieszkaniowych na mieszkańca;

przy czym w wyliczeniach zapotrzebowania uwzględniono także dodatkowo zakładane czynniki egzogeniczne.

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową wynikało z odniesienia do prognozowanej zmiany powierzchni użytkowej zabudowy mieszkaniowej oraz uwzględnienia czynników egzogenicznych i wyniosło 3 960 319 m² powierzchni użytkowej zabudowy usług publicznych oraz 3 655 680 m² powierzchni użytkowej zabudowy usług komercyjnych. Natomiast maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjno-magazynową wynikało z ekstrapolacji dotychczasowych trendów przyrostu powierzchni użytkowej funkcji niemieszkaniowych na mieszkańca i wyniosło 2 757 819 m² powierzchni użytkowej.

W związku z przyjęciem założeń uwzględniających szerokie spektrum możliwych czynników rozwojowych (także w ramach opracowanej na potrzeby studium prognozy demograficznej), do ostatecznego określenia wielkości zapotrzebowania na zabudowę nie zastosowano dalszego powiększenia tego zapotrzebowania o maksymalnie 30%, dopuszczonego na podstawie art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o pzp z uwagi na niepewność procesów rozwojowych.

2.2.2 CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH BILANSOWANIU

Zakres badania chłonności obszarów położonych na terenie miasta odpowiada wymaganiom art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pzp, zgodnie z którym w ramach bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę szacuje się chłonność położonych na terenie miasta;

- 1) obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych,
- 2) obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2.

UZASADNIENIE

Odpowiednio do tak określonych wymogów, w rozdziale 3.3 części III tekstu Studium oszacowano chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zarówno w obrębie obszarów objętych mpzp, jak i poza nimi, a w rozdziale 3.4 – chłonność obszarów objętych mpzp, innych niż obszary zabudowy o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Szacowanie chłonności na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej poza obszarami objętymi mpzp dotyczyło zarówno luk w zabudowie (działek niezabudowanych), jak i obszarów dogęszczenia istniejącej zabudowy na działkach częściowo zabudowanych. Rozwiązanie to miało na celu realizację dyspozycji art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. a ustawy o pzp („... dążenie do planowania i lokalizowania nowej zabudowy ... na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej ...”) poprzez uwzględnienie możliwości lokalizacji nowej zabudowy także na obszarach zabudowanych ekstensywnie bez dodatkowych działań restrukturyzacyjnych. Na obszarach objętych mpzp natomiast, wszystkie powierzchnie terenów niezabudowanych, a nadających się do lokalizacji nowej zabudowy uznano za luki w zabudowie, których chłonność podlegała szacowaniu.

2.2.3 UZUPEŁNIENIE BILANSU O OBSZARY NOWEJ ZABUDOWY

Oszacowania maksymalnej powierzchni nowych terenów o funkcjach bilansowanych (której nie może przekroczyć sumaryczna powierzchnia terenów wyznaczanych w Studium pod poszczególne funkcje) dokonano poprzez porównanie maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy o tych funkcjach z chłonnością obszarów o w pełni ukształtowanej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i obszarów dotychczas objętych mpzp. Z porównania tego wynika, że w perspektywie realizacji studium **nie wystąpi zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową jednorodzinną**, które nie byłoby możliwe do zaspokojenia w obrębie obszarów o w pełni ukształtowanej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i obszarów dotychczas objętych mpzp.

W przypadku pozostałych funkcji bilansowanych, maksymalną powierzchnię terenów nowej zabudowy oszacowano jak następuje:

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinną - 112,3054 ha;
- zabudowa produkcyjno-magazynowa - 654,0784 ha;
- zabudowa usług komercyjnych - 696,8590 ha;
- zabudowa usług publicznych - 1 008,7238 ha.

Wyniki oszacowania maksymalnej powierzchni terenów nowej zabudowy o poszczególnych funkcjach bilansowanych stanowią punkt wyjścia do:

1. rozdysponowania tych terenów w rejonach miasta najbardziej predysponowanych do lokalizacji tych funkcji;
2. oszacowania wydatków budżetu miasta wynikających z wyznaczenia obszarów nowej zabudowy w skonkretyzowanych lokalizacjach.

Rozdysponowania terenów nowej zabudowy o funkcjach bilansowanych dokonano zgodnie z zasadami obowiązującymi na mocy w art. 1 ust. 4 pkt 4 UPZP, w sposób jak następuje:

UZASADNIENIE

- 1) **tereny nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** wyznaczono jako strefy funkcjonalne MW, na niezabudowanych lub zabudowanych w niewielkim stopniu obszarach w najwyższym stopniu przygotowanych do zabudowy, przez co rozumie się obszary charakteryzujące się najlepszym dostępem do sieci komunikacyjnej oraz najlepszym stopniem wyposażenia w sieci wodociągowe, kanalizacyjne, elektroenergetyczne, gazowe, ciepłownicze oraz sieci i urządzenia telekomunikacyjne, adekwatnych dla nowej, planowanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- 2) **tereny nowej zabudowy usług komercyjnych, usług publicznych oraz zabudowy produkcyjno-magazynowej** wyznaczono jako strefy funkcjonalne U.K, U.P i PM, na niezabudowanych lub zabudowanych w niewielkim stopniu obszarach najbardziej predysponowanych do pełnienia ww. funkcji.

W celu realizacji zasady wyrażonej w art. 1 ust. 4 pkt 4 lit. a ustawy o pzp, lokalizację nowej zabudowy przewidziano ponadto w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w ramach wymiany zdekapitalizowanej substancji budowlanej i/lub zmiany sposobu użytkowania istniejących budynków, na wytypowanych w tym celu obszarach wymagających przekształceń funkcjonalnych. W szczególności przewidziano:

- 1) na **obszarach wymagających przekształceń w związku z rozwojem funkcji komercyjnych** - lokalizację nowej zabudowy usług komercyjnych na powierzchni 20% pow. stref MW(UK);
- 2) na **obszarach wymagających przekształceń w związku z rozwojem funkcji mieszkaniowych**:
 - a) lokalizację nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na 20% pow. stref U.K(MW) i U.W(MW),
 - b) lokalizację nowej zabudowy usług komercyjnych na powierzchni 20% pow. stref U.K(MW) i U.W(MW);
- 3) na **obszarach wymagających przekształceń w związku z wykorzystaniem terenów poprodukcyjnych** - lokalizację nowej zabudowy usług komercyjnych na powierzchni 20% pow. stref U.K(PM) i U.W(PM);
- 4) na **obszarach wymagających przekształceń w związku z ograniczeniem konfliktów środowiskowych** - lokalizację nowej zabudowy usług komercyjnych na powierzchni 40% pow. stref U.K(I).

Wyznaczone w wyżej opisany sposób tereny nowej zabudowy o funkcjach bilansowanych nie wyczerpują maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę. Dotyczy to w szczególności zabudowy usług publicznych i komercyjnych oraz produkcyjno-magazynowej. Brak możliwości pełnego zaspokojenia oszacowanego zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjną i usługową wynika z faktu, że w obrębie granic administracyjnych miasta Radomia obszary predysponowane dla lokalizacji tych funkcji nie występują w skali porównywalnej do ośrodka, który stanowił odniesienie dla oszacowania zapotrzebowania na taką zabudowę. W sytuacji braku prawno-administracyjnych mechanizmów efektywnej współpracy gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego, konkluzja ta

UZASADNIENIE

w konsekwencji sanowi uzasadnienie dla rozpoczęcia działań mających na celu zmianę granic administracyjnych miasta. W aktualnym stanie prawnym tylko taka zmiana umożliwi bowiem racjonalne zagospodarowanie obszaru funkcjonalnego miasta, który aktualnie jest obszarem planowej lub spontanicznej suburbanizacji wraz ze wszystkimi jej negatywnymi skutkami ekonomicznymi i środowiskowymi.

2.3 USTALENIA KIERUNKOWE STUDIUM

Ustalenia kierunkowe Studium zawarto w wyodrębnionej części IV tekstu Studium pt.: „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” oraz na rysunku studium: załączniki graficzne K1-5. Ustalenia te respektują:

1. ustalenia strategii rozwoju województwa i planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
2. ustalenia Strategii dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030”;
3. wartości, wymagania oraz potrzeby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy o pzp,
4. zasady wazenia interesu publicznego i interesów prywatnych, o których mowa w art. 1 ust. 3 ustawy o pzp;
5. zasady uwzględniania wymagań ładu przestrzennego, efektywnego gospodarowania przestrzenią oraz walorów ekonomicznych przestrzeni, o których mowa w art. 1 ust. 4 ustawy o pzp;
6. wyniki bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę;
7. wytyczne realizacji zasad rozwoju zrównoważonego, zawarte w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
8. inne przepisy odrębne, odnoszące się do problematyki regulowanej w Studium.

2.3.1 KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Podstawowym rozstrzygnięciem części kierunkowej Studium jest wyodrębnienie **obszarów polityki przestrzennej**, w podziale na:

- 1) **obszary urbanizacji**, w skład których wchodzi następujące **obszary działań**:
 - a) obszary doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych,
 - b) obszary dotychczasowego wsparcia urbanizacji,
 - c) obszary planowanego wsparcia urbanizacji;
- 2) **obszary ekosystemowe**;
- 3) **obszary pośrednie**;
- 4) **obszary lokalizacji funkcji obsługujących**.

Rozstrzygnięcie to w pierwszym rzędzie dotyczy jednoznacznego wskazania obszarów będących przedmiotem bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, terenów wyłączonych z zabudowy oraz pozostałych terenów.

Przedmiot bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę stanowią obszary urbanizacji, obejmujące tereny przeznaczone pod zabudowę. Są to obszary o dominacji intensywnego

UZASADNIENIE

zainwestowania miejskiego oraz obszary przewidziane do rozwoju zorganizowanej działalności inwestycyjnej.

Obszary doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych obejmują obszary zabudowy o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zlokalizowane poza obszarami dotychczas (w dniu przyjęcia niniejszego dokumentu) objętymi mpzp.

Obszary dotychczasowego wsparcia urbanizacji obejmują tereny przeznaczone pod zabudowę w mpzp obowiązujących w dniu przyjęcia niniejszego dokumentu i nie wymagających aktualizacji w zakresie projektowanego przeznaczenia podstawowego terenów.

Obszary planowanego wsparcia urbanizacji obejmują tereny nowej zabudowy wyznaczone na podstawie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Obejmują one zarówno tereny, w obrębie których planowane jest zainwestowanie funkcjami miejskimi użytków rolniczych lub nieużytków, jak i zmiana sposobu wykorzystania terenów przemysłowych i powojkowych oraz wybranych terenów zagospodarowanych ekstensywnie, na których inwestycje były dotychczas realizowane w oparciu o decyzje administracyjne w sprawach indywidualnych. W skład tych obszarów wchodzi także tereny już objęte ustaleniami mpzp, które jednak uznane zostały za zdezaktualizowane w zakresie podstawowego przeznaczenia terenów i z tego powodu zakłada się ich zmianę.

W ramach ww. obszarów wydziela się strefy funkcjonalne predysponowane do zagospodarowania odpowiednimi funkcjami bilansowanymi, dla których określa się preferowane przeznaczenie, zasady oraz wskaźniki zabudowy oraz użytkowania terenów.

Do **obszarów ekosystemowych** zalicza się strefy funkcjonalne co do zasady wyłączone z zabudowy celem zachowania funkcji przyrodniczych oraz realizacji zasad rozwoju zrównoważonego, zawartych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Ograniczenie wprowadzania stref i terenów wyłączonych z zabudowy do minimum niezbędnego dla prawidłowego funkcjonowania istniejących i projektowanych systemów infrastruktury technicznej, systemu przyrodniczego oraz obszarów objętych ochroną prawną ma na celu **uniknięcie nadmiernej ingerencji w wykonywanie prawa własności**. Stanowi to realizację zasady ważenia interesu publicznego i interesów prywatnych, o których mowa w art. 1 ust. 3 ustawy o pzp.

Obszary lokalizacji funkcji obsługujących obejmują strefy funkcjonalne, w których przewiduje się zagospodarowanie umożliwiające prawidłowe funkcjonowanie wszystkich obszarów zainwestowania miejskiego.

Obszary pośrednie obejmują natomiast tereny istniejącego zainwestowania, nie tworzącego zwartych i w pełni wykształconych struktur funkcjonalno-przestrzennych, do których odnosiłyby się odpowiednie czynności bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz obszary lokalizacji funkcji gospodarczych niepodlegających bilansowaniu.

Na obszarach tych nie przewiduje się działań zmierzających do lokalizacji nowej zabudowy stanowiącej przedmiot bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, w tym

UZASADNIENIE

prowadzenia zorganizowanej działalności inwestycyjnej, generującej koszty dla budżetu miasta związane z uprzednim przygotowaniem terenów pod inwestycje (wydzielaniem nowego systemu publicznych dróg obsługujących tereny pod nowe inwestycje, uzbrajaniem w sieci infrastruktury technicznej nowych terenów pod nowe inwestycje, itp.).

Czynnikami determinującymi wartości ustalonych w Studium **wskaźników zabudowy oraz użytkowania terenów** są planowana funkcja, dotychczasowe formy oraz intensywność zagospodarowania terenów analizowanych w ramach bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, a także konieczność zachowania zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska (w przypadku wskaźnika minimalnej PBC).

2.3.2 KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ MIASTA ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Ustalenia kierunkowe Studium realizują główne założenie wytycznych dla polityki przestrzennej zawartych w Strategii, jakim było przyjęcie ścieżki rozwoju miasta bazującej na ekologicznym modelu rozwoju społeczno-gospodarczego, uwzględniającym także czynniki egzogeniczne. Ekonomia sektora publicznego w tym modelu zakłada m.in. kształtowanie struktur przestrzennych, które będą najmniej kosztowne w budowie i eksploatacji, a przy tym zapewnią odpowiednie warunki życia, w tym określone standardy wyposażenia w infrastrukturę społeczną i otwarty dostęp do bogatych zasobów środowiska naturalnego. Efektem prowadzonej polityki mają być zwarte, energooszczędne i niskoemisyjne struktury intensywnego zagospodarowania z łatwym dostępem do terenów otwartych o odpowiedniej wielkości i jakości środowiska. Możliwie ścisła segregacja funkcji zagospodarowania terenów zapobiegać ma powstawaniu konfliktów, umożliwiać obsługę transportem zbiorowym i ukształtować trwałe relacje pomiędzy terenami usług i obsługiwanym przez nie mieszkalnictwem. Relacje pomiędzy miastem i obszarami gmin sąsiednich w tym modelu mają być przedmiotem regulacji mającej na celu ograniczenie transportochłonności, emisji i konsumpcji zasobów środowiska, a także ograniczenie rozwoju mieszkalnictwa niespełniającego odpowiednich standardów dostępności do infrastruktury społecznej. Dzięki odpowiednim restrykcjom ograniczeniu podlegać mają także koszty generowane przez obsługę gmin obszaru funkcjonalnego, o ile nie stanie się ona przedmiotem odpowiedniego, systemowo rozwiązanego współdzielenia tych kosztów pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Zakłada się, że w wyniku aplikacji tego modelu zamieszkiwanie w mieście stawać się będzie bardziej atrakcyjne, a procesy migracji ludności w kierunku obszarów wiejskich zahamowane.

Przyjęte w niniejszym dokumencie zasady kształtowania i kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie modelu tej struktury, zawartego w Strategii dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030”. W szczególności:

- 1) wskazany w modelu **obszar zwartej zabudowy o w pełni ukształtowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej** został zweryfikowany i uszczegółowiony w oparciu o pogłębione analizy uwarunkowań lokalnych, a następnie uwzględniony w

UZASADNIENIE

bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz przy wyznaczaniu obszarów doskonalenia istniejących struktur urbanistycznych;

- 2) **kluczowe dla gminy obszary strategicznej interwencji** oraz **ważniejsze typy centrów lokalnych** zostały uwzględnione poprzez wydzielenie odpowiednich stref funkcjonalnych i obszarów strukturalnych, którym przypisano specyficzne zasady zagospodarowania;
- 3) **kluczowe elementy systemów komunikacyjnych** zostały uwzględnione poprzez wydzielenie strefy komunikacyjnej (K) oraz przy ustalaniu granic pozostałych stref funkcjonalnych w powiązaniu z planowaną konfiguracją sieci komunikacyjnych.

Przyjęty **przestrzenny rozkład funkcji zagospodarowania** ma na celu zintensyfikowanie zainwestowania głównie w sąsiedztwie już istniejącej zabudowy, a nowe tereny wyznaczone zostały w sposób niekolidujący z zainwestowaniem istniejącym i inwestycjami planowanymi na szczeblu ponadlokalnym. Celem przyjętych rozwiązań jest także podniesienie standardów, jakości obsługi mieszkańców w zakresie obsługi infrastrukturalnej.

Zastosowane zasady strefowania funkcji zmierzają do stopniowego rugowania uciążliwych funkcji produkcyjnych oraz transportochłonnych z obszarów śródmiejskich oraz sąsiedztwa osiedli intensywnej zabudowy mieszkaniowej.

Wskazanie obszarów przestrzeni chronionej, w tym systemu przyrodniczego ma na celu zapewnienie ciągłości funkcji systemu przyrodniczego oraz zachowanie jakości środowiska życia mieszkańców.

Studium przyjmuje zasadę określania zgeneralizowanych preferencji funkcjonalnych dla poszczególnych stref funkcjonalnych. Oznacza to dopuszczalność ustalenia dla poszczególnych terenów innych przeznaczeń niż podane w nazwie jednostki, o ile nie występują uwarunkowania środowiskowe, społeczne, prawne lub ekonomiczne, wskazujące na możliwość: konfliktów funkcjonalno-przestrzennych, obniżenia wartości nieruchomości przyległych, zagrożeń dla środowiska przyrodniczego lub kulturowego itp. Uwarunkowania te były brane pod uwagę przy określaniu w niniejszym dokumencie funkcji uzupełniających lub innych, które zostały w danej strefie funkcjonalnej dopuszczone. W celu powiązania z bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszanych i uzupełniających przeznaczeń terenów wyznaczanych w mpzp zgodnie z ustaleniami Studium, w niniejszym dokumencie zastosowano wskaźnik maksymalnego udziału powierzchni terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje nie zawierające składnika podstawowej funkcji terenów danej strefy funkcjonalnej, w której tereny te są wyznaczane. Ma on zagwarantować, że funkcje bilansowane rzeczywiście i w odpowiednim wolumenie zostaną uwzględnione w mpzp także w sytuacji dopuszczenia ograniczonego mieszania funkcji w poszczególnych strefach funkcjonalnych.

Policentryczność, jako docelowa cecha projektowanej w Studium struktury funkcjonalno-przestrzennej Radomia, w miarę możliwości zbliżająca go do modelu „miasta 15 minutowego”, ma umożliwić osiągnięcie następujących celów rozwojowych:

- 1) poprawa dostępu mieszkańców do infrastruktury społecznej, usług i miejsc pracy;

UZASADNIENIE

- 2) ograniczenie transportochłonności, energochłonności i emisyjności struktur miejskich;
 - 3) wsparcie rozwoju zrównoważonej mobilności;
 - 4) wsparcie rewitalizacji obszarów zdegradowanych technicznie i społecznie;
- ograniczenie rozpełzania się zainwestowania, dekoncentracji akcji inwestycyjnych i degradacji obszarów dotychczasowej urbanizacji.

2.3.3 POLITYKI SEKTOROWE

Zawarte w Strategii dalszego rozwoju Gminy Miasta Radomia „Radom 2030” ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zostały uwzględnione także w ramach sektorowych polityk przestrzennych:

- 1) środowiskowej,
- 2) dziedzictwa kulturowego,
- 3) zrównoważonej mobilności,
- 4) rozwoju systemów infrastruktury.

Polityki te zostały skoordynowane z ustaleniami dla obszarów polityki przestrzennej, wyodrębnianych w ramach ustaleń, o których mowa w pod. 2.3.1.

Ustalenia **polityki środowiskowej** dotyczą zwłaszcza obszarów ekosystemowych, ale obejmują także szereg działań i regulacji mających na celu podnoszenie jakości środowiska i warunków zamieszkiwania na obszarach urbanizacji.

Ustalenia **polityki dziedzictwa kulturowego** koncentrują się na ochronie zabytków oraz kształtowaniu krajobrazu. Mają na celu uwypuklenie i wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta oraz kształtowania jego wizerunku.

Ustalenia **polityki zrównoważonej mobilności** mają umożliwić odwrócenie niekorzystnego podziału zadań przewozowych i ograniczenie wykorzystania samochodu osobowego jako środka realizacji codziennych podróży mieszkańców Radomia. Skutkiem powinno być zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego na sieci drogowej miasta, w tym szczególnie w strefie śródmiejskiej, oraz zwiększenie ruchu pieszego, rowerowego i urządzeniami mobilności osobistej. Wzrosnąć powinien również udział publicznego transportu zbiorowego w zaspokajaniu potrzeb przewozowych. W efekcie, zrównoważony transport miejski wpłynąłby na poprawę bezpieczeństwa oraz jakości życia mieszkańców bez ograniczania koniecznych przepływów osób i towarów.

Zasady **rozwoju systemów infrastruktury** zostały określone w sposób umożliwiający prawidłową obsługę przede wszystkim obszarów urbanizacji (wskazanych pod zabudowę), przy zachowaniu odpowiednich wymogów ochrony środowiska i ładu przestrzennego. Dla pozostałych obszarów nie przewiduje się rozbudowy systemów infrastruktury technicznej, która stanowiłaby impuls dla nowego zainwestowania.

UZASADNIENIE

2.3.4 POZOSTAŁE NARZĘDZIA REGULACYJNE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Pozostałe ustalenia regulacyjne, których obecność w Studium przewidują przepisy ustawy o pzp zostały zgrupowane w dziale 7 ustaleń kierunkowych. Obejmują one m.in. odpowiednie ustalenia w zakresie:

- 1) zasad rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- 2) zasad sporządzania mpzp;
- 3) obszarów wymagających rewitalizacji, rekultywacji, remediacji i przekształceń funkcjonalnych;
- 4) ograniczeń w zainwestowaniu;
- 5) terenów zamkniętych.

2.3.5 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Strategia dalszego rozwoju gminy miasta Radomia „Radom 2030” określa w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej następujące OSI poziomu lokalnego:

- strefa śródmiejska (w wariancie maksymalnym),
- strefa przydworcowa,
- strefa przylotniskowa,
- obszar rewitalizacji;

oraz formułuje dla nich ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Niniejszy dokument rozwija ustalenia Strategii dotyczące ww. obszarów w ujęciu tzw. „urbanistyki operacyjnej”, uzupełniającym standardowe narzędzia regulacyjne planowania przestrzennego, takie jak: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Ustalenia Studium dla OSI mają na celu określenie celów i zasad integracją działań i procesów, regulowanych przez polityki sektorowe opracowania planistyczne i decyzje w sprawach indywidualnych. obejmują m.in. problemy obsługi komunikacyjnej, infrastruktury technicznej, ochrony środowiska oraz współpracy interesariuszy. Pełnią rolę wytycznych do ewentualnego opracowania masterplanów, jako adekwatnych narzędzi urbanistyki operacyjnej dla poszczególnych OSI, za wyjątkiem obszaru rewitalizacji, dla którego narzędziem takim jest gminny program rewitalizacji. Ustalenia dla OSI stanowią zatem wstępny zapis koncepcji zagospodarowania obszarów w dużej skali. Mają one na celu ułatwienie realizacji oraz pozyskania zewnętrznych środków finansowania projektów kluczowych dla polityki rozwojowej miasta, w szczególności wiążących się z maksymalizacją szans wykorzystania egzogenicznych czynników rozwoju takich jak rozwój portu lotniczego Warszawa-Radom czy regionalnego ośrodka administracyjno-usługowego.

VI. ANEKSY

1. WYKAZ MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBOWIĄZUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA RADOMIA

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w obrębie ulic: Al. Grzeczmarowskiego, Niemcewicza, Jarzynowej i Białej (Uchwała nr 469/97 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 19.06.1997 r.)
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu miasta Radomia w rejonie ulic: Kolejowa, Staroopatowska, Poznańska i nowoprojektowana Śląska (Uchwała nr 470/97 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 19.06.1997 r.)
3. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Warszawskiej, Żółkiewskiego i Pułaskiego (Uchwała nr 532/97 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.11.1997 r.)
4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ul. Czarnieckiego, rzeką Mleczną i terenami leżącymi po południowej stronie ul. Rybnej (Uchwała nr 46/1999 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 15.02.1999 r.)
5. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pomiędzy ulicami: Wierzbicką, Wjazdową, Październikową, Bracką, Żakowicką, terenami PKP od strony wschodniej i zajezdnią MPK od strony południowej (Uchwała nr 259/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 20.03.2000 r.)
6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu centrum Radomia w rejonie ulic: Malczewskiego, Kilińskiego, Niedziałkowskiego, Żeromskiego (Uchwała nr 260/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 20.03.2000 r.)
7. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu centrum Radomia na obszarze w rejonie ulic: Kelles-Krauza, Plac Jagielloński, Malczewskiego (Uchwała nr 262/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 20.03.2000 r.)
8. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Północnej, Lesiowskiej, Kozińskiej i Zubrzyckiego (Uchwała nr 311/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 12.06.2000 r.)
9. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Słowackiego, 25 Czerwca, Żeromskiego i terenów PKP od strony wschodniej w Radomiu (Uchwała nr 354/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 03.07.2000 r.)
10. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia obejmująca teren położony między Al. Wojska Polskiego, ul. Zwolińskiego i granicą administracyjną m. Radomia z obszarem Gminy Jedlnia-Letnisko (Uchwała nr 362/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 21.08.2000 r.)
11. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Leśniczówka” w Radomiu (Uchwała nr 363/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 21.08.2000 r.)
12. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Kasztelańskiej, Orkana (Uchwała nr 549/2001 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 23.04.2001 r.)

ANEKSY

13. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w obrębie ulic: Idalińskiej, Słowackiego, Bliskiej, Gałczyńskiego, Wyścigowej, Białej i Rzeszowskiej (Uchwała nr 587/2001 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.06.2001 r.)
14. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr geod. 42 przy ul. Łącznej w Radomiu (Uchwała nr 697/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.02.2002 r.)
15. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze położonym przy ul. Słowackiego 346 w Radomiu (Uchwała nr 698/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.02.2002 r.)
16. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia „Krzewień” w rejonie położonym między ulicą Krzewień, rzeką Mleczną, północną granicą działki nr geod. 12/1 i południową granicą działek nr geod. 99, 124, 125, 126, 127, 128 przy ul. Krzewień (Uchwała nr 699/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.02.2002 r.)
17. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu Radomiu w rejonie ul. Janiszpolskiej 48, obejmujący działkę nr geod. 133/1 (Uchwała nr 730/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 22.04.2002 r.)
18. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr geod. 3/2 i 1/2 przy ul. Witosa w Radomiu (Uchwała nr 743/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.05.2002 r.)
19. Zmiana fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia na obszarze w rejonie ulic: Lubelskiej, Al. Wojska Polskiego, Odrodzenia, Komunalnej, Kaszubskiej - Osiedle „Dzierzków” w Radomiu (Uchwała nr 755/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 10.06.2002 r.)
20. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr geod. 12/10, 13/21 i 13/9 przy ul. Starowiejskiej w Radomiu (Uchwała nr 786/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 26.08.2002 r.)
21. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia na obszarze położonym w rejonie ulic: Skrajnej i Bulwarowej (Uchwała nr 45/2002 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 16.12.2002 r.)
22. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr geod. 112/31 przy ul. Wiertniczej w Radomiu (Uchwała nr 189/2003 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 23.06.2003 r.)
23. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr geod. 235 i 236/2 przy ul. Złotej (Uchwała nr 235/2003 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 22.09.2003 r.)
24. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu centrum Radomia w rejonie ulic: Szewskiej, Grodzkiej, Rynku, Wałowej i Malczewskiego (Uchwała nr 459/2004 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 05.07.2004 r.)
25. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Grodzkiej, Krakowskiej, Rynku i ul. Wałowej (Uchwała nr 460/2004 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 05.07.2004 r.)

ANEKSY

26. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar w południowej części Radomia w obrębie ul. Armii Krajowej, Witkacego, Godowskiej, Wiejskiej (Uchwała nr 484/2004 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 13.09.2004 r.)
27. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Kasztelańska, Orkana (Uchwała nr 768/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.02.2006 r.)
28. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu „SITA” Radom Sp. z o.o. przy ul. Witosa 76 w Radomiu (Uchwała nr 800/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 24.04.2006 r.)
29. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia obejmująca obszar w rejonie ulic: Kilińskiego, Witolda i Żeromskiego (Uchwała nr 826/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.05.2006 r.)
30. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar położony pomiędzy ul. Chabrową i granicami miasta Radomia (Uchwała nr 827/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.05.2006 r.)
31. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru ograniczonego ulicami: Kozienicką i Wojska Polskiego oraz torami PKP - I etap (Uchwała nr 891/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 16.10.2006 r.),
32. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu obejmującego działki o nr geod. 17/2, 17/3, 17/5, 17/8, 17/9, 17/10, 17/11, 17/12, 17/13, 17/14 położone przy ul. Hodowlanej i Kieleckiej w Radomiu (Uchwała nr 892/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 16.10.2006 r.)
33. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Słowackiego, 25 Czerwca, Żeromskiego i terenów PKP od strony wschodniej w Radomiu (Uchwała nr 893/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 16.10.2006 r.)
34. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu centrum miasta Radomia w rejonie ulic: Struga, Malczewskiego, Chrobrego oraz Potoku Północnego „Centrum Północ” (Uchwała nr 895/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 16.10.2006 r.)
35. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w obrębie ulic: Al. Grzeczmarzowskiego, Niemcewicza, Jarzynowej i Białej (Uchwała nr 248/2007 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 17.12.2007 r.)
36. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Korej” obejmujący teren położony w rejonie ulic: Wernera, Szarych Szeregów, Rodziny Winczewskich, Warszawskiej w Radomiu (Uchwała nr 286/2008 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.02.2008 r.)
37. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru ograniczonego ulicami: Kozienicką i Wojska Polskiego oraz torami PKP - etap IIa (Uchwała nr 357/2008 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 07.07.2008 r.)
38. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu centrum Radomia na obszarze w rejonie ulic: Kelles-Krauza, plac Jagielloński, Malczewskiego,

- zwanego „Plac Jagielloński” (Uchwała nr 383/2008 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.09.2008 r.)
39. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren ograniczony ulicami: 11 Listopada, Struga i Zbrowskiego (Uchwała nr 595/2009 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 07.09.2009 r.)
 40. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Park Gołębiów Północ” w Radomiu, na terenie położonym w rejonie ulic: Zbrowskiego, Chrobrego, Terenowej, Hallera (Uchwała nr 667/2010 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.01.2010 r.)
 41. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Szewska”, na obszarze położonym w rejonie ulic: Wolność, Reja, Placu Kazimierza i Szewskiej w Radomiu (Uchwała nr 668/2010 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.01.2010 r.)
 42. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia na obszarze ogrodów działkowych położonym przy ul. Warszawskiej i Wincentego Witosa (Uchwała nr 689/2010 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 22.02.2010 r.)
 43. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar pomiędzy ul. Warszawską i rzeką Mleczną pod nazwą „Tor Kartingowy” (Uchwała nr 758/2010 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28.06.2010 r.)
 44. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie ulic: Armii Krajowej, Witkacego, Godowska i Wiejska „Godów-Malczew” w Radomiu (Uchwała nr 71/2011 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28.02.2011 r.)
 45. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Słowackiego, 25 Czerwca, Żeromskiego i terenów PKP od strony wschodniej w Radomiu (Uchwała nr 72/2011 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28.02.2011 r.)
 46. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze położonym przy ul. Słowackiego 346 w Radomiu (Uchwała nr 73/2011 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28.02.2011 r.)
 47. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego działki oznaczone nr ewid.: 1/4, 1/7, 1/8, 1/9, 1/11, 1/17, 1/25, 1/32, 1/33, 1/34, 1/63, 1/65, 1/67, 1/68, 1/70 na terenie Lotniska Radom - Sadków (Uchwała nr 120/2011 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 30.05.2011 r.)
 48. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Lubelskiej, Al. Wojska Polskiego, Odrodzenia, Komunalnej, Kaszubskiej - Osiedle „Dzierzków” w Radomiu (Uchwała nr 193/2011 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 26.09.2011 r.)
 49. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Południe - etap I” (Uchwała nr 290/2012 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.02.2012 r.)
 50. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia „Zalew Borki” na obszarze w rejonie zalewu Borki przy ul. Maratońskiej, Bulwarowej, Kosowskiej, Suchej (Uchwała nr 291/2012 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.02.2012 r.)

ANEKSY

51. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Struga, Malczewskiego, Chrobrego oraz Potoku Północnego „CENTRUM PÓŁNOC” (Uchwała nr 317/2012 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 26.03.2012 r.)
52. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Potokowa - etap I” (Uchwała nr 331/2012 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28.05.2012 r.)
53. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Kasztelańska, Orkana (Uchwała nr 358/2012 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 22.06.2012 r.)
54. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Szwalikowska”, na obszarze położonym w rejonie ulic: Szpitalnej, Esterki, Szwalikowskiej, Reja, Ronda Mireckiego - Okulickiego - Placu Ks. Romana Kotlarza w Radomiu (Uchwała nr 381/2012 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.08.2012 r.)
55. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Leśniczówka” w Radomiu (Uchwała nr 487/2013 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.02.2013 r.)
56. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia „Witolda - Kilińskiego”, przyjętego uchwałą Nr 260/2000 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 20 marca 2000 r., zmienionego uchwałą Nr 826/2006 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29 maja 2006 r. - etap I (Uchwała nr 488/2013 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.02.2013 r.)
57. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru ograniczonego ul. Rodziny Ziętałów, ul. Zubrzyckiego, wschodnią granicą działki nr ewid. 230/3 i ul. Żółkiewskiego (Uchwała nr 535/2013 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 06.05.2013 r.)
58. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia w rejonie ulic: Struga, Malczewskiego, Chrobrego oraz Potoku Północnego „Centrum Północ” (Uchwała nr 604/2013 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 30.09.2013 r.)
59. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Bernardyni” na terenie położonym w rejonie ulic: Żeromskiego, Wałowej, Lekarskiej, Tochtermana, Traugutta, Piłsudskiego (Uchwała nr 616/2013 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 04.11.2013 r.)
60. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Kozienicka - Cmentarz - etap I” (Uchwała nr 636/2013 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.11.2013 r.)
61. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Brzustówka - I etap” obejmujący teren w obrębie ulic: Żółkiewskiego, Mieszka I, Energetyków i Brzustowskiej (Uchwała nr 681/2014 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 17.03.2014 r.)
62. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Dzielnica Przemysłowa” (Uchwała nr 712/2014 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28.04.2014 r.)
63. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Lubelska” (Uchwała nr 760/2014 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 30.06.2014 r.)
64. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Gołębiowska” (Uchwała nr 792/2014 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 06.10.2014 r.)

ANEKSY

65. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren pomiędzy ulicami: Kielecką, Skrajną, Bulwarową, Pośrednią, Wośnicką, Suchą i rzeką Mleczną „Wośnicka - etap I” (Uchwała nr 86/2015 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 30.03.2015 r.)
66. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Dolina Rzeki Mlecznej - Aleksandrowicza - etap I” (Uchwała nr 90/2015 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 30.03.2015 r.)
67. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Kasztelańska, Orkana w Radomiu uchwalonego uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr 549/2001 z dnia 23 kwietnia 2001 r. (Uchwała nr 349/2016 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.08.2016 r.)
68. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru ograniczonego ul. Rodziny Ziętałów, ul. Zubrzyckiego, wschodnią granicą działki nr ewid. 230/3 i ul. Żółkiewskiego (Uchwała nr 350/2016 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.08.2016 r.)
69. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru węzłowego „Grzecznarowski - Niemcewicz - Jarzynowa - Biała - etap I” (Uchwała nr 468/2017 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 24.04.2017 r.)
70. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Stare Miasto” (Uchwała nr 607/2018 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.02.2018 r.)
71. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Potkanów - etap I” (Uchwała nr 727/2018 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.08.2018 r.)
72. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Wośniki” (Uchwała nr 748/2018 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 24.09.2018 r.)
73. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Reja, Mireckiego, Wenera, Malczewskiego” (Uchwała nr XXVIII/235/2019 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 28.10.2019 r.)
74. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzbickiej, Toruńskiej, Starowiejskiej - etap I (Uchwała nr XXXI/272/2019 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25.11.2019 r.)
75. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Dolina Rzeki Mlecznej - Aleksandrowicza - etap II” (Uchwała nr XLV/395/2020 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 26.10.2020 r.)
76. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Kozia Góra - Północ” (Uchwała nr LI/453/2021 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 25 stycznia 2021 r.)
77. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Stara Wola Gołębiowska - etap I” (Uchwała nr LXIV/582/2021 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.09.2021 r.)
78. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Radomia obszaru doliny rzeki Mlecznej - „Piotrówka” (Uchwała nr LXVII/606/2021 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.11.2021 r.)
79. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Dolina Rzeki Mlecznej - Malczew - etap I” (Uchwała nr LXX/632/2021 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 20.12.2021 r.)

80. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części obszarów miasta Radomia - etap III „Potkanów II” (Uchwała nr LXXX/738/2022 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 27.06.2022 r.)
81. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Stara Wola Gołębiowska - etap IV” (Uchwała nr XCVII/927/2023 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29 maja 2023 r.)

2. USZCZEGÓLWIIONA KLASYFIKACJA TYPOLOGICZNA KRAJOBRAZÓW W RADOMIU

Grupa	Typ	Podtyp	Uszczegółowienie lokalne			
			Podtyp szczegółowy	Oznaczenie	Odsetek powierzchni podtypu w stosunku do powierzchni miasta (%)	
A. Krajobrazy przyrodnicze	2. Bagiennie-łąkowe - głównie bezleśne	a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk		A2a	8,73%	
		b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk		A2b	0,14%	
	3. Leśne	a. Z przewagą siedlisk borowych		A3a	5,60%	
		b. Z przewagą siedlisk lasowych		A3b	2,54%	
		c. Z przewagą siedlisk łągowych i olsowych		A3c	0,08%	
B. Krajobrazy przyrodniczo - kulturowe	6. Wiejskie	b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól orných, łąk i pastwisk		B6b	17,09%	
		c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola		B6c	4,28%	
		d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości		B6d	0,67%	
		f. Z przewagą sadów		B6f	0,16%	
		g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim		B6g	0,16%	
		7. Mozaikowe	a. Współczesnej zabudowy rozproszonej na terenach porolnych		B7a	0,98%
	b. Podmiejskie		Zabudowa na terenach ekologicznych		B7bEK1	0,17%
			Cmentarze		B7bCM	0,39%
			Centra usługowe		B7bU1	0,15%
			Zabudowa realizująca funkcje o charakterze ogólnomiejskim		B7bU2	0,69%
			Sortownie i składowiska odpadów		B7bSO	0,59%
			Oczyszczalnie ścieków		B7bOCZ	0,50%
	8. Podmiejskie i	a. Leśno-osadnicze o charakterze willowym		B8a	0,62%	

	osadnicze	c. Osiedla o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim		B8c	3,03%
		d. Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych	Kompleksy jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie wolnostojącej i bliźniaczej na terenach porolnych	B8dMN1	16,34%
			Kompleksy jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie szeregowej na terenach porolnych (o powierzchni min. 1 ha)	B8dMN2	0,12%
			Zabudowa o nie w pełni ukształtowanej charakterystyce	B8dH1	4,36%
		e. Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód		B8e	0,32%
C. Krajobrazy kulturowe	10. Wielkomięskie	a. Zabudowa o zachowanych założeniach historycznych	Zespół zabudowy historycznej Starego Miasta	C10aSM	0,07%
			Zespół ukształtowanej zabudowy historycznej Miasta Kazimierzowskiego o o w pełni ukształtowanej charakterystyce krajobrazowej	C10aMK1	0,07%
			Zespół zabudowy historycznej Miasta Kazimierzowskiego o o nie w pełni ukształtowanej charakterystyce krajobrazowej	C10aMK2	0,03%
			Zespoły XIX-wiecznej, śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej	C10aS19	0,64%
		Zespoły śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-	C10aS20	0,25%	

		usługowej 1. poł. XX wieku		
		Współczesne zespoły śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej	C10aSW	0,04%
		Zespoły historycznej zabudowy przemysłowej	C10aP	0,13%
		Zespoły śródmiejskie o nie w pełni ukształtowanej charakterystyce krajobrazowej	C10aH2	1,50%
		Śródmiejskie zespoły poprodukcyjne, podlegające przekształceniom funkcjonalnym	C10aH3	1,60%
		b. Nowoczesne centra miast	C10b	0,11%
	c. Obszary zabudowy mieszkaniowej	Zespoły wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych do lat 70. XX w.	C10cMW1	0,96%
		Zespoły wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych z lat 70-90. XX w.	C10cMW2	3,58%
		Współczesne zespoły wielorodzinnych osiedli mieszkaniowych	C10cMW3	0,50%
		Zespoły jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie wolnostojącej i bliźniaczej	C10cMN3	4,87%
		Zespoły jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych w zabudowie szeregowej (o powierzchni min. 1ha)	C10cMN4	0,51%
		Zabudowa na terenach ekologicznych	C10cEK2	0,04%
		Zieleń nieurządzona towarzysząca	C10cZN	0,45%

			zabudowie		
		d. Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	Centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	C10dU1	0,99%
			Handel i inne usługi o charakterze ogólnomiejskim	C10dU2	1,78%
		e. Tereny sportowo-rekreacyjne	Kompleksy sportowe	C10eSR	
			Ogrody działkowe	C10eOG	1,72%
			Rekreacja wodna	C10eRW	0,46%
			Parki i skwery miejskie	C10eZP	0,68%
		f. Wielkie nekropolie		C10f	0,20%
	12. Przemysłowe i energetyczne	a. Duże kompleksy przemysłowe	Kompleksy przemysłowe oraz składy, magazyny i elektrociepłownie	C12aPM	4,27%
	13. Górnicze	a. Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej		C13a	0,37%
		b. Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej		C13b	0,22%
	14. Komunikacyjne	a. Korytarze i węzły komunikacyjne/transportowe	Tereny komunikacji drogowej	C14aDR	1,98%
			Tereny komunikacji kolejowej	C14aKK	0,98%
		b. Kompleksy lotniskowe		C14b	2,96%

ANEKSY

3. OBSZARY PROPONOWANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY PRZYRODY

Forma ochrony przyrody	Nazwa	Charakterystyka
Obszary Chronionego Krajobrazu	OCHK 1 - Radomski Obszar Chronionego Krajobrazu	Celem powołania obszaru chronionego krajobrazu jest ochrona cennych krajobrazowo dolin rzecznych, z kompleksami istniejących tu podmokłych lasów, łąk oraz terenów przyległych charakteryzujący się dużą różnorodnością siedliskową oraz gatunkową. Obejmuje doliny rzeki Mlecznej i Pacynki wraz przylegającymi obszarami równiny erozyjno-denudacyjnej, Las Kapturski wraz z otoczeniem oraz leśny węzeł ekologiczny Wólka Klwatecka. Na obszarach dolinnych występują siedliska przyrodnicze Natura 2000, chronione gatunki flory i fauny, w tym ptaki z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Las Kapturski i obszar węzła ekologicznego Wólka Klwatecka reprezentuje głównie starodrzew sosnowy z licznymi gatunkami leśnych ptaków.
	OCHK 2 - Powiększenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Kosówki”	Obejmuje ekosystemy skłónów doliny Mlecznej i Kosówki m.in. łąki łąkowe, ziołoroślowe, zadrzewienia o charakterze łąkowym. Z obiektów kulturowych włączono wpisane do rejestru zabytków nieruchomości teren Muzeum Wsi Radomskiej i zespół dworsko-parkowy Radom-Woźniki. Ponadto powiększenie obszaru chronionego krajobrazu obejmuje Las Kosówki z leśnym układem urbanistycznym Pruszkowa.
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ZPK 1 - Dolina Dolnej Mlecznej	Obejmuje dolinę rzeki Mlecznej od ulicy Warszawskiej do granic miasta. Dolina rzeki na tym odcinku jest urozmaicona krajobrazowo, z licznymi otwarciami widokowymi. Na tarasach zalewowych zachowały się fragmenty olsów i lasów łąkowych, a także fragmentami występują torfowiska oraz wydmy śródlądowe porośnięte suchym borem sosnowym. Występują tu liczne gatunki chronionej flory i fauny, w tym ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.
	ZPK 2 - Dolina Potkanowa	Obejmuje dolinę cieku od Potkanowa z terenami podmokłymi, tworząca miejsce rozrodu wielu gatunków fauny. Ciek na fragmencie obudowany jest lasem łąkowym. Miejsce występowania wydm śródlądowych i krasu powierzchniowego. Obszar obejmuje stanowiska cennych gatunków mięczaków, płazów i ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.
	ZPK 3 - Dolina Pacynki	Obejmuje dolinę Pacynki w granicach miasta Radomia. Część koryta rzeki jest naturalnie ukształtowana, zachowały się fragmenty łągi wierzbowego i olszowego oraz łąki rajgrasowe i trzęślicowe. Występuje bogata fauna bezkręgowców, ptaków i ssaków.
	ZPK 4 - Godów	Obszar wyróżnia się znacznymi walorami geomorfologiczno - krajobrazowymi. Położony jest w południowej części miasta. Walorem jest zróżnicowana rzeźba terenu o dużych deniwelacjach. Wśród roślinności wyróżniają się łąki wyczyńcowe. Miejsce stanowisk chronionych gatunków entomofauny i awifauny.
	ZPK 5 - Las Kapturski - Koniówka	Obejmuje Las Kapturski ze starodrzewiem i miejscami historycznymi, a także fragment doliny rzeki Mlecznej. Las Kapturski charakteryzuje się bogatą awifauną leśną. Dolina rzeki Mlecznej na tym odcinku obejmuje mozaikę łąk,

		turzycowisk i trzcinowisk z okresowymi zbiornikami wodnymi, stanowiącymi miejsce rozrodu płazów.
Użytki ekologiczne	UE 1 - Łęg	Fragment silnie podmokłego lasu łęgowego w dolinie niewielkiego bezimiennego ciek z niewielkimi zbiornikami. Miejsce rozrodu płazów i ptaków.
	UE 2 - Ols 1	Dwa niewielkie zbiorniki wodne o bogatej roślinności bagiennej z charakterystyczną strukturą dolinowo - kępkową. Miejsce rozrodu płazów.
	UE 3 - Ols 2	Zbiornik wodny porośnięty olchą czarną przylegający bezpośrednio do wydmy. Miejsce występowania lasu olszowego.
	UE 4 - Mleczna	Niewielki okresowy zbiornik wodny otoczony drzewostanem z dominującym udziałem olchy czarnej. Stanowi pozostałość kompleksu leśnego Mleczna istniejącego w XIX w. Stanowisko rozrodcze płazów.
	UE 5 - Storczyk	Podmokłe zagłębienie i łąka w dolinie ciek od Potkanowa. Miejsce rozrodu płazów. Wokół znajduje się stanowisko chronionych storczyków.
	UE 6 - Starorzecze Mnicha	Starorzecze potoku Mnicha. Stanowisko rozrodcze płazów.
	UE 7 - Wierzbina	Obszar pokryty malowniczymi i okazałymi wierzbami. Ostoja dla wielu gatunków ptaków.
	UE 8 - Mokradła na Piotrówce	Obszar mozaiki siedlisk nawodnych i zadrzewień wierzbowo-topolowych, z rozlewiskami i oczkami wodnymi. Obejmuje obszar z bogatą awifauną, herpetofauną oraz gatunki bezkręgowców.
	UE 9 - Wydma	Zalesiona wydma śródlądowa położona w pobliżu ul. Okrężnej. U podnóża płynie wcięciem erozyjnym ciek od Potkanowa.
	UE 10 - Kumaczy staw	Niewielki zbiornik wodny. Stanowisko rozrodcze płazów, w tym kumaka nizinnego.
	UE 11 - Stawisko	Staw ze stanowiskiem rozrodczym płazów i występowaniem bogatej awifauny.
	UE 12 - Ziołorośla nad Mleczną	Obszar łąk i ziołorośli ze stanowiskiem pełnika europejskiego. Z przylegających zadrzewieniach stanowiska bogatej awifauny.
	UE 13 - Łąki na Koniówce	Obejmuje mozaikę łąk, turzycowisk i trzcinowisk z okresowymi zbiornikami wodnymi, zlokalizowaną pomiędzy korytem rzeki Mlecznej a Lasem Kapturskim i torem offroadowym. Miejsce rozrodu płazów i występowania ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.
	UE 14 - Polana	Śródleśna polana w Lesie Kapturskim z łąkami oraz szuwarami właściwymi i wielkoturzycowymi. Stanowiska chronionych bezkręgowców - mięczaków i motyli, oraz cennej awifauny i chiropterofauny.
	UE 15 - Zalotka nad Mleczną	Obszar zbiorowisk szuwarów, torfowisk, bagien oraz roślin wodnych ze stanowiskiem cennych ważek.

ANEKSY

	UE 16 - Łąki zmiennowilgotne nad Mleczną	Kompleks roślinności szuwarowej z trzciną pospolitą i łąk wyczyńcowych ze stanowiskami chronionych motyli.
	UE 17 - Poczwarówki	Obszar zbiorowisk szuwarów, torfowisk, bagien oraz lasów ze stanowiskami ślimaków - poczwarówek.
	UE 18 - Suche pola	Obszar piaszczystych łąk i odłogowanych gruntów rolnych. Stanowiska ptaków polnych.
	UE 19 - Vertigo	Obejmuje mozaikę łąk, szuwarów i zadrzewień śródpolnych. Obszar występowania poczwarówki zwężonej, a także cennej awifauny i entomofauny.
	UE 20 - Powiększenie użytku ekologicznego „Bagno”	Obszar na południe od istniejącego użytku ekologicznego, obejmujący pozostałą część nie objętą ochroną torfowiska z szuwarami i łożowiskiem. Powiększenie użytku obejmuje także łąkę grądową z chronionymi storczykami. Miejsce rozrodu płazów.
Stanowiska dokumentacyjne	SD 1 - Młyn	Krawędź koryta rzeki Kosówki, z odsłoniętymi okruchami skał i miału wapiennego (utworów kredy górnej stanowiących podłoże dla utworów czwartorzędowych).

4. OBIEKTY PROPONOWANE DO OBJĘCIA FORMAMI OCHRONY PRZYRODY

L.p.	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa łacińska	Obwód pnia mierzony na wysokości 1,3 m [cm]	Lokalizacja
P 1	Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	365	Działka nr 113, przy ul. Batalionów Chłopskich
P 2	Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	260	Działka nr 70/1, przy ul. Wyszyńskiego
P 3	Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	275	Działka nr 229/52, przy ul. Okulickiego
P 4	Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	295	Działka nr 229/52, przy ul. Okulickiego
P 5	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>	173	Działka nr 229/52, przy ul. Okulickiego
P 6	Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	271	Działka nr 46/6, przy ul. Traugutta
P 7	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>	175	Działka nr 46/6, przy ul. Traugutta
P 8	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>	180	Działka nr 46/6, przy ul. Traugutta
P 9	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>	166	Działka nr 46/6, przy ul. Traugutta
P 10	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>	168	Działka nr 46/6, przy ul. Traugutta
P 11	Klon srebrzysty	<i>Acer saccharinum</i>	357	Działka nr 12/29, przy ul. Kościuszki
P 12	Platan klonolistny	<i>Platanus acerifolia</i>	370	Działka nr 12/7, przy ul. Kościuszki
P 13	Topola czarna odm. włoska	<i>Populus nigra 'Italica'</i>	335	Działka nr 214/23, przy ul. Urszuli

**5. WYPIS Z REJESTRU ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH „C” WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO DLA MIASTA RADOMIA**

Nazwa stanowiska	Kultura - chronologia	Numer rejestrowy	Uwagi
Radom - Piotrówka - grodzisko wczesnośredniowieczne „PIOTRÓWKA”	IX – XIV w.	123/A/81 z 04.11.1981	
Radom - Żakowice - osada	-	Radom – Żakowice - osada	Niezawarte w spisie GPOnZ. Lokalizacja stanowiska niepewna. W rejonie znajdują się trzy stanowiska AZP 75-67/4/5/6 wrysowane orientacyjnie na wskazaniach z NID.

6. ZBIORCZE ZESTAWIENIE STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH AKTUALNY UKŁAD WEDŁUG NUMERACJI OBSZARÓW AZP Z 10.01.2022 R.

Teren gminy Radom znajduje się na 6 obszarach AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski), przebadanych w części powierzchniowo, w części przez wykopaliska archeologiczne:

- AZP 73-67 - AZP 73-68 - AZP 74-67 - AZP 74-68 - AZP 75-67 - AZP 75-68

LP	LP GPOnZ	Nazwa stanowiska	Lokalizacja na obszarze AZP	Funkcja stanowiska	Kultura - chronologia	Uwagi
1	1	Józefów st.1	73-68/1	Cmentarzysko	Wczesna Epoka Żelaza	
2		Młyn Wójtowski	73-68/6	Ślad osadnictwa	Neolit	Niezawarte w spisie GPOnZ
3		Pacyna	73-68/7	Ślad osadnictwa	Paleolit schyłkowy	Niezawarte w spisie GPOnZ Poza granicami miasta. Strefa oddziaływania do uwzględnienia w MPZP.
4	2	Radom – Brzustówka st.1	73-68/8	Ślad osadnictwa Osada Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia Kultura Łużycka, Okres Halsztacki Okres Rzymski	
5	3	Radom – Brzustówka st. 2	73-68/9	Ślad osadnictwa	Kultura Łużycka, Okres Halsztacki	
6	4	Radom – Brzustówka st.3	73-68/10	Osada	Okres Halsztacki	
7		Rajec Poduchowny st.4	73-68/14	Osada Ślad osadnictwa	Epoka brązu Okres wędrówek ludów	Niezawarte w spisie GPOnZ
8		Rajec Poduchowny st.5	73-68/15	Osada	Epoka brązu	Niezawarte w spisie GPOnZ
9		Kolonia Rajec Poduchowny st.7	73-68/18	Osada	Epoka brązu	Niezawarte w spisie GPOnZ
10		Wola Gołębiowska Nowa st.1	73-68/23	Ślad osadnictwa	Epoka brązu, nowożytność, średniowiecze	Niezawarte w spisie GPOnZ
11		Wola Gołębiowska Stara st.1	73-68/24	Osada	Późne średniowiecze, nowożytność	Niezawarte w spisie GPOnZ
12		Stara Huta st.1	73-68/25	Osada	Późne średniowiecze	Niezawarte w spisie GPOnZ
13	5	Radom – Wincentów st.1	73-68/28	Ślad obozowiska	Epoka Kamienia	
14	6	Radom – Brzustówka st.4	73-68/29	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Kultura Przeworska – Okres Wpływow Rzymskich Średniowiecze -	

					Nowożytność	
15	7	Radom st.1 Piotrówka	74-67/1	Grodzisko/ podgródzie	wczesne Średniowiecze IX - XII w. Późne średniowiecze XIII – XIV w. Nowożytność XVIII/XIX w.	
16	8	Radom st. 2 Piotrówka	74-67/2	Osada Osada	Kultura Grobów Kloszowych – Wczesna Epoka Żelaza Wczesne Średniowiecze – IX – XII w.	
17	9	Radom st. 3.A Kościół Św. Wacława	74-67/3	Osada Cmentarzysko Kościół	Wczesne Średniowiecze XI – XIII w. Wczesne Średniowiecze XI – XIII w.	
18	10	Radom st. 3B Kościół Św. Wacława	74-67/4	Cmentarzysko Cmentarzysko	Wczesne Średniowiecze XI – XIII w. Późne Średniowiecze / Nowożytność XIII – XVIII w.	
19	12	Radom st. 4 Stare Miasto	74-67/5	Punkt osadniczy Cmentarzysko Osada Cmentarzysko Punkt osadniczy	Epoka Kamienia Kultura Grobów Kloszowych - Okres Halsztacki / Wczesny Okres Lateński Epoka Żelaza Wczesne Średniowiecze X w. Wczesne Średniowiecze XI / XII w. Nowożytność XVI – XVII w.	
20	11	Radom st. 3C Stary Radom	74-67/6	Osada targowa	Wczesne Średniowiecze XI – XIII w. Nowożytność XV – XVIII w.	

21	13	Radom st. 5A Zamek	74-67/7	relikty d. zamku	Późne Średniowiecze	
22	14	Radom st. 5B Miasto Kazimierzowskie	74-67/8	Mury miejskie	Późne Średniowiecze XIV – XV w.	
23	15	Radom st. 5C Kościół Farny	74-67/9	Kościół – posadzki, pochówki	Nowożytność XVII w.	
24	16	Radom st. 5D Dom Gąski i Esterki	74-67/10	Kamienica Kamienica	Późne Średniowiecze XIV – XV w. Nowożytność XVI – XVII w.	
25	17	Radom st. 5E /dziedziniec ratusza/	74-67/11	Miasto	Późne Średniowiecze XIV – XV w. Nowożytność	
26	18	Radom st. 5F Ul. Reja 5	74-67/12	Mury obronne i fosa	Późne Średniowiecze XIV – XV w. Nowożytność XVI – XVII w.	
27	19	Radom st. 5G Ul. Szpitalna – Brama Piotrkowska	74-67/13	Miasto	Późne Średniowiecze XIV – XV w.	
28	20	Radom st. 5H Miasto Kazimierzowskie	74-67/14	Miasto	Późne Średniowiecze	
29	21	Radom st. 5I Miasto Kazimierzowskie Kolegium Pijarów	74-67/15	Miasto Kolegium Pijarów	Późne Średniowiecze XIV – XV w. Nowożytność XVII – XVII – XX w.	
30	22	Radom st. 6	74-67/16	Osada produkcyjna	Wczesne Średniowiecze IX – XIII w.	
31	23	Radom st. 7	74-67/17	Znalezisko luźne	Wczesne Średniowiecze	
32	24	Radom st. 8 Ul. Staromiejska - szkoła	74-67/18	Punkt osadniczy Osada	Epoka Brązu V okres Wczesne Średniowiecze XII w.	
33	25	Radom – Kozia Góra st. 1, ul. Topiel	74-67/19	Znalezisko luźne	Okres Wpływów Rzymskich Epoka Żelaza	
34	26	Radom – Halinów st. 1	74-67/20	Osada	Okres Wpływów Rzymskich Epoka Żelaza	

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

35	27	Radom – Halinów st. 2	74-67/21	Osada	Kultura Przeworska - Okres Wpływow Rzymskich Epoka Żelaza	
36	28	Radom – Borkist. 3	74-67/22	Osada	Okres Wpływow Rzymskich Epoka Żelaza	
37	29	Radom – Wośniki st. 1	74-67/23	Cmentarzysko	Kultura Grobów Kłoszowych wczesny okres lateński, epoka żelaza	
38	30	Radom – Wośniki st. 2	74-67/24	Cmentarzysko	Kultura Łużycka Epoka Brązu	
39	31	Radom – Wośniki st. 3	74-67/26	Osada otwarta	Późne średniowiecze XIV – XV w.	
40	32	Radom – Wośniki st. 4	74-67/27	Osada otwarta Osada otwarta	Epoka Brązu Nowożytność XIX – XX w.	
41	33	Radom – Wośniki st. 5	74-67/28	Osada otwarta	Nowożytność XIX – XX w.	
42	34	Radom – Wośniki st. 6	74-67/29	Osada otwarta Miejsce produkcyjne	Epoka Brązu Nowożytność XVI – XVIII w.	
43	35	Kierzków st.1	74-67/30	Obozowisko Osada Osada	Epoka Kamienia Późne Średniowiecze XIV – XV w. Nowożytność XVI – XVIII w.	
44		Cerkiew	74-67/37	Osada otwarta	XVII-XX w.	Niezawarte w spisie GPOnZ. Poza granicami miasta. Strefa oddziaływania do uwzględnienia w MPZP.
45	36	Wacyn st. 1	74-67/45	Osada Osada	Późne Średniowiecze XIV – XV w. Nowożytność XVI – XVIII w.	Stanowisko poza granicami Gminy Radom
46	37	Radom – Michałów st. 14	74-68/1	Cmentarzysko	Kultura Grobów Kłoszowych Epoka Żelaza	

47	38	Radom – Michałów st. 41	74-68/2	Cmentarzysko	Kultura łużycka – Epoka Brązu Kultura Grobów Kloszowych Epoka Żelaza	
48	39	Radom – Glinice st. 24	74-68/3	Cmentarzysko?	Okres wpływów rzymskich III-V w.	
49	40	Radom – Młodzianów st. 42	74-68/4	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia	
50	41	Radom – Młodzianów st. 43	74-68/5	Ślad osadnictwa	Neolit	
51	42	Radom – Młodzianów st. 53	74-68/6	Znalezisko luźne	Kultura Łużycka – Epoka Brązu – Epoka Żelaza	
52	43	Radom – Gołębiów st. 19	74-68/7	Osada	Wczesne Średniowiecze X-XI w.	
53	44	Radom – Gołębiów st. 18	74-68/8	Osada Osada	Kultura Trzciniecka – Wczesna Epoka Brązu Kultura Ceramiki Sznurowej - Neolit	
54	45	Radom – Gołębiów st. 32	74-68/9	Ślad osadnictwa Osada	Epoka Kamienia – Wczesna Epoka Brązu Wczesne średniowiecze – średniowiecze XII – XIII , XIV – XV w.	
55	46	Radom – Gołębiów st. 20	74-68/10	Osada	Kultura Pucharów Lejkowatych – Neolit	
56	47	Radom – Gołębiów st. 30	74-68/11	Osada	Mezolit - Neolit	
57	48	Radom – Gołębiów st. 31	74-68/12	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia Kultura Trzciniecka – Wczesna Epoka Brązu	
58	49	Radom – Dzierzków st. 52	74-68/15	Osada Osada	Kultura Pucharów Lejkowatych – Neolit Kultura Trzciniecka Kultura Łużycka Epoka Brązu	
59	50	Radom – Gołębiów st. 55	74-68/16	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia	

60	51	Radom – Gołębiów st. 56 ul. Zbrowskiego	74-68/17	Ślad osadnictwa	Neolit	
61	52	Radom – Gołębiów st. 18	74-68/18	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia – Wczesna Epoka Brązu	
62	53	Radom – Gołębiów st. 58	74-68/19	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia	
63	54	Radom – Gołębiów st. 59	74-68/20	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia – Wczesna Epoka Brązu	
64	55	Radom – Gołębiów st.60	74-68/21	Osada	Wczesne Średniowiecze XII – XIII w. Nowożytność	
65	56	Radom – Glinice st. 23	74-68/22	Ślad osadnictwa	Kultura Amfor Kulistych -Neolit	
66	57	Radom – Gołębiów st. 61	74-68/23	Ślad osadnictwa	Wczesne Średniowiecze	
67	58	Radom – Gołębiów st.62	74-68/24	Ślad osadnictwa	Wczesne Średniowiecze	
68	59	Radom – Gołębiów st.63	74-68/25	Ślad osadnictwa	Nowożytność	
69	91	Radom – Stara Wola Gołębiowska st. 1	74-68/28	Osada	Starożytna nieokreślona (okres wpływów rzymskich)	
70	92	Radom – Stara Wola Gołębiowska st. 2	74-68/29	Ślad osadnictwa	Starożytna nieokreślona	
71		Rajec Szlachecki st.5	74-68/32	Ślad osadnictwa, osada	Epoka kamienia, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, nowożytność	Niezawarte w spisie GPOnZ
72		Rajec Szlachecki st.6	74-68/33	Ślad osadnictwa, osada	Wczesne średniowiecze, nowożytkoość	Niezawarte w spisie GPOnZ
73		Rajec Szlachecki st.7	74-68/34	Ślad osadnictwa, osada	Epoka brązu, średniowiecze?	Niezawarte w spisie GPOnZ
74		Rajec Szlachecki st.8	74-68/35	Osada	Wczesne średniowiecze	Niezawarte w spisie GPOnZ
75		Rajec Szlachecki st.11	74-68/38	Ślad osadnictwa, osada	Neolit, epoka brązu	Niezawarte w spisie GPOnZ
76	60	Radom – Michałów st.66	74-68/42	Ślad osadnictwa	Nowożytność	
77	61	Radom – Długojów st. 64	74-68/43	Ślad osadnictwa	Wczesne Średniowiecze	
78	62	Radom – Długojów st.65	74-68/44	Ślad osadnictwa	Wczesne Średniowiecze	
79	64	Radom – Długojów st.68	74-68/45	Obozowisko	Kultura Pucharów Lejkowatych - Neolit	

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

80	65	Radom – Długojów st.69	74-68/46	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Neolit Starożytność Nowożytność	
81	66	Radom – Długojów st.70	74-68/47	Osada	Kultura Trzcieniecka – Wczesna Epoka Brązu	Stanowisko poza granicami Gminy Radom
82	63	Radom – Gołębiów st.67	74-68/49	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia	
83		Janów	74-68/50	Osada Ślad osadnictwa	Neolit, kultura sznurowej Neolit, kultura pucharów lejkowatych	Niezawarte w spisie GPOnZ
84		Radom st. 85	74-68/51	Ślad osadnictwa	Neolit	Niezawarte w spisie GPOnZ
85		Radom st.86	74-68/52	Ślad osadnictwa	Kultura Pucharów Lejkowatych - Neolit	Niezawarte w spisie GPOnZ
86		Radom st.87	74-68/53	Obozowisko	Neolit	Niezawarte w spisie GPOnZ
87		Radom st.88	74-68/54	Obozowisko	Paleolit	Niezawarte w spisie GPOnZ
88		Rajec Szlachecki st.12	74-68/57	Wieś historyczna	Średniowiecze- nowożytność	Niezawarte w spisie GPOnZ. Stanowisko częściowo w gminie Rajec.
89	67	Jeżowa Wola st.1	75-67/1	Osada Cmentarzysko Osada	Kultura Pucharów Lejkowatych Epoka Kamienia/Neolit Kultura Trzcieniecka Wczesna Epoka Brązu Okres Wpływow Rzymskich	
90	68	Jeżowa Wola st. 2	75-67/2	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Kultura Trzcieniecka Wczesna Epoka Brązu Okres Wpływow Rzymskich	
91	69	Jeżowa Wola st.3	75-67/3	Punkt osadniczy	Kultura Trzcieniecka Wczesna Epoka Brązu Okres wpływów rzymskich	

92	70	Radom – Żakowice st.1	75-67/4	Punkt osadniczy Cmentarzysko	Epoka Kamienia Kultura Przeworska – Okres Wpływów Rzymskich	
93	71	Radom – Żakowice st.2	75-67/5	Cmentarzysko Osada otwarta	Kultura Przeworska – Okres Wpływów Rzymskich Nowożytność	
94	72	Radom – Żakowice st.3	75-67/6	Punkt osadniczy Cmentarzysko	Epoka Kamienia Kultura Przeworska – Młodszy okres Przedrzymski / Okres Wpływów Rzymskich	
95		Kończyce	75-67/7	Osada otwarta	Późne średniowiecze, nowożytność XIV-XV w., XVI-XVIII w.	Niezawarte w spisie GPOnZ
96	73	Radom – Woźniki st.7	75-67/20	Osada otwarta Osada otwarta	Wczesne średniowiecze IX – X w. Nowożytność XVII- XIX w.	
97	74	Radom – Godów st. 29	75-68/1	Ślad osadnictwa Cmentarzysko	Wczesna Epoka Brązu Kultura Pucharów Lejkowatych – Neolit Kultura Łużycka – IV Okres Epoki Brązu	
98	75	Radom – Malczów st. 17	75-68/2	Grób szkieletowy	Kultura Ceramiki Sznurowej – Neolit, Wczesna Epoka Brązu	Obecna nazwa: Malczew
99	76	Radom – Malczów st.2	75-68/3	Ślad osadnictwa	Kultura Pucharów Lejkowatych - Neolit	Obecna nazwa: Malczew
100	77	Radom – Malczów st.39	75-68/4	Osada	Wczesne Średniowiecze	Obecna nazwa: Malczew
101	78	Radom Malczów st.49	75-68/5	Ślad osadnictwa	Kultura Grobów Kłoszowych- Epoka Żelaza Wczesne Średniowiecze / Średniowiecze Nowożytność	Obecna nazwa: Malczew

102	79	Radom – Godów st. 71	75-68/45	Ślad osadnictwa	Epoka Brązu	
103	80	Radom – Godów st. 72	75-68/46	Ślad osadnictwa	Średniowiecze	
104	81	Radom - Malczów st.73	75-68/47	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Paleolit Późne Średniowiecze Nowożytność	Obecna nazwa: Malczew
105	82	Radom Malczów st.74	75-68/48	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Późne Średniowiecze Nowożytność	Obecna nazwa: Malczew
106	83	Radom Malczów st.75	75-68/49	Ślad osadnictwa	Epoka Kamienia – Wczesna Epoka Brązu	Obecna nazwa: Malczew
107	84	Radom Malczów st. 76	75-68/50	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada	Mezolit – Wczesna Epoka Brązu Epoka Brązu Średniowiecze	Obecna nazwa: Malczew
108	85	Radom Malczów st.77	75-68/51	Osada Osada Osada	Wczesne Średniowiecze VIII – XIII w. Średniowiecze XIII – XVI w. Nowożytność	Obecna nazwa: Malczew
109		Radom	75-68/61	Ślad osadnictwa Osada	Neolit, wczesna epoka brązu Neolit	Niezawarte w spisie GPOnZ
110		Nowiny Malczewskie	75-68/62	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze	Niezawarte w spisie GPOnZ
111		Nowiny Malczewskie	75-68/63	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Epoka kamienia, Wczesna epoka brązu Nowożytność	Niezawarte w spisie GPOnZ
112		Nowiny Malczewskie	75-68/64	Ślad osadnictwa Obozowisko Osada	Neolit, Wczesna epoka brązu, Neolit, Epoka brązu	Niezawarte w spisie GPOnZ
113	86	Radom – Janiszpol st. 78	75-68/65	Ślad osadnictwa	Mezolit – Wczesna Epoka Brązu	
114	87	Radom – Janiszpol st. 79	75-68/66	Ślad osadnictwa	Mezolit – Wczesna Epoka Brązu	
115	88	Radom – Janiszpol st. 80	75-68/67	Osada	Średniowiecze	
116	89	Radom – Idalin st. 81	75-68/68	Ślad osadnictwa	Średniowiecze	
117	90	Radom – Idalin st. 82	75-68/69	Cmentarzysko	Kultura Grobów Kłoszowych Epoka Żelaza	

7. ZBIORCZE ZESTAWIENIE STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ARCHIWALNYCH

LP	Nazwa stanowiska	Lokalizacja na obszarze AZP	Funkcja stanowiska	Kultura - chronologia	Uwagi
1	Wola Gołębiowska Stara	73-68/1*	Osada	Późne średniowiecze	Do uwzględnienia przy opracowywaniu MPZP
2	Wola Gołębiowska Nowa	73-68/4*	Ślad osadnictwa	Średniowiecze	Do uwzględnienia przy opracowywaniu MPZP
3	Wola Gołębiowska Nowa	73-68/5*	Ślad osadnictwa	Kultura łużycka, epoka brązu	Do uwzględnienia przy opracowywaniu MPZP
4	Wola Gołębiowska Nowa	73-68/8*	Ślad osadnictwa	Kultura łużycka, epoka wczesna żelaza	Do uwzględnienia przy opracowywaniu MPZP
5	Wola Gołębiowska Nowa	73-68/9*	Ślad osadnictwa	Kultura łużycka, epoka wczesna żelaza	Do uwzględnienia przy opracowywaniu MPZP
6	Wola Gołębiowska Nowa	73-68/10*	Ślad osadnictwa	Kultura łużycka, epoka wczesna żelaza	Do uwzględnienia przy opracowywaniu MPZP

**8. ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WOJ. MAZOWIECKIEGO
 (STAN NA 18.01.2022 R.)**

LP	Ulica, nr domu	Obiekt	Czas powstania	Nr wpisu
1	1905 r., dz. 29/2, 36/5	miejsca upamiętniające zamordowanych przez hitlerowców pracowników Fabryki Broni w Radomiu wraz z pomnikami	1958 i 1981	A-805
2	25 Czerwca 2	dom murowany	1 ćw. XX w.	261/A/84 z 21.03.1984
3	25 Czerwca 4	dom murowany	XIX w.	262/A/84 z 21.03.1984
4	25 Czerwca 12	dom murowany		263/A/84 z 21.03.1984
5	25 Czerwca 14	dom murowany		264/A/84 z 21.03.1984
6	25 Czerwca 18	budynek	k. XIX w.	A-838
7	25 Czerwca 20	dom murowany		517/A/92 z 21.02.1992
8	25 Czerwca 27	dom murowany		492/A/91 z 09.09.1991
9	25 Czerwca 38	dom murowany		265/A/84 z 21.03.1984
10	25 Czerwca 40	dom murowany		266/A/84 z 21.03.1984
11	25 Czerwca 41	dom murowany		267/A/84 z 21.03.1984
12	25 Czerwca 43	dom murowany		268/A/84 z 21.03.1984
13	25 Czerwca 45	dom murowany		269/A/84 z 21.03.1984
14	25 Czerwca 53	dom murowany		270/A/84 z 21.03.1984
15	25 Czerwca 66	d. Szkoła Rzemiosł, ob. Szkoła samochodowa, dom murowany	1903	334/A/86 z 03.04.1986
16	25 Czerwca 68	budynek Dyrekcji Lasów Państwowych	1938	A-1234
17	25 Czerwca /Filtrowa, dz. 3	budynek Stacja Pomp Wodociągu Miejskiego	1926-28	A-1091
18	25 Czerwca/ Kolberga	park miejski "Leśniczówka"		210/A/83 z 02.05.1983
19	Beliny-Prązmowskiego	dworzec kolejowy	1884-1985	376/A/88 z 04.04.1988
20	Dzika 2/4	dom murowany, w. oficyna lewa murowana, oficyna prawa murowany	1 poł. XIX w.	413/A/89 z 21.09.1989
21	Focha 10	dom murowany		457/A/91 z 22.02.1991
22	Focha 11	dom murowany		498/A/91 z 14.11.1991
23	Focha 13	dom murowany		495/A/91 z 10.10.1991
24	Grodzka 8	d. budynek kamienicy starościńskiej, ob. Obiekt użyteczności publicznej, murowany		251/A/84 z 21.03.1984
25	Grodzka 10, dz. 72	d. zamek (Dom Wielki), ob. plebania		15-A

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

26	Grzeczmarowskiego 13	budynek szkoły	1926-27	A-1199
27	Kelles-Krauza 19	kościół pw. św. Rodziny w zespole Towarzystwa Dobroczynności	1881-1903	396/A/88 z 07.12.1988
28	Kelles-Krauza 19	Dom pracy w zespole Towarzystwa Dobroczynności	1881-1903	396/A/88 z 07.12.1988
29	Kelles Krauza 27	dom murowany		535/A/93 z 21.09.1993
30	Kelles Krauza 32	dom murowany		536/A/93 z 29.10.1993
31	Kielecka 44	cmentarz ewangelicko-augsburski	pocz. XIX w.	173/A/82 z 03.05.1982
32	Kilińskiego 8	dom murowany	1899	532/A/93 z 15.01.1993
33	Kilińskiego 15/17	d. Resusa Rzemieślnicza, ob. Dom Rzemiosła. Murowany	1907	434/A/90 z 24.08.1990
34	Kościelna 121/123, Słowackiego 105, Glinice	kościół pw. Najświętszego Serca Jezusa	1931-1951	280/A/85 z 22.02.1985
35	Krychnowicka 1	willa, ob. Szpital	1925	445/A/90 z 06.08.1990
36	Krychnowicka 1	d. park Żakowice		748 z 19.12.1957
37	Limanowskiego 23	d. szpital Aleksandra wraz z ogrodem	1829	332/A/86 z 07.03.1986
38	Limanowskiego 29	d. Browar "Saski", ob. Nieużytkowany	k. XIX w.	191/A/82 z 20.10.1982
39	Limanowskiego 42	dom murowany		244/A/84 z 19.03.1984
40	Limanowskiego 72	cmentarz rzymskokatolicki, kancelaria, kostnica cmentarna, kaplica przedpogrzebowa, mur z dwoma bramkami		248/A/84 z 20.03.1984
41	Curie-Skłodowskiej 15	dom murowany	1890	516/A/92 z 21.02.1992
42	Malczewskiego 1	kościół pw. św. Trójcy w zespole klasztornym benedyktynek	1 poł. XVII, XIX	223/A/83 z 27.08.1983
43	Malczewskiego 1, Reja/ Tybla	klasztor w zespole klasztornym benedyktynek		223/A/83 z 27.08.1983
44	Malczewskiego 5	budynek murowany, ob. Poczta Polska	1820, 1865	365/A/87 z 03.12.1987
45	Malczewskiego 6	kamienica	k. XIX w.	433/A/90 z 18.06.1990
46	Malczewskiego 7	budynek, d. Łoża Masońska, ob. Prokuratura, murowany	1818	364/A/87 z 03.12.1987
47	Malczewskiego 8	kamienica	1 poł. XIX	496/A/91 z 06.11.1991

48	Malczewskiego 16	d. Resusa Obywatelska, ob. Dom Kultury "Resusa", murowany	1851-52	222/A/83 z 27.08.1983
49	Malczewskiego 17	dom murowany, oficyna prawa murowana	1875-80	451/A/91 z 17.01.1991
50	Malczewskiego 19	dom murowany		515/A/92 z 14.02.1992
51	Malczewskiego 20	budynek, rogatka warszawska murowana	XIX w.	243/A/84 z 19.03.1984
52	miasto	zespół urbanistyczno-architektoniczny		410/A/89 z 14.09.1989
53	Miła 10	dom mieszkalny, d. gwoździarnia		397/A/88 z 08.12.1988
54	Mireckiego	park miejski "Stary Ogród"	pocz. XIX w.	211/A/83 z 02.05.1983
55	Młodzianowska 120, dz. 33/2	willa rodziny Iwanowskich	1930 r.	A-958
56	Moniuszki 11	dom murowany	XIX	253/A/84 z 21.03.1984
57	Moniuszki 14a	dom murowany	1925	494/A/91 z 10.10.1991
58	Moniuszki 17	dom murowany	k. XIX w.	449/A/90 z 28.12.1990
59	Moniuszki 18	dom murowany	XIX/XX w.	A-1122
60	Moniuszki 19	dom murowany	1890	456/A/91 z 22.02.1991
61	Moniuszki 20	dom murowany	XIX w.	254/A/84 z 21.03.1984
62	Moniuszki 24	dom murowany	k. XIX w.	528/A/92 z 30.03.1992
63	Moniuszki 9	budynek, ob. Urząd Miejski - "Pałac Ślubów"	1927	A-1043
64	Niedziałkowskiego 24	dom	1939	A-1442
65	Nowogrodzka 10	dom murowany	1918	549/A/97 z 18.04.1997
66	Obrońców/ Limanowskiego, dz. 59/2, 22/3	cmentarz wojskowy		A-1307
67	Okulickiego 8	d. garbarnia Schnierstein murowany, pałacyk murowany	k. XIX w.	209/A/83 z 14.04.1983
68	Okulickiego 9	dworek, d. przychodnia ob. Nieużytkowany, murowany	2 poł. XIX w.	388/A/88 z 01.07.1988
69	Okulickiego 88/90	zespół drożniczócki: drożniczócka	1819-30	1/A/76 z 08.03.1976
70	Okulickiego 88/90	zespół drożniczócki: konduktorka	1819-30	1/A/76 z 08.03.1976
71	Okulickiego 88/90	zespół drożniczócki: studnia z kołowrotem	1819-30	1/A/76 z 08.03.1976
72	Okulickiego 88/90	zespół drożniczócki: piwnica	1819-30	1/A/76 z 08.03.1976

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

73	Piłsudskiego 1 /Traugutta 40	dom	pocz. XX w.	497/A/91 z 06.11.1991
74	Piłsudskiego 3/5	dom	XIX/XX w.	331/A/86 z 07.03.1986
75	Piłsudskiego 4	dom	poł. XIX	256/A/84 z 21.03.1984
76	Piłsudskiego 6	dom	1 ćw. XIX w.	257/A/84 z 21.03.1984
77	Piłsudskiego 7	dom	k. XIX	324/A/85 z 07.10.1985
78	Piłsudskiego 8 /Sienkiewicza 2	dom	po 1890	258/A/84 z 21.03.1984
79	Piłsudskiego 9	kamienica	k. XIX w.	442/A/90 z 06.08.1990
80	Piłsudskiego 10	sąd	1894	231/A/84 z 05.01.1984
81	Piłsudskiego 11	dom	po 1890	259/A/84 z 21.03.1984
82	Piłsudskiego 12	willa	1898	232/A/84 z 05.01.1984
83	Piłsudskiego 12	ogród wraz z ogrodzeniem od frontu		537/A/93 z 25.11.1993
84	Piłsudskiego 13	dom	2 poł. XIX w.	452/A/91 z 17.01.1991
85	Piłsudskiego 15	d. kasa przemysłowców radomskich	1897	335/A/86 z 03.04.1986
86	Piłsudskiego 19	dom	1 ćw. XIX w.	260/A/84 z 21.03.1984
87	Pl. Jagielloński 8	d. hale targowe, dom towarowy Senior		158/A/82 z 18.03.1982 i z 16.07.1993
88	Pl. Konstytucji 3 Maja 1	kościół garnizonowy pw. św. Stanisława bpa, d. sobór	1902	108/A/81 z 06.04.1981
89	Pl. Konstytucji 3 Maja 1	dom	1890	233/A/84 z 05.01.1984
90	Pl. Konstytucji 3 Maja 3	dom	1890	234/A/84 z 05.01.1984
91	Pl. Konstytucji 3 Maja 5	dom	1881-82	17/A/79 z 15.10.1979
92	Pl. Konstytucji 3 Maja 6	budynek mieszkalny	l. 30. XX w.	A-1027
93	Pl. Konstytucji 3 Maja 8	dom	1890	233/A/84 z 05.01.1984
94	Pl. Stare Miasto 13	kościół pw. św. Wacława		106/A/81 z 08.04.1981
95	Planty 5a	d. łaźnia	1926	A-1291
96	Reja 1 /Szewska 17	dom	1 poł. XIX w.	394/A/88 z 31.10.1988
97	Reja 5	kościół ewangelicko-augsburski	1974, 1818, 1893	170/A/82 z 03.05.1982
98	Reja 6	zespół domu: dom	XVIII/XIX w.	171/A/82 z 03.05.1982
99	Reja 6	zespół domu: oficyna	XVIII/XIX w.	171/A/82 z 03.05.1982
100	Reja 6	zespół domu: budynek gospodarczy	XVIII/XIX w.	171/A/82 z 03.05.1982

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

101	Reja 6	zespół domu: ogród z dziedzińcem	XVIII/XIX w.	171/A/82 z 03.05.1982
102	Reja 26	dom	po 1820	493/A/91 z 10.10.1991
103	Rwańska 3 /Szewska 6	dom		195/A/82 z 15.12.1982
104	Rwańska 6	kościół pw. św. Jana Chrzciciela z kaplicą kochanowskich		105/A/81 z 06.04.1981
105	Rwańska 8, dz. ew. 96/2	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.	A-1042
106	Rwańska 19	kamienica	1868	499/A/91 z 19.11.1991
107	Rwańska 23	dom z oficynami	XVIII	530/A/92 z 30.07.1992
108	Rynek 1	ratusz	1 poł. XIX w.	198/A/83 z 1404.1983
109	Rynek 1	oficyna w zespole ratusza	1 poł. XIX w.	198/A/83 z 1404.1983
110	Rynek 1	odwach w zespole ratusza	1 poł. XIX w.	198/A/83 z 1404.1983
111	Rynek 2	dom	poł. XIX	224/A/83 z 06.09.1983
112	Rynek 4/5	dom Gąski i Esterki	XVII, XX	197/A/83 z 14.04.1983
113	Rynek 6	dom	XVIII w.	225/A/83 z 06.09.1983
114	Rynek 7	dom	XVIII w.	226/A/83 z 06.09.1983
115	Rynek 8	dom	2 poł. XIX w.	423/A/90 z 14.02.1990
116	Rynek 9	dom	pocz. XIX w.	227/A/83 z 06.09.1983
117	Rynek 10	dom	k. XIX w.	414/A/89 z 11.12.1989
118	Rynek 11/ Wałowa 1	skrzydła kolegium z fragmentami murów obronnych w zespole popijarskim		230/A/83 z 15.12.1983
119	Rynek 11/ Wałowa 1	d. kościół w zespole popijarskim		230/A/83 z 15.12.1983
120	Rynek 12	dom z oficynami	1824	228/A/83 z 06.09.1983
121	Rynek 13 /Wałowa	kamienica, oficyny, dom od ul. Wałowej (?)		417/A/90 z 14.02.1990
122	Rynek 14	kamienica z oficynami		418/A/90 z 14.02.1990
123	Rynek 15 /Rwańska 2	dom z oficyną	1 poł. XIX w.	422/A/90 z 14.02.1990
124	Rynek 16 /Rwańska 1a	dom z oficyną		419/A/90 z 14.02.1990
125	Sienkiewicza 11	kamienica	k. XIX w.	411/A/89 z 18.09.1989
126	Sienkiewicza 12	kamienica Glogierów z oficynami	1914	A-885

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

127	Sienkiewicza 16	kościół pw. Najświętszej Opieki Marii Panny	1903-1909	61/A/81 z 06.07.1981
128	Sienkiewicza 34	dom murowany	1911	374/A/88 z 18.01.1988
129	Sienkiewicza 36/ 25 Czerwca 31	dom murowany		383/A/88 z 15.05.1988
130	Słowackiego (przy ZNTK)	kapliczka św. Rocha	1893	A-1022 z 28.04.2011
131	Słowackiego 17	d. Szkoła Handlowa Żeńska, ob. Młodzieżowy Dom Kultury, murowany	XIX/XX w.	330/A/85 z 07.11.1985
132	Słowackiego 19	dom murowany	1899	438/A/90 z 07.11.1990
133	Słowackiego 25	dom murowany	k. XIX w.	519/A/92 z 28.02.1992
134	Słowackiego 33	dom murowany	pocz. XX w.	461/A/91 z 30.07.1991
135	Słowackiego 9	budynek, d. pałacyk, murowany	XIX	192/A/82 z 15.12.1982
136	Słowackiego, dz. 3/72	budynek Dyrekcji Zakładów Napraw Taboru Kolejowego w zespole zabudowy kolejowej	k. XIX w.	A-1011
137	Słowackiego, dz. 3/72	budynek Straży przemysłowej w zespole zabudowy kolejowej	k. XIX w.	A-1011
138	Słowackiego 112	wieża ciśnień	1926	431/A/90 z 25.05.1990
139	Słowackiego 112	budynek mieszkalny przy wieży ciśnień	1926	431/A/90 z 25.05.1990
140	Staromiejska 12/14	dom murowany		380/A/88 z 30.03.1988
141	Struga 81	dom murowany	1925	20/A/79 z 18.12.1979
142	Szydłowiecka 30	Muzeum Wsi Radomskiej, skansen		453/A/91 z 17.01.1991
143	Towarowa	cmentarz żydowski	1931	400/A/89 z 03.04.1989
144	Traugutta 36	dom murowany	pocz. XX w.	323/A/85 z 10.09.1985
145	Traugutta 38	dwa domy z oficyną	1 ćw. XX w.	11/A/79 z 15.10.1979
146	Traugutta 40	dom	1911	10/A/79 z 15.10.1979
147	Traugutta 43	dom murowany	1900	529/A/92 z 01.06.1992
148	Traugutta 45	dom murowany	XIX/XX w.	500/A/91 z 10.12.1991
149	Traugutta 51	dom murowany	1896	19/A/79 z 15.10.1979
150	Wałowa 45	Browar Filipa Keplera wraz z terenem posesji	1860	A-1718
151	Warszawska 15	cmentarz prawosławny	1839	362/A/87 z 27.11.1987
152	Wierzbicka 1	kościół pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus	pocz. XX w.	236/A/84 z 05.11.1984
153	Wierzbicka/Boczna 96	kapliczka	w rej. zabyt.	

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

154	Witolda 10	dom murowany		172/A/82 z 03.05.1982
155	Witolda 2/ Żeromskiego 23	dom murowany	k. XIX w.	14/A/79 z 15.10.1979
156	Witolda 9	dom murowany	2 poł. XIX w.	336/A/86 z 30.07.1986
157	Wośnicka 125	dwór w zespole dworsko-parkowym	XVIII/XIX	141/A/82 z 15.03.1982
158	Wośnicka 125	park w zespole dworsko-parkowym	XVIII/XIX	141/A/82 z 15.03.1982
159	Wyszyńskiego 14	dom murowany	1880	491/A/91 z 09.09.1991
160	Zielona 19, ob. Nr 21; dz. nr 16/1, 16/2	budynek, d. Szpital Zakaźny, murowany	pocz. XX w.	221/A/83 z 06.07.1983
161	Zielona 19, ob. Nr 21; dz. nr 16/1, 16/2	ogród przy budynku d. Szpitala Zakaźnego	pocz. XX w.	221/A/83 z 06.07.1983
162	Park Kościuszki, Żeromskiego /Sienkiewicza	park im. T. Kościuszki	poł. XIX	212/A/83 z 02.05.1983
163	Park Kościuszki, Żeromskiego /Sienkiewicza	altana murowana w parku im. T. Kościuszki	poł. XIX	212/A/83 z 02.05.1983
164	Żeromskiego 1	dom murowany	pocz. XX w.	436/A/90 z 24.08.1990
165	Żeromskiego 2	dom murowany	pocz. XIX w.	501/A/92 z 11.02.1992
166	Żeromskiego 3	dom murowany z oficyną wschodnią	po 1820	502/A/92 z 11.02.1992
167	Żeromskiego 4	dom murowany	1830	13/A/79 z 15.10.1979
168	Żeromskiego 5	dom murowany	1830	273/A/84 z 07.06.1984
169	Żeromskiego 6	kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w zespole klasztornym oo. Bernardynów		104/A/81 z 06.04.1981
170	Żeromskiego 6	klasztor w zespole klasztornym oo. Bernardynów		104/A/81 z 06.04.1981
171	Żeromskiego 6	kaplica w zespole klasztornym oo. Bernardynów		104/A/81 z 06.04.1981
172	Żeromskiego 6	budynek gospodarczy w zespole klasztornym oo. Bernardynów		104/A/81 z 06.04.1981
173	Żeromskiego 6	brama i mur klasztorny		104/A/81 z 06.04.1981
174	Żeromskiego 7	dom murowany	po 1820	503/A/92 z 12.02.1992
175	Żeromskiego 10	d. budynek klasztoru oo. Bernardynów, ob. LO im. M. Kopernika, murowany	1882	505/A/92 z 12.02.1992
176	Żeromskiego 11	dom murowany	1 poł. XIX w.	506/A/92 z 12.02.1992

177	Żeromskiego 12/ Traugutta	dom murowany	1840	420/A/90 z 14.02.1992
178	Żeromskiego 13	dom murowany	po 1870	508/A/92 z 12.02.1992
179	Żeromskiego 14	dom murowany	1 poł. XIX w.	509/A/92 z 12.02.1992
180	Żeromskiego 18	dom murowany	1860	447/A/90 z 06.08.1990
181	Żeromskiego 19	dom murowany	1 poł. XIX w.	507/A/92 z 12.02.1992
182	Żeromskiego 20	dom murowany	poł. XIX	510/A/92 z 12.02.1992
183	Żeromskiego 21 /Witolda	dom murowany	k. XIX	12/A/79 z 15.10.1979
184	Żeromskiego 22	dom murowany	1 poł. XIX	375/A/88 z 18.01.1988
185	Żeromskiego 23	dom murowany	k. XIX w.	18/A/79 z 15.10.1979
186	Żeromskiego 24	dom murowany	1835	511/A/92 z 12.02.1992
187	Żeromskiego 25	dom murowany	II ćw. XIX w.	512/A/92 z 12.02.1992
188	Żeromskiego 26	dom murowany	1828	513/A/92 z 12.02.1992
189	Żeromskiego 27	dom murowany	1822-23	514/A/92 z 12.02.1992
190	Żeromskiego 28	drukarnia J. Trzebińskiego	1918	9/A/79 z 15.10.1979
191	Żeromskiego 29	dom murowany	poł. XIX	379/A/88 z 30.03.1988
192	Żeromskiego 33	dom murowany	3 ćw. XIX w.	527/A/92 z 30.03.1992
193	Żeromskiego 35	budynek, d. Dyrekcji Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego, murowany	poł. XIX	366/A/87 z 03.12.1987
194	Żeromskiego 36	dom murowany	1820-1830	416/A/90 z 14.02.1990
195	Żeromskiego 37	dom murowany	2 poł. XIX	427/A/90 z 11.05.1990
196	Żeromskiego 38/ pl. Konstytucji 3 Maja 8	dom murowany	2 poł. XIX	428/A/90 z 14.05.1990
197	Żeromskiego 39	dom murowany, oficyna murowana	1862	328/A/86 z 06.01.1986
198	Żeromskiego 40	dom murowany	k. XIX w.	432/A/90 z 14.05.1990
199	Żeromskiego 41	dom murowany z oficynami	XIX w.	15/A/79 z 15.10.1979
200	Żeromskiego 43/45	budynek, d. Narodowy Bank Polski, ob. Sąd, murowany	1 ćw. XX w.	A-1038
201	Żeromskiego 44/ Moniuszki 26	budynek murowany	1910	16/A/79 z 15.10.1979
202	Żeromskiego 46, 46a, 46b	d. pałacyk, murowany, oficyna I d. pałacyku, murowana, oficyna II d. pałacu, murowana	2 ćw. XIX w.	361/A/87 z 01.07.1987
203	Żeromskiego 49	dom murowany	XIX	458/A/91 z 25.03.1991
204	Żeromskiego 51	dom murowany	3 ćw. XIX w.	458/A/91 z 25.03.1991

205	Żeromskiego 53	budynek d. Komisji Województwa Sandomierskiego, ob. Urząd Miejski, murowany	1825	199/A/83 z 14.04.1983
206	Żeromskiego 56	budynek, d. Rogatka Lubelska, ob. Dom Pracy Środowisk Twórczych "Łaźnia", murowany	1922-25	213/A/83 z 30.05.1983
207	Żeromskiego 57	dom murowany	k. XIX	454/A/91 z 17.01.1991
208	Żeromskiego 66	dom murowany	po 1880	448/A/90 z 06.08.1990
209	Żeromskiego 69	dom murowany	po 1880	359/A/87 z 14.05.1987
210	Żeromskiego 70	dom murowany	po 1880	435/A/90 z 15.03.1990
211	Żeromskiego 71	dom murowany	k. XIX w.	459/A/91 z 25.04.1991
212	Żeromskiego 72	dom murowany	k. XIX w.	426/A/90 z 17.04.1990
213	Żeromskiego 73	dom murowany	k. XIX w.	429/A/90 z 28.05.1990
214	Żeromskiego 75	budynek ZEOW, murowany	1950-58	325/A/85 z 06.11.1985
215	Żeromskiego 87	dom murowany	1882	518/A/92 z 21.02.1992

9. GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW GMINY MIASTA RADOMIA (STAN NA 7.01.2023 R.)

LP	Ulica, nr domu	Obiekt, czas powstania	Uwagi	Nr ewid.	TERYTORIUM
1	25 Czerwca 12	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	37	146301_1.0091.AR_87.41
2	25 Czerwca 14	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	38	146301_1.0091.AR_87.39
3	25 Czerwca 2	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	35	146301_1.0091.AR_87.49/2
4	25 Czerwca 20	dom murowany, 1934-1937	w rej. zab.	39	146301_1.0091.AR_87.33/3
5	25 Czerwca 27	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	40	146301_1.0091.AR_86.28
6	25 Czerwca 38	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	41	146301_1.0091.AR.87.2
7	25 Czerwca 4	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	36	146301_1.0091.AR_87.47
8	25 Czerwca 40	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	42	146301_1.0091.AR_87.1
9	25 Czerwca 41	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	43	146301_1.0091.AR_86.10
10	25 Czerwca 43	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	44	146301_1.0091.AR_86.9
11	25 Czerwca 45	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	45	146301_1.0091.AR_87.8
12	25 Czerwca 53	dom murowany, XIX w.	w rej. zab.	46	146301_1.0041.AR_39.119/2
13	25 Czerwca 66	d. Szkoła Rzemiosł, ob. Szkoła Samochodowa, dom murowany, 1902 r.	w rej. zab.	47	146301_1.0041.AR_41.95/5 146301_1.0041.AR_41.95/4 146301_1.0041.AR_41.95/8 146301_1.0041.AR_41.97/21 146301_1.0041.AR_41.93
14	25Czerwca/Kolberga	park Miejski „Leśniczówka”	w rej. zab.	769	146301_1.0041.AR_41.26/1 146301_1.0041.AR_41.19/7 146301_1.0041.AR_41.19/11 146301_1.0041.AR_41.24/29 146301_1.0041.AR_41.24/31 146301_1.0041.AR_41.24/23
15	25-go Czerwca 11	dom murowany, pocz. XX w.		322	146301_1.0090.AR_89.47
16	25-go Czerwca 13	dom murowany, pocz. XX w.		323	146301_1.0090.AR_89.48

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

17	25-go Czerwca 15	dom murowany, pocz. XX w.		324	146301_1.0090.AR_89.49
18	25-go Czerwca 16	dom murowany, koniec XIX w.		325	146301_1.0091.AR_87.36
19	25-go Czerwca 18	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	326	146301_1.0091.AR_87.34
20	25-go Czerwca 34c	dom murowany, koniec XIX w.		328	146301_1.0091.AR_87.8
21	25-go Czerwca 35	dom murowany, koniec XIX w.		329	146301_1.0091.AR_86.18/1
22	25-go Czerwca 36a	dom murowany, koniec XIX w.		331	146301_1.0091.AR_87.4
23	25-go Czerwca 37	dom murowany, koniec XIX w.		330	146301_1.0091.AR_86.17
24	25-go Czerwca 39	dom murowany, koniec XIX w.		332	146301_1.0091.AR_86.16
25	25-go Czerwca 48	dom murowany, koniec XIX w.		333	146301_1.0091.AR_87.93
26	25-go Czerwca 50	dom murowany, pocz. XX w.		334	146301_1.0091.AR_87.57
27	25-go Czerwca 51	dom murowany, 1899 r.		335	146301_1.0041.AR_39.120
28	25-go Czerwca 60	dom murowany, pocz. XX w.		337	146301_1.0041.AR_41.97/23
29	25-go Czerwca 65	dom murowany, pocz. XX w.		338	146301_1.0041.AR_38.128/1
30	25-go Czerwca 8	dom murowany, koniec XIX w.		321	146301_1.0091.AR_87.45/1
31	25-go Czerwca b.n.	budynek Stacji Pomp Wodociągu Miejskiego, 1926-1928	w rej. zab.	870	146301_1.0041.AR_40.3
32	Bóżniczna 20	dom murowany, otynkowany, lata 20-te XX w.		208	146301_1.0050.AR_83.3
33	Bóżniczna10	dom murowany, otynkowany, pocz. XX w.		818	146301_1.0050.AR_83.9
34	Broni 2	dom murowany, pocz. XX w.		820	146301_1.0090.AR_90.13/19
35	Broni 4/ Planty 5	dom murowany, pocz. XX w.		821	146301_1.0090.AR_90.13/18
36	Broni1	dom murowany, pocz. XX w.		819	146301_1.0090.AR_90.12/23

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

37	Chłodna 12	dom drewniany, lata 20-te XX w.		211	146301_1.0050.AR_27.120/6
38	Ciemna 2	dom murowany, lata 20-te XX w.		214	146301_1.0101.AR_142.74
39	Ciemna 4	dom murowany, lata 20-te XX w.		215	146301_1.0101.AR_142.75
40	Ciesielska 8	dom murowany, ok. 1925 r.		217	146301_1.0010.AR_25.183
41	Czachowskiego 10	dom murowany, lata 20-te XX w.		220	146301_1.0091.AR_88.46/1
42	Czachowskiego 13	dom murowany, lata 20-te XX w.		221	146301_1.0091.AR_87.120
43	Czachowskiego 8	dom murowany, lata 20-te XX w.		219	146301_1.0091.AR_88.47
44	Czarneckiego 11	dom drewniany, lata 20-te XX w.		787	146301_1.0010.AR_21.126/1
45	Czarneckiego 3	dom drewniany, lata 20-te XX w.		732	146301_1.0010.AR_21.132
46	Dowkonta 2	dom murowany, pocz. XX w.		823	146301_1.0090.AR_90.13/5
47	Dowkonta 4	dom murowany, pocz. XX w.		824	146301_1.0090.AR_90.12/4
48	Dzierzkowska 6	dom murowany, lata 30-te XX w.		742	146301_1.0091.AR_87.91
49	Dzika 2/4	dom murowany, I poł. XIX w. oficyna lewa, murowana, I poł. XIX w. oficyna prawa, murowana, I poł. XIX w.	w rej. zab.	48	146301_1.0050.AR_30.119
50	Focha 10	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	49	146301_1.0041.AR_38.3
51	Focha 11	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	50	146301_1.0041.AR_37.57
52	Focha 13	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	51	146301_1.0041.AR_37.46
53	Focha 3	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		745	146301_1.0041.AR_37.66
54	Focha 5	dom murowany, koniec XIX w.		770	146301_1.0041.AR_37.65
55	Focha 9	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		746	146301_1.0041.AR_37.58
56	Giserska 14	dom murowany, lata 30-te XX w.		231	146301_1.0101.AR_139.23/1

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

57	Giserska 5	dom mieszkalny, murowany, ok. 1880 r.		226	146301_1.0101.AR_139.9
58	Giserska 6	dom mieszkalny, murowany, ok. 1900 r.		227	146301_1.0101.AR_139.19
59	Główna 9	budynek, fabryka, murowana, koniec XIX w.		237	146301_1.0060.AR_56.227/4
60	Górna 11	dom murowany, lata 20-te XX w.		244	146301_1.0101.AR_139.140
61	Górna 19	dom murowany, lata 20-te XX w.		246	146301_1.0101.AR_139.136
62	Górna 2 /Słowackiego	dom murowany, lata 20-te XX w.		238	146301_1.0101.AR_142.1
63	Górna 3	dom murowany, lata 20-te XX w.		239	146301_1.0101.AR_139.145
64	Grodzka 10	pozostałości d. zamku, ob. plebania, murowany, przed 1364 r., XVI, XVIII, XIX w.	w rej. zab.	15	146301_1.0050.AR_61.72
65	Grodzka 2	dom murowany, poł. XIX w.		252	146301_1.0050.AR_61.69/2
66	Grodzka 8	d. budynek kamienicy starościńskiej, ob. obiekt użyteczności publicznej, murowany XVII w., 1827, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	52	146301_1.0050.AR_61.73/2
67	Grottgera 3	dom z cegły, lata 30-te XX w.		826	146301_1.0060.AR_56.229/54
68	Grzeczmarowskiego 13	budynek szkoły, 1926-1927	w rej. zab.	869	146301_1.0120.AR_123.9/4
69	Janiszewska 13	młyn wodny, parowy, spaliniowy, ob. elektryczny, murowany, 2 poł. XIX w.		768	146301_1.0020.AR_2.60/15
70	Kelles Krauza 19	d. kaplica Towarzystwa Dobroczynności, obecnie kościół, murowana w latach 1881-1903	w rej. zab.	25	146301_1.0041.AR_38.138/3 146301_1.0041.AR_38.138/4
71	Kelles Krauza 19	d. budynek Towarzystwa Dobroczynności, obecnie obiekt nieużytkowany, murowany w latach 1881-1903	w rej. zab.	26	146301_1.0041.AR_38.138/3 146301_1.0041.AR_38.138/4

72	Kelles Krauza 26	dom murowany, XIX/XX w. oficyna murowana, XIX/XX w.		268	146301_1.0041.AR_39.127/15
73	Kelles Krauza 27	dom murowany, 1931 r.	w rej. zab.	56	146301_1.0041.AR_38.142
74	Kelles Krauza 28	dom murowany, koniec XIX w.		269	146301_1.0041.AR_39.74/1
75	Kelles Krauza 32	dom murowany, 1905 r.	w rej. zab.	57	146301_1.0041.AR_39.76/1
76	Kelles Krauza 33	d. dom Gubernatora, murowany, 4 ćw. XIX w.		270	146301_1.0041.AR_38.145
77	Kelles Krauza 33	d. Łoża Masońska, ob. budynek prywatny, murowany, po 1850 r.		271	146301_1.0041.AR_38.145
78	Kelles Krauza 38	dom murowany, koniec XIX w.		272	146301_1.0041.AR_39.79
79	Kelles Krauza 4	dom murowany, pocz. XX w. 1925 r.		55	146301_1.0041.AR_39.32
80	Kelles Krauza 7	dom murowany, , lata 20-te XX w. oficyna murowana, lata 20-te XX w. brama prawa, murowana, lata 20-te XX w.		261	146301_1.0041.AR_38.23
81	Kelles Krauza 9	dom murowany, lata 20-te XX w.		263	146301_1.0041.AR_38.24/2
82	Kielecka 44	cmentarz ewangelicko-augsburski, pocz. XIX w.	w rej. zab.	781	146301_1.0060.AR_50.187
83	Kilińskiego 11	dom murowany, koniec XIX w.		276	146301_1.0041.AR_37.54
84	Kilińskiego 13	dom murowany, koniec XIX w.		277	146301_1.0041.AR_37.55
85	Kilińskiego 15/17	d. Resursa Rzemieśnicza, ob. Dom Rzemiosła, murowany, 1907 r.	w rej. zab.	59	146301_1.0041.AR_37.56
86	Kilińskiego 19	dom murowany, koniec XIX w.		278	146301_1.0041.AR_39.6/4
87	Kilińskiego 21	dom murowany, pocz. XX w.		279	146301_1.0041.AR_39.7
88	Kilińskiego 22	dom murowany, lata 30-te XX w.		280	146301_1.0041.AR_39.18/1
89	Kilińskiego 23	obecnie Przedszkole, murowany, 1830 r.		281	146301_1.0041.AR_39.8

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

90	Kilińskiego 25/27	budynek, szkoła, LO im. J. Kochanowskiego, murowany, początek XX w.		282	146301_1.0041.AR_39.26/7
91	Kilińskiego 4	dom murowany, koniec XIX w.		753	146301_1.0041.AR_37.60
92	Kilińskiego 7	dom murowany, pocz. XIX w.		273	146301_1.0041.AR_37.53
93	Kilińskiego 8	dom murowany, pocz. XIX w.	w rej. zab.	58	146301_1.0041.AR_37.62
94	Kilińskiego 9	dom murowany, koniec XIX w.		275	146301_1.0041.AR_37.49/4
95	Klementyny 3 /Saska	dom drewniany, lata 20-te XX w.		284	146301_1.0050.AR_27.65
96	Kolberga 32c/32a	dom drewniany, 1926 r. dom drewniany, 1927 r.		827	146301_1.0041.AR_41.25/25 146301_1.0041.AR_41.25/5
97	Kopernika 1	budynek, d. Zakład Energetyczny Woj. Przed. Energ. Ciepłej, ob. Mazowieckie Centrum Sztuki „Elektrownia”, murowany, koniec XIX w.		288	146301_1.0090.AR_84.18/11
98	Kopernika 11	dom murowany, pocz. XX w.		290	146301_1.0090.AR_84.11
99	Kopernika 3	dom murowany, pocz. XX w. prawa oficyna, murowana, pocz. XX w. lewa oficyna, murowana, pocz. XX w.		289	146301_1.0090.AR_84.15
100	Kopernika 9	dom murowany, pocz. XX w.		828	146301_1.0090.AR_84.12/2
101	Koszarowa 11 i 13	dom murowany, koniec XIX w. oficyna lewa, murowana, koniec XIX w. oficyna prawa, murowana, koniec XIX w. dom murowany, koniec XIX w. oficyna lewa, murowana, koniec XIX w. oficyna prawa, murowana, koniec XIX w.		291	146301_1.0050.AR_30.141/2
102	Kościelna 3	dom drewniany, 1925 r.		771	146301_1.0101.AR_143.281/1

103	Kościelna 13	dom drewniany, lata 30-te XX w.		294	146301_1.0101.AR_143.138
104	Kościelna 15	dom drewniany, lata 30-te XX w.		295	146301_1.0101.AR_143.137
105	Kościuszki 6	dom murowany, pocz. XX w.		829	146301_1.0090.AR_90.10/4
106	Krótką 18	dom drewniany, ok. 1910 r.		300	146301_1.0010.AR_26.100
107	Krótką 9	dom drewniany, ok. 1910 r.		298	146301_1.0010.AR_26.111
108	Krychnowicka 1	willa, ob. szpital, 1925 – 1930 park	w rej. zab.	66	146301_1.0180.AR_174.2/46
109	Kwiatkowskiego 10	dom murowany, lata 20-te XX w.		305	146301_1.0100.AR_116.158
110	Kwiatkowskiego 3	dom murowany, lata 20-te XX w.		303	146301_1.0100.AR_116.150
111	Limanowskiego 23	d. szpital św. Aleksandra, ob. nieużytkowany, 1829 r.	w rej. zab.	67	146301_1.0090.AR_93.25/8
112	Limanowskiego 27	dom murowany, pocz. XX w.		830	146301_1.0090.AR_93.4/1
113	Limanowskiego 29	d. browar „Saski”, ob. Nieużytkowany, 1896 r.	w rej. zab.	68	146301_1.0090.AR_93.1/9
114	Limanowskiego 33	willa, murowana, pocz. XX w. stróżówka, murowana, pocz. XX w.		308	146301_1.0090.AR_93.3/6
115	Limanowskiego 37	dom drewniany, 1938 r.		309	146301_1.0090.AR_95.5/2
116	Limanowskiego 42	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	70	146301_1.0050.AR_59.75
117	Limanowskiego 46	dom murowany, pocz. XX w.		831	146301_1.0050.AR_59.77/3
118	Limanowskiego 68	dom murowany, 1930 r.		310	146301_1.0050.AR_62.39

119	Limanowskiego 72	cmentarz rzymsko-katolicki, budynek administracyjny cmentarza, murowany, II poł. XIX w. kostnica cmentarna murowana, 3 ćw. XIX w. dzwonnica cmentarna, murowana, pocz. XX w. brama cmentarna, murowana, 3 ćw. XIX w. kaplica cmentarna, cmentarza wojskowego, murowano-drewniana, lata 20-te XX w.	w rej. zab.	27	146301_1.0080.AR_63.1/2
120	Limanowskiego / Przechodnia	figura-krzyż, murowany, 1919 r.		307	146301_1.0050.AR_60.148/2
121	Lubelska 31	dom murowany, 1 ćw. XX w.		311	146301_1.0032.AR_44.169
122	Lubelska 33	dom drewniany, 4 ćw. XIX w.		796	146301_1.0032.AR_44.170
123	Lubelska 43/49	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		810	146301_1.0030.AR_45.133
124	Ludwikowska 13	dom drewniany, ok. 1920 r.		315	146301_1.0101.AR_143.220/2
125	M.C. Skłodowskiej 15	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	34	146301_1.0041.AR_39.85/3
126	M.C. Skłodowskiej 3	dom murowany, koniec XIX w. oficyna, murowana, koniec XIX w.		511	146301_1.0041.AR_39.93/4
127	M.C. Skłodowskiej 5	dom murowany, koniec XIX w.		512	146301_1.0041.AR_39.89/2
128	M.C. Skłodowskiej 6	dom murowany, koniec XIX w.		513	146301_1.0041.AR_39.101/1 146301_1.0041.AR_39.101/2 146301_1.0041.AR_39.101/3
129	M.C. Skłodowskiej 8	dom murowany, koniec XIX w.		515	146301_1.0041.AR_39.106
130	M.C. Skłodowskiej 9	dom murowany, koniec XIX w.		516	146301_1.0041.AR_39.88/2
131	Malczewskiego 1	kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy, murowany, 1629, 1776, 1924-1927	w rej. zab.	203	146301_1.0050.AR_30.135

132	Malczewskiego 1	d. klasztor benedyktynek, d. więzienie, ob. Kuria Diecezji Radomskiej, murowany, 1613-1627, 1691-1733, 1776 r., poł. XIX w.	w rej. zab.	339	146301_1.0050.AR_30.120
133	Malczewskiego 1, Reja / Tybla	d. klasztor benedyktynek, d. więzienie, ob. Kuria Diecezji Radomskiej, murowany, 1613-1627, 1691-1733, 1776 r., poł. XIX w. ogrodzenie d. klasztoru benedyktynek, murowane, ok. poł. XIX w.	w rej. zab.	202	146301_1.0050.AR_30.120
134	Malczewskiego 12	dom murowany, koniec XIX w.		342	146301_1.0041.AR_37.20
135	Malczewskiego 14	dom murowany, XIX w.		343	146301_1.0041.AR_37.75/8
136	Malczewskiego 16	d. Resursa Obywatelska, ob. Dom Kultury „Resursa”, murowany, 1851-1852, XX w.	w rej. zab.	75	146301_1.0040.AR_32.11/1
137	Malczewskiego 17	dom murowany, koniec XIX w. oficyna prawa, murowana	w rej. zab.	76	146301_1.0050.AR_29.12
138	Malczewskiego 18	d. Szpital p.w. Św. Kazimierza, ob. hotel, murowany, 1844-1846, d. budynek szpitalny, murowany, koniec XIX w. Obecnie hotel Aviator		344	146301_1.0040.AR_32.20/1
139	Malczewskiego 19	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	77	146301_1.0050.AR_29.13
140	Malczewskiego 2	dom murowany, 1820-1830 r.		340	146301_1.0041.AR_37.1
141	Malczewskiego 20	budynek, roгатka warszawska, murowana, I poł. XIX w., XX w.	w rej. zab.	78	146301_1.0040.AR_32.26/1
142	Malczewskiego 20	dom mieszkalny, murowany, koniec XIX w.		832	146301_1.0040.AR_32.23

143	Malczewskiego 20c,20d	d. koszary wojskowe, ob. budynek mieszkalny, murowany, 2 poł. XIX w.		345	146301_1.0040.AR_32.16/5 146301_1.0040.AR_32.16/6
144	Malczewskiego 21	dom murowany, XIX/XX w.		833	146301_1.0050.AR_29.14
145	Malczewskiego 25	Kapliczka, murowana 1855 r.		347	146301_1.0050.AR_29.16
146	Malczewskiego 29	d. szkoła ćwiczeń, d. studium pedagogiczne, ob. Uniwersytet Techniczno-Humanistyczny, murowany, lata 40-te XX w.		348	146301_1.0050.AR_29.10/15
147	Malczewskiego 5	budynek, murowany, ob. Poczta Polska, koniec XIX w.	w rej. zab.	71	146301_1.0050.AR_30.116
148	Malczewskiego 6	kamienica, I poł. XIX w.	w rej. zab.	72	146301_1.0041.AR_37.7/2
149	Malczewskiego 7	budynek, d. Loża Masońska, ob. prokuratura, murowany, ok. 1818 r., II poł. XIX w.	w rej. zab.	73	146301_1.0050.AR_30.114
150	Malczewskiego 8	Kamienica, murowany, I poł XIX w. (1821 r.)	w rej. zab.	74	146301_1.0041.AR_37.8
151	Malczewskiego 9/11	dom murowany, poł. XIX w. oficyna murowana, II poł. XIX w.		341	146301_1.0050.AR_30.112/2
152	Mariacka 21	dom murowany, pocz. XX w.		352	146301_1.0090.AR_92.18
153	Mariacka 16	dom drewniany, koniec XIX w.		353	146301_1.0090.AR_93.32/2
154	Mariacka 23	dom murowany z czerwonej cegły, pocz. XX w.		354	146301_1.0090.AR_92.23/1
155	Mickiewicza 11	dom murowany, pocz. XX w.		835	146301_1.0091.AR_86.134
156	Mickiewicza 13	dom murowany, lata 50/60 XX w.		836	146301_1.0091.AR_86.133
157	Mickiewicza 23	dom murowany, pocz. XX w.		355	146301_1.0091.AR_86.105
158	Mickiewicza 27	dom murowany, 1937 r.		356	146301_1.0091.AR_86.102

159	Mickiewicza 31	Młodzieżowy Dom Kultury, murowany		357	146301_1.0091.AR_86.101/1 146301_1.0091.AR_86.101/2
160	Mickiewicza 37	dom murowany, pocz. XX w.		837	146301_1.0091.AR_86.98
161	Mickiewicza 5	dom murowany, pocz. XX w.		834	146301_1.0091.AR_86.137
162	Mickiewicza 33	dom murowany, pocz. XX w.		773	146301_1.0091.AR_86.100
163	Miła 10	dom mieszkalny, d. gwoździarnia, murowany, 1900 r.	w rej. zab.	79	146301_1.0040.AR_33.42/2
164	Miła 11	dom murowany, 1920 r.		360	146301_1.0040.AR_33.13/1
165	Miła 15 / Czysta 1	dom drewniany, 1920 r.		361	146301_1.0040.AR_33.11
166	Miła 2 /Struga	dom murowany, lata 20-te XX w.		358	146301_1.0040.AR_33.36
167	Miła 3	dom murowany, 1920 r.		359	146301_1.0040.AR_33.33
168	Mireckiego 12	dom murowany, lata 20-te XX w.		364	146301_1.0050.AR_30.138/1
169	Mireckiego 14	dom murowany, lata 20-te XX w.		365	146301_1.0050.AR_30.1
170	Mireckiego	Park Miejski „Stary Ogród” pocz. XIX w.	w rej. zab.	30	146301_1.0050.AR_27.3/1 146301.1.0050.AR_27.3/2 146301.1.0050.AR_27.1
171	Młodzianowska 120	willa rodziny Iwanowskich, 1930 r.	w rej. zab.	80	146301_1.0120. AR_126.33/2
172	Młynarska 4	dom murowany, koniec XIX w.		369	146301_1.0041.AR_41.90
173	Moniuszki 10 / Sienkiewicza 7	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		371	146301_1.0091.AR_86.127
174	Moniuszki 11	dom murowany, XIX w.	w rej. zab.	81	146301_1.0091.AR_85.8
175	Moniuszki 12	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		372	146301_1.0091.AR_86.126
176	Moniuszki 14a	dom murowany, 1925 r.	w rej. zab.	82	146301_1.0091.AR_86.124
177	Moniuszki 15	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		373	146301_1.0091.AR_85.5
178	Moniuszki 16	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		374	146301_1.0091.AR_86.123

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

179	Moniuszki 17	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	83	146301_1.0091.AR_85.4
180	Moniuszki 18	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	375	146301_1.0091.AR_86.121
181	Moniuszki 19	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	85	146301_1.0091.AR_85.3
182	Moniuszki 20	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	86	146301_1.0091.AR_86.120
183	Moniuszki 21	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		376	146301_1.0091.AR_85.2
184	Moniuszki 22	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		377	146301_1.0091.AR_86.119
185	Moniuszki 24	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	87	146301_1.0091.AR_86.118
186	Moniuszki Sienkiewicza 6	7 / dom murowany, 1898 r.		370	146301_1.0091.AR_85.11
187	Moniuszki 9	budynek , ob. Urząd Miejski - „Pałac Ślubów”, 1927 r.	w rej. zab.	815	146301_1.0091.AR.85.10/1
188	Narutowicza 19	dom murowany z czerwonej cegły, lata 20-te XX w.		378	146301_1.0090.AR_93.53/2
189	Narutowicza 21	dom murowany, lata 20-te XX w.		379	146301_1.0090.AR_93.51/2
190	Narutowicza 27	dom murowany z czerwonej cegły, lata 20-te XX w.		380	146301_1.0090.AR_93.48/2
191	Niedziałkowskiego Struga 36	/ dom murowany, pocz. XX w.		391	146301_1.0041.AR_38.63
192	Niedziałkowskiego / Kelles-Krauza	ogrodzenie d. Towarzystwo Dobroczynności, murowane, lata 1896-1903		387	146301_1.0041.AR_38.138/3
193	Niedziałkowskiego 12	dom murowany, koniec XIX w.		383	146301_1.0041.AR_39.92
194	Niedziałkowskiego 14	dom murowany, koniec XIX w.		384	146301_1.0041.AR_39.91/1 146301_1.0041.AR_39.127/4
195	Niedziałkowskiego 18	dom murowany, pocz. XX w.		838	146301_1.0041.AR_39.72
196	Niedziałkowskiego 20	Oficyna, dom murowany, pocz. XX w.		266	146301_1.0041.AR_39.71
197	Niedziałkowskiego 20	dom murowany, koniec XIX w.		385	146301_1.0041.AR_39.71

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

198	Niedziałkowskiego 25/27	dom murowany, lata 20-te XX w. oficyna murowana, ok. 1930 r.		386	146301_1.0041.AR_38.49
199	Niedziałkowskiego 29	dom murowany, ok. 1930 r.		388	146301_1.0041.AR_38.50/2
200	Niedziałkowskiego 31	dom murowany, ok. 1930 r.		389	146301_1.0041.AR_38.51/2
201	Niedziałkowskiego 33	dom murowany, ok. 1930 r.		390	146301_1.0041.AR_38.52/2
202	Niedziałkowskiego 41	dom murowany, ok. 1930 r.		392	146301_1.0041.AR_38.59/3
203	Nowogrodzka 10	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	88	146301_1.0091.AR_87.119
204	Nowogrodzka 22	dom murowany, pocz. XX w.		398	146301_1.0091.AR_87.87
205	Nowogrodzka 3	dom murowany, pocz. XX w.		393	146301_1.0091.AR_87.106
206	Nowospacerowa 10/12	dom murowany, lata 20-te XX w.		400	146301_1.0050.AR_27.67
207	Nowospacerowa 26	dom murowany, lata 20-te XX w.		403	146301_1.0050.AR_27.80
208	Nowospacerowa 28	dom murowany, lata 20-te XX w.		404	146301_1.0050.AR_27.83
209	Nowospacerowa 30	dom murowany, lata 20-te XX w.		405	146301_1.0050.AR_27.84
210	Obrońców 2 /Limanowskiego	cmentarz wojskowy, kaplica cmentarna	w rej. zab.	750	146301_1.0090.AR_96.59/2 146301_1.0090.AR_96.22/3
211	Obrońców 3	dom drewniany, ok. 1938 r.		408	146301_1.0090.AR_95.7/1
212	Obrońców 8	dom drewniany, I poł. XX w.		839	146301_1.0090.AR_96.39
213	Odrodzenia/Metalowa	d. smolarnia, murowana, 1921 r.		410	146301_1.0032.AR_138.16
214	Ofiar Firleja	cmentarz komunalny – miejsce pamięci narodowej		840	146301_1.0230,AR_193.46
215	Ogrodnicza 1	dom murowany, 1925 r.		414	146301_1.0110.AR_144.82
216	Okulickiego 23	dom drewniany, pocz. XX w.		422	146301_1.0050.AR_60.6
217	Okulickiego 26	dom murowany, lata 20-te XX w.		425	146301_1.0010.AR_26.130/3
218	Okulickiego 30	dom murowany, lata 30-te XX w.		426	146301_1.0010.AR_26.127

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

219	Okulickiego 34	dom murowany, pocz. XX w.		427	146301_1.0010.AR_26.124
220	Okulickiego 36	dom drewniany, pocz. XX w.		428	146301_1.0010.AR_26.123
221	Okulickiego 37	dom drewniany, pocz. XX w.		429	146301_1.0060.AR_58.50/8
222	Okulickiego 39	budynek gospodarczy po garbarni przy MPK murowany, koniec XIX w.		430	146301_1.0060.AR_58.42/4
223	Okulickiego 42	dom murowany, koniec XIX w.		432	146301_1.0010.AR_25.204
224	Okulickiego 44	dom murowany, pocz. XX w.		433	146301_1.0010.AR_25.201/2
225	Okulickiego 46	dom murowany, pocz. XX w.		434	146301_1.0010.AR_25.200
226	Okulickiego 49	d. stajnie wojskowe, ob. bud. mieszkalny, murowany, 1828, 1928 r. WC przy d. budynku straży przemysłowej, murowany, 1928 r.		437	146301_1.0060.AR_58.25
227	Okulickiego 50	dom murowany, koniec XIX w.		438	146301_1.0010.AR_25.198
228	Okulickiego 52	dom murowany, koniec XIX w.		439	146301_1.0010.AR_25.196
229	Okulickiego 6	dom murowany, lata 20-te XX w.		420	146301_1.0050.AR_27.135/4
230	Okulickiego 61	dom murowany, 1925 r.		442	146301_1.0060.AR_56.26
231	Okulickiego 63	dom drewniany, lata 20-te XX w.		443	146301_1.0060.AR_56.25
232	Okulickiego 8	d. garbarnia Schnierstein, murowany, ok. 1830 r. pałacyk murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	89	146301_1.0050.AR_27.134/1
233	Okulickiego 81	dom drewniany, ok. 1925 r.		448	146301_1.0060.AR_56.229/52
234	Okulickiego 9	dworek, d. przychodnia, ob. nieużytkowany, murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	90	146301_1.0050.AR_60.82/1
235	Okulickiego Czarnieckiego 94	dom drewniany, ok. 1920 r.		449	146301_1.0010.AR_25.227/10

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

236	Okulickiego 9a		d. pałacyk, murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	800	146301_1.0050.AR_60.79/3
237	Okulickiego/Główna		krzyż przydrożny	w rej. zab.	841	146301_1.0010.AR_25.213/1
238	Okulickiego 88, 90		d. dróżniczówka, ob. Bank, murowany, 1 poł. XIX w. d. konduktorka, murowany, 1 poł. XIX w.	w rej. zab.	92	146301_1.0010.AR_25.48/4
239	Piłsudskiego Traugutta 42	1 /	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	93	146301_1.0091.AR_85.45
240	Piłsudskiego 10		budynek, ob. sąd, murowany, 4 ćw. XIX w. 1894 r.	w rej. zab.	102	146301_1.0091.AR_85.26
241	Piłsudskiego 11		dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	103	146301_1.0091.AR_85.40
242	Piłsudskiego 12		d. dworek, ob. Miejska Biblioteka Publiczna, murowany, 4 ćw. XIX w., 1898 r.	w rej. zab.	104	146301_1.0091.AR_85.27/3
243	Piłsudskiego 13		dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	106	146301_1.0091.AR_85.39
244	Piłsudskiego 15		budynek, d. Kasa Przemysłowców, murowany, 1897 r.	w rej. zab.	107	146301_1.0091.AR_85.38
245	Piłsudskiego 17		dom murowany, 4 ćw. XIX w.		450	146301_1.0091.AR_85.37
246	Piłsudskiego 19		dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	108	146301_1.0091.AR_85.36/2
247	Piłsudskiego Traugutta 40	2 /	dom murowany, 1911 r.	w rej. zab.	94	146301_1.0091.AR_85.20
248	Piłsudskiego 3		dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	95	146301_1.0091.AR_85.44
249	Piłsudskiego 4		dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	96	146301_1.0091.AR_85.21
250	Piłsudskiego 5		dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	97	146301_1.0091.AR_85.43
251	Piłsudskiego 6		dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	98	146301_1.0091.AR_85.22
252	Piłsudskiego 7		dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	99	146301_1.0091.AR_85.42
253	Piłsudskiego 8		dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	100	146301_1.0091.AR_85.23

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

254	Piłsudskiego 9	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	101	146301_1.0091.AR_85.41
255	Plac Jagielloński 2	dom murowany, koniec XIX w.		700	146301_1.0041.AR_37.36
256	Plac Jagielloński 7	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		701	146301_1.0041.AR_37.44
257	Plac Jagielloński 15	d. hala targowa, ob. dom handlowy „Senior”, murowany, XIX/XX w., 1897 r.	w rej. zab.	54	146301_1.0041.AR_37.40/4
258	Plac Jagielloński 8 / Focha 13	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		702	146301_1.0041.AR_87.46
259	Plac Konstytucji 3-go Maja 6	dom murowany, koniec XIX w.		467	146301_1.0091.AR_85.31
260	Plac Konstytucji 3 Maja 1	dom murowany, XIX w.	w rej. zab.	61	146301_1.0091.AR_85.35
261	Plac Konstytucji 3 Maja 3	dom murowany, XIX w.	w rej. zab.	62	146301_1.0091.AR_85.34
262	Plac Konstytucji 3 Maja 5	dom murowany, 1881-1882 r.	w rej. zab.	63	146301_1.0091.AR_85.73
263	Plac Konstytucji 3 Maja 8	dom murowany, 1890 r.	w rej. zab.	65	146301_1.0091.AR_85.32
264	Plac Konstytucji 3 Maja 9	d. cerkiew, Kościół Garnizonowy, murowany, ok. 1874, 1918-1939 r. brama wejściowa, murowana, pocz. XX w.	w rej. zab.	22	146301_1.0091.AR_85.72
265	Plac Stare Miasto 11 a	Budynek, ob. Klub „Katakumby”, pocz. XX w.		842	146301_1.0050.AR_59.13
266	Plac Stare Miasto 12 Wacława 2/6	dom murowany, 1890 r. dom murowany, przed 1830 r. dom murowany, 1890 r.		586	146301_1.0050.AR_59.19
267	Plac Stare Miasto 13	Kościół p.w. Św. Wacława, murowany, XIII-XIV w., ok. poł. XV i XVI w.	w rej. zab.	20	146301_1.0050.AR_60.135
268	Plac Stare Miasto 9	dom murowany, 1890 r.		585	146301_1.0050.AR_60.57
269	Planty 5a	budynek, d. łaźnia, murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	843	146301_1.0090.AR_90.12/10
270	Planty 16	dom murowany, pocz. XX w.		846	146301_1.0090.AR_90.7/1

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

271	Planty 23	dom murowany, pocz. XX w.		207	146301_1.0090.AR_91.7/1
272	Planty 7	dom murowany, pocz. XX w.		845	146301_1.0090.AR_90.12/22
273	Planty	park, poł XX w.		844	146301_1.0091.AR_90.75 146301_1.0091.AR_90.5 146301_1.0091.AR_90.11 146301_1.0091.AR_90.16
274	Podwalna 3	dom murowany, pocz. XX w.		452	146301_1.0050.AR_83.70
275	Podwalna 5	dom murowany, pocz. XX w.		453	146301_1.0050.AR_83.69
276	Podwalna 7	dom murowany z czerwonej cegły, pocz. XX w.		454	146301_1.0050.AR_83.68
277	Polna 14	dom murowany, lata 20-te XX w.		463	146301_1.0010.AR_26.116
278	Polna 16	dom drewniany, pocz. XX w.		848	146301_1.0010.AR_26.115
279	Polna 17	dom murowany, ok. 1920 r.		465	146301_1.0010.AR_25.154
280	Poniatowskiego 6	dom murowany, pocz. XX w.		847	146301_1.0090.AR_90.13/16
281	Plac Dworcowy 2	dworzec kolejowy, murowany, koniec XIX w. Ekspedycja kolejowa, murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	33	146301_1.0091.AR_115.3/92 146301_1.0091.AR_115.3/153 146301_1.0091.AR_115.3/143
282	Promyka 1	dom murowany, pocz. XX w.		468	146301_1.0101.AR_139.22
283	Reja 1 / Szewska 17	dom murowany, 1 poł. XIX w.	w rej. zab.	109	146301_1.0050.AR_61.19
284	Reja 16	dom murowany, 1 poł. XIX w.		477	146301_1.0050.AR_30.139/2
285	Reja 22, 22a	dom murowany, 2 poł. XIX w.		478	146301_1.0050.AR_30.32 146301_1.0050.AR_30.33
286	Reja 24	dom murowany, 2 poł. XIX w.		480	146301_1.0050.AR_30.31
287	Reja 26	dom murowany, 1 ćw. XIX w. (1821 r.)	w rej. zab.	112	146301_1.0050.AR_30.17
288	Reja 3	dom murowany, 1 ćw. XIX w.		470	146301_1.0050.AR_61.18
289	Reja 4	dom murowany, przed 1824 r.		471	146301_1.0050.AR_30.108/2

290	Reja 7	d. kościół OO. Benedyktynów p.w. Wniebowzięcia NMP. Obecnie kościół ewangelicki, murowany 1784-85, 1818, 1893 r.	w rej. zab.	21	146301_1.0050.AR_61.16
291	Reja 5	dom murowany		849	146301_1.0050.AR_61.17/1
292	Reja 6	dom murowany, przed 1824 r.	w rej. zab.	111	146301_1.0050.AR_30.107/2
293	Reja 8	dom murowany, poł. XIX w.		473	146301_1.0050.AR_30.106/2
294	Rwańska 11	dom murowany, 2 poł. XIX w.		487	146301_1.0050.AR_61.86
295	Rwańska 12	dom murowany, ok. 1823 r.		488	146301_1.0050.AR_61.98
296	Rwańska 13	dom murowany, ok. 1828 r.		489	146301_1.0050.AR_61.88
297	Rwańska 14	dom murowany, ok. 1828 r.		490	146301_1.0050.AR_61.99
298	Rwańska 15	dom murowany, 1 poł. XIX w.		491	146301_1.0050.AR_61.89
299	Rwańska 16	dom murowany, ok. 1823 r., koniec XIX w.		492	146301_1.0050.AR_61.100
300	Rwańska 17	dom murowany, poł. XIX w.		493	146301_1.0050.AR_61.90
301	Rwańska 18 / Wałowa	dom murowany, przed 1812, 1821 r.		494	146301_1.0050.AR_61.101
302	Rwańska 19	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	115	146301_1.0050.AR_61.91
303	Rwańska 21	dom murowany, ok. poł. XIX w.		495	146301_1.0050.AR_61.92
304	Rwańska 23	dom murowany, ok. poł. XIX w.	w rej. zab.	116	146301_1.0050.AR_61.93
305	Rwańska 25	dom murowany, 1 poł. XIX w.		496	146301_1.0050.AR_61.94/2
306	Rwańska 3 / Szewska 6	dom murowany, 1823 r. 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	113	146301_1.0050.AR_61.80
307	Rwańska 5	dom murowany, 1820-1830 r.		482	146301_1.0050.AR_61.81
308	Rwańska 6	dom murowany, poł. XIX w.		825	146301_1.0050.AR_61.85/2

309	Rwańska 6a	kościół farny p.w. Św. Jana Chrzyciela, murowany, 1360-1370, pocz. XVI w., 1817-1838, 1908-1909. kaplica Kochanowskich, murowana, 1630-33, 1881-82, 1908-09. Kancelaria kościoła parafialnego, murowana, XVIII w., pocz. XX w.	w rej. zab.	14	146301_1.0050.61.85/1
310	Rwańska 7	dom murowany, 1818-1823 r.		483	146301_1.0050.AR_61.85/1
311	Rwańska 8	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	484	146301_1.0050.AR_61.96/3
312	Rwańska 9	dom murowany, 1826-1927 r. 2 poł. XIX w.		485	146301_1.0050.AR_61.83
313	Rynek 1	d. ratusz, murowany, 1845-48, XIX w., 1941 r., 1962 r. d. odwach, zespół ratusza, ob. Archiwum Państwowe, murowany, 1819, 1845-47, 1962	w rej. zab.	32	146301_1.0050.AR_61.31
314	Rynek 10	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	123	146301_1.0050.AR_61.54
315	Rynek 11	d. Kolegium Ks. Pijarów, ob. Muzeum im. Jacka Malczewskiego, murowany, XVIII w., XIX w., 1954 r., d. Kaplica Ks. Pijarów p.w. Św. Jana Kantego, ob. Muzeum im. Jacka Malczewskiego, murowany, 1737-56, 1818-20, 1873 r.	w rej. zab.	24	146301_1.0050.AR_61.65
316	Rynek 12	dom murowany, 1824 r.	w rej. zab.	124	146301_1.0050.AR_61.67
317	Rynek 13/Wałowa 20	dom murowany, przed 1808 r., 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	125	146301_1.0050.AR_61.68
318	Rynek 14 / Rwańska 4	dom murowany, 1824-1830	w rej. zab.	126	146301_1.0050.AR_61.76
319	Rynek 15 / Rwańska 2	dom murowany, 1808-1810	w rej. zab.	127	146301_1.0050.AR_61.77

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

320	Rynek 16	dom murowany, koniec XVIII w., 1817-30	w rej. zab.	128	146301_1.0050.AR_61.78
321	Rynek 2	dom murowany, poł. XIX w.	w rej. zab.	117	146301_1.0050.AR_61.32/2
322	Rynek 3	dom murowany, XVIII w., poł. XIX w.		497	146301_1.0050.AR_61.33/2
323	Rynek 4 i 5	Dom Gąski i Esterki, ob. Muzeum Sztuki Współczesnej - Oddział Muzeum im. Jacka Malczewskiego, murowany, XVIII w., XIX w., 1954 r.	w rej. zab.	118	146301_1.0050.AR_61.34 146301_1.0050.AR_61.36
324	Rynek 6	dom murowany, XVIII w., XIX w.	w rej. zab.	119	146301_1.0050.AR_61.50
325	Rynek 7	dom murowany, XVIII w., XIX w.	w rej. zab.	120	146301_1.0050.AR_61.51
326	Rynek 8	dom murowany, XVIII w., 1896 r.	w rej. zab.	121	146301_1.0051.AR_61.52
327	Rynek 9	dom murowany, XVIII w., XIX w.	w rej. zab.	122	146301_1.0050.AR_61.53
328	Saska 2	dom murowany, lata 20-te XX w.		498	146301_1.0050.AR_27.62
329	Saska 27	dom murowany, lata 20-te XX w.		502	146301_1.0050.AR_27.93
330	Sienkiewicza 11	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	129	146301_1.0091.AR_86.108/1
331	Sienkiewicza 12	dom murowany, 1914 r.	w rej. zab.	507	146301_1.0091.AR_86.143
332	Sienkiewicza /Mickiewicza 13	dom murowany, koniec XIX w.		508	146301_1.0091.AR_86.106
333	Sienkiewicza 16	kościół parafialny p.w. Opieki Najświętszej Marii Panny, murowany, 1894-1911	w rej. zab.	18	146301_1.0091.AR_86.86/2
334	Piłsudskiego 8	dom murowany, koniec XIX w.		503	146301_1.0091.AR_85.23
335	Sienkiewicza 22	dom murowany, lata 20-te XX w.		509	146301_1.0091.AR_86.71
336	Sienkiewicza 28	dom murowany, 1908 r.		510	146301_1.0091.AR_86.45
337	Sienkiewicza 3	dom murowany		504	146301_1.0091.AR_85.25/1
338	Sienkiewicza 34	dom murowany, 1911 r.	w rej. zab.	130	146301_1.0091.AR_86.40

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

339	Sienkiewicza 36 / 25-go Czerwca 31	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	131	146301_1.0091.AR_86.26
340	Sienkiewicza 4	dom murowany, koniec XIX w.		505	146301_1.0091.AR_85.24
341	Sienkiewicza 8	dom murowany		506	146301_1.0091.AR_86.153
342	Słowackiego (przy ZNTK - budynek Słowackiego 54)	kapliczka, murowana, 1748 r.	w rej. zab.	774	146301_1.0100.AR_116.67/4
343	Słowackiego 1 / Żeromskiego 58	dom murowany, koniec XIX w.		764	146301_1.0091.AR_86.1
344	Słowackiego 10	dom murowany, XIX/XX w.		522	146301_1.0091.AR_87.10/2
345	Słowackiego 101	dom murowany, lata 20-te XX w.		556	146301_1.0101.AR_142.117
346	Słowackiego 103/105	dom murowany, lata 20-te XX w.		557	146301_1.0101.AR_142.169 146301_1.0101.AR_142.168
347	Słowackiego 104	dom murowany, lata 20-te XX w.		558	146301_1.0100.AR_119.237/1
348	Słowackiego 121/123, Kościelna (Glinice)	kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, murowany, 1931-1951, Figura Chrystusa na cmentarzu przykościelnym, murowana, 1939 r. kaplica filialna p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, murowany, 1925 r.	w rej. zab.	17	146301_1.0101.AR_143.112/1
349	Słowackiego 106	dom murowany, lata 30-te XX w.		559	146301_1.0100.AR_119.248
350	Słowackiego - budynek między nr 107 i 109	dom murowany, lata 20-te XX w.		560	146301_1.0101.AR_142.170/4
351	Słowackiego 109	dom murowany, lata 20-te XX w.		561	146301_1.0101.AR_142.206/2
352	Słowackiego 11	dom murowany, koniec XIX w.		523	146301_1.0091.AR_86.22
353	Słowackiego 111	dom murowany, lata 20-te XX w.		562	146301_1.0101.AR_143.1

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

354	Słowackiego - obok budynku nr 104	wieża ciśnień, ob. biurowiec, murowana, 1928-30 r. ogrodzenie wieży ciśnień, murowane, lata 20-te XX w. domek dozorczy, murowany, 1928 r.	w rej. zab.	137	146301_1.0100.AR_119.237/2
355	Słowackiego 12	dom murowany, pocz. XX w.		524	146301_1.0091.AR_87.12/2
356	Słowackiego 120	dom murowany, lata 20-te XX w.		566	146301_1.0101.AR_120.2/7
357	Słowackiego 124	dom murowany, lata 20-te XX w.		567	146301_1.0101.AR_120.4/1
358	Słowackiego 125	dom murowany, lata 20-te XX w.		568	146301_1.0101.AR_143.142
359	Kwiatowa Słowackiego 129	2/ dom drewniany, lata 30-te XX w.		572	146301_1.0101.AR_143.187
360	Słowackiego 131	dom drewniany, lata 30-te XX w.		573	146301_1.0101.AR_143.214/4
361	Słowackiego 137	dom murowany, lata 20-te XX w.		575	146301_1.0101.AR_143.216
362	Słowackiego 14	dom murowany, pocz. XX w.		525	146301_1.0091.AR_87.14/2
363	Słowackiego 161	dom drewniany, lata 30-te XX w.		579	146301_1.0110.AR_147.87/2
364	Słowackiego 166	dom murowany, lata 20-te XX w.		580	146301_1.0101.AR_120.107/16
365	Słowackiego 17	d. Szkoła Handlowa Żeńska, ob. Młodzieżowy Dom Kultury, murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	133	146301_1.0091.AR_86.19/1
366	Słowackiego 18	dom murowany, pocz. XX w.		527	146301_1.0091.AR_87.27/4
367	Słowackiego 189	dom murowany, lata 20-te XX w.		581	146301_1.0110.AR_147.115/4
368	Słowackiego 19	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	134	146301_1.0091.AR_87.109/1
369	Słowackiego 20	dom murowany, pocz. XX w.		528	146301_1.0091.AR_87.28
370	Słowackiego 21	dom murowany, pocz. XX w.		529	146301_1.0091.AR_87.110
371	Słowackiego 22	dom murowany, pocz. XX w.		530	146301_1.0091.AR_87.29/1
372	Słowackiego 24	dom murowany, pocz. XX w.		531	146301_1.0091.AR_87.30/4
373	Słowackiego 25	dom murowany, pocz.	w rej.	135	146301_1.0091.AR_87.112/2

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

		XX w.	zab.		
374	Słowackiego 3	dom murowany, koniec XIX w.		517	146301_1.0091.AR_86.3
375	Słowackiego 33	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	136	146301_1.0091.AR_87.116
376	Słowackiego 35	d. kaplica Kościoła Polsko-Katolickiego, ob. sklep, murowana, pocz. XX w.		532	146301_1.0091.AR_87.118
377	Słowackiego 35	dom murowany, pocz. XX w.		533	146301_1.0091.AR_87.118
378	Słowackiego 4	dom murowany, koniec XIX w.		518	146301_1.0091.AR_87.3/2
379	Słowackiego 41	dom murowany, lata 20-te XX w.		535	146301_1.0091.AR_87.130
380	Słowackiego 43	dom murowany, pocz. XX w.		536	146301_1.0091.AR_87.131
381	Słowackiego 45	dom murowany, lata 20-te XX w.		537	146301_1.0091.AR_87.132
382	Słowackiego 47	dom murowany, lata 20-te XX w.		538	146301_1.0091.AR_87.133
383	Słowackiego 48	dom murowany, pocz. XX w.		539	146301_1.0100.AR_116.64
384	Słowackiego 50	dom murowany, pocz. XX w.		540	146301_1.0100.AR_116.65
385	Słowackiego 57	dom murowany, lata 30-te XX w.		542	146301_1.0101.AR_139.3
386	Słowackiego 6	d. Szkoła Kolei Państwowych., d. Szkoła Specjalna, obiekt nieużytkowany, murowany, pocz. XX w.		519	146301_1.0091.AR_87.6
387	Słowackiego 61	dom murowany, pocz. XX w.		543	146301_1.0101.AR_139.13
388	Słowackiego 69	dom murowany, lata 20-te XX w.		544	146301_1.0101.AR_139.17
389	Słowackiego 7	budynek, d. pałacyk, ob. Sąd Gospodarczy, murowany, koniec XIX w.		520	146301_1.0091.AR_86.20
390	Słowackiego 70	dom murowany, lata 20-te XX w.		545	146301_1.0100.AR_116.81
391	Słowackiego 72	dom murowany, lata 20-te XX w.		547	146301_1.0100.AR_116.82
392	Słowackiego 8	dom murowany, XIX/XX w.		521	146301_1.0091.AR_87.9

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

393	Słowackiego 87	dom murowany, lata 20-te XX w.		551	146301_1.0101.AR_142.70
394	Słowackiego 9	budynek, d. pałacyk, murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	132	146301_1.0091.AR_86.21
395	Słowackiego 97	dom murowany, lata 20-te XX w.		554	146301_1.0101.AR_142.74
396	Słowackiego 99	dom murowany, lata 20-te XX w.		555	146301_1.0101.AR_142.116
397	Słowackiego (przy wiadukcie)	budynek Dyrekcji ZNTK, murowany, 4 ćw. XIX w. budynek Straży Przemysłowej ZNTK, murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	751	146301_1.0091.AR_115.3/72
398	Staromiejska 12/14	dom murowany	w rej. zab.	139	146301_1.0050.AR_60.75
399	Staromiejska 7	dom murowany, pocz. XX w.		589	146301_1.0050.AR_60.95/2
400	Staromiejska 8	d. fabryka, XIX/XX w. ob. skup makulatury		590	146301_1.0050.AR_60.161
401	Staszica 33	dom murowany, pocz. XX w.		591	146301_1.0041.AR_39.52
402	Stolarska 1	dom drewniany, ok. 1925 r.		592	146301_1.0010.AR_25.192
403	Stolarska 4	dom murowany, ok. 1925 r.		593	146301_1.0010.AR_25.193
404	Struga 18A	dom murowany, lata 20-te XX w.		598	146301_1.0041.AR_38.15/1
405	Struga 2	dom murowany, 1 ćw. XX w.		594	146301_1.0041.AR_37.26
406	Struga 22	dom murowany, lata 20-te XX w.		600	146301_1.0041.AR_38.34/2
407	Struga 24	dom murowany, ok. 1930 r.		601	146301_1.0041.AR_38.36/2
408	Struga 27	dom murowany, lata 20-te XX w.		599	146301_1.0040.AR_33.37
409	Struga 30	dom murowany, lata 20-te XX w.		602	146301_1.0041.AR_38.58/2
410	Struga 31	oficyna I, murowana, koniec XIX w. dom murowany, koniec XIX w. dom murowany, koniec XIX w.		603	146301_1.0041.AR_33.45/2
411	Struga 34	dom murowany, koniec XIX w.		605	146301_1.0041.AR_38.61

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

412	Struga 38	dom murowany, lata 20-te XX w.		606	146301_1.0041.AR_38.64/1
413	Struga 4	dom murowany, 1 ćw. XX w.		595	146301_1.0041.AR_37.27
414	Struga 57	d. winiarnia, murowana z cegły, pocz. XX w.		851	146301_1.0040.AR_31.41/4
415	Struga 8 /Wąska 2	dom murowany, 1 ćw. XX w.		596	146301_1.0041.AR_37.29
416	Struga 81	dom murowany, 1925 r.	w rej. zab.	140	146301_1.0040.AR_36.31/2
417	Szewska 12	dom murowany, 1822 r.		614	146301_1.0050.AR_61.83
418	Szewska 13	dom murowany, 1 poł. XIX w.		615	146301_1.0050.AR_61.17/2
419	Szewska 14	dom murowany, 1 poł. XIX w.		616	146301_1.0050.AR_61.86
420	Szewska 15	dom murowany, 1 ćw. XIX w.		617	146301_1.0050.AR_61.20
421	Szewska 17	dom murowany, 1 ćw. XIX w. (1821 r.)		852	146301_1.0050.AR_61.19
422	Szewska 5	dom murowany, ok. 1828 r.		610	146301_1.0050.AR_61.26
423	Szewska 8	dom murowany, 1822 r.		612	146301_1.0050.AR_61.81
424	Szpitalna 1	dom murowany, 2 ćw. XIX w.		853	patrz poz. 327 Rynek 6 (ta sama nieruchomość)
425	Szpitalna 2	dom murowany, 1 poł. XX w.		854	146301_1.0050.AR_61.38/4
426	Szpitalna 3	dom murowany, 1 poł. XIX w.		802	146301_1.0050.AR_61.46
427	Szpitalna 3a	dom murowany, 1 poł. XX w.		855	146301_1.0050.AR_61.47
428	Szwarlikowska 16	dom murowany, 2 poł. XIX w.		804	146301_1.0050.AR_61.7
429	Szydłowiecka 30	Muzeum Wsi Radomskiej, skansen, obiekty z XVII/XIX w.	w rej. zab.	200	146301_1.
430	Średnia 10	dom murowany, lata 20-te XX w.		627	146301_1.0101.AR_139.99/1
431	Średnia 20	dom murowany, lata 20-te XX w.		629	146301_1.0101.AR_139.103
432	Średnia 3	dom murowany, pocz. XIX w.		778	146301_1.0101.AR_139.94/1

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

433	Średnia 31	dom murowany, lata 20-te XX w.		630	146301_1.0101.AR_139.65
434	Średnia 37	dom murowany, lata 20-te XX w.		632	146301_1.0032.AR_138.98
435	Średnia 5	dom murowany, lata 30-te XX w.		622	146301_1.0101.AR_139.93/1
436	Średnia 50	dom drewniany, 1930 r.		635	146301_1.0031.AR_138.134
437	Średnia 6	dom murowany, lata 20-te XX w.		623	146301_1.0101.AR_139.97
438	Średnia 72	dom drewniany, 1930 r.		640	146301_1.0031.AR_138.109
439	Średnia 74	dom murowany, 1933 r.		641	146301_1.0032.AR_138.108/1
440	Średnia 8	dom murowany, lata 20-te XX w.		626	146301_1.0101.AR_139.98
441	Tadeuszowska 15	dom drewniany, pocz. XX w.		646	146301_1.0101.AR_143.54
442	Tadeuszowska 4	dom drewniany, pocz. XX w.		644	146301_1.0101.AR_143.64
443	Tadeuszowska 50	dom drewniany, 1918 r.		652	146301_1.0101.AR_143.87
444	Tadeuszowska 57	dom drewniany, 1922 r.		653	146301_1.0101.AR_143.33
445	Towarowa	cmentarz żydowski, 1831 r.	w rej. zab.	782	146301_1.0020.AR_9.119
446	Traugutta 10	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		656	146301_1.0090.AR_89.9
447	Traugutta 12	dom murowany, lata 20-te XX w.		657	146301_1.0090.AR_89.8
448	Traugutta 13	dom murowany, lata 20-te XX w.		658	146301_1.0090.AR_90.18/2
449	Traugutta 17a, 17b, 27 i Bogusławskiego 1	dom murowany, lata 20-te XX w. dom murowany, lata 20-te XX w. dom murowany, lata 20-te XX w. oficyna budynku 17 b, murowana, lata 20-te XX w.		660	146301_1.0090.AR_90.21/1 (część od strony budynku nr 17b) 146301_1.0090.AR_90.21/4 146301_1.0090.AR_90.23/2 146301_1.0090.AR_90.20
450	Traugutta 18	dom murowany, lata 20-te XX w.		661	146301_1.0090.AR_89.5/1
451	Traugutta 20	dom murowany, lata 20-te XX w.		662	146301_1.0090.AR_89.4
452	Traugutta 34	kaplica Adwentystów Dnia Siódmego, murowany, lata 30-te XX w.		663	146301_1.0091.AR_85.17

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

453	Traugutta 36	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	141	146301_1.0091.AR_85.18
454	Traugutta 38	dwa domy z oficyną, 1 ćw. XX w.	w rej. zab.	142	146301_1.0091.AR_85.19
455	Traugutta 39	dom murowany, pocz. XX w.		664	146301_1.0090.AR_84.25
456	Traugutta 43	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	144	146301_1.0090.AR_84.23
457	Traugutta 44	budynek, d. Prywatne Gimnazjum Żeńskie Marii Gaj, murowany, koniec XIX w. d. stajnie przy Prywatnym Gimnazjum Żeńskim, ob. poligrafia, murowany, koniec XIX w.		666	146301_1.0091.AR_85.46/8
458	Traugutta 45	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	145	146301_1.0090.AR_84.22
459	Traugutta 50	oficyna prawa, murowana, 4 ćw. XIX w. oficyna lewa, murowana, 4 ćw. XIX w. dom murowany, 4 ćw. XIX w.		667	146301_1.0091.AR_85.53
460	Traugutta 51	dom murowany, 1896 r.	w rej. zab.	146	146301_1.0090.AR_84.19/2
461	Traugutta 51a	dom murowany, XIX w.		856	146301_1.0090.AR_84.19/1
462	Traugutta 52	oficyna, murowana, pocz. XX w.		668	146301_1.0090.AR_85.54/1
463	Traugutta 55 - niższy budynek	dom murowany, pocz. XX w.		669	146301_1.0090.AR_84.7
464	Traugutta 55 - wyższy budynek	dom murowany, pocz. XX w.		670	146301_1.0090.AR_84.7
465	Traugutta 6	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		654	146301_1.0090.AR_89.11
466	Traugutta 61	d. Szkoła Lorentza, ob. Zespół Szkół Ekonomicznych, murowany, 4 ćw. XIX w.		671	146301_1.0050.AR_83.85/4
467	Traugutta 62	budynek, Hotel Francuski, murowany, koniec XIX w.		857	146301_1.0091.AR_85.57/1 (część od ul. Traugutta 58)
468	Traugutta 62	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		858	146301_1.0091.AR_85.57/1 (część pomiędzy byłym hotelem, a ul. Żeromskiego)
469	Traugutta 8	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		655	146301_1.0090.AR_89.11

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

470	Traugutta Piłsudskiego	42/	dom murowany, pocz. XX w.		665	146301_1.0091.AR_85.45
471	Tybla 1		dom murowany, 1 poł. XIX w.		805	146301_1.0050.AR_30.108/1
472	Tytoniowa 2/6		brama wjazdowa do zakładu, pocz. XX w.		860	146301_1.0090.AR_95.2/11
473	Wałowa Staromiejska 45	/	budynek, d. browar	w rej. zab.	864	146301_1.0050.AR_60.87/3
474	Wałowa 1		dom murowany, 1 poł. XIX w.		861	146301_1.0050.AR_83.80
475	Wałowa 16		dom murowany, 2 poł. XIX w.		679	146301_1.0050.AR_61.70
476	Wałowa 18		dom murowany, poł. XIX w.		680	146301_1.0050.AR_61.69/2
477	Wałowa 21		dom murowany, ok. 1830 r.		681	146301_1.0050.AR_83.12
478	Wałowa 22		dom murowany, poł. XIX w.		863	146301_1.0050.AR_61.67
479	Wałowa 23		dom murowany, 2 poł. XIX w.		766	146301_1.0050.AR_83.10
480	Wałowa 25		dom murowany, 2 poł. XIX w.		682	146301_1.0050.AR_83.9
481	Wałowa 26		pozostałość murów miejskich, d. brama łżecka, murowana, przed 1364 r., XV w., XVI w., 1805-1850, 1969-1973		683	146301_1.0050.AR_61.59
482	Wałowa 26 / Rynek 11		pozostałość murów miejskich, odcinek muru i baszta, murowana, przed 1364 r., XV w., XVI w., XIX w.		684	146301_1.0050.AR_61.65 146301_1.0050.AR_61.66/6 146301_1.0050.AR_61.66/7
483	Wałowa 27		dom murowany, 2 poł. XIX w.		685	146301_1.0050.AR_83.8
484	Wałowa 28		dom murowany, 2 poł. XIX w.		686	146301_1.0050.AR_61.58
485	Wałowa 3		dom murowany, 1 poł. XIX w.		862	146301_1.0050.AR_83.79
486	Wałowa 5		dom murowany, 1 poł. XIX w.		676	146301_1.0050.AR_83.74/7
487	Wałowa 7		dom murowany, 1 poł. XIX w.		677	146301_1.0050.AR_83.97/6
488	Warszawska 15		cmentarz prawosławny z 1839 r.	w rej. zab.	28	146301_1.0040.AR_17.2

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

489	Warszawska 23	garbarnia, obiekt nieużytkowany, murowany, 1926-27		752	146301_1.0020.AR_13.106/9
490	Wąska / Pl. Jagielloński 1	dom murowany, koniec XIX w.		690	146301_1.0041.AR_37.35
491	Wąska 4	dom murowany, XIX/XX w.		807	146301_1.0041.AR_37.30
492	Wierzbicka 1	kościół parafialny p.w. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus, murowany, 1937 r.	w rej. zab.	19	146301_1.0080.AR_97.98
493	Witolda 10	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	149	146301_1.0041.AR_37.47
494	Witolda 13	dom murowany, 1910 r.		691	146301_1.0041.AR_37.38
495	Witolda 15 / Plac Jagielloński 3	dom murowany, 1910 r.		692	146301_1.0041.AR_37.37
496	Witolda 2 / Żeromskiego 23	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	168	146301_1.0041.AR_37.59
497	Witolda 9	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	148	146301_1.0041.AR_37.39
498	Wolność 2 / Szewska	dom murowany, 2 poł. XIX w.		693	146301_1.0050.AR_61.28
499	Wośnicka 125	zespół dworski: XVI, XIX w. dwór, park.	w rej. zab.	199	146301_1.0070.AR_78.130/2
500	Wyszyńskiego 12	dom murowany, koniec XIX w.		209	146301_1.0091.AR_86.51
501	Wyszyńskiego 14	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	150	146301_1.0091.AR_86.50
502	Wyszyńskiego 18	dom murowany, koniec XIX w.		210	146301_1.0091.AR_86.48
503	Zborowskiego 11	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		808	146301_1.0041.AR_41.59
504	Zielona 21	budynek, d. Szpital Zakaźny, murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	151	146301_1.0010.AR_25.16/2
505	Żeromskiego 1	dom murowany, ok. 1820 r.	w rej. zab.	152	146301_1.0041.AR_37.1
506	Żeromskiego 10	d. budynek klasztoru OO. Bernardynów, ob. LO im. M. Kopernika, murowany, I poł. XIX w.	w rej. zab.	159	146301_1.0050.AR_83.83/1
507	Żeromskiego 11	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	160	146301_1.0041.AR_37.10/1

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

508	Żeromskiego 12	dom murowany, 1 poł. XIX w.	w rej. zab.	161	146301_1.0091.AR_85.57/1 (część od ul. Żeromskiego)
509	Żeromskiego 13	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	162	146301_1.0041.AR_37.14
510	Żeromskiego 14	dom murowany, 1 poł. XIX w.	w rej. zab.	163	146301_1.0091.AR_85.58/1 146301_1.0091.AR_85.58/2 146301_1.0091.AR_85.58/3
511	Żeromskiego 16	dom murowany, 1 poł. XIX w.		704	146301_1.0091.AR_85.59
512	Żeromskiego 18	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	164	146301_1.0091.AR_85.60
513	Żeromskiego 19	dom murowany, XIX w.	w rej. zab.	165	146301_1.0041.AR_37.16
514	Żeromskiego 2	dom murowany, ok. 1820 r.	w rej. zab.	153	146301_1.0050.AR_83.80
515	Żeromskiego 20	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	166	146301_1.0091.AR_85.61
516	Żeromskiego 21	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	147	146301_1.0041.AR_37.18/13
517	Żeromskiego 22	dom murowany, 3 ćw. XIX w.	w rej. zab.	167	146301_1.0091.AR_85.63
518	Żeromskiego 24	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	169	146301_1.0091.AR_85.64
519	Żeromskiego 25	dom murowany, XIX w.	w rej. zab.	170	146301_1.0091.AR_85.63
520	Żeromskiego 26	dom murowany, 1821-1823 r.	w rej. zab.	171	146301_1.0091.AR_85.65/2
521	Żeromskiego 27	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	172	146301_1.0041.AR_37.61/4 146301_1.0041.AR_37.61/6
522	Żeromskiego 28	dom murowany, XIX w.		706	146301_1.0091.AR_85.66
523	Żeromskiego 28	budynek, d. Drukarnia J. Trzebińskiego, nieużytkowany, murowany, 1918 r.	w rej. zab.	173	146301_1.0091.AR_85.66
524	Żeromskiego 29	dom murowany, XIX w.	w rej. zab.	174	146301_1.0041.AR_37.63
525	Żeromskiego 3	dom murowany, 1 poł. XIX w.	w rej. zab.	154	146301_1.0041.AR_37.2/2
526	Żeromskiego 30	dom murowany, 2 poł. XIX w.		705	146301_1.0091.AR_85.49
527	Żeromskiego 32	dom murowany, 1869 r.		707	146301_1.0091.AR_85.48
528	Żeromskiego 33 /Focha 1	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	175	146301_1.0041.AR_37.67

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

529	Żeromskiego 34	dom murowany, XIX w.		708	146301_1.0091.AR_85.47
530	Żeromskiego 35/Kilińskiego 14	budynek, d. Dyrekcji Towarzystwa. Kredytowego Ziemskiego, murowany, poł. XIX w.	w rej. zab.	176	146301_1.0041.AR_39.130/3
531	Żeromskiego 36	dom murowany, po 1827 r.	w rej. zab.	177	146301_1.0091.AR_85.73
532	Żeromskiego 37	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	178	146301_1.0041.AR_39.13/2
533	Żeromskiego 40 / Pl. Konstytucji 3 Maja 8	dom murowany, 1828 r.	w rej. zab.	179	146301_1.0091.AR_85.32 (róg budynku)
534	Żeromskiego 39	dom murowany, 1862 r. oficyna murowana	w rej. zab.	180	146301_1.0041.AR_39.16/2
535	Żeromskiego 4	dom murowany, poł. XIX w.	w rej. zab.	155	146301_1.0050.AR_83.81
536	Żeromskiego 40	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	181	146301_1.0091.AR_85.32 (część od Sezamu)
537	Żeromskiego 41	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	182	146301_1.0041.AR_39.17/4
538	Żeromskiego 43/45	budynek, d. Narodowy Bank Polski, ob. Sąd, murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	710	146301_1.0041.AR_39.18/2
539	Żeromskiego 44 / Moniuszki 26	budynek, ob. „Delikatesy” murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	183	146301_1.0091.AR_86.116 146301_1.0091.AR_86.117
540	Żeromskiego 46, 46A, 46B.	d. pałacyk, murowany, 1 poł. XIX w. oficyna I d. pałacyku, murowany, 1 poł. XIX w. oficyna II d. pałacyku, murowany, 1 poł. XIX w.	w rej. zab.	184	146301_1.0091.AR_86.115 146301_1.0091.AR_86.109/2
541	Żeromskiego 47	dom murowany, 2 poł. XIX w., XX w.		711	146301_1.0041.AR_39.19
542	Żeromskiego 48	dom murowany, poł. XIX w.		712	146301_1.0091.AR_86.107
543	Żeromskiego 49	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	186	146301_1.0041.AR_39.20/3
544	Żeromskiego 5	dom murowany, ok. 1830 r.	w rej. zab.	156	146301_1.0041.AR_37.3/2
545	Żeromskiego 50	dom murowany, koniec XIX w.		713	146301_1.0091.AR_86.97

546	Żeromskiego 51	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	187	146301_1.0041.AR_39.21/2
547	Żeromskiego 53	budynek d. Komisji Województwa. Sandomierskiego, ob. Urząd Miejski, murowany, 1822-27, 1942, 1950	w rej. zab.	188	146301_1.0041.AR_39.47/14
548	Żeromskiego 55 /Niedziałkowskiego 2	dom murowany, 2 poł. XIX w.		817	146301_1.0041.AR_39.97
549	Żeromskiego 56	budynek, d. Rogatka Lubelska, ob. Dom Pracy Środowisk Twórczych „Laźnia”, murowany, 1 poł. XIX w., pocz. XX w.	w rej. zab.	189	146301_1.0091.AR_86.24/1
550	Żeromskiego 57	dom murowany, lata 80-90-te XIX w.	w rej. zab.	190	146301_1.0041.AR_39.99
551	Żeromskiego 58	dom murowany, koniec XIX w.		716	146301_1.0091.AR_86.1
552	Żeromskiego 59	dom murowany, lata 80-90-te XIX w.		717	146301_1.0041.AR_39.102 146301_1.0041.AR_39.103 146301_1.0041.AR_39.104
553	Żeromskiego 6/8	kościół klasztorny OO. Bernardynów p.w. Św. Katarzyny, murowany, 1480-1500, XVI w., XVII w., XIX w., 1911-1912. Ogrodzenie placu klasztornego OO. Bernardynów, murowane, poł. XIX w. Budynek gospodarczy/kuchnia/przy klasztorze OO. Bernardynów, murowany, pocz. XIX w. Brama wejściowa na plac kościelny OO. Bernardynów, murowana, poł. XIX w.	w rej. zab.	23	146301_1.0050.AR_83.82
554	Żeromskiego 60	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		718	146301_1.0091.AR_86.2
555	Żeromskiego 61	dom murowany, lata 90-te XIX w.		719	146301_1.0041.AR_39.105
556	Żeromskiego 62	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		720	146301_1.0091.AR_86.3/1

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

557	Żeromskiego 63	dom murowany, koniec XIX w.		721	146301_1.0041.AR_39.109
558	Żeromskiego 64	dom murowany, 4 ćw. XIX w.		730	146301_1.0091.AR_86.3/2
559	Żeromskiego 66	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	191	146301_1.0091.AR_86.4/2
560	Żeromskiego 67	dom murowany, koniec XIX w.		731	146301_1.0041.AR_39.113
561	Żeromskiego 68	dom murowany, lata 90-te XIX w.		722	146301_1.0091.AR_86.5
562	Żeromskiego 69	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	192	146301_1.0041.AR_39.114/2
563	Żeromskiego 7	dom murowany, 2 poł. XIX w.	w rej. zab.	157	146301_1.0041.AR_37.4/1 146301_1.0041.AR_37.4/2
564	Żeromskiego 70	dom murowany, lata 80-te XIX w.	w rej. zab.	193	146301_1.0091.AR_86.6/1 146301_1.0091.AR_86.6/3
565	Żeromskiego 71	dom murowany, lata 80-90-te XIX w.	w rej. zab.	194	146301_1.0041.AR_39.121
566	Żeromskiego 72	dom murowany, 4 ćw. XIX w.	w rej. zab.	195	146301_1.0091.AR_86.7
567	Żeromskiego 73	dom murowany, koniec XIX w.	w rej. zab.	196	146301_1.0041.AR_39.122
568	Żeromskiego 87	dom murowany, pocz. XX w.	w rej. zab.	198	146301_1.0041.AR_41.89
569	Żeromskiego 88	dom murowany, pocz. XX w.		723	146301_1.0091.AR_87.70
570	Żeromskiego 89	dom murowany, pocz. XX w.		724	146301_1.0041.AR_41.88
571	Żeromskiego 9	dom murowany, 2 poł. XIX w.		158	146301_1.0041.AR_37.5
572	Żeromskiego 90	dom murowany, pocz. XX w.		725	146301_1.0091.AR_87.71
573	Żeromskiego 91	kapliczka p.w. św. Rozalii	w rej. zab. B	867	146301_1.0041.AR_41.82/4 146301_1.0041.AR_41.82/7
574	Żeromskiego / Park im. T. Kościuszki	park, altana murowana, koniec XIX w.	w rej. zab.	29	146301_1.0091.AR_86.24/4
575	Żeromskiego 75	budynek, ZEOW, murowany, 1950-1958 r.	w rej. zab.	197	146301_1.0041.AR_41.105
576	Żeromskiego/25-go Czerwca	krzyż upamiętniający Uniwersał Połaniecki	w rej. zab.	866	146301_1.0041.AR_41.138/8 146301_1.0041.AR_41.139/14

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

577	Żytnia 1	dom murowany, 2 poł. XVIII w., XIX w.		726	146301_1.0050.AR_61.62
578	Żytnia 5a	dom murowany, pocz. XX w.		728	146301_1.0050.AR_61.57/2
579	Słowackiego / Skaryszewska	Krzyż przydrożny	w rej. zab. B	871	146301_1.0101.AR_147.137/7
580	Żeromskiego / Park Kościuszki	Krzyż przydrożny	w rej. zab. B	872	146301_1.0091.AR_86.24/4
581	Limanowskiego 31 (na przeciwko Limanowskiego 62)	Krzyż przydrożny	w rej. zab. B	874	146301_1.0090.AR_95.1
582	Malczewskiego - przed blokiem nr 26	Krzyż przydrożny	w rej. zab. B	875	146301_1.0040.AR_31.8/31
583	Kielecka / Szydłowiecka	Kapliczka przydrożna	w rej. zab. B	876	146301_1.0190.AR_178.239/2
584	Wierzbicka / Boczna	Kapliczka przydrożna	w rej. zab. B	877	146301_1.0080.AR_105.142/2
585	Jana Pawła II / Osiedlowa	Kapliczka przydrożna	w rej. zab. B	878	146301_1.0122.AR_122.176/27
586	Kwiatkowskiego / Biała	Kapliczka przydrożna	w rej. zab. B	879	146301_1.0100.AR_117.96
587	Biznesowa	Pomnik pomordowanych przez niemieckiego okupanta 1958 r.	w rej. zab. A	880	146301_1.0080.AR_100.36/5
588	Biznesowa	Pomnik pomordowanych przez niemieckiego okupanta 1981 r.	w rej. zab. A	882	146301_1.0080.AR_100.29/2
589	25 Czerwca 57	budynek mieszkalny		883	146301_1.0041.AR_39.83/7
590	25 Czerwca 68	domek dozorczy	w rej. zab.	885	146301_1.0041.AR_41.23/6
591	25 Czerwca 68	budynek Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych	w rej. zab.	886	146301_1.0041.AR_41.23/8
592	Mickiewicza 1a	budynek mieszkalny		887	146301_1.0091.AR_86.141/2
593	Mickiewicza 3	budynek mieszkalny		888	146301_1.0091.AR_86.139
594	Mickiewicza 3a	budynek mieszkalny		889	146301_1.0091.AR_86.138/1
595	Niedziałkowskiego 24	budynek mieszkalny	w rej. zab.	890	146301_1.0041.AR_38.105
596	Struga 36 / Niedziałkowskiego 36	budynek mieszkalny		891	146301_1.0041.AR_38.63

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RADOM

ANEKSY

597	Struga 29	budynek mieszkalny		892	146301_1.0040.AR_33.39/2
598	Szewska 24	budynek mieszkalny		893	146301_1.0050.AR_61.92
599	Traugutta 32	budynek mieszkalny		894	146301_1.0091.AR_86.151
600	Traugutta 32a	budynek mieszkalny		895	146301_1.0091.AR_86.152
601	Traugutta 41	budynek mieszkalny		896	146301_1.0090.AR_84.24
602	Warszawska 3	budynek szkoły		897	146301_1.0040.AR_17.61/3
603	Waryńskiego 19	budynek mieszkalny		898	146301_1.0091.AR_86.37
604	Reja / Szwarlikowska	fragment murów obronnych		899	146301_1.
605	Rwańska 16 / 18	fragment murów obronnych		900	
606	25-go Czerwca 34	kamienica, koniec XIX w		901	146301_1.0091.AR_87.7
607	25-go Czerwca 36	kamienica, koniec XIX w		902	146301_1.0091.AR_87.5
608	Wojciecha Bogusławskiego 1	kamienica, 1960 r.		903	146301_1.0090.AR_90.20
609	Traugutta 17A	kamienica, 20-te XX w.(podział karty 660)		904	146301_1.0090.AR_90.21/1
610	Traugutta (południowy) 27	kamienica, I.20-te XX w.		905	146301_1.0090.AR_90.23/2
611	Traugutta (północny) 27	kamienica, I. 20-te XX w.		906	146301_1.0090.AR_90.23/2
612	Garbarska 27	WAŁKOWNIA w zespole d. garbarni "NOWOŚĆ"		907	146301_1.0060.AR_58.6/16
613	Garbarska 27	FALCOWNIA w zespole d. garbarni "NOWOŚĆ"		908	146301_1.0060.AR_58.6/25
614	Garbarska 27	BUDYNEK ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZY w zespole d. garbarni "NOWOŚĆ"		909	146301_10060.AR_58.6/20
615	Garbarska 27	KOTŁOWNIA w zespole d. garbarni "NOWOŚĆ"		910	146301_1.0060.AR_58.6/18
616	Garbarska 27	MASZYNOWNIA w zespole d. garbarni "NOWOŚĆ"		911	146301_1.0060.AR_58.6/15
617	Wacława 2/6	Budynek mieszkalny w zespole dawnej garbarni Karschów (podział karty 586)		912	146301_1.0050.AR_59.19
618	Pl. Stare Miasto 12	Budynek mieszkalno-usługowy w zespole dawnej garbarni Karschów (podział karty 586)		913	146301_1.0050.AR_59.19

619	ul. Kościuszki 7	Mozaika Jerzego Likowskiego na budynku Centrum Kształcenia Ustawicznego	914	146301_1.0090.AR_91.2/13
620	ul. R. Traugutta 31/33	Mozaika Jerzego Likowskiego na elewacji budynku PZU	915	146301_1.0090.AR_90.1/1
621	ul. Średnia 15	Mozaika Władysława Kurpiela na budynku dawnej odlewni	916	146301_1.0101.AR_139.88/4
622	ul. M. Fołtyn 2	Mozaika Jerzego Likowskiego na budynku dawnego Zakładu Tarcz Numerowych RWT	917	146301_1.0020.AR_7.238/12
623	Al. J. Grzeczmarowskiego 2	Mozaika Tadeusza Hajnrycha na budynku dawnej stołówki Zakładów Metalowych Łucznic	918	146301_1.0080.AR_100.35
624	ul. Tadeusza Mazowieckiego 2	Wieża ciśnień na terenie ZNTK	924	146301_1.0091.AR_115.3/128

10. REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZU

Kod krajobrazu - 14-318.77-088

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III Zachowanie i zwiększanie terenów zielonych 	
<p>Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej 	
<p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zakończenia różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi 	
<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Podjęwanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych Ustanawianie form ochrony zabytków Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	
<p>3. Koordynacji działań podejmowanych w danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt Zachowanie powiązań między istniejącymi ścieżkami w celu ochrony bioróżnorodności Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo 	
	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	
<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wynagają pogłębiającej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>		

Kod krajobrazu - 14-1318.77-088

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagać pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>
<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb I-III Zachowanie i zwiększanie terenów zielonych 	<ul style="list-style-type: none"> Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi 	<ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych Ustanawianie form ochrony zabytków Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo 	

Kod krajobrazu - 14-318.86-017

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie istniejących łąkowych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszanie • Kształtowanie systemu przyrodniczego, zachowanie jego spójność przestrzennej oraz ochrona walorów krajobrazowych • Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych • Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nieriolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Zachowanie i zwiększanie terenów zielonych • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników i w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 	<p>Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:</p> <p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zakończenia różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie hydrogenicznych siedlisk nieleśnych • Przeciwdziałanie deficytowi wodnemu poprzez odpowiednie gospodarowanie terenem • Przeciwdziałanie sukcesji leśnej na łądowe, nieleśne ekosystemy hydrogeniczne • Utrzymanie naturalnych terenów zalewowych 	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Częściowa renaturyzacja zmienionych antropogenicznie odcinków cieków wodnych, dolin zalewowych oraz zanikających siedlisk bagienno-łąkowych 	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Ustanowienie form ochrony zabytków • Integracja działań podejmowanych przez przyrodę, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korzystnej ekologicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie systemów przyrodniczych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe • Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód • Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo 	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazanie obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagającą pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>
---	---	---	--	--	---

Kod krajobrazu - 14-318.86-067

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>1. Rozpoznać, kontynuacji lub zamknięcia różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renowacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony przyrody, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagać pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu • Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji • Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników i w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminatralnych siedlisk srodogólnych oraz trwałych użytków zielonych • Rozwoj odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz • Przeciwdziałanie fragmentacji środowiska poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik łagodzących niekorzystny efekt barier ekologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form • Integrowanie działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód • Prowadzenie działalności inwestycyjnej z zachowaniem różnorodności korytarzy ekologicznych 	

Kod krajobrazu - 14-318.86-059

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagać pogłębianej analizy zasadności ich dalszej ochrony.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównowagzonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego z poszanowaniem potrzeb środowiska i walorów krajobrazowych • Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównowagzonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwanego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji • Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników i studentów i ochrony zasobów dziedziczącego i przyrodniczego i kulturowego, m.in. poprzez kultywowanie i organizowanie wydarzeń promujących tradycyjne zwyczaje 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej • Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk środowiskowych i trwałych użytków zielonych • Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz • Przeciwdziałanie fragmentacji środowiska poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik łagodzących niekorzystny efekt barier ekologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi • Po zakończeniu eksploatacji złoża przeprowadzenie rekultywacji terenu 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównowagony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form • Integrowanie działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód • Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo • Prowadzenie działalności inwestycyjnej z zachowaniem drożności korytarzy ekologicznych 	

Kod krajobrazu - 14-318.86-096

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dołączonych do projektu, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie: charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju • Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Utrzymanie dotychczasowego charakteru krajobrazu z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwarłego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników i w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 	<p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie naturalnej sukcesji ekologicznej na terenie nieużytkowane rolniczo, położone poza zwartą zabudową • Ustanawianie form ochrony zabytków • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Ustanawianie form ochrony zabytków • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie systemów przyrodniczych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe • Rozwój mikro- i małej rezerwy wodnej poprzez m.in. zatrzymanie wód opadowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Ustanawianie form ochrony zabytków • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie systemów przyrodniczych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe • Rozwój mikro- i małej rezerwy wodnej poprzez m.in. zatrzymanie wód opadowych 	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.</p>

Kod krajobrazu - 14-318.86-120

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożenia zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zakończenia różnorodnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korzystarych ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, łącznie z wyjątkami pogłębiającej analizy zasadności ich dalszej ochrony.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Zachowanie drożności terenów dolinnych sprzyjających wymianie powietrza Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury przestrzeni miejskiej Wdrażanie rozwiązań w zakresie bieleni w zagospodarowaniu przestrzeni publicznych Rozwój obszarów zurbanizowanych uwzględniający potrzeby i możliwości jednostki osadniczej Kształtowanie czytelnej kompozycji urbanistycznej z uwzględnieniem indywidualnych cech tożsamościowych miejsca Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwanego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne Zachowanie i zwiększanie terenów zielonych Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników i w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie, kształtowanie i tworzenie terenów ogólnodostępnej zieleni oraz ochrona wód z obudową biologiczną Gospodarowanie terenem z uwzględnieniem przestrzeni życiowej organizmów syntantropijnych Zachowanie, ochrona i ekspozycja cennego układu kompozycyjnego, w tym osi i ciągów widokowych, punktów widokowych i panoramicznych oraz dominant, szpalerów i alei 	<ul style="list-style-type: none"> Przywracanie wartości użytkowych terenom zdegradowanym, w tym poprzez wykorzystanie różnopoziostkowej zieleni 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> Zachowanie obszarów pełniących funkcje przyrodnicze w mieście Utrzymanie zróżnicowania ekologicznego oraz lokalnych powiązań przyrodniczych Zwiększanie wykorzystania wód opadowych poprzez rozwój mikro- i małej retencji wodnej Zapobieganie nadmiernemu uszczelnianiu powierzchni terenów zurbanizowanych 	

Kod Krajobrazu - 14-318.86-140

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p> <p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej;</p>	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej;</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną bądź wymagać pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej • Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych • Minimalizacja negatywnych oddziaływań hałasu na środowisko • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników i w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego • Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesyjnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych • Ustanawianie form ochrony zabytków • Integrowanie działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt • Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności • Ograniczanie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo • Stosowanie rozwiązań niwelujących uciążliwości akustyczne z poszanowaniem walorów krajobrazowych 	

Kod krajobrazu - 14-318.86-142

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną bądź wymagać pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>
<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwarłego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników i w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesyjnej leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi 	<ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych Ustanowienie form ochrony zabytków Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz montażu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności Ograniczenie presji zabudowy na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo 	

Kod krajobrazu - 14-318.86-182

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>1. Rozpoczęcie, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renowacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych Utrzymanie szlaków migracji zwierząt Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu Ochrona krajobrazu wraz z kształtowaniem estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> Zaniechanie intensywnego rozwoju gospodarczego związanego z nadmierną eksploatacją zasobów środowiska przyrodniczego Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej Ograniczenie niekorzystnego wpływu inwestycji linowych na zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> Na dostępnych gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa umożliwienie sukcesji leśnej lub prowadzenie zalesień z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi 	<ul style="list-style-type: none"> Projebowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych Ustanawianie form ochrony zabytków Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności Prowadzenie działalności inwestycyjnej z zachowaniem drożności korytarzy ekologicznych 	

Kod krajobrazu - 14-318.86-231

<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:</p>	<p>1. Rozpoznać, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:</p>	<p>2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:</p>	<p>3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:</p>	<p>4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:</p>	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>
<ul style="list-style-type: none"> Zachowanie drożności terenów dolinnych sprzyjających wymianie powietrza Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury: przestrzeni miejskiej Wdrażanie rozwiązań w zakresie bioenercji w zagospodarowaniu przestrzeni publicznych Rozwój obszarów zurbanizowanych uwzględniający potrzeby i możliwości jednostek osadniczej Minimalizacja negatywnych oddziaływań hałasu na środowisko Kształtowanie czytelnej kompozycji urbanistycznej z uwzględnieniem indywidualnych cech otaczających miejsca Skomplexowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej Poszanowanie potrzeb środowiska i walorów krajobrazowych Ograniczenie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią Racjonalne gospodarowanie przestrzenią poprzez ograniczenie presji urbanistycznej oraz turystycznej na tereny oenne krajobrazowo Zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu Ochrona i kształtowanie krajobrazu, m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> przechrztałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" wprowadzenie nowej zabudowy w sposób nawiązujący do istniejących obiektów i obszarów zabytkowych Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych oraz ich otoczenia, m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji eksponowanie dominant architektonicznych i krajobrazowych Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników JST w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Ochrona i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy oraz wprowadzanie nowej zabudowy w sposób do niej nawiązujący Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne Zachowanie i zwiększanie terenów zielonych 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie, kształtowanie i tworzenie terenów ogólnodostępnej zieleni oraz ochrona wód z obrotową biologiczną Gospodarowanie terenem z uwzględnieniem przestrzeni zielonej ogólnym i sygnalnym Zachowanie, przywracanie, ochrona i ekspozycja historycznego układu kompozycyjnego, w tym osi i ciągów widokowych, punktów widokowych i panoramicznych oraz dominant, szpalerów i alei Nawiązanie do układu historycznego podziału gruntów w przypadku nowej parcelacji działek 	<ul style="list-style-type: none"> Przywracanie wartości użytkowych terenów zdegradowanych, w tym poprzez wykorzystanie różnorodności zieleni 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływanie w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie zabytków oraz historycznego charakteru dołączenia pomnika historii i pierwotnych kompozycji przestrzennych, a także przestrzeganie zasad zawartych w uchwałach i planie ochrony parku kulturowego wraz z ustanowieniem nowych form ochrony Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz montażu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> Zachowanie obszarów pełniących funkcje przyrodnicze w miejsce ekologicznego oraz lokalnych powiązań przyrodniczych Zwiększanie wykorzystania wód opadowych poprzez rozwój mikro- i małej retencji wodnej Zapobieganie nadmieremu uszczelnianiu powierzchni terenów zurbanizowanych W celu ochrony układów przestrzennych, zaleca się określenie odpowiedniego przeznaczenia i sposobu użytkowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Stosowanie rozwiązań niwelujących uciążliwość akustyczne z poszanowaniem walorów krajobrazowych 	<p>Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:</p>